

Holy Bible

Aionian Edition®

**Euskal Biblia
Navarro-Labourdin Basque NT**

AionianBible.org
Biblia Santuaren lehen alderantzizko itzulpena munduan
% 100 doan kopiatzeko eta inprimatzeko
Biblia Morea bezala ere ezaguna

Holy Bible Aionian Edition ©
Euskal Biblia
Navarro-Labourdin Basque NT

CC Attribution NoDerivatives 4.0, 2018-2024
Source text: Crosswire.org
Source version: 7/21/2015
Source copyright: Public Domain
Pierre Hautin, 1571

Formatted by Speedata Publisher 4.19.2 (Pro) on 5/4/2024
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc
<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Hitzaurrea

Euskara at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

Edukien Taula

ITUN BERRIA

Mateo	11
Markos	31
Lukas	44
Joan	66
Eginak	83
Erromatarrei	104
1 Korintoarrei	113
2 Korintoarrei	122
Galaziarrei	128
Efesoarrei	131
Filipoarrei	134
Kolosarrei	136
1 Tesalonikarrei	138
2 Tesalonikarrei	140
1 Timoteori	141
2 Timoteori	144
Titori	146
Filemoni	147
Hebrearrei	148
Santiago	155
1 Pedro	158
2 Pedro	161
1 Joan	163
2 Joan	166
3 Joan	167
Judas	168
Apokalipsia	169

ERANSKINA

Irakurleentzako Gida

Hiztegia

Mapak

Patua

Ilustrazioak, Doré

ITUN BERRIA

Eta Iesusec erraiten çuen, Aitá, barka iecec: ecen etzeaquie cer eguiten dutén.

Guero haren abillamenduac partituric, çorte egotz ceçaten.

Lukas 23:34

Mateo

1 IESVS CHRIST Daud-en semearen, Abrahamen semearen generationeco Liburuá. **2** Abrahamec engendra ceçan Isaac. Eta Isaac-ec engendra ceçan Iacob. Eta Iacob-ec engendra citzan Iuda eta haren anayeac. **3** Eta Iudac engendra citzan Phares eta Zara Thamarganic. Eta Pharesec engendra ceçan Esrom. Eta Esromec engendra ceçan Aram. **4** Eta Aramec engendra ceçan Aminadab. Eta Aminadab-ec engendra ceçan Naasson. Eta Naassonec engendra ceçan Salmon. **5** Eta Salmonec engendra ceçan Booz Rachabganic. Eta Boozec engendra ceçan Obed Ruthganic. Eta Obed-ec engendra ceçan lesse. **6** Eta lessec engendra ceçan Daud reguea. Eta Daud regueac engendra ceçan Salomon Vriasen emazte içanaganic. **7** Eta Salomonec engendra ceçan Roboam. Eta Robamec engendra ceçan Abia. Eta Abiac engendra ceçan Asa. **8** Eta Asac engendra ceçan Iosaphat. Eta Iosaphatec engendra ceçan Ioram. Eta Ioramec engendra ceçan Ozias. **9** Eta Oziasec engendra ceçan Ioatham. Eta Ioathamec engendra ceçan Achaz. Eta Achazec engendra ceçan Ezechias. **10** Eta Ezechiasec engendra ceçan Manasse. Eta Manassec engendra ceçan Amon. Eta Amonec engendra ceçan Iosias. **11** Eta Iosiasec engendra ceçan Iacim. Eta Iacimec engendra citzan Iechonias eta haren anayeac, Babyloñerat eraman içan ciradenean. **12** Eta Babyloñerát eraman içan ciraden ondoan, Iechoniasec engendra ceçan Salathiel. Eta Salathielec engendra ceçan Zorobabel. **13** Eta Zorobabelec engendra ceçan Abiud. Eta Abiud-ec engendra ceçan Eliacim. Eta Eliacimec engendra ceçan Azor. **14** Eta Azorec engendra ceçan Sadoc. Eta Sadoc-ec engendra ceçan Achim. Eta Achimec engendra ceçan Eliud. **15** Eta Eliud-ec engendra ceçan Eleazar. Eta Eleazarec engendra ceçan Mathan. Eta Mathanec engendra ceçan Iacob. **16** Eta Iacob-ec engendra ceçan Ioseph Mariaren senharra, ceinaganic iayo içan baita lesus, cein erraiten baita Christ. **17** Bada Abrahamganic Daudgananoco generatione guciac, dirade hamalaur generatione. Eta Daudganic Babyloñerat eraman içan ciraden arteranocoac, hamalaur generatione. Eta Babyloñerat eraman içan ciradenetic Christgananocoac, hamalaur generatione. **18** Bada Iesus Christen sortzea hunela içan da. Ecen Maria haren ama Iosephequin fedatua cela, hec elkargana gabe, içorra eriden cedin Spiritu sainduaganic. **19** Orduan bere senhar Ioseph, ceren iusto baitzen eta ezpaiztuen hura diffamatu nahi, secretuqui vtzi nahi vkan çuen. **20** Baina gauça hauc gogoañ cerabiltzala, huná, launaren Aingueruá aguer cequion ametsetaric, cioela, Ioseph Daud-en semeá, ezaiçela beldur eure emazte Mariaren hartzera: ecen hartan concebitu dena, Spiritu sainduaganic duc. **21** Eta erdiren duc seme batez eta deithuren duc haren icena Iesus. Ecen harc saluaturen dic bere populua hayen bekatuetaric. **22** Bada haur gucia eguin içan da, launac Prophetáz erran vkan çuena compli ledinçát, cioela, **23** Huná, virginabat iðurta içanen da, eta erdiren da seme batez, eta deithuren duté haren icena Emmanuel, cein erran nahi baita hambat nola, laincoqa gurequin. **24** Lotaric iratzarturic bada Iosephc eguin ceçan Aingueruá

manatu ceraucan beçala, eta har ceçan bere emaztea. **25** Eta etzeçan hura eçagut, bere lehen semeaz erdi cedino: eta deiceçan haren icena Iesus.

2 Iayo cenean bada Iesus Bethlehem ludeacoan regue Herodesen demborán, huná, Çuhurrac Orientetic ethor citecen Ierusalemara, **2** Cioitela, Non da Iuduén regue iayo dena? ecen ikussi dugu haren içarra Orientean, eta ethorri gara hura adora deçagunçat. **3** Bada regue Herodes ençunic hori trubla cedin, eta Ierusalem gucia harequin. **4** Eta bilduric Sacrificadore principal guciac eta populuaren Scribác, informa cedin hetaric non Christ sortzeco cen. **5** Eta hec erran cieçoten, Bethlehem ludeacoan, ecen hunela scribatua duc Prophetáz, **6** Eta hi Bethlehem Iudaco lurrá, ezaiz Iudaco gobernadorén arteco chipiena, ecen hireganic ilkiren duc, Israel ene populua bazcaturen duen gobernadora. **7** Orduan Herodes secretuqui Çuhurrac deithuric informa cedin hetaric diligentqui, içarra aguertu içan çayen demboráz: **8** Eta hec Bethlehemerat igorric, erran cieçén, Ioanic informa çaitzete diligentqui haourtchoaz: eta eriden duqueçueñean, iaquin eraci ieçadacue, nic-ere ethorric adora deçadan hura. **9** Hec bada reguea ençunic parti citecen: eta huná, Orientean ikussi vkan çuten içarra hayén aitzinean ioaiten cen, haourtchoa cen lekuaren gainera ethorric gueldi cedino. **10** Eta içarra ikussiric bozcario handiz boz citecen haguiz. **11** Eta etchera sarthuric eriden ceçaten haourtchoa bere ama Mariarequin: eta ahozpez adora ceçaten hura, eta bere thesaurac depletaturic presenta cietzoten estrenac, vrhe, encensu, eta myrrha. **12** Eta diuinoqui ametsetan aduertitu içanic ezlitezten Herodesgana itzul, berce bidez retira citecen bere comarcarát. **13** Bada hec retiratu eta, huná, launaren Aingueruá aguertzen çayó Iosephi, dioela, Iaiquiric har itzac haourtchoa eta haren ama, eta ihes eguic Egyptera: eta aicén han nic darraqueadano: ecen Herodesec bilhaturen dic haourtchoa hiltzeco. **14** Iosephc bada iratzarri eta, har citzan haourtchoa eta haren ama gauaz, eta retira cedin Egyptera. **15** Eta egon cedin han Herodesen finarano, launac Prophetáz erran çuena compli ledinçát, cioela Egyptetic deithu vkan dut neure Semea. **16** Orduan Herodesec ikussiric nola Çuhurréz enganatu içan cen, asserre cedin haguiz: eta bere gendea igorric hil citzan Bethlehem eta haren aldiri gucietan ciraden haour bi vrhetaco eta behereco guciac, Çuhurretaric diligentqui informatu içan cen demboraren araura. **17** Orduan compli cedin launac Hieremias Prophetáz erran vkan çuena, cioela, **18** Voza Rhaman ençun içan da, deithore eta nigar eta auhen handi. Rachel bere haourracgatic nigarrez egon, eta ezta consolatu nahi içan, ceren ezitraden. **19** Baina Herodes hil eta, huná, launaren Aingueruá aguer cequion ametsetan Iosephi Egypten, **20** Cioela, Iaiquiric har itzac haourtchoa eta haren ama eta ioan adi Israeleco lurrerát, ecen haourtchoaren arimaren ondoan çabiltzanac hil içan dituc. **21** Hanc bada iratzarri eta, har citzan haourtchoa eta haren ama, eta ethor cedin Israeleco lurrera. **22** Baina ençunic ecen Archelausc regatzen çuela ludean bere aita Herodesen lekuan, beldur cedin hara ioaitera: eta ametsetan diuinoqui aduertituric retira cedin Galileaco bazterretarát. **23** Eta hara

ethorric habita cedin Nazareth deitzen den hirian: Prophetéz erran ičan cena compli ledinçat, ecen Nazareno deithuren cela.

3 Bada dembora hartan ethor cedin Ioannes baptista, predicatzen çuela ludeaco desertuan: **2** Eta cioela, Emenda çaitetze: ecen ceruètaco resumá hurbil da. **3** Ecen haur da Esaias Prophetáz erran ičan cena, cioela, Desertuan oihuz dagoenaren voza da, Appain eçaçue launaren bidea, çuen itzaçue haren bidescác. **4** Ioannes hunec bada çuen bere abillamendua camellu biloz, eta larruzco guericoa bere guerruncean inguru: eta haren viandá cen othiz eta bassa eztiz. **5** Orduan ethor cedin harengana Ierusalem eta ludea gucia, eta Iordanaren inguruco comarca gucia. **6** Eta batheyatzen ciraden harenganic Iordanean, bere bekatuac confessatzen cituztela. **7** Ikussiric bada anhitz Phariseuetaric eta Sadduceuetaric ethorten ciradela haren baptismora, erran cieçén, Viperá castá, norc auisatu çaituzte hira ethortecoari ihes dagoioçuen? **8** Eguin itzaçue bada fructuac emendamenduaren digneac. **9** Eta ezteçaçuela presumi ceuroc baithan erraitera, Abraham dugu aita: ecen badiotsuet, laincoac harri hautaric-ere Abrahami haour suscita ahal dieçaqueola. **10** Bada ia aizcorá arborén errora eçarria da: beraz arbore fructu onic eguiten eztuen gucia piccatzen da eta sura egoizten. **11** Eguia da, nic batheyatzen çaituztet vrez emendamendutara: baina ene ondoan ethorten dena, ni baino borthitzago da, ceinen çapatén ekarteco ezpainaiz digne: harc batheyaturen çaituzté Spiritu sainduaz eta suz. **12** Bere bahea bere escuan du, eta garbituren du bere larraina: eta bilduren du bere oguibihia granerera: baina lastoa choil errerene du behinere hiltzen ezten suan. **13** Orduan ethor cedin Iesus Galileatic Iordanera Ioannesgana, harenganic batheya ledinçat. **14** Baina Ioannesec haguizt empachatzen çuen hura, cioela, Nic behar diat hirenganic batheyatu, eta hi ethorten aiz enegana? **15** Eta ihardesten çuela Iesusec erran cieçón, Vtzac oraingote: ecen hunela complitu behar diagu iustitia gucia. Orduan vtzi ceçan eguitera. **16** Eta Iesus batheyatu cenean, bertan ilki cedin vretic: eta huná, irequi ičan çaiçcan ceruác, eta ikus ceçan laincoaren Spiritua vsso columba baten guissán iausten eta haren gainera ethorten. **17** Eta huná vozbat cerutic, cioela, Haur da ene Seme maitea, ceinetan neure atseguin ona hartzen baitut.

4 Orduan Iesus eraman cedin Spirituaz desertura, deabruaz tenta ledinçat. **2** Eta barurtu cituenean berroquey egun eta berroquey gau, finean gosse cedin. **3** Eta ethorric harengana tentaçaleac erran ceçan, Baldin laincoaren Semea bahaiz, errac harri hauc ogui eguin ditecen. **4** Baina harc ihardesten çuela erran ceçan, Scribatua duc, Ezta guioçona ogui beretic vicico, baina laincoaren ahotic ilkiten den hitz orotaric. **5** Orduan hura du eramaiten deabruac Ciuitate saindura, eta du eçarten templeco pinnacle gainean. **6** Eta diotsó, Baldin laincoaren Semea bahaiz, egotzac eure burú beherera: ecen scribatua duc, Ecen cargu emanen drauèla hiçaz bere Aingueruèy, eta bere escuetan eramanen autela, eure oinaz harrian behaztopa ezadinçat. **7** Erran cieçon Iesusec, Berriz scribatua duc, Eztuc tentaturen eure lainco launa. **8** Berriz hura du eramaiten deabruac gucizco mendi gora batetara, eta eracusten drautza munduco resuma guciac eta hetaco gloriá: **9** Eta diotsó, Hauc

gucio emanen drauzquiat, baldin ahopez adora baneçac. **10** Orduan diotsó Iesusec, Habil Satan, ecen scribatua duc: Eure lainco launa adoraturen duc, eta hura bera cerbitzaturen duc. **11** Orduan vtziten du hura deabruac: eta huná, Aingueruac ethor citecen, eta cerbitzaten çuten hura. **12** Eta ençun vkan çuenean Iesusec, ecen Ioannes presoneré cela, retira cedin Galileara. **13** Eta vtzitic Nazareth, ethor cedin eta habita Capernaum itsas aldecoan, Zabulongo eta Nephthalingo bazterretan: **14** Compli ledinçat Esaias Prophetáz erran ičan cena, cioela, **15** Zabulongo lurrá eta Nephthalingo lurrá itsassoraco bide aldean Iordanaz berce aldetic, Gentiléen Galiléa: **16** Populu ilhumbean cordanac argui handi ikussi vkan du: eta herioaren regionean eta itzalean ceunçaney argui altchatu ičan çaye. **17** Orduan-danic has cedin Iesus predicatzen, eta erraiten, Emenda çaitetze: ecen hurbil da ceruètaco resumá. **18** Eta Iesusec Galileaco itsas aldean çabilala, ikus citzan bi anaye, Simon, Pierris erraiten dena, eta Andriu haren anayea, egoizten çutela sarea itsassora (ecen pescadore ciraden.) **19** Eta dioste, Çatozte ene ondoan, eta eguinen çaituztet guiça pescadore. **20** Eta hec bertan vtzitic sareac iarreiqui ičan çaiçcan. **21** Eta handic aitzinago iraganic, ikus citzan berberic bi anaye, Iaques Zebedeoren semea, eta Ioannes haren anayea, vnci batetan bere aita Zebedeorequin, bere sarén adobatzen ari ciradela: eta dei citzan. **22** Eta hec bertan vncia eta bere aita vtzitic iarreiqui ičan çaiçcan. **23** Eta inguratzen çuen Galilea gucia Iesusec, hayén synagoguetan iracasten ari cela, eta resumaco Euangelioa predicatzen çuela, eta sendatzen çuela eritassun mota gucia, eta langore mota gucia popularean artean. **24** Orduan io ceçan haren famác Syria gucia: eta presenta cietzoten gaizqui ceuden guciac, eritassun diuersez eta tormentaz eduquiac, eta demoniatuac, eta lunaticoac, eta paralyticoac: eta sendatzen cituen. **25** Eta gendetze handi iarreiqui cequión Galileatic, eta Decapolicic, eta Ierusalemetic, eta ludeatic, eta Iordanaz berce aldetic.

5 Iesus bada ikussiric gendetzeac, iğan cedin mendi batetara: eta iari cenean hurbildu ičan çaiçcan bere discipuluac. **2** Eta bere ahoa irequiric iracasten cituen, erraiten çuela, **3** Dohatsu dirade spirituz paubreac: ceren hayén baita ceruètaco resumá. **4** Dohatsu dirade nigarrez daudenac: ceren hec consolaturen baitirade. **5** Dohatsu dirade emeac: ceren hec lurra heretaturen baitute. **6** Dohatsu dirade iustitiaz gosse eta egarri diradenac: ceren hec asseren baitirade. **7** Dohatsu dirade misericordiosoac: ceren hæy misericordia eguinen baitzaye. **8** Dohatsu dirade bihotzez chahu diradenac: ceren hec lainco ikussirene baituté. **9** Dohatsu dirade baquea procuratzen dutenac: ceren hec laincoaren haour deithuren baitirade. **10** Dohatsu dirade iustitiagatic persecutatzen diradenac: ceren hayén baita ceruètaco resumá. **11** Dohatsu ičanen çarete nehorc iniuria erran drauqueçueanean, eta persecutatu çaituqueztenean, eta hitz gaichto gucia erran duqueitenean çuen contra, gueçurrez ene causaz. **12** Boz eta aleguera çaitetze, ceren çuen saria handi baita ceruétan: ecen hala persecutatu vkan dituzté çuen aitzineco Prophetác. **13** Çuec çarete lurreco gatza: eta baldin gatza gueçat badadi, cerçaz gacituren da? ezta guehiagoric deusgay camporat iraziteco eta guioçónéç ohondicatu içateco

baicen. 14 Çuec çarete munduco arguia. Ecin estal daite ciuitate mendi gainean iarria. 15 Eta ezute iraihequiten candelá eta hura eçarten gaitzurupean, baina candelerean, eta argui eguiten draue etchecho guciey. 16 Hala argui begui çuen arguiac guiconén aitzinean, çuen obra onac ikus ditzatençat, eta glorifica deçaten çuen Aita ceruètan dena. 17 Eztuçuela vste ecen Leguearen edo Prophetén abolitzera ethorri naiela: eznaiz ethorri abolitzera, baina complitzera. 18 Ecen eguiaz diotsuet, iragan daiteno ceruá eta lurra, iotabat edo punctu hutsbat ezta Leguetic iraganen, gauça guciac eguiñ diteno. 19 Norcere beraz hautsiren baitu manamendu chipièñ hautaric bat, eta iracatsiren baititu hunela guçonac, chipièñ deithuren da hura ceruètaco resumán: baina norc-ere eguinen baititu eta iracatsiren, hura handi deithuren da ceruètaco resumán. 20 Ecen erraiten drauçuet, baldin abundosago ezpada çuen iustitiá Scribena eta Phariseuena baino, çuec etzaretela sarthuren ceruètaco resumán. 21 Ençun vkan duçue nola erraniçan içan çayen lehenagocoey, Eztuc hilèn: eta norc-ere hilèn baitu, hura iudicioz punitu içateco digne date. 22 Baina nic erraiten drauçuet, ecen nor-ere asserretzen baitzayo bere anayeri causa gabe, iudicioz punitu içateco digne datela: eta norc-ere erranen baitrauca bere anayeri, Raká, hura conseilluz punitu içateco digne datela: eta norc-ere erranen baitrauca, Erhoá, suzco gehennaz punitu içateco digne datela. (Geenna g1067) 23 Beraz baldin eure oblationea eramaiten baduc aldarera, eta han orhoit bahadí ecen hire anayeaç baduela cerbait hire contra, 24 Vtzi eçac han eure oblationea aldare aitzinean, eta habil: lehen appointadi eure anayerequin, eta orduan ethorric presenta eçac eure oblationea. 25 Aicén adisquide eure partida contrastarequin fitetz, herequin bidean aiceno, ezemón eure partida contrastac iugeari, eta iugeac ezemón sargeantari, eta presoinean eçar ezadin. 26 Eguiaz erraiten drauat, ezaiç ilkiren handic, renda diroano azquen pelata. 27 Ençun vkan duçue ecen lehenagocoey erran içan çayela, Eztuc adulterioric iauquiren. 28 Baina nic erraiten drauçuet, Norc-ere beguiesten baitu emazeric, hura guthicia deçançat, hambatez adulteratu duqueela herequin bere bihotzean. 29 Bada baldin eure begui escuinac trebuca eraciten bahau, idoqui eçac hura, eta iraitzac eureganic: ecen hobe duc hiretaco, gal dadin hire membroetic bat, eta eztdin hire gorputz gucia egotz gehennara. (Geenna g1067) 30 Eta baldin eure escu escuinac trebuca eraciten bahau, trenca eçac hura, eta iraitzac eureganic: ecen hobe duc hiretaco, gal dadin hire membroetic bat, eta eztdin hire gorputz gucia egotz gehennara. (Geenna g1067) 31 Halaber erran içan da, Norc-ere vtziren baitu bere emaztea, bemó separationeco letrá: 32 Baina nic diotsuet, ecen norc-ere vtziren baitu bere emaztea, salbu paillardicaren causaz, adulterio eguin eraciten draucala: eta nor-ere vtziarequin ezconduren baita, harc adulterio iauquiten duela. 33 Berriz ençun vkan duçue, ecen lehenagocoey erran içan çayela, Ezaiç desperiuraturen, baina rendaturen drautzac launari eure iuramendu promettatuac. 34 Baina nic diotsuet ezteçaçuen iura batre, ez ceruáz, ecen laincoaren thronoa da. 35 Ezeta Lurraz, ecen haren oinetaco alxia da: ezeta Ierusalem, ecen regue handiaren ciuitatea da. 36 Halaber eure buruáz eztec iuraturen, ecen bilobat churi ezpa beltz ecin daidic. 37

Baina biz çuen hitza bay, bay: ez, ez: eta hauçaz goiticoa, gaichtotic da. 38 Ençun vkan duçue, ecen erran içan dela, Beguia beguiagatic, eta hortza hortzagatic. 39 Baina nic erraiten drauçuet, Ezteçoçuela resisti gaizquiari: baina baldin norbeitec io baheça eure escuineco mathelán, itzul ieçóc bercea-ere. 40 Eta hiri auci eguin nahi drauanari, eta eure iaccá edequi, vtzi ieçoc mantoa-ere. 41 Eta norc-ere nahi vkanen baihu borchatu lecoa baten eguitera, albeitindoa herequin biga. 42 Escatzen çayanari emóc: eta hireganic maillebatu nahi duena ezteçála iraitz. 43 Ençun vkan duçue ecen erran içan dela, On eritziren draucac eure hurcoari, eta gaitz eritziren draucac eure etsayari. 44 Baina nic erraiten drauçuet, Onhets itzaçue çuen etsayac, benedicaitzaçue maradicatzen çaituztenac, vngui egueieçue gaitz daritzuèney: eta othoitz eguiçue oldartzen çaiçquienacgatic, eta persecutatzen çaituztenacgatic. 45 Çuen Aita ceruètan denaren haour çaretençat: ecen harc ilki eraciten du bere iguzquia gaichtoén eta onén gainera, eta igorten du vria iustoén eta iniustoén gainera. 46 Ecen baldin çuey on daritzuèney on badarizteçue, cer sari vkanen duçue? ezte publicanoécere hori bera eguiten? 47 Eta baldin çuen anayey solament beguiharte eguiten badraueçue, cer guehiago eguiten duçue? ezte publicanoec-ere horrela eguiten? 48 Çareten bada çuec perfect, çuen Aita ceruètan dena perfect den beçala.

6 Beguirauçue çuen elemosyná eztaguiçuen guçonén aitzinean heçaz ikus çaitetzençat: ezpere sariric ezteçue vkanen çuen Aita ceruètan dena baithan. 2 Bada elemosyna eguiten duanean, ezteçála trompettá io eraci eure aitzinean, hypocritéc eguiten duten beçala synagoguetan eta carriquetan, guçonéz estima ditecençat: eguiaz diotsuet recebitzen dutela bere saria. 3 Baina hic elemosyna eguiten duanean, ezalbeilequi hire ezquerrac, cer eguiten duen hire escuinac. 4 Hire elemosyná secretuan dençat: eta eure Aita secretuan dacussanac, rendaturen drauc aguerrian. 5 Eta othoitz eguiten duanean, ezaiçela hypocritác beçala: hæy laket ciayec congregationetan eta carrica cantoinetan çutic daudela othoitz eguitea, guçonéz ikus ditecençat: eguiaz erraiten drauçuet ecen recebitzen dutela bere saria. 6 Baina othoitz eguiten duanean, sar adi eure gamberatchoan, eta eure borthá ertsiric, othoitz eguióc eure Aita secretuan denari: eta eure Aita secretuan dacussanac rendaturen drauc aguerrian. 7 Bada othoitz eguiten duçuean, ezteçaçuela anhitz edas Paganoéc beçala: ecen vste dute bere anhitz edasteaz ençunen diradela. 8 Etzaretela beraz hetaráz irudi: ecen badaqui çuen Aitac ceren behar çareten, esca çaiçquieten baino lehen. 9 Hunela beraz çuec othoitz eguiçue, Gure Aita ceruètan aicena, sanctifica bedi hire icena: 10 Ethor bedi hire resumá. Eguin bedi hire vorondeata ceruån beçala lurrean-ere. 11 Gure eguneco oguia iguc egun. 12 Eta quitta ietzaguc gure çorrac, nola guc-ere gure çordunéy quittatzen baitrauegu. 13 Eta ezgaitzála sar eraci tentationetan, baina deliura gaitzac gaichtotic. Ecen hirea duc resumá, eta puissancá, eta gloriá seculacotz. Amen. 14 Ecen baldin barka badietzeçue guçoney bere faltác, barkaturen drauçue çuey-ere çuen Aita ceruaco. 15 Baina baldin barka ezpadietzeçue guçoney bere faltác, çuen Aitac-ere eztrauzquieçue barkaturen çuen faltác. 16 Guehiago, barur daguiçuean, etzaretela

itchura tristetaco hypocritác beçala: ecen desguisatzen dituzte bere beguitharteac, barur diradela guìçoney agueri diradençat: eguiaz erraiten drauçuet, ecen recebitzen dutela bere saria. **17** Baina hic barur eguiten duanean vncta eçac eure buruá, eta ikuz eçac eure beguitharteac: **18** Guìçoney barur aicela agueri ezaquiençát, baina eure Aita secretuan denari: eta eure Aita secretuan dacussanac rendaturen drauc aguerrian. **19** Eztiçaquela eguin çuen thesaurac lurrean, non cernenac eta herdoillác goastatzen baititu, eta non ohoinéc çulhatzen eta ebaisten baitituzté. **20** Baina eguin itzaque çuen thesaurac ceruán, non ez cerreneç ez herdoillac ezpaitu goastatzen, eta non ohoinéc ezpaitute çulhatzen ez ebaisten. **21** Ecen non baita çuen thesaura, han içanen da çuen bihotza-ere. **22** Gorputzaren arguia da beguia, beraz baldin hire beguia simple bada, hire gorputz guciá argui datec: **23** Baina baldin hire beguia gaichto bada hire gorputz guciá ilhun datec: beraz baldin hitan den arguia ilhumbe bada, ilhumbe hura cein handi date? **24** Nehorc bi nabussi ecin cerbitza ditzaque: ecen edo batari gaitz eritziren drauca, eta berceari on: edo batarequin eduquiren du eta bercea menospreciaturen. Ecin cerbitza ditzaqueçue lainçoa eta abrastassunac. **25** Halacotz erraiten drauçuet, eztuçuen artharic çuen vicitzeaz, cer ianen duçuen eta cer edanen: ezeta çuen gorputzaz, cerçaz veztituren çareten: ezta vicia viandá baino guehiago, eta abillamendua baino gorputza? **26** Confideraitzaçue ceruco choriac, ecen ezute ereiten, ez errequeitazen, ezeta graneretara biltzen, eta çuen Aita cerucoac hatzen ditu hec: etzarete çuec anhitzez hec baino excellentago? **27** Eta norc çuetaric artha vkanez eratchequi, ahal dieçaqueo bessobat bere handitassunari? **28** Eta veztiduráz cergatic çarete arthatsu? ikas eçaçue nola landaco floreac handitzen diraden: ez nekaten dirade, ez iruten duté. **29** Baina erraiten drauçuet are Salomon-ere bere gloria guciarequin eztela veztitu içan hetaric bat beçala. **30** Bada baldin landaco egun belhar dena, eta bihar labean eçarten dena, laincoac hala inguru veztitzen badu: eza çuec anhitzez areago, fede chipitacoac? **31** Eztuçuela beraz artharic erraiten duçuela, Cer ianen dugu, edo cer edanen dugu, edo cerçaz veztituren gara? **32** (Ecen gauça hauc guciac Paganoéc bilhatzen dituzté) ecen badaqui çuen Aita cerucoac, ecen gauça hauen guciön beharra baduçuela. **33** Baina bilha eçaçue lehenic laincoaren resumá eta haren iustitiá, eta gauça hauc guciac emanen çaiçquique gaineraco. **34** Etzaretela bada arthatsu biharamunaz: ecen biharamunac beretaco artha vkanen du: egunac asco du bere afflictioneaz.

7 Ezteçaquela iudica, iudica etzaitzençat. **2** Ecen cer iugemenduz iudicaturen baituçue, iudicaturen çarete: eta cer neurritz neurthuren baituçue, aldiz neurthuren çaiçue. **3** Eta cergatic behatzen duc eure anayeren beguico fitsera, eta eure beguico gapirioari ezatzayo ohartzen? **4** Edo, nola diotsóc eure anayeri, Vztaç idoqui deçadan fitsa hire beguitic, eta horrá, gapirioa hire beguián? **5** Hypocritá, idocac lehenic gapirioa eure beguitic, eta orduan behaturen duc, idoqui deçán fitsa eure anayeren beguitic. **6** Ezteyeçuela gauça saindua orey, eta eztiçaquela egotz, çuen perlác vrdén aitzinera: bere oinéz ohondica ezitizaten, eta itzuliric çathica etzaitzaten çuec. **7** Esca

çaitetze eta emanen çaiçue: bilha eçaçue, eta eridenen duçue: bulka eçaçue, eta irequiren çaiçue. **8** Ecen escatzen den guciac, recebitzen du: eta bilhatzen duenac, erideiten du: eta bulkatzen duenari, irequiren çayó. **9** Ecen nor da çuetaric guìçona, baldin bere semea ogui esca badaquió, harri emanen draucana? **10** Eta, baldin arrain esca badaquió, ala suguebat emanen drauca? **11** Beraz çuec gaichto çaretelaric baldin badaquique gauça onén çuen haourrey emaiten: cembatez areago çuen Aita ceruétan denac emanen drauzte gauça onac escatzen çaiçquioneç? **12** Bada guìçonéc çuey eguin dietzaque nahi dituçuen gauça guciac, eguin ietzeçue çuec-ere hæy halaber: ecen haur da Leguea eta Prophetác. **13** Sar çaitetze bortha herssitic: ecen bortha largoa eta bide çabala da perditionetara irioiten duena, eta anhitz dirade hartaric sartzen diradenac. **14** Ecen bortha herssia da eta bide herssia vicitzera eramaiten duena: eta guti dirade hura erideiten dutenac. **15** Beguirauçue bada propheta falsuetaric, cein ethorten baitrade çuetara ardi abiturequin: baina barnean otso harrapari dirade. **16** Bere fructuetaric eçaguturen dituçue hec. Ala biltzen duté elhorrietaric mahatsic, edo karduetaric ficoric? **17** Hala arbore on guciac fructu onac eguiten ditu, eta arbore gaichtoac fructu gaichtoac eguiten ditu. **18** Arbore onac fructu gaichtoric ecin daidi, eta arbore gaichtoac fructu onic ecin daidi. **19** Fructu onic eguiten ezten arbore guciá piccatzen da eta sura egoitzen. **20** Bere fructuetaric beraz eçaguturen dituçue hec. **21** Niri launa, launa, erraiten drautan guciá ezta sarthuren ceruétaco resumán, baina ene Aita ceruétan denaren vorondeata eguiten duena. **22** Anhitzec erranen draut egun hartan, launa, launa, ezтуgu hire icenean prophetizatu, eta eztitugu hire icenean deabruc egotzi campora, eta ezтуgu hire icenean verthute anhitz eguin? **23** Eta orduan erranen drauet claroqui, Egundano etzaitzuzte eçagutu: parti çaitetze eneganic iniquitate eguiten duçuenóc. **24** Norc-ere bada ençuten baititu ene hitz hauc, eta hec eguiten, hura dut comparaturen guìçon çuhur bere etchea arroca gain batetan edificatu duenarequin: **25** Eta erori içan da vria, eta ethorri içan dirade vr sobernác, eta eraunsi vkan duté haicéc, eta io vkan duté etchearen contra: eta ezta erori içan: ecen arroca gainean fundatua cen. **26** Eta norc-ere ençuten baititu ene hitz hauc, eta ezpaititu eguiten, comparaturen da guìçon erho bere etchea sable gainean edificatu duenarequin. **27** Eta erori içan da vria, eta ethorri içan dirade vr sobernác, eta haicéc eraunsi vkan duté, eta io vkan duté etche haren contra, eta erori içan da, eta haren deseguitea handi içan da. **28** Eta guerta cedin propos hauc acabatu cituenean lesusec, populua miraz baitzegoen haren doctrináz. **29** Ecen iracasten cituen autoritate çuenac beçala, eta ez Scribéc beçala.

8 Eta menditic iautsi cenean gendetze handi iarreiqui cequiön. **2** Eta huná, sorhayo batec ethorric adora ceçan hura, cioela, launa, baldin nahi baduc, chahu ahal niroc. **3** Eta escua hedaturic hunqui ceçan hura lesusec, cioela, Nahi diat, aicén chahu. Eta bertan chahu cedin haren sorhayotassuna. **4** Orduan diotsó lesusec, Beguirauc nehori ezterroán: baina habil, eta eracuts ieçoc eure buruá Sacrificadoreari, eta presenta eçac Moysesec ordenatu duen oblationea, hæy testimoniagetan

dençát. 5 Eta sarthu cenean Iesus Capernaumen, ethor cedin harengana Centenerbat othoitz eguiten ceraucala, 6 Eta cioela, launa, ene muthilla diatzac etchean paralytico, gaizqui tormentatua. 7 Eta diotsó Iesusec, Nic ethorric sendaturen diat hura. 8 Eta ihardesten çuela Centenerac erran ceçan, launa, eznauc digne ene atharbean sar adin: baina errac solament hitza, eta sendaturen baita ene muthilla. 9 Ecen ni-ere guizon nauc bercceren meneco, ditudalaric neure azpico gendarmesac, eta erraiten diarocat huc, Oha, eta ioaiten duc: eta berccari, Athor, eta ethorten duc: eta neure cerbitzariari, Eguic haur, eta eguiten dit. 10 Eta haur ençunic Iesusec mirets ceçan: eta dioste çarreizcone, Eguiaz erraiten drauquet, ez tudala Israelen-ere hain fede handiric eriden. 11 Baina badiotsuet ecen anhitz Orientetic eta Occidentetic ethorriren diradela, eta iarriren diradela Abrahamequin Isaac-equin eta Iacob-equin ceruètaco resumán: 12 Eta resumaco semeac egotziren diradela campoco ilhumbra: han içanen da nigar eta hortz garrascots. 13 Eta erran cieçon Iesusec Centenerari, Ohá eta sinhetsi duán beçala eguin bequic. Eta senda cedin haren muthilla ordu hartan berean. 14 Eta Iesusec Pierrisen etchera ethorric, ikus ceçan haren ama-guinharreba ohean cetzala, eta helgaitzac çaducala. 15 Eta hunqui ceçan haren escua, eta vtzi ceçan helgaitzac, eta iaiqui cedin, eta cerbitza citzan. 16 Eta arratsa ethorri cenean, presenta cieçoten anhitz demoniatu: eta egotz cietzen campora spirituiac hitzac, eta gaizqui ceuden guciac senda citzan: 17 Compli ledinçát Esaias prophetáz erran içan cena, cioela, Harc gure langoreac hartu vkan ditu, eta gure eritassunac ekarri vkan ditu. 18 Eta ikussiric Iesusec gendetze handi bere inguruán, mana citzan discipuluac ioan litecen berce aldera. 19 Eta hurbilduric Scriba batec erran cieçon, Magistruá, iarreiquiren natzaic hiri, norat-ere ioanen baitaiz. 20 Eta diotsó Iesusec, Acerieç çulhoac citié eta ceruco choriéc ohatzeac, baina guizonaren Semeac ez tic non bere buruá reposa deçan. 21 Guero bere discipuluetaric, berce batec erran cieçon, launa, permetti ieçadac behin ioan nadin neure aitaren ohorztera. 22 Eta Iesusec erran cieçon, Arreit niri, eta vzquic hilac bere hilén ohorztera. 23 Eta vncian sarthu cenean iarreiqui içan çaiçan bere discipuluac. 24 Eta huná, tormenta handibat altha cedin itsassoan, hambat non vncia bagaz estaltzen baitzen: baina bera lo cetzan. 25 Eta hurbilduric bere discipuluéc iratzar ceçaten, ciotela, launa, beguira gaitzac, galdu guihoaçac. 26 Eta dioste, Cergatic çarete ici fede chipitacoac? Orduan iaiquiric mehatcha citzan haiceac eta itsasso: eta sossagu handia eguin cedin. 27 Orduan gendéc mirets ceçaten, ciotela, Ceric da haur, non haicec-ere eta itsassoac obeditzen baitute? 28 Eta iragan cenean berce aldera, Gergesenén regionera, aitzinera ethorri içan çaiçan bi demoniatu thumetaric ilkiric, guicizo terribleac, hambat non nehorec in iragan baitzaiten bide hartaric. 29 Eta huná, heyagora eguin ceçaten, ciotela, Cer da gure eta hire artean, Iesus laincoaren Semea? ethorri aiz huna ordu baino lehen gure tormentatzera? 30 Eta cen hetaric vrrun vrdalde handibat alha cenic: 31 Eta deabruác othoiztez çaiçan, ciotela, Baldin campora egoizten bagaituc, permetti ieçaguc vrdalde hartara ioaitera. 32 Eta dioste, Çoazte. Hec bada ilkiric ioan citecen vrdaldera: eta huná, vrdalde hura gucia oldar cedin

garaitic behera itsassora, eta hil citecen vretan. 33 Orduan vrdainéc ihes eguin ceçaten: eta ethorric hirira, conta citzaten gauça guciac, eta cer demoniatuey heldu içan çayen. 34 Eta huná, hiri gucia ilki cequiön Iesusi aitzinera: eta ikussi çutenean hura, othoitz eguin cieçoten retina ledin hayen comarquetaric.

9 Orduan sarthuric vncira iragan cedin berce aldera, eta ethor cedin bere hirira. 2 Eta huná, presenta cieçoten paralyticobat ohean cetzanic: eta ikussiric Iesusec hayén fedea, erran cieçon paralyticoari, Auc bihotz on, semé, barkatu çaiçquic eure bekatuac. 3 Eta huná, Scribetaric batzuc erraiten çuten bere baithan, Hunec blasphematzan du. 4 Eta ikussiric Iesusec hayén pensamenduac, erran ceçan, Cergatic gaichtoqui pensatzan duçue çuen bihotzetan? 5 Ecen cein da erratchago, erraite, Barkatu çaiçquic eure bekatuac: ala erraitea, iaiqui adi eta ebil adi? 6 Daquiçuençat bada ecen guizonaren Semeac baduela autoritate lurrean bekatuén barkatzeco (orduan diotsó paralyticoari) iaiqui adi, har eçac eure ohea, eta habil eure etcherát. 7 Orduan iaiquiric ioan cedin bere etcherát. 8 Eta gendetzéc hori ikussiric mirets ceçaten, eta glorifica ceçaten laincoa, ceinec eman vkan baitraue halaco autoritatea guiçoney. 9 Eta handic iragaiten cela Iesusec ikus ceçan guiçombat peage lekuan iarria Matheu deitzen cenic, eta diotsó, Arreit niri. Eta iaiquiric iarreiqui cequiön: 10 Eta guertha cedin Iesus haren etchean mahainean iarrierc cegoela, huná, anhitz publicano eta vicitze gaichtotacoric ethorric, iar baitzitecen mahainean Iesusequin eta haren discipuluequin. 11 Eta hori ikussiric Phariseuéc erran cieçen haren discipuluey, Cergatic publicanoequin eta vicitze gaichtotacoequin iaten du çuen magistruc? 12 Orduan Iesusec hori ençunic erran cieçen, Osso diradenéc ez tute medicuren beharic, baina eri diradenéc. 13 Baina çoazte, eta ikas eçaçue cer den, Misericordia nahi dut eta ez sacrificio. Ecen eznaiz ethorri iustoén deitzera, baina bekatorén, emendamendutara. 14 Orduan ethor citecen harengana loannesen discipuluac, ciotela, Cergatic guc eta Phariseuéc barur eguiten dugu maiz, eta hire discipuluéc ezpaitute baruric eguiten? 15 Eta erran ciecen Iesusec, Ezconduaren gamberaco gendéc doluric ekar ahal dirote, ezcondua hequin deno? Baina ethorriren dirade egunac edequiren baitzaye ezcondua eta orduan barur eguinen baituqueite. 16 Halaber nehorec eztrauca eratchequiten oihal pedaçu latzbac abillamendu çar bati: ecen compligarri eratchequiac edequiten du abillamendutic, eta gaizquizenago da ethendurá. 17 Eta ez tute eçarten mahatsarno berria çahagui çarretan: ezpere lehertzen dirade çahaguiac, eta mahatsarinoa issurten, eta çahaguiac galtzen: baina mahatsarno berria çahagui berrietan eçarten duté, eta biac beguiratzen dirade. 18 Gauça hauc hæy erraiten cerautzela, huná, iaun batec ethorric adora ceçan hura, cioela, Ene alaba orain hil içan duc: baina ethorric eçarrac eure escua haren gainean, eta vicico baita. 19 Eta iaiquiric Iesus iarreiqui cequiön, eta haren discipuluac. 20 (Eta huná, hamabi vrthez odol iariatzez eri cen emazte batec guibeletic ethorric hunqui ceçan haren abillamendu ezipaina. 21 Ecen erraiten çuen bere baithan, Baldin solament hunqui badeçat haren abillamendua, sendaturen naiz. 22 Orduan Iesusec itzuluric eta hura ikussiric erran ceçan, Aun

bihotz on, alabá, eure fedea saluatu au. Eta senda cedin emaztea ordu berean). 23 Eta lesusec ethorriic iaun haren etchera eta ikussiric soinulariac, eta gendetzea tumultu ari cela, 24 Dioste, Retira çaitetze, ecen ezta hil nescatchá: baina lo datza. Eta truffatzen ciraden harçaz. 25 Eta idokuq içan cenean gendetzea, sarthuric, har ceçan haren escua: eta iaiqui cedin nescatchá. 26 Eta laster cequian fama hunec lur hartan gucian. 27 Eta Iesus handic iragaiten cela, iarreiqui içan çaiçcan bi itsu oihuz ceudela, eta cioitela, Auc pietate guçaz, Daud-en semeá. 28 Eta ethorri cenean etchera, ethor citecen harengana itsuc, eta dioste lesuce, Sinhesten duçue hori ahal daididala? Diotsote, bay launa. 29 Orduan hunqui citzan hayén beguiac, cioela, Çuen fedeaen araura eguin bequique. 30 Eta irequi citecen hayén beguiac, eta debeta citzan mehatchurequin lesusec, cioela, Beguirauçue nehorc eztaquian. 31 Baina hec ilkiric barreya ceçaten haren famá herri hartan gucian. 32 Eta hec ilkiten ciradela, huná, presenta cieçoten guçon mutu demoniatubat. 33 Eta deabrua campora egotzi içan cenean, miçna cedin mutua: eta mirets ceçaten gendetzéc, cioitela, Egundano ezta agueru hunelaco gauçaric Israelen. 34 Baina Phariseuéc erraiten çuten, Deabruén princearen partez campora egoizten ditu deabruac. 35 Eta inguratzen cituen lesusec hiri eta burgu guciac, iracasten ari cela hayén synagoguetan, eta predicatzen çuela resumaco Euangelioa eta sendatzen çuela eritassun mota gucia eta langore mota gucia populuan. 36 Eta ikussiric lesusec gendetzeac, compassione har ceçan heçaz, ceren baitziraden errebelatuac eta barreyatuac ardi artzainic ezutenac beçala. 37 Orduan dioste bere discipuluey, Segur vztá handi da, baina languile guti. 38 Othoitz eguiouçue bada vztá labeari, irion ditzan languileac bere vztara.

10 Orduan bere hamabi discipuluac beregana deithuric, eman ciecen bothere spiritu satsuéen contra, hayén campora egoizteco, eta eritassun mota guciaren eta langore mota guciaren sendatzeco. 2 Bada hamabi Apostoluén icenac dirade hauc: lehena, Simon erraiten dena Pierris, eta Andriu haren anayea: lacques Zebedeoren semea, eta ioannes haren anayea. 3 Philippe eta Bartholomeo: Thomas eta Mattheu publicanoa: lacques Alpheoren semea eta Lebeo, icen goiticoz Thaddeo. 4 Simon Cananea, eta Iudas Iscariot, hura tradituere çuena. 5 Hamabi hauc igor citzan lesusec, eta eman cieçén manamendu, cioela, Gentiletará etzoatzela, eta Samaritanoén hiritan etzaitzela sar: 6 Bainaitzitic çozte Israeleco etheco ardi galduetara. 7 Bada partitu eta, predica eçaçue, erraiten duçuela, Ceruétaco resumá hurbil da. 8 Eriac senda itzaçue, sorhayoac chahu itzaçue, hilac resuscita itzaçue, deabruac campora egotz itzaçue: dohainic recebitu duçue, eta dohainic emaçue. 9 Eztaquiquela prouisioneric vrrhez, ez cilharrez, ez cobrez çuen guerricoetan: 10 Ezeta maletaz bidecotzát, ez birá arropaz, ez çapatáz, ez vhez, ecen languilea bere viciaren digne da. 11 Eta cein-ere hiritan edo burgutan sarthuren baitzarete, informa çaitetze nor den hartan digneric, eta çaudete han parti çaitetzeno. 12 Eta cembeit etchetan sarthuren çaretenean, saluta eçaçue hura. 13 Eta baldin etchea digne bada, ethor bedi çuen baquea haren gainera: baina baldin digne ezpada,

çuen baquea çuetara itzul bedi. 14 Eta norc-ere recebituren ezpaizaitzute, eta ez çuen hitzey behaturen, etche edo hiri hartaric ilkitean iharros albeitzineçate çuen oinetaco errhautsa. 15 Eguiaz erraiten drauçuet, emequiago tractaturen diradela Sodomaco eta Gomorrhaco lurrecoac iudicioco egunean, ecen ez hiri hura. 16 Huná, nic igorten çaituztet çuec, ardiac otsoén artera beçala: çareten bada çuhur sugueac beçala, eta simple vsso columbác beçala. 17 Eta beguira çaitetze guçonetaric: ecen liuraturen çaituzte consistorioetara, eta bere synagoguetan açotaturen çaituze. 18 Eta gobernadoretera eta reguetera eramanen çaitete ene causaz, hec eta Gentilé testimoniage haur dutençat. 19 Baina liura çaitetzenean, eztuçuela artharic nola edo cer minçaturen çareten: ecen ordu hartan berean emanen çaiçue cer minça çaitetzuten. 20 Ecen etzarete çuec minço çaretenac, baina çuen Aitaren Spiritu çuetan minço dena. 21 Eta liuraturen du anayea anayea heriotara, eta aitác haourra: eta altchaturen dirade haourrac aita-amén contra, eta hil eraciren dituzté. 22 Eta guciéz gaitzetsiac içanen çarete, ene icenagatic: baina norc-ere perseueraturen baitu finerano hura saluaturen da. 23 Eta persecutaturen çaituztenean hiri hartan, ihes eguiçue berce batetara: ecen eguiaz erraiten drauçuet, eztiçue inguraturen Israeleco hiri guciac, non ethor eztaadin guçonaren Semea. 24 Ezta discipulua magistruaren gaineco, ezeta cerbitzaria bere iaunaren gaineco. 25 Asco du discipuluac bere magistrua beçala den: eta cerbitzariac, bere iauna beçala: baldin Aitafamiliá bera Beelzebub deithu baduté, cembatez guehiago haren domesticoac? 26 Etzaretela beraz hayén beldur: ecen ezta deus estaliric agueruren eztenic, ezeta deus secreturic iaquinen eztenic. 27 Ilhumban erraiten drauçuedana, erraçe arguiac: eta beharrira ençuten duçuen, predica eçaçue etche gainetan. 28 Eta etzaretela beldur gorputza hiltzen dutenén, eta arimá ecin hil deçaquetenen: bainaitzitic çareten beldur arimá eta gorputza gehennán gal ahal ditzaquenen. (Geenna g1067) 29 Bi parra-chori eztiçade dirutcho batetan saltzen? eta hetaric bat ezta lurrera eroriren, çuen Aita gabe. 30 Etare çuen buruco bilo guciac contatuac dirade. 31 Etzaretela beraz beldur: parra-choriéc baino çuec guehiago valio duçue. 32 Bada norc-ere aboaturen bainau guçonén aitzinean, aboaturen dut nic-ere hura ene Aita ceruétan denaren aitzinean. 33 Baina norc-ere vkaturen bainau guçonén aitzinean, vkaturen dut nic-ere hura ene Aita ceruétan denaren aitzinean. 34 Eztuçuela vste ecen baquearen eçartera, ethorri naicela lurrera: eznaiz ethorri baquearen eçartera, baina ezpataren. 35 Ecen ethorri naiz guçonaren bere aitaren contra gudutan eçartera, eta alabáren bere amaren contra, eta errenaren bere ama-guinharrebaren contra. 36 Eta guçonaren etsay beraren domesticoac içanen dirade. 37 Aita edo ama ni baino maiteago duena, ezta ene digne: eta semea edo alabá ni baino maiteago duena, ezta ene digne. 38 Eta bere crutzea hartzen eztuena, eta niri ondotic eztarreitana, ezta ene digne. 39 Bere vicia beguiraturen duenac, galduren du hura: eta bere vicia galduren duenac ene causaz, beguiraturen du hura. 40 Çuec recebitzen çaituztenac, ni recebitzen nau: eta ni recebitzen nauenac, ni igorri nauena recebitzen du. 41 Prophetaren icenean Prophetabat recebitzen duenac, Prophetaren saria recebituren du: eta iustoaren icenean

iustobat recebitzen duenac, iustoren saria recebituren du. 42 Eta norc-ere edatera emanen baitrauca beirebat vr hotz huts chipi hautaric bati discipuluren icenean: eguiaz diotsuet, ezuela bere saria galduren.

11 Guero guertha cedin Iesusec bere hamabi discipuluey manamendu emaitea acabatu çuenean, parti baitzedin handic iracats eta predica leçançat hayén hirietan. 2 Eta loannesc presoindeguin ençun Christen obrác, igorriric bere discipuluetaric biga. 3 Erran cieçon, Hi aiz ethorteco cen hura, ala berce baten beguira gaude? 4 Eta ihardesten çuela Iesusec erran ciecén, Çoazte eta conta ietzoçue loannesi, ençuten eta ikusten dituçuen gauçac: 5 Itsuéc ikustea recrubarzen duté, eta mainguác badabilta, sorhayoac चाहutzen dirade, eta gorréc ençuten duté, hilac resuscitazen dirade, eta Euangelioa paubrey denuntiatzen çaye. 6 Eta dohatsu da scandalizaturen eztena nitan. 7 Eta hec ioaiten ciraden beçala, has cedin Iesus eraiten populuari loannesc, Ceren ikustera ilki iça çarete desertura? haiceaz erabilten den canabera baten? 8 Baina ceren ikustera ilki iça çarete? guiçon abillamendu preciosoz veztitu baten? huná, abillamendu preciosoaç ekarten dituztenac, reguén etchetan dirade. 9 Baina ceren ikustera ilki iça çarete? Propheta baten? bay diotsuet eta Propheta bainoagoaren. 10 Ecen haur da ceinez scribatua baita, Huná, nic igorten diat neure mandataria hire beguitharte aitzinean, ceinec hire bidea appainduren baitu hire aitzinean. 11 Eguiaz eraiten drauçuet, ezta ilki emazetaric iayo diradenén artean nehor, loannes Baptista baino handiagoric: guciagatic-ere ceruètaco resumaco chipiena hura baino handiago da. 12 Eta loannes Baptistaren egunetaric oraindrano, ceruètaco resumari bortha eguiten çayo, eta keichuéc harrapatzen dute hura. 13 Ecen Propheta guciéc eta Legueac loannesganano prophetizatu vkan duté. 14 Eta, baldin nahi baduçue recebitu, haur da Elias ethorteco cena. 15 Ençuteco beharriric duenac, ençon beça. 16 Baina norequin comparatzen dut generatione haur? Merkatuan iarriric dauden, eta bere laguney oihuz dagozten haourtchoac beçalaco da, 17 Ceinéc baitioite, Chirula sounu eguin drauçuegu, eta etzarete dançatu: erezis cantatu drauçuegu, eta eztuçue deithoreric eguin. 18 Ecen ethorri da loannes iaten ez edaten eztuela, eta erraiten duté, Deabrua du. 19 Ethorri da guiçonaren Semea iaten eta edaten duela, eta dioite, Horra, guiçon gormanta eta hordia, publicanoén eta vicitze gaichtotacoén adisquidea. Baina iustificatu iça da sapientiá bere haourréz. 20 Orduan has cequien hunela reprochatzen haren verthuteric anhiuz eguin iça cen hiriey, ceren emendatu etziraden: 21 Maledictione hiri Corazin, maledictione hiri Bethsaida: ecen baldin Tyren eta Sidonen eguin iça balirade çuec baithan eguin iça diraden verthuteac, aspaldi çacurequin eta hautsequin emendatu ciratequeen. 22 Etare diotsuet, Tyr eta Sidon iudicioco egunean çuec baino emequiago tractatuac içanen diradela. 23 Eta hi Capernaum cerurano althchatu iça aicena iffernurano beheraturen aiz: ecen baldin Sodomian eguin iça balirade hi baithan eguin iça diraden verthuteac, egungo egunerano egon çateán. (Hadēs 986) 24 Etare badiotsuet, ecen Sodomacoac hi baino emequiago tractatuac içanen diradela iudicioco egunean.

25 Dembora hartan ihardesten çuela Iesusec erran ceçan, Aitá, ceruco eta lurreco launá, esquerrac rendatzen drauzquiát, ceren estali baitrauztec gauça hauc çuhurréy eta adituey, eta manifestatu baitrauztec haour chipiey. 26 Bay Aitá, ceren hala iça baita hire placer ona. 27 Gauça guciac niri neure Aitaz eman çaiçquit: eta nehorc eztu eçagutzen Semea Aitác baicen: ezeta Aita nehorc eztu eçagutzen Semeac baicen, eta nori-ere Semeac manifestatu nahi vkanen baitrauca. 28 Çatozte enegana fatigatuac eta cargatuac çareten guciác, eta nic paussu emanen drauçuet çuey. 29 Har eçaçue ene vztarria çuen gainera, eta ikas eçuec eneganic ecen eme naicela eta bihotzez humil: eta çuen arimençat paussu eridenen duçue. 30 Ecen ene vztarria aisit da, eta ene cargá arin.

12 Dembora hartan ioaiten cen Iesus ereincetan gandi Sabbath egun batez: eta haren discipuluac ciraden gosse, eta has citecen buruca idoquiten, eta iaten. 2 Eta Phariseuc ikussiric erran cieçoten, Horrá, hire discipuluéc eguiten dié Sabbathoan eguin sori eztena. 3 Baina harc erran ciecén, Eztuçue iracurri David-ec gossez eguin çuena eta harequin ciradeneç? 4 Nola sarthu iça cen laincoaren etchean, eta propositionezco oguiac ian cituen: hetaric iatea ez haren, ez harequin ciradenén, Sacrificadorén baicen sori etzelaric? 5 Edo eztuçue iracurri Leguean, nola Sabbath egunetan Sacrificadoréc templean Sabbath eguna hausten dutén, eta hoguen-gabe diraden? 6 Bada erraiten drauçuet, ecen templea baino handiagobat hemen dela. 7 Eta baldin bacinaquite cer den, Misericordia nahi dut eta ez sacrificio, etzintuquezten condemnatu hoguen-gabeac. 8 Ecen Sabbathoaren-ere laun da guiçonaren Semea. 9 Eta handic partitiric hayén synagogara ethor cedin. 10 Eta huná, cen han guiçombat escua eyhar çuenic: eta interroga ceçaten, ciotela, Sori da Sabbath egunean sendatzea? haur cioiten, hura accusa leçatençat. 11 Eta harc erran ciecén, Nor içanen da çuetaric guiçona, arditab duenic: eta, baldin hura Sabbathoan lecera eror badadi, harturen eta althchaturen eztuena? 12 Eta cembatez da guiçona ardia baino guehiago? Beraz sori da Sabbathoetan vngui eguitea. 13 Orduan diotsó guiçon hari, Heda eçac eure escua. Eta heda ceçan, eta bercea beçain senda cedin. 14 Eta Phariseuc ilkiric har ceçaten conseillu, haren contra, nolatan hura hil leçaqueten. 15 Baina Iesusec hori eçaguturic leku eguin ceçan handic: eta iarreiqui cequien gendalde handia, eta hec guciac senda citzan. 16 Eta mehatchurequin debeta citzan ezleçaten manifesta. 17 Compli ledinçat Esaias prophetáz erran iça cen cena, ciocela, 18 Huná, ene cerbitzari elegitu dudana, ene maitea, ceinetan hartzen baitu bere atsequin ona ene arimác: eçarriren dut neure Spiritua haren gainean, eta iugemendu Gentiley predicaturen draue. 19 Eztu iharduquiren, ezeta oihuric eguinen, eta nehorc eztu carriquetan haren voza ençunen. 20 Canabera çarthatua eztu chehaturen, eta kea darión lihoa eztu iraunguiren: iugemendua victoriatan ilki eraci diroeno. 21 Eta haren icenean Gentiléç sperança vkanen dute. 22 Orduan presentatu iça çayó demoniatu itu eta mutubat: eta senda ceçan hura, halaco maneraz non itu eta mutu cena minço baitzen eta ikusten baitzuen. 23 Eta spanta cedin populu gucia, eta erraiten çuen, Ezta haur David-en semea? 24 Baina Phariseuc hori ençunic, erraiten

çuten: Hunec ez tizu deabruac campora egoizten Beelzebub deabruén princearen partez baicen. **25** Baina lesusec eçaguturic hayén pensamenduac, erran cieçén, Bere contra partitua den resuma gucia, deseguin den da: eta bere contra partitua den hiric edo ethec, ez tu iraunen. **26** Eta baldin Satanec Satan campora egoizten badu, bere contra partitua da: nolatan beraz iraunen du haren resumác? **27** Eta baldin nic Beelzebuben partez campora egoizten badituz deabruac, çuen seméc noren partez campora egoizten dituzte? Halacotz hec çuen iuge içanen dirade. **28** Baina baldin nic laincoaren Spirituaz campora egoizten badituz deabruac, beraz ethorri da çuetara laincoaren resumá. **29** Ezpa nolatan nehor sar ahal daite borthitz baten etchera, eta haren ostillamendua pilla, baldin lehen esteca ezpadeça borthitza? eta orduan haren etchea pillaturen duque. **30** Enequin eztena ene contra da, eta enequin biltzen ari eztena barreyatzen ari da. **31** Halacotz erraiten drauçuet, bekatu eta blasphemio gucia barkaturen çaye guiçoney: baina Spirituaren contretaco blasphemioa barkaturen etzaye guiçoney. **32** Eta nor-ere minçaturen baita guiçonaren Semearen contra, barkaturen çayo hari: baina nor-ere minçaturen baita Spiritu sainduaren contra, etzayo barkaturen hari ez secula hunetan, ez ethorteco denean: (aiñon g165) **33** Edo eguiçue arbore ona, eta haren fructua on: edo eguiçue arbore vstela, eta haren fructua vstel: ecen fructutic arborea eçagutzen da. **34** Viperén castá, nolatan vnqui minça ahal çaitetzete gaichto çaretelariç? ecen bihotzeco abundantiatic ahoa minço da. **35** Guiçon onac bihotzeco thesaur onetic idoquiten ditu gauça onac: eta guiçon gaichtoac thesaur gaichtotic idoquiten ditu gauça gaichtoac. **36** Baina badiotsuet, eçen guiçonéc erran duqueiten hitz alfer guciáz, contu rendaturen dutela iudicoco egunean. **37** Ecen eure hitzetaric iustificaturen aiz, eta eure hitzetaric condemnaturen aiz. **38** Orduan ihardets ceçaten Scribetaric eta Phariseutaric batzuc, cioitela, Magistruá, nahi guendiquec hireganic cembeit signo ikussi. **39** Baina harc ihardesten çuela erran cieçén, Nazione gaichtoa eta adulteroa signo esquez dago: baina signoric etzayo emanen, Ionas prophetaren signoa baicen. **40** Ecen hala nola Ionas balenaren sabelean hirur egun eta hirur gau içan baitzén: hala içanen da guiçonaren Semea lurraren bihotzean, hirur egun eta hirur gau. **41** Niniuaco guiçonac iaiquieren dirade iudicioan nazione hunequin, eta condemnaturen dute haur: ceren hec emendatu baitziraden Ionasen predicationera, eta huna, Ionas bainoagoa hemen. **42** Egu-erdico reguiná iaiquieren da iudicioan nazione hunequin, eta harc condemnaturen du haur: ceren ethor baitzedin lurraren bazterretic Salomonen sapientiaren ençutera, eta huná, Salomon bainoagoa hemen. **43** Bada spiritu satsua ilki denean guiçonaganic, leku leihorréz dabila, paussu bilha, eta ez tu erideiten. **44** Orduan erraiten du, Itzuliren naiz neure ilki naicen etchera. Eta ethorri denean, erideiten du hutsa, escobaturic eta appainduric. **45** Orduan ioaiten da, eta hartzen ditu berequin berkeric çazpi spiritu bera baino gaichtoagoac, eta sarthuric habitatzen dirade han, eta guiçon haren fina hatsea baino gaichtoago da: hala nazione gaichto huni-ere helduren çayó. **46** Eta hura oraino populuari minço çayola, huná, haren ama eta anayec ceuden lekorean, harequin minçatu nahiz. **47** Eta cembeitic erran cieçón, Hará,

hire ama eta hire anayec lekorean diaudec, hirequin minçatu nahiz. **48** Baina harc ihardesten çuela erran cieçón hura erran cionari, Nor da ene ama, eta nor dirade ene anayec? **49** Eta hedaturic bere escua bere discipuluén gainera, erran ceçan, Huná ene ama eta ene anayec. **50** Ecen norc-ere eguinen baitu ene Aita ceruétan denaren vorondatea, hura da ene anaye, eta arreba, eta ama.

13 Egun hartan berean lesus ethetic ilkiric, iar cedin itsas costán. **2** Eta bil cedin harengana gendetze anhitz, hambat non vnici batetara sarthuric iar baitzedin: eta gendetze gucia itsas costán cegoen. **3** Eta erran cieçén anhitz gauça comparationez, cioela, Huná, ereillebat ilki cedin ereitera. **4** Eta ereitean hacitic batzu eror citecen bide bazterretera: eta choriac ethorri içan dirade, eta iretsi vkan dituzte hec. **5** Eta batzu erori içan dirade leku harriçuetara, non ezpaituzten heuragui lurric: eta bertan ilki citecen, ceren ezpaituzten lur barneric. **6** Guero iguzquia goratu eta, erre içan dirade, eta ceren ezpaituzten erroric, eyarthu içan dirade. **7** Eta batzu erori içan dirade elhorri artera: eta handitu içan dirade elhorriac, eta itho vkan dituzte hec. **8** Eta batzu erori içan dirade lur onera: eta fructu renda ceçaten, batác ehun, berceac hiruroguey, eta berceac hoguey eta hamar. **9** Ençuteco beharriac duenac, ençun beça. **10** Orduan hurbilduric discipuluéc erran cieçoten, Cergatic comparationez minço atzaye? **11** Eta harc ihardesten çuela, erran cieçén, Ceren çuey eman baitzaicue ceruétaco resumaco secretuén eçagutze, baina hæy etzaye eman. **12** Ecen norc-ere baitu, hari emanen çayó, eta hambatez guehiago vkanen du: baina norc-ere ezpaitu, hari duena-ere edequieren çayó. **13** Halacotz comparationez minço natzaye: ceren dacussatelaric ezpaitute ikusten, eta ençuten dutelaric ezpaitute ençuten, ez aditzen. **14** Hala complitzen da hetan Esaiasen prophetiá, ceinec baitio, Ençutez ençunen duçue, eta ez adituren: eta dacussaçuela ikussiren duçue eta etzazquiete oharturen. **15** Ecen guicendua da populu hunen bihotz, eta beharriéz gogorqui ençun vkan duté, eta beguiac ertsi vkan dituzté: beguiez ikus, eta beharriéz ençun, eta bihotzaz adi ezteçaten, eta conuerti ez titecen, eta senda ez titzadan. **16** Bada dohatsu dirade çuen beguiac, ecen ikusten duté: eta çuen beharriac, ecen ençuten duté. **17** Ecen eguiáz erraiten drauçuet, anhitz Prophetac eta iustoc desiratu vkan dutela ikustera çuec ikusten dituçuen gaucén, eta ezpaituzte ikussi: eta ençutera, ençuten dituçuen gaucén, eta ezpaituzte ençun. **18** Çuec bada ençuçue ereillearen comparatione. **19** Nuzi-ere nehorc ençuten baitu resuma hartaco hitza, eta ez aditzen, ethorten da Gaichto hura, eta harrapatzen du haren bihotzean erein cena: haur da bide bazterrean hacia recebitu duena. **20** Eta leku harriçuetara hacia recebitu duena, haur da, hitza ençuten, eta hura bertan bozcarioequin recebitzen duena: **21** Baina ez tu erroric bere baitan, halacotz da iraute gutitaco: eta tribulationeric edo persecutioneric hitzagatic heltzen denean, bertan scandalizatzen da. **22** Eta elhorri artera hacia recebitu duena, haur da hitza ençuten duena, baina mundu hunetaco arthác, eta abrastassuneçen enganioac ithotzen duté hitza, eta fructuric ez tu eguiten. (aiñon g165) **23** Baina lur onera hacia recebitu duena, haur da hitza ençuten eta aditzen duena, ceinec fructu

ekarten baitu eta eguiten, batac ehun, eta berceac hiruroguey, eta berceac hoguey eta hamar. **24** Berce comparationebat proposa ciecéen, cioela, Comparatu da ceruètaco resumá haci ona bere landán erein duen guiçonarequin. **25** Baina guiçonac lo ceunçala, ethor cedin haren etsaya, eta erein ceçan hiraca, ogui artean: eta ioan cedin. **26** Eta handitu cenean belharra, eta fructu eguin çuenean, orduan aguer cedin hiraca-ere. **27** Orduan ethorric aitafamiliaren cerbitzariéc erran cieçoten, launa, eztuc haci ona erein eure landan? nondic du beraz hiraca? **28** Eta harc erran ciecéen, Guiçon etsayac hori eguin du. Eta cerbitzariéc erran cieçoten, Nahi duc bada goacen eta bil deçagun hura? **29** Eta harc erran ciecéen, Ez: hiracaren biltzean oguia-ere idoqui ezteçaquen harequin batean. **30** Vtziçaque biac elkarrequin handitzera vzta-arterano: eta vzta demborán, erranen drauet biltzaley, Bil eçaçue lehenic hiracá, eta hers eçaçue açautoz erratzecotzat: baina oguia bil eçaçue ene granerera. **31** Berce comparationebat proposa ciecéen, cioela, Comparatu da ceruètaco resumá, mustarda bihi guiçon batec harturic bere landán erein duenarequin. **32** Cein baita haci gucietaco chipiena, baina handitu denean, berce belharrac baino handiago da: eta arbore biltzaten da, hambat non ethorten biltzade ceruco choriac, eta ohatzeac eguiten baitituzte haren adarretan. **33** Berce comparationebat erran ciecéen, cioela, Comparatu da ceruètaco resumá althagarriarequin, cein emazte batec harturic hirur neurri irinen barnean gorde vkan baitu, gucia altha dadin arterano. **34** Gauça hauc guciac erran cietzén lesusec comparationez gendetzey, eta comparatione gabe etzayen minçatzen. **35** Compli ledinçát Prophetáz erran ičan dena, cioela, Irequiren dut comparationez neure ahoa: declaratione ditut munduaren fundatzetic gorderic egon ičan diraden gauçac. **36** Orduan vtziric populua ethor cedin etchera lesus: eta ethorri ičan çaiçcan bere discipuluac, cioitela, Declara ieçaguc landaco hiracaren comparationea. **37** Eta harc ihardesten çuela érran ciecéen, Haci ona ereiten duena da guiçonaren Semea. **38** Eta landá da mundua: eta haci ona, resumaco haourrac dirade: eta hiracá, Gaichtoaren haourrac dirade: **39** Eta hura erein duen etsaya, da deabrua: eta vztá, munduaren fina da: eta vzta biltzaleac, Aingueruác dirade. **(aiõn g165)** **40** Bada hala nola biltzen baitute hiracá, eta suan erratzen, hala ičanen da mundu hunen finean. **(aiõn g165)** **41** Iggorrinen ditu guiçonaren Semeac bere Aingueruác, eta bilduren dituzte haren resumatic scandalo guciac, eta iniquitate eguiten dutenac. **42** Eta egotziren dituzte labe daichecanera: han ičanen da nigar eta hortz garrascots. **43** Orduan iustoéc arguituren duquite iguzquiac beçala, bere Aitaren resumán. Encuçteco beharriric duenac ençun beça. **44** Berriz comparatu da ceruètaco resumá thesaur landa batetan gorderic dagoenarequin, hura eridenic guiçon batec estali vkan du: eta harçazco bozçarióz ioaiten da, eta duen gucia saltzen du, eta landa hura erosten. **45** Berriz comparatu da ceruètaco resumá guiçon marchant perla ederrén bilha dabilanarequin **46** Ceinec precio handitaco perlabat eriden çuenean, ioanic sal baitzeçan çuen gucia, eta eros baitzeçan hura. **47** Berriz comparatu da ceruètaco resumá sare itsassora egotzi batequin, eta gauça mota guciataric biltzen duenarequin: **48** Cein bethe ičan cenean idoqui baitzeçaten vr ezpondara: eta iarriric bil

citizen onac vncietara, eta gaichtoac camporát iraitz citizen. **49** Hala ičanen da munduaren finean: ethorriren dirade Aingueruác, eta separaturen dituqueizte gaichtoac iustoén artetic. **(aiõn g165)** **50** Eta egotziren dituqueizte labe daichecanera: han ičanen da nigar eta hortz garrascots. **51** Erraiten draue lesusec, Aditu dituçue gauça hauc guciac? Diotsate, Bay launa. **52** Eta harc erran ciecéen, Halacotz Scriba ceruètaco resumán iracatsia den gucia, comparatu da cembeit aitafamilia bere thesaureric gauça berriric eta çaharric idoquiten duen batequin. **53** Eta guertha cedin comparatione hauc acabatu çuenean, lesus iragan baitzedin handic. **54** Eta ethorri cenean bere herrira, iracasten cituen hec berén synagoguetan: hámbat non spantatuac baitzeuden, eta erraiten baitzuten, Nondic huni sapientia haur eta verthuteac? **55** Ezta haur charpanter-sume? ezta horren ama Maria deitzen, eta horren anayec lacques eta loses eta Simon eta Iuda? **56** Eta horren arrebác ezitrade guciac gu baithan? nondic bada huni gauça hauc gucioc? **57** Eta scandalizatzen ciraden hartan. Eta lesusec erran ciecéen, Ezta Prophetaric ohore gabe bere herrian eta bere etchean baiten. **58** Eta etzeçan eguin han verthute anhitzic, hayén incedulitatearen causaz.

14 Dembora hartan ençun ceçan Herodes Tetrarchac lesusen famá: **2** Eta erran ciecen bere cerbitzariey, Haur Ioannes Baptistá da, hura resuscitatu ičan da hiletaric, eta halacotz verthutéc obratzen duté hunetan. **3** Ecen Herodesec hatzamanic Ioannes esteca ceçan, eta presoindeguian eçar, Herodias haren anaye Philipperen emaztearen causaz. **4** Ecen erraiten ceraucan hari Ioannesec, Eztuc sori hori duán. **5** Eta hura hil nahi çuelaric populuaren beldur cen, ceren Propheta beçala baitzaducaten hura. **6** Bada Herodesen sor eguneco bestá eguiten cenean, dança cedin Herodiasen alabá artean: eta Herodesen gogara eguin ceçan. **7** Nondic iuramendurequin prometta baitzeion, emanen ceraucala cer-ere esca bailedi. **8** Harc bada aitzinetic amáz instruitu ičanic, Indac (dio) hemen platean Ioannes Baptistaren buruá. **9** Eta triste cedin regue: baina cinaren, eta harequin mahainean iarriric ceudenén causaz, mana ceçan eman lequiön. **10** Eta igor ceçan Ioannesic presoindeguian buruären edequi eracitera. **11** Eta ekarri ičan da haren buruá platean, eta eman cequiön nescatchari, eta harc presenta cieçón bere amari. **12** Guero ethor citecen haren discipuluac, eta eraman ceçaten haren gorputza, eta ohortz ceçaten: eta ioanic conta cieçoten lesus. **13** Eta hori ençunic lesus parti cedin handic vnci batetan leku desertu batetara apart: eta ençunic gendetzeac oinez iarreiqui ičan çaiçcan hirietaric. **14** Eta ilkiric lesusec ikus ceçan gendetze handibat eta compassione har ceçan heçaz, eta hayén arteco eriac senda citzan. **15** Eta arrats aldean ethorri ičan çaiçcan bere discipuluac, cioitela, Leku desertua duc haur, eta ordua ia iragan, eyec congít gendetzey, burguètarát ioanic iateco eros deçatençat. **16** Baina lesusec erran ciecéen, Eztute ioaiteco mengoaric, eyeçue ceuroc iatera. **17** Eta hec diotsote, Eztiagu hemen borz ogui eta bi arrain baiten. **18** Eta harc erran ciecen, Ekaztaçue huna. **19** Eta populua belhar gainean iartera manaturic, eta borz oguiac eta bi arrainac harturic, beguiac cerurat goitituric, gratiác renda citzan, eta hautsiric eman cietzen discipuluey oguiac, eta discipuléc

gendetzey. 20 Eta ian ceçaten guciéc, eta ressasia citecen: eta goiti citzaten çathi soberatuetic hamabi sasqui betheric. 21 Eta ian çutenac ciraden borz milla guiçonon inguruâ, emazteac eta haourrac gabe. 22 Eta bertan lesusec bortcha citzan bere discipuluac vncian sartzera, eta haren aitzinean berce aldera iragaitea: populuari congit lemon bizquitartean. 23 Eta congit emanic populuari, igan cedin mendira bereciqui, othoitz eguin leçañát. Eta arrastu cenean ber-bera cen han. 24 Eta vncia ia itsassoaren artean cen, baguez tormentatua: ecen haice contra cen. 25 Eta gauären laurgarren veillán ioan cedin hetara Iesus, itsas gainez çabilala. 26 Eta hura ikussiric itsas gainez çabilala, discipuluac trubla citecen, erraiten çutela, Fantosmabat da, eta beldurtiz oihu eguin ceçaten. 27 Baina bertan minça cequién Iesus, cioela, Sporça çaitetze: ni naiz etzaretela beldur. 28 Eta ihardesten ceraucala Pierrisec erran ceçan, launa, baldin hi bahaiz, mana neçac hiregana ethortera vr gainez. 29 Bada harc erran ceçan, Athor. Eta iautsiric vncitic Pierris ioan cedin vr gainez, Iesusgana ethor ledinçát. 30 Baina haicea sendo ikussiric, icit cedin: eta hundatzen hassi cenean oihu eguin ceçan, cioela, launa, salua neçac. 31 Eta bertan Iesus escua hedaturic lot cequiön, eta diotsó, O fede chipitacoâ, cergatic dudatu duc? 32 Eta sarthu ciradenean vncira, sossega cedin haicea. 33 Orduan vncian ciradeneç ethorric adora ceçaten hura, cioitela, Eguiazqui laincoaren Seme aiz. 34 Eta berce aldera iraganic ethor citecen Genesaretco lurrera. 35 Eta hura eçagutu vkan çutenean leku hartaco guiçonéc, igor ceçaten inguruco aldiri gucietara, eta presenta cietzoten eri ciraden guciac. 36 Eta othoitz eguiten ceraucaten solament hunqui leçaten haren abillamendu ezipaina, eta hunqui vkan çuten guciac, senda citecen.

15 Orduan ethorten dirade Iesusgana Ierusalemetar Scriba eta Phariseu batzu, dioitela, 2 Cergatic hire discipuluéc iragaiten dute aitzinecoen ordenança? ecen ezitite ikutzen bere escuac oguia iaten dutenean. 3 Eta harc ihardesten çuela erran cieçén, Eta çuec cergatic iragaiten duçue laincoaren manamendua çuen ordenança? 4 Ecen laincoac manatu vkan du, dioela, Ohoraitzac eure aita eta ama. Eta, Aita edo ama maradicaturen duena, herioz hil bedi. 5 Baina çuec dioçue, Norc-ere erranen baitrauca aitari edo amari, Eneganic den dono gucia probetchaturen çaic: ohora ezipadeça-ere bere aita edo bere ama hoguen gabe date. 6 Eta ezdeustu vkan duçue laincoaren manamendua çuen ordenançaç. 7 Hypocritác, vngui prophetizatu vkan du çueçaz Esaiasec, dioela, 8 Populu haur ahoz hurbiltzen çait, eta ezipainéc ohoratzen nau: baina hauén bihotza vrrun da eneganic. 9 Baina alferretan ohoratzen naute, iracasten dituztela doctrinatáz guiçonén manamenduac. 10 Eta populua beregana deithuric erran cieçén, Ençun eçaçue eta adi eçaçue. 11 Eztu ahoan sartzan denac satsutzen guiçona: baina ahotic ilkiten denac satsutzen du guiçona. 12 Orduan hurbilduric bere discipuluéc erran cieçoten, Eçagutu duc nola Phariseuac propos hori ençunic scandalizatu içan diraden? 13 Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Ene Aita ceruétacoac landatu ezten landare gucia erroretaric idoquiren da. 14 Vtizaçue, itsuric itsuén guidari dirade: baldin itsuac itsua guida

badeça, biac hobira eroriren dirade. 15 Orduan ihardesten çuela Pierrisec erran cieçon, Declara ieçaguc comparatione hori. 16 Eta Iesussec erran ceçan, Oraino quec-ere adimendu gabe çarete? 17 Oraino eztuçue aditzen ecen ahoan sartzan den gucia, sabelera ioaiten dela, eta reitrea ergoizten dela? 18 Baina ahotic ilkiten diradenac, bihotzetic partitzen dirade, eta hec satsutzen dute guiçona. 19 Ecen bihotzetic partitzen dirade pensamendu gaichtoac, hiltzecác, adulterioac, paillardicác, ohoinquericác, testimoniage falsuac, gaitzerraitecác. 20 Hauc dirade guiçona satsutzen dutenac: baina escuac ikuci gaberico iateac, eztu guiçona satsutzen. 21 Eta ilkiric handic Iesus ioan cedin Tyreco eta Sidongo comarquetarat. 22 Eta hunâ, emazte Chananeabat aldiri hetaric ilkiric, oihez iar cedin, ciotsola, Auc pietate niçaz David-en seme launâ, ene alaba duc deabruaz gaizqui tormentatua. 23 Baina harc etzieçon ihardets hitzic. Orduan hurbilduric bere discipuluéc othoitz ceguioten, cioitela, Emóc congite: ecen oihez diaoc gure ondoan. 24 Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Eznaiz igorri Israeleco etchecho ardi galduetara baicen. 25 Eta harc ethorric adora ceçan hura, cioela, launa, aiuta neçac. 26 Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Eztun gauça bidezcoa haourrén oguiaren hartzea, eta chakurrey egoiztea. 27 Baina harc erran ceçan, Hala duc, launa, baina chakurrec-ere bere nabussién mahainetic erorten diraden appurretaric iaten dié. 28 Orduan ihardesten çuela Iesussec erran cieçón, O emaztea, handi dun hire fedea: eguin bequin nahi dunán beçala. Eta senda cedin haren alabâ orduandanic. 29 Eta partituric handic Iesus ethor cedin. Galileaco itsas aldera: eta iganic mendira, iar cedin han. 30 Orduan ethor cedin harengana anhitz gendetze, çutela berequin mainguric, itsuric, muturic, hebainic eta anhitz bereric: eta eçar citzaten Iesusen oinetara, eta senda citzan. 31 Hala non populua mirets baitzeçan çacusquianeac mutuac minçatzen, hebainac sendaturic, mainguaç çabiltzala, itsuéc ikusten çutela: eta glorifica ceçaten Israeleco laincoa. 32 Orduan Iesussec beregana deithuric bere discipuluac erran ceçan, Compassione dut populu huneçaz: ecen ia hirur egun du enequin dagoela, eta ezte cer ian deçaten: eta eztitut baruric igorri nahi, bidean flaca eztiteneçat. 33 Eta bere discipuluéc diotsote, Nondic guri hambat ogui desertuan hunambat genderen ressasiatzeço? 34 Eta dioste Iesussec, Cembat ogui dituçue? Eta hec erran cieçoten, Çazpi, eta arraintcho batzu. 35 Orduan mana ceçan populua lurrean iartera. 36 Eta harturic çazpi oguiac eta arrainac, gratiac rendaturic hauts citzan, eta eman cietzén bere discipuluey: eta discipuluéc populuari. 37 Eta ian ceçaten guciéc, eta ressasia citecen: eta goiti citzaten çathi soberatuetic çazpi sasqui betheric. 38 Eta ian çutenac ciraden, laur milla guiçon, emazteac eta haourrac gabe. 39 Orduan congite emanic gendetzeari, igan cedin vnci batetara: eta ethor cedin Magdaleco bazterretara.

16 Eta ethorric Phariseuéc eta Sadduceuéc, tentatzen çutela requiri ceçaten cembeite signo cerutic eracuts lieçén. 2 Baina harc ihardesten çuela erran cieçén, Arratsean, erraitten duçue, Dembora eder eguinen du: ecen gorri da ceruâ. 3 Eta goicean dioçue, Egun tempestate eguinen du: ecen ceruâ orzgorri gaitz da. Hypocritác, ceruären irudiaz, iugeatzen daquiçue, eta

demboretaco signoéz ecin diroque? 4 Generatione gaichtoa edo adulteroa signo esquez dago, eta signoric etzayo hari emanen lonas prophetaren signoa baicen. Eta hec vtziric ioan cedin. 5 Eta ethorri ciradenean haren discipuluac berce aldera, ahanz cequién ogui hartzera. 6 Eta lesusec erran ciecen, Gogoauque eta beguira çaitetzte Phariseuén eta Sadduceuén altchagarritic. 7 Eta hec iharduquiten çutén bere artean, cioitela, Hori dio, ceren oguiric hartu eztagun. 8 Eta lesusec eçaguturic erran ciecéen, Cer diharducaque ceurón artean, fede chipitacoác, ceren oguiric hartu eztuquen? 9 Oraino eztuque aditzen, eta etzarette guehiagóric orhoit borz milla guizonen borz oguiéz, eta cembat sasqui goititu cintuzten? 10 Ezeta laur milla guizonén çazpi oguiéz, eta cembat sasqui goititu cintuzten? 11 Nola eztuque aditzen ecen eztraucedala oguiz erran, beguira cindeizten Phariseuén eta Sadduceuén altchagarritic? 12 Orduan adi ceçaten ecen etzuela erran, beguira litecen ogui altchagarritic, baina Phariseuén eta Sadduceuén doctrinatic. 13 Eta ethorri cenean Iesus Cesareaco bazter Philipperenetara, interroga citzan bere discipuluac, erraiten çuela, Ni nor naicela dioite guizonéc, guizonaren Semea? 14 Eta hec erran ceçaten, Batzuc, Iohannes Bapçista: eta bercéc, Elias: eta bercéc, Hieremias, edo Prophetaric bat. 15 Dioste, Eta çuec nor naicela dioque? 16 Ihardesten çuela Simon Pierrisec erran ceçan, Hi aiz Christ lainco viciaren Semea. 17 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçón hari, Dohatsu aiz Simon Ionaren semea: ecen haraguia ez odolac eztrauc hori reuelatu, baina ene Aita ceruétan denac. 18 Baina are nic erraiten drauat, ecen hi aicela Pierris, eta Hari hunen gainean edificaturen dudala neure Eliçá: eta ifernuco borthác etzaizcala hari garaithuren. (Hadēs g86) 19 Eta hiri emanen drauzquiat ceruétaco resumaren gakoac, eta cer-ere lothuren baituc lurrean, lothua içanen duc ceruétan: eta cer-ere lachaturen baituc lurrean, lachaturia içanen duc ceruétan. 20 Orduan mana citzan expressuqui bere discipuluac nehoi ezlerroten, hura cela IESVS CHRIST. 21 Orduandanic has cedin Iesus bere discipuluey declaratzen, ecen behar çuela ioan Ierusalemra, eta anhitz suffritu Ancianoetaric eta Sacrificadore principaletaric, eta Scribetaric, eta heriotara eman behar cela, eta hereneco egunean, resuscitatu. 22 Eta hura appartaturic has cequión Pierris reprochatzen, cioela, Euroçaz auc pietate, launa: etzaic hiri hori helduren. 23 Eta harc itzuliric erran cieçón Pierrisi, Guibelerat adi eneganic Satan, empatchu atzait: ecen eztituc aditzen laincoaren diraden gauçac, baina guizonén diradenac. 24 Orduan lesusec erran ciecéen bere discipuluey, Baldin nehor ene ondoan ethorri nahi bada, renuntia beça bere buruáz, eta har beça bere crutzea, eta berrait niri. 25 Ecen norc-ere nahi vkanen baitu saluatu bere vicia, galduren du hura: eta norc-ere galduren baitu bere vicia ene causaz, eridenen du hura. 26 Ecen cer probetchu du guizonac baldin mundu gucia irabaz badeça, eta bere arima gal badeça? edo cer emanen du guizonac bere arimaren recompensamendutan? 27 Ecen guizonaren Semea ethorriren da bere Aitare glorián bere Aingueruèquin: eta orduan rendaturen drauca batbederari bere obrén araura. 28 Eguiaz diotsuet, badirade hemen present diradenetaric batzu, herioa dastaturen eztenic, guizonaren Semea bere resumara ethorten ikus diroiteno.

17 Eta sey egunen buruán, har citzan lesusec Pierris eta Iacques eta Iohannes haren anayea, eta eraman citzan appart mendi gora batetara. 2 Eta transfigura cedin hayén aitzinean, eta argui cedin haren beguithartea iguzquia beçala, eta haren abillamenduac churi citecen arguia beçala. 3 Eta huná, ikus citzaten Moyses eta Elias harequin minço ciradela. 4 Eta ihardesten çuela Pierrisec erran cieçón Iesus, launa, on duc gu hemen garén: nahi baduc, eguin ditzagun hemen hirur tabernacle, bat hire, eta bat Moysesen, eta bat Eliasen. 5 Oraino hura minço cela, huná, hodey argui batec estal citzan hec: eta huná vobzat hodeyetic, cioela, Haur da ene Seme maitea, ceinetan neure atseguin ona hartzen baituc: huni beha çaquizquiotte. 6 Eta hori ençunic discipuluac eror citeçen, bere beguithartén gainera, eta icit citecen haguitz. 7 Orduan ethorric lesusec hunqui citzan hec, eta erran ciecéen, laiqui çaitetzte, eta etzaretela beldur. 8 Eta goitituc bere beguicac nehor etzeçaten ikus Iesus bera baicen. 9 Eta menditic iausten ciradela, mana citzan lesusec, cioela, Nehori ezterroçuela visionea, guizonaren Semea hiletaric resuscita daiteno. 10 Eta interroga ceçaten bere discipuluec, cioitela, Cergatic beraz Scribéc erraiten dute ecen Elias behar dela lehen ethorri? 11 Eta ihardesten çuela lesusec erran ciecéen, Elias ethorriren bada lehen, eta bere staturaco ditu gauça guciac: 12 Baina erraiten drauçuet ecen Elias ia ethorri dela, eta hura ez tute eçagutu vkan, baina eguin dute harçaz nahi vkan duten gucia: hala guizonaren Semeac-ere suffrituren du hetaric. 13 Orduan adi ceçaten discipuluec ecen Iohannes Bapçistáz erran cerauela. 14 Eta ethorri ciradenean populuagana, ethor cedin harengana guçombat, haren aitzinean belhauricatzen cela, 15 Eta cioela, launa, auc pietate ene semeaz, ecen lunatico duc eta gaizqui tormentatzen: ecen maiz erorten duc sura, eta maiz vrera. 16 Eta presentatu diraeat hura hire discipuluey, eta ecin sendatu dié. 17 Eta ihardesten çuela lesusec erran ceçan, O natione sinheste gabea eta bihurriá, noizdrano finean çuequin içanen naiz? noizdrano finean suportaturen çaituztet? ekardaçue hura huná. 18 Eta mehatcha ceçan deabrura lesusec, eta ilki cedin harenganic: eta senda cedin muthilla orduandanic. 19 Orduan ethorric Iesusgana appart discipuluec erran cieçoten, Cergatic guc ecin campora egotzi vkan dugu hura? 20 Eta lesusec erran ciecen, Çuen sinheste gabeagatic: ecen eguiaz diotsuet, baldin mustarda bihibat den becembat fede baduque, erranen draucaque mendi huni, Iregan adi hemendic hara: eta iraganen da, eta etzaicque deus impossibleric içanen. 21 Baina deabru mota haur ezta ilkiten orationez eta barurez baicen. 22 Eta hec Galilean vsatzen çutela, erran ciecéen lesusec, Içanen da, guizonaren Semea liuraturen baita guizonen escuetara: 23 Eta hilen dute hura: baina hereneco egunean resuscitaturen da: eta triste citecen haguitz. 24 Eta ethorri içan ciradenean Capernaumera, ethor citecen Pierrisgana didrachmác recibitzen cituztenac, eta erran cieçoten, Çuen magistruac didrachmác eztitu pagatzen? 25 Dio, Bay. Eta etchean sarthu içan cenean, aitzin cequión IESVS, cioela, Simon, cer irudi çaic? Lurreco reguéc norenganic hartzen dituzté tributac eta taillac? beré haourretaric, ala bercetacoetaric? 26 Diotsa Pierrisec, Bercetacoetaric. Diotsa lesusec, Beraz libre dituc haourrac. 27 Baina scandaliza ez tizagunçat, itsassora

ioanic, egotzac amuá: eta lehen iganen den arraina har eçac, eta haren ahoa irequiric eridenen baituc staterabat: harturic hura eman iecéc enegatic eta hiregatic.

18 Ordu hartan berean ethor citecen Iesusgana discipuluac, cioitela, Nor da handiena ceruètaco resuman? **2** Eta deithuric haourtchobat beregana Iesusec, eçar ceçan hura hayén artean. **3** Eta erran ceçan, Eguiaz erraiten drauçuet, baldin conuertit ezipaitezte, eta haourtchoac beçalaca ezipaitezte, etzarete sarthuren ceruètaco resumán. **4** Norc-ere bada bere buruá humiliaturen baitu haourtcho haur den beçala, hura da handiena ceruètaco resumán? **5** Eta norc-ere recebituren baitu hunelaco haourtchobat ene icenean, ni recebitzen nau. **6** Baina norc-ere scandalizaturen baitu ni baithan sinhesten duten chipi hautaric bat, harc hobe luque vrka lequiún bere leppoan asto-errotta harribat, eta hunda ledin itsas hundarrean. **7** Maledictione munduari scandaloéni causaz: ecen necessario da scandaloac dotocen, badaric-ere maledictione guiçon hari, ceinez scandalo ethorten baita. **8** Baldineta eure escuac edo eure oinac trebuca eraciten bahau trenca eçac hura eta iraitzac eueganic, hobe duc hire, mainguric edo escubakoitzdun vicitzean sar adin, ecen ez bi escuac edo bi oinac dituala suco gehennara iraitz adin. (*aiōnios g166*) **9** Eta baldin eure beguiac trebuca eraciten bahau, idocac hura, eta iraitzac eueganic: hobe duc hire, begui batarequin vicitzean sar adin, ecen ez bi beguiac dituala suco gehennara iraitz adin. (*Geenna g1067*) **10** Beguirauçue menospreca ezteçauçen chipi hautaric bat: ecen erraiten drauçuet hauen Aingueruéc bethiere dacusatela ene Aita ceruetan denaren beguitharta. **11** Ecen ethorri içan da guiçonaren Semea galdu cenaren saluatzera. **12** Cer irudi çaiçue? baldin guiçon batec ehun ardi baditu, eta hetaric bat errebela badadi, ezti tu lauroguey eta hemeretziac vtziten, eta mendietara ioanic ez tu errebelatu cena bilhatzen? **13** Eta baldin guertha badadi eriden deçan hura, eguiaz erraiten drauçuet ecen bozcario guehiago duela harçaz, ecen ez lauroguey eta hemeretzi errebelatu etziradenez. **14** Halaber ezta çuen Aita ceruètan denaren vorondatea chipi hautaric bat gal dadin. **15** Eta baldin hire anayec hire contra faltatu badu, oha eta reprehendi eçac hura, hire eta haren beraren artean: baldin behatzen baçaic, irabaci duc eure anayea. **16** Baina baldin behatzen ezipaçaic, har itzac euequin oraino bat edo biga: biga edo hirur testimonioren ahoan hitz gucia fermu dençat. **17** Eta baldin hayé behatzen ezipaçaye, erróc Eliçari: eta baldin Eliçari behatzen ezipaçayó, albeiheduca pagano eta publicano beçala. **18** Eguiaz erraiten drauçuet, cer-ere lothuren baituçue lurrean, lothua içanen da ceruán: eta cer-ere lachaturen baituçue lurrean, lachatua içanen da ceruán. **19** Berriz diotsuet ecen baldin çuetaric biguec consenti badeçate lurraren gainean, esca ditecen gauça gucia euguinen çayela ene Aita ceruetan denaz. **20** Ecen non baitirade biga edo hirur bilduric ene icenean, han naiz hayén artean. **21** Orduan harengana hurbilduric Pierrisec erran ceçan, launa, cembatetaran bekatu euguinen du ene contra ene anayec, eta barkaturen draucat? ala çazpitarano? **22** Diotsó IESVSEC, Eztiossát çazpitarano, baina çazpitan hiruroguey eta hamarretarano. **23** Halacotz da comparatu ceruètaco resumá

beré cerbitzariequin contu eguin nahi vkan duen regue batequin. **24** Eta contu euguinen hassi cenean, presenta cequiún bat, hamarmilla talent hari çor ceraucanic. **25** Eta ceren harc ezipaitzen nondic paga, mana ceçan haren iaunac sal ledin hura, eta haren emaztea, eta haourrac, eta cituen gauça guciac: eta çorra paga ledin. **26** Halacotz cerbitzari hunec bere buruá lurrera egotzitic supplicatzen çuen hura, cioela, launa, auc patientia enegana, eta gucia pagaturen drauát. **27** Orduan compassione harturic cerbitzari haren iaunac, vtzi ceçan, eta çorra quitta cieçon. **28** Baina ilkiric cerbitzari hunec eriden ceçan bere cerbitzari iuditetic bat, ehun dinero çor ceraucanic: eta hura hatzamanic ithotzen çuen, cioela, Paga neçac çor duanaz. **29** Eta bere cerbitzari-quideac haren oinetara bere buruá egotzitic othoitz euguinen ceraucan, cioela, Auc patientia enegana, eta gucia pagaturen drauat. **30** Baina harc etzuen eguin nahi vkan, aitzitic ioanic eçar ceçan hura presoinean, çorra paga liroeno. **31** Bada ikussiric haren cerbitzari-quidéc cer eguin içan cen, triste citecen haguitz: eta ethorric declara cieçoten bere iaunari eguin içan cen gucia. **32** Orduan hura deithuric bere iaunac diotsa, Cerbitzari gaichtoá, çor hura gucia quittatu drauat, ceren othoitz eguin baitrautac: **33** Ez-auen hic-ere eure cerbitzari-quideaz pietate vkan behar, nic-ere hiçaz pietate vkan dudan beçala? **34** Orduan asserreturic bere iaunac sargeantey hura eman cieçén, hari çor ceraucan gucia paga lieçaqueono. **35** Hala ene Aita ceruètan denac-ere euguinen drauçue çuey, baldin batbederac bere anayeri gogotic faltác barka ezipadietzoçue.

19 Eta guertha cedin, Iesus propos hauc acabaturic parti baitzedin Galileatic, eta ethor baitzedin ludeaco bazterretara, lordanaren berce aldeaz. **2** Eta iarreiqui cequiún gendetze handi, eta senda citzan han. **3** Orduan ethor citecen harengana Phariseuac tentatzen çutela, eta ciotsatela, Vtzi ahal diro guiçonac bere emaztea ecinere causagatic? **4** Baina harc ihardesten çuela erran cieçén, Eztuçue iracurri ecen Creaçueac hatsetic eguin cituela arra eta emea? **5** Eta erran çuela, Halacotz vtziren ditu guiçonac aita eta ama, eta iunctaturen çayó bere emazteari, eta içanen dirade biac haraguibat. **6** Bada guehiagoric eztirade biga, baina haraguibat. Beraz laincoac iunctatu duena, guiçonac ezteçala separa. **7** Diotsate, Cergatic beraz Moysesec manatu vkan du separationeco letraren emaitera, eta haren vtzitera? **8** Dioste, Moysesec çuen bihotzeco gogortassunagatic permittitu drauçue çuen emaztén vtzitera: baina hatsetic etzén hala. **9** Eta erraiten drauçuet ecen norc-ere vtziren baitu bere emaztea, paillardicagatic baiçen, eta berce batequin ezconduren baita, adulterio iauquiten duela: eta vtzi denarequin ezconduren datenac adulterio iauquiten duqueela. **10** Diotsate bere discipuluéc, Baldin horlaco bada guiçonaren emaztearequillo beharquia, eztc on ezconcea. **11** Baina harc erran cieçén, Ez tute guciéc ardiesten hitz haur, baina eman içan çayenéc. **12** Ecen badirade chikiratuac amaren sabeletic hala iayo içan diradenac: eta badirade chikiratuac, guiçonéz chikiratu içan diradenac: eta badirade chikiratuac ceruètaco resumagatic bere buruác chikiratu vkan dituztenac. Har ahal deçanac, har beça. **13** Orduan haourtchoac presentatu içan çazcan escuac gainean eçar lietzençat eta othoitz leguiançaçat: eta discipuluec mehatcha citzaten. **14** Baina Iesusec dioste,

Vtzitzaçue haourtchoac, eta enegana ethortetic ezitzaçuela emparcha: ecen hunelacoén da ceruètaco resumá. **15** Eta escuac gainean eçarri cerauztenean, parti cedin handic. **16** Eta huná, cembeitec hurbilduric erran cieçón, Magistru oná, cer vngui eguinen dut vicitzé eternala dudançaçat? (aiōnios g166) **17** Eta harc erran cieçón, Cergatic deitzen nauc on? eztuc nehör onic bat baicen, eta hura, laincoa: baldin vicitzean sarthu nahi bahaiz, beguiraitzac manamenduac. **18** Diotsó, Cein? Eta Iesusec erran ceçan Eztuc hilen, Eztuc adulteraturen, Eztuc ebatsiren, Eztuc testimoniage falsuric erranen. **19** Ohoraitzac aita eta ama. Eta, Ohnetsiren duc eure hurcoa eure buruá beçala. **20** Diotsó guioçon gazteorrec, Horiac guciac beguiratu citiat neure gazetassunetic: cer oraino falta çait? **21** Diotsó Iesusec, Baldin perfect içan nahi bahaiz, oha, sal eçac duana, eta eman iecéc paubrey: eta vkanen duc thesaurbat ceruán: eta athor, arreit niri. **22** Eta ençun çuenean guioçon gazteorrec hitz hori, ioan cedin tristeric: ecen on handiac cituen. **23** Orduan Iesusec erran cieçén bere discipuluey, Eguiaz erraiten drauçuet, ecen abratsa nequez sarthuren dela ceruètaco resumán. **24** Eta berriz diotsuet, errachago dela cablebat orratzaren chulhotic iragan dadin, ecen ez abratsa laincoaren resumán sar dadin. **25** Gauça hauc ençunic haren discipuluac spanta citecen haguizt, cioitela, Nor da beraz salua ahal daitenic? **26** Eta Iesusec hetarat behaturic, erran cieçén, Guioçonac baitan hori impossible da: baina laincoa baitan gauça guciac possible dirade. **27** Orduan ihardesten çuela Pierrisec erran cieçón, Huná, guc vtzi citiagu gauça guciac, eta iarreiçui gaitzaizquic hiri: cer içanen da beraz gure? **28** Eta Iesusec erran cieçén, Eguiaz diotsuet, ecen çuec niri iarreiçui çaiçquidaténoc, regenerationearen iarriren denean guioçonaren Semea bere maiestataeren thronoan, iarriren çaretela çuec-ere hamabi thronoén gainean, iugeatzen dituçuela Israeleco hamabi leinnuac. **29** Eta norc-ere vtzi baituque etcheric, edo anayeric, edo arrebaric, edo aita, edo ama, edo emaztea, edo haourric, edo landaric ene icenaren causaz, ehunetan hambat recebituren duela, eta vicitze eternala heretaturen. (aiōnios g166) **30** Baina anhitz lehen diradenac, içanen dirade azquen: eta azquenac, lehen.

20 Ecen, comparatu da ceruètaco resumá aita familia batequin, cein ilki içan baita arguiaren beguiaren languile alocatzera bere mahasticotzat. **2** Eta languilequin accordaturic dinero batetan eguneco, igor citzan bere mahastira. **3** Eta ilkiric hirur orenén inguruán, ikus citzan berce alfer ceuden batzu plaçan. **4** Eta erran cieçén, Çoazte çuec-ere ene mahastira, eta bide datena emanen drauçuet. **5** Eta hec ioan citecen. Berriz ilkiric sey eta bedratzi orenén inguruán, eguin ceçan molde berean. **6** Eta hameca orenen inguruán ilkiric, eriden citzan berce alfer ceuden batzu, eta dioste, Cergatic hemen çaudete egun gucian alfer? **7** Diotsate, Ceren nehörç ezpaiquaitu alocatu. Dioste, Çoazte çuec-ere ene mahastira, eta bide datena recebituren duçue. **8** Eta arrastu cenean, erran cieçón mahasti iabeac bere recebidoreari. Dei itzac languileac, eta paga iecéc alocairuá, hassiric azquenetic lehenetaran. **9** Eta ethorri ciradenean hameca orenen inguruán alocatuac recebi ceçaten dinero bana. **10** Eta ethorric lehenéc-ere, vste vkan dute guehiago recebituren çutela: baina recebi ceçaten hec-ere dinero baná.

11 Eta recebitu çutenean, murmuratzen çuten aita familiaren contra, **12** Cioitela, Azquen hauc orempat eguin dié lanean, eta gure bardin eguin dituc, ekarri baitugu egunaren cargá, eta beroa. **13** Eta harc ihardesten çuela hetaric bati erran cieçón, Adisquideá, eztrauát hiri bidegaberice eguiten: ez aiz dinero batetan enequin accordatu? **14** Har eçac hire dena, eta habil: baina nahi diarocat azquen huni eman, hiri bay becembat. **15** Ala eznaiz haiçu nahi dudananen eguitera neure onéz? ala hire beguia gaichto da, ceren ni on bainaiz? **16** Hala içanen dirade azquenac, lehen: eta lehenac, azquen: ecen anhitz dirade deithuac, baina guti elegituac. **17** Eta Iesusec Ierusalemara igaitaen, har citzan hamabi discipuluac appart bidean, eta erran cieçén, **18** Huná, igaiten gara Ierusalemara, eta guioçonaren Semea liuraturen çaye Sacrificadore principaley eta Scribey, eta hura condemnaturen dute hiltzera: **19** Eta hura dute liuraturen Gentiley, escarnia, eta açota, eta crucifica deçatençat: baina hereneco egunean resuscitaturen da. **20** Orduan ethor cedin harengana Zebedeoren semen amá bere semequin, gurtzen, eta cerbait escatzen çayola. **21** Eta harc erran cieçón, Cer nahi dun? Diotsó, Ordena eçac iar ditecen ene bi seme hauc, bata hire escuinean, eta bercea ezquerrean, hire resumán. **22** Eta ihardesten çuela Iesusec erran ceçan, Eztaquiçue ceren esquez çaudeten: edan ahal diroçue nic edateco dudana copa? Eta batheya ahal çaitzeçute ni batheyaturen naicen baptismoaz? Diotsote, Bay. **23** Orduan dioste, Ene copá edanen baduçue, eta ni batheyaturen naicén baptismoaz batheyaturen baçarete: baina ene escuinean edo ezquerrean iartea, ezta ene emaiteco, baina emanen çaye ene Aitaz appainduric dauény. **24** Eta hura ençunic berce hamarrac bekaitz citecen bi anayéz. **25** Iesusec bada hec beregana deithuric, dio, Badaquiçue ecen nationetaco principiéc seignoriatzen dutela hayen gainean: eta handiéc autoritatez vsatzen dutela hayén gaynean. **26** Ordea ezta hala içanen çuen artean: baina nor-ere handi nahi içanen baita çuen artean, biz çuen muthil: **27** Eta nor-ere nahi içanen baita çuen artean lehen içan, biz çuen cerbitzari. **28** Hala nola guioçonaren Semea ezpaita ethorri cerbitzatu içatera, baina cerbitzatzera, eta bere viciaren rançoinetan anhitzengatic emaitera. **29** Eta hec Iericotic partitzen ciradela, gendetze handi iarreiçui cequión. **30** Eta huná, bi itsu bide bazterrean ceudenec, ençunic ecen Iesus iragaiten cela, oiuhu eguin ceçaten, cioitela, Auc pietate guçaz David-en seme launá. **31** Eta gendetzeac mehatchatzen cituen hec ichil litecencát, baina hec oiuhu guehiago eguiten çuten, cioitela, Auc pietate guçaz David-en seme launá. **32** Eta gueldituric Iesusec dei citzan, eta erran ceçan, Cer nahi duçue daguiçuedan? **33** Diotsote, launa, gure beguiac irequi ditecen. **34** Eta compassione harturic Iesusec hunqui citzan hayén beguiac: eta bertan ikustea recebi ceçaten hayén beguiéc, eta hari iarreiçui cequizquión.

21 Eta Ierusalem aldera ciradenean, eta ethor citecenean Bethphagera, Oliuatzetaco mendi aldera, orduan Iesusec igor citzan bi discipulu, **2** Erraiten ceruela, Çoazte çuen aurkaco burgura, eta bertan eridenen duçue asto emebat esteçatua, eta vmebat harequin: lachaturic ekar ietzadaçue. **3** Eta baldin nehörç deus badarraçue, erraçue ecen launac behar dituela:

ecen bertan igorriren ditu hec. **4** Bada haur gucia eguin ičan da Prophetáz erran cena compli ledinçát, cioela, **5** Erroçue Siongo alabari, Huná, eure reguea ethorten çain mansoric, eta asto emearen, eta vztarricoaren vme arraren gainean iarria. **6** Discipuluac bada ioan citecen, eta eguin ceçaten lesusec ordenatu cerauèn beçala. **7** Eta ekar citzaten astoa eta vmea, eta eçar citzaten hayén gainean bere abillamenduac, eta iar eraci ceçaten hayén gainean. **8** Eta gendetze handic heda citzaten bere abillamenduac bidean, eta bercéc adarrac piccatzen citzaten arboretaric, eta bidean hedatzen. **9** Eta aitzinean ioaiten eta iarreiquiten cen populua oihuz cegoen, cioela, Hosanna David-en semeá: benedicatu dela launaren icenean ethorten dena, Hosanna leku gorenetan aicená. **10** Eta sarthu cenean hura Ierusalemen, ciuitate gucia moui cedin, cioela, Nor da haur? **11** Eta populuac erraiten çuen, Haur da Iesus Prophetá Galilean den Nazareteco. **12** Eta sar cedin Iesus laincoaren templean, eta egotz citzan campora templean saltzen eta erosten ari ciraden guciac: eta cambiadorén mahainac itzul citzan, eta vssó colombác saltzen cituztenen cadirác. **13** Eta dioste, Scribatua da, Ene etchea, orationetaco etche deithuren da: baina çuec hura gaichtaguin lece eguin duçue. **14** Orduan ethor citecen harengana itsuac eta mainguác templean: eta senda citzan hec. **15** Baina ikussiric Sacrificadore principaléc eta Scribéc harc eguin cituen miraculuac, eta haourraco oihuz ceudela templean, eta erraiten çutela, Hosanna David-en semeá: gaitzi cequién. **16** Eta erran cieçoten, Badañuc hauc cer dioitén? Eta Iesusce erran cieçén, Bay: eztuçue egundano iracurri, Haourrén eta edosquiten dutenén ahotic complitu vkan duc laudorioa. **17** Eta hec vtziric, ilki cedin hiritic campora Bethanariat: eta ostatu har ceçan han. **18** Eta goicean hirirát itzultzen cela, gosse cedin. **19** Eta ikussiric ficotzebat bidearen gainean, ethor cedin hartara, eta etzeçan deus hartan eriden historic baicen: eta diotsa, Guehiago fructuric hireganic sor eztadila secular. Eta eyhar cedin bertan ficotzea. **(aiñ g165)** **20** Eta hori ikussiric discipuluéc mirets ceçaten, cioitela, Nolatan bertan eyhartu ičan da ficotzea? **21** Eta ihardesten çuela Iesusce erran cieçén, Eguiaz erraiten drauçuet, baldin fede baduçue, eta duda ezpadeaçue, ez solament ficotzeari eguin ičan çayona eguinen duçue, baina ere baldin mendi huni badarroçue, Khen adi, eta iraitz adi itsassora eguinen da. **22** Eta cerere galde eguinen baituçue orationean sinhesten duçuela, recebituren duçue. **23** Eta ethorri cenean templa, Sacrificadore principalac eta populuco Ancianoac, hura iracasten ari cela, ethor citecen harengana, cioitela, Cer autoritatez gauça horiac eguiten dituc? eta norc hiri eman drauc autoritate hori? **24** Ihardesten çuela Iesusce erran cieçén, Interrogaturen çaituztet nic-ere çuec gauça batez, cein badarradaçue nic-ere erran drauçuet, cer autoritatez gauça hauc eguiten ditudan. **25** Ioannesen Baptismoa nondic cer? cerutic alga guioçnetaric? Eta hec baciharducaten berac baithan, cioitela, Baldin erran badeçagu, Cerutic: erranen draucu, Cergatic bada hura eztucue sinhetsi? **26** Eta baldin badarragu, Guioçnetaric: beldur gara communaren: ecen guciéc daducate Ioannes Prophetatan. **27** Eta ihardesten ceraucotela Iesusi, erran ceçaten, Etzeaquiaçu. Erran cieçén harc-ere, Eztrauçuet nic-ere erraiten cer autoritatez gauça

hauc eguiten ditudan. **28** Baina cer irudi çaiçue, Guioçon batec cituen bi seme: eta hurbilduric lehenagana, erran ceçan, Semé habil, egun travailla adi ene mahastian: **29** Harc ihardesten çuela erran ceçan, Eztiat nahi: baina guero vrriquituric, ioan cedin. **30** Guero hurbilduric berceagana, erran cieçón halaber. Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Ni nihoac iauna, Eta etzedin ioan. **31** Bi hautaric ceinec eguin çuen bere aitaren vorondeata? Diotsate, Lehenac. Dioste Iesusce, Eguiaz erraiten drauçuet ecen publicanoac eta paillardác aitzinean gaizquçuela laincoaren resumara. **32** Ecen ethorri da Ioannes çuetara iustitiazco bideaz, eta eztuçue hura sinhetsi: baina publicanoéc eta paillardéc sinhetsi vkan dute: eta çuec hori ikussiric, etzarete emendatu guero, haren sinhestera. **33** Berce comparationebat ençuçue. Cen aitafamiliabat, ceinec landa baitzeçan mahastibat, eta hura hessiz ingura baitzeçan, eta hartan hobibat eguin ceçan lacotzát, eta edifica ceçan dorrebat, eta aloca cieçén laborariçy: eta camporat ioan cedin. **34** Bada fructuén sasoina hurbildu cenean, igor citzan bere cerbitzariac laborarietara, fructuén recebitzera. **35** Eta laborariéc harturic haren cerbitzariac, bata çaurt ceçaten, eta bercea hil, eta bercea lapida. **36** Berriz igor ceçan berce cerbitzariric lehenac baino guehiago, eta hæi halaber eguin cieçén. **37** Azquenean igor ceçan hetara bere semea, erraiten çuela, Ondraturen dute ene semea. **38** Baina laborariéc ikussiric semea erran ceçaten bere artean, Haur da primua, çatozte, hil deçagun haur, eta gatchetzan hunen heretageari. **39** Eta harturic hura iraitz ceçaten mahastitic campora, eta hil ceçaten. **40** Dathorrenean bada mahasti iabeac cer eguinen drauè laborari hæy? **41** Diotsate, Gaichto hec gaizqui deseguinen: eta bere sasoinen fructuac renda dietzoyoten berce laborariiric bere mahastia alocaturen. **42** Dioste Iesusce, Egundano eztuçue iracurri Scripturetan, Edificaçaléc arbuyatu duten harria cantoin buru eguin ičan da: Haur launaz eguin ičan da, eta da gauça miragarria gure beguién aitzinean? **43** Halacotz diotsuet ecen edequiren çaiçuela laincoaren resumá, eta emanen çayola, hartaco fructuac eguinen dituen populuari. **44** Eta harri haren gainera eroriren dena, çathicaturen da: eta noren gainera eroriren baita, hura du chehaturen. **45** Eta ençun citzatean Sacrificadore principaléc, eta Phariseuéc haren comparationeac, eçagut ceçaten ecen heçaz minço cela. **46** Eta hatzaman nahi çutelaric, populuaren beldur ičan ciraden, ceren Propheta beçala hura baitzaducaten.

22 Orduan Iesus ihardesten çuela, berriz minça cequién comparationez, cioela. **2** Comparatu da ceruètaco resumá, bere semearen ezteyac eguin cituen regue batequin. **3** Eta igor citzan bere cerbitzariac ezteyeta gomituén deitzera: baina etziraden ethorri nahi ičan. **4** Berriz igor ceçan berce cerbitzariric, cioela, Erreçue gomitatuçy, Huná, apprestatu dut neure barazcaria, ene cecenac eta haraquey guicenduac haraqueitatu dirade, eta gucia prest da: çatozte ezteyeta. **5** Baina hec conturic eguin gabe ioan citecen: bata bere bordarat, eta bercea bere merkatalgoarát. **6** Eta bercéc hatzamanic haren cerbitzariac iniuria eta hil citzaten. **7** Eta regue ençunic hori asserré cedin: eta igoriric bere gendarmesac, deseguinen citzan guicerhaile hec, eta hayen hiria erra ceçan. **8** Orduan dioste bere

cerbitzariey, Ezteyac prest badirade, baina gomiatu ciradenac, eztirade digne içan. **9** Çoazte bada bide cantoinetara, eta eridenen dituçen guciac dei itzaçue ezteyeta. **10** Eta cerbitzari hec ilkiric bidetara, bil citzaten eriden cituzten guciac, hambat gaichtoac nola onac: eta bethe cedin ezteyén lekua, mahainean iarriric ceudenéz. **11** Eta sarthu cenean regue mahainean iarriric ceudenén ikustera, ikus ceçan han guičombat eztey arropaz veztitua etzenic. **12** Orduan diotsa, Adisquideá, nola huna sarthu aiz eztey arropá eztuala? Eta ahoa boça cequión. **13** Orduan erran cieçen reguec cerbitzariey, Oinetan eta escuetan estecaturic, ken eçaçue, eta egotzaçue compaco ilhumbeta: han içanen da nigar eta hortz garrascots. **14** Ecen anhitz dirade deithuac, eta guti elegituac. **15** Orduan appartaturic Phariseuéc conseillu har ceçaten nola hura hatzaman liroitén hitzean. **16** Eta igorten dituzte harengana bere discipuluac Herodianoequin, dioitela, Magistruá, baceaquagu eguiati aicela, eta laincoaren bidea eguiazqui iracasten duála, eta nehoren ansiaric eztuála: ecen ezago guičonén apparentiara behá: **17** Erraguc bada, cer irudi çaiç? bidezco da Cesari tributaren emaita, ala ez? **18** Eta eçaguturic lesusec hayen maliá, dio, Cergatic tentatzen nauçue hypocritac? **19** Eracustaçue tributeco monedá. Eta hec presenta cieçoten dinerobat. **20** Eta erraiten draue, Norena da imagina haur eta scribua? **21** Diotsate, Cesarena. Orduan erraten draue, Renda ietzoçue beraz Cesaren diradenac, Cesari: eta laincoaren diradenac, laincoari. **22** Eta hori ençunic, mirets ceçaten: eta hura vtziric ioan citecen. **23** Egun hartan ethor citecen harengana Sadduceuac, resurreccioneric eztela dioitenac, eta interroga ceçaten, **24** Cioitela, Magistruá, Moysesec erran dic, Baldin norbeit hil bada haourric vkan gabe, haren anayeac aliançaçatic harturen du haren emaztea, eta leinu eguinen drauca bere anayeri. **25** Eta cituán gure artean çazpi anaye: eta lehena ezconduric hil ciedián: eta leinuric etzuenaren gainean, vtzi cieçon bere emaztea bere anayeri. **26** Eta halaber bigarrenac eta hirugarrenac, çazpigarrenerano. **27** Eta gucién ondoan hil ciedián emaztea-ere. **28** Resurreccionean bada, çazpieticar ceinen emazte içanen da? ecen guciéc vkan dié hura. **29** Eta ihardesten duela lesusec dioste, Huts eguiten duçue Scripturác eta laincoaren verthutea iaquin gabez. **30** Ecen resurreccionean eztu nehorc emazeric hartzen ez emaiten ezconçaz: baina dirade laincoaren Aingueruác ceruñ beçala. **31** Eta hilén resurreccionean den becembatean, eztuçue iracurri cer laincoaz erran içan çaiçuen, dioela, **32** Ni naiz Abrahamen laincoa, eta Isaac-en laincoa, eta Iacob-en laincoa? laincoa, ezta hilén laincoa, baina viciena. **33** Eta hori ençunic gendetzeac spanta citecen haren doctrináz. **34** Phariseuac bada, ençunic ecen Sadduceuac ichildu cituela, bil citecen elkargana. **35** Eta interroga ceçan hetaric batec, Legueco doctorac, tentatzen çuela hura, eta cioela, **36** Magistruá, cein da manamendu handia Leguean? **37** Eta lesusec erran cieçón, Onhetsiren duc eure lainco launa eure bihotz guciac, eta eure arima guciac, eta eure pensamendu guciac. **38** Haur duc manamendu lehena eta handia. **39** Eta bigarrenac hura irudi dic, Onhetsiren duc eure hurcoa eure buruá beçala. **40** Bi manamendu hautaric Legue gucia eta Prophetác dependitzen dituc. **41** Eta bildu ciradenean Phariseuac, interroga citzan lesusec, **42** Cioela, Cer irudi çaiçue

Christez? noren seme da? Diotsate, Daud-en. **43** Eta dioste, Nola beraz Daud-ec Spirituz deitzen du hura laun? dioela, **44** Erran drauca, launac ene launari, lar adi ene escuinean, eçar ditzaquedano hire etsayac hire oinén scabella. **45** Beraz baldin Daud-ec deitzen badu hura laun, nola da haren seme? **46** Eta nehorc ecin ihardets cieçoyon hitzic: ez nehor etzequión ventura guehiagoric egun harçaz harat interrogatzera.

23 Orduan Iesus minça cequien gendetzey eta bere discipuluey. **2** Cioela, Moysesen cadirán iarten dirade Scribác eta Phariseuac: **3** Cerere bada erranen baitrauçue beguira deçaçuen, beguira eçaçue eta eguiçue: baina hayén obrén araua eztaquičuela: ecen erraiten duté, eta ez eguiten. **4** Ecen carga piçuac eta iassan ecin daitezquenac biltzen dituzté, eta eçarten guičonén soinetara: baina bere erhiac hunqui nahi dituzté. **5** Eta bere obra guciac eguiten dituzté guičonéz ikus ditecençát: ecen çabaltzen dituzté bere phacterioac, eta luçatzen dituzté bere veztimendetaco bazterrac. **6** Eta on darizté lehen placey banquetetan, eta lehen cadirey synagoguetan, **7** Eta salutationey merkatuetan, eta guičonéz deithu içateari Magistruá, Magistruá. **8** Baina çuec etzaitetzela dei Magistru: ecen bat da çuen doctora, Christ: eta çuec gucioc, anaye çarete. **9** Eta çuen aita ezteçaçuela nehor dei lurrean: ecen bat da çuen Aita, ceruétan dena. **10** Eta etzaitetzela dei doctor: ecen bat da çuen doctora, Christ. **11** Baina çuen artean handién dena, biz çuen cerbitzari. **12** Ecen bere buruá goraturen duena, beheraturen da: eta bere buruá beheraturen duena, goraturen da. **13** Baina maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ceren ersten baituçue ceruétaco resumá guičonén aitzinean: ecen çuec etzarete sartzen, eta sartzen diradenac ezituçue vtziten sartzera. **14** Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác, ecen iresten dituçue ema alhargunén etcheac, are luçaqui othoitç eguin irudiz: halacotç duçue condemnatione handiagoa recebituren. **15** Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác, ecen itsassoa eta leihorra inguratzen dituçue, proselytobat daguiçuençát, eta eguin denean, gehennaco seme eguiten duçue dobláz ceuroc baino areago. **(Geenna g1067)** **16** Maledictione çuen gainean guidari ituác, ceinéc baitioçue, Norc-ere iuraturen baitu templeaz, ezta deus: baina norc-ere iuraturen baitu templeco vrrheaz, çordun da. **17** Erhoác eta ituác, cein da handiago vrrhea, ala vrrhea sanctificatzen duen templea? **18** Eta erraiten duçue, norc-ere iuraturen baitu aldareaz, ezta deus: baina norc-ere iuraturen baitu haren gainean den oblationeaz, çordun da. **19** Erhoác eta ituác, cein da handiago oblationea, ala oblationea sanctificatzen duen aldarea? **20** Beraz aldareaz iuratzten duenac, iuratzten du harçaz, eta haren gainean diraden gauça guciéz. **21** Eta norc-ere iuratzten baitu templeaz, iuratzten du harçaz, eta hartan habitatzen denaz. **22** Eta iuratzten duenac ceruáz, iuratzten du laincoaren thronoaz eta haren gainean iarriric dagoenaz. **23** Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ecen detchematzen dituçue menta eta anisa eta cuminoa, eta vtziten dituçue Legueco gauça piçuagoac, hala nola, iugemendua eta misericordia eta leyaltatea: gauça hauc eguin behar ciraden, eta hec ez vtzi. **24** Guidari ituác, eltzoaz irazten duçue: eta camelua

iresten. **25** Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ecen coparen eta plataren campoco alde chahutzen duçue: baina barnetic dirade arrauberiaz, eta eccessez betheac. **26** Phariseu itsuá, chahu eçac lehenic coparen eta plataren barnecoa, hayén campocoa-ere chahu dadinçát. **27** Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ecen sepulchre churituac irudi duçue, hec campotic eder eracusten dirade: baina barnetic hilén heçurrez eta satsutassun oroz betheac dirade. **28** Halaber çuec-ere campotic guiçoney eracusten çarete iusto, baina barnean hypocrisiaz eta iniquitatez betheac çarete. **29** Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ecen Prophetén sepulchreac edificatzen dituçue, eta iustoén monumentac ornatzen. **30** Eta dioçue, Baldin gure aitén egunetan içan baguina, ezquinén hayén lagun içanen Prophetén odolean. **31** Halatan testificatzen duçue ceurón buruén contra, ecen Prophetác hil dituztenén seme çaretela. **32** Çuec-ere betha eçaçue çuen aitén neurria. **33** Sugueác, vipera castác, nola itzuriren çaiçziote gehennaco iugemenduari? (**Geenna g1067**) **34** Halacotz huná, nic igorten ditut çuetara Prophetác eta Çuhurrac eta Scribác eta hetaric batzu hilen dituçue eta crucificaturen: eta hetaric batzu açotaturen dituçue çuen synagoguetan, eta persecutaturen hiritic hirira: **35** Dathorrençát çuén gainera lurraren gainean issuri içan den odol iusto guçia, Abel iustoaren odoletic, Zacharia Barachiaren semearen odoleroa, cein hil vkan baituçue templearen eta aldarearen artean. **36** Eguiaz diotsuet, ethorrico dirade gauça hauc guciac natione hunen gainera. **37** Ierusalem, Ierusalem, Prophetác hiltzen eta hiregana igorriac lapidatzen dituaná, cembatetan bildu nahi vkan ditut hire haourrac, oilloac bere chitoac hegalean azpira biltzen dituen beçala, eta ezpaituc nahi vkan? **38** Horrá, guelditzen çaiçue çuen etheca desert. **39** Ecen badiotsuet, eznauçue ikussiren hemendic harát derraqueçueno, Benedicatu dela launaren icenean ethorten dena.

24 Eta templetic ilkiric Iesus retiratzen cen: eta hurbildu içan çaiçcan bere discipuluac templeco edificioén hari eracustera. **2** Eta Iesusec erran cieçén, Eztacusquiçue gauça hauc guciac? eguiaz erraiten drauçuet, ezta gueldituren hemen harria harriaren gainean, deseguin eztadin. **3** Eta hura iarriric cegoela Oliuatzetaco mendi gainean, ethor cequizquiön discipuluac appart, cioitela, Erraguc, noiz gauça hauc içanen dirade? eta cer signo hire ethortearenic eta munduaren finarenic içanen da? (**aiön g165**) **4** Eta ihardesten çuela Iesusec erran cieçén, Beguirauçue nehorc seduci etzaitzaten. **5** Ecen anhitz ethorriren dirade ene icenean, erraiten dutela, Ni naiz Christ: eta anhitz seducitoren duté. **6** Eta ençunen dituçue guerlác eta guerla hotsac: beguirauçue trubla etzaitzetzen: ecen gauça hauc guciac eguin behar dirade, baina ezta oraino içanen fina. **7** Ecen alchaturen da nationea nationearen contra, eta resumá resumaren contra: eta içanen dirade içurríteac, eta gosseteac, eta lur ikaratzeac lekutic lekura. **8** Baina hauc guciac dolore hatseac dirade. **9** Orduan liuraturen çaituzte afflictionetara, eta hilen çaituzte, eta gende guciéz gaitz etsiac içanen çarete ene icenagatic. **10** Eta orduan scandalizaturen dirade anhitz, eta batat bercea tradituren du, eta batat bercea

gaitzetsiren du. **11** Eta anhitz propheta falsu alchaturen dirade eta seducitoren dute anhitz. **12** Eta ceren multiplicaturen baita iniquitatea, hozturen da anhitzen charitatea. **13** Baina norc perseueraturen baitu finerano, hura saluaturen da. **14** Eta resumaco Euangelio haur predicaturen da mundu vniuersoan, natione guciey testimoniagetan: eta orduan ethorrico da fina. **15** Dacussaçuenean bada desolationearen abominacionea, Daniel prophetáz erran içan dena, leku sainduan dagoela (iracutzen duenac adi beçá) **16** Orduan ludean diratenéc, ihes albeilegite mendietarác: **17** Eta ethe gainean datena, ezalbeiledi iauts deusen bere ethetic eramaitera: **18** Eta landán datena, ezalbeiledi guibelerat izul bere abillamenduén hartzera. **19** Dohain-gaitz emazte içorrén eta eredosquiten duqueitenén egun hetan. **20** Othoitz eguiçue bada çuen ihes eguita eztén neguán, ezeta Sabbath egunean. **21** Ecen tribulatione handia orduan içanen da, nolacoric ezpaita içan munduarén hatsetic oraindrano, ez içanen. **22** Eta baldin laburtu içan ezpalirade egun hec nehor salua ezlaite, baina elegituacgatic, egun hec laburturen dirade. **23** Orduan baldin nehorc badarraçue, Huná hemen Christ, edo han: ezalbeitzineçate sinhets. **24** Ecen alchaturen dirade christ falsuac, eta propheta falsuac, eta eguinen duté signo handi eta miraculu: bay possible baliz, elegituen-ere seducigarri. **25** Huná, aitzinetic erran drauçuet. **26** Beraz baldin nehorc erran badieçaçue, Hará, desertuan da, etzaitzela ilki, Hará, gambatçhoetan da: ezteçaçuela sinhets. **27** Ecen hala nola chistmista ilkiten baita Orientetic, eta eracusten Occidenterano: hala içanen da guiçonaren Semearen ethortea-ere. **28** Ecen non-ere içanen baita sarrasquia, hara bilduren dirade arranoac-ere. **29** Eta bertan egun hetaco tribulationearen ondoan, iguzquia ilhunduren da, eta eztu emanen ilharguiac bere erguia, eta içarrac eroriren dirade cerutic, eta ceruètaco verthuteac ikaraturen dirade. **30** Eta orduan aguerturen da guiçonaren Semearen signoa ceruán: eta orduan plaignituren dirade lurreco leinu guciac, eta ikussiren dute guiçonaren Semea datorquela ceruco hodeyeta bothere eta gloria handirequin. **31** Eta igorriren ditu bere Aingueruác trompeta soinu handirequin, eta bilduren dituzte haren elegituac laur haicetaric, ceruén bazter batetic hayen berce bazterrererano. **32** Bada ficotzétic ikas eçaçue comparisonea, ia haren adarra ninicatzen deñean eta hostatzen, badaquiçue vdá hurbil dela. **33** Hala çuec-ere dacusquiçuenen gauça hauc guciac, albeitzinequite écen borthan hurbil datela. **34** Eguiaz erraiten drauçuet, eztela iraganen mende haur, gauça hauc gucioc eguin daitezqueno. **35** Ceruá eta lurra iraganen dirade, baina ene hitzac eztride iraganen. **36** Baina egun harçaz eta orenaz den becembatean, nehorc eztaqui, ez ceruètaco Aingueruèc-ere, ene Aitac berac baicen. **37** Baina nola baitziraden Noeren egunac, hala içanen da guiçonaren Semearen ethortea-ere. **38** Ecen hala nola dilubioaren aitzineco egunetan iaten baituzten eta edaten, ezconcen baitziraden eta ezconçaz emaiten, Noe arkán sar cedine egunerano. **39** Eta ezpaitzeçaten eçagut dilubioa ethor cedino, eta guciac eraman citzaqueeno: hala içanen da guiçonaren Semearen ethortea-ere. **40** Orduan biga içanen dirade landán: bata recebituren da, eta bercea vtziren. **41** Biguec ehoren dute errotán: bata recebituren da, eta bercea vtziren. **42** Veilla

eçaque bada, ecen eztaquiue cer orduz çuen launa ethorteco den. **43** Eta hura iaquiue, ecen baldin baleaqui aitañfamiñac cein goait aldiz ohoina ethor leiten, veilla liroela, eta ezliroela bere etchea çulhatzera vtzi. **44** Halacotz quec-ere çaudete prest: ecen vste eztuçuen orduan guiçonaren Semea ethorriren da. **45** Eta cein da cerbitzari leyalá eta çuhurra, nabussiac muthillén compainiaren gaineco eçarri duena, hæy demborán vitança deyençat? **46** Dohatsu da cerbitzari hura bere nabussiac dathorreanean, hala eguiten eridenen duena. **47** Eguiaz erraiten drauçet, ecen bere on gucién gaineco hura eçarriren duela. **48** Bada baldin erran badeça cerbitzari gaichto harc bere bihotzean, Luçatzen du ene nabussiac ethortera: **49** Eta has badadi cerbitzari lagunén cehatzen, eta iaten eta edaten hordiequin: **50** Cerbitzari haren nabussia ethorriren da harc vste ez tuen egunean, eta eztaquian orenean: **51** Eta bereciren du hura, eta hypocriten contuan eçarriren: han içanen da nigar eta hortz garrascots.

25 Orduan comparaturen da ceruètaco resumá hamar virgina bere lampác harturic sposoaren aitzinera ilki diradenequin: **2** Eta hetaric borçac ciraden çuhur, eta borçac erho. **3** Erhoéc, bere lampén hartzean, etzeçaten har olioric berequin. **4** Baina çuhurréc har ceçaten olio bere vncietan bere lampequin. **5** Eta nola sposoac ethortera berancen baitzuen, guciac logale citecen, eta loac har citzan. **6** Eta gau-herditan oiñu eguin cedin, Huná, sposoa heldu da, ilki çaitetzte haren aitzinera. **7** Orduan iaiqui citecen virgina hec guciac, eta appain citzaten bere lampác. **8** Eta erhoéc çuhurrey erran cieçén, Içuque çuen oliotic: ecen gure lampác iraunguiten dirade. **9** Baina ihardets ceçaten çuhurrec, cioitela, Ez, beldurrez asco ez tugin gure eta çuen: baina aitzitic çozate saltzen dutenetara, eta erossaçue ceurondaco. **10** Eta hec erostera ioaiten ciradela, ethor cedin sposoa: eta prest ciradenac sar citecen harequin ezteyeta, eta erts cedin borthá. **11** Guero bada ethorten dirade berce virginac-ere dioitela, launa, iauna, irequi ieçaguc. **12** Baina harc ihardesten duela, dia, Eguiaz diotsuet, etzaitzuet eçagutzen. **13** Veilla eçaque bada: ecen eztaquiue guiçonaren Semea ethorriren den eguna ez orena. **14** Ecen gauça haur guiçombat beçala da, ceinec lekorerat ioaiten dei baitzitzan bere cerbitzariac, eta bere onac eman baitzietzén. **15** Eta batari eman cietzón borz talent, eta berceari biga, eta berceari bat: batbederari bere anciaren araura: eta ioan cedin lekorerat bertan. **16** Eta ioan cedin borz talentac recebitu cituena, eta traffica ceçan heçaz, eta eguin citzan berce borz talent. **17** Halaber biga recebitu cituenac-ere, irabaz citzan berce biga. **18** Baina bat recebitu çuenac ioanic aitzur ceçan lurrean, eta gorde ceçan bere nabussiaren diruá. **19** Eta dembora handiaren buruán ethorten da cerbitzari hayén nabussia, eta contu eguiten du hequin. **20** Orduan ethorriric borz talentac recebitu cituenac presenta cietzón berce borz talent, cioela, Nabussia, borz talent eman drauzquidac, huná, berce borz talent irabaci citiat heçaz. **21** Erran cieçón bere nabussiac, Vngui, cerbitzari oná eta leyalá: gauça gutian içan aiz leyal, anhitzaren gaineco eçarriren aut: sar adi eure nabussiaren alegança. **22** Guero ethorriric bi talentac recebitu cituenac-ere diotsa, Nabussia, bi talent eman drauzquidac, huná, berce

biga irabaci citiat heçaz. **23** Erran cieçón bere nabussiac, Vngui, cerbitzari oná eta leyalá, gutiaren gainean içan aiz leyal, anhitzaren gaineco eçarriren aut: sar adi eure nabussiaren alegança. **24** Baina ethorriric talentbat recebitu çuenac-ere diotsa, Nabussia, eçagutzen nián ecen guiçon gogorra incela, erein ez tuán lekuan biltzen duala, eta barreyatu ez tuán lekuan elkarganaten duala. **25** Hunegatic beldurrez ioanic gorde diát hire talenta lurrean: huná, baduc eurea. **26** Eta ihardesten çuela bere nabussiac erran cieçón, Cerbitzari gaichtoá eta lachoá, bahaquien ecen biltzen dudala erein ez tudan lekuan: eta elkarganaten dudala barreyatu ez tudan lekuan. **27** Beraz behar erauén eman ene diruá cambiadorey, eta ethorriric nic recebitu bainuqueen neurea lucururequin. **28** Edequi eçoque bada huni talenta, eta emoçue hamar talentac dituenari. **29** Ecen duen guciari emanen çayó, eta hambat guehiago vkanen du: baina deus ez tuenari, duena-ere edequiren çayó. **30** Eta cerbitzari alferra egotzaçue lekoreco ilhunbera: han içanen da nigar eta hortz garrascots. **31** Bada guiçonaren Semea dathorreanean bere glorián, eta Aingueru saindu guciac harequin, orduan iarriren da bere gloriaren thronoan. **32** Eta biltzen dirade haren aitzinera natione guciac, eta bereciren ditu batak berceataric, artzainac ardiac akerretaric beretzen dituen beçala. **33** Eta eçarriren ditu ardiac bere escuinean, eta akerrac bere ezquerrean. **34** Orduan erranen draue Reguec bere escuinecoey Çatozte ene Aitaren benedicatuác, hereta eçaque munduaren fundacionetic preparatu çaiçuen resumá. **35** Ecen gosse içan naiz eta eman drautaçue iatera: egarri içan naiz, eta eman drautaçue edatera: arrotz nincen, eta recebitu nauçue, **36** Billuci, eta veztitu nauçue: eri, eta visitatu nauçue: presoindeguien nincén, eta enegana ethorri içan çarete. **37** Orduan ihardetsiren draucate iustoéc, dioitela, launa, noiz ikussi augu gosseric, eta bazcatu augu: edo egarriric eta edatera eman drauagu? **38** Eta noiz ikussi augu arrotz, eta recebitu augu? edo billuci, eta veztitu augu? **39** Edo noiz ikussi augu eri, edo presoindeguien eta ethorri gara hiregana? **40** Eta ihardesten duela Reguec erranen draue, Eguiaz diotsuet, ene anaye chipién hautaric bati eguin draucaçuen becembatean niri eguin drautaçue: **41** Orduan erranen draue ezquerrecoy-ere, Maradicatuác, parti çaitetze eneganic seculaco sura, deabruari eta haren aingueruý preparaturic dauenera. (aiōnios g166) **42** Ecen gosse içan naiz, eta eztrautaçue eman iatera: egarri içan naiz, eta eztrautaçue eman edatera. **43** Arrotz nincén, eta ez nauçue recebitu: billuci, eta ez nauçue veztitu: eri eta presoindeguien, eta ez nauçue visitatu. **44** Orduan hec-ere ihardetsiren draucate, erraiten dutela, launa, noiz ikussi augu gosse edo egarri, edo arrotz, edo billuci, edo eri, edo presoindeguien, eta ezaugu cerbitzatu? **45** Orduan ihardetsiren draue, erraiten duela, Eguiaz diotsuet chipien hautaric bati eguin eztraucaçuen becembatean, niri-ere eztrautaçue eguin. **46** Eta ioanen dirade hauc tormenta eternalera: baina iustoac vicitze eternalera. (aiōnios g166)

26 Eta guertha cedin acabatu cituenean lesusec propos hauc guciac, erran baitzieçén bere discipuluey. **2** Badaquiue ecen bi egunen buruán Bazco eguiten dela, eta guiçonaren Semea tradituren dela crucifica dadinçat. **3** Orduan bildu içan dirade Sacrificadore principalac eta Scribác eta populuco

Ancianoac Sacrificadore principal Caiphaz deitzen denaren salara. 4 Eta conseillu eduqui ceñaten fineciaz Iesusen hatzamaiteco eta hiltzeco. 5 Baina erraiten çuten, Ez bestán, tumultoric eztençát populuaren artean. 6 Eta Iesus Bethanian Simon sorhayoaren etchean cela, 7 Ethor cedin harengana emaztebat, boeytabat vnguentu precio handitacoric çuela, eta huts ceçan, hura iarric egon eta, haren buru gainera. 8 Eta hori ikussiric, haren discipuluey gaitzi cequién cioitela, Certaco da goastu haur? 9 Ecen vnguentu haur precio handitan saldu ahal çatequeen, eta eman paubrey. 10 Eta hori eçaguturic Iesussec dioste, Cergatic fatigatzen duçue emazte haur? ecen obra ombat enegana obratu du. 11 Ecen bethiere paubreac vkanen dituçue çuequin: baina ni eznauçue bethi vkanen. 12 Ecen hunec vnguentu hunen ene corputz gainera hustea ene ohorztecotzát eguin du. 13 Eguiaz erraiten drauçuet, non-ere predicaturen baita Euangelio haur mundu gucian, hunec eguin duena-ere contaturen da hunen memoriotan. 14 Orduan ioan içan da hamabietaric bat Iudas Iscariot deitzen cena, Sacrificadore principaletara. 15 Eta dioste, Cer eman nahi drautaçue, eta nic hura çuey liuraturen baitrauçuet? Eta hec assigna cietzótèn hoguey eta hamar diru peça. 16 Eta gueroztic aicina bilha çabilan, hura tradi leçançat. 17 Eta altchagarri gaberico oguién bestaco lehen egunean ethor citecen discipuluac Iesusgana, ciotsatela, Non nahi duc appain diaçágun iatera Bazcoa? 18 Eta harc erran ciecen, Çoazte hirira edoceingana, eta erroçue, Magistruac cioc, Ene demborá hurbil duc, hi baithan eguinen diat Bazcoa neure discipuluequin, 19 Eta discipuluec eguin ceñaten Iesussec ordenatu cerauen beçala, eta appain ceñaten Bazcoa. 20 Bada arrastu cenean, iar cedin mahaietan hamabiequin. 21 Eta hec alha ciradela, erran ceçan, Eguiaz erraiten drauçuet, ecen çuetaric batec tradituren nauela. 22 Orduan triste citecen haguiz, eta has cequién hetaric batbedera erraiten, Ala ni naiz, launa? 23 Baina harc ihardesten çuela erran ceçan, Norc eçarten baitu enequin escua trempatzeco platean, harc tradituren nau. 24 Segur, guiçonaren Semea badoa harçaz scribatua den beçala: baina maledictione guiçon haren gainean ceinez guiçonaren Semea traditzen baita: on çuqueen guiçon harc baldin sorthu içan ezpaliz. 25 Eta ihardesten çuela Iudasec, ceinec hura traditzen baitzuen, erran ceçan, Magistrúa, ni naiz? Diotsa, Hic erran duc. 26 Eta hec alha ciradela har ceçan Iesussec oguia, eta gratiác rendaturic, hauts ceçan, eta eman cieçén bere discipuluey, eta erran, Har eçaçue, ian eçaçue, haur da ene gorputza. 27 Eta harturic copá, eta gratiác rendaturic, eman cieçén, erraiten çuela, Edan eçaçue hunetaric gucióc. 28 Ecen haur da ene odol Testamentu berricoa anhitzen gatic issurten dena bekatuén barkamendutan. 29 Eta badiotsuet, ecen eztduala edanen hemendic harát aihen fructu hunetaric, çuequin berric neure Aitaren resumán hura edanen dudan egunerano. 30 Eta canticoa erranic ioan citecen Oliuatzetaco mendirát. 31 Orduan dioste Iesussec, Çuec gucióc gau hunetan scandalizaturen çarete nitan: ecen scribatua da, loren dut artzaina, eta barreyaturen dirade arthaldeco ardiac. 32 Baina resuscita nadin ondoan, çuen aitzinean ioanen naiz Galileara. 33 Eta ihardesten duela Pierrisec diotsa, Guciac hitan scandaliza baditez-ere, ni iagoitic eznaitec scandaliza. 34 Diotsa Iesussec,

Eguiaz erraiten drauat, ecen gau hunetan oillarrac io deçan baino lehen hiruretan vkaturen nauála. 35 Diotsa Pierrisec, Are baldin hirequin hiltzera behar badaquit-ere, ez aut vkaturen. Halaber discipulu guciec-ere erran ceñaten. 36 Orduan ethor cedin Iesus hequin Gethsemane deitzen den leku batetara: eta dioste discipuluey, Iar çatezte hemen, harache ioanic othoiz daididano. 37 Eta harturic Pierris eta Zebedeoren bi semeac, has cedin tristetzen eta guciz keichatzen. 38 Orduan dioste Iesussec, Alde guciataric triste da ene arima heriorano: çaudete hemen, eta veilla eçaçue enequin. 39 Eta aitzinachiago ioanic, ahozpez iar cedin, othoiz eguiten çuela, eta cioela, Ene Aitá, baldin possible bada, iragan bedi eneganic copa haur: guciagatic-ere ez nola nic nahi baitut, baina nola hic. 40 Guero ethorten da discipuluetara, eta erideiten ditu lo daunçala: eta diotsa Pierrisi, Horrela orembat ecin veillatu duçue enequin? 41 Veilla eçaçue eta othoiz eguiçue, sar etzaitetzen tentationetan: ecen spiritua prompto da, baina haraguiac flacu. 42 Berriz bigarren aldian ioan cedin, eta othoiz eguin ceçan, erraiten çuela, Ene Aitá, baldin possible ezpada copa haur iragan dadin eneganic, hura edaten dudala baiçen: eguin bedi hire vorondatea. 43 Guero itzuliric erideiten ditu berriz lo daunçala: ecen hayen beguiac sorthatuac ciraden. 44 Eta vtziric hec, berriz ioan cedin, eta othoiz eguin ceçan heren aldian, hitz berac erraiten cituela. 45 Orduan ethorten da bere discipuluetara, eta dioste, Lo eguiçue gaurguero, eta reposa çatezte: huná, hurbildu da orena, eta guiçonaren Semea liuratzan da gaichtoén escuetara. 46 Iaiqui çatezte, goacen: huná, hurbildu da ni traditzen nauena. 47 Eta hura oraino minço cela, huná, Iudas hamabietaric bat, ethor cedin, eta harequin gendetze handia ezpatequin eta vhequin, Sacrificadore principalén eta populuco Ancianoén partez. 48 Eta hura traditzen çuenac, eman cerauen seignale, cioela, Nori-ere pot eguinen baitraucat, hura da: çatchetate hari. 49 Eta bertan hurbilduric Iesusgana, erran ceçan, Magistrúa, Vngui hel daquiála. Eta pot eguin cieçón. 50 Orduan Iesussec erran cieçón Adisquideá, certan aiz hemen? Orduan hurbilduric eçar citzaten escuac Iesusen gainean, eta lot cequizquién. 51 Eta huná, Iesusequin ciradenetic batec, auançaturic escua, idoqui ceçan bere ezpatá, eta ioric Sacrificadore principalaren cerbitzaria, edequi cieçón beharria. 52 Orduan diotsa Iesussec, Itzul eçac eure ezpatá bere lekura: ecen ezpata harturen duten guciac, ezpataz hilen dituc. 53 Vste duc ecin othoiz daidiodala orain neure Aitari, eta baitinguzquet bertan hamabi legione baino guehiago Aingueru? 54 Nolatan beraz compli litezque Scripturác, diotenean, ecen hunela behar dela eguin? 55 Ordu hartan berean erran cieçén Iesussec gendetzey, Gaichtaguin baten ondoan beçala ilki içan çarete ezpatequin eta vhequin, ene hatzamaitea: egun oroz çuen artean iarten nincén, iracasten ari nincela templean, eta eznauçue hatzaman. 56 Baina haur gucia eguin içan da, compli litecençat Prophetén Scripturác. Orduan discipulu guciéc, hura abandonnaturic, ihes eguin ceñaten. 57 Baina Iesus, hatzaman çutenéc, eraman ceñaten Caiphaz Sacrificadore subiranoagana, non Scribác eta Ancianoac bilduac baitziraden. 58 Eta Pierris iarreiquiren çayón vrrundanic Sacrificadore subiranoaren salarano, eta barnera sarthuric, iar cedin cerbitzariequin, fina ikus leçançat.

59 Eta Sacrificadore principalac eta Ancianoac eta conseillu gucia testimoniage falsu bilha çabiltzan Iesusen contra, hil eraci leçatençat: 60 Eta etzeçaten eriden: eta anhitz testimonio falsu ethorri bacen-ere etzeçaten eriden moldezcoric. Baina finean ethorric bi testimonio falsuc erran ceçaten, 61 Hunec erran du, Deseguin ahal dirot laincoaren templea, eta hirur egunez hura reedifica. 62 Orduan iaiquiric Sacrificadore subiranoac erran cieçón, Eztuc deus ihardesten? cer da hauc hire contra testificatzen dutena? 63 Eta Iesus ichilic cegoen. Orduan ihardesten duela Sacrificadore subiranoac diotsa, Adiuratzan aut lainco viciaren partez, erran dieçaquán, eya hi aicenez Christ laincoaren Semea. 64 Diotsa Iesusec, Hic erran duc: baina are diotsuet, Hemendic harat ikussiren duçe guiçonaren Semea iarriric dagoela laincoaren botherearen escuinean, eta ceruco hodeyetan ethorten dela. 65 Orduan Sacrificadore subiranoac erdira citzan bere abillamenduac, erraiten çuela, Blasphematu du, cer guehiago testimonio behar dugu? huná, orain ençun vkan duçe hunen blasphemia. 66 Cer irudi çaiçue? Eta hec ihardesten çutela, erran ceçaten. Hil meredi du. 67 Orduan thu eguin cieçoten beguithartera, eta buffeta ceçaten, eta bercéc cihorréz vkaldi eman cieçoten, 68 Cioitela, Christ, prophetiza ieçaguc, nor den io auena. 69 Eta Pierris iarriric cegoén lekorean salán: eta ethor cequiön nescatobat, cioela, Hi-ere Iesus Galileanoarequin incén. 70 Baina harc vka ceçan gucién aitzinean, cioela, Etzeaquinat cer dionán. 71 Eta hura corralerat ilkiten cela ikus ceçan berce nescato batec: eta erran cieçén han ciradeneç, Haur-ere Iesus Nazarenorequin cen. 72 Eta berriz vka ceçan iuramendurequin, cioela, Ezteçagut guiçona. 73 Eta appur-baten buruán ethor citecen present içan ciradenac, eta erran cieçoten Pierrisi, Eguiazqui hi-ere hetaric aiz: ecen eure miñatzeac-ere declaratzen au. 74 Orduan has cedin maradicatzen eta arnegatzen, cioela, Ezteçagut guiçona. Eta bertan oillarrac io ceçan. 75 Orduan orhoit cedin Pierris Iesusec erran ceraucan hitzaz, ceinec erran baitzeraucan, Oillarrac io deçan baino lehen, hirurretan vkaturen nauc. Eta camporat ilkiric nigar eguin ceçan mingui.

27 Guero goiça ethorri cenean, conseillu eduqui ceçaten Sacrificadore principal eta populuco Anciano guciéc Iesusen contra, hura heriotara eman leçatençat. 2 Eta estecaturic eraman ceçaten, eta liura cieçoten Pontio Pilate gobernadoreari. 3 Orduan Iudasec, hura traditu çuenac, çacussanean hura condemnatu cela vrriquituric, itzul cietzén hoguey eta hamar diruác Sacrificadore principaley eta Ancianoey. 4 Cioela, Bekatu eguin dut, odol innocentaren traditzeaz. Baina hec erran ceçaten, Cer dohacu guri? hic dacussála. 5 Eta diruác iraitziric templean, retira cedin, eta ioanic, vrka ceçan bere buruá. 6 Orduan Sacrificadore principalec diruác harturic erran ceçaten, Ezta sori hauc thesaurean eçar ditecen, ecen odol precioa da. 7 Eta conseillu harturic, eros ceçaten heçaz topinaguile baten landá estrangeren ohortz leku. 8 Halacotz deithu içan da landa hura, odol-landa, egungo egunerano. 9 Orduan compli cedin Hieremias prophetáz erran içan cena, cioela, Eta hartu vkan dituzté hoguey eta hamar diruác, estimatu içan denaren precioa, cein estimatu içan baita Israeleco haorréz: 10 Eta

eman dituzte hec topinaguile baten landaren erosteco, launac niri ordenatu cerautan beçala. 11 Eta Iesus eraman cedin Gobernadorearen aitzinera, eta interroga ceçan Gobernadoreac, cioela, Hi aiz Iuduén Reguea? Iesusec erran cieçón, Hic dioc. 12 Eta accusatu içanic Sacrificadore principaléz eta Ancianoéz, deus etzeçan ihardests. 13 Orduan diotsa Pilatec, Eztançuc cembat gauça hire contra testificatzen duten? 14 Eta etzieçón ihardests hitz batetara-ere: hala non miresten baitzuen Gobernadoreac haguitz. 15 Bada bestán costumatu çuen Gobernadoreac populari beréc nahi çuten presoner baten largatzera. 16 Eta orduan baçutén presoner notablebat, Barabbas deitzen cenic. 17 Bildu ciradenean bada hec, erran cieçén Pilatec, Cein nahi duçe larga dieçaçuedan? Barabbas, ala Iesus, deitzen dena Christ? 18 Ecen baceaquian inuidiaz hura liuratu çutela. 19 Eta hura alki iudicialean iarriric cegoela, igor cieçón bere emazteac, cioela, Eztuála hic deus iusto horrequin, ecen anhitz iragan diat egun ametsetaric horregatic. 20 Orduan Sacrificadore principaléc eta Ancianoéc burutan eman cieçoten populari Barabbasen esca litecen, eta Iesus hil eraci leçaten. 21 Eta ihardesten çuela Gobernadoreac erran cieçén, Biotaric cein nahi duçe larga dieçaçuedan? Eta hec erran cieçoten, Barabbas. 22 Erran cieçén Pilatec, Cer eguinen dut beraz Iesusez Christ deitzen denaz? Diotsate guciéc, Crucifica bedi. 23 Eta Gobernadoreac dioste, Baina cer gaizqui eguin du? Orduan hec ohiu guehiago eguiten çutén, erraiten çutela, Crucifica bedi. 24 Eta ikussiric Pilatec ecen etzuela deus probetchatzen, baina tumultoa handitzenago cela, vr harturic ikuz citzan escuac popularen aitzinean, cioela, Innocent naiz ni iusto hunen odoletic: çuec ikussaçue. 25 Eta ihardesten çuela populu guciac erran ceçan, Horren odola dela gure gainean eta gure haourren gainean. 26 Orduan larga cieçén Barabbas: eta Iesus açotaturic liura cieçén crucifica ledinçat. 27 Orduan gobernadorearen gendarmeséc eramanic Iesus pretoriora, bil ceçaten haren aitzinera banda gucia. 28 Eta billuci çutenean eman cieçoten soinera escaflatazco mantobat. 29 Eta elhorrico coroabat plegaturic eçar ceçaten haren buru gainean, eta canaberabat haren escuinean: eta haren aitzinean belhaucaturic truffatzen ciraden harçaz erraiten çutela, Vngui hel daquiala, Iuduen Regueá. 30 Eta thu eguinen haren contra, har ceçaten canabera hura, eta haren buruári ceraunsaten. 31 Guero harçaz truffatu ciradenean, eraunz cieçoten mantoa, eta vezti ceçaten bere abillamenduez: eta eraman ceçaten crucificatzera. 32 Eta ilki ciradenean eriden ceçaten guiçon Cyreniano Simon deitzen cembat: haur bortcha ceçaten haren cruzzearen eramaitera. 33 Eta ethorri ciradenean Golgotha deitzen den lekura (cein erran nahi baita hambat nola bur-heçur lekua) 34 Eman cieçoten vinagre edatera behaçunarequin nahastecaturic: eta dastatu çuenean etzuen edan nahi vkan. 35 Eta crucificatu çutenean parti citzaten haren abillamenduac, çortho egotziric: compli ledinçat Prophetáz erran cena, Partitu vkan dituzte ene abillamenduac, eta ene arroparen gainean çortho egotzi vkan duté. 36 Eta iarriric ceudela beguiratzen çutén hurá han. 37 Eta eçar ceçaten haren buru garayan haren causá scribaturic, HAVR DA IESVS IVDVEN REGVEA. 38 Orduan crucificatu içan dirade harequin bi gaichtaguin bata escuinetic eta bercea ezquerretic. 39 Eta

iragaiten ciradenéc iniuriatzen çuten hura, bere buruác higitzen cituztela, **40** Eta cioitela, Hic templea deseguiten duanorrec, eta hirur egunez edificatzen, empara eçac eure buruá: baldin laincoaren Semea bahaiz, iaunts adi crutzetic. **41** Halaber Sacrificadore principaléc-ere truffatzen ciradela Scribequin eta Ancianoequin, erraiten çutén. **42** Berceac emparatu ditu, bere buruá ecin empara diró: baldin Israeleco Regue bada, iaunts bedi orain crutzetic, eta sinhetsiren dugu hori. **43** Fida da laincoa baithan, empara beça orain, baldin haren gogaraco bada: ecen erran du, laincoaren Semea naiz. **44** Hura bera, harequin crucificatu ciraden gaichtaguinec-ere erprotchatzen ceraucaten. **45** Baina sey orenetari bedratzi orenetarano lur guciaren gainean ilhumbe eguin cedin. **46** Eta bedratzi orenén inguruán oihuz iar cedin Iesus ocengui, cioela, Eli, Eli, lama sabachthani? erran nahi baita, Ene laincoa, Ene laincoa, ceren abandonnatu nauc? **47** Eta han present ciradenetari batzuc hori ençunic, cioiten, Elias deitzen du hunec. **48** Eta bertan laster eguinic hetari batec, eta spongiabat harturic vinagrez betheric, eta eçarric canabera baten inguruán, edatera eman cieçón. **49** Eta bercé erraiten çuten, Vtzac, dacussagun, eya ethorriren denez Elias horren emparatzera. **50** Eta orduan Iesusec berriz ocengui oihu eguinic, spiritua renda ceçan. **51** Eta huná, templeco velá erdira cedin bi çathitara, garaitic behererano, eta lurra ikara cedin, eta harriac, erdira citecen. **52** Eta monumentac irequi citecen, eta anhitz Saindu lo ceuñanén gorputzac iaiqui citecen. **53** Eta monumentetari ilkiric haren resurrectione ondoan, sar citecen ciuitate saindura, eta aguer cequizquien anhitzi. **54** Eta Centenera, eta harequin Iesusen beguirale ceudenac, lur ikaratzeta eta eguin içan ciraden gauçac ikussiric, ici citecen haguizt, erraiten çutela, Eguiazqui laincoaren Semea cen haur. **55** Han ciraden halaber anhitz emazte vrrundanic beha ceudela, cein iarrei qui içan baitzaizcan Iesusi Galileatic, hura cerbitzatzen çutela. **56** Hetari cen, Maria Magdalena, eta Maria lacquesen eta losesen ama, eta Zebedeoren semen amá. **57** Eta arrastu cenean, ethor cedin guiçon abratsbat Arimathatic, Ioseph deitzen cenic, hura-ere Iesusen discipulu içan cen. **58** Haur ethor cedin Pilatgana, eta esca cequión Iesusen gorputzaren: orduan mana ceçan Pilatec renda ledin gorputza. **59** Eta gorputza harturic Iosephc mihisse churi batetan barna eçar ceçan. **60** Eta eçar ceçan bere monument berri arroca batetan ebaquia çuenean: eta harri handibat monument borthara itzuliric, ioan cedin. **61** Eta Maria Magdalena eta Maria bercea ciraden han iarriac sepulchre aurkán. **62** Eta biharamunean, cein baita Sabbathoaren preparatione ondoan, bil citecen Sacrificadore principalac, eta Phariseuac Pilatgana. **63** Erraiten çutela, launa, orhoitu gaituc nola abusari harc vici cela erran ceçan, Ondoco heren egunean resuscitaturen naiz. **64** Mana eçac bada beguira dadin sepulchrea heren egunerano, haren discipuluéc gauáz ethorri ric, hura ebats ezteçaten, eta populuari derroten, Resuscitatu da hiletari: eta halaz baitate azquen errorea lehena baino gaichtoago. **65** Eta erran cieçén Pilatec, Badituçue goardac: çoazte, segura çaitetzte daquicuen beçala. **66** Hec bada ioanic segura ceçaten sepulchrea, harria ciguilaturic, goardequin.

28 Eta Sabbath azquencean asteco lehen arguitu behar cen egunean, Maria Magdalena eta Maria bercea ethor citecen sepulchrearen ikustera. **2** Eta huná, lur ikaratzeta handibat eguin cedin: ecen launaren Aingueruá iaunts cedin cerutic, eta ethorri ric aldara ceçan harria borthatic, eta iarri ric cegoen haren gainean. **3** Eta cen haren ikaratzeta chistmista beçala, eta haren abillamendua churi elhurra beçala. **4** Eta haren beldurrez, ici citecen goardác, eta hilac beçalaca citecen. **5** Baina ihardesten çuela Aingueruác erran cieçén emaztey, Çuec eztuçuela beldurric: ecen badaquit Iesus crucificatu içan denaren bilha çabiltzatela: **6** Ezta hemen: ecen resuscitatu içan da, erran çuen beçala: çatozte ikussaçue launa eçarri içan cen lekua. **7** Eta bertan ioanic erreçue haren discipuluey, ecen resuscitatu dela: eta huná, çuen aitzinean doa Galileara: han hura ikussiren duçue. Huná, erran drauçuet. **8** Eta bertan partituric monumentetic iciapen eta bozcario handirequin, laster eguin ceçaten haren discipuluey declaratzera. **9** Baina hec haren discipuluey declaratzera cioacela, huná, Iesus aitzinera ethor cequien, cioela, Vngui hel daquicuela. Eta hec hurbilduric lot cequiztén haren oiney, eta adora ceçaten hura. **10** Orduan dioste Iesusec, Eztuçuela beldurric: çoazte, declara ieceçue ene anayey, doacen Galileara: eta han ikussiren nauté. **11** Hec partitu eta, huná, goardetari batzu ethor citecen hirira, eta declara cietzén Sacrificadore principaley eguin içan ciraden gauça guciac. **12** Orduan bilduric Ancianoequin, eta consellu harturic, diru somma ona eman cieçén gendarmesey: **13** Cioitela, Erraçue, Haren discipuluéc gauaz ethorri ric, hura ebatsi vkan duté gu lo gauñçala. **14** Eta baldin hori gobernadoreac ençun badeça, guc sinhets eraciren draucagu, eta eguitecotari icdoquiren çaituztegu. **15** Eta hec diruá harturic eguin ceçaten iracatsi içan ciraden beçala: eta publicatu içan da propos haur luduén artean egungo egunerano. **16** Baina hameca discipuluac ioan citecen Galilearát, mendira, non ordenatu baitzarauen Iesusec. **17** Eta hura ikussiric adora ceçaten: eta batzuc duda ceçaten. **18** Eta hurbilduric Iesus minça cequién, cioela, Eman içan çait niri bothere gucia ceruán eta lurrean. **19** Çoazte bada eta iracats itzaçue gende guciac: batheyatzen dituçuela Aitaren eta Semearen eta Spiritu sainduaren icenean: **20** Iracasten dituçuela nic manatu draucuedan guciaren beguiratzen: eta huná, ni çuequin naiz bethiere munduaren finerano. Amen. (aiõn g165)

Markos

1 IESVS CHRIST laincoaren Semearen Euangelio hatsea: **2** Scribatua den beçala Prophetetan, Huná, nic igorten diat neure mandataria hire beguitharte aitzinean, ceinec appainduren baitu hire bidea hire aitzinean **3** Desertuan oihuz dagoenaren voza da, Appain eçaque launaren bidea, plana itzaque haren bidescác. **4** Batheyatzen ari cen loannes desertuan, eta predicatzen çuen emendamendutaco baptismoa bekatuén barkamendutan. **5** Eta ioaiten cen harengana ludeaco herri gucia eta Ierusalemcoac: eta batheyatzen ciraden guciac harenganic Iordaneco fluuioan, bere bekatuac confessatzen cituztela. **6** Eta cen loannes veztitua camelu biloz, eta Iarruzco guerrico batez bere guerruenean inguru, eta othi eta bassezti iaten çuen. **7** Eta predicatzen çuen, cioela, Ethorten da ni baino borthitzago dena ene ondoan, ceinen çapatetaco hedearen beheituric ezpainaiz lachatzeco digne. **8** Eguia da, nic batheyatzen çaituztet vrez, baina harc batheyaturen çaituzte Spiritu sainduaz. **9** Eta guertha cedin egun hetan, Iesus ethor baitzedin Nazareth Galileacotic, eta batheya baitzedin loannesganic Iordanean. **10** Eta bertan ilkiten cela vretic, ikus citzan ceruác erdiratzen, eta Spiritu saindua vsso columbabat beçala haren gainera iausten. **11** Eta voz-bat eguin cedin ceruétaric, cioela, Hi aiz ene Seme maitea ceinetan hartzen baitut neure atseguin ona. **12** Eta bertan Spirituac irion ceçan hura desertura. **13** Eta egon cedin han desertuan berroquey egun, tentatzen cela Satanez: eta cen bassa bestiequin, eta Aingueruèc cerbitzatzen çuten. **14** Eta loannes hatzaman ican cenean, ethor cedin Iesus Galileara, predicatzen çuela laincoaren resumaren Euangelioa: **15** Eta cioela, Complitu da demborá, eta hurbil da laincoaren resumá: emenda çaitetze, eta sinhets eçaque Euangelioa. **16** Eta Galileaco itsas bazterrean çabilala ikus citzan Simon eta Andriu haren anayea, sareac itsassora egoizten cituztela (ecen pescadore ciraden) **17** Eta erran ciecen Iesusec, Çatozte ene ondoan eta eguinen çaituztet guiça pescadore. **18** Eta bertan vtziric bere sareac iarrei qui içan çaiçzan. **19** Eta handic aitzinachiago ioanic, ikus citzan lacques Zebedeoren semea eta loannes haren anayea, hec-ere vncian bere sareac adobatzen cituztela. **20** Eta bertan dei citzan hec: eta bere aita Zebedeo vncian vtziric languilequin, iarrei qui içan çaiçzan. **21** Guero sartzen dirade Capernaum-en, eta bertan Sabbath egunean sarthuric synagogán, iracasten ari cen. **22** Eta spantaturic ceuden haren doctrínaz, ecen iracasten cituen autoritate çuenac beçala, eta ez Scribéc beçala. **23** Eta cen hayén synagogán guiçombat spiritu satsua çuenic, eta oihuz iar cedin, **24** Cioela, Ah, Cer da hire eta gure artean Iesus Nazarenao? gure deseguitera ethorri aiz? ba ceaqui at nor aicen, hi aiz laincoaren saindua. **25** Eta mehatcha ceçan hura Iesusec, cioela, Ichil adi, eta ilki adi horrenganic. **26** Eta spiritu satsua hura çathituric, eta ocengui oihuz iarri ric, ilki cedin harenganic. **27** Eta spanta citecen guciac, hala non bere artean galdez baitzeuden, cioitela, Cer da haur? cer doctrina berri da haur? authoritatez spiritu satsuac-ere manatzen baitutu eta obeditzen baitute? **28** Eta io ceçan haren famác bertan

Galilea inguruco comarca gucia. **29** Eta bertan synagogatic ilkiric, ethor citecen Simonen eta Andriuen etchera lacquesequin eta loannesequin. **30** Eta Simonen ama-guinharreba cetzan helgaitzarequin: eta bertan minçatu içan çaiçzan harçaz. **31** Orduan hurbilduric goiti ceçan hura escutic harturic, eta bertan vtzi ceçan helgaitzac: eta harc cerbitza citzan. **32** Eta arratsean, iguzqui sartzean, ekarten cerautzaten gueizqui ceuden guciac eta demoniatuac. **33** Eta hiri gucia borthara bildua cen. **34** Eta senda citzan erharçun diuersez eri ciraden guciac: eta anhitz deabru campora egotz ceçan, eta etzituen deabruac minçatzera vtziten nola hura eçagutu vkan lutén. **35** Guero goicean oraino ilhun handia cela iaiquiric ilki cedin, eta ioan cedin leku desertu batetara, eta han othoitz eguiten çuen. **36** Eta iarrei qui içan çaiçzan Simon eta harequin ciradenac. **37** Eta eriden çutenean, erran cieçoten, Guciac hire bilha diabiltzac. **38** Orduan dioste Goacen hurbilengo burguétara: han-ere predica deçadançat: ecen hartacotzat ilki içan naiz. **39** Eta predicatzen çuen hayén synagoguetan, Galilea gucian: eta deabruac campora egoizten cituen. **40** Eta ethor cedin harengana sorhayobat, othoitz eguiten ceraucala, eta hari belhauricaturic ciotsala, Baldin nahi baduc chahu ahal neçaquec. **41** Orduan Iesusec compassione harturic eta escua hedaturic, hunqui ceçan hura, eta erran cieçón, Nahi diat, aicén chahu, **42** Eta hori erran çuenean, bertan ioan cedin harenganic sorhayotassuna, eta chahu cedin. **43** Eta hura mehatchaturic bertan igor ceçan camporát: **44** Eta erran cieçón, Beguirauc nehoi deus ezterroan: baina ohá, eta eracuts aquio Sacrificadoreari, eta presenta itzac eure garbitzeagatic Moysesec manatu dituen gauçac hæy testimoniagetan. **45** Baina hura ilkiric has cedin anhitz gauçaren publicatzen, eta beharquiaren manifestatzen, hala non guehiagoric aguerriz Iesus ecin sar baitzaiten hirira, baina lekorean leku desertuetan cen, eta ethorten ciraden harengana alde guciataric.

2 Eta berriz sar cedin Capernaumen cembeit egunen buruan, eta ençun içan da ecen etchean cela. **2** Eta bertan anhitz bildu içan dirade hambat non bortha aldiríe-ere ecin eduqui baitzitzaqueizten: eta declaratzen cerauen hitza. **3** Orduan ethor citecen batzu herengana, ekarten çutela laurez eramaiten cen paralyticobat. **4** Eta ceren ecin hurbil baitzaquidizquion gendetzearen causaz, aguer ceçaten Iesus cen etche gaina, eta hura çulhaturic, erauts ceçaten paralyticoa cetzan ohea. **5** Orduan Iesusec hayén fedea ikussiric, erran cieçón paralyticoari, Semé, barkatu çaiçquic eure bekatuac. **6** Eta Scribetic batzu ciraden han iarriac, eta iharduquiten çuten bere bihotzetan, hunela, **7** Cergatic haur hunela blasphemio erraiten ari da? Norc bekatuac barka ahal ditzaque laincoac berac baicen? **8** Eta bertan eçagaturic Iesusec bere spirituaç, ecen hala ciharducate la berac baithan, erran ciecen, Cergatic horrelaco gauceç diharducaque çuen bihotzetan. **9** Cein da erratchago, erraitea paralyticoari, Barkatu çaiçquic bekatuac, ala erraitea, lai qui adi, eta har eçac eure ohea, eta e bil adi? **10** Daquiçunençat bada ecen guionaren Semeac baduela bothere bekatuén barkatzeco lurrean (diotsa paralyticoari) **11** Hiri diossat, lai qui adi, eta har eçac eure ohea, eta habil eure etcherát. **12** Eta bertan iai qui cedin, eta ohea harturic, ilki cedin gucién presentian: hala non guciac spantatuac baitzeuden, eta glorificatzen baitzuten

laincoa, erraiten çutela, Egundano hunelaco gauçeric ezтуgukussi. **13** Eta ilki cedin berriz itsas alderat: eta populu gucia ethorten cen harengana, eta iracasten cituen hec. **14** Eta vrruti iragaiten cela, ikus ceçan, Leui Alpheoren semea peage lekuan iarriric, eta erran cieçón, Arreit niri. Eta iaiquiric iarreiқи cequión. **15** Eta guertha cedin, Iesus haren etchean mahainean iarriric ceçoela, anhitz publicano eta gende vicitze gaichtotaco iar baitzedin Iesusequin eta haren discipuluequin, ecén anhitz ciraden eta iarreiқи içan çaiçcan. **16** Eta Scribéc eta Phariseuéc ikussiric publicanoequin eta gende vicitze gaichtotacoequin iaten çuela, erran cieçén haren discipuluequin, Cergatic publicanoequin eta vicitze gaichtotacoequin iaten du eta edaten? **17** Eta haur ençunic Iesusec dioste, Osso diradenéc ezтute medicuren beharric: baina eri diradenéc: ecen ez naiz ethorri iustoén deitzera: baina bekatoren, emendamendutara. **18** Eta Ioannesen eta Phariseuén discipuluéc barur eguiten çutén: eta hec ethorten dirade eta diotsate, Cergatic Ioannesen eta Phariseuen discipuluéc barur eguiten dute, eta hire discipuluéc ezpáitute baruric eguiten? **19** Eta erraiten draue Iesusec: Ezteyetaco gendéc baruric ahal daidite ezcondua hequin deno? ezcondua berequin duteno baruric ecin daidite. **20** Baina ethorriren dirade egunac edequiren baitzaye ezcondua, eta orduan barur eguinen duté egun hetan. **21** Eta nehorc oihal pedaçu latz-bat ezту iosten abillamendu çar batetan, ezpere haren compligarri berri harc edequiten drauca çarrari, eta gaizcoatzenago da ethendurá. **22** Halaber nehorc ezту eçarten mahatsarno berria çahagui çarretan: ezpere mahatsarno berriac lehertzen ditu çahaguiac eta mahatsarno issurten da, eta çahaguiac galtzen dirade baina mahatsarno berria çahagui berrietan eçarri behar da. **23** Eta guertha cedin hura iragaiten baitzen Sabbath egun-batez ereincetan gaindi, eta has citecen haren discipuluac bidean cioacela buruca idoquiten. **24** Eta Phariseuéc erran cieçóten, Horrá, cergatic eguiten duté Sabbathoan eguin sori eztena? **25** Eta harc erran cieçén, Ezтуçe egundano iracurri vkan, cer eguin çuen Daid-ec necessitate çuenean, eta gossetu cenean bera eta harequin ciradenac? **26** Nola sarthu içan cen launaren etchean Abiathar Sacrificadore principalaren demborán: eta propositioneco oguiac ian vkan cituen, Sacrificadorén baiçen iateco sori ezziradenac, eta nola harequin ciradeney-ere eman cerauen? **27** Guero erran cieçén: Sabbathoa guiçonagatic eguin içan da, ez guiçona Sabbathoagatic. **28** Bada guiçonaren Semea Sabbathoaren-ere iabe da.

3 Guero sar cedin berriz synágogán, eta cen han guiçombat escua eyhartua çuenic. **2** Eta gogoatzen çutén eya Sabbathoan sendaturen çuenez accusa leçatençat. **3** Eta diotsa guiçon escu eyhartua çuenari, laiқи adi artera. **4** Guero dioste, Sabbathoan vngui eguitea da sori, ala gaizқи eguitea? persona baten emparatzea, ala hiltzea: baina hec ichilic ceuden. **5** Eta hetarát inguru behaturic asserrerequin, eta hayén bihotzeco obstinationeaz contristaturic, diotsa guiçonari, Heda eçac eure escua: Eta heda ceçan, eta haren escua, bercea beçain senda cedin. **6** Orduan ilkiric Phariseuéc, bertan Herodianoequin conseillu eduқи ceçaten haren contra, hura hil lecatençat. **7** Baina Iesus bere discipuluequin retira cedin itsas alderat: eta iarreiқи cequión gendetze handia Galileatic eta Iudeatic. **8**

Eta Ierusalemetic, eta Idumeatic, eta Iordanaz berce adetic: eta Tyreco eta Sydoneco inguruétan habitatzen ciradenetic gendetze handi, ençunic cein gauça handiac eguiten cituen, ethor citecen harengana. **9** Eta erran cieçén bere discipuluequin vncichobat bethi prest eduқи lequión, gendetzearen causaz, hers ezleçatençat. **10** Ecen anhitz sendatu vkan çuen, hala non afflictionetan ciraden guciac oldartzen baitziraden harengana hunqui lecatençat. **11** Eta spiritu satsuec hura ikusten çutenean, haren aitzinera bere buruác egoizten cituztén, eta oiһu eguiten çuten, cioitela, Hi aiz laincoaren Sem **12** Baina harc haguitz mehatchatzen cituen, manifesta ez leçatençat. **13** Guero igan cedin mendi batetara, eta dei citzan beregana nahi cituenac: eta ethor citecen harengana. **14** Eta ordena citzan hamabi harequin içateco, eta predicatzera igorteco: **15** Eta lutén bothere eritassunén sendatzeco, eta deabruén campora egoizteco. **16** Lehenic Symon, (ceini icen eman baitziçon Pierris:) **17** Eta lacques Zebedeoren semea, eta Ioannes lacquesen anayea, (eta haye icen eman cieçén Boanerges, erran nahi baita, igorciri semeac) **18** Eta Andriu eta Philippe, eta Bartholomeo, eta Matheu, eta Thomas, eta lacques Alpheoren semea, eta Thaddeo, eta Simon Cananeo, **19** Eta Iudas Iscariot, ceinec bera traditu-ere baitzuen. **20** Eta ethor citecen etchera: eta berriz gendetze handibat bil cedin, hala non oguiaren iateco artea -ere ecin har baitziroiten. **21** Eta haur ençun çutenean haren ahaideac ilki citecen hatzaman leçatençat: ecen erraiten çuten, çoratu cela. **22** Eta Ierusalemetic iausti içan ciraden Scribéc erraiten çutén, ecen Beelzebub çuela, eta deabruén princearen partez deabruac campora egoizten cituela. **23** Eta hec beregana deithuric, erran cieçén comparationez, Nolatan Satanec Satan campora egotz ahal deçaque. **24** Ecen baldin resumabat bere contra partitua bada, ecin dauque resuma hura. **25** Eta baldin etchebat bere contra partitua bada, ecin dauque etche hura. **26** Hala baldin Satan-ere alcha badadi eta partitua bada bere contra, ecin dauque, baina fin du. **27** Ecin nehorc borthitz baten ostillamenduac, haren etchera sarthuric, pilla ahal ditzaque, baldin lehen borthitza esteca ezpadeça: eta orduan haren etchea pillaturen du. **28** Eguiaz erraiten drauquet, ecen bekatu guciac guiçonén seméy barkaturen çaitzela, eta blasphematu dituqueizten blasphemio guciac: **29** Baina nor-ere blasphematuren baitu Spiritu sainduaren contra ezту barkamenduric vkanen secular, baina içanen da condemnatione eternalaren hoguendun. (aiñ g165, aiñnios g166) **30** Ecen erraiten çuten, Spiritu satsua du. **31** Ethorten dirade bada haren anayec eta haren ama: eta lekorean ceudela igor citzaten batzu harengana, haren deitzera. **32** Eta iarriric ceçoen haren inguruán gendetzea, eta hec erran cieçóten, Huná, hire amac eta hire anayéc lekorean galdeguiten aute. **33** Orduan ihardets cieçén, cioela, Nor da ene ama, edo ene anayec? **34** Eta inguru behatu çuenean haren inguruán iarriric ceuden discipuletara, dio, Huná ene ama, eta ene anayec. **35** Ecen nor-ere eguine baitu laincoare vorondatea, hura da ene anayec eta ene arrea, eta ama

4 Guero berriz has cedin iracasten itsas bazterrean: eta bil cedin harengana gendetze handi, hala non bera vncira

sarthuric, iarriric baitzegoen itsassoan: eta populu gucia itsas costan leihorrean cen. 2 Eta iracasten cerauen comparationez anhitz gauça, eta erraiten cerauen bere doctrinán, 3 Ençun eçaque, Huná, ereillebat ilki cedin ereitara. 4 Eta guertha cedin ereitean, partebat eror baitzedin bide bazterrera, eta ethor citecen ceruco choriac, eta irets ceçaten hura. 5 Eta berce partebat eror cedin leku harriçuetara, non ezpaiztuen lur anhitzic: eta bertan ilki cedin, ceren ezpaiztuen lur barnetassunic. 6 Baina iguzquia goratu cenean, erre cedin: eta ceren erroric ezpaiztuen, eyhar cedin. 7 Eta berce partebat eror cedin elhorri artera, eta elhorriac handi citecen, eta itho ceçaten hura, eta etzeçan fructuric eman. 8 Eta bercea eror cedin lur-onera, eta eman ceçan fructu goratzen eta handitzen cenic, eta ekar ceçan bihi batac hoguey eta hamar, eta berceac hiruroguey, eta berceac ehun. 9 Orduan erran ciecén, Ençuteco beharriic duenac, ençun beça. 10 Eta bera cela, interroga ceçaten haren inguruán hamabiequin ciradenéc, comparationeaz. 11 Eta erran ciecén, Çuey eman çaiçue laincoaren resumaco secretuaren eçagutzea: baina lekorean diradeney comparationez gauça guciac tractatzen çaiçite: 12 Dacussatela ikus deçatençat, eta eztaquizquión ohart: eta dançutela ençun deçaten, eta adi ezteçaten: conuerti ezteçaten eta bekatuac barka ez taquizquién. 13 Eta erran ciecén, Eztaquique comparatione haur? Eta nolatan comparatione guciac eçagutiren dituçue? 14 Ereilleac hitza ereiten du. 15 Bada hauc dirade bide bazterrera hacia recebitzen dutenac, ceinétan ereiten baita hitza: baina ençun dutenean, bertan ethorten da Satan, eta kencen du hayen bihotzetan erein cen hitza. 16 Eta hauc dirade halaber leku harriçuetara hacia recebitzen dutenac: eta ençun dutenean hitza, bertan bozçariorequin recebitzen dute hura. 17 Eta ezte erroric berac baithan, baina iraute gutitaco dirade: guero heltzen denean tribulationeric edo persecutioneric hitzagatic, bertan scandalizatzen dirade. 18 Eta hauc dirade elhorri artera hacia recebitzen dutenac, hauc dirade, diot, hacia ençuten dutenac: 19 Baina mundu hunetaco ansiéc, eta abrasassunezco enganoac, eta berce gaucetaco guthiciéc barneric ithotzen dute hitza, eta fructu gabetzen da. (aión g165) 20 Eta hauc dirade lur onera hacia recebitu dutenac, ceinéc hitza ençuten baitute, eta recebitzen, eta fructu ekarten, batac hoguey eta hamar, eta berceac hiruroguey, eta berceac ehun. 21 Erran ciecén halaber, Ala candelá ekarten da gaitzurupean, edo ohapean eçar dadinçat? eza candelerean eçar dadinçat? 22 Ecen ezta deus secreturic aguerturen eztenic, edo estal ahal daitenic: baina campora ethorri behar da. 23 Baldin nehorc ençuteco beharriic badu, ençun beça. 24 Guehiago erran ciecén, Gogoauçue cer ençuten duçuen: cer neurritz neurturen baituçue, neurturen çaiçue, eta emendaturen çaiçue, çuey ençuten duçuenoy. 25 Ecen duenari, emanen hayo: eta deusic eztueneri, duena-ere edequiren çayó. 26 Guehiago erraiten çuen, laincoaren resumá da, guiçón hacia lurrera egotziric gau eta egun lo etzaten eta iaiquiten liçaten baten ançora. 27 Eta hacia ilkiten eta hatzen licén, harc ezlaquiala nola, 28 Ecen bere buruz lurrac fructu ekarten du, behin belhar, guero buru, guero ogui bihi bethea buruán. 29 Eta aguertu denean fructua, bertan guiçonac du eçarten iguiteyá: ceren prest baita vztá. 30 Guero cioen,

Cer irudi duela erranen dugu laincoaren resumác? edo cer comparationez comparaturen dugu hura? 31 Hura da mustarda haci bihibat beçala, cein lurrean ereiten denean, baita lurrean diraden haci gucietaco chipiena: 32 Baina erein den ondoan, goratzen da, eta berce belhar gucietaco handiena eguiten da: eta adar handiac eguiten ditu hala non ceruco choriec ohatzeac eguin ahal baititzaqueizte haren itzalean. 33 Eta anhitz hunelaco comparationez tractatzen cerauen hitza, ençun ahal ciroitenaren araura. 34 Eta comparatione gabe etzayen minçatzen: baina apparteen bere discipuluey declaratzen cereuzten gauça guciac. 35 Eta erran ciecén egun hartan, arrastu cenean, Iragan gáitecen vraren berce aldera. 36 Eta populua vtziric har ceçaten hura vncian cen beçala: baina berce vncitchoac-ere baciraden harequin. 37 Orduan altha cedin haice buhumba handibat, eta bagác sartzen ciraden vncira, hala non ia bethatzen baitzén. 38 Eta hura vnciaren guibelego aldean cetzan lo bururdi baten gainean: orduan iratzartzen dute, eta diotsate, Magistruá, eztuc ansiaric ceren galduac goacen? 39 Eta iratzarri cenean mehatcha ceçan haicea, eta erran ciecén itsassoari, Ichil adi, eta gueldi adi. Orduan cessa cedin haicea, eta tranquillitate handi eguin cedin. 40 Eta erran ciecén Cergatic çarete horrela icior? nola eztuçue federic? 41 Eta ici citecen icidura handiz: eta erraiten çuten elkarren artean, Baina nor da haur, haiceac eta itsassoac, ere obeditzen baitute?

5 Eta ethor citecen itsassoaren berce aldera, Gadarenoén comarcara. 2 Eta ilki cenean vncitic, bertan aitzinera ethor cequión thumbetaric spiritu satsua çuen guiçombat: 3 Ceinec bere egoitea baitzuen thumbetan, eta cadenz-ere nehorc ecin esteca ciroen. 4 Ceren anhitzetan ceçoz eta cadenz estecatui çan cenean hauts baitzitza cadenác, eta çathica ceçoz: eta nehorc ecin ceba ceçaqueen. 5 Eta bethiere egun eta gau mendietan eta thumbetan cen oihuz cegoela, eta bere buruári harriz ceraunsala. 6 Eta ikussi çuenean Iesus vrundanic, laster eguin ceçan eta gur cequión: 7 Eta oihuz voz goraz erran ceçan, Cer da hire eta ene artean, Iesus lainco subiranoaren Semea? adiuratzten aut laincoaren partez ezneçan tormenta. 8 (Ecen erraiten ceraucan, Ilki adi spiritu satsua, guiçon horrenganic) 9 Orduan interroga ceçan hura, Nola da hire icena? Eta ihardets ceçan, cioela, Legio diat icen: ecen anhitz gaituc. 10 Eta othoitz handi eguiten çeraucan, ezlitzan igor comarca hartaric campora. 11 Eta cen han mendí aldean vrdalde handibat alha cenic. 12 Eta othoitz eguin cieçoten deabru hec guciéc, cioitela, Igor gaitzac vrdetara, hetara sar gaitceñçat. 13 Eta permiti ciecén bertan Iesusec. Eta ilkiric spiritu satsuc lar citecen vrdetara, eta oldar cedin vrdaldea gainetic behera itsassora (eta baciraden bi millaren inguruá) eta itho citecen itsassoan. 14 Eta vrdeac bazcatzen cituztenéc ihes eguin ceçaten, eta ekar citzaten berriac hirira eta campoçetara: Orduan ilki citecen ikustera cer eguin çan cen. 15 Eta ethorten dirade Iesusgana, eta ikusten dute demoniatu çan cena iarriric eta veztitiric eta ceñçaturic, legionea vkan çuena diot: eta ici citecen. 16 Eta haur ikussi çutenéc erran ciecén hæy, nola demoniatuari heldu çan çayon, eta vrdéz. 17 Orduan hec has cequizquión othoitz eguiten parti ledin hayén comarquetaric. 18 Eta hura sarthu cenean vncira, othoiztez çayon demoniatu çan cena harequin licén. 20

Ioan cedin bada, eta has cedin predicatzen Decapolisen cein gauça handiac eguin cerautzan Iesusec: eta guciéc miresten çuten. **21** Eta iragan cenean Iesus vncian berriz berce aldera, populu handi bil cedin harengana, eta cen itsas bazterrean. **22** Eta huná, ethor cedin synagogaco principal lairus deitzen cembat, eta ikussi çuenean hura, egotz ceçan bere burua haren oinetara. **23** Eta othoitz handi eguiten ceraucan, cioela, Ene alabatchoa hurrenean duc: othoitz eguiten drauat, ethor adin, eta eçar ditzán escuac haren gainean, senda dadinçát eta vici den. **24** Eta ioan cedin Iesus harequin, eta populu handi çarreyón, eta hertsen çuten. **25** Eta emaztebat cen odol iariatzea hamabi vrthe hetan çuenic: **26** Eta anhitz suffritu vkan çuen anhitz medicutaric, eta berea gucia despendatu çuen, eta etzén deus probetchatu, baina gaizcoatuago içan cen. **27** Hura Iesusez minçatzen ençunic, ethor cedin gendetzean guibetic, eta hunqui ceçan haren arropá. **28** Ecen erraiten çuen, Baldin haren abillamenduac hunqui baditzat ber, sendaturen naiz **29** Eta bertan agor cedin haren odol ithurria: eta sendi ceçan bere gorputzean sendatu cela plaga hartaric. **30** Eta bertan Iesusec bere baithan eçaguturic harenganic ilki içan cen verthutea, itzuliric gendetzean, erran ceçan, Norc hunqui ditu ene abillamenduac? **31** Eta erran cieçoten bere discipuluec, Badacussac gendetzeac hertsen auela, eta dioc, Norc hunqui nau? **32** Eta inguru behatzen çuen, haur eguin çuena ikus leçañçat. **33** Eta emaztea beldurric eta ikararic, nola baitzaquian hura baithan eguin içan cena, ethor cedin, eta egotz ceçan bere buruá haren aitzinera, eta erran cieçón eguia gucia. **34** Eta harc erran cieçón, Alabá, eure fedeaç saluatu au, habil baquerequin, eta aicén sendo eure plagatic. **35** Oraino hura miñoço cela ethor citecen batzu synagogaco principalarenetic, cioitela, Hire alabá hil duc, cergatic fatigatzen duc Magistrua? **36** Eta Iesusec erraiten cen hitz haur ençun çuen beçain sarri, diotsa synagogaco principalari, Eztuála beldurric, sinhetsac solament. **37** Eta etzeçan permiti nehor iarrei qui lequión Pierris, eta lacques, eta Ioaannes lacquesen anayea baicen. **38** Guero ethor cedin synagogaco principalaren etchera, eta ikus citzan tumultoa, eta nigarrez ceudenac, eta dolu handi ekarten çutenac. **39** Eta sarthuric dioste, Cergatic tormentatzen çarete, eta nigarrez çaudete? nescatchá ezta hil, baina lo datza. **40** Eta iriz ceuden harçaz: baina harc guciac idoquiric campora, har citzan nescatcharen aitá eta amá, eta harequin ciradenac, eta sartzen da nescatchá cetzan lekura. **41** Eta harturic nescatcharen escua, diotsa, Talitha-cumi: erran nahi baita, Nescatchá (hiri diosnat) iaiqui adi. **42** Eta bertan iaiqui cedin nescatchá, eta baçabilan: ecen hamabi vrthetacoa cen: eta spantamendu handiz spanta citecen. **43** Eta haguitz manatu vkan ditu, nehorc haur ezlaquian: eta erran ceçan iatera nescatchari eman lequión.

6 Guero parti cedin handic, eta ethor cedin bere herrira, eta baçarreitza bere discipuluac. **2** Eta ethorri cenean Sabbathoa, has cedin synagogán iracasten, eta ençuten çutenetic anhitzec miresten çuten, cioitela, Nondic huni gauça hauc? eta ceric da huni eman içan çayon sapientia haur, eta are hunelaco verthuteac hunen escuz eguiten baitrade? **3** Ezta haur charpanter? Mariaren seme, lacquesen eta Iosesen

eta Iudaren eta Simonen anaye? ez tirade hunen arrebaç-ere hemen gu baithan? Eta scandalizatzen ciraden hartan. **4** Eta erraiten cerauen Iesusec, Ezta Prophetabat desohoratzen bere herrian, eta ahaidén artean, eta bere etchean baicen. **5** Eta ecin eguin çuen han verthuteric batre, cembeit eri bakoitz, escuac hayén gainean eçarriric, senda baitzitzan baicen. **6** Eta miraz cegoén hayéc incredulitateagatic, eta inguratzen cituen burguác inguru, iracasten ari cela. **7** Orduan dei citzan hamabiac, eta has cedin hayén igorten birá: eta eman cieçén bothere spiritu satsuéñ gainean. **8** Eta mana citzan ezleçaten deus har bidecotzat, makila hutsa baicen: ez maletaric, ez oguiric, ez diruric guerricoan. **9** Baina sandaleac iaunciac lituzten eta birá arropaz ezlítecen vezti. **11** Eta norc-ere recebituren ezpaitzaituzte, eta çuec ez ençunen, handic partitzean, iharros eçaçue çuen oinén azpico errhautsa, testimoniagetan hayén contra. Eguiaz diotsuet, emequiagot tractatuac içanen diradela Sodomacoac eta Gomorrhacoac iudicioco egunean, ecen ez hiri hura. **12** Eta hec partituric predicatzen çuten batbedera emenda ledin. **13** Eta deabru anhitz campora egoizten çutén: eta vnctatzen çutén oloz anhitz eri, eta sendatzen cituzten. **14** Eta ençun ceçan regue Herodesec minçatzen (ecen haren icena cen famatua) eta erran ceçan, Ioaannes batheyatzen ari cena, resuscitatu içan da hiletaric, eta halacotz verthutéç obratzen duté hartan. **15** Bercéc cioiten, Elias da: Eta bercéc cioiten, Prophetada, edo Prophetetaric bat beçalaco. **16** Bada hori ençunic Herodesec dio, Haur da Ioaannes nic buruá edequi draucadana, hura resuscitatu da hiletaric. **17** Ecen Herodes hunec gende igorriaric har ceçan Ioaannes, eta esteca ceçan presoindeguian, Herodias bere anaye Philipperen emaztearen causaz, ceren hura emazte hartu baitzuen. **18** Ecen erraiten ceraucan Ioaannesec Herodesi, Eztuc sori euri anayeren emaztea duán. **19** Halacotz Herodias ayher çayón, eta hil eraci nahi çuen, baina ecin ceçaqueen. **20** Ecen Herodes beldur çayón Ioaannes, eçaguturic ecen hura cela guiçon iustoa eta saindua, eta dhore ekarten ceraucan: eta hura ençunic anhitz gauça eguiten çuen, eta gogotic hura ençuten çuen. **21** Bada egun carazcoa ethorri cenean, Herodesec bere sor eguneco banqueta eguiten cerauean princiey eta capitaine y eta Galileaco principaley: **22** Eta sarthuric Herodiasen alabá dançatu cenean, eta Herodesi eta harequin mahainean iarriric ceudeney atseguin eguin cerauean, Reguec diotsa nescatchari, Esca aquit cer-ere nahi baitun, eta emanen draunat. **23** Eta cin eguin cieçón: Escaturen aitzaitadan gucia emanen draunat, neure resumaren erdirano. **24** Eta harc ilkiric erran cieçón bere amari, Cer escaturen naiz? Eta harc erran ceçan, Ioaannes Baptistaren buruären. **25** Eta bertan sarthuric affectionatuqui Reguegana, esca cequión, cioela, Nahi diat orain bertan eman dieçadán platean Ioaannes Baptistaren buruá. **26** Eta Reguec haguitz tristeturic, cinagatic eta harequin mahainean iarriric ceudenacgatic, eztu iraitzi nahi vkan. **27** Eta bertan Reguec, igorriaric borrhoroa, mana ceçan ekar ledin haren buruá: harc bada ioanic edequi cieçón buruá presoindeguian. **28** Eta ekar ceçan haren buruá platean, eta eman cieçón hura nescatchari, eta nescachác eman cieçón bere amari. **29** Eta hori ençunic haren discipuluac ethor citecen, eta eraman ceçaten haren gorputza, eta eçar ceçaten thumbán. **30** Eta bil citecen

Apostoluac Iesusgana, eta conta cieçoten eguin eta iracatsi çuten gucia. **31** Eta erran cieçén, Çatozte ceuróc appart leku deserty batetara, eta reposa çaitetzte gutibat: ecen anhitz ciraden ethorten eta ioaiten ciradenac: eta iateco aicinaric-ere etzutén. **32** Ioan citecen bada leku deserty batetara vncian appart: **33** Baina ikus citzan populuac ioaiten, eta eçagut ceçaten hura anhitzec: eta oinez hiri gucietaric laster eguin ceçaten hara, eta aitzin cequizten hæy, eta bil citecen harengana. **34** Orduan ilkiric ikus ceçan gendetze handia Iesusec, eta compassione har ceçan heçaz: ecen ardi artzain gabeac beçala ciraden: eta has cequién anhitz gauçaren iracasten. **35** Eta nola ia berandua baitzén, ethorri içan çaiçcan bere discipuluac, erraiten çutela, Deserty duc leku haur, eta ia berandua duc: **36** Eyec congiti, inguruco herrietarát eta burgüetarat ioanic, berén ogui eros deçatençát: ecen cer ian deçaten eztié. **37** Eta harc ihardesten çuela erran cieçén, Eyeçue çuec iatera. Orduan diotsate, Ala ioanic erossiren dugu ber-ehun dineroren oguia, eta emanen drauegu iatera? **38** Eta harc dioste, Cembat ogui dituçue? çoazte eta ikar eçaçue. Eta iaquin dutenean dioite, Borz, eta bi arrain. **39** Orduan mana citzan, iar eraci litzaten guciac mahaintaraz belhar pherde gainean. **40** Eta iar citecen arencaz, ehuná, eta berroquey eta hamarná. **41** Eta borz oguiac eta bi arrainac hartu cituenean, beguiac cerurát althaturic, gratiác renda citzan, eta hauts citzan oguiac: eta eman cietzén bere discipuluey, hæy aitzinera eçar lietzençat: eta bi arrainac parti cietzén guciey. **42** Eta ian ceçaten gucié, eta ressasia citecen. **43** Eta goiti ceçaten çathietaric hamabi sasquitara, eta arrainetaric cerbait. **44** Eta ian çutenac ciraden borz milla guiçonen inguruá. **45** Guero bertan bere discipuluac sar eraci citzan vncira, eta aitzinean ioan eraci itsassoaren berce aldera Bethsaida alderát, berac populuari congiti lemon bizquitarte. **46** Eta hec igorri cituenean, mendira ioan cedin othoitz eguitera. **47** Eta arrastu cenean, vncia cen itsassoaren erdian, eta hura bera leihorrean. **48** Eta ikus ceçan pena çutela, aurthiquiten: (ecen haice-contra çutén) eta gauären laurgarren veilla irian ethor cedin hetara, itsas gainez çabilala: eta nahi cituen hec iragan. **49** Baina hec hura ikussiric itsas gainez çabilala, vste çuten fantosmabat cela: eta oihu eguin ceçaten, **50** Ecen gucié ikusten çuten hura, eta trubla citecen: baina bertan minça cequién, eta erran cieçén, Sporça çaitetzte, ni naiz, etzaretela beldur. **51** Orduan içan cedin hetara vncira: eta sossega cedin haicea: non are tinquetz spantago baitzitecen berac baithan, eta mirets ceçaten. **52** Ecen etzutén aditu oguiéz eguin içan cena: ceren hayén bihotza gogortua baitzén. **53** Eta berce aldera iragan ciradenean, ethor citecen Genesarethco lurrera, eta portu har ceçaten. **54** Eta vncitic ilki ciradenean, bertan eçagut ceçaten hura. **55** Eta laster eguin çutenean inguruco comarca hura gucia, has citecen ohetan erién ekarten, non cela hura ençuten baitzuten, hara. **56** Eta nora-ere sar baitzedin burguétara, edo hirietara, edo parropioetara, placetan eçarten cituzten eriac, eta othoitz eguiten ceraucaten haren arropa ezpaina berere hunqui leçaten: eta hunquitzen çutén guciac sendatzen ciraden.

7 Orduan bil citecen harengana Phariseuac, eta Ierusalemetic ethorri içan ciraden Scriba batzu. **2** Eta hec ikussi çutenean

haren discipuluetaric batzuc escu communez (erran nahi baita, ikuci gabéz) iaten çutela oguia, arrangura citecen. **3** Ecen Phariseuéc eta ludu gucié, maiz escuac ikuciric baicen, eztute iaten, aitzinecoen ordenançac eduquiten dituztela. **4** Eta merkatutic itzultzen, diradenean, ikuciac ezpadirade, eztuté iaten. Anhitz berce gauçaric-ere bada beguiratzeco hartu dutenic, nola baitirade goporrén ikutzeac, eta cubenac, eta cobrezco vncienac, eta ohenac. **5** Guero interrogatzen dute Phariseuéc eta Scribéc, Cergatic hire discipuluc eztabiltza aitzinecoen ordenancén araura, baina escuac ikuci gabe iaten dute oguia? **6** Baina harc ihardesten çuela erran cieçén, Segurqui vngui prophetizatu vkan du Esaiasec çueçaz hypocritoz, scribatua den beçala, Populu hunec ezpainez ohoratzen nau, baina hayén bihotza vrrun da eneganic. **7** Baina alferretan cerbitzatzen naute, iracasten dituztela doctrinatat guiçonén manamenduac. **8** Ecen laincoaren manamendua vtziric, guiçonon ordenançá eduquiten duçue, hala nola, cubén eta goporrén ikutzeac: eta hunelaco berce gauçaric anhitz eguiten duçue. **9** Erraiten cerauen halaber, Vngui nombait iraziten duçue laincoaren manamendua, çuen ordenançá beguira deçauençat. **11** Baina çuec dioçue, Baldin norbeitç aitari edo amari baderró, Eneganic içanen den corbana (erran nahi baita donoa) probetchaturen çaic, hoguen gabe date hura. **12** Eta etzuçue permettitzen harc deus guehiagoric eguin dieçón bere aitari edo bere amari: **13** Ezdeusten duçuela laincoaren hitza ceuroc ordenatu duçuen ordenançáz: eta hunelaco berce gauçaric anhitz eguiten duçue. **14** Guero deithuric populu gucia beregana, erran cieçén, Beha çaquizquidate guciac, eta adi eçaçue. **15** Ezta deus guiçonaren campotic, hura baithan sartzen denic, hura satsuh ahal deçaquenic: baina harenganic ilkiten diraden gauçac dirade, guiçona satsutzen dutenac. **16** Nehorc ençuteco beharriric badu ençun beça. **17** Guero etchean sarthu cenean populutic retiraturic interroga ceçaten bere discipuluéc comparationeaz. **18** Eta dioste, Horrela çuec-ere adimendu gabe çarete? Ezuçue aditzen, ecen campotic guiçona baithan sartzen diradenetaric deusec, ecin hura satsuh deçaquela? **19** Ecen ezta sartzen haren bihotzera, baina sabelera, eta ilkiten da campora reitreteria, chahutzen dituela vianda guciac. **20** Ciosten bada, Guigonaganic ilkiten dena da, guiçona satsutzen duena. **21** Ecen barnetic, guiçonén bihotzetic ilkiten dirade pensamendu gaichtoac, adulterioac, paillardicac, hiltzeczac, **22** Ohoinqueriác, auaritiác, gaichtaqueriác, enganioa, insolentia, bekaizteria, gaitzerraita, superbiá, erhotassuna: **23** Gaichtaqueria hauc guciac barnetic ilkiten dirade, eta satsutzen dute guiçona. **24** Eta handic iaiquiric ioan cedin Tyreco eta Sidongo comarquetarát: eta etche batetan sarthuric, etzuen nahi nehorc iaquin leçan: baina ecin estali içan da. **25** Ecn harçaz ençunic emaztebatec, ceinen alabathoac baitzuen spiritu satsua, ethorric egotz ceçan bere buruá haren oinetara, **26** (Eta emaztea cen Grec, nazionez Syrophenissiana) eta othoitz eguiten ceraucan campora egotz leçan deabrua haren alabaganic. **27** Eta Iesusec erran cieçón, Vtzan behin haourrac ressasia ditecen: ecen eztun gauça bidezcoa haourrén oguiaren hartzea, eta chakurrey egoiztea. **28** Eta harc ihardets ceçan, eta erran cieçón, Hala duc launa: badaric-ere chakurréc iaten dié mahain azpian haourrén

appurretatic. 29 Orduan erran cieçón, Hitz horrengatic ohá, ilki dun deabrua hire alabaganic. 30 Eta ioan ičan cenean bere etchera, eriden ceçan deabrua ilki cela, eta alabá ohe gainean cetzala. 31 Guero partituristic Tyreco eta Sidongo quoarteretic, ethor cedin Galileaco itsassora, Decapolisco comarquén arteaz. 32 Orduan presentatzen draucate gor nequez minço cembat, eta othoitiz eguiten escua gainean eçar lieçón. 33 Eta hura gendetzetic appart harturic, eçar citzan bere erhiac haren beharrietan: eta thu eguinic, hunqui ceçan haren mihia. 34 Guero cerurat beguiac althaturic suspirio eguin ceçan, eta erran cieçón Ephphata, erran nahi baita, Irequi adi. 35 Eta bertan irequi citecen haren beharriac, eta lacha cedin haren mihico etchequidurá, eta minço cen claroqui. 36 Eta mana citzan nehori ezlerroten: baina cembat-ere harc defenda baitziecén, vngviz guehiago publicatzen çutén. 37 Eta guciz miraculu esten çutén, cioitela, Vngvi gauça guciac eguin ditu: gorrey ençun eraciten draue, eta mutuac minça eraciten ditu.

8 Egun hetan, gucizco gendetze handia cen becala, eta ezpaitzuten cer ian leçaten, dei citzan beregana Iesusec bere discipuluac, eta erran ciecen, 2 Compassione dut populuaz: ecen ia hirur e gun du enequin daudela, eta ezutú cer ian deçaten. 3 Eta baldin igor baditizat baruric cein bere etcherat, flacaturen dirade bidean: ecen horietaric batzu vrrundanic ethorri ičan dirade. 4 Eta ihardets cieçoten bere discipuluéc, Nondic hauc hemenehorc rressasia ahal litzaque oguiz desertuan? 5 Eta interroga citzan, Cembat ogui dituçue? Eta hec erran ceçaten, Çazpi. 6 Orduan mana ceçan populuia iar ledin lurrean: eta harturic çazpi oguiac, gratiác rendatu eta, hauts citzan, eta eman cietzen bere discipuluey, presenta litzatençat: eta presentatu cituzten populuaren aitzinean. 7 Bacituzten halaber arrain guti batzu, eta gratiác rendaturic, erran ceçan hec-ere presenta litzaten. 8 Ian ceçaten bada, eta rressasia citecen: eta althca citzaten çathi soberatuetaric çazpi sasquitara. 9 Eta ian çutenac ciraden laur millaren inguruá, guero eman cieçén congít. 10 Eta bertan uncira sarthuric bere discipuluequin, ethor cedin Dalmanutha bazterretara. 11 Eta ethor citecen Phariseuac, eta has citecen harequin iharduquiten, hari cembeit signoren cerutic galdez caizcala, hura tentatzen çutela. 12 Orduan barnadanic bere spirituan suspirio eguinic, erran ceçan, Cergatic generatione haur signo galdez dago? eguiaz diotsuet generatione huni signoric etzayola emanen. 13 Eta hec vtziric, vncian berriz sarthuric iragan cedin berce aldera. 14 Eta ogui hartzera discipuluey ahanz cieçen: eta oguibat baicen etzutén berequin vncian. 15 Eta mana citzan, cioela, Gogoaçue eta beguira çaitzte Phariseuén althagarritic, eta Herodesen althagarritic. 16 Eta baciharducaten elkarren contra, cioitela, Ceren oguirc ez tugun da hori. 17 Eta hori eçagutu çuenean Iesusec, erran ciecen, Cer diharducaçue, ceren oguirc ez tuçuen? oraino ez tuçue consideratzen ez aditzen? oraino gogortua duçue çuen bihoitza. 18 Beguiac dituçuelaric, eztacussaçue? eta beharriac dituçularic, ez tançuçue? eta etzaretz orhoit? 20 Eta çazpiac laur milla guiçoney hautsi nerauztenean cembat sasqui çathiz betheric althatu centuzten? Eta hec erran cieçoten, Çazpi. 21 Eta erran cieçén, Nola ez tuçue aditzen? 22 Eta ethor cedin

Bethsaidara: eta presenta cieçoten itsubat, eta othoitiz ceguioten, hura hunqui leçan. 23 Orduan itsuaren escua harturic, eraman ceçan burgutic campora: eta haren beguietara thu eguinic, eta escuac haren gainean eçarritic, interroga ceçan, deus balacussanez. 24 Eta harc beguiac althaturic erran ceçan, Badiusquiati guiçonac, ecen ohartzen nitiçaiyec arboreac diruditela dabilzala. 25 Guero berriz eçar citzan escuac haren beguién gainean, eta berriz goiti beha eraci cieçón: eta senda cedin, eta ikusten cituen vrrundanic-ere claroqui guciac. 26 Orduan Iesusec igor ceçan hura bere etherát, cioela, Ezadila burgura sar, eta nehori ezterroala burguán. 27 Eta Iesus eta haren discipuluac handic ilkiric ethor citecen Philipperen Cesarea deitzen deneco burguétara: eta bidean interroga citzan bere discipuluac, ciostela, Nor naicela ni dioite guiçonéc? 28 Eta hec ihardets ceçaten, Iohannes Baptista, eta bercéc Elias, eta bercéc Prophetetic bat. 29 Orduan harc dioste, Eta çuec ni nor naicela dioçue? Eta ihardesten duela Pierrisec diotsa, Hi aiz Christ. 30 Orduan debeta citzan mehatchurequin nehori hura ezlerroten harçaz. 31 Eta has cedin hayén iracasten, ecen behar cela guiçonaren Semeac anhitz suffri leçan, eta reproba ledin Ancianoéz, eta Sacrificadore principaléz, eta Scribéz, eta hil ledin, eta hereneco egunean resuscita ledin. 32 Eta claroqui propos hunez minçatzen cen. Orduan apparta ceçan Pierrisec, eta has cequiön reprotchatzen. 33 Eta harc itzuliric, eta bere discipuluetarat behaturic reprotcha ceçan Pierris, cioela, Guibelerat adi eneganic Satan: ecen ez tituc aditzen laincoaren diraden gauçac, baina guiçonén diradenac. 34 Guero populuia beregana deithuric bere discipuluequin, erran cieçén, Norc-ere nahi baitu ene ondoan ethorri, renuntia beça bere buruáz, eta har beça bere cruzea, eta berrait niri. 35 Ecen norc-ere nahi vkanen baitu bere vicia saluatu, galduren du hura: baina norc-ere galduren baitu bere vicia enegatic eta Euangelioatic, saluaturen du hura. 36 Ecen cer probetchu du guiçonac, baldin mundu gucia irabaz badeça, eta bere arimá gal badeça? 37 Edo cer emanen du guiçonac bere arimaren recompensamendutan? 38 Ecen norc-ere ahalque ičanen baita niçaz eta ene hitzéz generatione adultera eta bekatore hunetan, guiçonaren Semea-ere ahalque ičanen da harçaz, dathorrenean bere Aitaren glorián Aingueru sainduequin.

9 Erraiten cerauen halaber, Eguiaz erraiten drauçuet, ecen badiradela hemen present diradenotaric batzu, herioa dastaturen ez tutenic, laincoaren resumá bothererequin ethorric dacusqueiteno. 2 Eta sey egunen buruán har citzan Pierris, eta lacques eta Iohannes, eta eraman citzan mendí gora batetara appart hec berac, eta transfigura cedin hayén aitzinean. 3 Eta haren abillamenduac argui citecen, eta haguiz churit elhurra beçala, halaca non bolaçalec lurraren gainean ecin hain churi eguin baileçaque. 4 Guero aguer cequién Elies Moysesequin, eta minço ciraden Iesusequin. 5 Orduan Pierrisec hitza harturic diotsa Iesusi, Magistruá, on duc gu hemen garén: eguin ditzagun bada hirur tabernacle, bat hire, eta bat Moysesen, eta bat Eliasen. 6 Eta cer minço cen etzaquian: ecen icitacu ciraden. 7 Eta eguin cedin hodeybat hec estali cituenic: eta ethor cedin vozbat hodeyetic, cioela, Haur da ene Seme maitea: huni

beha çauquizeote. 8 Eta bertan inguru behaturic, etzeçaten ikus nehor guehiagoric, Iesus bera baicen berequin 9 Eta hec menditic iusten ciradela, mana citzan, nehorri ezlietzoten erran ikussi cituzten gauçac, guiçonaren Semea hiletaric resuscitatu licenean baicen. 10 Eta hec erran haur eduqui çeçaten berac baihthan, elkarri galde eguiten ceraucacela, cer erran nahi çuen, hiletaric resuscitatzte harc. 11 Guero interroga çeçaten, ciotela, Cergatic dioite Scribéc ecen Elias lehen ethorri behar dela? 12 Eta harc ihardesten çuela erran ciecen, Segur Eliasec lehen ethorriic bere staturaco ditu gauça guciac: eta scribatua den beçala guiçonaren Semeaz, behar da anhiiz suffri deçan, eta ezdeusetan eduqui dadin. 13 Baina erraiten drauçuet ecen Elias ethorri içan dela, eta hari eguin nahi ceraucaten gucia, eguin draucacela, harçaz scribatua den beçala. 14 Eta discipuluetara ethorriic, ikus çeçan gendetze handibat hayén inguruån, eta Scribéc hequin ciharducacela. 15 Eta bertan gendetze gucia, hura ikussiric, spanta cedin: eta harengana laster eguinez saluta çeçaten. 16 Orduan interroga citzan Scriba hec, Cer diharducaçe çuen erran ce? 17 Eta ihardesten çuela gendetzecoetaric batec, artan çeçan, Magistruá, ekarri diat neure semea hiregana, ceinec baitu spiritu mutibat. 18 Eta non-ere har baiteça, çathicatzten dic: eta orduan haguna diarioc, eta garrascots bere hortzez eguiten dic, eta eyarthu dihoac: eta erran diraeat hire discipuluey egotz leçaten campora, eta ecin eguin dié. 19 Eta harc ihardesten çuela erran çeçan, O natione sinheste gabea, noizdrano finean çeequin içanen naiz? noizdrano finean supportaturen çaituztet? ekarçe hura enegana. 20 Orduan ekar çeçaten harengana: eta ikussi çuenean, bertan spirituac çathica çeçan hura, eta lurrera eroriic iraulzatzen cen haguna lariola. 21 Orduan interroga çeçan Iesusec haren aita, Combat dembora du haur heldu çayola? Eta harc diotsa, Haourra-danic. 22 Eta anhiizetan sura egotzi dic eta vrera, deseguin leçançat: baina deus ahal badaguic, hel aquiçu, guçaz compassione harturic. 23 Eta Iesusec erran cieçón, Baldin hori sinhets ahal badeçac, gauça guciac dituc possible sinhesten duenaren. 24 Eta bertan haour aitác oiuhz cegoela nigarrequin erran çeçan, Sinhesten diat, launa, hel aquiçu ene incredulitateari. 25 Eta ikussiric Iesusec ecen populua lasterca elkarganatzten cela, mehatcha çeçan spiritu satsua, ciotsala, Spiritu mutuá eta gorrá, nic aut manatzten, Ilki adi horrenganic, eta guehiagoric ez adila sar hori baihthan. 26 Eta spiritua oiuh eguinic eta hura gaizqui çathicaturic, ilki cedin: eta haourra hila beçalaca cedin, hala non anhiizec erraiten baituzten ecen hil cela. 27 Baina Iesusec harén escua harturic, chuchent çeçan hura, eta iaiqui cedin. 28 Eta etchean sarthu cenean, bere discipuluéc interroga çeçaten appart, Cergatic guc hura ecin campora egotzi dugu? 29 Eta erran cieçén, Deabru mota hura bercela ecin ilki daite orationez eta barurez baicen. 30 Eta handic ilkiric, elkarrequin çabiltzan Galilean gaindi: eta etzuen nahi nehorc iaquin leçan. 31 Ecen iracasten cituen bere discipuluac, eta ciosten, Guiçonaren Semea liuraturen da guiçonén escuetara, eta hilen duté: baina hilic, hereneco egunean resuscitaturen da. 32 Baina hec erran haur etzuten aditzen, eta beldur ciraden haren interrogatzera. 34 Eta hec ichil citecen: ecen elkarren contra iharduqui çutén bidean, cein cen berceac baino handiagoa. 35

Eta iarri cenean, dei citzan hamabiac, eta erran cieçén, Baldin nehor lehen içan nahi bada, gucietaco azquenén içanen da, eta gucién cerbitzari. 36 Eta haourtchobat harturic eçar çeçan hayen artean, eta hura bessoetara harturic, erran cieçén, 37 Norc-ere hunelaco haourtchoetaric bat recebituren baitu ene icenean, ni recebitzen nau: eta norc-ere ni recebitzen bainau, ez nau ni recebitzen, baina ni igorri nauena. 38 Eta ihardets cieçón Ioannesec, cioela, Magistruá, ikussi diagu cembeit hire icenean deabruac campora egoizten cituenic, cein ezpetarreicu guri: eta debetatu diagu hura, ceren ezpetarreicu guri. 39 Eta Iesusec diu, Ezteçaquela hura debeta: ecen ezta nehor ene icenean verthuteric eguiten duenic, eta bertan niçaz gaizqui minça ahal daitenic. 40 Ecen gure contra eztena, gure alde da. 42 Eta norc-ere scandalizaturen baitu ni baihthan sinhesten duten chipi hautaric bat, hobe luque errota harribat haren leppoaren inguruån eçar ledin, eta itassora egotz ledin. 43 Eta baldin eure escuac trebuca eraciten bahau, trenca eçar hura: hobe duc hire, escu bakoitzdun vicitzean sar adin, ecen ez bi escuac dituala: gehennara ioan adin, behin-ere iraunguiten ezten sura. (Geenna g1067) 44 Non hayén harra ezpaita hiltzen, eta sua ez iraunguiten. 45 Eta baldin eure oinac trebuca eraciten, bahau, trenca eçar hura, hobe duc hire, mainguric vicitzean sar adin, ecen ez bi oinac dituala gehennara egotz adin, behin-ere iraunguiten ezten sura. (Geenna g1067) 46 Non hayen harra ezpaita hiltzen, eta sua ez iraunguiten. 47 Eta baldin eure beguiac trebuca eraciten bahau, idocac hura, hobe duc hire, begui bakoitzdun laincoaren resumán sar adin, ecen ez bi beguiac dituala suco gehennara egotz adin: (Geenna g1067) 48 Non hayén harra ezpaita hiltzen, eta sua ez iraunguiten. 49 Ecen batbedera suz gacituren da: eta sacrificio gucia gatzez gacituren da. 50 Gauça ona da gatza, baina baldin gatza gueçat badadi cerçaz hura gacituren duçe? Auçe ceuróc baihthan gatz, eta baque auçe elkarren artean.

10 Guero handic parturic, ethor cedinludeaco aldirietara Iordanaren berce aldeaz: eta berriz gendetze bil cedin harengana: eta ohi beçala berriz iracasten cituen. 2 Orduan ethorriic Phariseuéc interroga çeçaten tentatzen çutela, Sori da guiçonac bere emaztea vtzi deçan? 3 Baina harc ihardesten çuela erran çeçan, Cer manatu drauçue Moysesec? 4 Eta hec erran çeçaten, Moysesec permittitu dic separationeco letraren scribatzera, eta emaztearen vtzitera. 5 Eta ihardiesten çuela Iesusec erran cieçén, Çuen bihotzeco gogortassunagatic scribatu drauçue manamendu hori. 6 Baina creatione hatsetic, arra eta emea eguin cituen laincoac. 7 Hunegatic, vtziren ditu guiçonac bere aita eta ama, eta iunctaturen çayó bere emazteari. 8 Eta biac içanen dirade haraguibat. Beraz guehiagoric ez tirade biga, baina haraguibat. 9 Bada laincoac iunctatu duena guiçonac ezteçala separa. 10 Eta etchean berriz discipuluéc gauçá harçaz beraz interroga çeçaten. 11 Eta harc erran cieçén, Norc-ere vtziren baitu bere emaztea, eta bercebat emazte harturen, adulterio iauquiten du haren contra. 12 Eta baldin emazteac vtzi badeça bere senharra, eta berce batequin ezcon badadi, adulterio iauquiten du. 13 Orduan presenta cietzoten haourtcho batzu, hec hunqui litzançat: baina discipuluéc mehatchatzen

cituzten, hec presentatzen cituztenac. **14** Eta hori ikus ceçanean lesusec, fascha cedin eta erran cieçén, vtizitzaçue haourtchoac enegana ethortera, eta eztiitzaçuela emparcha: ecen horlacoén da laincoaren resumá. **15** Eguiaz erraiten drauquet, norc-ere ezpaitu recebituren laincoaren resumá haourtcho anço, ezta hartan sarthuren. **16** Eta hec bessoetara harturic, escuac hayén gainean eçarriric, benedica citzan. **17** Eta hura ilkiten cela bideari lequionçat, norbeitic harengana laster eguinic, eta haren aitzinean belhauricaturic, interroga ceçan, Magistru oná, cer eguinen duc vicitze eternala hereta deçadançat? (**aiñnios g166**) **18** Eta lesusec erran cieçon, Cergatic deitzen nauc on? eztic nehor onic bat baicen, eta hura, laincoa. **19** Manamenduac badaquizquic, Ezteçala adultera, Ezteçala hil, Ezteçala ebats, Ezteçala testimoniage falsuric erran, Damuric eztaguioala nehor, Ohoraitzac eure aita eta ama: **20** Eta harc ihardesten çuela erran cieçon, Magistruá, horiac guciac beguiratu citiat neure gaztetassunetic. **21** Eta lesusec harenganat behaturic, onhets ceçan, eta erran cieçón, Gauça baten peitu aiz, habil, dituanac sal itzac, eta eman ietzéc paubrey: eta vkanen duc thesaurbat ceruán: eta athor, arreit niri, cruztea harturic. **22** Eta hura faschaturic hitz hunez, ioan cedin tristeric: ecen on handiac cituen. **23** Orduan inguru behaturic lesusec dioste bere discipuluey, O cein nequez onhassundunac, laincoaren resumán sarthuren diraden! **24** Eta discipuluac spanta citecen hitz hauçaz. Baina lesusec berriz ihardesten çuela erran cieçén, Haourrác, cein gaitz den abrastassunetan fida diradenac, laincoaren resumán sar ditecen. **25** Errachago da cablebat orratzaren çulhotic iragan dadin, ecen ez abratsa laincoaren resumán sar dadin. **26** Baina hec are spantago citecen, bere artean cioitela, Eta nor salua ahal daite? **27** Baina hetarat behaturic lesusec dio, Guiçonac baithan impossible da, baina ez laincoa baithan: ecen gauça guciac possible dirade laincoa baithan. **28** Orduan Pierris has cedin hari erraiten, Huná, guc vtzi citiagu gauça guciac, eta iarrei qui gaitzazquic hiri. **29** Eta ihardesten duela lesusec dio. Eguiaz diotsuet, nehor ezta vtzi duenic etchea, edo anayec, edo arrebác, edo aita, edo ama, edo emaztea, edo haourrac, edo landác, ene eta Euangelioaren amorecatic. **30** Recebi ezteçan orain demborá hunetan ehunetan hambát, etche eta anaye, eta arrebá, eta ama, eta haour, eta landa, persecuõnequin, eta secula ethortecoan vicitze eternala. (**aiñ g165, aiñnios g166**) **31** Baina anhitz lehen diradenac, iñanen dirade azquen: eta azquenac lehen. **32** Eta ciraden bidean igaiten ciradela Ierusalemera: eta hayén aitzinean ioiten cen Iesus, eta spantatzen ciraden, eta çarreitzola ciraden beldur. Eta harturic berriz hamabiác, has cequien ethorri behar çazcan gaucén erraiten: **33** Cioela, huná, igaiten gara Ierusalemera: eta guiçonaren Semea liuraturen da Sacrificadore principalén eta Scribén escuetara, eta hiltzera condemnaturen duté, eta Gentilén escuetaraco duté: **34** Eta hec escarniaturen dute hura, eta açotaturen, eta thu eguinen draucate, eta hilen duté: baina hereneco egunean resuscitaturen da. **35** Orduan ethorten dirade harengana lacques eta Ioaanes Zebedeoren semeac, dioitela, Magistruá, nahi guendiquec cer-ere escaturen baicara, eguin ieçagun. **36** Eta harc erran cieçén, Cer nahi duçue daguiçedan? **37** Eta hec erran cieçoten, Eman ieçaguc, bata hire escuinean,

eta bercea hire ezquerrean iar gaitecen hire glorián. **38** Eta lesusec erran cieçén, Eztaquiçue ceren esquez çaudeten: edan ahal diroçue nic edaten dudan copá, eta ni batheyatzen naicen baptismoaz batheya ahal çaitzeçue? **39** Eta hec erran cieçoten, Bay. Eta lesusec erran cieçén, Nic edaten dudan copá edanen baduçue, eta ni batheyatzen naicen baptismoaz batheyaturen baçarete: **40** Baina ene escuinean edo ene ezquerrean iarrea, ezta ene emateco, baina emanen çaye preparatu iñan çayeny. **41** Eta hori ençunic hamarrac has citecen faschatzen lacquesez eta Ioannesez. **42** Baina lesusec hec beregana deithuric dioste Badaquiçue ecen nationén gainean seignoriatzea laket çayenéc, hayén gainean seignoriatzen dutela, eta hayén arteen handi diradenéc authoritatez vsatzen dutela hayen gainean. **43** Baina ezta hala iñanen çuen artean: aitzitic nor-ere nahi iñanen baita handiena iñan çuen artean, iñanen da çuen cerbitzari. **44** Eta nor-ere nahi iñanen baita çuen artean iñan ehen, iñanen da gucién cerbitzari. **45** Ecen guiçonaren Semea-ere ezta ethorri cerbitzatu iñatera, baina cerbitzatzera, eta bere viciaren anhitzengatic rançoinetan emaitera. **46** Orduan ethorten dirade lericora: eta hura lericotic ilkiten cela, eta haren discipuluac eta gendetze handia, Bartimeo Timeoren seme itsua cegeon iarriric, bide bazterrean, esquez: **47** Eta ençunic ecen Iesus Nazareno cela, has cedin oi hu eguiten eta erraiten, Iesus David-en semeá, auc pietate niçaz. **48** Eta mehatchatzen çuten anhitzec ichil ledin: baina harc vnguiz oi hu guehiago eguiten çuen, David-en semeá, auc pietate niçaz. **49** Orduan lesusec gueldituric, mana ceçan, dei ledin. Eta dei ceçaten itsua, ciotsatela, Sporça adi, iaiqui adi: deitzen au. **50** Eta hura, bere mantoa egotzi çuenean, iaiquiric ethor cedin Iesusgana. **51** Eta ihardesten çuela erran cieçón lesusec, Cer nahi duc guiadan? Eta itsuac diotsa, Magistruá, ikustea recebi deçadan. **52** Eta lesusec erran cieçón, Oha, eure fedec saluatu au. Eta bertan recebi ceçan ikustea, eta iairrei quiten çayón Iesusi bidean.

11 Eta Ierusalemera, Bethphage eta Bethania Oliuatzetaco mendi aldecoetara hurbiltzen ciradenean, igor citzan bere discipuluetaric biga, **2** Eta erran cieçén, Çoazte çuen aurkán den burgura: eta hartan sarthuren çareten beçain sarri, eridenen duçue asto vmebat estecatua, nehor oraino gainean iarri iñan etzayonic: lachaturic hura ekardaçue. **3** Eta baldin nehorc badarraçue, Cergatic hori eguiten duçue? erraçue ecen launac duela haren beharra: eta bertan hura igorriren du huna. **4** Parti citecen bada, eta eriden ceçaten asto vmea estecatuaric, bortha aldean campotic bi bideren artean: eta lacha ceçaten hura. **5** Eta han ceudenetaric batzuc erran cieçén, Cer ari çarete, lachatzen baituçue asto-vmea? **6** Eta hec erran cieçén, lesusec manatu cituen beçala: eta ioaitera vtzi citzaten. **7** Eta ekar ceçaten asto-vmea Iesusgana, eta eçar cietzoten berén abillamenduac gainean, eta iar cedin haren gainean. **8** Eta anhitzec berén abillamenduac heda citzaten bidean: eta bercéc adarrac ebaquiten cituzten arboretaric eta bidean hedatzen. **9** Eta aitzinean cioacenenéc, eta iarrei quiten ciradenéc, oi hu eguiten çuten, cioitela, Hosanna, benedicatu dela launaren icenean ethorten dena. **10** Benedicatu dela gure aita David-en resuma launaren icenean ethorten dena:

Hosanna leku gorenetan aicená. **11** Eta sar cedin Ierusalemen Iesus, eta templean: eta gauça gucietara inguru behaturic, eta ia berandua cela ilki cedin Bethaniarát hamabiequin. **12** Eta biharamunean ilki ičan ciradenean Bethaniatic, gosse cedin. **13** Eta vrrundanic ikussiric ficotze hostodunbat, ethor cedin eya deus hartan eriden ceçaquenez: eta hartara ethorric, etzečan deus eriden historic baicen: ecen etzén fico demborá. **14** Orduan ihardesten çuela Iesusec erran cieçón ficotzeari, Hemendic harát hireganic secular fructuric nehorc ian ezteçala. Eta haur ençun ceçaten haren discipuluéc. (aiñ g165) **15** Eta ethorten dirade Ierusalemera: eta Iesus templean sarthuric, has cedin saltzen eta erosten ari ciradenén campora egoizten, eta cambiadorean mahainac, eta vsso columba saltzalen cadirác itzul citzan. **16** Eta etzuen permittitzen nehorc vnciric erabil leçan templetic. **17** Eta iracasten ari cen, ciostéla. Ezta scribatua, ecen Ene etchea orationetaco etche deithuren dela natione gucietan? baina çuec hura gaichtaguin lece eguin duçue. **18** Eta haur ençun ceçaten Scribéc eta Sacrificadore principaléc, eta bilha çabiltzan nolatan hura hil leçaqueten: ecen beldur çajzcan, ceren populu gucia miraculuz baitzegenen haren doctrináz. **19** Eta arratsa ethorri cenean, ilki cedin Iesus hiritic. **20** Eta goicean aldetic iragaiten ciradela ikus ceçaten ficotzea erroetarano eyhartua. **21** Orduan orhoituric Pierrisec erran cieçón, Magistruá, huná, hic maradicatu duán ficotzea eyhartu duc. **22** Eta ihardesten çuela Iesusec erran cieçén, Auçue laincoaren fedea. **23** Eguiaz erraiten drauçuet, norc-éré erranen baitrauca mendi huni, Ken adi, eta iraitz adi itsassora: eta ezpaitu dudaric eguinen bere bihotzean, baina sinhetsiren baitu ecen erraiten duena eguinen dela, cer-ere erranen baituque eguinen çayó. **24** Halacotz erraiten drauçuet, ceren-ere othoitz eguiten duçuela escaturen baitzarete, sinhetsaçue ecen recebituren duçuela: eta eguinen çaiçue. **25** Baina othoitz eguiten iar çaitetzenean, barka eçaçue baldin deus baduçue nehoren contra: çuen Aita ceruétacoac-ere, çuey barka dietzaçuen çuen faltác. **26** Ecen baldin çuec barka ezpadeçaçue: çuen Aita ceruétan denac-ere eztrauçuiçue barkaturen çuen faltác. **27** Orduan ethorten dirade berriz Ierusalemera: eta templean çabilala, ethor citecen harengana Sacrificadore principalac, eta scribác, eta Ancianoac **28** Eta erran cieçoten, Cer autoritatez gauça horiac eguiten dituc? eta norc eman drauc autoritate hori gauça horiac eguin ditzán? **29** Eta Iesusec ihardesten çuela erran cieçén, Interrogaturen çaituztet nic-ere çuec gauça batez: eta ihardestaçue, eta erranen drauçuet cer autoritatez gauça hauc eguiten ditudan. **30** Ioannesen baptisimoa cerutic cen, ala guionetic? ihardestaçue. **31** Eta baciharducaten elkarren artean, cioitela, Baldin erran badeçaçu, Cerutic: erranen du Cergatic beraz eztuçue sinhetsi hura? **32** Baina baldin erran badeçaçu, Guionetic popularean beldur gara: ecen guciec çaducaten Ioannes eguiazco Propheta ičan cela. **33** Eta ihardesten çutela erran cieçoten Iesusi, Etzeaçuiagu. Eta Iesusec ihardesten duela dioste, Nic-ere eztrauçuet erranen cer autoritatez gauça hauc eguiten ditudan.

12 Guero has cequién comparationez erraiten, Mahastibat landa ceçan guion-batec, eta ingura ceçan hessiz, eta

eguin ceçan hobibat lacotaco, eta edifica ceçan dorrebat, eta aloca cieçén laborariet, eta camporat ioan cedin. **2** Eta igor ceçan laborarietara sasoinen cerbitzaria, laborarietic recebi leçançát mahastico fructutic. **3** Baina hec hura harturic çaurt ceçaten, eta igor ceçaten hutsic. **4** Eta berriz igor ceçan hetara berce cerbitzaribat eta harri vkaldiz hauts cieçoten buruá, eta igor ceçaten desonestqui tractaturic. **5** Eta berriz bercebat igor cieçén, eta hura hil ceçaten: eta anhitz berceric, batzu cehatzen eta berceac hiltzen cituztela. **6** Oraino bada bere seme maitebat vkan eta, hura-ere igorri vkan du hetara azquenic, cioela, Ahalque ičanen dirade ene semearen. **7** Baina laborari hec erran ceçaten bere artean, Haur da primua: çatozte hil deçaçun haur, eta gure ičanen da heretagea. **8** Eta harturic hura hil ceçaten, eta iraitz ceçaten mahastitic campora. **9** Cer eguinen du bada mahasti iabeac? Ethorriren da, eta deseguinen ditu laborariac, eta emanen du mahastia berceri. **10** Eta Scriptura haur-ere eztuçue iracurri? Edificaçaléc arbuyatu duten harria, cantoin buru eguin ičan da: **11** launaz eguin ičan da haur, eta da gauça miragarria gure begüén aitzinean? **12** Ayher ciraden bada haren hatzamaitea, baina popularean beldur ciraden: ecen eçaçutu çuten hayén contra comparatione haur erran çuela: eta hura vtziric ioan citecen. **13** Guero igor citzaten harengana Phariseuetic eta Herodianoetic batzu, hura hatzaman leçatençát hitzean. **14** Eta hec ethorric diotsate, Magistruá, bacequiagu ecen eguiati aicela, eta nehoren ansiaric eztuála: ecen ezaço guionén apparentiara beha, baina eguiazqui laincoaren bidea iracasten duc: Bidezco da tributaren Cesari emaita, ala ez? emanen dugu, ala ez? emanen? **15** Eta harc, eçaçuturic hayén hypocrisiá, erran cieçén, Cergatic tentatzen nauçue? ekardaçue dinerobat, ikus deçadançat. **16** Eta hec presenta cieçoten: orduan dioste, Norena da imagina haur eta scribua? Eta hec erran cieçoten, Cesarena. **17** Eta ihardesten çuela Iesusec erran cieçén, Renda ietzoçue Cesarenac Cesari: eta laincoarenac laincoari. Eta mirets ceçaten haren gainean. **18** Orduan ethor citecen harengana Sadduceuac, ceinéc erraiten baitute ezteela resurreccioneric, eta interroga ceçaten, cioitela, **19** Magistruá, Moysesec scribatu vkan diraucuc, baldin cembeiten anyea hil bada, eta vtzi badu emaztea, eta haourric vtzi ezpadu, har deçan haren anyac haren emaztea, eta eguin dieçón leinu bere anayeri. **20** Cituán bada çazpi anaye: eta lehenac har cieçán emazte, eta hiltzean etzieçán leinuric vtzi. **21** Eta bigarrenac har cieçán hura, eta hil ciedián, eta harc-ere etzieçán leinuric vtzi: eta hirugarrenac halaber. **22** Eta har cieçateán hura çazpiéc, eta leinuric etzieçateán vtzi: gucietaco azquenenic hil ciedián emaztea-ere. **23** Resurreccionean bada, resuscitatu diratenean hetaric ceinen emazte ičanen da? Ecen çazpiéc hura emazte vkan dié. **24** Orduan ihardesten çuela Iesusec erran cieçén, Eztuçue halacotz huts eguiten ceren ezpaitaizquize Scripturác, ezeta laincoaren verthutea? **25** Ecen hiletaric resuscitatu diratenean, ezte nehorc emazteric harturen, ez emanen ezconçaz: baina ičanen dirade ceruétaco Aingueruác beçala. **26** Eta hiléz den becembatean, ecen resuscitazen diradela, eztuçue iracurri Moysesen liburuan, nola berroan hari minçatu ičan çayón laincoa, cioela, Ni naiz Abrahamen laincoa, eta Isaac-en laincoa, eta Iacob-en laincoa?

27 Eta hilén laincoa, baina vicién laincoa: çuec beraz haгуitz enganatzen çarete. 28 Eta ethor cedin Scribetaric cembeit, hec disputatzen ençunic, eta ikussiric ecen vngui ihardetsi cerauela, harc interroga ceçan, Cein da manamendu gucietao lehena? 29 Eta lesusec ihardets cieçón. Manamendu gucietao lehena duc, Behadi Israel, gure lainco launa, laun bakoitzbat duc. 30 Ohhetsiren duc bada eure lainco launa, eure bihotz guciac, eta eure arima guciac, eta eure pensamendu guciac, eta eure ahal guciac: haur duc lehen manamendua. 31 Eta bigarrenac hura irudi dic, Ohhetsiren duc eure hurcoa eure buruá beçala: huc baino berce manamendu handiagoric eztuc. 32 Orduan erran cieçón Scriba harc, Vngui, Magistruá, eguiazqui erran duc, ecen laincobat dela eta harçaz berceric eztela: 33 Eta haren onhestea bihotz guciac, eta adimendu guciac, eta arima guciac, eta indar guciac: eta hurcoaren onhestea bere buruá beçala, guehiago dela ecen ez holocausta eta sacrificio guciac. 34 Eta lesusec ikussi çuenean ecen harc çuhurqui ihardetsi çuela, erran cieçón, Ezaiz vrrun laincoaren resumatic. Eta nehor guehiagoric etzayón ausart interrogatzera. 35 Eta ihardesten çuela lesusec erraiten çuen, templean iracasten ari cela, Nola dioite Scribéc ecen Christ Daud-en seme dela? 36 Ecen Daud-ec berac erran du Spiritu sainduaren inspirationez, Erran drauca launac ene launari, lar-adi ene escuinean, eçar ditzaquedano hire etsayac hire oinén scabella. 37 Beraz Daud-ec berac deitzen du hura laun: nondic da beraz haren seme? Eta gendetze anhitzeç ençuten çuen hura gogotic. 38 Eta erraiten cerauen bere doctrinán, Beguirauçue Scriba arropa lucequin ebili nahi diradenetaric, eta salutationey merkatuetan on dariztenetaric, 39 Eta lehen cadirey synagoguetan, eta lehen placey banquetetan: 40 Iresten dituztela ema alhargunén etcheac, are luçaqui othoitz eguin irudiz: hauc recebituren duté condemnatione handiagoa. 41 Eta lesusec truncoaren aurkán iarriric cegoela, gogoatzen çuen nola populuaç diru emaiten çuen truncora, eta anhitz abratsec emaiten çutén anhitz. 42 Eta ethorriric emazte alhargun paubre batec eman citzan bi peça chipi, baitziraden quadrantbat. 43 Orduan bere discipuluac beregana deithuric erran cieçén, Eguiaz diotsuet, ecen alhargun paubre hunec guehiago eman duela ecen ez truncora eman duten guciéc. 44 Ecen guciéc soberaturic çutenetic eman vkan duté, baina hunec eman du bere paubreñatic çuen gucia bayeta, bere sustantia gucia.

13 Eta ilkiten cela templetic, erran cieçón bere discipuluetaric batec, Magistruá, ikusçic cer harriac eta cer edificioac diraden hauc. 2 Orduan lesusec ihardesten çuela erran cieçón, Badacusquic edificio handi hauc? eztuc gueldituren harria harriaren gainean deseguin eztadin. 3 Eta iarriric cegoela Oliuatzetaco mendian templearen aurkán, interroga ceçaten appart Pierriesc eta lacquesec, loannesec eta Andriuec, 4 Cioitela, Erraguc noiz gauça horiac içanen diraden, eta cer signo içanen den gauça horiac guciac complituren diradenean. 5 Eta Iesus, ihardesten cerauela, hac cedin erraiten, Beguirauçue nehorc seduci etzaitzaten: 6 Ecen anhitz ethorriren dirade ene icenean, dioitela, Ni naiz Christ: eta anhitz seducituren duté. 7 Baina dançuzquiçuenean guerlác eta guerla famác, etzaitzeta trubla: ecen gauça hauc eguin behar dirade: baina ezta oraino içanen fina. 8 Ecen altchaturen da nationea nationearen contra,

eta resumá resumaren contra: eta içanen dirade lur ikaratzec lekutic lekura, eta gosseteac eta nahastecamenduac: dolorén hatseac, hauc. 9 Baina beguiria eieçue çuec ceuron buruèy: ecen liuraturen çaituzte consistorioetara eta synagoguetara: açotaturen çarete, eta gobernadorén eta reguén aitzinera eramanen çarete ene causaz, hæy testimoniagetan. 10 Eta natione gucietao behar da lehenic predicatu Euangelioa. 11 Eta hatzamanic eramanen çaituztenean etzaretela aitzinetic ansiatan cer erranen duçuen, eta ezalbeitzineçate medita: baina cer-ere emanen baitzaieçue ordu hartan, hura albeitzinarrate: ecen etzarete çuec miño çaretenac, baina Spiritu saindua. 12 Orduan liuraturen du anayeac anayea heriotara, eta aitác haourra: eta altchaturen dirade haourrac aita-amén contra, eta hil eraciren dituzté. 13 Eta gaitzetsiac içanen çarete guciéc, ene icenagatic: baina norc-ere perseueraturen baitu finerano, hura saluaturen da. 14 Dacussaçuenean bada desolationearen abominationea, Daniel Prophetáz erran içan dena, behar eztén lekuan dagoela (iracurtzen duenac adi beça) orduan ludean diratenéc, ihes albeileguite mendietarát: 15 Eta etche gainean datena, ezalbeiledi iauts etcherát, eta ezalbeiledi sar deusen bere ethetic eramaitera. 16 Eta landán datena ezalbeiledi guibelerat itzul, bere abillamenduaren hartzera. 17 Baina dohaingaitz emazte içorrén eta eredosquiten duquiteenén egun hetan. 18 Othoitz eguiçue bada çuen ihes eguita eztén neguán. 19 Ecen içanen dirade egun hec halaco tribulatione, nolacoric ezpaita içan laincoac creatu dituen gaucén createz hatsetic oraindrano, eta ezpaita içanen. 20 Eta baldin launac laburtu ezpalitu egun hec, nehor ezlaite salua: baina elegitu dituen elelituacgatic, laburtu ditu egun hec. 21 Eta orduan baldin nehorc badarraçue, Huná hemen Christ, edo, Hará han: ezalbeitzineçate sinhets. 22 Ecen altchaturen dirade Christ falsuac, eta propheta falsuac: eta eguinen dituzte signoac eta miraculuac seducitzeço, baldin possible baliz, elegituen-ere. 23 Baina çuec beguirauçue. Huná, aitzinetic erran drauzquiçuet gauça guciac. 24 Halaber egun hetan tribulatione haren ondoan, iguzquia ilhunduren da: eta ilharguiac eztu bere arguia emanen. 25 Eta ceruco içarrac eroriren dirade, eta ceruétan diraden verthuteac ikaraturen dirade. 26 Eta orduan ikussiren duté guiçonaren Semea datorçuela hodeyetan bothere eta gloria handirequin. 27 Eta orduan içorriren ditu bere Aingueruác, eta bilduren ditu bere elegituac laur haicetaric, lur bazterretic ceru bazterrerano. 28 Bada ficotzetic ikas eçaçue comparationea. Haren adarra ia vstertzen eta hostatzen denean, badaquiçue ecen vdá hurbil dela. 29 Hala çuec-ere ikus deçaçuenean gauça hauc eguiten diradela, iaiquiçue ecen hurbil datela borthán. 30 Eguiaz erraiten drauçuet, ecen eztela iraganen mende haur, gauça hauc guciac eguin diteno. 31 Ceruá eta lurra iraganen dirade, baina ene hitzac eztirade iraganen. 32 Baina egun harçaz eta orenaz nehorc eztaçui, ez eta ceruán diraden Aingueruèc-ere, ez eta Semeac-ere, Aitac berac baicen. 33 Beguirauçue, veilla eçaçue eta othoitz eguiçue, ecen eztaquiçue demborá noiz daten. 34 Hala da nola camporat ioan licén guiçon batec, bere etchea vtziric, eta emanic bere cerbitzariey autoritate: eta ceini bere lana, borthal-çainari veilla leçan manatu balerauca. 35 Veilla eçaçue beraz: ecen eztaquiçue noiz etzchecho iauna

ethorriren den, arratsean, ala gauherditan, ala oillaritean, ala goicean: 36 Vstegaberíc dathorreanean, lo çauñçatela eriden etzaitzaten. 37 Eta çuey erraiten drauçuedana, guciey erraiten drauet, Veilla eçaque.

14 Cen bada Bazcoaren eta ogui althagarri gabecoen bestá bi egunen buruán: eta Sacrificadore principalac eta Scribác çabiltzan bilha nolatan hura fineciáz hatzamanic hil leçaqueten. 2 Eta cioiten, Ez bestán, populan tumultoric eztençát. 3 Eta Iesus Bethanian Simon sorhayoaren etchean cela eta mahainean iarriric cegoela, ethor cedin emaztebat aspic garbizco vnguentu precio handitaco boeitabat çuela: eta hautsiric boeítá, huts ceçan haren buru gainera. 4 Eta ciraden batzu berac baithan gaitzi çayenic, eta erraiten çutenic, Certaco vnguentu goastatze haur eguin içan da? 5 Ecen haur hiruhun dinero baino guehiagotan saldu ahal çaten, eta eman paubrey. Eta baçadassaten haren contra. 6 Baina Iesusec dio, Vtzaçue hori, çergatic faschatzen duçue? obra ombat enegana eguin du. 7 Ecen paubreac bethiere vkanen dituçue çuequin, eta noiz-ere nahi vkanen baituçue, hæy vngui ahal daidieçue: baina ni eznauçue bethi vkanen. 8 Hunec ahal duena eguin du: auañçatu da ene gorputzaren vnctatzera ene ohorztecotzat. 9 Eguiaz erraiten drauçuet, non-ere predicaturen baita Euangelio haur mundu gucian, hunec eguin duena-ere contaturen da hunen memoriotan. 10 Orduan ludas Iscariot hamabietaric bat ethor cedin Sacrificadore principaletara, hura liura liecençat. 11 Eta hec hori ençunic aleguera citecen, eta prometta cieçoten diru emaitera: eta bilha çabilan nolátan hura dembora moldezcoz tradi leçaqueen. 12 Eta althagarri gabeco oguién lehen egunean, Bazcoa sacrificatu behar çutenean, erran cieçoten bere discipuluéc, Non nahi duc ioanic appain deçagun ian deçañçat Bazcoa? 13 Orduan igor citzan bere discipuluetaric biga, eta erran cieçén, Çoazte hirira, non bathuren baitzaiçue guiçombat, pegar-bat vr daramala: çarrçitazte hari. 14 Eta nora-ere sarthuren baita, erroçue aitafamiliari: Magistruac cioc, Non da neure discipuluequin Bazcoa ianen dudan ostatua? 15 Eta harc eracutsiren drauçue gambera handibat paratua eta appaindua: han appain ieçaguçue. 16 Parti citecen bada haren discipuluac, eta ethor citecen hirira: eta eriden ceçaten erran cerauen beçala, eta appain ceçaten Bazcoa. 17 Eta arrastu cenean, ethor cedin hamabiequin. 18 Eta hec mahainean iarriric ceudela, eta alha ciradela, dio Iesusec, Eguiaz erraiten drauçuet, çuetaric batec tradituren nau, ceinec iaten baitu enequin. 19 Eta hec has citecen tristetzen: eta hari erraiten bata bercearen ondoan, Ni naiz? eta berceac, Ni naiz? 20 Eta harc ihardesten çuela erran cieçén, Hamabietaric batec, enequin platean trempatzen duenec tradituren nau. 21 Segur guiçonaren Semea badoa, harçaz scribatu den beçala: baina maledictione guiçon haren gainean, ceinez guiçonaren Semea tradituren baita: on çuqueen guiçon harc baldin iayo ezpaliz. 22 Eta hec alha ciradela, har ceçan Iesusec oguiá eta gratiác rendaturic hauts ceçan: eta eman cieçén, eta dio, Har eçaque, ian eçaque: haur da ene gorputza. 23 Eta copá hartu çuenean, gratiác rendaturic, eman cieçén: eta edan ceçaten hartaric guciéc. 24 Eta dioste, Haur da ene odol Testamentu berricoa, anhitzengatic

issurten dena. 25 Eguiaz diotsuet, ecen eztudala edanen hemendic harat aihenaren fructutic, hura berriric laincoaren resumán edanen dudan egunerano. 26 Eta canticoa erranic ioan citecen Oliuatzetaco mendirát. 27 Orduan dioste Iesusec, Guiciac scandalizaturen çarete nitan gau hunetan: ecen scribatua da, Ioren dut artzaina, eta barreyaturen dirade ardiac. 28 Baina resuscita nadinean aitzinduren natzaicque Galileara. 29 Eta Pierrisec erran cieçón, Baldin guciac scandaliza baditezere, ni ez ordea. 30 Orduan diotsa Iesusec, Eguiaz erraiten drauet ecen egun, gau hunetan biguetan oillarrac io deçan baino lehen, hiruretan vkaturen nauála. 31 Baina harc vngviz haguiztago erraiten çuen, Baldin hirequin hil behar banu-ere, ezaut vkaturen. Eta halaber guciac-ere erraiten çutén. 32 Guero ethorten dirade Gethsemane deitzen den leku batetara: eta dioste bere discipuluey, Iar çaitetze hemen, othoitz daididano. 33 Eta hartzen ditu Pierris eta Iacques eta Ioannes berequin, eta has cedin icitzen, eta guciac keichatzen. 34 Eta dioste, Alde gucietaric triste da ene arimá heriorano: çaudete hemen, eta veilla eçaque. 35 Eta aitzinachiago ioanic, bere buruá lurrera egotz ceçan, eta othoitz eguin ceçan, baldin possible baliz iragan ledin harenganic oren hura: 36 Eta erran ceçan, Abba, Aitá, gauça guçiác possible dituc hire: transporta eçac eneganic copa haur: badaric-ere ez nic nahi dudana, baina hic nahi duana. 37 Guero ethor cedin, eta eriden citzan lo ceunçala: eta diotsa Pierrisi, Simón lo atza? orembat ecin veillatu duc? 38 Veilla eçaque, eta othoitz eguiçue, sar etzaitzeten tentationetan: spiritua prompto da, baina haraguia flacu. 39 Eta berriz ioanic othoitz eguin ceçan, eta propos bera erran ceçan. 40 Guero itzuliric eriden citzan berriz lo ceunçala: ecen hayén beguiciac cargatuac ciraden, eta etzaçuiten cer ihardets ceçaqueoten. 41 Eta ethor cedin herén aldian, eta dioste, Lo eguiçue gaurguero, eta reposa çaitetze: asco da, ethorri da orena: huná, liurutzen da guiçonaren Semea gaichtoén escuetara. 42 Iaiqui çaitetze, goacen: huná, ni traditzen nauena hurbildu da. 43 Eta bertan, hura oraino miñço cela, ethor cedin ludas, baitzén hamabietaric bat, eta harequin gendetze handia ezpatequin eta vhequin, Sacrificadore principalén, eta Scribén, eta Ancianoén partez. 44 Eta eman cerauen, hura traditzen çuenac elkarren artean seignale, cioela, Nori-ere pot eguinen baitraucat, hura da, hari çatchetzate, eta eramaçue segurqui. 45 Eta ethorri cenean, bertan harengana hurbilduric diotsá, Magistruá, Magistruá, eta pot eguin cieçón. 46 Orduan hec eçar citzaten bere escuac haren gainean, eta hatzaman ceçaten. 47 Eta han ciradenetaric cembeitec, ezpatá idoquiric io ceçan Sacrificadore principalaren cerbitzaria, eta edequi cieçón beharria. 48 Eta ihardesten çuela Iesusec erran cieçén, Gaichtaguin baten ondoan beçala ilki çarete ezpatequin eta vhequin ene hatzamaitera? 49 Egun oroz çuen artean ninçen templean iracasten ari ninçela, eta ez nauçue hartu. Baina behar da compli ditecten Scripturác. 50 Orduan hura vtziric haren discipulu guciéc ihes ceguitén. 51 Eta guiçón gaztebat iarrei qui içan çayón gorputz billuciaren gainean inguru mihisse batez estaliric, eta hatzaman ceçaten hura guiçón gazte batzuc. 52 Baina hura, vtziric mihissea, billuzgorreric itzur cequién. 53 Orduan eraman ceçaten Iesus Sacrificadore subiranoagana: eta bil citecen harequin. Sacrificadore principal

gucia, eta Ancianoac, eta Scribác. 54 Eta Pierris vrrundanic iarreiqui cequión Sacrificadore subiranoaren sala barnerano: eta cegoen iarriric cerbitzariequin, berotzen cela su bazterrean. 55 Eta Sacrificadore principalac, eta consistorio gucia lesusen contra testimoniage bilha çabiltzan, hura hil eraci leçatençát: eta etzutén erideiten. 56 Ecen anhitzec falsuqui testificatzen çutén haren contra: baina etziraden conforme hayén testimoniageac. 57 Orduan batzuc iaiquiric falsuqui testifica ceçaten haren contra, cioitela, 58 Guc ençun dugu hori erraiten, Nic deseguinan dut temple escuz eguin haur, eta hirur egunez berce escuz eguin eztembat edificaturen dut. 59 Baina hala-ere hayén testimoniagea etzén conforme. 60 Orduan Sacrificadore subiranoac artera iaiquiric interroga ceçan Iesus, cioela, Eztuc deus ihardesten? cer da hauc hire contra testificatzen dutena? 61 Baina hura ichilic cegoen, eta etzeçan deus ihardets. Berriz Sacrificadore subiranoac interroga ceçan hura, eta erran cieçón, Hi aiz Christ lainco Benedicatuaren Semea? 62 Eta Iesusec erran cieçón, Ni nauc, eta ikussiren duçe guiçonaren Semea iarriric dagoela laincoaren botherearen escunean, eta ethorten dela ceruco hodeyetan. 63 Orduan Sacrificadore subiranoac bere arropác erdiraturic erran ceçan, Cer guehiago testimonio behar dugu? 64 Ençun duçe blasphemioa: cer irudi çaiçue? Eta hec guciéc haren contra iugea ceçaten, hil mereci cuela. 65 Eta has citecen batzu haren contra thu eguiten: eta haren beguithartearen estaltzen, eta haren buffetatzen: eta hari erraiten, Prophetiza eçac. Eta officieréc cihor vkaldi emaiten ceraucaten. 66 Eta Pierris behereco salán cegoela, ethor cedin Sacrificadore subiranoaren nescatoetaric bat: 67 Eta ikussi çunean Pierris berotzen cegoela, hari beguira iarriric erran ceçan, Eta hi Iesus Nazarenorequin incén. 68 Baina harc vka ceçan, cioela, Eztinát eçagutzen, ez etzequinat hic cer dionán. Eta ilki cedin corralerat, eta oillarrac io ceçan. 69 Eta nescatoa berriz hura ikussiric, has cedin han ciradeneç erraiten, Haur hetaric da. 70 Baina harc berriz vka ceçan. Eta appurbaten buruán berriz han ciradeneç erran cieçoten Pierrisi, Eguiazqui hetaric aiz, ecen Galileano aiz, eta hire lengoageac irudi dic. 71 Orduan hura has cedin maradicatzen eta arnegatzen, cioela, Eztut eçagutzen quec dioçuen guiçon hori. 72 Eta berriz oillarrac io ceçan: eta orhoit cedin Pierris Iesusec erran ceraucan hitzaz, Oillarrac biguetan io deçan baino lehen, hiruretan vkaturen nauc. Eta camporat ilkiric nigar eguin ceçan.

15 Eta bertan goicean conseillu eduquiric Sacrificadore principaléc Ancianoequin eta Scribequin eta consistorio guciarequin, estecaturic Iesus eraman ceçaten, eta liura cieçoten Pilati. 2 Orduan interroga ceçan, hura Pilatec, Hi aiz Iuduén Reguea? Eta harc ihardesten çuela erran cieçón, Hic dioc. 3 Eta anhitz gauçaz accusatzen çutén hura Sacrificadore principaléc. 4 Eta Pilatec berriz interroga ceçan, cioela, Eztuc deus ihardesten? huná, cembat gauçaz hire contra testificatzen dutén. 5 Baina Iesusec deus etzeçan guehiagoric ihardets: hala non miresten baitzuen Pilatec. 6 Eta bestan largatzen ohi cerauen presonerbat, ceinen-ere esca bailitez. 7 Eta cen Barabbas deitzen cembat presoner seditioneco lagunequin, heriotze mutinationez eguin çuenic. 8 Eta oihuz iarriric populua

has cedin escatzen eguin liecén bethiere eguin vkan cerauen beçala. 9 Eta Pilatec ihardetsi cerauen, cioela, Nahi duçe larga dieçaçuedan Iuduén Regueá? 10 (Ecen baceaquian nola hura inuidiaz liuratu çutén Sacrificadore principaléc) 11 Eta Sacrificadore principaléc incita ceçaten populua lehen Barabbas larga liecén. 12 Eta Pilatec ihardesten çuela, berriz erran cieçén, Cer bada nahi duçe daguiodan Iuduén Regue deitzen duçen huni? 13 Eta hec berriz oihu eguin ceçaten, Crucifica eçac. 14 Eta Pilatec erraiten cerauen, Baina cer gaizqui eguin du? Eta hec hambat oihu guehiago eguin ceçaten, Crucifica eçac. 15 Pilatec bada popularen gogara eguin nahiz, larga ciecen Barabbas, eta Iesus açotaturic liura cieçén crucifica ledinçat. 16 Orduan gendarmesec eraman ceçaten hura sala barnera, cein baita pretorioa, eta dei ceçaten banda gucia. 17 Eta vezti ceçaten hura escarlataz, eta inguru eçar cieçoten buruan elhorri plegatuzco coroabat. 18 Eta has citecen haren salutatzen, cioitela, Vngui hel daquiala, Iuduén Regueá. 20 Guero harçaz truffatu ciradenean, eraunz cieçoten escarlatazcoa, eta vezti ceçaten bere abillamenduéz: eta camporat eraman ceçaten crucifica leçatençat. 21 Eta bortcha ceçaten bideazco Simon Cyreniano deitzen cembat, landataric heldu cela, (cein baitzén Alexandreren eta Ruforen aita) haren crutzea eraman leçançat. 22 Guero eraman ceçaten Golgothaco lekura, cein erran nahi baita, Bur-heçur lekua. 23 Guero eman cieçoten edatera mahatsarno myrrharequin nahasteca, baina harc etzeçan har 24 Eta crucificatu çutenean, parti citzaten haren abillamenduac, çorthe egotziric hayén gainean, norc cer ioan leçaqueen. 25 Ciraden bada hirur orenac hura crucificatu çutenean. 26 Eta cen haren causaren inscripçionea hunela scribatua, IVDVEN REGVEA. 27 Eta harequin crucifica citzaten bi gaichtaguin: bata haren escuinean, eta bercea ezquerrean. 28 Eta compli cedin Scriptura dioena, Eta gaizquiguilequin estimatu içan da. 29 Eta iragaiten ciradeneç iniuriatzen çuten bere buruac higitzen citzuztela, eta cioitela, He, templea deseguiten eta hirur egunez edificatzen duaná. 30 Empara eçac eure buruá, eta iausti adi crutzetic. 31 Halaber Sacrificadore principalec-ere escarnioz elkarri erraiten ceraucaten Scribequin, Berceac emparatu ditu, bere buruá ecin empara deçaque. 32 Christ Israeleco Reguea iausts bedi orain crutzetic, ikus eta sinhets deçagunçat. Harequin crucificatu içan ciradeneç-ere iniuriatzen çutén. 33 Baina sey orenac ciradenean, ilhumbe eguin cedin lur guciaren gainean bedratzi orenetarano 34 Eta bedratzi orenetan oihu eguin ceçan Iesusec ocengui, Eloi, Eloi, lammasabachthani? erran nahi baita, Ene laincoa, Ene laincoa, ceren abandonnatu nauc? 35 Eta han ciradeneç batzuc ençun çutenean, cioiten, Huná, Elias deitzen du. 36 Laster eguin ceçan bada batec, eta spongiabat betheric vinagrez, eta eçarriric canabera baten inguruán, eman cieçón edatera, cioela, Vtzaçe: dacussagun eya ethorriren denez Elias horren kencera. 37 Eta Iesusec oihu handibat eguinic, spiritua renda ceçan. 38 Eta templeco velá erdira cedin bi çathitara garaitic behererano. 39 Eta ikus ceçanean haren aurkan cegoen Centenerac, ecen hala oihu eguinic spiritua rendatu çuela, erran ceçan, Eguiazqui guiçon haur laincoaren Semea cen. 40 Eta baciraden emazteace-ere vrrundanic beha ceudela, ceinén artean baitzen Maria

Magdalena, eta Maria lacques chipiaren eta losesen amá, eta Salome. 41 Eta hec, Galilean cenaz gueroztic iarreiúi ičan çaiçcan eta cerbitzatu vkan çuten: eta anhitz berce emazte harequin batean Ierusalemara ičan ičan ciradenic. 42 Eta arrastu cenean (ceren Sabbathoaren aitzinetic den preparationeco eguna baitzén) 43 Ethorriric Ioseph Arimatheacoa, conseillér ohoratua, hura-ere laincoaren resumaren beguira ceçoena, ausart cedin Pilatgana sartzera, eta esca cequiún Iesusen gorputzaren. 44 Eta Pilatec miresten çuen baldin ia hil baliz: eta Centenera deithuric, interroga ceçan hura, eya baçuenez heuraguiric hil cela. 45 Eta gauçá eçağuturic Centeneraganic, eman cieçón gorputza Iosephi. 46 Eta harc mihissebat erossiric, eta hura erautsiric estal ceçan mihisseaz: eta eçar ceçan arroca batetan ebaquia cen monumentean: eta itzuliz eçar ceçan harribat monument borthán. 47 Eta Maria Magdalena eta Maria losesen ama, beha ceuden non eçarten cen.

16 Eta Sabbathoa iragan cenean, Maria Magdalenac eta Maria lacquesen amác eta Salomec eros citzaten vnguenu aromaticoac, ethorriric hura embauma leçatençat. 2 Eta guciz goiz astearen lehen egunean ethorten dirade monumentera, iguzquia ia ilki cenean 3 Eta erraiten çuten elkarren artean, Norc aldaraturen draucu harria monument borthatic? 4 Eta miratu çutenean, ikus ceçaten harria aldaratua cela: ecen guciz handia cen. 5 Guero monumentera sarthuric, ikus ceçaten lagun gaztebat escuineco aldean iarria, abillamendu churi luce batez veztitua: eta ici citecen 6 Baina harc dioste, Etzaitetzela ici: Iesus Nazareth crucificatu ičan denaren bilha çabiltzate, resuscitatu da: ezta hemen, huná lekua non eçarri vkan çutén. 7 Baina çozate, erran iceçeue haren discipuluey eta Pierrisi, ecen çuen aitzinean ioaiten dela Galileara: han hura ikussiren duçue, erran drauçuen beçala. 8 Eta hec bertan partituric ihes eguin ceçaten monumentetic: ecen ikarac eta iciapenec har citzan: eta nehoric deus etzeraucaten erraiten: ecen beldur ciraden. 9 (note: **The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.**) Eta Iesus resuscitatu cenean, asteco lehen egun goicean, aguer cequiún lehenic Maria Magdalenari, ceinetaric çazpi deabru campora egotzi baitzituen. 10 Harc ioanic conta cieçén, Iesusequin ičan ciradeneç, ceinéc dolu ekarten baitzuten eta nigar eguiten. 11 Eta hec ençun ceçatenean ecen vici cela, eta harc ikussi cuela, etzeçaten sinhets. 12 Guero gauça hauén ondoan hetaric bi ioaiten ciradeni aguer cequiún berce formatan, camporat partitzen ciradela. 13 Eta hec itzuli ciradenean conta ciecen bercéy: baina etzitzaten hec-ere sinhets. 14 Azquenic, elkarrequin iarriric ceudela hamequey aguer cequiún, eta reprotcha ciecen hayén incredulitatea, eta bihotz gogortassuna: ceren hura resuscitaturic ikussi vkan çutenac ezpaitzituzten sinhetsi. 15 Eta erran cieçén, Çozate mundu orotara, eta predica iceçoque Euangelioa creatura guciari 16 Sinhetsiren duena eta batheyaturen dena saluaturen da: baina sinhetsiren eztena condemnaturen da 17 Eta signo hauc sinhetsi duqueiteneç iarreiquiren caizté Ene icenean deabruac campora egotziren dituzté, lengoage berriz minçaturen dirade: 18 Sugueac kenduren dituzté: eta baldin cerbait heriotaracoric edan badeçate, eztraue calteric eguinen: erien gainean escuac eçarriren dituzté, eta sendaturen dirade. 19 Eta launa gauça

hauçaz hæy minçatu ičan çayenean, goiti cerurát altcha cedin, eta iar cedin laincoaren escuinean. 20 Hec-ere partituric predica ceçaten leku gucietan, launac hequin obratzen çuela, eta hitza confirmatzen çuela iarreiquiren ciraden signoéz.

Lukas

1 CEREN anhitzec escu eçarri baitu narratione baten scribatzera complituqui gure artean certificatu içan diraden gaucéz, **2** Eçagutzera eman draucuten beçala lehen hatsetic ikussi dituztenéc eta hitzaren ministre içan diradenéc. **3** Niri-ere on iruditú içan caitadac gucia hatsetic finerano diligenti qui comprehendituric, hiri punctuz punctu heçaz scribatzera, o Theophile gucizco eccellenteá: **4** Hobequi eçagut deçánçat ikassi dituán gaucén eguiá. **5** HERODES Iudeaco regueren egunetan cen Zacharias deitzen cen Sacrificadorebat, Abiaren araldetic: eta haren emaztea cen Aaronen alabetaric, eta haren icena Elisabeth. **6** Biac ciraden iusto laincoaren aitzinean, launaren, manamendu eta ordenança gucietan reprochuric gabe çabiltzanac. **7** Eta haourric etzutén, ceren Elisabeth steril baitzen, eta biac baitziraden adinez aitzinaratuac. **8** Guertha cedin bada, harc laincoaren aitzinean bere aldian sacrificadoregoa exercitzen çuenean, **9** Sacrificadoregoaren officico costumaren araura, çorthea eror baitzequiön launaren templean sarthuric encensamenduaren eguiteco. **10** Eta populu guciac campoan othoizt eguiten çuen encensamendua eguiten cen orduan. **11** Eta aguer cequiön launaren Aingueruá, cegoela encensamenduco aldarearen escuinean. **12** Eta Zacharias trubla cedin hura ikussiric, eta icidurabat eror cedin haren gainera. **13** Orduan erran cieçón Aingueruác, Eztuala beldurric Zacharias: ecen ençun içan duc hire othoizá, eta Elisabeth eure emaztea erdiren çaic seme batez: eta hari icen emanen draucac Ioannes. **14** Eta bozcario eta alegrança vkanen duc, eta anhitz haren sortzearen gainean alegueraturen dituc, **15** Ecen handi içanen duc launaren aitzinean, eta mahatsarnoric ez berce arnoric eztic edanen: eta Spiritu sainduaz betheren datec bere amaren sabeleandanic. **16** Eta anhitz Israeleco haourretaric conuerturen dic berén lainco launagana. **17** Eta hura ioanen duc haren aitzinean Eliassen spiriturequin eta verthuterequin, conuerti ditançaç aitén bihotzac semetara eta desobedientac iustoén çuhurtassunera: launari populu vngui instruitubat appain dieçonçat. **18** Orduan erran cieçon Zachariasec Aingueruári, Nolatán hori eçaguturen dut? ecen ni nauc çahar, eta ene emaztea duc bere egunetan aitzinaratua. **19** Eta ihardesten çuela Aingueruác erran cieçon, Ni nauc Gabriel laincoaren aitzinean assistitzen naicena, eta igorri içan nauc hirequin miñçatza, eta berri on hauen hiri declaratzera. **20** Eta horrá, mutu içanen aiz eta ecin miñçaten aiz, gauça hauc eguin ditecen egunerano: ceren ezpaitituc sinhetsi ene hitz bere demborán complituren diradenac. **21** Eta populua cegoen Zachariasen beguira, eta miresten çuen nola harc hambat berancen çuen templean. **22** Eta ilki cenean ecin miñça cequidien, eta eçagut ceçaten ecen cembeit visionike ikussi çuela templean: ecen keinuz aditzera emaiten cerauen, eta mutu guelditu ican cen. **23** Eta guertha cedin, haren officico egunac acabatu ciradenean, bere etcherát itzul baitzedin. **24** Eta egun hayén ondoan haren emazte Elisabethec concebi ceçan: eta estal cedin borz hilebethetz, cioela, **25** Segur, hunela eguin vkan draut launac, visitatu nauen egunetan, ene laidoa guionén artetic ken leçançat. **26** Eta

seigarren hilebethean igor cedin Gabriel Aingueruá laincoaz Galileaco hiri Nazareth deitzen denera: **27** Daud-en etchetic Ioseph deitzen cen guion-batequin fedatua cen virgina batgana: eta virginaren icena cen Maria. **28** Eta Aingueruác hura baihara sarthuric, erran ceçan, Salututzen aut gratia eguin çainaná: launa dun hirequin, benedicatua hi emaztén artean. **29** Eta hura, Ainguerua ikussiric trubla cedin haren erranaren gainean, eta pensatzen çuen ceric licén salutatione hura. **30** Orduan diotsa Aingueruác, Mariá, eztunala beldurric, ecen eriden dun gratia laincoa baihán. **31** Eta horrá, concebituren dun eure sabelean, eta erdiren aiz seme batez eta deithuren dun haren icena Iesus. **32** Hura içanen dun handi, eta eritziren clayón Subiranoaren Semé: eta emanen diraucan lainco launac bere aita Daud-en thronoa. **33** Eta regnaturen din Iacob-en etchearen gainean eternalqui, eta haren resumaren finic eztun içanen. (aiñ g165) **34** Erran cieçón orduan Mariac Aingueruári, Nola içanen da hori, guiconic eçagutzen eztudanaz gueroz. **35** Eta ihardesten çuela Aingueruác erran cieçón, Spiritu saindua hire gainera ethorriren dun eta Subiranoaren verthuteac itzal eguinen draun eta halacotz hitaric sorthuren den saindua, laincoaren Seme deithuren dun. **36** Eta hará, Elisabeth hire lehen gussua, harc-ere concebitu din semebat bere çahartzean, eta hil haur din seigarrena steril deitzen cenac. **37** Ecen eztun deus impossibleric içanen laincoa baihán. **38** Eta erran ceçan Mariac, Huná launaren nescatoa: eguin bequit hire hitzaren araura. Eta parti cedin harenganic Aingueruá. **39** Eta iaiquiric Maria egun hetan ioan cedin mendietara lehiatuqui Iudaco hiri batetara. **40** Eta sar cedin Zachariasen etchera, eta saluta ceçan Elisabeth. **41** Eta guertha cedin, ençun ceçanean Elisabethec Mariaren salutationea, iauz baitzedin haourra haren sabelean, eta bethe cedin Spiritu sainduaz Elisabeth: **42** Eta oihuz iar cedin voz handiz, eta erran ceçan, Benedicatua hi emaztén artean, ecen benedicatua dun hire sabeleco fructua. **43** Eta nondic haur niri, ethor dadin ene launaren ama enegana? **44** Ecen huná, hire salutationearen voza ene beharrietara heldu içan den beçain sarri, iauci içan dun bozcarioz haourra ene sabelean. **45** Eta dohatsu aiz sinhetsi baitun, ceren complituren baitirade launaz erran çaiçquinan gaucéz. **46** Eta dio Mariac, Magnificatzen du ene arimác launa. **47** Eta alegueratu da ene spiritua lainco ene Saluadorea baihán. **48** Ceren behatu vkan baitu bere nescatoaren beheratassunera: ecen huná, hemendic harat dohatsu erranen naute generatione guciéc. **49** Ecen gauça handiac eguin drauzquit botheretsu denac: eta haren icena saindu da: **50** Eta haren misericordia da generationetaric generationetara haren beldurra dutenetara. **51** Botheretsuqui eguin vkan du bere bessoaz: deseguin ditu superboac berén bihotzeco pensamenduan. **52** Egotzi ditu botheretsuac thronoetaric, eta goratu ditu chipiac. **53** Gosse ciradenac bethe ditu onez: eta abratsac igorri ditu hutsic. **54** Sustengatu vkan du Israel bere haourra, bere misericordiáz orhoit içanez. **55** Gure aitey miñçatu çayen beçala, Abrahami eta haren haciari iagoiticotz. (aiñ g165) **56** Eta egon cedin Maria harequin hirur hilebetheren inguruá: guero itzul cedin bere etcherát. **57** Eta compli cedin Elisabethen ertzeco demborá: eta erdi cedin seme batez. **58** Eta ençun ceçaten haren auçoéc eta

ahaidéc, nola frangoqui launac bere misericordia declaratu çuen harengana, eta alegueratzen ciraden harequin. **59** Eta guertha cedin, çortzigarreneco egunean ethor baitzitecen haourtohoaren circonciditzera, eta deitzen çuten hura bere aitaren icenaz, Zacharias. **60** Baina ihardesten çuela haren amac erran ceçan, Ez, baina deithuren da Ioannes. **61** Eta erran cieçoten, Eztun nehor hire ahaidetan icen horrez deitzen denic. **62** Orduan keinu eguin cieçoten haren aitari, nola nahi luen hura dei ledin. **63** Eta harc tableta bazuzen escaturic scriba ceçan, cioela, ioannes da horren icena. Eta mirets ceçaten guciéc. **64** Eta irequi cedin bertan haren ahoa, eta haren mihia lacha cedin: eta minço cen laudatzen çuela laincoa. **65** Eta icidura ethor cedin aldirí hetaco gucién gainera, eta ludaco herri mendiçu orotan publica citecen hitz hauc guciac. **66** Eta ençon cituzten guciéc, eçar citzaten bere bihotzean, erraiten çutela, Nor haourtcho haur içanen da? Eta launaren escua cen harequin. **67** Orduan haren aita Zacharias bethe cedin Spiritu sainduaz: eta prophetiza ceçan, cioela, **68** Laudatu dela Israeleco lainco launa, ceren visitatu eta redemitu baitu bere populua. **69** Eta alchatu baitraucu saluamendutaco adarra David bere cerbitzariaren etchean. **70** Nola minçatu içan baita bere Propheta saindu bethidaníc içan diradenen ahoz. (aiön 9165) **71** Salbu içanen guinela gure etsayetic eta guri gaitz çarizcuten gucién escutic. **72** Gure aitey misericordia leguiençat, eta orhoit licén bere aliança sainduaz: **73** Eta gure Aita Abrahami eguin ceraucan iuramenduaz: **74** Ecen emanen ceraucula, beldur gabe gure etsayén escuetaric deliuraturic, hura cerbitza guineçan, **75** Saindutassunetan eta iustitiatan haren aitzinean, gure vicio egun gucietan. **76** Eta hi haourtchoá, Subiranoaren Propheta deithuren aiz: ecen ioanen aiz launaren beguitharte aitzinean, haren bideac appain ditzançat, **77** Eta eman dieçoañçat saluamenduco eçagutzea haren populuari, hayén bekatuén barkamenduaz. **78** Gure laincoaren affectione misericordiosoaz, ceinez visitatu vkan baiquaitu, Orientac garaitic: **79** Argui daguiençat ilhumben eta herioaren itzalean iarriric daudeneý, gure oinen baquezco bidera chuchenceagatic. **80** Eta haourtchoa handitzen eta spirituz fortificatzen cen: eta egon cedin desertuetan Israeli manifestatu behar içan çayón egunerano.

2 Eta guerta cedin egun hetan ethor baitzedin ordenançabat Cesar Augustoren partez, scribiz iar ledin mundua oro. **2** (Lehen descriptione haur eguin cedin Cyrenius Syriaco gobernadore cenean) **3** Eta ioaiten ciraden guciac scributan iartera, batbedera cein bere hirirát. **4** Igan cedin bada Iosephere Galileatic, Nazaretheco hiritic, Iudeara, David-en ciuitate Bethlehém deitzen denera (ceren baitzén David-en ethetic eta arraçatic) **5** Scributan iar ledinçat Maria emaztetan eman içan çayonarequin, cein baitzén içorra. **6** Eta guertha cedin hec han ciradela, compli baitzitecen haren ertzeco egunac. **7** Eta erdi cedin bere seme lehen iayoaz, eta bandatoz trocha ceçan hura, eta eçar ceçan mangederán, ceren ezpaitzén hayendaco lekuric ostalerián. **8** Eta ciraden comarca berean artzain campoetan ceunçanac, eta gauazco veillác bere arthaldearen gainean beguiratzen cituztenac. **9** Eta huná, launaren Aingueruá vstegaberíc ethor cequién, eta launaren

gloriác argui ceçan hayén inguruán, eta icidura handiz icí citecen. **11** Ecen David-en ciuitatean iayo çaiçuela Saluadorea, cein baita Christ launa. **12** Eta haur vkanen duçue seignale, eridenen baituçue haourra bandatoz trochatua, mangederán eçarria. **13** Eta bertan Aingueruárequin eguin cedin armada celestial multzobat, laudatzen çutela laincoa, eta cioitela, **14** Gloria ceru guciz goretan laincoari, eta lurrean baque, guiçonac baithara vorondate ona. **15** Eta guertha cedin, hetaric Aingueruác cerurat ioan ciradenean, erran baitzeçaten artzainec elkarren artean, Goacen bada Bethlehemerano, eta dacussagun eguin içan den gauça haur, cein launac iaquin eraci baitraucu. **16** Eta ethor citecen lehiatuqui, eta eriden citzaten Maria eta Ioseph, eta haourtchoa mangederán eçarria. **17** Eta ikussi vkan çutenean, publica ceçaten haourtchoaz erran içan çayena. **18** Eta ençon vkan cituzten guciéc mirets ceçaten hæy artzainéz erran içan çaitzen gaucén gainean. **19** Eta Mariac beguiratzen cituen gauça hauc guciac, bere bihotzean ehaiten cituela. **20** Eta itzul citecen artzainac, glorificatzen eta laudatzen çutela laincoa, ençon eta ikussi vkan cituzten gauça guciéz, erran içan cayen beçala. **21** Eta complitu içan ciradenean haourtchoaren circonciditzeco çortzi egunac, orduan deithu içan da haren icena Iesus, nola deithu içan baitzén Aingueruáz, sabelean concebi cedin baino lehen. **22** Eta complitu içan ciradenean Mariaren purificationeco egunac Moysesen leguearen arauéz, eraman ceçaten haourtchoa, Ierusalemara, launari presenta lieçotençat. **23** (Nola baita scribatua launaren Leguean, Ar vme-vncia irequiten duen gucia, saindu launari deithuren çayó) **24** Eta eman leçatençat oblationea, launaren Leguean erran denaren araura, turturela pare-bat, edo bi vsso columba vme. **25** Eta huná, cen guiçombat Ierusalemen Simeon deitzen cenic: eta cen guiçon haur iusto eta laincoaren beldur, Israeleco consolationearen beguira cegoena: eta Spiritu saindua cen haren gainean. **26** Eta denuntiatu içan çayón diinoqui Spiritu sainduaz, etzuela herioric ikussiren, non lehen ikus ezleçan Christ launarena. **27** Hura bada ethor cedin Spirituaz mouituric templera: eta sartzen çutela Iesus haourra bere aita-améc, haren causaz eguin leçatençat Legueco costumaren araura: **28** Harc orduan har ceçan hura bere bessoetara, eta lauda ceçan laincoa, eta erran ceçan, **29** launa, orain vtziten duc eure cerbitzaria, eure hitzaren araura baquez. **30** Ecen ikussi dié ene beguiéc hire saluagarria, **31** Cein preparatu baituc populu gucién beguitharte aitzinean. **32** Argui Gentiley arguitzeco, eta Israeléco hire populuaeren gloriá. **33** Eta haren aita eta ama miraz ceuden harçaz erraiten ciraden gaucéz. **34** Eta benedica citzan Simeonec, eta erran cieçón haren ama Mariari, Huná, eçarri içan dun haur anhitzen destructionetan, eta anhitzen resurrectionetan Israelen, eta signotan ceini nehor contrastaturen baitzayo: **35** Are euronren arima-ere iraganen din ezpata batec, aguer ditecençat anhitz bihotzetaco pensamenduac. **36** Bacén prophetessabateré Anna deitzen cenic Phanuel-en alaba, Aser-en leinuco, cein baitzén ia adin handitaco, eta vici içan cen senharrarequin çazpi vrthez bere virginitateaz gueroztic. **37** Eta lauroguey eta laur vrtheren inguruco alharguna celaric, etzen partitzen templetic, barurez eta orationez cerbitzatzen çuela laincoa gau eta egun. **38** Hunec-ere bada ordu berean ethorroric,

laudatzen çuen launa, eta harçaz minço çayen redemtionearen beguira Ierusalemen ceuden guciyey. **39** Eta acabatu çutenean gucia launaren Leguearen araura, itzul citecen Galileara, bere Nazarethco hirira. **40** Eta haourtchoa handitzen cen eta spirituz fortificatzen, eta bethatzen cen sapientiaz: eta laincoaren gratiá cen haren gainean. **41** Eta ioaiten ciraden haren aita-amác vrthe oroz Ierusalemera Bazco bestán. **42** Eta hamabi vrthetara heldu cenean, igan citecen hec Ierusalemera bestaco costumaren arauetz: **43** Eta hartaco egunac complitu ciradenean, hec itzultzen ciradela, aztquen cedin Iesus haourra Ierusalemen: eta etzaquiön ohart Ioseph, ez bere ama: **44** Baina vstex hura compainian cen, ioan citecen egun baten bidean: eta haren bilha çabiltzan ahaidén eta eçagunén artean. **45** Eta erideiten etzutenean, bihur citecen Ierusalemera, haren bilha çabiltzala. **46** Eta guertha cedin, hirur egunen buruán eriden baitzeçaten hura templean, iarric ceguela doctoren artean, haey behatzen çayela eta hec interrogatzen cituela. **47** Eta spantatzen ciraden hura ençuten çutén guciac, haren iaquinaren eta respotuén gainean. **48** Eta hura ikussiric spanta citecen: eta erran cieçón bere amác, Semé, cergatic horrela eguin draucoc? huná, hire aita eta ni keichuric hire bilha guiniabiltzán. **49** Orduan dioste, Cergatic da ene bilha baitzinabiltzaten? etzinaquitén ecen neure Aitaren eguitecoetan occupatua behar dudala içan? **50** Baina hec etzeçaten adi erran cerauen hitza. **51** Orduan iauts cedin hequin, eta ethor cedin Nazarethara: eta cen hayen suiet: eta haren amac beguiratzen cituen hitz hauc gucioc bere bihotzean. **52** Eta Iesus auançatzen cen sapientiaz eta handitez, eta gratiaz laincoa baithan eta guionac baithan.

3 Eta Tiberio Cesaren emperadoregoaren hamaborzgarren vrthean, Pontio Pilate ludeaco gobernadore cenean, eta Herodes Galileaco tetrarcha, eta harén anaye Philippe halaber Iturea eta Trachonite comarcaco tetrarcha, eta Lisania Abilineco tetrarcha, **2** Eta Annas eta Caiphas Sacrificadore subirano ciradenean: eman cequiön laincoaren hitza Ioaanes Zachariasen semeari desertuan. **3** Eta ethor cedin Iordanaren inguruco comarca gucira, predicatzen çuela emendamendutaco Baptismoa bekatuén barkamendutan: **4** Nola baita scribatua Esaias prophetaren hitzén liburuán, dioela, Desertuan oihuz dagoenaren voza da, Appain eçaçue launaren bidea, plana itzaçue haren bidescác. **5** Haran gucia betheren da, eta mendi eta mendisca gucia beheraturen da, eta makur diraden gauçác chuchenduren dirade, eta bide ikeçauc planaturen, **6** Eta ikussiren du haragui guciac laincoaren saluagarria. **7** Erraiten cerauen bada harenagian batheya litecençat ethorten ciraden gendetzey, Vipera castá, norc ausatu çaituzte ethorteco den hirari ihes eguiten? **8** Eguin itzaçue bada fructu emendamenduaren digneac: eta etzaitzela has erraiten ceuroc baithan, Abraham dugu aita: ecen badiotsuet, laincoac harri hautaric-ere Abrahami haour suscita, ahal dieçaqueola. **9** Bada ia aizcora-ere arborén errora eçarria da: beraz arbore fructu on eguiten eztuen gucia piccatzen da, eta sura egoizten. **10** Orduan interroga ceçaten gendetzéc, cioitela, Cer eguinen dugu beraz? **11** Eta ihardesten çuela erran cieçén, Bi arropa dituenac eman bieço eztuenari: eta iatecoric duenac, halaber eguin beça. **12**

Ethor cedin publicanoetaric-ere batheya litecençat: eta erran cieçoten, Magistruá, cer eguinen dugu? **13** Eta harc erran cieçén, Deus ordenatu çaiçuen baino guehiago ezteçaqueola erekar. **14** Interroga ceçaten gendarmesec-ere, cioitela, Eta guc cer eguinen dugu? Eta dioste, Nehor ezteçaqueola tormenta, ez iniuria: eta contenta çaitzete çuen gagéz. **15** Eta populua beha ceguela, eta guciéc bere bihotzetan pensatzen çutela Ioaanesez, eya hura liçatenez Christ, **16** Ihardets ceçan Ioaanesec, erraiten cerauela guciyey, Eguia da nic batheyatzen çaituztet vrez: baina heldu da ni baino borthitzago dena, ceinen çapatetaco hedearen lachatzeco ezipnalc digné: harc batheyaturen çaituzte Spiritu sainduaz eta suz. **17** Ceinen bahea haren escuan içanen baita, eta garbituren du chahu bere larraina: eta bilduren du bihia bere granerera: baina lastoa choil erreren du bihinere hiltzen ezten suan. **18** Bada anhitz berce gauçaz-ere exhortatzen çuela euangelizatzen ceraucan populuar. **19** Baina Herodes tetrarcha harçaz reprehenditzen cenean, Herodias bere anaye Philipperen emazteagatic, eta berac eguin cituen gaichtaqueria guciacgatic, **20** Eratchequi ceçan haur-ere berce gucién gainera, eçar baitzeçan Ioaanes presoindeguian. **21** Eta guertha cedin populua gucia batheyatzen cela, eta Iesus batheyaturic othoiztez ceguela, irequi baitzedin cerua: **22** Eta iauts baitzedin Spiritu saindua forma visibletan vsso columba baten guissán, haren gainera, eta vozbat cerutic eguin baitzedin, cioela, Hi aiz ene Seme maitea, hitan hartzen diat neure atseguin ona. **23** Eta Iesus bera hatsen cen hoguey eta hamar vrtheren inguruco içaten, seme (estimatzén çuten becembatean) Iosephen, Ioseph cen Heliren seme: **24** Heli Matthaten: Matthat, Leuiren: Leui, Melchiren: Melchi, Iannaren: Ianna, Iosephen: **25** Ioseph, Matthatiaren: Matthatia, Amosen: Amos, Nahumen: Nahum, Esliaren: Esli, Naggeren: **26** Nagger, Maathen: Maath, Mattathiaren: Mattathia, Semeiren: Semei, Iosephen: Ioseph, Iudaren: **27** Iuda, Iohannaren: Iohanna, Rhesaren: Rhesa, Zorobabelen: Zorobabel, Salathielen: Salathiel, Neriren: **28** Neri, Melchiren: Melchi, Addiren: Addi, Cosamen: Cosam, Elmodamen: Elmodam, Eren: **29** Er, Ioserren: Iose, Eliezeren: Eliezer, Ioramen: Ioram, Matthaten: Matthat, Leuiren. **30** Leui, Simeonen: Simeon, Iudaren: Iuda, Iosephen: Ioseph, Ionamen: Ionam, Eliacimen: **31** Eliacim, Melearen: Melea, Mainanen: Mainan, Mattatharen: Mattatha, Nathanen: Nathan, Daud-en: **32** Daud, Ileseren: Iesse, Obed-en: Obed, Boozen: Booz, Salmonen: Salmon, Naassonen: **33** Naasson, Aminadab-en: Aminadab, Aramen: Aram, Esronen: Esron, Pharesen: Phares, Iudaren: **34** Iuda, Iacob-en: Iacob, Isaac-en: Isaac, Abrahamen: Abraham, Thararen: Thara, Nachoren: **35** Nachor, Saruchen: Saruch, Ragauren: Ragau, Phalec-en: Phalec, Heberen: Heber, Saleren: **36** Sale, Cainanen: Cainan, Arphaxad-en: Arphaxad, Semen: Sem, Noeren: Noe, Lamech-en: **37** Lamech, Mathusalaren: Mathusala, Henoch-en: Henoch, Iared-en: Iared, Mahalaleel-en: Mahalaleel, Cainanen: **38** Cainan, Henosen: Henos, Seth-en: Seth, Adamen: Adam, laincoaren.

4 Eta Iesus Spiritu sainduaz bethea parti cedin Iordanetic, eta eraman cedin Spiritu beraz desertura, **2** Eta han tenta cedin deabruaz berroquey egunez: eta etzeçan deus ian egun hec

cirauteo, baina hec iragan eta, guero gosse cedin. **3** Orduan erran cieçón deabruac, baldin laincoaren Semea bahaiz, erróc harri huni ogui bilha dadin. **4** Eta ihardets cieçón lesusec, cioela, Scribatua duc, ecen ezteela ogui berez vicico guiçona, baina laincoaren hitz guciac. **5** Orduan eramanic hura deabruac mendi gora batetara, eracuts cietzon munduco resuma guciac dembora moment batez. **6** Eta diotsa deabruac, Emanen drauat bothere hori gucia, eta resuma horien gloriá: ecen niri eman içan caitadac, eta nahi dudanari emaiten diurocat. **7** Hic bada baldin adora baneçac, hire içanen dituc guciac. **8** Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçón, Guibelerat adi eneganic Satán: ecen scribatua duc, Adoraturen duc eure lainco launa, eta hura bera berbizaturen duc. **9** Orduan eraman ceçan Ierusalemara, eta eçar ceçan templeco pinnacle gainean: eta erran cieçón, Baldin laincoaren Semea bahaiz, egotzac eure buruá hemendic beherera. **10** Ecen scribatua duc, bere Ainguéruy cargu emanen drauela hiçaz, hire beguiratzeco: **11** Eta escuetan eramanen autela, eure oinaz harrian behaztopa ezadincát. **12** Baina ihardesten duela lesusec diotsa, Errana duc, Eztuc tentaturen eure lainco launa. **13** Guero tentatione gucia acabatu eta, deabrua parti cedin harenganic dembora batetaranocotz. **14** Eta itzul cedin Iesus Spirituaren verthutez Galileara: eta haren famá ioan cedin inguruco comarca orotara. **15** Eta hura ari cen iracasten hayén synagoguetan, guciéc ohoratzen çutela. **16** Ethon cedin bada Nazarethera non haci içan baitzén: eta sar cedin bere costumaren araura Sabbath egunean synagogán: eta iaiqui cedin iracurtzera. **17** Eta eman cequiún Esaias prophetaren liburuá: eta desplegatu çuenean liburuá, eriden ceçan lekua, non scribatua baitzén, **18** launaren Spiritua da ene gainean, çeren vncatua bainau: poubrey euangelizatzera igorri nau, bihotzez hautsien sendatzera, **19** Captiuoey largançaren, eta itsuey ikustearen recubramenduaren predicatzera, eta çaurthuén deliurançatan eçartera, eta launaren vrthe bozcariotacoaren predicatzera. **20** Eta plegaturic liburuá rendatu ceraucanean ministrearí, iar cedin: eta synagogaco gucién beguiac haren gainera fincatuac ciraden. **21** Orduan has cequién erraiten, egungo egunean complitu da Scriptura haur çuen beharrietan. **22** Eta guciéc testimoniage emaiten ceraucaten, eta miraz ceuden haren ahotic ilkiten ciraden hitz gratiazcoéz, eta erraiten çuten, Ezta haur Iosephen semea? **23** Eta erran cieçén, Frangoqui erranen drautaçue comparatione haur, Medicuá, senda eçac eure buruá: cerere gauça ençun baitugu eguin içan diradela Capernaum-en, eguin itzac hemen-ere eure hirian. **24** Eta dioste, Eguiaz diotsuet, ecen Prophetaric batre ezteela gogaracoric bere herrian. **25** Baina eguiac erraiten drauçuet, anhitz ema alhargun cen Eliasen egunetan Israelen, ceruá ertsí içan cenean hirur vrthe eta sey hilebethetacotz, hala non eguin baitzedin gossete handia lur guciaren gainean. **26** Baina hetaric batetara-ere etzén igorri içan Elias, Sarepta Sidoniaco hirira baicen, emazte alhargun batgana. **27** Eta anhitz sorhayo cen Israelen Eliseo prophetaren demborán, baina hetaric batre etzén chahutu içan Naaman Syriacoa baicen. **28** Orduan bethe citecen guciac asserretassunez synagogán, gauça hauc ençuten cituztenean. **29** Eta iaiquiric egotz ceçaten hura hiritic campora, eta eraman ceçaten mendi gainera (ceinen gainean hayen

hiria edificatua baitzen) gainetic behera egotz leçatençat. **30** Baina hura hayén artetic iraganic, ioan cedin. **31** Eta iauts cedin Capernaum Galileaco hirira, eta han iracasten cituen Sabbathoetan. **32** Eta spantatuac ceuden haren doctrinaren gainean: ecen autoritaterequin cen haren hitza. **33** Eta cen synagogán guiçombat deabru satsuaren spiritua çuenic, eta iar cedin oihez ocengui. **34** Cioela, Ah, cer da hire eta gure artean, Iesus Nazarena? gure deseguitera ethorri aiz? baceaquiat nor aicen: hi aiz laincoaren saindua. **35** Eta mehatcha ceçan hura lesusec, cioela, Ichil adi, eta ilki adi horrenganic. Eta deabrua, hura artera egotzic, ilki cedin harenganic, eta calteric batre etziçon eguin. **36** Eta spantamendu iar cedin gucietan, eta minço ciraden elkarren artean, cioitela, Cer hitz da haur, autoritaterequin eta bothererequin manatzen baititu spiritu satsuac, eta ilkiten baitirade? **37** Eta io citzan haren famác herriaren inguruco comarca guciac. **38** Eta iaiquiric Iesus synagogatic, sar cedin Simonen etchean: eta Simonen ama-guinharreba eduquiten cen helgaitz handi batez: eta othoitz ceguïoten harengatic. **39** Eta haren garatic cegoela mehatcha ceçan helgaitza: eta vtzi ceçan hura helgaitzac: eta harc bertan iaiquiric cerbitza citzan. **40** Eta iguzqui sartzean, anhitz eritassun motaz eriric çuten guciéc ekar citzaten harengana: eta harc escuac hetaric batbederari gainera eçarriic senda citzan. **41** Deabruac-ere ilkiten ciraden anhitzeanganic, oihez ceudela, eta cioitela, Hi aiz Christ laincoaren Semea. Baina harc mehatchatzen cituela, etzitiuen vtziten erraitera, ecen baceaquitela hura cela Christ. **42** Eta arguitu cenean ilkiric ioan cedin leku deserto batetara, eta gendetzeac haren bilha çabitazan, eta ethor citecen hura baitharano: eta baçaducaten hura hetaric parti ezledincát. **43** Baina harc erran cieçén, Berce hiriy-ere euangelizatu behar drauet laincoaren resumá: ecen hartacotzat igorri içan naiz. **44** Eta predicatzen çuen Galileaco synagoguetan.

5 Eta guertha cedin, populuac hura hertsen çuela laincoaren hitzaren ençuteagatic, bera Genesarethco lac bazterrean baitzegeon: **2** Eta ikus citzan bi vnci lac bazterrean ceudela: eta hetaric ilkiric arrançalec sareac ikutzen cituzten: **3** Eta sarthuric vnci hetaric batetara, cein baitzén Simonena, othoitz ceguïón lurretit retina leçan appurbat: guero iarriric vncitic iracasten cituen gendetzeac. **4** Eta minçatzetic ichildu cen beçala, erran cieçón Simoni, eramac barnago, eta largaitzaçue çuen sareac hatzamaitera. **5** Orduan ihardesten duela Simonac diotsa, Magistruá, gau gucian nekaturic eztiagu deus hartu: baina hire hitzera largaturen diat sarea. **6** Eta hori eguin çutenean, enserra ceçaten arrain mola handibat: eta ethencen cen hayén sarea. **7** Eta keinu eguin cieçén berce vncico laguney, ethorric lagun lequitzén: eta ethor citecen, eta bethe citzaten bi vnciac hundatzerano. **8** Eta hori ikussiric Simon Pierrisec egotz ceçan bere buruá Iesusen belhaunetara, cioela, Parti adi eneganic, launa, ecen guiçon bekatorea nauc ni. **9** Ecen icidura batec har ceçan hura eta harequin ciraden guciac, hartu cituzten arrain hatzamaitearen gainean, halaber lacques eta loannes Zebedeoren seme Simonen lagun ciradenac-ere. **10** Orduan erran cieçón Simoni lesusec, Ezuála beldurric, orandanic guiçon

hatzamaile iñanen aiz. **11** Eta vñciac leiherrea cituztanean gucia vtziric, hari iarreiqui iñan çaiçcan. **12** Eta guertha cedin hura hiri batetan cela, huná, guiçon sorhayotassunez bethebat ethor baitzedin: eta ikussi çuenean Iesus, bere buruá beguitharte gainera egotziric othoitz ceçan hura, cioela, launa, baldin nahi baduc, chahu ahal neçaquec. **13** Eta Iesusec escua hedaturic hunqui ceçan hura, cioela, Nahi diat, aicén chahu. Eta bertan sorhayotassuna parti cedin harenganic. **14** Eta harc mana ceçan nehori ezlerón: baina ohá, diotsa, eracuts ieçoc eure buruá Sacrificadoreari, eta presenta eçac eure चाहतुzeagatic Moysesec ordenatu duen beçala hæy testimoniagetan. **15** Eta harçazco proposa gueroago aitzinago hedatzen cen, eta gendetze handiac biltzen ciraden ençutera, eta bere eritassunetic harçaz senda litecençát. **16** Baina bera retiratua cegoen desertuetan, eta othoitz eguiten çuen. **17** Eta guertha cedin egun batez hura iracasten ari cela, phariseuac eta Legueco doctorac baitzeuden iarriric, cein ethor baitzitecen Galileaco eta ludeaco eta Ierusalemeco burgu gucietaric: eta launaren verthutea cen hayén sendatzeco. **18** Orduan huná batzu, dacarquitela ohean guiçon-bat cein baitéñ paralytico: eta çabiltzan hura barnera ekarri nahaiz, eta haren aitzinean eçarri nahiz. **19** Eta erideiten etzutenean nondic hura barnera liroiten, gendetzearen causaz, iñanic etche gainera, teuletaric erauts ceçaten ohetchoarequin artera, Iesusen aitzinera: **20** Eta hayén fedea ikussi çuenean, erran cieçón, Guiçoná, barkatu çaiçquic eure bekatuac. **21** Orduan has citecen pensatzen Scribác eta Phariseuac, cioitela, Nor da blasphemioac erraiten dituen haur? Norc barka ahal ditzaque bekatuac laincoac berac baiçen? **22** Eta Iesusec eçagaturic hayén pensamenduac, ihardesten çuela erran cieçén, Cer pensatzen duçue çuen bihotzetan? **23** Cein da errachago, erraitea, Barkatu çaiçquic eure bekatuac: ala erraitea, laiqui adi eta ebil adi? **24** Daquiçuençat bada ecen guiçonaren Semeac baduela autoritate lurrean bekatuén barkatzeco (diotsa paralyticoari) Hiri erraiten drauat laiqui adi, eta eure ohetchoa harturic habil eure etcherát. **25** Eta bertan iaiquiric hayén aitzinean, eta altchatu çuenean bera cetzan ohetchoa, ioan cedin bere etcherát, glorificatzen çuela laincoa. **26** Eta icidura batek har citzan guciac, eta glorificatzen çutén laincoa: eta bethe citecen beldurtassunez, erraiten çutela, Segur ikussi ditugu egun nehorc vste etzituqueen gauçác. **27** Eta gauça hayen buruán ilki cedin, eta ikus ceçan publicano Leui deitzen cembat, peage lekuan iarriric, eta erran cieçón, Arreit niri. **28** Eta hura gauça guciac vtziric iaiqui cedin, eta iarreiqui iñan çayón. **29** Eta eguin cieçón banquet handibat Leuic bere etchean, eta cen publicanoezco eta berce hequin mahaiçean iarriric ceudenezco compainia handibat. **30** Eta hetaric Scriba eta Phariseu ciradenéc murmuratzen çuten haren discipuluen contra, cioitela, Cergatic publicanoezco eta gende vicitze gaichtotacoequin iaten eta edaten duçue? **31** Eta ihardesten çuela Iesusec erran cieçén, Osso diradenéc eztute medicuren beharric: baina gaizqui daudenéc. **32** Eznaiz ethorri iustoén deitzera, baina bekatorén, emendamendutara. **33** Eta hec erran cieçoten, Cergatic loannesen discipuluéc barur eguiten dute maiz eta othoitz eguiten, halaber Phariseuenece-ere: baia hiréc iaten eta edaten dute? **34** Eta harc erran cieçén, Barur eraci

ahal ditzaqueçue ezconduaren gamberaco gendeac ezcondua hequin deno? **35** Baina ethorriren dirade egunac edequiren baitzaye ezcondua, orduan barur eguinen duté egun hetan. **36** Guero comparationebat-ere erran cieçen, Nehorc eztrauca eratchequiten abillamendu berri baten pedaçua abillamendu çar bati: ezpere berriac ethencen du: eta çarrarequin ezta accordatzen berritic den pedaçua. **37** Eta nehorc eztu eçarten mahatsarno berria çahagui çaretan, ezpere mahatsarno berriac çathituen ditu çahaguiac eta bera issuriren da, eta çahaguiac galduren dirade: **38** Baina mahatsarno berria çahagui berrietan eçarteco da: eta biac beguiratzen dirade. **39** Eta ezta nehoc çaharretic edaten duenic, bertan berritic nahi duenic: ecen erraiten du, Çaharra hobe da.

6 Guertha cedin bada Sabbath egun bigarren lehenean, hura iragaiten baitéñ ereincetan gandi: eta buruca idoquiten ari baitziraden haren discipuluac, eta iaten escuez bihurturic. **2** Eta Phariseuetaric batzuc erran cieçén, Cergatic eguiten duçue Sabbathoan eguin sori eztena? **3** Orduan ihardesten çuea Iesusec erran cieçén, Eztuçue haur-ere iracurri cer eguin çuen Daud-ec gossetu cenean bera eta harequin ciradenac? **4** Nola sarthu iñan cen laincoaren etchean eta propositioneco oguiac hartu cituen, eta ian cituen, eta eman cieçén harequin ciradeney-ere: hetaric iatea Sacrificadoreñ baiçen sori eztelaric. **5** Guero erraiten cerauen, Guiçonaren Semea iabe da Sabbathoaren-ere. **6** Eta guertha cedin berce Sabbath batez-ere hura sar baitzedin synagogara, eta iracasten baitzuen: eta cen han guiçon-bat eta haren escu escuyna cen eyhar. **7** Eta gogoatzen çuten hura Scribéc eta Phariseuéc eya Sabbathoan senda leçaqueenez, accusatione eriden leçatençat haren contra. **8** Baina baceaquizquian hayén pensamenduac, eta diotsa guiçon escu eyharra çuenari, laiqui adi, eta ago çutic artean. Eta hura iaiquiric egon cedin çutic. **9** Erran cieçén bada Iesusec, Interrogaturen çaituztet gauça batez, Sabbathoetan vngui eguita da sori ala gaizqui eguita? persona baten emparatzea ala galtzea? **10** Eta hetara gucietara inguru behaturic, diotsa guiçonari, Hedeçac eure escua: eta harc eguin ceçan hala: eta senda cedin haren escua bercea beçain. **11** Eta bethe citecen eraucimenduz, eta elkarrequin minço ciraden, cer leidioten Iesusi. **12** Eta guertha cedin egun hetan, ioan baitzedin mendira othoitz eguitera, eta gau gucia han iragan ceçan laincoari othoitz eguiten ceraucala. **13** Eta arguitu cenean dei citzan bere discipuluac, eta hetaric hauta citzan hamabi, cein Apostolu-ere dei baitzitzan, **14** (Simon, Pierris-ere deithu çuena, eta Andriu haren anayea: lacques eta loannes: Philippe eta Bartholomeo: **15** Matheu eta Thomas: lacques Alpheoren semea, eta Simon Zelotes deitzen dena, **16** ludas lacquesen anayea: eta ludas Iscariot, traidore-ere iñan cena) **17** Eta iaitsiric hequin, gueldi cdin leku plano batetan, bere discipuluzco compariarequin, eta populu mulço handirequin ludea gucitic, eta Ierusalemetic, eta Tyrco eta Sidongo itsas bazterretic, cein ethorri baitziraden hura ençun leçatençat, eta bere eritassunetic senda litecençat: **18** Eta spiritu satsuéz tormentatzen ciradenac: eta senda citecen. **19** Eta populu gucia hura hunqui nahiz çabilan: ecen verthute harenganic ilkiten cen: eta sendatzen cituen guciac. **20** Orduan harc bere beguiac discipuluetarat altchaturic, erraiten

çuen, Dohatsu çarete paubreác: ceren çuen baita laincoaren resumá. **21** Dohatsu çarete orain gosse çaretenoc: ceren asseren baitzarete. Dohatsu çarete orain nigarrez çaudetenoc: ceren irri eguinen baituçuë. **22** Dohatsu içanen çarete, guiçonéc gaitzetsiren çaituztenean, eta iraitziren eta iniuriaturen çaituztenean, eta çuen icena gaichto beçala iraitziren dutenean, guiçonaren Semearen causaz. **23** Aleguera albeitzinteizte egun hartan, eta bozcarioz iauz: ecen huná, çuen saria handí da ceruétan: ecen halaber eguiten cerauecen propheteý hayén aitec. **24** Baina maledictione çueý abratsoy: ecen baduçuë çuen consolacionea. **25** Maledictione çueý thebeac çaretenoy: ecen gosse içanen çarete. Maledictione çueý orain irriz çaudetenoy: ecen auhen eta nigar eguinen duçuë, **26** Maledictione çueý, guiçon guciéc onherranen çaituztenean: ecen molde berean eguiten cerauecen propheta falsueý hayén aitéc. **27** Baina çueý diotsuet dançuçuenoy, Onhets itzaçuë çuen etsayac: vngui egueiçuë gaitzesten çaituzteneý. **28** Benedicaitzaçuë çuec maradicatzen çaituztenac: eta othoitz egueiçuë oldartzen çaiçquienacgatic. **29** Eta mathela batean ioiten auénari, para iecóc bercea-ere: eta eure mantoa edequiten drauanari, iaccare ezteçoala debeta. **30** Escatzen çauán guciari emóc, eta eurea edequiten drauanari, ezaquiola haren esca. **31** Eta nola nahi baituçuë eguin dieçaçuën çueý guiçonéc, çuec-ere egueiçuë hæy halaber. **32** Ecen baldin onhesten badituçuë çuec onhesten çaituztenac, cer esquer duqueçuë? ecen vicitze gaichtotacoec-ere bere onhesleac onhesten ditutzé. **33** Eta baldin vngui badaguieçuë çuen vnguiguiley, cer esquer duqueçuë? ecen vicitze gaichtotacoec-ere hura bera eguiten duté. **34** Eta baldin presta badièceçe rendaturen drauçela sperança duçueney, cer esquer duqueçuë? ecen vicitze gaichtotacoec-ere vicitze gaichtotacoey prestatzen draue, ordaina recebi deçatençat. **35** Bada onhets itzacue çuen etsayac, eta vngui egueiçuë: eta presta eçaçuë, deus handic sperança gabe: eta çuen saria içanen da handí, eta içanen çarete Subiranoaren seme: ecen hura benigno da ingratetara eta gaichtoetara. **36** Çareten beraz misericordioso, çuen Aita ere misericordioso den beçala. **37** Ezteçaçuëla iudica, eta etzarete iudicaturen: ezteçaçuëla condemna eta etzarete condemnaturen: barka eçaçuë, eta barkaturen çaiçuë. **38** Emaçuë eta emanen çaiçuë: neurri ona galkatua, eta higitua, eta mucurru doana emanen çaiçuë çuen golkora: ecen neurtzen duçuen neurri beraz, neurthuren çaiçuë çueý-ere aldiz. **39** Halaber erraiten cerauen comparationebat, Possible da itsuac itsua guida ahal deçan? ezтира biac hobira eroriren? **40** Ezta discipulua bere magistruren gaineco: baina nor-ere içanen baita discipulu perfect, içanen da magistru beçala. **41** Eta, cergatic dacussac eure anayeren beguico fitsa, eta eure beguico, gapiroari ez atzayo ohartzen? **42** Edo nola ahal derraqueoc eure anayeri, Anayé, vtzi neçac idoqui deçadan hire beguian den fitsa, eurrorrec hire beguian den gapiroa ikusten eztuanean? Hypocritá, idocac lehenic gapiroa eure beguitic: eta orduan ikussiren duc idoqui deçán eure anayeren beguico fitsa. **43** Segur ezta arbore ona, fructu gaichtoa eguiten duena: ez eta arbore gaichtoa, fructu ona eguiten duena. **44** Ecen arbore gucia fructutic eçagutzen da. Ecen elhorrietic eztute biltzen ficoric, ezeta saparretaric, mendematzen mahatsic. **45** Guiçon onac

bere bihotzeco thesaur onetic idoquien du gauça ona: eta guiçon gaichtoac bere bihotzeco thesaur gaichtotic idoquien du gauça gaichtoa: ecen bihotzeco abundantiatic haren ahoa minço da. **46** Baina cergatic deitzen nauçuë launa, launa: eta ez eguiten, nic erraiten ditudanac? **47** Enegana ethorten den gucia, eta ene hitzac ençuten eta hec eguiten dituen: eracutsiren drauçuet nor irudi den. **48** Irudi du etchebat edificatzen duen guiçona, ceinec aitzurto eta barna irequi baitu, eta eçarri fundamenta arroca baten gainean: eta soberná ethorriic, fluuioc ereçarri vkan drauca etche hari, eta ecin higitu du: ecen arroca gainean fundatua cen. **49** Baina ençun vkan dituenac, eta ez eguin, irudi du fundament gabe bere etchea lur gainean edificatu duen guiçona: ceini ereçarri baitrauca fluuioc, eta bertan erori içan da, eta etche haren deseguitea handi içan da.

7 Eta acabatu cituenean bere hitz guciac populuaç çançuëla, sar cedin Capernaumen. **2** Eta Centener baten cerbitzaria eri içanez hiltzera çohian, cein baitzuen guciç maite. **3** Eta harc ençun çuenean lesusez, igor citzan harengana luduén Ancianoac, othoitez çayola, ethorriic senda leçan haren cerbitzaria. **4** Eta hec ethorri ciradenean lesusgana, othoitz ceguioten affectionatuqui, cioitela, ecen digne cela nehorc hura aithor lieçón. **5** Ecen maite dic, cioiten, gure nationea eta synagogabat harc edificatu dirauçuc. **6** Iesus bada ioan cedin hequin. Baina ia ethetic vrrun handi etzela, Centenerac igor citzan adisquideac harengana, ciotsala, launa, ezadila neka: ecen eznauc digne ene atharbe pean sar adin. **7** Halacotz neure buruá-ere eztiat digne estimatu hiregana ethorteco: baina errac hitza, eta sendaturen baita ene muthilla. **8** Ecen ni nauc berceren meneco guiçon, ditudalaric neure meneco gendarmesac: eta huni erraiten diarocat, oha, eta badihoac: eta berceari, Athor, eta ethorten duc: eta neure cerbitzariari Egucic haur, eta eguiten dic. **9** Eta gauça hauc ençunic lesusec mirets ceçan harçaz: eta itzuliric erran cieçon berari çarreican companiari, Erraiten drauçuet, Israelen-ere eztudala hain fede handiric eriden. **10** Eta igorri içan ciradenéc, etchera itzuli ciradenean, eriden ceçaten cerbitzari eri içana sendoric. **11** Eta guertha cedin biharamunean Iesus ioaiten baitzen Naim deitzen cen hirira: eta ioaiten ciraden harequin haren discipuluetaric vnguisco, eta gendetze handia. **12** Eta hirico portaleari hurbildu çayon beçala, huná, eramaiten çuten hilbat, bere ama alhargunaren seme bakoitza, eta hiritic compania handia cen harequin. **13** Eta alhargun hura ikussi çuenean launac, compassione har ceçan haren gainean, eta erran cieçon, Eztaguinala nigarric. **14** Eta hurbilduric hunqui ceçan kutchá, (orduan gorputza çaramatenac gueldi citecen) eta erran ceçan, Guiçon gazteá, hiri diossat, iaiqui adi. **15** Eta iar cedin hil içana, eta has cedin minçatzen. Eta eman cieçon hura bere amari. **16** Eta har citzan guciac beldur batec, eta glorificatzen çuten laincoa, erraiten cutela, Segur Propheta handibat iaiqui içan da gure artean, eta segur laincoac visitatu du bere populua. **17** Eta io ceçan harçazco fama hunec ludea gucia eta inguruco comarca gucia. **18** Eta conta cietzoten loannesi bere discipuluec gauça hauc guciac. **19** Eta deithuric bere discipuluetaric biga loannesec igor citzan lesusgana, cioela, Hi aiz ethorteco cen hura, ala

berce baten beguira gaude? **20** Eta ethorric harengana guïçon hec erran ceçaten, Ioannes Baptistac igorri guiaitïc hiregana, dioela, Hí aiz ethorteco cena, ala berce baten beguira gaude? **21** Eta ordu berean anhitz senda ceçan eritassuneticaric, eta plaguetaric, eta spiritu gaichtoeticaric eta anhitz itsuri ikustea eman cieçén. **22** Guero ihardesten çuela lesusec erran cieçén, loannic conta ietzoçue loannesi ikussi eta ençun dituçuen gauçác: ecen itsuéç ikustea dutela recebitzen, mainguác diradela ebilten, sorhayóac diradela chahutzen gorréc dutela ençuten, hilac diradela resuscitatzen, paubrey çayela Euangelioa predicatzen. **23** Eta dohatsu da scandalizaturen eztena nitan. **24** Eta partitu ciradenean loannesen mandataríac, has cequiön, loannesez populuari erraiten, Ceren ikustera ilki içañ çarete desertura? canabera haiceaz erabilten den baten? **25** Baina ceren ikustera ilki içañ çarete? guïçon abillamendu preciosoz veztitu baten? huná, abillamendu preciosuetan, eta delicioetan diradenac, reguén palacioetan dirade. **26** Baina ceren ikustera ilki içañ çarete? Propheta baten? bay diotsuet eta Propheta bainoagoaren. **27** Haur da ceinez scribatau baita, Huná, nic igorten diat neure mandataria hire beguitharte aitzinean, ceinec hire bidea appainduren baitu hire aitzinean. **28** Ecen erraiten drauçuet, emazteticaric iayó diradenén artean eztena Propheticaric batre loannes Baptista baino handiagoric: badaric-ere laincoaren resumán chipién dena hura baino handiago da. **29** Orduan populu guciac hori ençunic eta publicanoéc iustificaca ceçaten laincoa, batheyatu içañic loannesen baptismoaz. **30** Baina Phariseu eta Legueco doctor harenganic batheyatu etziradenéc laincoaren conseillua arbuya ceçaten bere buruén contra. **31** Orduan erran ceçan launac, Norequin bada comparaturen ditut generatione hunetaco guïçonac? eta cer irudi dute? **32** Merkaturan iarriric dauden, eta bata berceari oihuz dagozcan haourtchoac beçalaco dirade ceinéc baitioite, Chirula soinu eguin drauçuegu, eta etzarete dançatu: erressiz cantatu drauçuegu eta eztuçue nigarric eguin. **33** Ecen ethorri da loannes Baptista, oguiric iaten eztuela, ez mahatsarnoric edaten, eta dioçue, Deabrua du. **34** Ethorri da guïçonaren Semea iaten eta edaten duela: eta dioçue, Huná guïçon gormanta eta hordia, eta publicanoén eta vicitze gaichtotacoen adisquidea. **35** Baina iustificatu içañ da sapientiá bere haour guciéz. **36** Eta othoiz eguin cieçon Phariseu batec harequin ian leçan, eta sarthuric Phariseuaren etchean, iar cedin mahainean. **37** Eta huná, hirian emazte vicitze gaichtotaco cen-batec iaquin çuenean, ecen hura Phariseuaren etchean mahainean iarria cela, ekar ceçan boeitabat vnguentu, **38** Eta guibeletic haren oinetara cegoela, has cedin nigarez cegoela haren oinén nigar vriz arrezgaten: eta ichucatzan cerauzcan bere buruco adatsaz, eta pot eguiten cerauen haren oiney, eta vnguentuz vnguenstatzen cituen. **39** Orduan hori ikussiric hura gomitatuz çuen Phariseuac erran ceçan bere baithan, cioela, Hunec, baldin Propheta baliz balaquique segur nor eta nolacoa den haur hunquizen duen emaztea: ecen vicitze gaichtotacoa da. **40** Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçón, Simon, badiat bercait hiri erraitecoric. Eta harc dio, Magistruá, errac. **41** Hartzedun batec citián bi çordun, batac cián çor borz-ehun dinero, eta berceac berroquey eta hamar. **42** Eta hec ez vkanez nondic paga, quitta cieceán biey. Hautaric bada,

errac, ceinec hura maiteago vkanen du? **43** Eta ihardesten çuela Simonec erran ceçan, Vste diat ecen guehiago quittatu içañ çayonac. Eta harc erran cieçon, Bidezqui iugeatu duc. **44** Eta emazteaganat itzuliric erran cieçón Simoni, Badacussac emazte haur? hire etchean sarthu içañ nauc, vric ene oinetara eztec eman: baina hunec ene oinac nigar vriz arrezgatu citic, eta bere buruco adatsaz ichucatu. **45** Potbat niri eztrautac eman, baina haur, sarthu naicenaz gueroztic, eztec ene oiney pot eguetic guelditu. **46** Oliz ene buruá eztec vncatuz: baina hunec vnguentuz vncatuz citic ene oinac. **47** Halacotz erraiten drauat barkatu çaiçcala bere bekatu anhitzac, ecen haugitz onhensi dic: eta gutiago barkatzen çayonac gutiago onhesten dic. **48** Guero emazteari erran cieçón, Barkatu çaiçquin eure bekatuac. **49** Eta has citecen elkarrequin mahainean iarriric ceudenac, bere artean erraiten, Nor da haur bekatuac-ere barkatzen baititu? **50** Baina emazteari erran cieçón, Eure fedeaç saluatu au: oha baquerequin.

8 Eta guero guertha cedin hura ioaiten baitzen hiriz hiri, eta burguz burgu, predicatzen eta euangelizatzen çuela laincoaren resumá eta hamabiac ciraden harequin: **2** Eta emazte batuz harçaz spiritu gaichtoeticaric, eta eritassuneticaric sendatuac, Maria deitzen cena Magdalena, ceinaganic çazpi deabru ilki içañ baitziraden, **3** Eta Ioanna Herodesen procuradore. Chuz deitzen cenaren emaztea, eta Susanna, eta bercearic anhitz bere oneticaric hura aiutatzen çutenic. **4** Eta nola gendetze handia biltzen baitzen, eta hiri gucieticaric anhitz harengana ioaiten, erran ceçan comparationez, **5** Ilki cedin ereillebat bere haciaren ereitera: eta ereitean partebat eror cedin bide bazterrera: eta aurizqui içañ cen, eta ceruco choriéc irets ceçaten hura. **6** Eta berce partebat eror cedin harri gainera, eta sorthuric eyhar cedin, ceren ezpaiztuen hecetasunic: **7** Eta berce partebat eror cedin elhorri artera: eta harequin batean sorthuric elhorriéc itho ceçaten hura. **8** Eta bercea eror cedin lur onera: eta sorthuric eguin ceçan fructu ehunetan hambat. Hauén erraitean oihuz cegoen, Ençuteco behariric duenac, ençun beça. **9** Eta interrogatzen çuten bere discipuluéc erraiten çutela, ceric cen comparatione hura. **10** Eta harc erran cieçén, Çuey eman çaiçue laincoaren resumaco mysterioén eçagutzea: baina bercey comparationez, dacussatelicaric ikus ezteçaten, eta dançutelicaric adi ezteçaten. **11** Haur da bada comparationea, Hacia da laincoaren hitza. **12** Eta bide bazterrecoac dirade, ençuten dutenac: guero ethorten da deabrua, eta kencen du hitza hayén bihotzetic, sinhetsiric salua ezteitecencát. **13** Eta harri gainecoac dirade, ençun dutenean bozcariequin recebitzen dutenac hitza: baina hauc erroric ezteute, hauc demboratocoz sinhesten duté, eta tentationeco demborán retiratzen dirade. **14** Eta elhorri artera erori dena, hauc dirade ençun dutenac: baina partitu eta, ansiéz eta abrastassunéz eta vicitze hunetaco voluptatéz ithotzen dirade, eta ezteuté fructuric ekarten. **15** Baina lur onera erori dena, hauc dirade bihotz honestean eta onean hitz ençuna eduquiten dutenac eta fructu patientiatan ekarten dutenac **16** Eta nehorc arguia viztu duenean, ezte hura vnci batez estaltzen, edo ohe azpian eçarten: baina candelar gainean eçarten du, sartzen diradenéc arguia ikus deçatençát. **17** Ecen

ezta secreturic, aguerturen eztenic: ez estaliric, eçaguturen, eta arguira ethorriren eztenic. 18 Ikus-açue bada nola ençuten duçuen: ecen norc-ere baitu hari emanen çayo: eta norc-ere ezpaitu, duela vste duena-ere edequiren çayo hari. 19 Orduan ethor citecen harengana haren ama eta haren anayec, eta gendetzearen causaz ecin hers cequidizquion. 20 Eta declara cequión, erraiten ceraucatelá, Hire ama, eta hire anayec lekorean diaudec, hi ikussi naiz. 21 Baina harc ihardesten çuela erran cieçén, Ene ama eta ene anaye dirade laincoaren hitza ençuten eta eguiten dutenac. 22 Eta guertha cedin egun batez, hura sar baitzedin vncian eta haren discipuluac: eta erran cieçén, Iragan gaitecen lacaren berce aldera. Eta parti citecen. 23 Eta vncian hec ioaiten ciradela, loac har ceçan: eta iauts cedin haizezco tormentabat lacera: eta vrez bethatzen ciraden, eta peril çutén. 24 Orduan hurbilduric iratzar ceçaten hura, cioitela, Magistruá, Magistruá, galdú guihoaçac. Eta harc iratzarric mehatcha citzan haicea eta vraren tempestá: eta cessa citecen, eta sossagu handia eguin cedin. 25 Eta erran cieçén, Non da çuen fedea? Hec icituric ceudela mirets ceçaten, cioitela elkarren artean, Baina nor da haur, haiceac eta vra manatzen baititu eta obeditzen baitute? 26 Guero tira ceçaten Gadarenoen comarcarát, cein baita Galilearen aurkaz aurk. 27 Bada hari lurrera ilki eta, bat cequión hiri hartaco guiçon dembora lucez gueroz deabrua çuen-bat: eta abillamenduz etzén veztitzen, eta etchetan etzen egoiten, baina thumbetan. 28 Eta harc ikussi çuenean Iesus, heyagoraz ceçoela, egotz ceçan bere buruá haren aitzinera, eta ocengui erran ceçan, Cer da hire eta ene artean, Iesus lainco subiranoaren Semeá? othoitz eguiten drauat, ezneçála, tormenta. 29 Ecen manatzen çuen spiritú satsua guiçonaganic ilki ledin: ecen dembora lucez eduqui çuen hura: eta estecaturic cadenz eta cepoez beguiratzen cen: baina estecailluac çathituric eramaiten cen deabruaz desertuetara. 30 Orduan interroga ceçan hura Iesusec, cioela, Nola duc icen? Eta harc erran ceçan, Legione. Ecen anhitz deabru sarthu ciraden hura baithan. 31 Eta othoitz eguiten ceraucaten, ezlitzan mana abysmora ioaitera. (Abyssos g12) 32 Eta cen han vrdalde handibat alha cenic mendian: eta othoitz eguiten ceraucaten permiti lieçén hetara sartzera: eta permiti cieçén. 33 Ilkirc bada deabruac guiçonaganic sar citecen vrdetara: eta vrdaldea oldar cedin gainetic behera lac-era, eta itho cedin. 34 Eta vrdainéc ikussi çutenean cer eguin içan cen, ihes eguin ceçaten: eta parituric conta ceçaten hirian eta campoetan. 35 Orduan gendeac ilki citecen eguin içan cenaren ikustera, eta ethor citecen Iesusgana, eta eriden ceçaten guiçona ceinetaric deabruac ilki içan baitziraden, veztitua, eta cençatua, iarric ceçoela Iesusen oinetara: eta ici citecen. 36 Eta conta ciecen hæy ikussi vkan çutenec-ere, nola sendatu içan cen demoniatu içana. 37 Orduan othoitz eguin cieçoten Gadarenoén aldirí inguruco gendetze guciac, parti ledin hetaric: ecen icidura handic hartu cituen: eta hura vncira sarthuric, itzul cedin. 38 Eta othoitz ceguión guiçon harc, ceinaganic ilki içan baitziraden deabruac, harequin licén: baina Iesusec igor ceçan, cioela, 39 Itzul adi eure etchera, eta conta eçac cein gauça handiac eguin drauzquían laincoac. Ioan cedin bada hiri gucitic predicatzen cituela Iesusec eguin cerauzcan

gauça guciac: 40 Eta guertha cedin itzuli cenean Iesus, recebi baitzeçan gendetzeac: ecen guciac haren beguira ceuden. 41 Orduan huná, ethor cedin Iairus deitzen cen guiçombat, eta hura cen synagogaco principal: eta egotzi çuenean bere buruá Iesusen oinetara, othoitz eguin cieçon sar ledin haren etchera: 42 Ecen alaba bakoitzbat çuen hamabi vrtheren ingurucoa, eta hura çohian hiltzera. Eta ioaiten gendetzeac hertsen çuen. 43 Eta hamabi vrthez gueroztic odola baratzen etzayon, eta medicuetan bere sustantia gucia despendatu çuen, eta batez-ere ecin sendatu içan cen emaztebatec, 44 Hurbilduric guibeletic hunqui ceçan haren arropa ezpaina eta bertan gueldi cedin haren odol iariatzea. 45 Orduan dio Iesusec, Nor da ni hunqui nauena? Eta guciéc vkatzen çutenaren gainean, erran ceçan Pierrisec, eta harequin ciradenéc, Magistruá, gendetzéc hertsen eta aurizquiten aute, eta dioc, Nor da ni hunqui nauena? 46 Baina Iesusec dio, Norbaitec hunqui nau ecen eçagutu dut verthute eneganic ilki içan dela. 47 Emazte hura bada ikussiric ecen etzayola estali içan, ethor cedin ikara çabilala: eta bere buruá haren aitzinera egotziric declara cieçon populu guciaren aitzinean cer causaz hura hunqui çuen, eta nola sendatu içan cen bertan. 48 Eta harc erran cieçon, Alabá aun bihotz on eure fedec sendatu au: oha baquerequin. 49 Oraino hura minço cela, ethor cedin cembeit synagogaco principalarenetic, hari ciotsala, Hil içan duc hire alabá: ezteçala fatiga Magistrua. 50 Baina Iesusec ençunic ihardets cieçon nescatcharen aitári. Ezaicela beldur, sinhets eçac solament, eta hura sendaturen baita. 51 Eta etchera sarthuric, etzeçan nehor sartzera vtzi Pierris eta lacques eta loannes eta nescatcharen aita eta ama baicen, 52 Eta nigarrez ceuden guciac, eta lamentatzen çutén: baina harc erran ceçan, Eztaguicuela nigarric: ezta hil, baina lo datza. 53 Eta truffatzen ciraden harçaz, hil cela iaquinez. 54 Eta harc, guciac campora iraitziric, eta haren escua harturic, oiuhu eguin ceçan, cioela, Nescatchá, iaiqui adi. 55 Eta itzul cedin haren spiritua, eta iaiqui cedin bertan: eta mana ceçan eman lequión iatera. 56 Eta spanta citecen haren aita-amác: baina harc mana citzan nehozi ezlerroten eguin içan cena.

9 Guero deithuric elkarrequin bere hamabi discipuluac, eman cieçén bothere eta autoritate deabru gucién gainean, eta eritassunén sendatzeco. 2 Eta igor citzan hec laincoaren resumaren predicatzera, eta erién sendatzera. 3 Eta erran cieçén, Ezteçaquela deus eraman bidecotzát, ez vheric, ez maletaric, ez guiric, ez diruric, eta eztuçuela birá arropa. 4 Eta cein-ere etchetan sarthuren baitzarete, han çaudete, eta handic ilki albaizindezte. 5 Eta norc-ere recebituren ezpaiztauzte, ilkirc hiri hartaric, çuen oinetaco errhautsa-ere iharros eaçue testimoniagetan hayén contra. 6 Hec bada ilkirc ioaiten ciraden burguz burgu, euangelizatzen eta sendatzen çutela leku gucietan. 7 Eta ençun citzan Herodes tetrarchac, harc eguiten cituen gauça guciac: eta dudatzen çuen, ceren batzuc erraiten baitzutén, ecen loannes hiletaric resuscitatu cela. 8 Eta batzuc Elias aguertu cela: eta bercéc, cembeit lehenagoco Prophetaric resuscitatu cela. 9 Orduan dio Herodesec, Ioanncsi nic buruá edequi draucac: nor da bada haur, ceinez nic baitançuzquit hunelaco gauçac? Eta hura ikussi nahiz çabilan. 10 Eta itzuliric

Apostoluéc conta cietzoten Iesusi, eguin cituzten gauça guciac. Orduan hec harturic retira cedin Iesus appart. Bethsaida deitzen den hirico leku desertu batetara. **11** Eta gendetzeac hori iaquinic, iarrei qui çaiçzan, eta recebitu cituenean, minçatzen çayen laincoaren resumáz: eta sendatu behar çutenac, sendatzen cituen. **12** Eta eguna has cedin beheratzen: eta hurbilduric hamabiéc erran cieçoten, Eyéc congit gendetzey, ioanic ingurucu burguètara eta parropioetara, retira ditecen, eta eriden deçaten iateco, ecen hemen leku desertuan gaituc. **13** Baina erran cieçén, Eyeçue çuec iatera. Eta hec erran ceçaten, Eztiatiagu borz ogui eta bi arrain baina guehiago: Baldin guc ioanic populu hunen guciaren eros ezpadeçagu iateco. **14** Ecen baciraden borz milla guiçonetarano. Orduan dioste bere discipuluey, lar eraci itzaçue mahaindaraz berroguey eta hamarná. **15** Eta hala eguin ceçaten, eta iar citecen guciac. **16** Orduan harturic borz oguiac eta bi arrainac, cerurat beha cegoela benedica citzan hec: eta hauts citzan, eta eman cietzén discipuluey, populuaeren aitzinean eçar litzatençát. **17** Ian ceçaten bada guciéc, eta ressasia citecen: eta goitiu içan dirade soberatu içan çaiçten çathietaric hamabi sasquitara. **18** Eta guertha cedin, hura appart othoiz eguiten cegoela, discipuluaç harequin baitziraden eta interroga baitzitan hec, cioela, Ni nor naicela dioite gendec? **19** Eta hec ihardesten çutela erran ceçaten, Ioannes Baptista: eta bercéc, Elias: eta bercéc, ecen cembeit Propheta lehenagocoetaric resuscitatu içan dela. **20** Eta erran cieçén, Eta çuec nor naicela ni dioçue? Ihardesten çuela Simon Pierrisec erran ceçan, Christ laincoarena. **21** Orduan harc mehatchatzen cituelaric mana citzan nehoi haur ezlerroten: **22** Cioela, Behar da guiçonaren Semeac anhitz suffri deçan, eta reprobá dadin Ancianoéz eta Sacrificadore principaléz, eta Scribez, eta hil dadin, eta hereneco egunean resuscita dadin. **23** Guero erraiten cerauen guciy. Baldin nehor hor ene ondoan ethorri nahi bada, renuntia beça bere buruaz, eta har beça bere crutzea egun oroz, eta berrait niri. **24** Ecen norc-ere nahi vkanen baitu saluatu bere vicia: galduren du hura: baina norc-ere galduren baitu bere vicia ene causaz, saluaturen du hura. **25** Ecen cer probetchu du guiçonac baldin mundu gucia irabaz badeça, eta bere buruá destrui deçan, eta gal dadin? **26** Ecen nor-ere ahalque içanen baita niçaz eta ene hitzéin, harçaz ahalque içanen da guiçonaren Semea, dathorranean bere maiestatean, eta Aitarenean eta Aingueru sainduenean. **27** Eta erraiten drauçuet eguiaz, badirade hemen present diradenotaric batzu, herioa dastaturen ez tutenic laincoaren resumá ikus deçaqueteno. **28** Eta guertha cedin, hitz hauçaz gueroztic quasi çortzi egunen buruán, har baitzitan Pierris eta Ioannes eta lacques, eta igan baitzedin mendi batetara othoiz eguitera. **29** Eta othoiz eguiten cegoela, haren beguitharteco formá mutha cedin, eta haren abillamendua churrit eta chist-mista beçain arguit. **30** Eta huná, bi guiçon miño ciraden harequin, cein baitziraden Moyses eta Elias: **31** Hauc aguerturic gloriarequin, erraiten çutén, harc Ierusalem complitzeco çuen fina. **32** Eta Pierris, eta harequin ciradenac, ciraden logalez cargatuac: eta iratzartu ciradenean, ikus ceçaten haren maiestatea, eta harequin ceuden bi guiçonac. **33** Eta guertha cedin, hec partitu ciradenean hareganic: Pierrisec erran baitzieçón Iesusi, Magistruá, on

duc gu hemen garen, eguin ditzagun bada hirur tabernacle, bat hire, eta bat Moysesen, eta bat Eliasen: Etzaçuala cer miño cen. **34** Eta harc gauça hauc erraiten cituela, eguin cedin hodeybat, eta estal citzan hec: eta ici citecen hodeyean sartzen ciradenean. **35** Orduan vozbat eguin cedin hodeyetic, cioela, Haur da ene Seme maitea, huni beha çauçizquote. **36** Eta voz hura eguiten cela, eriden cedin Iesus bera: eta hec ichilic egon citecen, eta egun hetan etzieçoten nehoi deus erran ikussi cituzten gauçetaric. **37** Eta guertha cedin ondoco egunean, hec menditic iautsi ciradenean, gendetze handibat conctrura ilki baitzequin hari. **38** Eta huná, compainiaco guiçombat oihuz iar cedin, cioela, Magistruá, othoiz eguiten drauat beha-eçac ene semeaganát: ecen haur bera baicen eztiat. **39** Eta huná, spirituaç hartzen dic, eta bertan heyagoraz iarten duc, eta çathicitzen dic haguna dariola, eta huneganic nequez partitzen duc, haur hausten duela. **40** Eta othoiz eguin diraueat hire discipuluey, egotz leçaten hura campora: baina ecin eguin dié. **41** Eta ihardesten duela Iesusec dio, O natione incredula eta gaichoto, noizdrano finean çuequin içanen naiz eta supportaturen çaituztet? Ekarrac huná eure semea. **42** Eta oraino hurbiltzen cela hauts ceçan hura deabruac eta çathica: eta mehatcha ceçan Iesusec spiritu satsua, eta senda ceçan haourra, eta renda cieçón bere aitari. **43** Eta spanta citecen guciac laincoaren verthute gucizco handiaren gainean. Eta guciac miraculuz ceudela, eguiten cituen gauça gucién gainean, erran cieçén bere discipuluey, **44** Eçar itzaçue çuec hitz hauc çuen beharrietan: ecen içanen da guiçonaren Semea liuraturen baita guiçonén escuetara. **45** Baina hec hitz haur etzuten aditzen, eta hetaric estalia cen, hala non ezpaituztén hura senditzen: eta beldur ciraden haren interrogatzera hitz huneçaz. **46** Guero sar citecen elkarrequin dispután, eya hetaric cein cen handiena. **47** Eta Iesusec hayén bihotzeco pensamendua ikussi çuenean, haourtchobart harturic eçar ceçan bere aldean: **48** Eta erran cieçén, Norc-ere recebituren baitu haourtcho haur ene icenean, ni recebitzen nau: eta norc-ere ni recebituren bainau, ni igorri nauena recebitzen du: ecen nor baita chipiena çuen gucion artean, hura içanen da handi. **49** Eta ihardesten çuela Ioannesec erran ceçan, Magistruá, ikussi diagu norbeit hire icenean deabruac campora egoizten cituenic: eta debetatu diagu hura, ceren ezpaitaric gurequin hiri. **50** Orduan erran cieçón Iesusec, Ezteçaçuela debeta, ecen gure contra eztena gure alde da. **51** Eta guertha cedin, haren goiti alichatzeco egunac complitzen ciradenean, orduan chuchent baitzeçan bere beguithartea gogo eguinic Ierusalemara ioaitera. **52** Eta igor citzan mandataricac bere aitzinean, eta ioanic sar citecen Samaritanoén burgu batetan, ostatusc appain lieçotençát: **53** Baina etzeçaten recebi, ceren haren beguithartea baitzén Ierusalemerrat ioiten cenarena. **54** Eta hori ikussiric haren discipulu lacquesec eta Ioannesec erran ceçaten, launa, nahi duc derragun çua iauts dadin cerutic, eta deseguín ditzan, Eliasec-ere eguin çuen beçala? **55** Baina itzuliric Iesusec mehatcha citzan hec, cioela, Etzaçiqueç cer spiritutaco çaretén. **56** Ecen guiçonaren Semea ezta ethorri guiçonén vicién galtzera, baina salutzera. Eta ioan citecen berce burgu batetara. **57** Guero guertha cedin, hec bideaz ioaiten ciradela, erran baitzieçón norbeitic, launa, iarreiquiren natzaic

norat-ere ioanen baitaiz. **58** Eta lesusec erran cieçon. Aceriéc çulhoac citié, eta ceruco choriéc ohatzeac: baina guioçnaren Semeac eztic non bere buruá paussa deçan. **59** Baina erran cieçon berce bati, Arreit niri. Eta harc erran ceçan, launa, permiti ieçadac behin ioan nadin neure aitaren ohorztera. **60** Eta erran cieçon lesusec, Vtzizac, hilac bere hilén ohorztera: baina hi habil eta denuncia eçac laincoaren resumá. **61** Orduan erran ceçan berce batec-ere, launa, larreiquiren natzaic hiri: baina permiti ieçadac behin etchecoetic congít har deçadan. **62** Eta erran cieçon lesusec, Eztuc nehor bere escua goldean eçartan eta guibelerat behatzen duenic propio denic laincoaren resumacotzat.

10 Gauça hauen ondoan ordena citzan launac berce hiruroguey eta hamar-ere, eta igor citzan hec birá bere beguitharte aitzinean, bera ethorteco cen hiri eta leku gucietara. **2** Eta erraiten cerauen, Vztá handi da, baina languilec guti: othoitz eguioçue bada vzta labeari, irion ditzan languilec bere vztara. **3** Çoazte, huná nic igorten çaituztet çuec bildotsac otsoén artera beçala. **4** Eztramaçuela ez mulsaric, ez maletaric, ez çapataric: eta nehor bidean ezteçaçuela saluta. **5** Cein-ere etchetan sarthuren baitzarete, lehenic erraçue, Baquea dela etche hunetan. **6** Eta baldin han baquezco semeric batre bada, paussaturen da çuen baquea haren gainean: ezpere çuetara itzuliren da. **7** Eta etche hartan berean çaudete, iaten eta edaten duçuela aitzinera emanen çaiçuenetic: ecen languilea bere sariaren digne da. Etzaitezela iragan etchetic etchera. **8** Baina are cein-ere hiritan sarthuren baitzarete, eta recebituren baitzaituzte, ian eçaçue aitzinera eçarten çaiçquieçnetaric: **9** Eta sendaitzaçue hartan diraten eriac, eta erreçue, Hurbildu da çuetara laincoaren resumá. **10** Baina cein-ere hiritan sarthuren baitzarete, eta ezpaitzaituzte recebituren, ilkiric hango carriquetara, erraçue, **11** Çuen hiritic lothu çaicun erhautsa-ere iharosten dugu çuen contra: guciagatic-ere haur iaquieçue, ecen hurbildu dela çuetara laincoaren resumá. **12** Baina badiotsuet ecen Sodomacoac egun hartan hiri hura baino emequiago tractatuac içanen diradela. **13** Malediczione hiri Chorazin, malediczione hiri Bethsaida, ecen baldin Tyren eta Sidonen eguin içan balirade çuec baithan eguin içan diraden verthuteac, espaldi çacurequin eta hautsequin iarriric emendatu ciratequeen. **14** Halacotz Tyr eta Sidon emequiago tractatuac içanen dirade iudicioan ecen ez çuec. **15** Eta hi Capernaum cerurano alchatu içan aicena, ifferrurano beheraturen aiz. (Hadës g86) **16** Çuec ençuten çaituztenac, ni ençuten nau: eta çuec iraitzen çaituztenac, ni iraitzen nau: eta ni iraitzen nauenac, ni igorri nauena iraitzen du. **17** Eta itzuli içan dirade hiruroguey eta hamarrac bozcarierequin, cioitela, launa, deabruac-ere suiet eguiten ciazquiguc hire icenean: **18** Eta erran cieçén, lkusten nuen Satan chistmista beçala cerutic erorten. **19** Huná, badrauçuet bothere suguén eta scorpiónen gainean eбилteco, eta etsayaren puissança guciaren gainean: eta deussec eztrauçue calteric eguinen. **20** Ordea harçaz etzaitzela aleguera, ceren spirituac suiet eguiten çaiçquieçuen: baina aitzitic aleguera çaitetze, ceren çuen icenac scribatuac baitirade ceruètan. **21** Ordu hartan berean aleguera cedin Iesus spirituz, eta erran

ceçan, Aitá, ceruco eta lureco launá, esquerrac rendatzen drauzquiat, ceren estali baitrauztec gauça hauc çuhurréy eta adituey, eta manifestatu baitrauztec haour chipley: bay Aitá, ceren hala içan baita hire placer ona. **22** Orduan discipuluetarat itzuliric erran ceçan, Gauça guciac niri neure Aitaz eman çaiçquít, eta nehorc eztaqui nor den Semea, Aitác baicen: eta nor den Aita, Semeac baicen, eta nori-ere Semeac manifestatu nahi vkanen baitrauca. **23** Eta discipuluetarat itzuliric, appart erran cieçén, Dohatsu dirade çuec dacusquieçuen gauçac dacusquiten beguic. **24** Ecen erraiten drauçuet, anhitz Prophetac eta reguec desiratu vkan dutela çuec ikusten dituçuen gaucec ikustera, eta ezpaituzte ikussi: eta ençuten dituçuen gaucec ençutera, eta ezpaituzte ençun. **25** Orduan huná, Legueco doctorbat iaiqui cedin, hura tentatzen çuela, eta cioela, Magistruá, cer eguinez vicitze eternala heretaturen dut? (aiõnios g166) **26** Eta harc erran cieçon, Leguean cer da scribatua? nola iracurtzen duc? **27** Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Onhetsiren duc eure lainco launa eure bihotz guciac, eta eure arima guciac, eta eure indar guciac, eta eure pensamendu guciac: eta eure hurcoa eure buruá beçala. **28** Orduan erran cieçon, Vngui ihardetsi duc: hori eguic eta vicico aiz. **29** Baina harc bere buruá iustificatu nahiz, erran cieçon Iesusi, Eta nor da ene hurcoa? **30** Eta ihardesten çuela lesusec erran ceçan, Guiçombat iausten cen Ierusalemetic Iericora, eta eror cedin gaichtaguinen artera, eta hec hura billuciric, eta çaurthuric ioan citecen, hura erdi hilic vtziric. **31** Eta encontruz Sacrificadorebat iauts cedin bide harçaz beraz: eta hura ikussiric berce aldetic iragan cedin. **32** Halaber Leuitabate-ere leku hartara helduric eta hura ikussiric, berce aldetic iragan cedin. **33** Baina Samaritanobat bere bidea iragaiten çuela, ethor cedin harengana, eta hura ikussiric compassione har ceçan. **34** Eta hurbilduric lot citzan haren çauriac, emanic olio eta mahatsarno, eta hura eçarriric bere abrearen gainean, eraman ceçan ostaleriara, eta pensa ceçan. **35** Biharamunean partitzean idoquiric bi dinero eman cietzón ostatuari, eta erran cieçon, Errequeitu emóc huni, eta cer-ere guehiago despendaturen baituc, nic itzul nadinean rendaturen drauat. **36** Cein bada hirur hautaric irudi çaic gaichtaguinetara erori içan denaren hurco içan dela? **37** Eta harc erran cieçon, Hari misericordia eguin vkan draucana. Diotsa bada lesusec, Oha, hic-ere eguic halaber. **38** Eta guertha cedin hec ioaiten ciradela, hura sar baitzedin burgu batetan: eta emazte, Martha deitzen cen batec recebi ceçan hura bere etchera. **39** Eta hunec çuen ahizpabat Maria deitzen cenic, harc-ere Iesusen oinetara iarriric cegoela, haren hitza ençuten çuen. **40** Baina Martha eguitecotan cen anhitz cerbitzuren eguiten: eta gueldituric erran ceçan, launa, eztuc hic ansiaric ceren neure ahizpác neuror cerbitzatzera vtziten nauen? erroc bada ni aldiz aiuta neçan. **41** Eta ihardesten çuela erran cieçon lesusec, Martha, Martha, arrangura dun, eta tormentatzen aiz anhitz gauçaren ondoan: **42** Ordea gauçabat dun necessarió. Baina Mariac parte ona hautatu din, cein ezpaitzayo edequiren.

11 Guertha cedin halaber leku batetan othoitz eguiten cegoela, cessatu cenean, erran baitzieçon bere discipuluetaric batec, launa, iracats ieçaguc othoitz eguiten, Iannesecc-ere

bere discipuluey iracatsi drauen beçala. 2 Eta erran cieçén, Othoitz eguiten duçuenean, erran eçaçue, Gure Aita ceruètan aicena, Sanctifica bedi hire icena, Ethor bedi hire resumá, Eguin bedi hire vorondatea, ceruån beçala, lurrean-ere. 3 Gure eguneco oguia iguc egunecotzat. 4 Eta barka ietzaguc gure bekatuac: ecen guc-ere barkatzen dirauèagu guri çor draucuten guciey. Eta ezgaitzala sar eraci tentacionetan, baina deliura gaitzac gaichtotic. 5 Eta erran cieçén, Cein da çuetaric vkanen duena adisquidebat, eta ioanen dena harengana gau-eriditan eta erranen draucana, Adisquideá, presta ietzadac hirur ogui: 6 Ecen ene adisquidebat ethorri içan duc bidetic enegana, eta eztiát cer aitzinean eçar dieçodan. 7 Eta harc barnetic ihardesten duela erran deçan, Ezneçála fascha: ia borthá ertsia duc, eta ene haourtchoac enequila dituc ohean: ecin iaiqui niaitec hiri emaitera. 8 Erraiten drauçuet, baldin iaiquiric eman ezpadiço-ere, ceren haren adisquide den: halere haren muthiritassunagatic iaiquiric emanén drauca cembat-ere behar baitu. 9 Eta nic erraiten drauçuet, Esca çaitetzte, eta emanen çaiçue: bilhaeçaçue, eta eridenen duçue: bulka eçaçue eta irequiren çaiçue. 10 Ecen escatzen den guciac recebitzen du: eta bilhatzen duenac erideiten du: eta bulkatzten duenari, irequiren çayo. 11 Eta cein da çuetaric aità, semea ogui esca badaquió, harribat emanen draucana? edo baldin arrain esca badaquió, ala arrainaren lekuan suguebat emanen drauca? 12 Edo baldin arraultze baten esca badadi, ala scorpiona emanen drauca? 13 Beraz çuec baldin gaichto çaretelaric, badaquiçue gauça onén çuen haourrey emaiten, cembatez guehiago çuen Aita celestialac emanen draue Spiritu saindua escaturen çaiçconey. 14 Orduan egotz ceçan campora deabrutat, eta hura cen mutu: eta guertha cedin, deabrua ilki cenean, miñça baitzedin mutua: eta mirets ceçaten gendetzéc. 15 Eta hetaric batzuc erran ceçaten, Beelzebub deabruén princearen partez egoizten ditu campora deabruac. 16 Eta berceac tentatzen çutela, signo cerutic esquez çaiçcan. 17 Baina harc nola baitzequizquian hayén pensamenduc, erran cieçén, Bere contra partitua den resuma gucia, deseguiten da: eta etche bere contra partitua erorten da. 18 Eta baldin Satan-ere bere contra partitua bada, nolatan haren resumá egonen da? ecen badioçue Beelzebub-en partez campora egoizten ditudala nic deabruac. 19 Eta baldin nic Beelzebub-en partez campora egoizten baditut deabruac, çuen seméc noren partez campora egoizten dituzte? halacotz hec içanen dirade çuen iuge. 20 Baina baldin laincoaren erhiaz campora egoizten baditut deabruac, segur heldu içan da çuetara laincoaren resumá. 21 Guiçon borthiz harmatu batec beguiratzen duenean bere iaureguia, baquean dirade harc dituen gauçác. 22 Baina bera baino borhitzago batec acomettaturic garait badeça, haren harmadura gucia, ceinetan fida bazeín, edequiten du, eta haren ostillamendua distribuitzen. 23 Eneçin eztena ene contra da: eta enequin biltzen ari eztena barreyatzen ari da, 24 Spiritu satsua ilki denean cembeit guiçonaganic leku leihorréz dabila, paussu bilha: eta erideiten eztuenean, dio, Itzuliren naiz neure etchera nondic ilki içan bainaiz. 25 Eta ethorriric erideiten du hura escobatua eta appaindua. 26 Eta orduan ioaiten da, eta hartzen ditu berceric çazpi spiritu bera baino gaichtoagoac: eta sarthuric habitatzen dirade han: eta eguiten da guiçon haren

azquen conditionea lehena baino gaichtoago. 27 Eta guertha cedin gauça hauc erraiten cituela, althaturic voza emazte batec popularean artetic, erran baitzieçon, Dohatsu dituc hi egari auen sabela, eta hic edosqui dituán vgtzac. 28 Eta harc erran ceçan, Baina aitzitic dohatsu dirade laincoaren hitza ençuten, eta hura beguiratzen dutenac. 29 Eta gendetzeac biltzen ciradela, has cedin erraiten, Generatione haur gaichtoa da: signo esquez dago: baina signoric etzayó emanen Ionas prophetaren signoa baicen. 30 Ecen nola Ionas Niniuacoey signo içan baitzayen, hala içanen çayó guiçonaren Semea-ere generatione huni. 31 Egu-erdi aldeco reguina iaiquieren da iudicioan generatione hunetaco guiçonequin, eta condenaturen ditu: ceren ethor baitzedin lurraren bazterretic Salomonen sapientiaren ençutera: eta huná, Salomon bainoagoa leku hunetan: 32 Niniuaco guiçonac iaiquieren dirade iudicioan generatione hunequin, eta condemnaturen duté: ceren Ionasen predicationera emenda baitzitecen: eta huná, Ionas bainoagoa leku hunetan. 33 Eta nehorc candela irachequia eztu leku estalian eçarten, ez gaitzurupean: baina candelerean, sartzen diradenéc arguia ikus deçatençat. 34 Gorputzaren candelá, beguia da: beraz baldin hire beguia simple bada, hire gorputz gucia ere argui duquec: baina gaichto bada, hire gorputza-ere ilhun duquec. 35 Considera eçac bada hitan den arguia ilhumbé ezten. 36 Beraz baldin hire gorputz gucia argui bada, parteric batre ilhunic eztuela: argui içanen duc gucia, candelác bere claretateaz arguitzen auènean beçala. 37 Eta miñçatu cenean, othoitz eguin cieçon Phariseu batec barazcal ledin hura baithan, eta Iesus sarthuric iar cedin mahainean. 38 Baita Phariseuac hori ikussiric mirets ceçan ceren lehenic ezpaitzedin ikuz barazcal aitzinean. 39 Eta erran cieçón launac, Baina çuec Phariseuoc coparen eta plataren campoco aldea चाहutzen duçue: baina çuen barnean dena, bethea da harrapaqueriaz eta gaichtaqueriaz. 40 Adimendu gabeác, campocoa eguin duenac eztu barnecoa ere eguin? 41 Aitzitic duçuenetic emaçue elemosynatan: eta huna, gauça guciac chahu dituqueçue. 42 Baina maledictione çuen gainean Phariseuác: ecen detchematzen dituçue menthá eta rutá, eta baratze belhar gucia, baina vtziten dituçue guibelera laincoaren iugemendua eta charitatea: hauc eguin behar ciraden, eta hec ez vtzi. 44 Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ecen monument agueri eztradenac beçala çarete, eta hayén gainean dabiltzan guiçonéc ezpaitaquizquite. 45 Orduan ihardesten duela Legueco doctoretaric batec diotsa, Magistrua, gauça horién erraitean gu-ere iniuriatzen gaituc. 46 Eta harc dio, Maledictione çuen gainean-ere Legueco doctorác, ecen cargatzen dituçue guiçonac carga iassaiteco nequezcoez: baina ceuroc çuen erhietaric batez eztiuçue cargác hunquitzen. 47 Maledictione çuen gainean, ecen edificatzen dituçue Prophetén thumbác, eta çuen aitéc hil vkan dituzte hec. 48 Segurqui testificatzen duçue ceuroc çuen aiten obretan consentitzen duçuela: ecen hec hil dituzte, eta çuec edificatzen dituçue hayén thumbác. 49 Halacotz laincoaren sapientiac-ere erran du, Igorriren ditut hetara Prophetác eta Apostoluac, eta hetaric hilen duté eta persecutaturen. 50 Nazione huni galdeguin daquionçat, munduaren createoneaz gueroztic issuri den Propheta gucién odola: 51 Abelen odoletic Zachariasen odolero, cein hil vkan

baitzutén aldareari eta templeari artean: are diotsuet, galde eguinen çayola natione huni. 52 Maledictione çuen gainean Legueco doctorác: ecen eçagutzearen gakoa kendu duçue: ceuroc etzarete sarthu içan, eta sartzen ciradenac beguiratu dituçue. 53 Eta gauça hauc hæy erraiten cerauztenean, has cequitzon Scribác eta Phariseuac haguiz hertsen, eta propos iradoquiten anhitz gauçaz. 54 Celatan ceudela, eta cerbait haren ahotic hatzaman aiherez çabiltzala, accusa leçatençat.

12 Bizquitarteian bildu içanic gendetze mulço handiac hambat non elkar aurizquiten baitzutén, has cequién erraiten bere discipuluey, Lehenic beguira çaitetze Phariseuén altchagarritic, cein baita hypocrisiá. 2 Ecen ezta deus estaliric aguerturen eztenic: ezeta deus secreturic iaquinen eztenic. 3 Halacotz ilhubean erran dituçuen gauçac, arguian ençunen dirade: eta beharrira gamberetan erran duçueña, predicaturen da etche gainenan. 4 Eta diotsuet çuey neure adisquideoy, Etzaretela beldur gorputza hiltzen dutenén, eta guero ezpaitute cer guehiagoric eguin deçaten. 5 Baina eracutsiren drauquet noren beldur behar çareten: çareten beldur, hil duqueenean gehennara egoiztecó autoritátea duenarén: are diotsuet, haren beldur çareten. (Geenna g1067) 6 Eztira borz parra-chori bi dirutchotan saltzen, eta hetaric bat ezpaita ahanciric laincoaren aitzinean? 7 Baina çuen buruco bilo guciac-ere contactuac dirade etzaretela beraz beldur: parra-chori araldeac baino guehiago balio duçue çuec. 8 Badiotsuet bada, Norc-ere ni aithorturen bainau guiçonen aitzinean, guiçonaren Semeac-ere aithorturen du hura laincoaren Aingueruén aitzinean. 9 Baina ni guiçonén aitzinean vkaturen nauena, vkatua içanen da laincoaren Aingueruén aitzinean. 10 Eta norc-ere erranen baitu hitzic guiçonaren Semearen contra barkaturen çayó hari: baina Spiritu sainduaren contra blasphematuren duenari, etzayó barkaturen. 11 Eta eramanen çaituztenean synagoguetara, eta magistratuetera, eta potestatetara, eztuçuela ansiaric, nola edo cer ihardetsiren duçuen edo cer erranen. 12 Ecen Spiritu sainduac iracatsiren çaituzte ordu hartan berean, cer erran behar daten. 13 Eta erran cieçón gendetzeoetaric batec, Magistruá, erróc ene anayeri parti deçan enequin heretagea. 14 Baina harc erran cieçón, Guiçoná, norc eçarri nau ni iuge, edo partizale çuen gainean? 15 Guero erran cieçón, Ikussaçue, eta beguira çaitetze auaritiatic: ecen cembeitec onhassunez abundantia badu-ere, bere vicia eztu bere onetari. 16 Eta erran cieçén comparisonebat, ciuela, Guiçon abrats baten landéc abundantiqui fructu ekarri vkan duté: 17 Eta gogueta eguiten çuen bere baithan, ciuela, Cer eguinen dut? ecen ezut nora bil ditzadan neure fructuac. 18 Eta erran ceçan, Haur eguinen dut: deseguinen ditut neure granerac, eta handiagoc eguinen ditut: eta hara bilduren ditut neure fructu guciac, eta neure onac. 19 Eta erranen drauçat neure arimarí, Arimá, badituc on handiac anhitz vrthetacoizat bilduac: reposa adi, ian eçac, edan eçac, eta atsequin har eçac. 20 Baina erran cieçón laincoac, Erhoá, gaurco gauèan eure arimá edequiren çaic: eta dituán gauçac, noren içanen dirade? 21 Hala da onhassun handiac beretaco biltzen dituená, eta laincoa baithan abrats eztena. 22 Orduan erran cieçén bere discipuluey, Halacotz diotsuet, eztuçuen artharic çuen vicitzeaz, cer ianen duçuen: ez eta gorputzaz cerçaz veztituren çareten. 23 Vicia

vianda baino guehiago da, eta gorputza abillamendua baino. 24 Considera itzaçue beleac, ecen ezutela ereiten ez biltzen, eta hec ezuté sotoric ez graneric, eta laincoac hatzen ditu hec, cembatez çuec choriéc baino guehiago balio duçue? 25 Eta norc çuetaric artha vkanez eratchequi ahal dieçaqueo bessobab bere handitassunari? 26 Bada baldin chipién dena-ere ecin badaguicue, cer goiticoéz arthatsu çarete? 27 Consideraitzaçue floreac, nola handitzen diraden: eztride nekatzen, eta ezute iruten: baina badiotsuet, are Salomon-ere bere gloria guciarequin ezteela veztitu içan hetaric bat beçala. 28 Bada baldin egun landán belhar dena, eta bihar labean eçarten dena laincoac hala inguru veztitzen badu, cembatez areago çuec fede chipitacoac 29 Çuec beraz eztaguicuela galderic cer ianen duçuen edo cer edanen: eta etzaitetzela dudán iar 30 Ecen gauça hauc guciac munduco gendéc bilhatzen dituzté: baina çuen Aitac badaqui, ecen hauén beharra baduçuela. 31 Bainaitzitic bilha eçaçue laincoaren resumá, eta gauça hauc guciac emanen çaiçziquie gaineraco. 32 Ezaicela beldur tropel chipiá, ecen çuen Aitaren placer ona içan da çuey resumaren emaitera. 33 Sal itzaçue çuen onac, eta eman itzaçue elemosynata. Eguin itzaçue ceurondaco çahartzen eztridaren mulsác, ceruètan thesaur nehoiz-ere falta eztaitembat: nora ohoinic ezpaita hurbiltzen, eta non cerrenez ezpaitu deseguiten. 34 Ecen non baita çuen thesaura, han içanen da çuen bihotza-ere. 35 Bira çuen guerrunceac guerricatuac, eta çuen candelác irachequiac. 36 Eta çuec çareten noiz hayén nabussia ezteyetic itzul daiten beguira dauden guiçonetará irudi: dathorrenean, eta borthá bulka deçanean, bertan irequi deçotençat. 37 Dohatsu dirade cerbitzari hec, cein dathorrenean nabussiac eridenen baititu iratzarriac: eguiaz diotsuet guerricaturen dela bera, eta mahainean iar eraciren dituela, eta aitzinaraturic cerbitzaturen dituela. 38 Eta baldin badathor bigarren veillán, eta heren veillán badathor, eta hala eriden ditzan: dohatsu dirade cerbitzari hec. 39 Eta haur iaquicue, ecen baldin baleaqui aitafamiliác cer orduz ohoina ethorteco licén, veilla leçaqueela, eta ezleçaqueela vtzi çulhatzera bere etchea. 40 Çuec-ere bada çareten prest, ecen vste eztuçuen orduan guiçonaren Semea ethorrinen da. 41 Orduan erran cieçón Pierriseç, launa, guri erraiten drauçac comparisone hori ala bay guciye-ere? 42 Eta erran ceçan launac, Cein da despensér leyala eta çuhurra, nabussiac bere familiaren gaineco ordenatu duena, demborán ordinarioa deyençat? 43 Dohatsu da cerbitzari hura, dathorrenean nabussiac hala eguiten eridenen duena. 44 Eguiazqui erraiten drauquet, ecen duen guciaren gaineco eçarriren duela hura. 45 Eta baldin erran badeça cerbitzari harc bere bihotzean, Berancen du ene nabussiac ethortera: eta has badadi cehatzen muthillén eta nescatoén, eta iaten eta edaten eta horditzen. 46 Ethorrinen da cerbitzari haren nabussia, harc vste ezuten egunean, eta eztaquian orenean: eta berecieren du hura, eta haren partea infidelequin eçarriren. 47 Eta bere nabussiaren vorondatea eçagutu duen cerbitzaria, eta ezpaita preparatu, eta ezpaitu haren vorondatearen araura eguin, cehaturen da anhitz vkaldiz: 48 Baina eçagutu ezteña, eta cehatu içateco merci duqueen gauçac eguin dituená, cehaturen da vkaldí gutiz. Bada anhitz eman içan çayon guciari, anhitz galde eguinen çayó: eta

beguiratzera anhitz eman ičan çayonari, hambat guehiago galde eguinen çayó. **49** Suaren emaitera ethorri naiz lurrera: eta cer nahi dut guehiago baldin ia irachequia bada? **50** Baina baptismo batez batheyatzeco naiz, eta nola hertsen naiz haur compli daiten artean? **51** Vste duçue ecen lurrean baquearen eçartera ethorri naicela? ez, diotsuet, baina diuisionearen. **52** Ecen hemendic harát ičanen dirade borz etche batetan diuisionetan diratenic, hirurac bién contra, eta biac hirurén contra. **53** Diuisionetan ičanen da aítá semearen contra, eta semea aitaren contra: amá alabaren contra, eta alabá amaren contra: ama-guinharrebaren bere errenaren contra, eta errena bere ama-guinharrebaren contra. **54** Guero erraiten cerauen gendetzey-ere, Ikus deçaçueanean hodeybat altchatzen dela Occidentetic, bertan dioçue, vria heldu da: eta hala guerthatzen da. **55** Eta hegoác draunsanean, erraiten duçue, ecen bero eguinen duela: eta hala guerthatzen da. **56** Hypocritác, ceruären eta lurraren itchuraren iugeatzen daquique: eta dembora hunez nola etzuçue iugeatzen? **57** Eta nola ceuron buruz-ere etzuçue iugeatzen bide dena? **58** Bada ioaiten aicenean eure partida contrastarequin magistratuagana, enseya adi bidean haren menetic ilkiten: tira ezeçañçat iugeagana, eta iugeac eman ieçon sargeantari, eta sargeantac eçar ezeçan presoindeguian. **59** Erraiten drauat, ezaiz ilkiren handic azquen pelata-ere renda diroqueano.

13 Eta baciraden batzu dembora hartan berean hari contatzen ceraucatenic Galileanoéz, ceinén odola Pilatec nahassi vkan baitzuen hayén sacrificioequin. **2** Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Vste duçue ecen Galileano hauc berce Galileano guciac baino bekatoreago ciradela, ceren halaco gauçác suffritu baitituzte? **3** Ezet diotsuet: aitzitic baldin emenda ezaçaitezte guciac halaber galduren çarete. **4** Ezpa, Siloeco dorreac gainera eroriric hil vkan cituen hemeçortzi hec, vste duçue Ierusalemeco habitant guciac baino hoguendunago ciradela? **5** Ezet diotsuet: aitzitic baldin emenda ezaçaitezte, guciac halaber galduren çarete. **6** Erraiten çuen comparatione haur-ere, ficotzebat çuen edocein-batec landatua bere mahastian: eta fructu bilha ethor cedin hartara: eta etzeçan eriden. **7** Eta erran cieçón mahasti çainari, Huná, hirur vrthe dic ethorten naicela fructu bilha ficotze hunetara, eta eztiat erideiten: picca eçac: certaco lurra-ere empatchatzen du? **8** Eta harc ihardesten çuela erran cieçón, launa, vtzi eçac are vrthe hunetan, inguru aitzurtu duqedano, eta vngarri eman deçaçueodano. **9** Eta baldin ekar badeça fructuric, vngui, ezipere, guero piccaturen duquec. **10** Eta iracasten ari cen synagoga batetan Sabbathoan. **11** Eta huná, emaztebat ethor cedin eritassunezco spiritua çuenic ia hemeçortzi vrthez: eta cen crocatua, eta neholetan-ere ecin chuchent ceiten. **12** Eta hura ikussi çuneean lesusec dei ceçan beregana, eta erran cieçón, Emaztea, lachatu aiz eure eritassunetic. **13** Eta gainean eçar cietzón escuac, eta bertan chuchent cedin, eta glorificatzen çuen laincoa. **14** Baina ihardesten çuela synagogaco principalac, gaitzuric ceren Sabbathoan sendatu çuen lesusec, erran cieçón populari, Sey egun dirade ceinetan lan eguin behar baita, hetan badaçatozte eta senda çaitetzte, eta ez Sabbath egunean. **15** Ihardets cieçón bada launac, eta erran ceçan, Hypocritác,

çuetaric batbederac Sabbathoan eztu lachutzen bere idia edo bere astoa mangederatic, eta eramaiten ederaterata? **16** Eta Abrahamen alaba haur, cein estecatu baitzuen Satanec, huná, hemeçortzi vrthe duela, etzén estecadura hunetaric lachatu behar Sabbath egunean? **17** Eta gauça hauc harc erraiten cituenean, confunditzen ciraden hari contrastatzen çaiçquion guciac: baina populu gucia alegueratzen cen harçaz eguiten ciraden gauça glorioso guciéz. **18** Orduan erraiten çuen lesusec, Cer irudi du laincoaren resumác? eta cerequin comparaturen dut hura? **19** Mustarda bihia irudi du, cein harturic guiçon batec eçar baitzeçan bere baratzean, eta haz cedin eta arbore handia eguin cedin eta ceruco choriéc ohatzeac eguin dituzte haren adarretan. **20** Eta berriz erran ceçan, Cerequin comparaturen dut laincoaren resumá? **21** Altchagarria irudi du, cein harturic emazte batec eçar baitzeçan hirur neurri irinetan, gucia altchatu liçateno. **22** Guero iragaiten cen hiritan eta burguetan, iracasten çuela, eta Ierusalemeratco bidea eguiten çuela. **23** Eta erran cieçón norbeitec, launa, gutiac dira saluatzén diradenac? Eta harc erran cieçén, **24** Enseya çaitetzte sartzen bortha herssitic: ecen anhitz, erraiten drauquet, sarthu nahiz ebiliren diradela, eta ecin sarthuren baitirade. **25** Eta aitafamilia iaiqui datenean, eta borthá ertsi duqueenean, eta has çaitetzenean campoan egoiten, eta bortharen bulkatzen, erraiten duçuela, launa, launa, irequi eçaguc: eta ihasderten duela erranen drauque, Eztaquit çuec nongo çareten. **26** Orduan hassiren çarete erraiten, lan diagu hire presentían, eta edan diagu, eta gure carriquetan iracatsi duc hic. **27** Eta erranen du, Erraiten drauquet eztaquit çuec nongo çareten: parti çaitetzte eneganic iniquitate eguiten duçuen guciác. **28** Han ičanen da nigar eta hortz garrascots: ikus ditzaçueanean Abraham, eta Isaac, eta Iacob eta Propheta guciac laincoaren resumán, eta çuec campora iraitzen çaretela. **29** Orduan ethorriren dirade Orientetic, eta Occidentetic: Aquilonetic, eta Egu-erdtic: eta iarriren dirade mahainean laincoaren resumán. **30** Eta huná, dirade azquen, lehen ičanen diradenac: eta dirade lehen, azquen ičanen diradenac. **31** Egun hartan berean hurbil citecen Phariseuetaric batzu, erraiten ceraucata, Ilki adi, eta oha hemendic: ecen Herodesec hil nahi au. **32** Eta erran cieçén, Çoazte eta erroque aceri hari, Huná, egoizten citiát deabruac campora, eta sendatzeac acabatzen diát egun eta bihar, eta hereneco egunean fin hartzen diat. **33** Baina bide eguin behar diat egun eta bihar eta etzi: ecen eztuc guerthatzen Prophetaric batre hil dadin Ierusalemec lekora. **34** Ierusalemec, Ierusalemec, ceinec hiltzen baitituc Prophetác, eta lapidatzen hiregana igorri diradenac, cembat aldiz nahi vkan ditut bildu hire haourrac, oilloac bere chito aldea bere hegalén azpira beçala, eta ezipaituque nahi vkan? **35** Horrác vtziten çaiçue çuen etchea desert. Baina eguiaz diotsuet, ecen eznauçuela ikussiren, guertha daiteno darraçuen, Benedicatu dela launaren icenean ethorten dena.

14 Guertha cedin halaber hura ethorri cenean Phariseuetaco principal baten etchera Sabbathoan bere refecionearen hartzera, hec gogoá emaiten baitzeraucaten. **2** Eta huná, guiçon hydropicobat cen haren aitzinean. **3** Orduan ihardesten çuela lesusec erran cieçén Legueco doctorey eta Phariseuey,

cioela, Sori da Sabbathoan sendatzea? **4** Eta hec ichilic egon citecen, Eta harc hura harturic senda ceçan, eta igor ceçan. **5** Eta ihardesten cerauela, erran ceçan, Ceinec çuetaric astoa edo idia putzura eror badaquió, eztu bertan hura idoquiren Sabbath egunean? **6** Eta ecin gauça hauén gainean ihardets ceçaqueoten. **7** Erraiten cerauen halaber gomitatu içan ciradeneý comparisonebat, gogoatzen çuela nola lehen iarlekuéz hautatzen ciraden, ciostela, **8** Norbeitic dei açanean ezteyeta, ezadila iar lehen lekuan, guertha eztadin, hi baino ohoratuçatuzt hac deithu duen: **9** Eta ethorric hura eta hi deithu çaituztenac erran dieçan, Emóç huni lekua: eta orduan has ezadin ahalquerequin azquen lekuaen eduquiten. **10** Baina gomitatu aicenean, habil, iar adi azquen lekuan: dathorrenean hi gomitatu auenac erran dieçañçat, Adisquideá, iğan adi gorago: orduan duquec ohore hirequin mahainean iarriric daudenén aitzinean. **11** Ecen bere buruá goratzen duen gucia, beheraturen da: eta bere buruá beheratzen duena, goraturen da. **12** Eta bera gomitatu çuenari-ere erraiten ceraucan, Eguiten duanean barazcaribat edo affaribat, ezitizala dei eure adisquideac, ez eure anayec, ez eure ahaidec, ez auço abratsac, hec ere aldiz bere aldetic gomita ezçateñçat, eta ordaina renda eztaquián. **13** Baina eguiten duanean banquetbat, dei itzac paubreac, impotentac, mainguác, itsuac: **14** Eta dohatsu içanen aiz: ceren ezpaitute nondic hiri ordaina renda: ecen hiri rendaturen çaic ordaina iustoén resurrectionean. **15** Eta gauça hauc ençunic harequin mahainean iarriric ceudenetaric batec erran cieçón, Dohatsu duc laincoaren resumán ogui ianen duena. **16** Eta harc erran cieçón, Guiçon batec eguin ceçan affari handibat, eta dei ceçan anhitz: **17** Eta igor ceçan bere cerbitzaria affal ordutan, gomitatuey erraitera, Çatozte, ecen gauça guciac prest dirade. **18** Baina guciac has citecen consentimendu batez excusatzen. Lehenac erran cieçón, Possessionebat erossi diat, eta haren ikustera ilki behar diat: othoitz eguiten drauat, eduqui neçac excusatutan. **19** Eta berceac erran ceçan, Borz idi vztarri erossi citiat, eta banihoac hayén phorogatzera: othoitz eguiten drauat eduqui neçac excusatutan. **20** Eta berceac erran ceçan, Emazte hartu diat, eta halacotz ecin niathorrec. **21** Eta itzuliric cerbitzari harc conta cietzón gauça hauc bere nabussiari. Orduan asserreturic aitañçat erran cieçón bere cerbitzariari, Habil fitetz placetara, eta hirico carriquetara, eta paubreac eta impotentac, eta mainguác eta itsuac huna barnera erekar itzac. **22** Eta erran ceçan cerbitzariac, Nabussiá, eguin içan duc, manatu duán beçala eta oraino baduc leku. **23** Orduan erran cieçón nabussiac cerbitzariari, Oha bidetara eta berroetara, eta bortchaitzac, sartzera bethe dadiñçat ene etchea. **24** Ecen erraiten drauquet, guiçon deithu içan ciraden hetaric batecere ezuela ene affaric dastaturen. **25** Eta gendetze handiac ioaiten ciraden harequin: eta itzuliric erran cieçén. **26** Baldin nehor enegana ethorten bada eta gaitzesten ezpaditu bere aita eta amá, eta emaztea eta haourrac, eta anayec eta arrebác, etare guehiago bere arima-ere, ecin date ene discipulu. **27** Eta norc-ere ezpaitacarque bere crutzea, eta ene ondoan ethorten ezpaita, ecin date ene discipulu. **28** Ecen cein da çuetaric dorrebat edificatu nahi duenic, lehen iarriric gostuac contatzen ezitituen, eya acabatzeco baduenez? **29** Fundamenta eçarri

duqueen ondoan, eta ecin acabatu duqueenean, ikussiren duten guciac harçaz truffatzen has eziteceñçat, dioitela, **30** Guiçon hunec hassi du edificatzen eta ecin acabatu du. **31** Edo cein da reguea berce regue baten contra batailla emaitera abiatzen dena, lehen iarriric consultatzen ezten, eya hamar millarequin aitzinera ilki ahal daquidionez, hoguey millarequin haren contra ethorten denari? **32** Bercela hura oraino vrrun deno, embachadore igorric baque esquez iarten da. **33** Hala beraz, norc-ere çuetaric bere on guciac ezpaititu renuntiatzen hura ecin date ene discipulu. **34** On da gatza: baina baldin gatza gueçat badadi, cerçaz gacituren da? **35** Ezta lurrecotzat, ez ongarricotzat deusgay: baina camporat egoitzen da hura. Ençuteco beharric duenac, ençun beca.

15 Eta hurbiltzen ciraden harengana publicano eta gende vicitze gaichtotaco guciac, hura ençun leçatençat. **2** Eta murmuratzen çutén Phariseuéc eta Scribéc, cioitela, hunec gende vicitze gaichtotacoac recebitzen ditu, eta iaten du hequin. **3** Baina harc erran cieçén comparisone haur, cioela, **4** Cein guiçonec çuetaric ehun ardi dituela eta hetaric bat galtzen duela, eztitu vtziten lauroguey eta hemeretziac desertuan eta ezta ioaiten galduaren ondoan, hura eriden deçaqueno? **5** Eta eriden duanean eçarten du bere sorbaldén gainean alegueraric. **6** Guero ethorric etchera, deitzen ditu adisquideac eta auçoac, diostela, Aleguera çaitetze enequin: ecen eriden dut neure ardi galdua. **7** Erraiten drauquet ecen hala bozcario içanen dela ceruán bekatore emendatzen den baten **8** Edo cein emazte hamar drachma dituenec, baldin gal badeça drachmabat, eztu arguia vizten eta etchea escobatzen, eta bilhatzen diligentqui hura eriden deçaqueno? **9** Eta eriden duanean, deitzen ditu emazte adisquideac eta auçoac, dioela, Aleguera çaitetze enequin: ecen eriden dut galdu nuen drachmá. **10** Hala, diotsuet, bozcario içanen dela laincoaren Aingueruén aitzinean, bekatore emendatzen den baten gainean. **11** Halaber erran ceçan, Guiçon batec cituen bi seme: **12** Eta hetaric gaztenac erran cieçón aitári, Aitá, indac onhassunetic niri heltzen çaitadan partea. Eta parti cietzén onac. **13** Eta egun gutiren buruán, guciac bilduric seme gaztenor ioan cedin herri vrrun batetara: eta han irion ceçan bere onhassuna, prodigoqui vici içanez. **14** Guçia despendatu vkan çuenean, eguin içan cen gossete gogorbat herri hartan, eta hura has cedin behar içaten: **15** Eta ioanic leku hartaco burgés batequin iar cedin, eta harc igor ceçan bere possessionetara vrdén bazcatzera. **16** Eta desir çuen vrdéc iaten çuten maguinchetaric bere sabelaren bethatzera: eta nehorc etzeraucan emaiten. **17** Eta bere buruári ohart cequionean, erran ceçan, Cembat alocacer diraden ene aitaren etchean oguia frango dutenic, eta ni gossez hiltzen bainaiz! **18** Iaiquiric ioanen naiz neure aitagana, eta erranen draucat, Aitá, huts eguin diat ceruären contra, eta hire aitzinean. **19** Eta guehiagoric eznauc digne hire seme deitzeco: eguin neçac eure alocaceretaric bat beçala. **20** Iaiquiric bada ethor cedin bere aitagana. Eta hura oraino vrrun cela, ikus ceçan bere aitac, eta compassione har ceçan, eta laster eguinic egotz ceçan bere buruá haren leppora, eta pot eguin cieçon. **21** Eta erran cieçón semeac, Aitá, huts eguin diat ceruären contra, eta hire aitzinean, eta guehiagoric eznauc digne hire seme deitzeco. **22**

Orduan erran cieçén aítac bere cerbitzaríey, Ekarçue arropa principalena, eta iaunz eçoçue: eta emoçue erhaztumbat bere escura, eta çapatac oinetara: **23** Eta ekarríe aretze guicena, hil eçaçue: eta iaten dugula atseguin har deçagun. **24** Ecen ene seme haur hil cen, eta harçara viztu da: galdú cen, eta eriden da. Eta has citecen atseguin hartzen. **25** Eta cen haren seme çaharrena landán, eta ethorten cela etcheari hurbildu çayonean, ençun citzan melodiá eta dançác. **26** Eta deithuric cerbitzaríetaric bat, interroga ceçan hura cer cen. **27** Eta harc erran cieçón, hire anaye ethorri içan duc, eta hil vkan dic hire aítac aretze guicembat, ceren ossoric hura recebitu duen. **28** Eta asserre cedin: eta etzén sarthu nahi içan: bere aítac bada ilkíric othoitz eguin cieçon. **29** Baina harc ihardesten çuela erran cieçón bere aitari, Huná, hambat vrthe dic cerbitzatzen audala, eta egundano hire manuric eztiat iragan, eta egundano piñinabat eztrautac eman neure adisquidequin atseguin hartzeco. **30** Baina hire seme haur, ceinec iretsi vkan baitu hire onhassun gucia putéquin, ethorri içan denean, hil vkan draucac huni aretze guicena. **31** Eta harc erran cieçón, Semé, hi bethi neequin aiz, eta ene gucia hire duc: **32** Eta atseguin hartu behar çuán eta alegueratu, ceren hire anaye haur hil baitzén, eta viztu baita, galdú baitzén, eta eriden baita.

16 Eta erran cieçén bere discipuluey- ere, Guiçon abratsbat cen despenserbat çuenic, haur accusa cedin hura baithan, haren onén irioile beçala: **2** Eta hura deithuric erran cieçón, Cer dançut haur hiçaz? renda eçac eure despensaren contua: ecen guehiagoric ecin aiçate despensér. **3** Orduan erran ceçan bere baithan despenserac, Cer eguinen dut, neure nabussiac despensaren carguá edequiten drautanaz gueroz? aitzurreric ecin daidit, esque ebiltera ahalque naiz. **4** Badaquit cer eguinen dudán, despensergoatic kendu naicenean recebi neçatençát batzuc bere etchetera. **5** Orduan deithuric bere nabussiaren çordunetaric batbedera, erran cieçón lehenari, Cembat çor draucac ene nabussiari? **6** Eta hunec erran ceçan, Ehun barril olio: eta harc erran cieçón, Har eçac eure cedulá, eta iarríric fitetz, scriba eçac berroguey eta hamar **7** Guero berce bati erran cieçón, Eta hic cembat çorduc? eta harc erran ceçan, Ehun neurri ogui. Orduan harc erran cieçón, Har eçac eure cedulá, eta scriba eçac lauroguey. **8** Eta lauda ceçan nabussiac despenser gaichtoa, ceren çuhurqui eguin vkan baitzuen: hunegatic mundu hunetaco haourrac çuhurrago dirade, ecen ez arguico haourrac bere generationean (aiñon **g165**) **9** Eta nic erraiten drauçuet, Eguin itzaçue çuendaco adisquideac abrastassun iniquoéz falta çaitetzenean recebi çaitzatençat tabernacle eternaletara. (aiñonios **g166**) **10** Gauça chipienetan leyal dena, handian-ere leyal da: eta gauça chipian iniusto dena, handian-ere iniusto da. **11** Bada baldin abrastassun iniquoetan leyal içan ezpaçarete, abrastassun eguiázcoetan nor fidaturen çaiçue? **12** Eta baldin berçeren gauçán leyal içan ezpaçarete, çuen dena norc emanen drauçue? **13** Cerbitzaric batec-ere ecin bi nabussi cerbitza ditzaque: ecen edo batari gaitz eritziren drauca, eta berçeari on: edo batarequin eduquiren du eta bercea menospreciaturen. Ecin cerbitza ditzaqueçue laincoa, eta abrastassunac **14** Eta gauça hauc guciac ençuten cituzten Phariseuec-ere, cein baitziraden

auritioso: eta harçaz truffatzen ciraden **15** Eta erran cieçén, Çuec çarete çuen buruác iustificatzen dituçuenac guiçonén aitzinean: baina laincoac badaçaguzqui çuen bihotzac: ecen guiçoney gora çayena, abominatione da laincoaren aitzinean. **16** Legueac eta Prophetéc irauñ duté loannesganano: dembora harçaz gueroztic laincoaren resumá euangelizatzen da, eta batbederac hura du bortchatzen. **17** Errachago da ceruá eta lurra iragan ditecen, ecen ez Leguearen punctu hutsbat eror dadin. **18** Norc-ere vtziten baitu bere emaztea, eta berce batequin ezconcen baita, adulterio iauquiten du: eta senharrac vtzi duenarequin ezconcen denac, adulterio iauquiten du. **19** Cen bada guiçon abratsbat, eta veztizen cen escarlataz eta cetaz, eta egun oroz tractatzen cen vngui eta magnificoqui. **20** Cen halaber paubrebat Lazaro deitzen cenic, cein baitzetzan haren borthán, çauriz bethea: **21** Eta çuen desir abratsaren mahainetic erorten ciraden appurretaric assetzeco, baina are orac ethorten ciraden eta haren çauriac limicatzen cituztén. **22** Guertha cedin bada hil baitzedin paubrea, eta eraman baitzedin Aingueruéz Abrahamen bulharrera: hil cedin bada abrats hurare, eta ohortze içan cen. **23** Eta iffemuatan bere beguic goiti althaturic tormentetan cela, ikus ceçan Abraham vrruandanic, eta Lazaro haren bulharrean: (Hadés **g86**) **24** Orduan harc oihez cegoela erran ceçan, Aita Abrahám, auc misericordia niçaz, eta igor eçac Lazaro, busta deçan bere erhi mocoa vrean, eta refresca dieçadan mihia, ecen tormentatzen nauc gar hunetan. **25** Eta erran ceçan Abrahamec, Semé, orhoit adi ecen eure onac eure vician recebitu dituala, eta Lazaroc halaber gaitzac: eta orain haur consolatzen duc, eta hi tormentatzen aiz. **26** Eta berce alde, gure eta çuen artean abysmo handibat duc: hala non hemendic çuetarát iragan nahi diradenac, ecin baititezque, ezeta hortíc hunát iragan. **27** Eta erran ceçan harc, Othoitz eguinen drauat beraz, Aítá, igor deçán hori ene aitaren etchera. **28** Ecen bacitiat borz anaye, hæy testifica diecençát, hec-ere ezatocençat tormentazco leku hunetara. **29** Diotsa Abrahamec, Bacitíe Moyses eta Prophetác: ençun bitzate hec. **30** Baina harc erran ceçan, Ez, aita Abrahám: baina baldin hiletaric cembeit ioan badadi hetara, emendaturen dituc. **31** Eta Abrahamec erran cieçón, Baldin Moyses eta Prophetác ençuten ezpadituzte, ezeta baldin cembeit hiletaric resuscita badadi-ere, eztié sinhetsiren.

17 Guehiago dioste bere discipuluey, Impossible da scandaloac ezatocen: baina maledictione hori, norçaz ethorten baitirade. **2** Harc hobe luque baldin errota harribat haren leppoaren inguruan eçar baledi, eta egotz ledin itsassora, ecen ez chipi hautaric bat scandaliza deçan. **3** Beguirá çaitetze, Baldin hire anayec hire contra faltatu badu, reprehendi eçac hura, eta baldin emenda badadi barka ieçóc. **4** Eta baldin çazpitan egunean faltatzen badu hire contra, eta çazpitan egunean itzultzen bada hiregana, dioela, Dolu diát: barkaturen draucac. **5** Orduan erran cieçoten Apostoluéc launari, Augmenta ieçaguc fedea. **6** Eta erran ceçan launac, Baldin fede bacindute mustarda bihibat den becembat, erran ahal cineçaqueote marçucér huni, Erroetaric ilki adi, eta landa adí itsassoan: eta obedi çinçaqueize. **7** Baina ceinec çuetaric, cerbitzaribat duenean laboratzen edo abrén bazcatzen ari denic, landatic

itzuli denean erraiten drauca bertan, Auançadi, eta iar adi mahaiñean. **8** Bainaitzitic eztrauca erraiten, Appain ieçadac affaria, eta guerricaturic cerbitza neçac, ian eta edan duqedano: eta guero ian eta edan eçac hic? **9** Esquerric othe drauca cerbitzari hari, ceren eguin baititu manatu içan çaiçzan gauçac? Eztut vste. **10** Hala çuec-ere, eguin dituqueçuenean manatu içan çaiçziçuen gauça guciac, erraçue. Cerbitzari inutilac gara: eguin behar guenduena eguin vkan dugu. **11** Eta guertha cedin hura Ierusalemertat ioaiten iragaiten baitzen Samariaco eta Galileaco artetic. **12** Eta hura burgu batetan sartzen cela, bahu içan çaiçzan hamar guiçon sorhayo, eta gueldi citecen vrrun: **13** Eta althca ceçaten voza, cioitela, Iesus magistrúa, auc misericordia guçaz. **14** Eta ikussi citunean erran cieçén, Çoazte, eracuts ietzeçue çuen buruac Sacrificadorey. Eta guertha cedin, ioaiten ciradela chahu baitzitecen. **15** Eta hetaric batec ikussi çuenean, ecen sendatu cela, itzul cedin, glorificatzen çuela laincoa ocengui: **16** Eta egotz ceçan bere buruá ahozpez haren oinetara, esquerrac emaiten cerauzcala, eta haur cen Samaritano. **17** Eta ihardesten çuela Iesusec erran ceçan, Eztirade hamarrac chahutu içan? Bedratziac bada non dirade? **18** Batre ezta eriden içan itzuli denic, laincoari gloria emaitera, arrotz haur baicen. **19** Eta erran cieçón hari, laiquiric oha, eure fedec saluatu au. **20** Eta interrogatu içanic Phariseuéz noiz ethorteco cen laincoaren resumá: ihardets cieçén, eta erran, Ezta ethorriren laincoaren resumá paradarequin: **21** Eta eztute erranen, Huná hemen, edo, hará han: ecen huná, laincoaren resumá barnean duçue. **22** Halaber erran cieçén discipuluey, Ethorriren dirade egunac desiraturen baituçue guiçonaren Semearen egunetic baten ikustera, eta ezpaituçue ikussiren. **23** Eta erranen çaiçue çuey, Huna hemen, edo, hara han: baina etzoaztela, eta etzarreiztela. **24** Ecen nola chistmistic argui eguiten baitu ceruären azpian den bazter batetic, eta arguitzen berce bazter ceruären azpian denerano: hala içanen da guiçonaren Semea-ere bere egunean. **25** Baina lehen behar da anhitz suffri deçan harc, eta reprobada dadin natione hunez. **26** Eta nola eguin baitzedin Noeren egunetan, hala içanen da guiçonaren Semearen egunetan-ere. **27** Iaten çutén, edaten çutén, emazte hartzen çutén eta ezconçac emaiten, Noe arkán sar cedin egunerano: eta ethor cedin dilubioa, eta gal citzan guciac. **28** Halaber Lot-en egunetan-ere eguin içan cen beçala: iaten çutén, edaten çutén, erosten çutén, saltzen çutén, landatzen çutén, edificatzen çutén: **29** Baina Lot Sodomatic ilki cen egunean, suz eta suphez vi eguin ceçan cerutic, eta guciac desequin citzan: **30** Halaber içanen da guiçonaren Semea declaraturen den egunean. **31** Egun hartan etche gainean datena, eta bere ostillamendua etchean badu, ezalbeiledi iauts haren eramaitera: eta landán dena, halaber ezalbeiledi itzul guibeuloetara. **32** Orhoit çaitetze Lot-en emazteaz. **33** Nor-ere enseyaturen baita bere viciaren saluatzen, harc du galduren hura: eta norc-ere galduren baitu, viuificaturen du hura. **34** Erraiten drauçuet, gau hartan biga içanen dirade ohe batetan: bata harturen da, eta bercea vtziren. **35** Biga içanen dirade elkarrequin errotan ehaiten duqueitenic: bata harturen da, eta bercea vtziren. **36** Biga içanen dirade landán: bata harturen da, eta bercea vtziren. **37** Orduan ihardesten dutela, erraiten

draucate, Non launa? Eta harc erran cieçén, Non-ere içanen baita gorputza, hara bilduren dirade arranoac-ere.

18 Eta erran cieçen comparationebat-ere fin hunetaracotz ecen bethi othoitz eguin behar dela, enoyatu gabe: **2** Cioela, lugebat cen hiri batetan laincoaren beldur hartan, eta nehorçaz conturic eguiten etzuenic: **3** Eta cen hiri hartan emazte alhargumbat, eta ethor cedin harengana, cioela, Eguidac iustitia neure partida contrastaz. **4** Eta harc etzuden deus eguin nahi vkan dembora lucez: baina guero erran ceçan bere baitan, laincoaren beldur ezpanaiz-ere eta nehorçaz conturic ez eguitenagatic: **5** Badaric-ere ceren fascheria emaiten baitraut alhargun hunec, iustitia eguinen draucat, finean-ere ethorritz buruá hauts ezteçadan. **6** Eta dio launac, Ençuçue cer iuge gaichto harc erraiten duen: **7** Bada laincoac eztraue iustitia eguinen bere elegitu gau eta egun hari oiuh dagozcaney, hayén alde asserretzera luçatzen badu-ere? **8** Erraiten drauçuet, ecen hayén mendequoa eguinen duela sarri. Baina guiçonaren Semea dathorrenean, eridenen othe du federic Iurrean? **9** Eta erran cieçén bere buruétan iusto ciradela fida ciraden batzuey, eta berceac deus-ere estimatzen etzituzteney, comparatione haur: **10** Bi guiçon içan içan ciraden templerá othoitz eguitera, bata Phariseu eta bercea publicano: **11** Phariseuac cegoela gauça hauçaz bere baitan othoitz eguiten çuen, laincoá, esquerrac emaiten drauçuiat ceren ezpanaiz berce guiçon harrapariac, iniustoac, adulteroac beçala: edo publicano haur beçala-ere. **12** Astean biguetan eguiten diat barur, posseditzen ditudan gauça guçietaric hamarrenac emaiten citiát. **13** Eta publicanoac vrrun cegoela, etzitzen are beguiac-ere cerurat althatu nahi: baina bere bulharrari ceraunsón, cioela, launa, amatiga aquit, othoi niri bekatoreoni. **14** Badiotsuet, iautsi içan dela haur iustificaturic bere etcherat, eta ez bercea: ecen bere buruá goratzen duen gucia, beheraturen da: eta bere buruá beheratsen duena, goraturen da. **15** Eta ekarten cituzten harengana haour chipiac-ere, hec hunqui litzançat: eta hori ikus ceçatenean discipuluéç, mehatcha citzaten. **16** Baina Iesusec haourtchoac beregana deithuric, erran ceçan, Vtzitzaçue haourtchoac enegana ethortera, eta ezitzaçuela empatcha: ecen hunelacoén da laincoaren resumá. **17** Eguiaz erraiten drauçuet, norc-ere ezpaitu recibituren laincoaren resumá haourtchoac beçala, eztela sarthuren hartan. **18** Orduan interroga ceçan cembeit iaunec, cioela, Magistru oná, cer eguinez, vicitze eternala possedituren dut? (**aiōnios g166**) **19** Eta erran cieçon Iesusec, Cergatic deitzen nauc ni on? nehor eztuc onic bat baicen, eta hura, laincoa. **20** Manamenduac badaquizquic, Eztuc adulteraturen, Eztuc hilen, Eztuc ebatsiren, Eztuc testimoniage falsuric erranen, Ohoraitzac eure aita eta eure ama. **21** Eta harc erran ceçan, Horiac guciac beguiratu citiát neure gazetassunetic. **22** Eta Iesusec hori ençunic erran cieçón, Oraino gauçabat falta çaic: duán gucia sal eçac eta eman iecac paubrey: eta vkanen duc thesaurbat ceruän: eta athor, arreit niri. **23** Eta hura gauça horiac ençunic, triste cedin: ecen guciz abratsa cen. **24** Eta ikussiric Iesusec hura haguiz tristetu cela, erran ceçan, Cein gaitz den onhassundunac laincoaren resumán sar ditecen! **25** Ecen errachago da cablebat sar

dadin orratzaren çulhotic, ecen ez abratsa sar dadin laincoaren resumán. 26 Eta haur ençon vkan çutenéc erran ceçaten, Eta nor salua ahal daite? 27 Eta harc erran ceçan, Guiçonac baithan impossible diraden gauçác, possible dirade laincoa baithan. 28 Eta erran ceçan Pierrisec, Huná, guc vtzi citiagu gauça guciác, eta iarrei qui gaitzaizquic hirí. 29 Eta harc erran cieçén, Eguiaz erraiten drauçuet, nehor ezteza vtzi duenic etchea, edo aitamác, edo anayeaç, edo emaztea, edo haourrac laincoaren resumaren causaz, 30 Non vnguic guehiago recebi ezteçan dembora hunetan, eta ethorteco den seculari vitizea eterna. (aiõn g165, aiõnios g166) 31 Eta harturic hamabiac erran cieçen, Huná, igaiten gara Ierusalemera, eta compituren çaiçquió, guiçonaren Semeari Prophetéz scribatu içan diraden gauça guciac. 32 Ecen Gentiley liuraturen çaye, eta escarniaturen eta iniuriaturen eta thustaturen da. 33 Eta açotatu duqueitenean, hilen duté: baina hereneco egunean resuscitaturen da. 34 Eta hec gauça hautaric ezteçaten deus adi: eta ciraden hitz hauc hetaric estaliac, eta erraiten ciradenac etzituzten aditzen. 35 Eta guertha cedin hura lericorát hurbiltzen cela, itsubat baitzén iarria bide bazterrean esque cegoela. 36 Eta harc ençon ceçanean popula iragaiten, galde eguin ceçan, hura cer cen. 37 Eta erran cieçoten ecen Iesus Nazareno iragaiten cela. 38 Orduan oiuhu eguin ceçan, cioela, Iesus Daudi-en semeá, auc pietate niçaz. 39 Eta aitzinean ioaiten ciradenéc mehatchatzen çutén ichil ledinçát: baina harc vnguz oiuhu guehiago eguiten çuen, Daudi-en semea, auc pietate niçaz. 40 Eta Iesusec queldituric mana ceçan ekar lequion beregana, eta hura hurbildu içan cenean, interroga ceçan, 41 Cioela, Cer nahi duc daquiadan? Eta harc erran ceçan, launa, vistá recebi deçadan. 42 Eta Iesusec erran cieçón, recebi eçaç vistá: eure fedeaç saluatu au. 43 Eta bertan ikus ceçan, eta hari iarrei quiten çayón, glorificatzen çuela laincoa: Eta populu guciac hori ikussiric eman cieçón laudorio laincoari.

19 Eta sarthuric Iericon, iragaiten cen. 2 Eta huná, Zaccheo deitzen cen guiçombat, eta hura cen publicano principal, eta abrats: 3 Eta ikussi nahiz çabilan, cein cen Iesus: eta ecin ceçaqueen gendetzearen causaz: ecen thailu chipitaco cen. 4 Eta aitzinera laster eguinic igan cedin bassa ficotze batetara, hura ikus leçançat: ecen handic iragan behar çuen. 5 Eta leku hartara ethor cedin beçala goiti behaturic Iesusec ikus ceçan hura: eta erran cieçón, Zaccheo, haitsa lehiatuqui: ecen egun hire etchean egon behar diat. 6 Orduan haur iauts cedin lehiatuqui, eta recebi ceçan hura alegueraqui. 7 Eta hori ikussiric guciéc murmuratzen çuten, cioitela, Ecen guiçon vitize gaichtotaco batenean sarthu cela, alogea ledinçát. 8 Eta han cegoela Zaccheo erran cieçón launari, Huná, neure onén erdiac, launa, emaiten diraitzate paubrey: eta baldin deus nehorí bidegabequi edequi badraucat, rendatzen diat halaco laur. 9 Orduan Iesusec erran cieçón, Egun saluamendua etche huni eguin içan ciayóc, ceren haur-ere Abrahamen seme baita. 10 Ecen ethorri içan da guiçonaren Semea galdu içan cena bilha eta salua leçançat. 11 Eta hec gauça hauc ençuten cituztela, continuatzen çuen, eta erran ceçan comparationebat, ceren baitzén Ierusalemeco aldean, eta ceren vste baitzutén bertan

laincoaren resumá manifestaturen cela. 12 Erran ceçan bada, Guiçon noblebat parti cedin leku vrrun batetara, resuma baten conquestatzera, guero itzultzecotán. 13 Eta deithuric hamar cerbitzari bereric, eman cietzén hamar marco, eta erran cieçén, Traffica eçaçue nathorren artean. 14 Eta bere ciuitatecoéc çaritzoten gaitz, eta igor cieçóten embachadorebat guibetic, cioitela, Eztuigu nahi horrec regna deçan gure gainean. 15 Eta guertha cedin itzuli cenean resumá conquestaturic, mana baitzeçan dei lequizquion diruá eman cerauen cerbitzariac, laquiançat norc cer traffica eguin çuen. 16 Ethor cedin bada lehena, cioela, launa, hire marcoac hamar marco irabaci citic. 17 Eta harc erran cieçón, Vnguic duc cerbitzari oná: ceren gauça çhipian leyal içan baitaiz, auc bothere, hamar hiriren gainean. 18 Eta bercea ethor cedin, cioela, launa, hire marcoac eguin citic borz marco. 19 Eta harc huni-ere erran cieçón, Hi-ere aicén borz hiriren gaineo. 20 Eta bercea ethor cedin, cioela, launa, huná hire marcoa, cein eduqui baitu gorderic oihal batetan: 21 Ecen hire beldur içan nauc, ceren baitaiz guiçon gogorra: hartzen duc eçarri eztuana, eta biltzen duc eren eztuana. 22 Orduan harc erran cieçón, Eure ahotic iugeaturen aut, cerbitzari gaichtoá: bahaquian ecen guiçon gogorra naicela, hartzen dudala eçarri ez tudana, eta biltzen dudala eren ez tudana: 23 Nola beraz eztuc ene diruá banquean eman, eta nic hura lucuruarequin erekarri bainuqueen? 24 Eta present ciradeneç erran cieçen, Edequi eçoçue marcoa, eta emoçue hamar dituenari. 25 Eta hec erran cieçóten, launa, bacitic hamar marco. 26 Hala diotsuet, ecen duen guciari emanen çayola, eta ez tuenari, duena-ere edequiren çayola. 27 Guehiago, ene etsay nic hayén gainean regna neçan nahi vkan ez tuten hec, ekatzue huna eta hil itzaçue ene aitzinean. 28 Eta gauça hauc erranic, aitzinean ioaiten cen Ierusalemerrat igaiten cela. 29 Eta guertha cedin, hurbildu cenean Bethphagera eta Bethaniara, Oliuatzetaco deitzen den mendi aldera, igor baitzitzen bere discipuluetaric biga, 30 Erraiten çuela, Çoazte çuen aurkaco burgura: hartan sarthu eta, eridenen duçue asto-vme arbat estecatua, egundano nehor gainean iarri etzayonic: hura lachaturic ekardaçue. 31 Eta baldin nehorc galde badaguicere, Cergatic lachatzen duçue? Hunela erranen draucaçue, Ceren launac hunen beharra baitu. 32 Eta ioanic igorri içan ciradeneç eriden çuten erran cerauen beçala. 33 Eta hec asto-vmea lachatzen çutela, erran cieçen haren iabéc, Cergatic lachatzen duçue asto-vmea? 34 Eta hec erran ceçaten, Ceren launac hunen beharra baitu. 35 Eta eraman ceçaten hura Iesusgana, eta eçarri ric berén abillamenduac asto-vme gainean, eçar ceçaten gainean Iesus. 36 Eta hura cioala, hedatzen cituzten berén abillamenduac bidean. 37 Eta ia Oliuatzetaco mendi ondora hurbiltzen cela, has cedin discipulutze gucia alegueraz laincoaren laudatzen ocengui, ikussi vkan cituzten verthuz guciacgatic, 38 Erraiten çutela, Benedicatu dela launaren icenean ethorten den Reguea: baçuea dela ceruán eta gloria leku gorenetan. 39 Orduan gendetzeco Phariseuetaric batzuc erran cieçóten, Magistruá, mehatcha itzac eure discipuluac. 40 Eta harc ihardesten cuela erran cieçén, Erraiten drauçuet, baldin ichil baditez hauc, bertan harriéc oiuhu eguinen dutela. 41 Eta hurbildu cenean, ikussiric hiria, nigar eguin ceçan haren gainean, cioela, 42 O baldin hic

berere eçagutu vkan bahitu eure iornata hunetan berere, eure baquearen gauçac! Baina orain estaliac diaudec hire beguietariac **43** Ecen ethorriren dituc egunac hire gainera, eta eure etsayéc assetiaturen auté trancheaz, eta inguraturen, eta hersturen alde gucietariac. **44** Eta arrasaturen auté hi, eta hire haour hitan barna diradenac: eta etzié vtziren hitan harria harriaren gainean: ceren ezpaituc eçagutu eure visitationearen demborá. **45** Eta sarthuric templean, has cedin, hartan saltzen eta erosten ari ciradenén campora egoizten. **46** Ciostela, Scribatua da, Ene etchea orationetaco etchea da, eta quec hura gaichtaguin lece eguin duçue. **47** Eta iracasten ari cen egun oroz templean: eta Sacrificadore principalac eta Scribác eta populo principalac hura hil eraci nahiz çabiltzan. **48** Baina etzutén erideiten cer eguin ahal leçaqueoten: ecen populu gucia cen attento haren ençtera.

20 Eta guertha cedin egun hetataric batez, harc populu iracasten çuela templean, eta euangelizatzen cegoela, ethor baitzitecen Sacrificadore principalac eta Scribác, Ancianoequin, **2** Eta erran cieçoten, Erraguc cer autoritatez gauça horiac eguiten dituán, edo nor den hiri autoritate hori eman drauana. **3** Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Interrogaturen çaituztet nic-ere quec gauça batez: erradaçue bada niri, **4** Ioannesen baptismoa cerutic cen, ala guiçonetaric? **5** Eta hec baciharducaten berén artean, cioitela, Baldin erran badeçaçu. Cerutic: erranen du, Cergatic beraz eztuçue sinhetsi hura? **6** Eta baldin badarragu, Guiçonetaric: populu guciac lapidaturen gaitu: ecen segur daducate, ioannes Propheta cela. **7** Ihardets ceçaten bada, etzaquitela nondic cen. **8** Orduan lesusec erran cieçén, Nic-ere eztrauquet erranen cer autoritatez gauça hauc eguiten ditudan. **9** Orduán has cedin populuari comparatione hunen erraiten, Guiçon batec landa ceçan mahastibat, eta aloca cieçén hura laborariey, eta dembora lucez campoan egon cedin. **10** Eta sasoinean igor ceçan laborari hetara cerbitzaribat, mahastico fructutic lemotençat: baina hec hura cehaturic igor ceçaten hutsic. **11** Eta continua ceçan berce cerbitzari baten igortera: baina hec haur-ere cehaturic eta gaizqui tractaturic igor ceçaten hutsic. **12** Eta continua ceçan herenaren igortera: baina hec haur-ere çaurthuric egotz ceçaten campora. **13** Orduan erran ceçan mahasti iabeac, Cer eguinen dut? igorriren dut neure seme maitea: aguien haur dacussatenean ohoraturen duté. **14** Baina hura ikussiric laborariéc propos eduqui ceçaten, cioitela, Haur da prima: çatozte, hil deçagun haur, heretagea gure dençat. **15** Eta egotziric hura mahastic campora, hil ceçaten. Cer bada eguinen draue hæy mahasti iabeac? **16** Ethorriren da eta deseguinen ditu laborari hec, eta emanen draue mahastia berce batzuey. Eta haur ençun çutenean erran ceçaten, Hala guertha eztaçila. **17** Harc orduan hetarat behaturic dio, Cer da bada scribatua den hura, Edificaçaléc arbuyatu duten harria cantoin buru eguin içan dá? **18** Harri haren gainera eroriren den gucia, çathicaturen da: eta noren gainera eroriren baita, hura du chehecaturen. **19** Orduan aihir ciraden Sacrificadore principalac eta Scribac haren gainean escuén eçartera ordu hartan berean: baina populuaren beldur citecen: ecen eçagutu vkan çutén

hayén contra erran çuela comparatione haur. **20** Eta hura gogoatzen çutela, igor citzaten espiác iusto ciradela irudi eguiten çutela, hura hitzean hatzaman leçatençat, Gobernadorearen seignorián eta botherean eçar leçatençat. **21** Eta hec interroga ceçaten hura, cioitela, Magistruá, baceaquiagu vngui erraiten eta iracasten duala, eta ezagoela personara behá, baina laincoaren bidea eguiatzqui iracasten duala. **22** Bide dugu eman tributic Cesari, ala ez? **23** Eta adituric hayén fineciá, erran cieçén, Cergatic tentatzen nauçue? **24** Eracustaçue dinerobat: norenac ditu imagina eta scribua? Eta ihardesten çutela erran ceçaten, Cesarenac. **25** Orduan erran cieçén, Renda ietzuçue beraz Cesaren diradenac, Cesari: eta laincoaren diradenac, laincoari. **26** Eta ecin haren hitza reprehenditu vkan duté populuaren aitzinean: eta miraz iarriric haren repostaren gainean ichil citecen. **27** Orduan hurbil cequizquion Sadduceu batzu (ceinéc vkatzen baituté resurrectionea) eta interroga ceçaten. **28** Cioitela, Magistruá, Moysesec scribatu diraucuc, Baldin cembeiten anayea hil badadi emazte duelaric, eta haourric gabe hil badadi, har deçan haren anayec haren emaztea, eta eguin dieçón leinu bere anayeri. **29** Bada çazpi anaye içan dituc, eta hetaric lehena emazte harturic hil içan duc, haourric gabe. **30** Eta har cieçán hura bigarrenac, hura-ere hil cidian haourric gabe. **31** Guero herenac har cieçán hura, eta halaber çazpiec-ere: eta etzeçatean haourric vtzi, eta hil cituán. **32** Eta gucién ondoan hil ciedián emaztea-ere. **33** Resurrectionean bada hetaric ceinen emazte içanen da? ecen çazpiéc vkan dié hura emazte **34** Orduan ihardesten çuela erran cieçén lesusec, Mundu hunetaco haourréc hartzen duté ezconçaz eta hartzen dirade. (aiñon g165) **35** Baina secula haren, eta hiletaco resurrectionaren vkaiteco digne eridenden diradenéc, eztaçue harturen ezconçaz, ez eztirade harturen. (aiñon g165) **36** Ecen guehiagoric ecin hil daitezque: ecen Aingueruén pare dirade: eta laincoaren seme dirade, resurrectionezco seme diradenaz gueroz. **37** Eta hilac resuscitatzen diradela, Moysesec-ere eracutsi vkan du berro aldean, dioenean launa dela Abrahamen laincoa, eta Isaac-en laincoa, eta Iacob-en laincoa. **38** Bada laincoa ezta hilena, baina viciena: ecen guciac hari vici çaziquio. **39** Eta ihardesten çutela Scribetaric batzuc erran ceçaten, Magistruá, vngui erran duc. **40** Eta guehiagoric etziraden ausartzen deusez haren interrogatzera. **41** Eta erran cieçén, Nola erraiten duté Christ David-en seme dela? **42** Ikussiric ecen David-ec berac dioela Psalmuén liburuán, Erran drauca launac ene launari, lar adi ene escuinean, **43** Eçar ditzaquedano hiré etsayac hire oinén scabella. **44** David-ec beraz laun hura deitzen du, eta nola da haren semé? **45** Eta populu guciac ençuten çuela, erran cieçén bere discipuluey. **46** Beguirauçue Scriba arropa lucequin ebili nahi diradenetaric, eta on dariztenetaric salutacione merkatuetan, eta lehen cadirey synagoguetan, eta lehen placey banquetetan. **47** Ceinéc iresten baitituzte ema alhargunén etcheac, are luçaqui othoitç eguin irudiz: hec recebituren duté damnatione handiagoga.

21 Eta behatu çuenean ikus citzan abratsac eçarten cituztela bere donoac truncora. **2** Eta ikus ceçan emazte alhargun paubrebat ere bi peça chipi eçarten cituela. **3** Eta erran

ceçan, Eguiazqui diotsuet, ecen alhargun paubre hunec berce guciéc baino guehiago eçarri vkan duela. 4 Ecen hauc guciéc soberaturic dutenetic eçarri vkan duté laincoaren oblationetara: baina hunec bere paubreciatic bere sustantia çuen gucia eçarri vkan du. 5 Eta batzuc erraiten çutenean templeaz, ecen harri ederrez eta emaitzaz ornatua cela, erran ceçan. 6 Hauc dirade miratzen dituçuenac? ethorriren dirade egunac ceinetan ezpaita gueldituren harria harriaren gainean deseguin eztaadin. 7 Orduan interroga ceçaten hura, cioitela, Magistruá, noiz bada horiac içanen dirade? eta cer signo içanen da horiac ethorri behar diradenean? 8 Eta harc erran ceçan, Beguirauçue seduci etzaitetzen: ecen anhitz ethorriren dirade ene icenean, dioitela, Ni naiz Christ: eta dembora hure hurbiltzen da: etzoaztela bada hayén ondoan. 9 Eta ençun ditzauçuenean guerlác eta seditioneac ezalbeitzinteizte icit: ecen gauça hauc lehen ethorri behar dirade: baina ezta bertan fina içanen. 10 Orduan erran cieçén, Altchaturen da nationea nationearen contra, eta resumá resumaren contra: 11 Eta lur ikaratze handiac içanen dirade lekutic lekura, eta gosseteac eta içurriteac, eta icidurác: eta signo handiac içanen dirade, cerutic. 12 Baina gauça hauen gucion aitzinetic bere escuac eçarriren dituzte çuen gainean, eta persecutaturen çaituzte, liurutzen çaituztela synagoguetara eta presoindeguietara, eramanic Reguetara eta Gobernadoretara, ene icenagatic. 13 Eta horiac helduren çaiçquie testimoniatetan. 14 Eçaçue bada çuen bihotzetan, aitzinetic ez pensatzera nola ihardetsiren duçuen. 15 Ecen nic emanen drauçuet aho, eta iaquite ceini ecin contrastaturen baitzaizquio, ezeta resistituren çuey contrastaturen çaiçquien guciéc. 16 Halaber liuraturen çarete aitéz eta améz eta anayéz eta ahaidéz eta adisquidéz: eta çuetaric hil eraciren duté: 17 Eta guciéz gaitzetsiac içanen çarete ene icenaren causaz. 18 Baina çuen buruco bilobat ezta galduren. 19 Çuen patientiáz posseditzaçue çuen arimác. 20 Eta ikus deçaçuenean Ierusalemec gendarmeriaz inguratua, orduan albeitzinequite ecen hurbil datela haren destructioea. 21 Orduan ludean diradenéc ihes albeilequite mendietarát: eta haren artecoac retira albeilitez: eta campoetan diradenac ezalbeilitez hartan sar. 22 Ecen mendequiozco egunac dirade hauc, scribatuac diraden gauça guciac compli ditecençat 23 Eta dohain gaiz emazte içorrén eta eredosquiten duqueitenén egun hetan, ecen necessitate handia içanen da lur haren gainean, eta hira populu hartan. 24 Eta eroriren dirade ezpataren ahoz, eta captiuo eramanen dirade natione gucietara, eta Ierusalemec aurizquia içanen da Gentiléç, Gentiléen demborác compli daitezqueno. 25 Orduan içanen dirade signoac iguzquian eta ilharguian eta içarretan: eta lurrean afflictione nationetan ez iaquinez cer eguin, orroaz daudela itsassoa eta bagác: 26 Hala non guionac hilac beçalacaturen baitirade iciduraren handiz, eta mundura ethorriren diraden gaitzén beguira egoitez: ecen ceruétaco verthuteac ikaraturen dirade. 27 Eta orduan ikussiren duté guionaren Semea ethorten dela hodey batetan bothere eta gloria handirequin. 28 Eta gauça hauc eguiten has ditecenean, chuchent albeitzinteizte, eta goiti albeitzinequite çuen buruác, ecen hurbiltzen da çuen redemptionea. 29 Eta erran cieçén comparatione haur, Ikusquie ficotzea eta arbore

guciac. 30 Ia hostatzen diradela dacussaçuenean, ceuron buruz eçaçutzen duçue ecen ia hurbil dela vdá. 31 Halaber çuec-ere ikussiren duqueçuenean gauça hauc eguiten diradela, eçaçut albeitzinequite ecen hurbil dela laincoaren resumá. 32 Eguiaz erraiten drauçuet ecen eztele iraganen mende haur, gauça hauc gucioc eguin daitezqueno. 33 Ceruá eta lurra iraganen dirade, baina ene hitzac ezdirade iraganen. 34 Gogoa eyeçue bada çuen buruèç, çuen bihotzac sortha ezteceen gormandiçaz, eta hordiqueriaz, eta vicitze hunetaco ansiéz: eta subitoqui gainera ethor eztaquien egun hura. 35 Ecen laço batec beçala attrapaturen ditu lur guciaren gainean habitatzen diraden guciac. 36 Veilla eçaçue bada, dembora gucian othoizt eguiten duçuela, ethorteco diraden gauça guciçy itzurteco digne eguin çaitetzençat, eta guionaren Semearen aitzinean egon ahal çaitetzençat. 37 Eta egunáz templean iracasten ari cen, eta gauaz Oliuatzetaco deitzen den mendian egoiten cen. 38 Eta populu gucia goicean ethorten cen harengana, templean hura ençun leçañçat.

22 Eta cen hurbiltzen altchagarri gaberico oguién bestá, Bazco erraiten dena: 2 Eta çabiltzan Sacrificadore principalac eta Scribác nolatan hura hil ahal leçaqueten: ecen populuaren beldur ciraden. 3 Baina Satan sar cedin ludas icen goiticoz Iscariot deitzen cenera cein baitzén hamabién contuco. 4 Eta hura ioanic minça cedin Sacrificadore principalequin eta capitainequin nola hura liura lieçaqueno. 5 Eta aleguera citecen, eta accorda citecen hari diru emaitera. 6 Eta harc prometta ceçan: eta gendetzeric ezlicenean haren hæy liuratzeco dembora propiren bilha çabilan. 7 Ethor cedin bada altchagarri gaberico oguién eguna, ceinetan hil behar baitzen Bazcoa. 8 Eta igor citzan Pierris eta Ioannes, cioela, Ioanic appain ieçaquçue Bazcoa ian deçaçunçat. 9 Eta hec erran cieçoten, Non nahi duc appain deçaçun? 10 Harc erran cieçén, Huná, hirian sarthu eta, bathuren çaiçue guionbat, pegarbat vr daramala: hari çarreitzate sarthuren den etchera: 11 Eta erroçue etchecho aitafamiliari, Magistruac erraiten drauc, Non da neure discipuluequin Bazcoa ianen dudan ostatua? 12 Eta harc eracutsiren drauçue gamera handibat apprestatua: han appain eçaçue Bazcoa. 13 Orduan ioanic eriden citzaten gauça guciac erran cerauen beçala: eta appain ceçaten Bazcoa. 14 Bada ordu hura ethorri eta, iar cedin mahainean, eta hamabi Apostoluac harequin. 15 Eta erran cieçén, Desirez desiratu vkan dut Bazco hunen çuequin iatera, nic suffri deçadan baino lehen. 16 Ecen erraiten drauçuet, guehiagoric eztudala ianen hunetic, compli daiteno laincoaren resumán. 17 Eta copa harturic gratiác rendatu cituenean erran ceçan, Har eçaçue haur, eta parti eçaçue çuen artean. 18 Ecen erraiten drauçuet ez tudala edanen aihenaren fructutic, laincoaren resumá ethor daiteno. 19 Eta harturic oguia, gratiác rendatu cituenean, hauts ceçan: eta eman cieçén, cioela, Haur da ene gorputza çuengatic emaiten dena: haur eguiçue ene memoriotan. 20 Halaber copa-ere eman cieçén, affal ondoan cioela, Copa haur da Testamentu berria ene odolean, cein çuengatic issurten baita. 21 Badaric-ere huná, ni traditzen nauenaren escua, enequin da mahainean. 22 Eta segur guionaren Semea, ordenatu içan den beçala badoa: guciagatic-ere maledictione guion hari, ceinez traditzen baita.

23 Orduan hec has cequizquión bata berceari galde eguiten elkarren artean, eya cein cen hetaric hura eguinen luen. 24 Eta guertha cedin contentionebat-ere hayén artean, cein hetaric estimaturen cen guehien. 25 Baina harc erran ciecéen, Nationén reguéic seignoriatzen dute hayén gainean, eta hayén gainean autoritate dutenac, vnguiguile deitzen dirade. 26 Baina çueçaz ezta hala: aitzitic çuen arteco handiena biz chipién beçala: eta gobernatzen duena, cerbitzatzen duena beçala. 27 Ecen cein da handiago, mahaietan iarriric dagoena, ala cerbitzun ari dena? eza mahaietan iarriric dagoena? Bada ni naiz çuen artean cerbitzatzen ari dena beçala. 28 Eta çuec çarete enequin irauñ duçuenac ene tentationétan. 29 Nic bada dispozatzen drauçuet resumá, niri neure Aitac dispoçatu vkan drautan beçala. 30 Ian deçaçuençat eta edan ene mahaietan ene resumán, eta iar çaitetzten thronoén gainean iugeatzen dituçuela Israeleco hamabi leinuac. 31 Erran ceçan halaber launac, Simon, Simon, huná, Satanec bihiaren ançora çuen bahatzeco desira dic: 32 Baina nic othoitze eguin diat hiregatic, falta ezta din hire fedea: hic bada noizpait conuertiric confirmaizac ere anayead. 33 Eta harc erran cieçón, launa, prest nauc hirequin eta presoindeguiria eta heriora ioaitera: 34 Baina lesusec erran ceçan, Hiri diossat Pierris, eztic ioren egun oillarrac, hiruretan ni neçaçuála vka deçaqueán baino lehen. 35 Guero erran ciecéen, Çuec igorri çaituztedanean mulsa eta maleta eta çapata gabe, deusen falta içan çarete? Eta hec erran ceçaten, Deusen-ere. 36 Erran ciecéen bada, Baina orain mulsa duenac, har beça, halaber maleta-ere: eta ez tuenac, sal beça bere arropá, eta eros beça ezpatabat. 37 Ecen erraiten drauçuet oraino behar dela nitan complitu scribaturic dagoen haur, Eta gaichtoquin contatu içan da. Ecen segur niçazco gaucéic fin hartzen duté. 38 Eta hec erran ceçaten, launa, huná bi ezpata hemen. Eta harc erran ciecéen, Asco da. 39 Guero ilkiric parti cedin costumatu beçala Oliuatzetaco mendirát: eta iarreiçui içan çaiçzan bere discipuluac-ere. 40 Eta leku hartara ethorri cenean, erran ciecéen, Othoitze eguiçue sar etzaitetzten tentationetan. 41 Orduan hura vrrund cedin hetaric harri iraitzi baten inguruá, eta belhauricaturic othoitze eguiten çuen, 42 Cioela, Aitá, baldin nahi baduc iragan eçac copa haur eneganic: badaric-ere ez ene vorondatea baina hirea eguin bedi. 43 Eta aguer cequión Aingueruá cerutic hura confortatzen çuela. 44 Eta hersturatan iarriric othoitze eguiten çuen cineçago, eta cen haren icerdia odol chorta gatzatu lurrera erorten diradenac beçala. 45 Guero orationetic iaiquiric ethor cedin bere discipuluetara, eta eriden citzan tristez lo ceunçala. 46 Eta erran ciecéen, Cergatic lo çauñçate? iaiçui çaitetzte, eta othoitze eguiçue sar etzaitetzten tentationetan. 47 Eta hura oraino minço cela, huná, compainiabat, eta ludas deitzen cene, hamabietaric bat, hayén aitzinean ethorten cen, eta hurbil cequion Iesusi pot leguionçát. 48 Eta lesusec erran ciecéen, ludas, pot batez guionaren Semea traditzen duc? 49 Orduan haren aldean ciradenéic ikussiric cer ethorteco cen, erran cieçoten, launa, ioren dugu ezpataz? 50 Eta io ceçan hetaric batec Sacrificadore principalaren cerbitzaria, eta edequi cieçon escuineco beharria. 51 Baina ihardesten çuela lesusec erran ceçan, Vtizaçue eguitera hunadrano. Eta haren beharria hunquiric, senda ceçan hura. 52 Guero

erran ciecéen lesusec harengana ethorri ciraden Sacrificadore principaley, eta templeco capitaineey, eta Ancianoey, Gaichtaguin baten ondoan beçala ilki içan çarete ezpatequin eta vhequin? 53 Egun oroz çuequin nincela templean, eztiçué escuac hedatu ene gainera: baina haur da çuen oren hura, eta ilhumbearen botherea. 54 Orduan hatzamanic hura eraman ceçaten, eta sar eraci ceçaten Sacrificadore subiranoaren etchean. Eta Pierris iarreiçuten çayón vrrundanic. 55 Eta sua vitzu çutenean salaren erdian, eta elkarrequin iarri ciradenean, iar cedin Pierris-ere hayén artean. 56 Eta ikussi çueñean hura nescato batec su bazterten iarria, hari begui eratchequiric erran ceçan, Haur-ere harequin cen: 57 Baina vka ceçan harçaz, cioela, Emazteá, ez tinat eçagutzen hura. 58 Eta appur baten buruán bercebatec hura ikussiric erran ceçan, Hi-ere hetaric aiz. Baina Pierrisec diotsa, Guioná, ez nauc. 59 Eta quasi oren baten buruán, berce batec seguratzten çuen, cioela. Segurqui haur-ere harequin cen: ecen Galileano da. 60 Eta Pierrisec dio, Guioná, ezteaquiçat cer erraiten duán. Eta bertan oraino hura minço cela, io ceçan oillarrac. 61 Orduan itzuliric launac Pierrisganat beha ceçan: eta orhoit cedin Pierris launaren hitzaz, nola erran vkan ceraucan, Oillarrac io deçan baino lehen hiruretan vkaturen nauc. 62 Eta camporat ilkiric Pierrisec nigar eguin ceçan mingui. 63 Eta Iesus çaducaten guionac, truffatzen ciraden harçaz, eta cehatzen çutén: 64 Eta hura inguru estaliric haren beguitharteari ceraunsaten, eta interrogatzen çuten, cioitela, Prophetiza eçac nor den hi io auena. 65 Eta anhitz berce gauçaric erraiten çutén haren contra desondratzen çutela. 66 Eta arguitu cenean bil citecen populuco Ancianoac, eta Sacrificadore principalac, eta Scribáb, eta eraman ceçaten hura bere conseillu barnera. 67 Cioitela, Hi aiz Christ? erran ieçaguc. Eta erran ciecéen, Baldin erran badieçaçuet, eztiçué sinhetsiren: 68 Eta baldin interroga baçaitzatet-ere, eznauçue ihardetsiren, ezeta ioaitera vtziren. 69 Hemendic harát guionaren Semea iarria içanen da laincoaren verthutearen escuinean. 70 Orduan erran cieçoten guciéic, Hi aiz bada laincoaren Semea? Eta harc erran ciecéen, Çuec dioçue ecen ni naicela. 71 Eta hec erran ceçaten, Cer guehiago testimoniage falta gara? ecen gueuoc ençun dugu beraren ahotic.

23 Guero altha cedin hayén gendetze gucia, eta eraman ceçaten hura Pilatgana. 2 Eta has citecen haren accusatzen, cioitela, Eriden vkan dugu haur populuaeren corrupitzen, eta tributén Cesari emaitetic debetatzten ari dela, dioela, bera dela Christ Reguea. 3 Orduan Pilatec interroga ceçan hura, cioela, Hi aiz luduén Reguea? Eta harc ihardesten ceraucala, erran ceçan, Hic dioc. 4 Eta erran ciecéen Pilatec Sacrificadore principaley eta gendetzey, Hogueñic batre ez tut erideiten guion hunetan. 5 Eta hec hambat gortzenago ciraden, cioitela, Mouitzen dic populua, iracasten ari dela ludea gucian, Galilean hassiric hunadrano. 6 Eta Pilatec Galileaz minçatzen ençun çueñean, interroga ceçan, eya Galileano cenez guionca. 7 Eta eçaguturic ecen hura Herodesen iurisdictioneco cela, igor ceçan Herodesgana, hura-ere Ierusalemen cen egun hetan. 8 Eta Herodes Iesus ikussiric aleguera cedin haguitz: ecen aspaldi çuela, haren ikusteco desira çuen, ceren anhitz gauça ençuten

baitzuen harçaz: eta sperança çuen cembeit signo ikussiren çuela harçaz eguiten. **9** Eta interroga ceçan anhitz hitzez: baina harc etzieçon deus ihardets. **10** Eta Sacrificadore principalac eta Scribác ceuden han arrogantqui hura accusatzen çutela. **11** Baina Herodesec bere gendearequin hura menospreciaturic, eta escarniaturic, abillamendu churi batez vezituric, harçara igor ceçan Pilatgana. **12** Eta egun hartan berean adiquisde citecen elkarren artean Pilate eta Herodes: ecen lehen etsay ciraden elkarren artean. **13** Orduan Pilatec, deithuric Sacrificadore prinpalac, eta Gobernadoreac, eta populua, erran ciecén, **14** Presentatu drautaque guiçon haur popularen nahatsale beçala: eta huná, nic çuen aitzinean interrogaturic, hoguenic batre ezut eriden guiçon hunetan, çuec accusatzen duçuenetaric: **15** Baina ez Herodesec-ere: ecen igorri vkan çaituztet harengana, eta huná, herio mercei duen gauçaric eztrauca eguin. **16** Beraz gaztigatu eta, largaturen dut. **17** Eta behar cerauen bat largatu bestán. **18** Bada iar cedin oihuz elkarrequin gendetze gucia, cioela, Ken ieçaguc haur, eta larga ieçaguc Barabbas, **19** Cein baitzén, hirian eguin içan cen cembeit mutinationegatic eta heriotzegatic presoindeguian eçarria. **20** Berriz bada Pilate minça cequién, Iesus largatu nahiz. **21** Baina hec heyagoraz iarten ciraden, erraiten çutela, Crucifica eçac, crucifica eçac hori. **22** Eta harc heren aldian erran ciecén, Baina cer gaizqui eguin du hunec? hiltzeco hoguenic ezut erideiten haur baithan: gaztigaturic beraz largaturen dut. **23** Baina hec hertsen çutén oihu handiz requeritzen çutela, crucifica ledin: eta hayén heyagorác eta Sacrificadore principalenac renforçatzen ciraden. **24** Orduan Pilatec iugea ceçan eguin lequién galde eguiten çutena. **25** Eta larga ciecén mutinationeagatic eta heriotzeagatic presoindeguian eçarri içan cena, ceinen escatu içan baitziraden: eta eman ciecén Iesus, nahi lutena leguiten. **26** Eta hura eramaiten çutela, harturic Simon Cyreneano landetariç heldu cen-bat, hari crutzea gainean eçar cieçoten Iesusen ondoan eramaiteco. **27** Eta iarreiquiten çayón gendetze handia populutic eta emaztetaric, hura plaignitzen eta lamentatzen çutela. **28** Baina itzuliric hetarát Iesusec erran ceçan, Ierusalemeco alabác, eztaguicuela nigarric ene gainean: baina ceuron buruén gainean eguicue nigar, eta çuen haourrén gainean. **29** Ecen huná, ethorriren dirade egunac ceinetan erranen baitute, dohatsu dirade sterilac, eta engendratu ezuten sabelac, eta eredosqui ezuten vgtzac. **30** Orduan hassiren dirade erraiten mendiey, Eror çaitetzte gure gainera: eta mendisquey, estal gaitzaçue. **31** Ecen baldin egur hecean gauça hauc eguiten badituzte, eyharrean cer eguinen da? **32** Eta eramaiten ciraden berceic bi gaizquiguile-ere harequin hil eraciteco. **33** Ethorri içan ciradenean bada Bur-heçur deitzen den lekura, han crucifica ceçaten hura, eta gaizquiguileac: bata escuinean eta bercea ezquerrean. **34** Eta Iesusec erraiten çuen, Aitá, barka iecec: ecen etzeaque cer eguiten dutén. Guero haren abillamenduac partituric, çorte egotz ceçaten. **35** Eta populua han egoiten cen beha cegoela: eta truffatzen ciraden harçaz Gobernadoreac-ere hequin, cioitela, Berceac emparatu vkan ditu, empara beça bere burua, baldin haur bada Christ laincoaren elegitua. **36** Eta truffatzen ciraden harçaz gendarmesac-ere, hurbiltzen çaiçcala eta vinagre presentatzen ceraucetela. **37** Eta erraiten çutela,

Baldin hi bahaiz Iuduén Reguea empara eçac eure buruá. **38** Eta cen scributobat-ere haren garayan, letra Grec-ez eta Latinez eta Hebraicoz scribatua, hitz hautan, HAVR DA IVDVEN REGVEA. **39** Eta gaizquiguile vrkatuetaric batac blasphematzen çuen hura, cioela, Baldin hi bahaiz Christ, empara eçac eure buruá eta gu. **40** Baina ihardesten çuela berceac reprotcha ceçan hura, cioela, Ezaiz laincoaren berere beldur, ikussiric ecen condemnatione berean aicela? **41** Eta gu behinçat iustoqui: ecen eguin ditugunén merceituac recebitzen citiagu: baina hunec eztic deus gaizquiric eguin. **42** Eta erran cieçón Iesusi, Orhoit albeitiendi niçaz, launa, ether adinean eure resumara. **43** Orduan erran cieçón Iesusec, Eguiaz erraiten drauat, egun enequin içanen aicela paradisoan. **44** Eta cen sey orenen inguruá, eta ilhumbe eguin cedin lur guciaren gainean bedratzi orenetarano. **45** Iguzquia-ere ilhund cedin, eta templeco velá erdira cedin artetic. **46** Eta oihu eguinic voz handiz Iesusec dio, Aitá, hire escuetan eçarten diat neure spiritua. Eta haur erranic renda ceçan spiritua. **47** Eta ikussiric Centenerac cer eguin içan cen, glorifica ceçan laincoa, cioela, Eguiazqui guiçon haur iusto cen. **48** Eta spectacle hartara bildu içan ciraden gendetze guciac, ikussiric eguin içan ciraden gauçác bere bulharrey ceraunstela itzultzen ciraden. **49** Eta ceuden haren eçagunac guciac vrrun, eta emazte elkarrequin hari Galileatic iarreiqui içan çaiçcanac, gauça hauc ikusten cituztela. **50** Eta huna, Ioseph çaritzan guiçombat, conseiller, guiçon ona eta iustoa: **51** (Hunec etzuen consentitu hayén conseilluan ez eguitatean) Iuduén Arimathea hirico, eta hura-ere laincoaren resumaren beguira cegoen: **52** Hura ethorric Pilatgana, esca cedin Iesusen gorputzaren. **53** Eta hura erautsiric estal ceçan mihisse batez, eta eçar ceçan monument batetan cein baitzén arroca batetan ebaquia, ceinetan oraino nehor ezpaitzén eçarri içan. **54** Eta cen preparationeco eguna, eta Sabbath eguna haren ondoan heldu cen. **55** Eta iarreiquiric harequin Galileatic ethorri içan ciraden emaztec-ere mira ceçaten monumenta, eta nola eçarri içan cen haren gorputza. **56** Guero itzuli ciradenean appresta citzaten vssainac eta vnguentuac, eta Sabbathoan reposa citecen, manamenduaren araura.

24 Baina asteco lehen egunean, guciz goiz ethor citecen monumentera, ekarten cituztela appaindu cituztén vssain onac: eta cembeit emazte hequin. **2** Eta eriden ceçaten harria monumentetic aldaratua. **3** Eta sarthu ciradenean etzeçaten Iesus launaren gorputza. **4** Eta guertha cedin hec halacotz duda handitan ciradela, huná bi guiçon eriden baitzitecen han, chistmist ançora arguitzen çuten abillamendutan. **5** Eta nola icituac baitziraden, eta beheititzen baitziraden beguithartez lurrera guicon hec erran ciecén, Cergatic hilén artean bilhatzen duçue vici dena? **6** Ezta hemen, baina resuscitatu da: orhoit çaitetzte nola erran cerauçuen oraino Galilean cela, **7** Cioela, Behar da guiçonaren Semea liura dadin vicitze gaichtotacoen escuetara, eta crucifica dadin: eta hereneco egunean resuscita dadin. **8** Eta orhoit citecen haren hitzéz. **9** Eta monumentetic itzuli ciradenean, conta cietzén gauça hauc guciac hamequey, eta berce guciey. **10** Eta ciraden Maria Magdalena eta Ioanna eta María Iacquesen ama, eta berce hequin ciradenean, gauça hauén Apostoluey erraileac. **11** Eta irudi cequitzén erguelqueria

beçala hayén hitzac, eta etzitzaten sinhets. 12 Baina Pierrisec iaiquiric laster ceguian monumentera, eta ikartzera beheitituric ikus citzan mihsse hutsac bere gain eçarriac: guero ioan cedin bere baithan miresten çuela eguin içan cenaz. 13 Eta huná, hetaric biga ioaiten ciraden egun hartan berean burgu batetara hiruroguy stadío Ierusalemetic vrrun, Emaus deitzen cenera: 14 Eta minço ciraden elkarren artean heldu içan ciraden gauça hauçaz guciéz. 15 Guertha cedin bada hec minço ciradela eta ciharducatelá, Iesus-ere hæy hurbilduric ioan baitzedin hequin batean. 16 Baina hayen beguiac lulurutuac ceuden hura eçagut ezleçatençát. 17 Eta erran cieçén, Ceric dirade ioaiten çaretela çuen artean compartitzen dituçuen hitz horiac, eta cergatic çarete triste? 18 Eta ihardesten çuela batac Cleopas deitzen cenac, erran cieçón, Hi euror aiz Ierusalemen arrotz, eta eztaquizquic hartan egun hautan eguin içan diraden gauçac? 19 Eta harc erran cieçén, Cer gauça? Eta erran cieçóten, Iesus Nazarenoaz, cein içan baita guiçon Propheta, eguinez eta erranez botheretsua, laincoaren eta populu guciaren aitzinean. 20 Eta nola hura liuratu vkan dutén Sacrificadore principaléc eta gure Gobernadoréc herioaren condemnationera, eta crucificatu vkan dutén. 21 Eta guc sperança guendián hura cela Israel redemitu behar çuena: badaric-ere horién gucion gainera, egun duc herén eguna gauça hauc eguin içan diradela. 22 Baina gure arteco emazte batzuc-ere icitu guiaitié, cein guciz goiz monumentean içan baitirade: 23 Eta eriden eztutenean haren gorputza, ethorri içan dituc, dioitela visionebat-ere Aingueruènic ikussi vkan dutela, hura vici dela dioitenean. 24 Eta ioan içan dituc gurequin ciradenetatic batzu monumentera, eta hala eriden dié nola emaztéc erran baitzuten: baina bera ezié ikussi. 25 Orduan harc erran cieçen, O adimendu gabeac, eta Prophetéc erran dituzten gauça gucién sinhestera bihotz berantcorretacoac! 26 Etzena behar Christec gauça horiac suffri citzan, eta bere glorian sar ledin? 27 Guero hassiric Moyses baitharic eta Propheta gucietaric, declaratzen cerauzten Scriptura gucietan harçaz beraz ciraden gauçac. 28 Eta hurbil citecen ioaiten ciraden burgura, eta harc vrrunago ioaitera irudi eguiten çuen. 29 Baina bortcha ceçaten, cioitela, Ago gurequin: ecen arratsa duc, eta eguna duc beheratu. Sar cedin bada hequin egoitera. 30 Eta guertha cedin hequin mahainean iarriric cegoela, oguiá harturic gratiác renda baitzitzan, eta hautsiric eman baitzieçén. 31 Orduan irequi citecen hayén beguiac, eta eçagut ceçaten hura: baina hura ken cedin hayén aguerritic. 32 Eta erran ceçaten elkarren artean, Etzena gure bihotza erratzen gutan, minço çaicunean bidean, eta declaratzen cerauzquigunean Scripturác? 33 Eta iaiquiric ordu hartan berean itzul citecen Ierusalemera, eta eriden citzaten elkargana bilduc hamecéc, eta hequin ciradenac: 34 Erraiten çutela, Resuscitatu da launa eguiázqui, eta aguertu içan çayó Simoni. 35 Hec-ere conta citzaten bideco gauçac, eta nola heçaz eçagutu içan cen oguiaren haustean. 36 Eta gauça hauçaz minço ciradela, presenta cedin Iesus bera hayén artean, eta erran cieçén, Baquea dela çuequin. 37 Baina hec trublaturic eta icituric, vste çutén spiritubat çacussatela. 38 Orduan erran cieçén, Cergatic trublatu çarete, eta cergatic pensamenduc igaiten dirade çuen bihotzetara? 39 Ikus itzaçue ene escuac eta ene oinac: ecen

hura bera naiz ni, hazta neçaçue, eta mira: ecen spirituaric haraguiric ez heçurric eztu, nola nic dudala baitacussaçue. 40 Eta gauça hauc erran cituenean, eracuts cietzén escuac eta oinac. 41 Baina oraino hec alegueraz sinhesten etzutela, eta miraz ceudela, erran cieçén, Baduçue hemen deus iatecoric? 42 Orduan hec presenta cieçóten arrain erre çathibat, eta ezti orrace batetatic. 43 Eta harturic hayén aitzinean ian ceçan. 44 Eta erran cieçén, Hauc dirade erraiten nerauzquiquen hitzac, oraino çuequin nincela, ecen behar ciradela complitu niçaz Moysesen Leguean, eta Prophetetan, eta Psalmuetan scribaturic dauden gauça guciac. 45 Orduan irequi ceçan hayén adimendua, Scripturén aditzeco. 46 Eta erran cieçén, Hala da scribatua eta hala behar cen Christec suffri leçan, eta resuscita ledin hiletaric hereneco egunean. 47 Eta predica ledin haren icenean penitentiá eta bekatuén barkamendua natione gucietan, hassiric Ierusalemetic. 48 Eta çuec çarete testimonio gauça hauçaz: eta huná nic igorriren dut neure Aitaren promessa çuen gainera. 49 Baina çuec çaudete Ierusalemeco hirian verthutez garaitic vezti çaitetzqueteno. 50 Guero eraman citzan camporát Bethaniarano eta bere escuac althaturic, benedica citzan. 51 Eta guertha cedin hec benedicatzen cituela, appartaturic hetaric, goiti althca baitzedin cerurát. 52 Eta hec hura adoraturic itzul citecen Ierusalemera, bozcario handirequin. 53 Eta ciraden bethi templean, laudatzen eta benedicatzen çutela laincoa. Amen.

Joan

1 HATSEAN cen Hitza, eta Hitza cen laincoa baihan, eta lainco cen Hitza. **2** Hitz haur cen hatsean laincoa baihan. **3** Gauça guciac Hitz harçaz eguin içan dirade: eta hura gabe deus ezta eguin, eguin denic. **4** Hartan cen vicitzea, eta vicitzea cen guionén Arguia: **5** Eta Argui hunec ilhumbear arguitzen du: eta ilhumbear hura eztu comprehenditu. **6** Içan da guion-bat laincoaz igorria, loannes deitzen cenic. **7** Haur ethor cedin testimoniage ekartera Arguiaz testifica leçançat, guciéc harçaz sinhets leçatençat. **8** Etzén hura Arguia, baina igorri cen Arguiaz testifica leçançat. **9** Haur cen Argui eguiazcoa, mundura ethorten den guion gucia arguitzen duena. **10** Munduan cen, eta mundua harçaz eguin içan da, eta munduac eztu hura eçagutu. **11** Beretara ethorri içan da, eta beréc ez tute hura, recebitu. **12** Baina hura recebitu duten guciéy, eman draue priuilegio laincoaren haour içateco, haren icenean sinhesten duteney: **13** Cein ezpaitirade iayo odoletaric, ez haraguiaren vorondatetic, ez guionaren vorondatetic: baina laincoaganic. **14** Eta Hitza haragui eguin içan da, eta habitatu içan da gure artean, (eta contemplatu vkan dugu haren gloriá, gloriá diot Aitaganic engendratu bakoitzarena beçala) gratiaz eta eguiaz bethea **15** loannesec testificatu vkan du harçaz, eta oi hu eguin, ciuela, Haur da ceinez erraiten-bainuen, Ene ondoan ethorten dena, ni baino aitzineago da: ecen ni baino lehen cen. **16** Eta haren abundantiatu guciéc recebitu v kan dugu, eta gratia gratiagatic. **17** Ecen Leguea Moysesez eman içan da, baina gratiá eta eguiá Iesus Christez eguin içan da. **18** Laincoa nehorc eztu ikussi egundano, Aitaren bulharrean den seme bakoitzac berac declaratu draucu. **19** Eta haur da loannesen testimoniage, luduéc Ierusalemetic Sacrificadoreac eta Leuitác igorri cituztenecoa, hura interroga leçatençat, Hi nor aiz? **20** Eta aithor ceçan, eta etzeçan vka: eta aithor ceçan, ciuela, Eznaiz ni Christ. **21** Orduan interroga ceçaten, Cer beraz? Elias aiz hi? Eta erran ceçan, Eznaiz. Propheta aiz hi? Eta ihardets ceçan, Ez. **22** Erran cieçoten bada, Nor aiz? repostu deyeğunçat igorri gaituzteney: cer dioc eurorrez? **23** Dio, Ni naiz desertuan oihuz dagoenaren voza, Plana eçaçe launaren bidea, Esaias Prophetác erran çuen beçala. **24** Eta igorri içan ciradenac Phariseu ciraden. **25** Eta interroga ceçaten hura, eta erran cieçoten. Cergatic beraz batheyatzen ari aiz, baldin hi Christ ezpahaiz, ez Elias, ez Propheta? **26** Ihardets cieçén loannesec, ciuela, Ni batheyatzen ari naiz vrez, baina çuen artean da bat çuec eçagutzen eztuçuenic: **27** Hura da ene ondoan ethorten dena, cein ni baino aitzineago baita, ceinen çapataco hedearen lachatzeco ezpainaiz ni digne. **28** Gauça hauc Bethabaran eguin içan ciraden Iordanaz berce aldean, non loannes batheyatzen ari baitzén. **29** Biharamunean ikusten du loannesec Iesus harengana ethorten dela, eta dio, Huná laincoaren Bildotsa munduaren bekatuac kencen dituená. **30** Haur da ceinez erraiten bainuen, Ene ondoan ethorten da guion-bat, cein ni baino aitzineago baita, ecen ni baino lehen cen. **31** Eta nic eznuen hura eçagutzen: baina Israeli manifesta daquionçat, halacotz ethorri naiz ni vrez batheyatzera.

32 Orduan bada testifica ceçan loannesec, ciuela, Ikussi dut Spiritua iausten dela vsso columba baten guissán cerutic eta egon -ere bacedin haren gainean. **33** Eta nic eznuen eçagutzen hura: baina vrez batheyatzera igorri nauenac, erran cerautan, Noren gainera ikussiren baituc Spiritua iausten, eta egoiten haren gainean, hura duc Spiritu sainduaz batheyatzen duena. **34** Eta nic dut ikussi, eta dut testificatu ecen haur dela laincoaren Semea. **35** Biharamunean berriz bacegoen loannes, eta harenic bi discipulu: **36** Eta ikussiric Iesus ebiltan, erran ceçan, Hará laincoaren Bildotsa. **37** Eta ençun ceçaten hura bi discipuluéc minçatzen, eta iarreiui içan çaiçzan Iesusi. **38** Eta itzuliric Iesusec, eta ikussiric hec çarreitza, dioste hæy, Ceren bilha çabiltzate? Eta hec erran cieçoten, Rabbi (erran nahi baita hambat nola Magistrua) non egoiten aiz? **39** Dioste, Çatozte eta ikussaçe. Ethor citecen eta ikus ceçaten non egoiten cen: eta hura baihan egon citecen egun hartan: ecen hamar orenén inguruá cen. **40** Cen Andriu Simon Pierrisen anayea, loannes minçatzen ençun çuten bietaric eta hari iarreiui çaiçconetaric bata. **41** Hunec eriden ceçan lehenic Simon bere anayea, eta erran cieçón, Eren diagu Messias, (erran nahi baita hambat nola Christ.) **42** Eta eraman ceçan hura Iesusgana. Eta Iesusec harenganat behaturic erran ceçan, Hi aiz Simon Ionaren semea: hi deithuren aiz Cephas (hambat erran nahi baita nola harria) **43** Biharamunean Iesus ioan nahi içan cen Galileara eta eriden ceçan Philippe, eta erran cieçón, Arreit niri. **44** Eta Philippe cen Bethsaidaco, Andriuen eta Pierrisen hirico. **45** Erideiten du Philippec Nathanael, eta diotsa, Eriden diagu Iesus Nazarethecoa, Iosephen semea, ceinez scribatu baitu Moysesec Leguean eta Prophetéc. **46** Eta erran cieçón Nathanaelec, Nazarethetic deus onic ahal date? Diotsa Philippec, Athor eta ikussac. **47** Ikus ceçan Iesusec Nathanael harengana ethorten cela, eta erran ceçan harçaz, Huná eguiazco Israelitabat ceinetan enganioric ezpaita. **48** Diotsa Nathanaelec, Nondic naçaguc? Ihardets ceçan Iesusec eta erran cieçón, Philippec dei ençan baino lehen, ficotze azpian incenean ikusten indudan. **49** Ihardets ceçan Nathanaelec, eta erran cieçón, Magistruá, hi aiz laincoaren Semea: hi aiz Israeleco Reguea. **50** Ihardets ceçan Iesusec, eta erran cieçón, Ceren erran draudan, Ikussi aut ficotze azpian, sinhesten duc? gauça hauc baino handiagoric ikussiren duc. **51** Halaber erran cieçón, Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, Hemendic harat ikussiren duçe ceruá irequiric, eta laincoaren Aingueruac igaiten eta iausten diradela guionaren Semearen gainera.

2 Eta hereneco egunean ezteyac eguin citecen Cana Galileacoan: eta Iesusen ama cen han **2** Eta deithu içan cen Iesus-ere, eta haren discipuluac ezteyeta. **3** Eta faltatu cenean mahatsarnoa, bere amác diotsa, Iesusi, Mahatsarnoric eztié. **4** Diotsa Iesusec, Cer dut nic hirequin emaztea? oraino eztun ethorri ene orena. **5** Dioste haren amac cerbitzariey, Cer-ere erran baitieçaçe, eguiçue. **6** Eta ciraden han sey kuba harrizcoric eçarriac luduén purificationearan araura, çaducatenic batbederac birá edo hirurná neurri. **7** Dioste Iesusec, Bethaitzaçe kubác vrez. Eta bethe citzaten garairano. **8** Orduan dioste, Eraitsaçe orain, eta ekarroçue mestedostalari.

Eta ekar cieçoten: **9** Eta dastatu çuenean mestedostalac vr mahatsarno eguin içan cena (eta etzaquian nondic cen: baina vra karreatu çuten cerbitzariéc baçaquiten) deitzen du sposoa mestedostalac, **10** Eta diotsa, Guiçon guciac lehenic mahatsarno ona eçarten dic, guero vngui edan duqueiten orduan, gaichtoena: baina hic beguiratu vkan duc mahatsarno ona oraindrano. **11** Signo hatse haur eguin ceçan lesusec Cana Galileacoan, eta manifesta ceçan bere gloriá: eta sinhets ceçaten hura baithan haren discipuluéc **12** Guero iauts cedin Capernaumera, bera eta haren amá eta haren anyeac eta haren discipuluac: eta egon citecen han, ez anhitz egun. **13** Ecen hurbil cen luduén Bazcoa. Igan cedin bada lesus Ierusalemera. **14** Eta eriden citzan templean idi eta ardi eta vsso columba salçaleac, eta cambiadoreac iarriric ceudela. **15** Eta eguinic açotebat kordatoz, guciac egotz citzan templetic, eta ardiac eta idiac: eta cambiadorén monedá issur ceçan, eta mahainac itzul citzan. **16** Eta vsso columba salçaley erran cieçén, Ken itçaque gauça hauc hemendic: eta eztaguiçuela ene Aitaren etcheaz merkatalgoatoco etche. **17** Orduan orhoit citecen haren discipuluac ecen scribatua dela, Hire etcheazco zeloac ni ian niauc. **18** Ihardets ceçaten bada luduéc eta erran cieçoten, Cer signo eracusten draucuc gauça horiac eguin ditzán? **19** Ihardets ceçan lesusec, eta erran cieçén, Deseguin eçaque temple haur, eta hirur egunez dut alchaturen: **20** Erran ceçaten bada luduéc, Berroquey, eta sey vrthez edificatu içan duc temple haur, eta eta hic hirur egunez alchaturen duc? **21** Baina hura miñço cen bere gorputzazco templeaz. **22** Bada resuscitatu cenean hiletaric, orhoit citecen haren discipuluac, nola haur erran vkan cerauen: eta sinhets ceçaten Scripturá, eta lesusec erran çuen hitza. **23** Eta Ierusalemen cenean Bazco bestán, anhitzec sinhets ceçaten haren icenean, ikussiric harc eguiten cituen signoac. **24** Baina lesus bera etzayen fida, ceren harc eçagutzen baitziten guciac: **25** Eta ceren ezpaitzuen mengoaric nehorc testifica leçan guiçonaz: ecen berac baçaquian cer cen guiçonean.

3 Cen bada Phariseuetaric edoceimbat Nicodemó deitzen cenic, luduén arteco principaletaric bat: **2** Haur ethor cedin lesusgana gauaz, eta erran cieçón, Magistruá, baceaquiagu ecen laincoaganic magistru ethorria aicela: ecen nehorc ecin eguin citzaquec hic eguiten dituan signo hauc, laincoa harequin ezpada. **3** Ihardets ceçan lesusec eta erran cieçón, Eguiaz eguiaz erraiten drauat, berriz iayo içanen eztenec, nin ikus deçaquela laincoaren resumá **4** Erran cieçón Nicodemoc, Nolatan guiçona iayo ahal daite çahar denean? ala berriz bere amaren sabelean sar eta iayo ahal daite? **5** Ihardets ceçan lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauát, vrez eta Spirituz iayo eztena, ecin sar daitela laincoaren resumán. **6** Haraguitic iayo dena haragui duc: eta Spiritutic iayo dena, spiritu duc. **7** Ezteçála mirets ceren erran draudan, Berriz iayo behar çarete. **8** Haiceac nahi duen lekura diraunsac: eta haren hotsa ençuten duc: baina eztaquic nondic heldu den ez norat ioaiten den: hala duc spiritutic iayo den gucia. **9** Ihardets ceçan Nicodemoc, eta erran cieçón, Nolatan gauça hauc eguin ahal daitezque? **10** Ihardets ceçan lesusec, eta erran cieçón, Hi az Israeleco doctor, eta gauça hauc eztituc eçagutzen? **11** Eguiaz eguiaz erraiten drauat, ecen daquiçun gauçá erraiten dugula, eta ikussi dugun

gauçáz testificatzen dugula: baina gure testimoniagea eztuçue recebitzen. **12** Baldin lurreco gauçac erran badrauzquiçuet, eta sinhesten ezpadiçuçue? nolatan baldin ceruco gauçac erran badietzaçuet sinhetsiren duçue? **13** Ecen nehor ezta igan cerura, cerutic iautsi dena baicen, cein baita guiçonaren Seme ceruán dena. **14** Eta nola Moysesec alcha baitzeçan suguea desertuan, hala alcha dadin behar da guiçonaren Semea: **15** Hura baithan sinheste duenic batre gal eztaadin, baina vicitze eternala duençát. (aiōnios g166) **16** Ecen hala laincoac onhetsi vkan du mundua, non bere Seme bakoitza eman vkan baitu, hura baithan sinhesten duenic gal eztaadin, baina vicitze eternala duençát. (aiōnios g166) **17** Ecen eztu igorri laincoac bere Semea mundura, mundua condemna deçañçát, baina mundua harçaz salua dadinçát. **18** Hura baithan sinhesten duenic, ezta condemnatzen: baina sinhesten eztena ia condemnatua da: ecen eztu sinhetsi laincoaren Seme bakoitzaren icenean. **19** Haur da bada condemnationea, ecen Arguia ethorri da mundura, baina onhetsiago dute guizonéc ilhumbea ecen ez Arguia: ceren hayen obrác gaichtoac baitirade. **20** Ecen gaizqui ari den guciac, gaitz daritza arguiari: eta ezta arguira ethorten, haren obrác reprehendi eztitecençát. **21** Baina bidezqui ari dena, ethorten da arguira, haren obrác manifesta ditençat: ceren laincoaren araura eguinac baitirade. **22** Guero ethor cedin lesus bere discipuluequin ludeaco lurrera: eta han egoiten cen hequin, eta batheyatzen ari cen. **23** Eta loannes-ere batheyatzen ari cen Enonen Salingo aldean, ceren anhitz vr baitzén han: eta ethorten ciradén gendeac eta batheyatzen ciraden. **24** Ecen oraino etzén eçarri içan loannes presoindeguian. **25** Alcha cedin bada questionebat loannesen discipuluetaric luduequin purificationeaz. **26** Eta ethor citecen loannesgana, eta erran cieçoten, Magistruá, Iordanaz berce aldean hirequin cena, ceinez hic testificatu baituc, hará, batheyatzen ari duc, eta guciac ethorten dituc harengana. **27** Ihardets ceçan loannes-ec eta erran ceçan, Ecin guiçonac recebi deçaque deus, baldin eman ezpadaquio cerutic. **28** Çuec ceuroc çaituztet testimonio nola erran dudán, Ez naiz ni Christ, baina igorri içan naiz haren aitzinean. **29** Sposa duena sposo da: baina sposo denaren adisquide han dena eta hura ençuten duena, haguitz alegueratzen da sposoaren vozagatic: beraz ene alegança complitu da. **30** Harc behar du handitu, eta nic chipitu. **31** Garaitic ethorri dena, gucién gaineco da: lurretic dena, lurreco da, eta lurreco gaucéz miñço da: cerutic ethorri dena gucién gaineco da. **32** Eta cer ikussi eta ençun baitu hura testificatzen du: baina haren testimoniagea nehorc eztu recebitzen. **33** Haren testimoniagea recebitu duenac ciguilatu du ecen laincoa eguiati dela. **34** Ecen laincoac igorri duena laincoaren hitzéz miñcatzen da, ecen laincoac eztrauca neurritz emaiten Spiritua. **35** Aitác maite du Semea, eta gauça guciac eman ditu haren escura. **36** Sinhesten duenac Semea baithan, badu vicitze eternala: baina Semea obeditzen eztenac, eztu ikussiren vicitzea, baina laincoaren hirá dago haren gainean. (aiōnios g166)

4 Bada eçagutú çuenean launac nola ençun çuten Phariseuéc ecen lesusec discipulu guehiago eguiten çuela eta batheyatzen, ecen ez loannesec: **2** (Iesus bera batheyatzen

ari ezpacen-ere, baina haren discipuluac) 3 Vtzi ceçan ludea, eta ioan cedin berriz Galilearát. 4 Eta harc behar çuen iragan Samariatic. 5 Ethorten da bada Samariaco hiri Sichar deitzen den batetara cein baita Iacob-ec bere seme Iosephi eman ceraucan possessionearen aldean. 6 Eta cen han Iacob-en ithurria: Iesus bada bidean vnhatua berehala iar cedin ithur bazterrean: ecen bacén sey orenén inguruá. 7 Ethor cedin emazte Samaritanabat vr idoquitera: erran cieçon hari Iesusec, Indan edatera. 8 Ecen haren discipuluac ioan içan ciraden hirira iateco erostera. 9 Diotsa bada hari emazte Samaritana hunec, Nola hi ludu aicelaric, edatera niri esquez aut, bainaiz emazte Samaritana? ecen eztié conuersationeric luduéc Samaritanoequin. 10 Ihardets ceçan Iesusec eta erran cieçon, Baldin bahaqui laincoaren dohaina, eta nor den hiri erraiten draunana, Indan edatera, hi escatu inçayqueon hari, eta eman baitzerauquenán vr vicitic. 11 Diotsa emazteac, launa, eztuc cerçaz idoqui deçán, eta putzua duc barna: nondic duc beraz vr vici hori? 12 Ala gure aita Iacob baino handiago aiz hi, ceinec eman baitrauc putzu haur, eta berac hunetic edan baitu, eta haren haouréc, eta haren abréç? 13 Ihardets ceçan Iesusec eta erran cieçon, Vr hunetic edaten duen gucia egarrituren dun berriz: 14 Baina norc-ere edanen baitu nic emanen draucadan vretic, eztun egarrituren secular: baina nic emanen draucadan vra, eguinen dun hura baithan vr iauzten denezco ithurri, vicitze eternalcotzat. (aiön g165, aiönios g166) 15 Diotsa emazteac, launa, indac vr horretaric, egarri eznaadin, eta ethor eznaadin huna idoquitera. 16 Diotsa Iesusec, Habil dei eçan eure senharra, eta athor huna. 17 Ihardets ceçan emazteac eta erran cieçon, Eztiát senharic. Diotsa Iesusec, Vngui erran dun, Eztiát senharic. 18 Ecen borz senhar vkan ditun, eta orain dunana, eztun hire senhar: hori eguiaz erran dun. 19 Diotsa emazteac, launa, badiacussát ecen Propheta aicela hi. 20 Gure aitéc mendi hunetan adoratu vkan dié: eta çuec dioçue ecen Ierusalemen dela lekua non adoratu behar baita. 21 Diotsa Iesusec, Emazteá, sinhets neçan ni, ecen ethorten dela orena noiz ezipaçué mendi hunetan ez Ierusalemen adoraturen Aita. 22 Çuec adoraten duçue eztaquiçuená, guc adoraten dinagu daquiguna: ecen saluamendua Iudueticaric dun. 23 Baina ethorten dun orena, eta orain dun, noiz adoraçale eguiazcoéc adoraturen baitute Aita spirituz eta eguiaz: ecen Aita-ere halaco adoraçalén galdez diagon. 24 Iaincoa dun Spiritu: eta hura adoraten dutenéc, spirituz eta eguiaz adoratu behar diné. 25 Diotsa emazteac, Baceaquiat ecen Messiasa ethorteco dela, Christ deitzen dena, harc dathorenean declaraturen dirauzquiguc gauça guciac. 26 Diotsa Iesusec, Ni naun hura, hirequin minço naicena. 27 Eta bizquitartean ethor citecen haren discipuluac, eta mirets ceçaten nola emazte batequin minço cen: badaric-ere nehorc etziçon erran, Ceren galdez ago? edo, Cer minço aiz horrequin? 28 Vtzi ceçan bada bere vncia emazteac, eta ioan cedin hirira, eta erran cieçén leku hartaco gendey. 29 Çatozte, ikussaçue guiçon-bat ceinec erran baitrauzquit eguin ditudan gauça guciac: ezta haur Christ? 30 Ilki citecen bada hiritic, eta ethor citecen harengana. 31 Eta bizquitartean othoitz eguiten ceraucaten discipuluéc, cioitela, Magistrua, ian eçac. 32 Baina harc erran cieçén, Nic viandabat dut iateco, çuec

eztaquiçuenic. 33 Erraiten çuten bada discipuluéc elkarren artean, Nehorc ekarri othe drauca iatera? 34 Dioste Iesusec, Ene viandá da eguin deçadan ni igorri nauenaren vorondeata, eta acaba deçadan haren obrá. 35 Eztuçue çuec erraiten, Oraino laur hilebethe dirade, eta vztá ethorriren da? Huná, erraiten drauçuet, goitizaçue çuen beguiac, miraitzaçue bazterrac, ecen ia churitu dirade vztaren biltzeco. 36 Eta vztá biltzen duenac, sari recebitzen du, eta biltzen du fructua vicitze eternaleracotzát: ereiten duenac bozcario duençát, bayeta biltzen duenac-ere. (aiönios g166) 37 Ecen hunetan erran haur eguiazco da, Bat da ereiten duena, eta bercebat biltzen duena. 38 Nic igorri çaituztet nekatu etzaretenaren biltzera: berceac nekatu içan dirade, eta çuec hayén treballuan sarthu içan çarete. 39 Eta hiri hartaco Samaritanoetic anhitzeç sinhets ceçaten hura baithan, emazte testificatu çuenaren erranagic, cioela, Eguin dudan gucia erran draut. 40 Ethorri ciradenean bada Samaritanoac, othoitz eguin cieçoten hequin egon ledin: eta egon cedin han bi egun. 41 Eta anhitzeç guehiagoc sinhets ceçaten beraren hitzagatic. 42 Eta emazteari erraiten ceraucaten, Eztinagu goitiric hire erranagic sinhesten: ecen gueuroc ençun dinagu, eta baceaquinagu ecen haur dela eguiazqui Christ munduaren Saluadorea. 43 Eta bi egunen buruán parti cedin handic, eta ioan cedin Galilearát. 44 Ecen Iesusec berac testifica ceçan, ecen Propheta batec bere herrian ohoreric eztuela. 45 Bada ethorri içan cenean Galileara, recebi ceçaten Galileanoec, bestán Ierusalemen eguin cituen gauça guciac ikussiric: ecen hec-ere ethorri içan ciraden bestara. 46 Ethor cedin bada Iesus berriz Cana Galileaco hirira, non eguin vkan baitzuen vra mahatsarno. Eta cen gorte iaun-bat, ceinen semea baitzén eri Capernaumen. 47 Haur, encunic ecen Iesus ethorri cela Iudeatic Galileara, ioan cedin harengana, eta othoitz eguin cieçon iaust ledin, eta senda lieçon bere semea: ecen hiltzera cioan. 48 Erran cieçon orduan Iesusec, Signoac eta miraculuac ikus ezipaditzaçue, ezteçaqueçue sinhets. 49 Diotsa gorte iaun harc, launa, iausti adi ene semea hil dadin baino lehen. 50 Diotsa Iesusec, Habil: hire semea vici duc. Eta sinhets ceçan guiçonac Iesusec erran ceraucan hitza eta ioan cedin. 51 Eta ia hura iausten cela bere cerbitzariac bat cequizquion, eta conta cieçoten, cioitela, Hire semea vici duc. 52 Orduan galdequin cieçén, cer orenez hobequi eriden içan cen: eta erran cieçoten, Atzo çazpi orenetan vtzi cian helgaitzac. 53 Eçagut ceçan bada aitéc ecen oren hartan cela Iesusec erran ceraucana, Hire semea vici duc. Eta sinhets ceçan berac, eta haren etche guciac. 54 Bigarren signo haur berriz eguin ceçan Iesusec ethorri içan cenean Iudeatic Galileara.

5 Gauça hauen ondoan, Iuduén bestabat cen, eta iğan cedin Iesus Ierusalemera. 2 Eta da Ierusalemen ardi plaçán ikuzgarribat Hebraicoz Beth-esda deitzen denic, borz galeria dituenic. 3 Hetan cetzan eri, itu, maingu, membro eyhardun mulço handia, vraren higitzearen beguira ceudela. 4 Ecen Ainguerubat iausten cen ordu iaquinez ikuzgarrira, eta vra vherritzen çuen: eta vraren vherritze ondoan lehen hartara iausten cena sendatzen cen, cer-ere eritassunec baitzaducan. 5 Eta cen guiçon-bat han hoguey eta hemeçortzi vrthez erharçunac çaducanic. 6 Haur ikus ceçanean Iesusec cetzala, eta eçaguturic

ecen ia dembora lucea çuela, diotsá, Nahi aiz sendatu? 7 Ihardets cieçón eriac, launa, eztiat norc, vra vherritu denean, eçar neçan ikuzgarrira: baina ni ethorten naicen bizquitarte, bercebat ene aitzinean iausten duc. 8 Diotsa lesusec, laiqui adi, altcha eçac eure ohea, eta ebil adi. 9 Eta bertan senda cedin guiçon hura: eta altcha ceçan bere ohea, eta baçabilan: eta cen Sabbathoa egun hartan. 10 Erran cieçoten bada luduéc sendatu içan cenari, Sabbathoa duc, eztuc sori ohea eraman deçan. 11 Ihardets cieçén, Norc ni sendatu bainau, harc erran draut, Altcha eçac eure ohea eta ebil adi. 12 Orduan interroga ceçaten, Nor da hiri erran drauan guiçon hura, Altcha eçac eure ohea eta ebil adi? 13 Eta sendatu içan cenac, etzaquian nor cen: ecen lesus apparta cedin leku hartan cen gendetzetic. 14 Guero eriden ceçan hura lesusec templean, eta erran cieçón, Huná, sendatu aiz: guehiago bekaturic eztaguiala, cerbait gaizquiago hel eztaquián: 15 Ioan cedin guicon haur, eta conta cieçén luduey ecen lesus cela hura sendatu vkan çuena. 16 Eta halacotz persecutatzen çutén luduéc lesus, eta hura hil nahiz çabiltzan, ceren gauça hauc eguin baitzituen Sabbathoan. 17 Baina lesusec ihardets cieçén, Ene Aitac oraindrano obratzen du, eta nic-ere obratzen dut. 18 Halacotz bada luduac hura hil nahiz haguizago çabiltzan, ez solament ceren Sabbathoa hautsi çuen, baina are ceren haren Aita laincoa cela erran baitzuen, bere buruá laincoaren bardin eguinez. 19 Ihardets ceçan bada lesusec, eta erran cieçén, Eguiaz eguiatz erraiten drauçuet, ecin daidi Semeac bere buruz deus, erran nahi da, baldin ikussi ezpadu Aitá obratzen: ecen cer-ere harc eguiten baitu, hura Semeac-ere halaber eguiten du. 20 Ecen Aitác maite du Semea, eta berac eguiten dituen gauça guciac eracusten drauzca, eta hauc baino obra handiagoac eracutsiren drauzca hari, çuec mirets deçaquençát. 21 Ecen nola Aitac resuscitatzen baititu hilac eta viuificatzen, halaber Semeac-ere nahi dituenac viuificatzen ditu. 22 Ecen Aitac eztu iugeatzen nehor, baina iugemendu gucia eman drauca Semeari: 23 Guciéc Semea ohora deçatençát. Aita ohoratzen duten beçala: Semea ohoratzen eztenac, eztu ohoratzen Aita, ceinec igorri baitu hura. 24 Eguiaz eguiatz erraiten drauçuet, ecen ene hitza ençuten, eta ni igorri nauena sinhesten duenac, baduela vicitze eternals, eta haina ezta condemnationetara ethorriren: baina iragan da heriotic vicitzera. (aiñios g166) 25 Eguiaz eguiatz erraiten drauçuet, ecen ethorten dela orena, eta orain dela, noiz hiléc ençunen baitute laincoaren Semearen voza, eta ençunen dutenac vicico dirade. 26 Ecen nola Aitac baitu vicitze bere baithan, hala eman drauca Semeari-ere bere baithan vicitzearen vkaitea. 27 Eta bothere eman drauca iugemendu-ere eguiteco, guiçonaren Seme den becembatean. 28 Ezteçaçuela mirets haur: ecen ethorriren da orena ceinetan monumentetaco guciéc ençunen baitute haren voza. 29 Eta ilkiren dirade vnqui eguin duqueitenac, vicitzeco resurrectionera: baina gaizqui eguin duqueitenac, condemnationeco resurrectionera. 30 Ecin daidit nic neure buruz deus: dançudan beçala iugeatzen dut: eta ene iugemendua iusto da: ecen ezhabila neure vorondatearen ondoan: baina ni igorri nauen, Aitaren vorondatearen ondoan. 31 Baldin nic testificatzen badut neure buruáz, ene testimoniagea ezta sinhesteco. 32 Bercebat da testificatzen duenic niçaz,

eta badaquit ecen eguiaczco dela niçaz testificatzen duen testimoniagea. 33 Çuec igorri vkan duçue ioannesgana, eta harc testimoniage eman drauca eguiari. 34 Baina nic eztt guiçonaganic testimoniageric recebitzen: baina gauça hauc erraiten ditut çuec salua çaitetzençát. 35 Hura cen candela çachecana eta argui eguiten çuena: eta çuec nahi içan çarete appur-batetacotz alegueratu haren arguien. 36 Baina nic ioannesena baino testimoniage handiagoa dut: ecen niri Aitac compli ditzadançat eman drauzquidan obréc, nic eguiten ditudan obra beréc testificatzen duté niçaz ecen Aitac igorri vkan nauela. 37 Eta ni igorri nauen Aitac berac testificatu du niçaz. Eztuçue haren voza egundano ençun, ezeta haren irudia ikussi. 38 Eta eztuçue haren hitza çuec baithan egoiten dela: ecen nor harc igorri baitu, hura çuec eztuçue sinhesten. 39 Informa çaitetze diligentqui Scripturetaric; ecen çuec vste duçue hetan vicitze eternals duçuela: eta hec dirade niçaz testificatzen dutenac. (aiñios g166) 40 Eta etzarete ethorri nahi enegana, vicitzea duçuença. 41 Gloriaric guiçonetaric eztt hartzen. 42 Baina eçagutzen çaituztet ecen laincoaren amorioa eztuçuela çuec baithan. 43 Ni ethorri naiz neure Aitaren icenean, eta eznauçue recebitzen: baldin bercebat ethor badadi bere icenean, hura recebituren duçue. 44 Nolatan çuec sinhets ahal deçaqueçue, batak berceaganic gloria recebitzen duçuelaric, eta laincoaganic beraganic heldu den gloriá ezpaituçue bilhatzen? 45 Eztuçuela vste ecen nic accusaturen çaituztedala çuec Aita baithan: bada norc accusa çaitzaten, Moyses, ceinetan çuec sperança baituçue. 46 Ecen baldin Moyses sinhesten bacindute, sinhetz nindiroqueçue ni: ecen niçaz harc scribatu vkan du. 47 Baina baldin haren scribatuac sinhesten ezpadituçue, nolatan ene hitzaz sinhetsiren dituçue.

6 Guero ioan cedin lesus Galileaco itsassoaz berce aldera, Tiberiacora. 2 Eta iarreiquiten çayón gendetze handia, ceren ikusten baitzituzten harc erién gainean eguiten cituen signoac. 3 Orduan igan cedin mendi batetara lesus, eta han iar cedin bere discipuluequin. 4 Eta hurbil cen Bazco, luduen bestá. 5 Bada beguiciac alchatu cituenean lesusec eta ikussi çuenean ecen gendetze handia ethorten cela harengana, diotsa Philipperi, Nondic erossiren dugu ogui, hauc ian deçatençat? 6 (Baina haur erraiten çuen haren enseyatzeagatic, ecen berac baçaquian, cer eguiteco çuen) 7 Ihardets cieçón Philippec, Ber-ehun dineroren oguiatz ezliqueye asco, den gutiena batbederac har leçan. 8 Diotsa bere discipuluetaric batec, Andriu Simon Pierrisen anayec. 9 Baduc hemem muthilcobat, dituenic borz ogui garagarrezcoaric, eta bi arrain: baina hauc cer dirade hambaten arteco? 10 Eta erran ceçan lesusec, lar eraci eçaçue gendea. Eta cen belhar handi leku hartan. Iar citecen bada borz milla guiçonon contuaren inguruá. 11 Eta har citzan lesusec oguiac: eta gratiac rendaturic parti cietzén discipuluey: eta discipuluéc iarriric ceudeney: halaber arraineric-ere nahi çuten becembat. 12 Eta ressasiatu içan ciradenean erran cieçén bere discipuluey, Bil itzaçue soberatu diraden çathiac, deus gal eztadin. 13 Bil citzaten bada, eta bethe citzaten hamabi sasqui çathiz, borz ogui garagarrezcoetaric, ian çuteney soberaturic. 14 Gende hec bada ikussi çutenean lesusec eguin çuen miraculua, erraiten

çutén, Haur da eguiazqui mundura ethorteco cen Propheta hura. **15** Iesusec bada eçaguturic ecen haren harrapatzera ethorteco ciradela hura regue eguin leçatençât, retina cedin berriz mendira ber-bera. **16** Eta arratsa ethor cedinean, iauts citecen haren discipuluac itsassora. **17** Eta sarthuric vncira, ioaiten ciraden itsassoaz berce aldera Capernaum alderât: eta ia ilhuna cen, eta etzén Iesus hetara ethorri. **18** Eta itsassoa, haice handic erauntsiz alchatzen cen. **19** Bada hoguey eta borz, edo hoguey eta hamar stade beçala abiroina tiratu ondoan, ikusten dute Iesus itsas gainece dabilala, eta vnciari hurbiltzen çayola, eta ici citecen. **20** Eta harc erran, ciecén, Ni naiz, etzaretela beldur. **21** Nahi vkan çutén bada hura vncira recebitu: eta bertan vncia arriba cedin ioaiten ciraden lekura. **22** Biharamunean itsassoaren berce aldetic gueldituric cegoen gendetzeac ikussi duenean ecen berce vncithoric etzela han bat baicen, ceinetara haren discipuluac sarthu içan baitziraden, eta etzela sarthu bere discipulequin Iesus vncitchora, baina haren discipuluac berac ioan içan ciradela: **23** Eta Tiberiadetic berce vncithoric ethorri cela leku haren aldera non oguia ian vkan baitzutén, gratiac rendaturic launac. **24** Iks ceçanean bada gendetzeac ecen Iesus etzela han, ez haren discipuluac, sar citecen hecere vncietara, eta ethor citecen Capernauma. Iesus bilhatzen çutela. **25** Eta hura eridenic itsassoaren berce aldean, erran cieçoten, Magistruá, noiz huna ethorri aiz? **26** Ihardets cieçén Iesusec, eta erran ceçan, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ene bilha çabiltzate, ez ceren miraculuac ikussi dituçuen, baina ceren ian baituçue oguietaric, eta resasiatu içan baitzarete. **27** Trabaiilla çaitetzte ez vianda galtzen denagatic, baina vicitze eternalcotzat irauten duenagatic, cein guiçonaren Semea emanen baitrauçue: ecen Seme haur lainco Aitac ciguilatu vkan du. **(aiõnios g166)** **28** Erran cieçoten bada, Cer eguinen dugu eguin ditzaguñçat laincoaren obrác? **29** Ihardets ceçan Iesusec, eta erran cieçén, Haur da laincoaren obrá, sinhets deçaçuen harc igorri duena baithan. **30** Orduan erran cieçoten, Cer signo bada hic eguiten duc, dacussaguñçât eta hi sinhets eçaçun? cer obra eguiten duc? **31** Gure aitéc ian vkan dié manná desertuan: scribatua den beçala, Cerutico oguia eman draue iatera. **32** Erran cieçén bada Iesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, eztrauçue Moysesec eman cerutico oguia: baina ene Aitac emaiten drauçue cerutico ogui eguiazcoa. **33** Ecen laincoaren oguia da cerutic iautsi dena, eta munduari vicitze draucana. **34** Erran cieçoten bada, launa, eman ieçaçuc bethiere ogui hori. **35** Eta erran cieçén Iesusec, Ni naiz vicitzeco oguia: enegana ethorten dena, ezta gosseturen: eta ni baithan sinhesten duena, ezta egarrituren iagoitic. **36** Baina erran drauçuet, ecen ikussiere banuçuela, eta eztuçue sinhesten. **37** Aitac emaiten drautan gucia, enegana ethorriren da, eta enegana ethorten dena, ezut campora iraitziren. **38** Ecen cerutic iautsi içan naiz eguin deçadençât ez neure vorondatea, baina ni igorri nauenaren vorondatea. **39** Eta haur da ni igorri nauenaren vorondatea, Aitarena, cerere eman baitraut, ezteçadan gal hartaric, baina resuscita deçadan hura azquen egunean. **40** Halaber haur da ni igorri nauenaren vorondatea, Semea ikusten eta hura baithan sinhesten duen guciac, duen vicitze eternala, eta nic resuscitaturen dut hura azquen egunean. **(aiõnios g166)** **41**

Murmurazten çutén bada Iuduéc harçaz, ceren erran baitzuen, Ni naiz cerutic iautsi naicen oguia. **42** Eta erraiten çutén, Ezta haur Iesus, Iosephen semea, ceinen aita eta ama guc eçaçutzen baititugu? Nola dio bada hunec, Cerutic iautsi naiz? **43** Ihardets ceçan bada Iesusec eta erran cieçén, Ezteçaçuela murmura çuen artean. **44** Nehor ecin dathor enegana, baldin ni igorri nauen Aitac tira ezpadeça: eta nic resuscitaturen dut hura azquen egunean. **45** Scribatua da Prophetetan, Eta içanen dirade guciac laincoaz iracatsiac. Norc-ere beraz ençun baitu Aitaganic eta ikassi, hura ethorten da enegana. **46** Ez Aita ikussi duenez nehor, laincoaganic denac baicen: harc ikussi du Aita. **47** Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ni baithan sinhesten duen guciac badu vicitze eternala. **(aiõnios g166)** **48** Ni naiz vicitzeco oguia. **49** Çuen aitéc ian vkan duté manná desertuan, eta hil içan dirade. **50** Haur da oguia cerutic iautsi dena, hunetaric ianen duena hil etzadinçât. **51** Ni naiz ogui vicia cerutic iautsi naicena: nehorc ian badeça ogui hunetaric, vicico da eternalqui, eta nic emanen dudan oguia, ene haraguvia da, nic munduaren vicitzeagatic emanen dudana. **(aiõn g165)** **52** Baciharducaten bada Iuduéc elkarren artean, erraiten çutela, Nolatan hunec guri bere haraguvia eman ahal dieçaçuegu iatera? **53** Orduan erran cieçén Iesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, baldin ian ezpadeçaçue guiçonaren Semearen haraguvia, eta edan ezpadeçaçue haren odola, eztuçue vicitzeric çuec baithan. **54** Iaten duenac ene haraguvia, eta edaten ene odola, badu vicitze eternala: eta nic dut resuscitaturen hura azquen egunean. **(aiõnios g166)** **55** Ecen ene haraguvia eguiazqui da vianda, eta ene odola eguiazqui da edari. **56** Ene haraguvia iaten duena, eta ene odola edaten, nitan egoiten da, eta ni hartan. **57** Nola ni igorri bainau Aita vici denac, eta ni vici bainaiz neure Aitaz: hala ni ianen nauena ere, vicico da hura-ere niçaz. **58** Haur da ogui cerutic iautsi içan dena: ez çuen aitéc manná ian duten beçala, eta hil içan dirade: ogui haur ianen duena vicico da eternalqui. **(aiõn g165)** **59** Gauça hauc erran citzan synagogán iracasten ari cela Capernaumen. **60** Haren discipuluetaric bada anhitzec gauça hauc ençunic erran ceçaten, Gogor da hitz haur: norc ençun ahal deçaçue? **61** Çaquialaric bada Iesusec bere baithan ecen haren discipuluec huneçaz murmuratze çutela, erran cieçén, Hunec scandalizatzen çaituzte? **62** Cer date bada baldin ikus badeçaçue guiçonaren Semea igaiten lehen cen lekura? **63** Spiritua da viuificatzen duena, haraguiac eztu deus probetchatzen: nic erraiten drauzquiçuedan hitzac spiritu dirade eta vicitze. **64** Baina badirade batzu çuetaric sinhesten ezutenic. Ecen baçaquian hatseandanic Iesusec cein ciraden sinhesten etzutenac, eta cein cen hura tradituren çuena. **65** Eta erraiten çuen, Halacotz erran drauçuet ecen nehor ecin dathorrela enegana, baldin ene Aitaz eman ezpaçayo. **66** Orduandanic haren discipuluetaric anhitz guibelerat citecen: eta guehiagoric etzabiltzan harequin. **67** Erran cieçén bada Iesusec hamabiey, Ala çuec-ere ioan nahi çarete? **68** Ihardets cieçón bada Simon Pierrisec, launa, norengana ioanen gara? vicitze eternalzco hitzac dituc hic: **(aiõnios g166)** **69** Eta guc sinhetsi eta eçaçutu diagu ecen, hi aicela Christ lainco viciaren Semea. **70** Ihardets cieçén Iesusec, Etzaituztet nic hamabi elegitu, eta çuetaric bat deabru baita? **71** Eta haur erraiten çuen Iudas Iscariot Simonen

semeaz: ecen haur cen hura traditu behar çuena, hamabietaric bat bacen-ere.

7 Eta guero baçabilan Iesus Galilean: ecen etzén ludean ebili nahi, ceren luduac baitzabiltzan hura hil nahiz. **2** Eta hurbil cen luduén bestá tabernaclén deitzen cena. **3** Erran cieçoten bada bere anayéc, Parti adi hemendic eta habil ludearát, hire discipuluec-ere ikus ditzatençát hire obra eguiten dituanac. **4** Ecen nehorc eztic deus secretuan eguiten, estimationetan içan nahiz dabilanec, baldin gauça hauc eguiten badituc, manifesta ieçoc eure buruá munduari. **5** Ecen are haren anayec-ere etzuten sinhesten hura baithan. **6** Dioste bada Iesus, Ene demborá ezta oraino ethorri: baina çuen demborá bethi da prest. **7** Ecin munduac gaitzets çaitzaquezte çuec: baina niri gaitz darizt: ceren nic testificatzen baitut harçaz, ecen haren obrác gaichto diradela. **8** Çuec iğan çáitezte besta hunetara: ni eznaiz oraino igaiten besta hunetara, ceren ene demborá ezpaita oraino bethi. **9** Eta gauça hauc erran cerauztanean egon cedin Galilean. **10** Eta iğan ciradenean haren anayec, orduan hurare iğan cedin bestara, ez aguerriz, baina ichilic beçala. **11** Iuduéc bada bilhatzen çuten hura bestán, eta erraiten çuten, Non da hura? **12** Eta murmuratione handia cen populuaeren artean harçaz: ecen batzuc erraiten çuten Guioçon ona da: eta bercéc erraiten çutén, Ezta: baina seducitzen du populua. **13** Badaric-ere nehor frangoqui etzén miño harçaz, luduén beldurrez. **14** Eta besta ia erdi iragan cenean, iğan cedin Iesus templa, eta iracasten ari cen. **15** Eta miraz ceuden luduac, cioitela, Nolatan hunec letrác daquizqui, ikassi gabe? **16** Ihardets cieçén Iesus, eta erran ceçan, Ene doctriná ezta enea, baina ni igorri nauenarena. **17** Baldin nehorc nahi badu haren vorondatea eguin, eçaguturen du doctriná, eya laincoaganic denez, ala ni neure buruz miño naicenez. **19** Eztrauce Moysesec eman Leguea? eta ezpaitu çuetaric batec-ere obraten eçarten Leguea? Cergatic çabiltzate ni hil nahiz? **20** Ihardets ceçan populua eta erran, Deabrua duc hic: nor dabila hi hil nahiz? **21** Ihardets ceçan Iesus eta erran cieçén, Obrabat eguin dut, eta guciac miraz çaudete. **22** Baina halere Moysesec eman drauçue Circoncisione, (ez Moysesganic denez, baina Aitetaric) eta Sabbathoan circonciditzen duçue guioçona. **23** Baldin Circoncisionea recebitzen badu guioçonac Sabbathoan, Moysesen Leguea hauts eztadinçát: asserre çarete ene contra ceren guioçon-bat ossoqui sendatu dudan Sabbathoan? **24** Ezteçauçela iugea apparentiaren araura, baina iugemendu bidezco batez iugea eçaue. **25** Erraiten çutén bada Ierusalematar batzuc, Ezta haur hiltzeco bilhatzen dutena? **26** Eta huna, frangoqui miño da, eta eztraucate deus eguiten: ala eguiazqui eçagutu othe luqueite Gobernadoréc, ecen haur dela eguiazqui Christ? **27** Baina haur badaquigu nondic den: baina Christ dathorrenean, nehorc eztu iaquinen nondic daten. **28** Oihuz cegoen bada Iesus templean, iracasten çuela eta erraiten, Eta ni nauçue eçagutzen, eta nondic naicén badaquieue, eta neure buruz eznaiz ethorri, baina da eguiati ni igorri nauena, cein ezpaituçue çuec eçagutzen. **29** Baina nic eçagutzen dut hura, ceren harenganic bainaiz, eta harc igorri bainau. **30** Orduan hura hatzaman nahiz çabiltzan: baina nehorc etzitzan escuac

eçar haren gainean, ecen etzén oraino ethorri haren orena. **31** Eta gendetzecoataric anhitzec sinhets ceçaten hura baithan, eta erraiten çutén, Christec dathorrenean guehiago miraculo eguinen othe du, hunec eguiten dituenac baino? **32** Ençun ceçaten Phariseuéc gendetzea hauén gainean harçaz murmuratzen: eta igor citzaten Phariseuéc eta Sacrificadore principaléc officierac hura hatzaman leçatençát. **33** Erran cieçén bada Iesus, Oraino dembora gutibatetacotz çuequin naiz, guero banoa igorri nauénaganát. **34** Bilhaturen nauçue eta ez eridenen: eta non ni içanen bainaiz, hara çuec ecin ethor çáitezquete. **35** Erran ceçaten bada luduéc elkarren artean, Norat haur ioaiteco da, guc ezpaituçu eridenen? ala Grecoén artean barreyatuac diradenetarat ioaiteco da, eta Grecoén iracastera? **36** Ceric da erran duen propos haur, Bilhaturen nauçue, eta ez eridenen: eta non ni içanen bainaiz, hara çuec ecin ethor çáitezquete? **37** Eta bestaco azquen egun handian eriden cedin Iesus han, eta oihuz cegoen, cioela, Baldin nehor egarri bada, bethor enegana eta edan beça. **38** Ni baithan sinhesten duenari, Scripturác dioen beçala, vr vicizco fluuioc iariaturen çaiçca bere sabeletic. **39** (Eta haur erraiten çuen hura baithan sinhesten çutenéc recebitzeco çuten Spirituáz: ecer oraino Spiritu saindua etzén eman, ceren Iesus oraino ezpaitzén glorificatu) **40** Anhitzec bada gendetzecoetaric propos haur ençun çutenean, erraiten çuten, Haur da eguiazqui Propheta hura. **41** Bercéc erraiten çutén, Haur da Christ. Eta batzuc erraiten çutén, Alabaina Galileatic ethorriren da Christ? **42** Eztu Scripturac erraiten, ecen David- en hacitic, eta Bethlehemgo David egoiten cen burgutic Christ ethorriren dela? **43** Dissensione eguin cedin bada populuaeren artean harengatic. **44** Eta hetaric batzuc nahi çuten hatzaman, baina nehorc etzitzan eçar haren gainea escuac. **45** Ethor citecen bada officierac Sacrificadore principaletara eta Phariseuetara, eta hec erran cieçén, Cergatic eztuçue hura ekarri? **46** Ihardets ceçaten officieréc, Egundano ezta hala miñçatu guioçonic, nola guioçon haur. **47** Halacotz ihardets cieçen Phariseuéc, Ezothe cinatezte çuec-ere seducitu? **48** Ala Gobernadoretaric edo Phariseuetaric batec-ere sinhetsi du hura baithan? **49** Baina populu Leguea cer den eztaquian haur, maradicatua da. **50** Dioste Nicodemo harengana gauaz ethorri içan cenac, cein baitzén hetaric bat, **51** Ala gure Legueac condemnatzen du nehor, bera behin ençun gabe, eta cer eguin duen eçagutu gabe? **52** Ihardets ceçaten eta erran cieçoten, Ezaiz hi-ere Galileaco? informadi, eta iaquic ecen Galileatic Prophetaric eztela ilki. **53** Eta itzul cedin batbedera cein bere etcherát.

8 Baina Iesus ioan cedin Oliuatzetaco mendirát. **2** Eta arguiaren beguien berriz ethor cedin templa, eta populu gucia ethor cedin harengana: eta iarriric cegoela iracasten cituen hec. **3** Orduan duté ekarten harengana Scribéc eta Phariseuéc emazte adulterioan hatzaman-bat: eta hura artean eçarriric, **4** Diotsate, Magistrúá, emazte haur hatzaman içan duc adulterioico eguitate berean. **5** Eta Leguean Moysesec manatu dirauc hunelacoac lapida ditecen: hic bada cer dioc? **6** Eta haur erraiten çuten hura tentatzen çutela, hura cerçaz accusa lutençát. Baina Iesus ec beheti gurthuric erhiaz scribatzen çuen lurrean. **7** Eta haren interrogatgez perseueratzen çutela, chuchenduric erran

ciecén, Çuetaric bekatu gabe denac, lehenic horren contra harria aurdigui beça. 8 Eta berriz gurthuric scribatzen çuen lurrean. 9 Bada hori ençun çütenean, conscientiac accusatzen cituela, bata bercearen ondoan ilkiten ciraden çaharrenetatic hassiric azquenetarano: eta Iesus bera gueldi cedin, eta artean cegoen emaztea 10 Eta chuchendu cenean Iesusec nehor etzacussanean emaztea baicen, erran cieçón hari, Emaztea, non dirade hire accusaçaleac? nehorc ezau condemnatu? 11 Eta harc erran ceçan, Ez nehorc, launa. Eta erran cieçón Iesusec, Ezatu nic-ere condemnatzen: oha, eta guehiago bekaturic eztauginala. 12 Berriz bada Iesus minça cequien, cioela, Ni naiz munduaren arguia: niri darreitana ezta ilhumbean ebiliren, baina vkanen du vicitzeco arguia. 13 Erran cieçoten bada Phariseuéc, Hic eure buruáz testificatzen duc, hire testimoniagea eztuc sinhesteco. 14 Ihardets ceçan Iesusec eta erran cieçén, Nic neurorçaz testificatzenagatic sinhesteco da ene testimoniagea: ecen badaquit nondic ethorri naicén, eta norat ioaiten naicen: baina çuec eztaquique nondic ethorten naicen, ez norat ioaiten naicén 15 Çuec haraguiaren arauz iugeatzen duçue, nic eztut iugeatzen nehor. 16 Eta baldin iugea badeaç-ere nic, ene iugemendua eguiaczco da: ecen eznaiz neuror, baina ni eta ni igorri nauen Aita. 17 Baina çuen Leguean-ere scribatua da, ecen bi guiçonen testimoniagea sinhesteco dela. 18 Ni naiz neurorçaz testificatzen dudana, eta testificatzen du niçaz ni igorri nauen Aitac. 19 Erraiten ceraucaten bada, Non da hire Aita? Ihardets ceçan Iesusec, Ez ni nauçue eçagutzen, ez ene Aita: baldin ni eçagutzen baninduçue, ene Aita-ere eçagut cindeçaquete. 20 Hitz hauc erran citzan Iesusec thesaurerian, iracasten ari cela templean: eta nehor etzaquión lot, ceren oraino ezpaizéren ethorri haren orena 21 Erran cieçén bada berriz Iesusec, Ni banao eta bilhaturen nauçue, eta çuen bekatuan hilen çarete: norat ni ioaiten bainaiz, çuec ecin çatozquete. 22 Erraiten çuten bada Iuduéc, Berac hilen othe du bere buruá? erraiten baitu, Norat ni ioaiten bainaiz, çuec ecin çatozquete. 23 Orduan erran cieçén, çuec beherecic çarete, ni garaitic: çuec mundu hunetatic çarete, ni ez naiz mundu hunetatic. 24 Halacotz erran drauçuet ecen çuen bekatuetan hilen çaretela. Ecen baldin sinhets ezpadeçaçue ni naicela hura, çuen bekatuetan hilen çarete. 25 Erran cieçoten bada, Hi nor aiz? Orduan erran cieçén Iesusec, Hatseandanicoa, badiotsuet. 26 Anhitz gauça dut çueçaz minçatzeco eta iugeatzeco: baina ni igorri nauena eguiati da: eta nic harenganic ençun ditudan gauçac munduari erraiten drauzquiot. 27 Etzeçaten eçagut ecen Aitaz minço çayela. 28 Erran cieçén bada Iesusec, Alchatu duqueçuenen guiçonaren Semea, orduan eçaguteren duçue ecen ni naicela hura, eta neure buruz eztudala deus eguiten, baina Aitac iracatsi nauen, beçala gauça hauc erraiten ditudala. 29 Ecen ni igorri nauena enequin da: eznau vtzi neuror Aitac, ceren nic haren gogaraco gauçac eguiten baititut bethiere. 30 Gauça hauc harc erraiten cituela, anhitzec sinhets ceçaten hura baithan. 31 Orduan erraiten cerauen Iesusec hura sinhetsi vkan çuten Iuduey, Baldin çuec perseuera badeçaçue ene hitzean, eguiaczqui ene discipulu içanenen çarete. 32 Eta duçue eçaguteren Eguiá, eta Eguiác çuec libre eguinen çaituzte. 33 Ihardets cieçoten, Abrahamen hacia gaituc, eta nehor eztiagu cerbitzatu egundano: nola dioc hic

gu libre içanen garella? 34 Ihardets cieçén Iesusec, Eguiacz eguiacz erraiten drauçuet ecen bekatua eguiten duen gucia bekatuaren cerbitzari dela. 35 Eta cerbitzaria ezta egoiten bethierecotz etchean, semea dago bethierecotz. (aiõn g165) 36 Bada baldin Semeac çuec libre eguin baçaitzate, eguiaczqui libre içanen çarete. 37 Badaquit ecen çuec Abrahamen hacia çaretela: baina ni hil nahiz çabiltzate, ceren ene hitzac ezpaitu lekuric çuec baithan. 38 Nic erraiten dut neure Aita baithan ikussi dudana: eta çuec eguiten duçue çuen aita baithan ikussi duçuen. 39 Ihardets ceçaten eta erran cieçoten, Gure aita, Abraham duc. Dioste Iesusec, Baldin Abrahamen haour bacinete, Abrahamen obrác eguin cinçaqueizte. 40 Orain bada ni hil nahiz çabiltzate, bainaiz, laincoaganic ençun dudan eguia erran drauçuedan guiçona: hori Abrahamec eztu eguin. 41 Çuec eguiten dituçue çuen aitaren obrác. Eta erran cieçoten, Gu ezgaituc paillardicataric iayo: aitabat diagu, baita laincoa. 42 Erran cieçén bada Iesusec, Baldin laincoa çuen aita baliz, maite ninduqueçue ni: ecen ni laincoaganic partitu eta ethorri naiz: eta eznaiz neure buruz ethorri, baina harc igorri nau. 43 Cergatic ene lengoagea eztuçue aditzen? ceren ecin ençun baitiroqueçue ene hitza. 44 Çuec, aita deabruaganic çarete, eta çuen aitaren desirac eguin nahi dituçue: hura guicerhaile cen hatseandanic, eta eguián eztu perseueratu: ecen eguiaric ezta hartan. Noiz-ere erraiten baitu gueçurra, bere propritic minço da: ecen gueçurti da eta gueçurraren aita. 45 Eta ceren nic eguia erraiten baitut, eznauçue sinhesten. 46 Norc çuetaric reprehenditzen nau ni bekatuz? eta baldin eguiá erraiten badut, ceren çuec eznauçue sinhesten? 47 laincoaganic denac, laincoaren hitzac ençuten ditu: halacotz çuec ezituçue ençuten, ceren ezpaizarete laincoaganic. 48 Ihardets ceçaten orduan Iuduéc eta erran cieçoten, Eztugu vngui erraiten guc, ecen Samaritano aicela hi, eta deabrua duala? 49 Ihardets ceçan Iesusec, Eztut nic deabrua: baina dut ohoratzen, neure Aita, eta çuec desohoratzen nauçue ni. 50 Eta nic eztut neure gloriá bilhatzen: bada bilhatzen duenic, eta iugeatzen duenic. 51 Eguiacz eguiacz erraiten drauçuet, baldin nehorc ene hitza beguira badeça, herioa eztu ikussiren secular. (aiõn g165) 52 Orduan erran cieçoten Iuduéc, Orain eçagutu diagu ecen deabrua duala: Abraham hil içan duc eta Prophetác: eta hic dioc, Baldin nehorc ene hitza beguira badeça, eztu dastaturan herioa secular. (aiõn g165) 53 Ala hi gure aita Abraham baino handiago aiz, cein hil içan baita? Prophetac-ere hil içan dituc: nor hic eure buruá eguiten duc? 54 Ihardets ceçan Iesusec, Baldin nic glorificatzen badut neure buruá, ene gloria ezta deus: ene Aita da ni glorificatzen nauena, ceinez erraiten baituçue çuec ecen çuen lainco dela. 55 Eta eztuçue eçagutzen hura: baina nic eçagutzen dut hura: eta baldin erran badeaç ecen eztudala hura eçagutzen, içanen naiz çuec irudi, gueçurti: baina badaçagut hura, eta haren hitza beguiratzen dut. 56 Abraham çuen aita aleguera cedin ikus leçançat ene egun haur: eta ikussi vkan du, eta alegueratu içan da. 57 Erran cieçoten bada Iuduéc, Berroquey eta hamar vrthe oraino eztituc, eta Abraham ikussi duc? 58 Erran cieçén Iesusec, Eguiacz eguiacz erraiten drauçuet, Abraham cedin baino lehen, ni naiz. 59 Har ceçaten orduan

harri: haren contra aurthiteco: baina Iesus gorde cedin, eta Ili cedin templetic.

9 Eta iragaiten cela Iesusec ikus ceçan guiçon sortzetic itsubat. **2** Eta interroga ceçaten bere discipuluéc. erraiten cutela. Magistruá, Ceinec bekatu eguin du, hunec ala hunen aitaméc, hunela itsu sor ledin? **3** Ihardets ceçan Iesusec, Ez hunec bekatu eguin du, ez hunen aitaméc: baina itsu iayo da, laincoaren obrác manifesta litecençat hunetan. **4** Ni igorri nauenaren obrác eguin behar ditut, eguna deno: badatorque gaua noiz nehorc ecin obraric baitaidi. **5** Munduan naiceno, munduaren Arguia naiz. **6** Haur erran çuenean thu eguin ceçan lurrera, eta eguin ceçan lohi thutic, eta lohi harçaz frota citzan itsuaren beguiac: **7** Eta erran cieçon, Oha garbitzera Siloe, igorria erran nahi deneco ikuzgarrira. Ioan cedin bada, eta garbi cedin, eta itzul cedin ikusten çuela. **8** Bada auçoéc, eta lehen ikussi çutenéc ecen itsu cela, erraiten çutén, Ezta haur iarriric ohi cegoena eta escatzen cena? **9** Batzuc erraiten çutén, Haur da: eta bercéc, Hura dirudi, Baina berac erraiten çuen, Ni naiz hura. **10** Erran cieçoten bada, Nolatan irequi içan dirade hire beguiac? **11** Ihardets ceçan harc, eta erran ceçan, Iesus deitzen den guiconac lohi eguin du, eta frotatu ditu ene beguiac, eta erran draut, Oha Siloeco ikuzgarrira, eta garbi adi. Bada ioanic eta garbituric ikustea recebitu dit. **12** Orduan erran cieçoten, Non da hura? Dio, Eztaqui. **13** Eramaiten dute itsu ohi cen hura Phariseuetara. **14** Eta cen Sabbathoa Iesusec lohia eguin çuenean eta haren beguiac irequi cituenean. **15** Berriz bada interroga ceçaten hura Phariseuéc-ere nolatan ikustea recebitu çuen. Eta harc erran cieçén, Lohi eçarri vkan draut neure beguién gainera, eta garbitu naiz, eta ikusten dut. **16** Erraiten çuten bada Phariseuetaric batzuc, Guiçon haur ezta laincoaganic: ecen Sabbathoa eztu beguiratzen. Bercéc erraiten çuten, Nolatan guiçon vitize gaichtotaco batec sign hauc eguin ahal ditzaque? Eta dissensione cen hayén artean. **17** Erraiten draucate itsuari berriz, Hic cer dioc harçaz, ceren beguiac irequi drauzquian? Eta harc erran ceçan, Propheta dela. **18** Baina etzeçaten sinhets luduéc harçaz, ecen itsu içan cela, eta ikustea recebitu çuela, ikustea recebitu çuenaren aitaméc dei litzaqueteno: **19** Eta interroga citzaten hec, cioitela, Haur da çuen seme çuec itsu iayo cela dioçuena? nolatan bada orain dacussa? **20** Ihardets cieçén haren aitaméc, eta erran ceçaten, Badaquigu ecen haur dela gure semea, eta itsu iayo içan dela: **22** Gauça hauc erran citzaten haren aitaméc, ceren beldur baitziraden luduéc: ecen ia ordenatu çuten luduéc, baldin nehorc aithor baleça hura licela Christ, synagogatic iraitz ledin. **23** Halacotz haren aitaméc erran ceçaten, Adin du, bera interroga eçaçue. **24** Dei ceçaten bada bigarren aldian guiçon itsu içana, eta erran cieçoten, Emóc gloria laincoari: guc bacequiagu ecen guiçon hori gaichtoa dela. **25** Ihardets ceçan bada harc, eta erran ceçan, Gaichto denez eztaquit: gauçabat badaquit, ecen itsu nincleric orain badacussadala. **26** Eta erran cieçoten berriz, Cer eguin drauc? nolatan irequi ditu hire beguiac? **27** Ihardets cieçén, la erran drauçuet, eta eztuçue ençon: cergatic berriz ençon nahi duçue? ala çuec-ere haren discipulu eguin nahi çarete? **28** Orduan iniuria ceçaten hura, eta erran ceçaten, Aicén

hi haren discipulu: guçaz den becembatean, Moysesen discipulu gaituc. **29** Guc bacequiagu ecen Moysesí miñçatu içan çayola laincoa: baina haur nondic den etzequiagu. **30** Ihardets ceçan guiçonac eta erran cieçén, Segur, hunetan da miraculua, ceren çuec ezpaitaquiçue nondic den, eta irequi baititu ene beguiac. **31** Eta badaquigu ecen laincoac vitize gaichtotacoac ezituela ençuten: baina baldin norbeit laincoaren cerbitzari bada, eta haren vorondatea eguiten badu, hura ençuten du. **32** Egundano ençon içan ezta ecen nehorc irequi duela itsu sorthuren beguiric. (aiōn g165) **33** Baldin ezpaliz haur laincoaganic, deus ecin laidi. **34** Ihardets ceçaten eta erran cieçoten, Hi bekatutan sorthua aiz guçiori, eta hic iracasten gaituc gu? Eta iraitz ceçaten hura campora. **35** Ençon ceçan Iesusec nola egotzi vkan çuten hura campora: eta eriden çuenean hura, erran cieçón, Sinhesten duc hic laincoaren Semea baithan? **36** Ihardets ceçan harc eta erran ceçan, Eta nor da, launa, sinhets deçadan hura baithan? **37** Eta erran cieçon Iesusec, Eta ikussi duc hura, eta hirequin miñço dena duc hura. **38** Eta harc dio, Sinhesten diat, launa. Eta adora ceçan hura. **39** Eta erran ceçan Iesusec, lugemendu eguitera ni mundu hunetara etherri naiz: ikusten ezutenéc, ikus deçatençat: eta ikusten dutenac itsu ditecençat. **40** Eta ençon ceçaten hori, Phariseuetaric harequin ciraden batzuc, eta erran cieçoten, Ala gu-ere itsu gara? **41** Erran cieçén Iesusec, Baldin itsu bacinete, etzinduqueite bekatuic: baina orain erraiten duçue, Badacussagu: beraz çuen bekatua badago.

10 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, borthatic ardién artheguiria sartzen eztena, baina da igaiten bercetaric, hura ohoin da eta gaichtaguin. **2** Baina borthatic sartzen dena, da ardién artzaina. **3** Huni borthalçainac irequiten drauca, eta ardiéc haren voza ençuten duté: eta bere ardiac deitzen ditu cein bere icenez, eta eramaiten ditu camporat. **4** Eta bere ardiac idoqui dituenean, hayén aitzinean ioaiten da: eta ardiac hari iarreiquiten çaiçca, ecen eçagutzen dute haren voza. **5** Eta arrotz bati etzaiçca iarreiquiren, baina ihes eguinen draucate: ceren ezpaitaçe eçagutzen arrotzén voza. **6** Comparacione haur erran cieçén Iesusec: baina hec etzeçaten eçagut cer cen hæy erraiten cerauena. **7** Erran cieçén bada berriz Iesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ecen ni naicela ardién borthá. **8** Guçiac combat-ere ene aitzinean etherri baitirade ohoin dirade eta gaichtaguin: baina ardiéc eztituzte hec ençon vkan. **9** Ni naiz borthá, nitaric baldin nehor sar badadi saluaturen da: eta sarthuren da eta ilkiren da, eta bazca eridenen du. **10** Ohoina ezta ethorten ardiac ebats eta hil eta deseguini ditançat baicen: ni etherri naiz vitize dutençat, eta abundantia dutençat. **11** Ni naiz artzain ona: artzain onac bere vicia eçarten du bere ardiacgatic: **12** Baina mercenarioac, eta artzain eztenac, ceinenac ezpaitirade ardiac, dacussanean otsoa heldu dela, vtziten ditu ardiac, eta ihes eguiten du: eta otsoac harrapatzen eta barreyatzen ditu ardiac. **13** Eta mercenarioac ihes eguiten du, ceren mercenario baita, eta ezpaitu ardién ansiaric. **14** Ni naiz artzain ona, eta eçagutzen ditut neure ardiac, eta eçagutzen naiz neure ardiéz. **15** Aitac ni eçagutzen nauen beçala, nic-ere eçagutzen dut Aita: eta neure vicia eçarten dut neure ardiacgatic. **16** Berce ardiric-ere badut cein ezpaitirade arthegui

honetaco: hec-ere ekarri behar ditut: ecen ene voza ençunen duté, eta eguinen da artheguibat eta artzaimbat. 17 Halacotz maite nau ni Aitac, ceren nic eçarten baitut neure vicia, berriz hura har deçadançat. 18 Nehorc eztraut hura edequiten, baina nic dut eçarten hura neure buruz: bothere dut haren eçarteco, eta bothere dut berriz haren hartzeco. Manamendu haur recebitu dut neure Aitaganic. 19 Orduan berriz dissensione eguin cedin luduén artean propos haucgatic. 20 Eta erraiten çuten hetaric anhitzec, Deabrua du, eta erhotu doa: cergatic horri behatzen çaiçquiete? 21 Bercé erraiten çutén, Hitz hauç eztride deabrua duenarenac: ala deabruç itsuén beguiac irequi ahal ditzaque? 22 Orduan Dedicacionearen bestá eguin cedin Ierusalemen, eta neguá cen. 23 Eta passeatzen cen Iesus templean Salomonen galerian. 24 Ingura ceçaten bada hura luduéc, eta erran cieçoten, Noizdrano gure arimá daducac dudatan? baldin hi bahaiz Christ, erran ieçaguc frangoqui. 25 Ihardets cieçén Iesusec, Erran drauçuet, eta eztuçe sinhesten: nic neure Aitaren icenean eguiten ditudan obréc niçaz testificatzen duté. 26 Baina çuec eztuçe sinhesten: ecen etzarete ene ardiataric, nola erran baitrauçuet. 27 Ene ardiéc ene voza ençuten duté, eta nic ecagutzen ditut hec, eta iarreiçuten çaiçquit niri. 28 Eta nic vicitze eternala emaiten drauet hæy: eta eztride galduren secular: eta eztiu harrapaturen hec nehorc ene escutic. (aiõn g165, aiõnios g166) 29 Ene Aita niri hec eman drauzquidana, guciac baina handiago da, eta nehorc ecin harrapa ditzaque hec ene Aitaren escutic. 30 Ni eta Aita bat gara. 31 Har ceçaten bada berriz harri luduéc haren lapidatzeco. 32 Ihardets cieçén Iesusec, Anhitz obra onic eracutsi vkan drauçuet neure Aitaganic: obra hetaric ceinagatic lapidatzen nauçue? 33 Ihardets cieçoten luduéc, cioitela, Obra onagatic ezagu lapidatzen, baina blasphemioagatic, eta ceren hic guiçon aicelaric eguiten baituc eure buruá lainco. 34 Ihardets cieçén Iesusec, Ezta scribatua çuen Leguean, Nic erran dut, lainco çarete? 35 Baldin hec deithu baditu lainco, ceinetara laincoaren hitza eguin içan baita, eta ecin hauts baitaite Scripturá: 36 Ni Aitac sanctificatu eta mundura igorri bainau, çuec dioçue ecen blasphematzan ari naicela, ceren erran dudán, ecen laincoaren Semea naicela? 37 Baldin neure Aitaren obrác eguiten ezpaditut, ezneçaçuela sinhets: 38 Baina baldin eguiten ditut, eta baldin ni sinhetsi nahi ezpanauçue, obrác sinhets itzaque: eçaçut eta sinhets deçaçuen ecen Aita nitan dela eta ni hartan. 39 Berriz bada hura hartu nahiz çabiltzan: baina itzur cedin hayén escuetaric. 40 Eta ioan cedin berriz Iordanaz berce aldera, lehen loannes batheyatzen ari cen lekura: eta egon cedin han. 41 Eta anhitz ethor cedin harengana, eta erraiten çutén, loanneseç eztu signoric batre eguin vkan: baina loanneseç huneçaz erran dituen gauça guciac, eguiázcoac ciraden. 42 Eta anhitzec han sinhets ceçaten hura baithan.

11 Cen bada Lazaro deitzen cen guiçombat eri, Bethaniaco, Mariaren eta Martha haren ahizparen burguco. 2 (Eta Maria haur cen launa vnguentuz vnctatu çuena, eta haren oinac bere adatseco biloez ichucatu cituena: ceinen anaye Lazaro baitzen eri) 3 Igor ceçaten bada hunen arrebéc harengana, cioitela, launa, huná, hic maite duana, eri duc. 4 Eta hori

ençunic Iesusec erran ceçan, Eritassun hori ezta heriotara, baina laincoaren gloriatan, eritassun harçaz laincoaren Semea glorifica dadinçat. 5 Eta cituen maite Iesusec Martha, eta haren ahizpá, eta Lazaro. 6 Bada ençun çuenean ecen eri cela, bi egun egon cedin, orduan non baitzén leku hartan. 7 Guero horren ondoan erran cieçén discipuluey, Goacen Iudearát berriz. 8 Diotsate discipulúec, Magistruá, orain ciabiltzan Iuduac hi lapidatu nahiz, eta berriz hara ioaiten aiz? 9 Ihardets ceçan Iesusec, Egunean ezтира hamabi oren? baldin nehoregunaz ebil badadi, ezta behaztopatzen: ecen mundu hunetaco arguia ikusten du. 10 Baina baldin nehore bil badadi gauç, behaztopatzen da: ecen arguiric ezta hura baithan. 11 Gauça hauc erraiten ditu, eta guero dioste, Lazaro gure adiquisdea lo datza, baina banoa iratzar deçadan. 12 Erran cieçoten bada bere discipuléc, launa, baldin lo badatza sendaturen duc. 13 Eta haur erran ceçan Iesusec haren herioaz: eta hec vste çuten lozco lokartzeaz erraiten çuela. 14 Orduan bada erran cieçén Iesusec claroqui, Lazaro hil da: 15 Eta aleguera naiz çuengatic (sinhets deçaçuençat) ceren ezpainincén han: baina goacen harengana. 16 Erran cieçén bada Thomas Didymus deitzen denac discipulu laguney, Goacen gu-ere horrequin hil gaitecençat. 17 Ethor cedin bada Iesus, eta eriden ceçan hura ia laur egun çuela monumentean cela. 18 Cen bada Bethania hurbil Ierusalemerean hamaborz stadiorean inguruá: 19 Eta Iuduataric anhitz ethor citecen Marthagana eta Mariagana, hec consola litzatençát bere anayez. 20 Marthac bada ençun ceçanean Iesus ethorten cela, aitzinera ilki cequión: eta Maria etchean iarric cegoen. 21 Erran cieçón bada Marthac Iesusi, launa, baldin içan bahinz hemen, ene anaye etzuqueán hil: 22 Baina orain-ere baceaquiat ecen cer-ere galde eguinen baitraucaç laincoari, emanen drauala hiri. 23 Diotsa Iesusec, Resuscitaturen dun hire anaye. 24 Diotsa Marthac, Baceaquiat ecen resuscitaturen dela resurrectionean, azquen egunean. 25 Erran cieçón Iesusec, Ni naun resurrectionea eta vicitzea: ni baithan sinhesten duena, baldin hil içan badere vicio dun: 26 Eta nor-ere vici baita, eta sinhesten baitu ni baithan, secular eztun hilen. Sinhesten dun haur? (aiõn g165) 27 Erraiten drauca, Bay, launa, nic diat sinhesten ecen hi aicela Christ laincoaren Seme mundura ethorteco cena. 28 Eta haur erranic, ioan cedin, eta secretuqui dei ceçan Maria bere ahizpá, cioela, Magistrua dun hemen, eta deitzen au. 29 Hura, hori ençun duenean, iaiquiten da fitetz, eta ethorten da harengana. 30 Ecen oraino etzén ethorri Iesus burgura: baina cen Marthac encontratu çuen lekuan. 31 Orduan harequin etchean ciraden Iuduac, eta hura consolatzan çutenac, ikussiric ecen Maria hain fitetz iaiqui, eta ilki cela, iarreiçi cequizquion hari, cioitela, Monumentera ioaiten da, han nigar daguiançaçat. 32 Bada Mariac, ethor cedinean Iesus cen lekura, hura ikussiric, egotz ceçan bere buruá haren oinetara, ciotsala, launa, baldin içan bahinz hemen, etzuqueán hil ene anaye. 33 Iesusec bada ikus ceçanean hura nigarrez legoela, eta harequin ethorri ciraden Iuduac nigarrez leudela, spirituz mouituric trubla ceçan bere buruá: 34 Eta erran ceçan, Non eçarri duçue? Erraiten draucate, launa, athor eta ikussac. 35 Eta nigar eguin ceçan Iesusec. 36 Erran ceçaten bada luduéc, Horra nola maite çuen. 37 Eta hetaric batzuc erran ceçaten, Ecin eguin ciroqueen itsuaren beguiac irequi dituen

hunec, haur-ere hil ezladin? **38** Iesus bada berriz bere baithan mouitzen cela, ethorten da monumentera, eta lecea cen, eta harribat haren gainera, eçarria. **39** Dio Iesusec, Altcha eçaque harria. Diotsa Marthac, hil ičan cenaren arrebác, launa, kirestu duc gaugrero: ecen laur egunetacoa duc. **40** Diotsa Iesusec, Eztraunat erran, ecen baldin sinhets badečan ikussiren dunala laincoaren gloria? **41** Ken ceçaten bada harria, hila eçarri ičan cen lekutic. Orduan Iesusec altchaturic goiti beguiac, erran cečan, Aitá, esquerrac emaiten drauzquiát, ceren ençon bainauc: **42** Eta nic baniaquián ecen bethi ençon nauala: baina inguru dagoen badezeagatic erran diát, sinhets deçeatençat ecen hic igorri nauela. **43** Eta haur erratic, voz goraz oihu eguin cečan, Lazaro, athor campora. **44** Eta hil ičan cena ilki cedin, escuac eta oinac lothuraz lothuac cituela: eta haren beguithartea crobitchet batez cen estalia. Dioste Iesusec, Lacha eçaque eta vtzi eçaque ioaitera. **45** Bada ludu Mariagana ethorri ciradenetic, eta Iesusec eguin cituen gauçac ikussi cituztenetic anhitzez sinhets ceçaten hura baithan. **46** Baina hetaric batzu ioan citecen Phariseuetara, eta erran cietzen hæy Iesusec eguin cituen gauçac. **47** Orduan bil ceçaten Sacrificadore principaléc eta Phariseuc consellua, eta erraiten çuten, Cer eguiten dugu, ecen guiçon hunec anhitz signo eguiten du. **48** Baldin hunela vtzi badeçagu, guciéc sinhetsiren duté hori baithan: eta ethorriren dirade Romanoac, eta arrasaturen duté bay gure lekua, bay nationea. **49** Orduan hetaric batec, Caiphasec, cein baitzén vrthe hartaco Sacrificadore subirano, erran ciecén, Çuec eztaquiçe deus: **50** Eta eztuçe pensatzen ecen probetchu dugula, guiçombat hil dadin populuagatic, eta natione gucia gal eztadin. **51** Eta haur bere burutic etzeçan erran: baina nola baitzén vrthe hartaco Sacrificadore subirano, prophetiza cečan ecen Iesusec hil behar luela nationeagatic. **52** Eta ez solament natione harengatic, baina are laincoaren haour barreyatuac bil litzançát batetara **53** Bada egun harçaz gueroztic consultatzen çutén elkarrequin hura hil leçatençát. **54** Iesus bada guehiagoric etzabilan aguerriz luduén artean: baina ioan cedin handic desertuaren aldeco comarcarát, Ephraim deitzen den hirira: eta han egoiten cen bere discipuluequin. **55** Eta cen hurbil luduén bazcoa, eta igan cedin anhitz Ierusalemara comarca hartacoric bazco aitzinean, purifica litecençat. **56** Bada Iesusen bilha çabiltzan, eta elkarren artean erraiten çutén, templean leudela, Cer irudi çaiçe, ecen eztele ethorriren bestara? **57** Eta eman ceçaten Sacrificadore principaléc eta Phariseuc manamendu, baldin nehorc eçagutzen balu non licén, eracuts leçan, hatzaman leçatençát.

12 Bada Iesus sey egun bazcoren aitzinetic ethor cedin Bethaniara, non baitzén Lazaro hil ičan cena, cein resuscitatu baitzuen hiletaric. **2** Eguin cieçoten bada hari affaribat han, eta Marthac cerbitzua eguiten çuen: eta Lazaro cen harequin mahainean iarriric ceudenetic bat. **3** Orduan Mariac harturic liberabat vnguentu aspic finez precio handitacoric, vncta citzan Iesusen oinac, eta ichuca citzan bere adatsaz: eta etchea bethé cedin vnguentuaren vrrinez. **4** Orduan erran ceçan haren discipuluetaric batec, ludas Iscariot Simonen semeac, hura tradituren çuenac. **5** Ceren vnguentu haur ezta saldu ičan

hirurehun dinerotan, eta eman paubrey? **6** Eta haur erran cečan, ez paubrez harc ansiaric çuenez: baina ceren ohoin baitzen, eta mulsá baitzuen, eta eçarten ciradenac harc ekarten baitzituen. **7** Erran cečan bada Iesusec, Vtzi eçac, ene sepultura eguneco hori beguiratu dic. **8** Ecen paubreac bethiere vkanen dituçue çuequin: baina ni eznauçue bethiere vkanen. **9** Orduan eçagut cečan luduetaric gendetze handic, ecen han cela: eta ethor citecen ez Iesusgatic solament, baina are Lazaro ikus leçatençat, cein harc hiletaric resuscitatu baitzuen. **10** Eta consulta ceçaten Sacrificadore principalec Lazaro-ere hil leçatençát. **11** Ecen luduetaric anhitz haren causaz ioaiten ciraden, eta sinhesten çuten Iesus baithan. **12** Biharamunean bestara ethorri ičan cen gendetze handic, ençunic ecen Iesus ethorten cela Ierusalemara, **13** Har citzaten palma adarrac, eta ilki cequizquion aitzinera, eta oihu eguiten çutén, Hosanna, Benedicatu dela launaren icenean ethorten den Israeleco reguea. **14** Eta eriden cečan Iesusec asto-vme arbat, eta iar cedin haren gainean, scribatua den beçala, **15** Ezaicela beldur Siongo alabá: huná, hire Regue ethorten dun iarriric dagoela asto-vme ar-baten gainean. **16** Eta gauça hauc etzizaten eçagut haren discipuluéc lehenetic: baina Iesus glorificatu ičan cenean, orduan orhoit citecen ecen gauça hauc harçaz scribatuac ciradela, eta hari gauça hauc eguin cerautzatala. **17** Eta testificatzen çuen harequin cen gendetzeac, ecen Lazaro deithu çuela monumentetic, eta hura resuscitatu çuela hiletaric. **18** Halacotz atzinera ethorri-ere ičan çayón gendetzea, ecen ençon çuten, harc miraculu haur eguin çuela. **19** Eta Phariseuc erran ceçaten bere artean, Eztaçusaçue ecen ezaretela deus probetchatzen? horrá, mundua haren ondoan ioan da. **20** Eta baciraden Grec batzu igaiten ohi ciradenetic adoratzera bestán: **21** Hauc bada ethor citecen Philippegana cein baitzén Bethsaidaco Galilean, eta othoitz eguin cieçoten, cioitela, launa, nahi guendiquec Iesus ikussi. **22** Ethorten da Philippe eta erraiten drauca Andriui, Andriuec berriz eta Philippec erraiten draucate Iesusi. **23** Eta Iesusec ihardets ciecén, cioela, Ethorri da ordua guiçonaren Semea glorificaturen baita. **24** Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, baldin ogui bihia lurrera eroriric hil ezpadadi, hura bera dago: baina baldin hil badadi fructu anhitz ekarten du. **25** Bere viciari on daritzanac galduren du hura: eta bere viciari gaitz daritzanac mundu hunetan, vicitze eternalecotzat beguiraturen du hura. (**aiōnios g166**) **26** Baldin ni cembeitec cerbitzatzen banau, niri iarrei qui bequit: eta non ni ičanen bainaiz, han ene cerbitzaria-ere ičanen da: eta baldin cembeitec ni cerbitza baneça, ohoraturen du hura ene Aitac. **27** Orain ene arimá trublatua da: eta cer erranen dut? Aitá, empara neçac oren hunetic: baina halacotz ethorri nauc oren hunetara. **28** Aitá, glorifica eçac eure icena. Ethor cedin orduan vzbac cerutic, cioela, Eta glorificatu diat, eta berriz glorificaturen. **29** Eta gendetze han cenac, eta ençon çuenac, cioen, igorciribat eguin çuela. Bercéc cioiten, Aingueruá minçatu ičan çayo. **30** Ihardets cečan Iesusec eta erran, Ezta enegatic voz haur eguin ičan, baina çuengatic. **31** Orain da mundu hunen iugemendua: orain mundu hunetaco princea egotziren da campora. **32** Eta nic, baldin goititua banaiz lurretic, guciac tiraturen ditut neuregana. **33** (Eta haur erraiten çuen, aditzera emaiten çuela cer herioz hil behar çuen) **34** Ihardets cieçón

gendetzeac, Guc ençun diagu Leguetic, ecen Christ badagoela eternalqui: eta nola hic erraiten duc ecen behar dela goiti dadin guionaren Semea? nor da guionaren Seme hori? (aiōn g165) 35 Erran cieçén orduan lesusec, Oraino dembora guti batetacotz Arguia çuequin da: ebil çaitetze Arguia duçueno, ilhumbeac ardiets etzaitzatençat: ecen ilhumbean dabilanac, eztaqui norat ioaiten den. 36 Arguia duçueno sinhets eçaçue. Arguia baithan, Arguiaren seme çaretençat. Gauça hauc erran citzan lesusec: guero ioanic gorde cedin hetaric. 37 Eta hambat miraculu eguin baçuen-ere hayén aitzinean, etzuten sinhesten hura baithan: 38 Esaias prophetaren hitza compli ledinçat, cein erran vkan baitu, launa, norc sinhetsi vkan du gure hitza, eta launaren bessoa nori reuelatu içan çayo? 39 Halacotz ecin sinhets ceçaqueten, ceren berriz erran baitu Esaiasec, 40 Itsutu vkan ditu hayén beguiac, eta gogortu vkan du hayén bihotza: beguiz ikus ezteçatençat, eta bihotzez adi ez teçaten, eta conuerti ez titecen, eta senda ez titzadan. 41 Gauça hauc erran citzan Esaiasec, haren gloriá ikussi çuenean, eta minçatu içan da harçaz. 42 Badaric-ere principaletaric-ere anhitzez hura baithan sinhets ceçaten: baina Phariseuacatic etzuten aithortzen, synagogatic campora egotz litecen beldurrez. 43 Ecen maiteago vkan dute guionén gloriá, ecen ez laincoaren gloriá. 44 Orduan oi hu eguin ceçan lesusec, eta erran ceçan, Ni baithan sinhesten duenac, ez tu sinhesten ni baithan, baina ni igorri nauena baithan. 45 Eta ni ikusten nauenac, ikusten du ni igorri nauena. 46 Ni Argui mundura ethorri naiz, ni baithan sinhesten duenic batre, ilhumbean eztagoençat 47 Eta baldin nehorc ençun baditza ene hitzac, eta ez sinhets, nic ez tut condemnatzen hura: ecen eznaiz ethorri mundua condemna deçadançat, baina mundua salua deçadançat. 48 Ni irazitzen nauenac, eta ez recebitzen ene hitzac, badu norc hura condemna deçan: ni minçatu naicen hitzac condemnaturen du hura azquen egunean, 49 Ecen ni neure burutic eznaiz minçatu: baina ni igorri nauen Aitac berac manamendu eman draut, cer erran deçaquedan eta cer minça naiten. 50 Eta badaquit ecen haren manamendua vicitze eternal dela: bada nic erraiten ditudan gauçac, nola Aitac eman baitrauzquit, hala erraiten dit.

(aiōnios g166)

13 Eta bazco besta aitzinean, çaquiala lesusec ecen ethorri cela haren orena iragan ledinçat mundu hunetaric Aitaganát, nola maite vkan baitzuten bereac, munduan ciradenac, finerano maite vkan ditu hec. 2 Eta affal ondoan (deabruac ia eçarri çuenean ludas Iscarioten, Simonen semearen bihotzean, hura tradi leçan) 3 Daquiala lesusec gauça gucia eman drauzcala hari Aitác escuetara, eta bera laincoaganic ilki dela, eta laincoganat ioaiten dela: 4 laiquiten da affaritic, eta vtziten du arropá: eta harturic longerabat, guerrica cedin harçaz. 5 Guero eçar ceçan vr bacin batetara, eta has cedin discipuluen oinén ikutzen, eta guerricatu cen oihalaz ichucatzén. 6 Ethor cedin bada Simon Pierrisgana: eta harc erran cieçon, launa, hic niri oinac ikutzen drauzquidac? 7 Ihardets ceçan lesusec eta erran cieçon, Nic eguiten dudana, hic eztaquic orain: baina guero eçaguturen duc. 8 Diotsa Pierrisec, Eztituc ikuciren ene oinac secular. Ihardets cieçon lesusec, Baldin ikuz ezpaheçat, ez tuc vkanen parteric enequin. (aiōn g165) 9 Diotsa Simon Pierrisec, launa, ez ene oinac solament, baina escuac-ere

eta buruá. 10 Diotsa lesusec, Ikucia denac, ez tic mengoaric oinac ikuz ditzan baicen, baina duc chahu gucia: eta çuec chahu çarete, baina ez gucioc. 11 Ecen baçaquian cein cen hura traditzen çuena: halacotz erran ceçan, Etzarete chahu gucioc. 12 Bada ikuci cituenean hayén oinac, eta bere arropac harçara hartu cituenean, berriz mahainean, iarriric erran cieçén, Badaquiecer eguin drauçuedan? 13 Çuec deitzen nauçue, Magistrua eta launa, eta vngui dioçue: ceren bainaiz. 14 Baldin beraz nic ikuci badituc çuen oinac launa eta Magistrua naicelaric, çuec-ere behar drauzteçue elkerri oinac ikuci. 15 Ecen çemplexu eman vkan drauçuet, nic çuey eguin drauçuedan beçala, çuec-ere daguicuen. 16 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, Cerbitzaria ezta bere nabussia baino handiago, ezeta embachadorea hura igorten duena baino handiago. 17 Baldin gauça hauc badaquizquieçue, dohatsu içanen çarete baldin eguin baditzaçue. 18 Eznaiz çueçaz gucioc minço: nic badaquit cein elegitu ditudan: baina behar da compli dadin Scripturá, Enequin oguia iaten duenac, altchatu du ene contra bere oindogorá. 19 Oraindanic erraiten drauçuet eguin dadin baino lehen, eguin datenean, sinhets deçaquençat ecen ni naicela. 20 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, baldin nic norbeit igor badeçat, norcere hura recebitzen baitu, ni recebitzen nau: eta ni recebitzen nauenac, recebitzen du ni igorri nauena. 21 Gauça hauc erran cituenean lesus trubla cedin spirituan, eta testifica ceçan, eta erran, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ecen çuetaric batec tradituren nauela ni. 22 Orduan discipuluéc batac berceaganat behatzen çutén, ceinez minço cen dudatan içanez. 23 Eta cen lesusen discipuluetaric bat mahainean haren bulharrera iarría, cein maite baitzuen lesusec. 24 Eta keinu eguin cieçon huni Simon Pierrisec, galde leguion, cein cen harc erraiten çuena. 25 Bada harc lesusen stomaquera beheaturic, diotsa, launa, cein da? 26 Ihardets ceçan lesusec, Hura duc nic ahamen trempatua emanen draucadana. Eta busti çuenean ahamena, eman cieçon ludas Iscariot Simonenari. 27 Eta ahamenaren ondoan sar cequion Satan. Eta diotsa lesusec, Eguiten duana eguic fitetz. 28 Baina mahainean ciradenetaric batec-ere etzuten aditzen certara hura erran ceraucan. 29 Ecen batzuc vste çuten, ceren mulsá baitzuen ludasec, ecen erran ceraucala lesusec, Eros itzac bestacotzát behar ditugun gauçac: edo paubrey cerbait eman liecén. 30 Hura bada ahamena harturic, bertan ilki cedin, eta cen gauá. 31 Eta ilki cenean, erran ceçan lesusec, Orain glorificatu da guionaren Semea, eta laincoa glorificatu da hartan. 32 Baldin laincoa glorificatu bada hartan, laincoac-ere glorificaturen du hura bere baithan, eta bertan glorificaturen du hura. 33 Haourtoác, oraino appurbat çuequin naiz: bilhaturen nauçue: baina luduey erran drauedan beçala, Norat ni ioaiten bainaiz, çuec ecin ethor çaitzeçue: hala çuey-ere erraiten drauçuet orain. 34 Manamendu berribat emaiten drauçuet, batac berceari on daritzoçuen, nic çuey on eritzi drauçuedan beçala, çuec-ere elkarri on daritzoçuençat. 35 Hunetan eçaguturen dute guciéc ecen ene discipulu çaretela, baldin charitate baduçue batac berceagana. 36 Diotsa Simon Pierrisec, launa, norat ioaiten aiz? Ihardets cieçon lesusec, Norat ni ioaiten bainaiz, ecin orain iarreiçui aquidit: baina iarreiçuiren atzait guero. 37 Diotsa Pierrisec, launa, ceren ecin iarreiçui nauquidic orain?

neure arima hiregatic eçarriren diát. 38 Ihardets cieçón lesusec, Eure arimá enegatic eçarriren baituc? eguiaz eguiaz erraiten drauat, eztic ioren oillarrac vkatu nuqueano hiruretan.

14 Eztadila trubla çuen bihotza: sinhesten duçue laincoa baithan, ni baithan-ere sinhets eçaçue. 2 Ene Aitaren etchean egoizác anhitz dirade: baldin bercela baliz erran nerauqueçuen, Banoa çuey leku appaincera. 3 Eta ioan naiçatenean, eta leku çuey appaindu drauqueuedanean, berriz ethorriren naiz, eta harturen çaituztet neuregana: non bainaiz ni, çuec-ere çaretençát. 4 Eta norat ni ioaiten naicen badaquiçue, eta bidea badaquiçue. 5 Diotsa Thomasec, launa, etzeaquiagu norat ioaiten aicen: eta nolatan bidea ahal daquiçuegu? 6 Diotsa lesusec, Ni naiz bidea eta eguia eta vicitzea: nehor ezta ethorten Aitagana niçaz baicen. 7 Baldin eçagutzen baninduçue ni, ene Aita-ere eçagut cineçaquete: eta oraindanic eçagutzen duçue hura, eta ikussi duçue hura. 8 Diotsa Philippec, launa, eracuts ieçaguc Aita, eta asco ciaucuc, 9 Diotsa lesusec, Hambat demboraz çuequin nauc, eta eznauc eçagutu ni? Philippeç, ikussi nauenac ni, ikussi dic Aita: eta nola hic erraiten duc, Eracuts ieçaguc Aita? 10 Eztuc sinhesten ecen ni Aita baithan, eta Aita ni baithan dela? Nic çuey erraiten drauzquiuedan hitzac, neuroganic eztitut erraiten: baina nitan dagoen Aitac eguiten ditu obrác. 11 Sinhets neçaçue ecen ni Aita baithan, eta Aita ni baithan dela: ezpere obra beracgatic sinhets neçaçue. 12 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, norc ni baithan sinhesten baitu, nic eguiten ditudan obrác, harc-ere eguinen ditu, eta hauc baino handiagoac eguinen ditu: ecen ni Aitaganat ioaiten naiz. 13 Eta cer-ere escaturen baitzarete ene icenean, hura dut eguinen: glorifica dadinçat Aita Semean. 14 Baldin cerbait esca baçaitezte ene icenean, nic dut eguinen. 15 Baldin niri on badariztaçue, ene manamenduac beguiraitzaçue. 16 Eta nic othoitç eguinen draucat Aitari, eta berce Consolaçalebat emanen drauçue, dagoençat çuequin eternalqui: (aión g165) 17 Eguiazco Spiritu munduac ecin recebi deçaquena diot: ceren ezpaitu ikusten hura, ez eçagutzen: baina çuec badaçaguçue hura, ceren çuec baithan egoiten baita, eta çuetan içanen da. 18 Etzaituztet vtziren çurtz: itzuliren naiz çuetara. 19 Oraino gutibat, eta munduac eznauc guehiagoric ikussiren, baina çuec ikussiren nauçue: ceren ni vici bainaiz, çuec-ere vicico çarete. 20 Egun hartan çuec duçue eçaguturen ecen ni naicela neure Aita baithan, eta çuec ni baithan eta ni çuec baithan. 21 Ene manamenduey datchetena, eta hec beguiratzen dituena, da niri on dariztana: eta niri on dariztana, ene Aitaz onhetsia içanen da: eta nic hari on eritziren draucat, eta manifestaturen draucat hari neure buruá. 22 Diotsa ludasec, ez Iscariotec, launa, nondic da ceren guri eure buruá manifestaturen baitraucuc, eta ez munduari? 23 Ihardets ceçan lesusec, eta erran cieçón, Baldin norbeitec on badarizt niri, ene hitza beguiraturen du: eta ene Aitac onhetsiren du hura, eta harengana ethorriren gara, eta hura baithan egoitza eguinen duçu. 24 Niri on eztariztanac, ene hitzac eztitu beguiratzen: eta ençuten duçuen hitza, ezta enea, baina ni igorri nauen Aitarena. 25 Gauça hauc erran drauzquiçuet, çuequin nagoela. 26 Baina Consolaçaleac, Spiritu sainduac, cein igorriren baitu Aitac ene icenean, harc iracatsiren

drauzquiçue gauça guciac, eta orhoit eraciren drauzquiçue erran drauzquiçuedan gauça guciac 27 Baquea vtziten drauçuet, neure baquea emaiten drauçuet: eztrauçuet munduac emaiten duen beçala, nic emaiten çuey. Eztadila trubla çuen bihotza, eta eztadila icit. 28 Ençun duçue ecen erran drauçuedala, Banoa, eta itzuliren naiz çuetara. Baldin on bacindarizté, segur aleguera cinteçquete ceren erran baitu, banoa Aitaganát: ecen Aita ni baino handiago da. 29 Eta orain erran drauçuet eguin dadin baino lehen, eguin datenean sinhets deçaçuençát. 30 Eznaiz guehiagoric çuequin anhitz minçaturen: ecen ethorri da mundu hunetac princea, eta nitan eztu deus. 31 Baina haur eguiten da, eçagut deçaçát munduac: ecen on darizadala Aitari: eta nola manatu bainau Aitac, hala eguiten dut. Iaiqui çaitetzte, goacen hemandic.

15 Ni naiz aihen eguiazcoa, eta ene Aita da mahastiçaina 2 Nitan fructu ekarten ezten chirmendu gucia, kenceñ du: eta fructu ekarten duen gucia, चाहतुन दु, fructu guehiago ekar deçaçát. 3 Ia çuec chahu çarete nic erran drauçuedan hitzagatic. 4 Çaudete nitan eta ni çuetan: chirmenduac berac fructuric bereganic ecin ekar deçaçueen beçala, baldin aihenean ezpadago: ezeta çuec-ere baldin nitan ezpaçaudete. 5 Ni naiz aihena, çuec chirmenduac: nor baitago nitan, eta ni hartan, harc ekarten du fructu anhitz: ecen ni gabe deus ecin daidiçue. 6 Baldin norbeit nitan ezpadago, egotzia da campora chirmendua beçala, eta eihartzen da: guero biltzen, eta sura egoizten, eta erratzen. 7 Baldin baçaudete nitan, eta ene hitzac çuetan badaude, cer-ere nahi baituçue esca çaitetzte, eta eguinen çaiçue. 8 Hunetac da glorificatu ene Aita, fructu anhitz daccarraçuen: eta içanen çarete ene discipulu. 9 Ni Aitac maite vkan nauen beçala, nic-ere maite vkan çaituztet çuec: çaudete ene charitatean. 10 Baldin ene manamenduac beguira baditzaçue, egonen çarete ene charitatean: nic-ere neure Aitaren manamenduac beguiratu ditudan beçala, eta egoiten bainaiz haren amorioan. 11 Gauça hauc erran drauzquiçuet çuey, ene alegançaç çuetan dagoençat, eta çuen alegançaç bethé dadinçát. 12 Haur da ene manamendua, batac bercea maite duçuen, nic maite vkan çaituztedan beçala 13 Haur baino amorio handiagoric nehorc eztu, norbeitec bere arimá bere adisquideacgatic eman deçan. 14 Çuec ene adisquide içanen çarete, baldin eguin badeçaçue cer-ere nic manatzen baitrauçuet 15 Guehiagoric etzaituztet cerbitzari deithuren, ecen cerbitzariac eztaqui haren nabussiac cer eguiten duen: baina çuec deithu çaituztet adisquide, ceren neure Aitaganic ençun dudan gucia, eçagut eraci baitrauçuet. 16 Eznauc çuec ni elegitu, baina nic elegitu çaituztet çuec, eta ordenatu çaituztét, ioan çaitetzençat eta fructu ekar deçaçuen, eta çuen fructua dagoen: cer-ere esca baitzaquiquote ene Aitari ene icenean, eman dieçaçuençat. 17 Gauça hauc manatzen drauzquiçuet, elkar maite duçuençát. 18 Baldin munduac gaitzesten baçaituzté, badaquiçue ecen ni çuec baino lehen gaitzetsi vkan nauela. 20 Orhoit çaitetzte nic erran drauçuedan hitzaz Ezta cerbitzaria bere nabussia baino handiago: baldin ni persecutatu banauté, çuec-ere persecutaturen çaituzte: baldin ene hitza beguiratu baduté, çuena-ere beguiraturen duté. 21 Baina gauça hauc

guciac eguinen drauzquiue ene icenagatic, ceren ezpaituté ni igorri nauena eçagutzen. **22** Baldin ethorri ezpaninz, eta berey minçatu ezpaninçaye, bekaturic ezluquete: baina orain excusaric ezüté bere bekatuaz. **23** Niri gaitz dariztanac, ene Aitari-ere gaitz daritza. **24** Baldin hayén artean nehorc bercec eguin ezfituen obrác eguin ezpanitu, bekaturic ezluquete: baina orain ikussi ditutzé, eta gaitz eritzi draucute niri eta ene Aitari. **25** Baina haur da hayén Leguean scribatua dagoen hitza compli dadinçát, dioela, Hoguen gabe gaitz eritzi draudate. **26** Baina nic neure Aitaganic igorriren drauzquedan Consolaçalea dathorrenean, Spiritu eguiazcoa diot cein ene Aitaganic proceditzen baita, harc testificaturen du niçaz. **27** Baina çuec-ere testificaturen duçue, ecen hatseandanic enequin çarete.

16 Gauça hauc erran drauzquiuet scandaliza etzaitzençat: **2** Egotziren çaituzte synagouetaric: baina ethorriren da demorá non norc-ere hilen baitzaituzte vste vkanen baitu cerbitzu eguiten draucala laincoari. **3** Eta gauça hauc eguinen drauzquiue, ceren ezpaitute eçagutu Aita, ez ni. **4** Baina gauça hauc erran drauzquiuet cuey, ordu hura ethorri datenean, orhoit çaitzençat heçaz, ecen nic erran drauzquiuedala: badaric-ere gauça hauc hatseandanic eztrauzquiuet erran, ceren çuequin bainincén. **5** Baina orain banoa ni igorri nauenaganát, eta çuetaric nehorc eznuu interrogatzan, Norat oha? **6** Baina ceren gauça hauc erran drauzquiuedan, tristitiác bethe du çuen bihotza, **7** Baina nic eguia erraiten draucuet, behar duçue ni ioan nadin: ecen baldin ioan ezpanadi, Consolaçalea ezta ethorriren çuetara: baina baldin ioan banadi, igorriren dut hura çuetara. **8** Eta dathorrenean harc vençuturen du mundua bekatuz eta iustitiaz eta iugemenduz. **9** Bekatuz diot, ceren ezpaitute ni baitan sinhesten. **10** Eta iustitiaz, ceren neure Aitaganát ioaiten bainaiz, eta guehiagoric eznauçue ikussiren. **11** Eta iugemenduz, ceren mundu hunetaco princea condemnatu baita. **12** Oraino anhitz gauça dut çuey erraiteco, baina ecin egar ditzaqueue orain. **13** Baina dathorrenean hura, Spiritu eguiazcoa diot, harc guidaturen çaituzte eguia gucitara: ecen ezta minçaturen bere buruz, baina cer-ere ençun baituque erranen du: eta ethorteco diraden gauçác declaraturen drauzquiue. **14** Harc nau glorificaturen: ecen enetic harturen du, eta declaraturen drauçue. **15** Aitac dituen gauça guciac, ene dirade: halacotz erran draucuet ecen enetic harturen duela eta declaraturen drauçuela. **16** Dembora gutibat, eta eznauçue ikussiren: eta berriz dembora gutibat, eta ikussiren nauçue: ecen ni banoa Aitaganát. **17** Erran ceçatan bada haren discipuluetaric batzuc elkarren artean, Cer da erraiten draucun haur, Dembora gutibat, eta eznauçue ikussiren: eta berriz dembora gutibat, eta ikussiren nauçue: eta, Ecen ni banoa Aitaganát. **18** Erraiten çuten bada, Cer da erraiten duen haur dembora gutibat? eztaquigu cer erraiten duen **19** Eçagut ceçan bada lesusec ecen interrogatu nahi çutela, eta erran cieçén, Elkarren artean huneçaz galdez çaudete, ceren erran baitut, Dembora gutibat eta eznauçue ikussiren: eta berriz dembora gutibat eta ikussiren nauçue. **20** Eguiaz eguiaz erraiten draucuet, nigar eta lamentatione eguinen duçue çuec, eta mundua bozturen da: eta çuec triste içanen çarete, baina çuen tristitiá conuertituren da bozcariotara. **21** Emazteac, ertzen denean dolore du, ceren haren ordua ethorri

baita: baina erdi denean haourtcho batez, guehiagoric ezta doloreaz orhoit, bozcarioz ceren guiçombat mundura iayo daten. **22** Çuec-ere bada orain tristitia duçue: baina harçara ikussiren çaituztet, eta çuen bihotza alegueraturen da, eta çuen alegança ezta nehorc edequiren çuetaric. **23** Eta egun hartan eznauçue deusez interrogaturen. Eguiaz eguiaz erraiten draucuet ecen cer-ere escaturen baitzaiçquiete ene Aitari ene icenean, emanen drauçuela. **24** Oraindrano etzarete deus escatu ene icenean: esca çaitetze, eta recebituren duçue, çuen alegança complitua dençát. **25** Gauça hauc comparisonez erran drauzquiuet: baina ethorten da ordua ezpainaitzaiçue guehiagoric comparisonez minçaturen, baina claroqui neure Aitaz minçaturen bainaizaiçue. **26** Egun hartan ene icenean escaturen çarete, eta eztraucuet erraiten ecen nic othoitz eguinen draucadala Aitari çuengatic. **27** Ecen Aitac berac maite çaituzte, ceren çuec ni maite vkan binauçue, eta sinhetsi baituçue ecen laincoaganic ilki naicela. **28** Ilki naiz Aitaganic, eta ethorri naiz mundura: harçara vtziren dut mundua, eta banoa Aitaganát. **29** Diotsate bere discipuluéc, Huná, orain claroqui minço aiz, eta comparisoneric batre eztcu erraiten. **30** Orain baceaquigu ecen badaquizqiala gauça guciac, eta eztcu mengoa nehorc interroga açan: huneçaz diagu sinhesten ecen laincoaganic ilki aicela. **31** Ihardets ciecen lesusec, Orain sinhesten duçue? **32** Huná, ethorten da ordua, eta ia ethorri da, barreyaturen baitzarete batbedera cein çuenetarát, eta ni neuror vtziren binauçue: baina eznaiz neuror: ecen Aita enequin da. **33** Gauça hauc erran drauzquiuet, nitan baque duçuençat: munduan afflictione vkanen duçue: baina auçue bihotz on, ni munduari garaithu natzayo.

17 Gauça hauc erran citzan lesusec, eta goiti citzan beguiac cerurát, eta erran ceçan, Aitá, ethorri duc orena, glorifica eçac eure Semea, eure Semeac-ere hi glorifica eçançát. **2** Nola eman baitraucac bothere haragui guciaren gainean, hari eman drauzquíoán guciy, vicitze eternala eman diecençat. (**aiðnios g166**) **3** Eta haur duc vicitze eternala, hi euror eçagut eçaten lainco eguiazco, eta Iesus Christ hic igorri duana. (**aiðnios g166**) **4** Nic glorificatu aut lurraren gainean: acabatu diat eguiteco eman draután obrá. **5** Eta orain glorifica neçac hic Aitá, euror baitan, gloria harçaz cein vkan baitut hirequin mundu haur eguin cedin baino lehen. **6** Manifestatu diraeat hire icena hic niri mundutic eman drautzán guiçoney: hireac cituán, eta niri hec eman drauzquidac, eta hire hitza beguiratu dié. **7** Orain eçagutu dié, ecen niri eman drauzquidán gauça guciac hireganic diradela. **8** Ecen niri eman drauzquidán hitzac hæy eman dirazteat: eta hec recebitu citié, eta eçagutu dié eguiazqui ecen ni hireganic ilki naicela, eta sinhetsi dié ecen hic igorri nauala. **9** Nic hecgatic othoitz eguiten diat: eztiat munduagatic othoitz eguiten, baina hic niri eman drauzquidanacgatic, ecen hiriac dituc. **10** Eta ene gauça guciac hire dituc, eta hireác ene, eta glorificatu içan nauc hetan. **11** Eta guehiagoric eznauc munduan, baina hauc munduan dituc, eta ni hiregana ethorten nauc. Aita sainduá, beguiraitzac eure icenean, niri eman drauzquidanac, bat diradençat, gu beçala. **12** Hequin munduan nincenean, nic beguiratzen niñán hec hire icenean: niri eman drauzquidanac, nic beguiratu citiat, eta hetaric batre eztcu galdu içan, perditionezco

sema baicen: Scripturá compli ledinçát. **13** Eta orain hiregana ethorten nauc, eta gauça hauc erraiten citiat munduan, dutençát ene alegraça complitua berac baithan. **14** Nic eman diraeat hæy hire hitza, eta munduac hec gaitzetsi vkan citic, ceren ezpaitirade mundutic, nola ni-ere ezpainaiz mundutic. **15** Eztiat othoitz eguiten ken ditzán hec mundutic, baina beguira ditzán gaichtotic. **16** Eztiutic mundutic, nola ni-ere ezpainaiz mundutic. **17** Sanctificaitzac hec eure eguiáz: hire hitza duc eguiá. **18** Nola ni igorri bainauac mundura, nic-ere igorri citiat hec mundura. **19** Eta hecgatic sanctificatu diát neure buruá hec-ere sanctificatuac diradençát eguiáz. **20** Eta eztiat hecgatic solament othoitz eguiten, baina hayén hitzaz ni baithan sinhetsiren dutenacgatic-ere bay: **21** Guciac bat diradençát, nola hi Aita baitaiz nitan, eta ni hitan, hec-ere gutan bat diraden: sinhets deçançat munduac ecen hic ni igorri nauála. **22** Hic niri eman drautan gloriá, nic-ere eman diraeat hæy: bat diradençát gu-ere bat garen beçala. **23** Ni nauc hetan, eta hi nitan, perfecto diradençát bat berean, eta eçagut deçan munduac ecen hic ni igorri nauala, eta maite dituala hec ni maite vkan nauán beçala. **24** Aitá, niri eman drauzquidanac, nahi diat non bainaiz ni, hec-ere diraden enequin: contempla deçatençát ene gloria hic niri eman drautána, ecen maite vkan nauc mundua funda cedin baino lehendanic. **25** Aita iustoa, munduac hi ezau eçagutu, baina nic hi eçagutu aut, eta hauc eçagutu dié ecen hic ni igorri nauála. **26** Eta eçagut eraci diraeat hire icena, eta eçagut eraciren: hic niri on eritzi draután onheriztea, hetan dençát, eta ni hetan.

18 Gauça hauc erran cituenean, ilki cedin Iesus bere discipuluequin Cedrongo torrentaz berce aldera, non baitzén baratzebat, ceinetan sar baitzedin hura eta haren discipuluac **2** Eta baçaquian leku hura ludasec-ere, ceinec traditzen baitzuen hura: ecen anhitzetan Iesus bildu içan cen hara bere discipuluequin. **3** Iudas bada harturic soldadozco bandabat, eta Sacrificadore principalearic eta Pharisueutaric officierac, ethor cedin hara lanternequin eta torchoequin eta harmequin. **4** Iesusec bada çauquiquialaric haren gainera ethorteco ciradenen gauça guciac, aitzinaraturic erran cieçén, Noren bilha çabiltzate? **5** Ihardets cieçoten, Iesus Nazarenoren. Dioste Iesusec, Ni naiz. Eta hequin cegoen Iudas-ere ceinec traditzen baitzuen hura. **6** Bada erran cerauenean, Ni naiz, guibelerat citecen, eta eror citecen lurrera. **7** Orduan berriz interroga citzan, Noren bilha çabiltzate? Eta hec erran ceçaten, Iesus Nazarenoren. **8** Ihardets cieçan Iesusec, Erran drauçuet ecen ni naicela: bada baldin ene bilha baçabiltzate, vtzitzaçue hauc ioaitera. **9** Erran çuen hitza compli ledinçát, Niri hic eman drauzquidanetaric, eztiát galdu batre. **10** Eta Simon Pierrisec nola baitzuen ezpatá, idoqui ceçan hura, eta io ceçan Sacrificadore subiranoaren cerbitzaria, eta ebaqui cieçón esquinaco beharria: eta cerbitzariaren icena cen Malchus. **11** Erran cieçón bada Iesusec Pierrisi, Eçarrac eure ezpatá maguinán: ala eztut edanen Aitac niri eman drautan copaq? **12** Orduan bandác eta capitainac eta luduen officieréc elkarrequin hatzaman ceçaten Iesus, eta esteca ceçaten. **13** Eta eraman ceçaten lehenic Annasgana: (ecen Caiphasen guinharreba cen, cein baitzén vrthe hartaco Sacrificadore subirano) eta harc igor ceçan hura estecaturic Caiphas Sacrificadore subiranoagana.

14 Eta Caiphas cen conseillu eman cerauena luduey ecen probetchu cela guioçmbat hil ledin populuagatic. **15** Eta iarreiquiren çayón Iesusi Simon Pierris, eta berce discipulubate, eta discipulu hura cen Sacrificadore subiranoaren eçaguna, eta sar cedin Iesusequin batean Sacrificadore subiranoaren salán **16** Baina Pierris borthaldean campotic cegoen. Ilki cedin bada berce discipulu Sacrificadore subiranoaren eçaguna, eta minça cequión nescato borthalçainari, eta sar eraci ceçan Pierris. **17** Eta erran cieçón Pierrisi nescato borthalçainac. Ez othe aiz hi-ere guioçn hunen discipuluetaric? Dio harc, Ez naun. **18** Eta ceuden han cerbitzariac eta officierac ikatz kamborra eguinic, ecen hotz ari cen, eta berotzen ciraden: eta cen hequin Pierris-ere eta berotzen cegoen. **19** Sacrificadore subiranoac bada interroga ceçan Iesus bere discipuluéz eta bere doctrináz. **20** Ihardets cieçón Iesusec, Ni publicoqui minçatu içan natzayóc munduari, nic bethiere iracatsi vkan diat synagogán eta templean, nora Iuduac alde gucietaric biltzen baitirade, eta secretuan eznauc minçatu deus. **21** Cergatic interrogatzen nauc ni? interrogaitzac ni cer minçatu natzayen ençun dutenac: hará, hec ciaquiecer erran dudan nic. **22** Eta gauça hauc harc erran cituenean, present ciraden officieraric batec cihor colpebat eman cieçón Iesusi, cioela, Horrela ihardesten draucac Sacrificadore subiranoari? **23** Ihardets cieçón Iesusec, baldin gaizqui minçatu banaiz, testifica eçac gaizquiaz: eta baldin vngui erran badut, cergatic ioiten nauc? **24** Orduan igor ceçan hura Annasec estecaturic Caiphas Sacrificadore subiranoagana. **25** Eta cegoen han Simon Pierris, eta berotzen cen: erran cieçoten bada hari, Ez othe aiz hi-ere haren discipuluetaric? vka ceçan harc, eta erran ceçan, Ez naiz. **26** Diotsa hari Sacrificadore subiranoaren cerbitzarietaric embeitec, Pierrisec beharria ebaqui ceraucanaren ahaide batec, Ez aut nic hi ikussi baratzean harequin? **27** Orduan berriz vka ceçan Pierrisec, eta bertan oillarrac io ceçan. **28** Guero eraman ceçaten Iesus Caiphasganic Pretoriora: eta cen goiça, eta berac etzitecen sar Pretoriora, sats ezlitençat, baina Bazcoa ian leçatençat. **29** Ilki cedin bada Pilate hetara campora, eta erran ceçan, Cer accusatione daccarqueçue guioçn hunen contra? **30** Ihardets ceçaten eta erran cieçoten, Baldin hori gaizqui-eguile ezpaliz, ezquindraucueán hiri liuratu. **31** Dioste orduan Pilatec, Har eçaçue haur çuec, eta çuen Leguearen arueç condemna eçaçue. Orduan erran cieçoten Iuduéc, Eztuc sori guretzát nehoren hiltzea. **32** Haur cen Iesusen hitza compli ledinçát, cein erran baitzeçan aditzera emaiten çuela cer herioz hil behar luen. **33** Sar cedin bada berriz Pretoriora Pilatec, eta dei ceçan Iesus, eta erran cieçón, Hi aiz Iuduen Reguea? **34** Ihardets cieçón Iesusec, Euroren burutic hic hori erraiten duc, ala bercéc erran draue niçaz? **35** Ihardets ceçan Pilatec, Ala ni Iudu naiz? eure nationeac eta Sacrificadore principaléc liuratu arauté: cer eguin duc? **36** Ihardets ceçan Iesusec, Ene resumá eztuc mundu hunetaric: baldin mundu hunetaric baliz ene resumá, ene gendeac combati litezquec luduey liura ezneninçát: baina orain ene resumá eztuc hemengo. **37** Erran cieçón orduan Pilatec, Regue aiz bada hi? Ihardets ceçan Iesusec, Hic dioc ecen Regue naicela ni. Ni hunetacotzát iayo içan nauc, eta hunetacotzát ethorri içan nauc mundura, testimoniage demodançát eguiari.

Eguatic den guciac, ençuten dic ene voza. 38 Diotsa Pilatec, Cer da eguia? Eta haur erran çuenean, berriz ilki cedin luduetara, eta dioste, Nic ezzut erideiten haur baithan causaric batre. 39 Eta costumabat baituçue bat larga dieçaçuedan Bazcoz: nahi duçue bada larga dieçaçuedan luduen Reguea? 40 Oihuz iar citecen bada berriz guciac, cioitela, Ez hori, baina Barabbas: eta cen Barabbas gaichtaguin-bat.

19 Orduan bada har ceçan Pilatec Iesus, eta açota ceçan. 2 Eta gendarmeséc plegaturic coroabat elhorriz eçar ceçaten haren buru gainean, eta escarlatazco abillamendu batez vezti ceçaten. 3 Eta erraiten çutén, Vngui hel daquiála luduen Regueá. Eta cihor vkaldiz ceraunsaten. 4 Ilki cedin bada berriz Pilate campora, eta erran cieçén, Huná, ekarten drauçuet campora, eçaçut deçaçuençat ecen eztudala hunetan hoguenic batre erideiten. 5 Ilki cedin bada Iesus campora, elhorrizco coroa çacarquela, eta escarlatazco abillamendua. Eta dioste Pilatec, Huná guiçona. 6 Baina ikussi çutenean hura Sacrificadore principaléc eta officieréc, oiuhu eguin ceçaten, cioitela, Crucifica eçac, crucifica eçac. Dioste Pilatec, Har eçaçue ceuroc, eta crucifica eçaçue: ecen nic ezzut erideiten haur baithan hoguenic. 7 Ihardets cieçoten luduéc, Guc Leguea diagu, eta gure Leguearen arauetz hil behar dic, ecen laincoaren Seme bere buruá eguin dic. 8 Ençun çuenean bada Pilatec hitz haur, beldurrago cedin. 9 Eta sar cedin Pretoriora berriz, eta erran cieçón Iesusi, Nongo aiz hi? Eta Iesusec repostaric etzieçón eman. 10 Diotsa bada Pilatec, Niri ezatzait minço? Eztaquic ecen bothere dudala hire crucificatzeco, eta bothere dudala hire largatzeco? 11 Ihardets ceçan Iesusec, Ezuque bothereric batre ene contra, baldin eman ezpalitzaic gainetic: halacotz, ni hiri liuratu narauanac, bekatu handiagoa dic. 12 Handic harat baçabilan Pilate hura largatu nahiz: baina luduac heyagoraz ceuden, Baldin hori larga badeçac, ezaiz Cesaren adisquide: ecen bere buruá regue eguiten duen gucia contrastatzen ciayóc Cesari. 13 Pilatec bada ençunic hitz haur, eraman ceçan campora Iesus, eta iar cedin alki iudicialean, Pabadura, eta Hebraicoz Gabbatha deitzen den lekuan. 14 Eta cen orduan Bazcoco preparationea, eta sey orenén inguruá: orduan dioste Pilatec luduey, Huná çuen Reguea. 15 Baina hec oiuhu ceguiten, Ken, ken, crucifica eçac. Dioste Pilatec, çuen Reguea crucificaturen dut? Ihardets çaçaten Sacrificadore principaléc, Eztiagu regueric Cesar baicen. 16 Orduan bada eman cieçén crucifica ledinçát. Eta har ceçaten Iesus, eta eraman ceçaten. 17 Eta hura bere crutzea çacarquela ethor cedin Bur-heçur plaça deitzen denera, eta Hebraicoz Golgotha. 18 Non crucifica baitzeçaten hura, eta harequin berkeric biga, alde batetic eta bercetic, eta Iesus artean. 19 Eta scriba ceçan titulubat Pilatec, eta eçar ceçan haren crutze gainean: eta cen scribatua, IESVS NAZARENO IVDVEN REGVEA. 20 Titulu haur bada luduetaric anhitzec iracurt ceçaten: ecen ciuitate aldean cen Iesus crucificatu cen lekua: eta cen scribatua Hebraicoz, Grecquez, eta Latinez. 21 Ciotsaten bada Pilati luduén Sacrificadore principaléc, Ezteçála scriba luduén Regue: baina berac erran duela, luduén Reguea naiz. 22 Ihardets ceçan Pilatec, Scribatu dudana, scribatu dut. 23 Bada gendarmeséc

Iesus crucificatu çutenean har citzaten haren abillamenduaç, (eta eguin citzaten laur parte, gendarmesetaric batbederari ceini bere partea) iaca-ere har ceçaten: eta iacá cen iostura gabe gainetic gucia ehoo. 24 Erran ceçaten bada bere artean, Ezteçagula hura erdira, baina daguigun harçaz çorthe ceinen içanen den: eta haur, Scriptura compli ledinçát, dioela, Ene abillamenduaç partitu vkan dituzté bere artean, eta ene abillamenduaçen gainean çorthe egotzi vkan duté. Bada gendarmeséc gauça hauc eguin citzaten. 25 Eta ceuden Iesusen crutzearen aldean, haren ama eta haren amaren ahizpá, María Cleopasena eta María Magdalena. 26 Ikus citzanean bada Iesusec bere ama, eta maite çuen discipulua han cegoela, diotsa bere amari, Emazteá, horrá hire semea. 27 Guero diotsa discipulari, Horrá hire ama. Eta orduandanic recebi ceçan hura discipuluac beregana. 28 Guero nola baitzaquian Iesusec ecen berce gauça guciac ia complitu ciradela, compli ledinçát Scripturá, erran ceçan, Egarri naiz. 29 Eta vncibat cen han vinagrez betheric eçarria. Eta hec bethe ceçaten spongiabat vinagrez, eta hissoparen inguruán eçarriic, presenta cieçoten ahora. 30 Eta hartu çuenean Iesusec vinagrea, erran ceçan, Gucia complitu da: eta buruá beheraturic renda ceçan spiritua. 31 Orduan luduéc ezlaudençat crutzean gorputzac Sabbathoan, ceren orduan baitzén preparationeco eguna: (ecen Sabbath hartaco egun handia cen) othoitz ceguioten Pilati hauts litecen hayén çangoac, eta ken litecen. 32 Ethor citecen bada gendarmesac, eta hauts citzaten lehenaren çangoac, eta berce harequin crucificatu cenarenac. 33 Baina Iesusgana ethor citecenean, ikussiric ia hura hil cela etzitzaten hauts haren çangoac. 34 Baina gendarmesetaric batec dardoaz haren seiheisa iragan ceçan, eta bertan ilki cedin odol eta vr. 35 Eta ikussi duenac testificatu vkan du, eta eguiatzcoa da haren testimoniagea: harc badaqui ecen eguiác erraiten dituela, çuec-ere sinhets deçaçuençát. 36 Ecen gauça hauc eguin içan dirade Scriptura compli ledinçát, Ezta hautsiren haren heçurric. 37 Eta berriz berce Scriptura batec erraiten du, Ikussiren duté nor çulhatu dutén. 38 Gauça hauen ondoan othoitz eguin cieçón Pilati Ioseph Arimatheacoac (cein baitzén Iesusen discipulu, baina ichilizco, luduén beldurrez) ken leçan Iesusen gorputza: eta permiti cieçón Pilatec. Ethor cedin bada eta ken ceçan Iesusen gorputza. 39 Eta ethor cedin Nicodemo-ere (ethorri içan cena Iesusgana gauaz lehenic) ekarten çuela myrrhazco eta aloesezco quasi ehun liberataco mixtionebat. 40 Har ceçaten orduan Iesusen gorputza, eta lot ceçaten hura mihistoihalez aromatezco vssainequin, nola costuma baitute luduéc ohortzeco. 41 Eta hura crucificatu içan cen leku hartan cen baratzebat, eta baratzean monument berribat, ceinetan oraino ezpaizén nehör eçarri içan. 42 Han bada, luduén preparationeco egunaren causaz, ceren hurbil baitzén monumenta, eçar ceçaten Iesus.

20 Eta Sabbathoén lehen egunean María Magdalena ethorten da goicean, oraino ilhun celaric monumentera: eta ikusten du harria monumentetic aldaratua. 2 Orduan laster eguiten du eta ethorten da Simon Pierrisgana, eta berce discipulu Iesusec maite çuenagana, eta dioste, Kendu duté launa monumentetic, eta eztaquigu non eçarri dutén. 3 Ilki cedin bada Pierris, eta

berce discipulu hura, eta ethor citecen monumentera. 4 Eta lasterca cioacen biac elkarrequin: baina berce discipulu hura aitzin cequiön Pierrisi, eta lehen ethor cedin monumentera. 5 Eta beheituric ikus citzan oihalac aldaratuac: badaric-ere etzedin sar. 6 Ethorten da orduan Simon Pierris hari darreicola, eta sar cedin monumentera, eta ikus citzan oihalac han eçarriac: 7 Eta haren buru gainean ičan cen crobitcheta, ez oihalequin eçarria, baina appart biribilgatua leku batetara. 8 Orduan bada sar cedin berce discipulu monumentera lehenic ethorri ičan cen hura-ere, eta ikus cečan, eta sinhets cečan. 9 Ecen oraino etzaquiten Scripturá, ecen behar cela hura hileteric resuscita ledin. 10 Itzul citecen bada discipuluac beretarat. 11 Baina Maria cegoen monumentaren aldean campotic, nigarrez: bada nigarrez cegoela, beheiti cedin monumentera: 12 Eta ikus citzan bi Aingueru churiz veztituac, iarriric ceudela, bata burura eta bercea oinetara, Iesusen gorputza etzan ičan cen lekuan. 13 Eta hec erran cieçoten, Emazteá, cergatic nigarrez ago? Dioste, Ceren kendu baitute ene launa, eta ezpaitaquit non eçarri dutén. 14 Eta haur erran çuenean itzul cedin guibelerat, eta ikus cečan Iesus han cegoela, eta etzaquian Iesus cela. 15 Diotsa Iesus, Emazteá, cergatic nigarrez ago? noren bilha abila? Harc vstez ecen baratzeçaina cela, diotsa, launa, baldin hic eraman baduc hura, erradac non eçarri duán: eta nic kenduren diat. 16 Diotsa Iesus, Mariá: Itzuliric harc diotsa, Rabboni, erran nahi baita, Magistrua. 17 Diotsa Iesus, Ezneçanala hunqui: ecen oraino eznaun ičan neure Aitagana: baina habil ene anayetara, eta erran iecén, Igaiten naiz neure Aitagana, eta çuen Aitagana, eta neure laincoagana eta çuen laincoagana. 18 Ethor cedin Maria Magdalena contatzen cerauela discipuluey ecen ikussi çuela launa, eta harc gauça hec erran cerautzala. 19 Eta arrastu cenean Sabbathoén asteco lehen egun hartan, eta borthác ertsiac ceudela, non bilduac baitziraden discipuluac luduén beldurrez, ethor cedin Iesus eta gueldi cedin hayén artean, eta dioste, Baquea dela çuequin. 20 Eta haur erran çuenean, eracuts cietzén escuac eta bere seihtesa: eta aleguera citecen discipuluac ikussiric launa. 21 Eta erran cieçén berriz, Baquea dela çuequin: ni Aitac igorri nauen beçala, nic-ere igorten çaituztet çuec. 22 Eta haur erran çuenean, hats eman cieçén eta erran, Recebi eçaçue Spiritu saindua. 23 Noren-ere bekatuac barkaturen baitituçue, barkatzen çaitze hæy: eta norenac-ere eduquiren baitituçue, eduquiac dirade. 24 Eta Thomas, hamabietaric bat, Didymus deitzen dena, etzén hequin Iesus ethorri cenean. 25 Erran cieçoten bada hari berce discipulué, ikussi diagu launa. Eta harc erran cieçén, Baldin ikus ezpadeçat haren escuetan itzén seignalea, eta eçar ezpadeçat neure escua haren seyheteñan, ezttu sinhetsiren. 26 Eta çortzi egunen buruán berriz ciraden haren discipuluac barnean, eta Thomas hequin: ethor cedin Iesus borthác ertsiac ceudela, eta gueldi cedin hayén artean, eta erran cečan, Baquea dela çuequin. 27 Guero diotsa Thomasi, Eçarrac eure erhia hemen, eta ikus itzac ene escuac: eta heda eçac eure escua, eta eçarrac ene seihtesean: eta ezaicela sinhete-gabe, baina sinhete-dun. 28 Eta ihardets cečan Thomasec: eta erran cieçón, Ene launa eta ene laincoá. 29 Diotsa Iesus, Ceren ikussi binauc, Thomas

sinhesten duc: dohatsu dituc ikussi ez, eta sinhetsi dutenac. 30 Bada anhitz berce signoric-ere equin cečan Iesus, berce discipulué aitzinean, cein ezpaitirade scribatuac liburu hunetan. 31 Baina gauça hauc scribatu ičan dirade, sinhets deçaçuençát ecen Iesus dela Christ laincoaren Semea, eta sinhesten duçuela vicitzea duçuençát haren icenean.

21 Guero manifesta cequién berriz Iesus discipuluey Tiberiaco itsas aldean, manifesta cedin bada hunela: 2 Ciraden elkarrequin Simon Pierris, eta Thomas Didymus deitzen dena, eta Nathanael, cein baitzén Cana Galileaco, eta Zebedeoren semeac, eta haren discipuluetaric berce biga. 3 Dioste Simon Pierrisec, Banoa arrainçara. Diotsate, Baguioaçac guere hirequin. Parti citecen, eta ičan citecen vncira bertan: eta gau hartan etzeçaten deus har. 4 Baina goiça ethorri cenean, eriden cedin Iesus vr bazterrean: badaric-ere etzeçaten eçaçut discipulué Iesus cela. 5 Dioste bada Iesus, Haourrác, iaquiric batre baduçue? Ihardets cieçoten, Ez. 6 Eta harc dioste, Egotzaçue sarea vnciarene escuineco aldera, eta eridenean duçue. Egotz ceçaten bada, eta guehiagoric ecin hura tira ceçaçueten arrainén anhitzez. 7 Diotsa bada Iesus, maite çuen discipulu harc Pierrisi, launa duc. Simon Pierris bada, ençun çuenean ecen launa cela, bere iuppáz ingura cedin (ceren billuzgorria baitzén) eta egotz cečan bere buruá itsassora. 8 Eta berce discipuluac vncian ethor citecen, (ecen etziraden lurretic vrrun, baina ber-ehun bessore inguruá) tiratzun çutela sarea arrainez bethea. 9 Eta lurrera iautsi ciradenean ikus citzaten ikatzac eçarriac, eta arraina gainean eçarria eta oguia. 10 Dioste Iesus, Ekarçue orain hartu dituçuen arrainetaric. 11 Ičan cedin Simon Pierris, eta tira cečan sarea lurrera, ehun eta berroquey eta hamairur arrain handiz bethea: eta hambat bacen-ere, etzedin ethen sarea. 12 Dioste Iesus, Çatozte barzcal çaitetzte. Eta discipuluetaric batre etzayón venturatzten interrogatzera, Hi nor aiz? çaquitelaric ecen launa cela. 13 Ethorten da bada Iesus eta hartzen du oguia eta emaiten draue, eta arrainetic halaber. 14 Haur cen ia heren aldía Iesus bere discipuluey manifestatu ičan çayena hileteric resuscitatz gueroztic. 15 Bada barzcaldu ciradenean, diotsá Simon Pierrisi Iesus, Simon Ionaren semeá, hauc baino hobere daritzac? Diotsa, Bay launa: hic badaquic ecen on dariçadala. Diotsa, Bazcaitzac ene bildotsac. 16 Diotsa are berriz, Simon Ionaren semeá, on daritzac niri? Diotsa, Bay launa, hic badaquic ecen on dariçadala. Diotsa, Bazcaitzac ene ardiac. 17 Erraiten drauca herenean, Simon Ionaren semeá, on daritzac niri? Triste cedin Pierris ceren erran baitzieçón herenean, On daritzac niri? Eta erran cieçón, launa, hic gauça guciac badaquizquic, hic badaquic ecen on dariçadala. Diotsa Iesus, Bazcaitzac ene ardiac. 18 Eguiaz eguiaz erraiten drauat, gazteago incenean, guerricatzten incén, eta bahindoan norat nahi baihincén: baina çahar adinean, hedaturen dituc eure escuac, eta berce guerricaturen au, eta eramanen au nahi eztuquean lekura. 19 Eta haur erran cečan, aditzera emaiten çuela cer herioz glorificaturen çuen laincoa. Eta haur erran çuenean, diotsa, Arreit niri. 20 Itzuliric Pierrisec ikus cečan Iesus, maite çuen discipulu hura, iarreiquiten cela, cein sustengatu-ere baitzén affarian haren estomac gainera,

eta erran baitzeçan, launa, nor da hi traditzen auena? **21** Haur bada ikussi çuenean Pierrisec, diotsa Iesusi, launa, eta haur cer? **22** Diotsa Iesusec, Baldin hori nahi badut dagoen nathorreno, cer mengoa duc hic? hi arreit niri. **23** Eta ilki cedin hitz haur anayén artean ecen discipulu hura etzela hilen: baina etzeraucan erran Iesusec, eztuc hilen: baina, Baldin hori nahi badut dagoen nathorreno, cer mengoa duc hic? **24** Haur da discipulu hura ceinec testificatzen baitu gauça hauçaz, eta gauça hauc harc scribatu ditu: eta badaquigu ecen eguiazco dela haren testimoniagea. **25** Baina bada anhitz berce gauçaric-ere Iesusec eguinic, cein baldin scribatuac balirade punctuz punctu, munduac-ere eztut vste eduqui litzaqueela scriba litezquen liburuäc.

Eginak

1 LEHENIC minçatu ičan nauc, Theophile, Iesus eguiten eta iracasten hassi ičan cen gauça guciéz. **2** Elegitu cituen Apostoluey Spiritu sainduaz manamenduac emanic, goiti recebitu cen egunerano. **3** Ceiney eracutsi-ere baitu bere buruá viciric bere passioniaz gueroztic anthitz seignale segurez, berroguey egunez hæy eracusten eta laincoaren resumáz minçatzen çayela. **4** Eta bildu cituenean, mana citzan ezlitezcan parti Ierusalemec, baina iguriqui leçaten Aitaren promessa, Cein, dio, ençun baituçuë eneganic. **5** Ecen Ioannesec batheyatu du vrez, baina çuec batheyaturen çarete Spiritu sainduaz anhitz egun gabe. **6** Hec bada bildu ciradenean interroga ceçaten hura, cioitela, launa, dembora hunetan bere staturaco draucac resumá Israeli? **7** Eta erran cieçen, Ezta çuey eman Aitac bere bothere proprian eçarri dituen demborén edo sasoinén eçagutzea. **8** Baina recibituru duçuë çuen gainera ethorriren den Spiritu sainduaren verthutea, eta ičanen çaiçquidate testimonio Ierusalemec, eta Iudea gucian, eta Samarian, eta Iurraren bazterrerano. **9** Eta gauça hauc erran cituenean, hec çacussatela altcha cedin: eta hodey batec harturic eraman ceçan hayén beguietatic. **10** Eta cerurat beguiac fincatuac çadutzatela hura ioaten cenean, huná, bi guiçon presenta citecen hayén aitzinean veztidura çhuritan: **11** Ceinéc erran-ere baitzeçaten, Galileaco guiçonác, cergatic zaudete, cerurat beha çaudetela? goiti çuetaric cerurat recebitu den Iesus haur, hala ethorriren da nola ikussi baituçuë cerurat ioaiten. **12** Orduan itzul citecen Ierusalemec Oliuatzetaco deitzen den menditic, cein baita Ierusalemeco aldean, Sabbath baten bidean. **13** Eta sarthu ičan ciradenean, ičan citecen gambera gora batetara non baitzeuden Pierris eta Iacques, Ioannes eta Andriu, Philippe eta Thomas, Bartholomeo eta Mattheu, Iacques Alpheoren semea eta Simon Zelotes, eta Iuda Iacquesen anayea. **14** Hauc guciéc perseueratzen çutén gogobatez othoiztatan eta orationetan emaztequin, eta Iesusen ama Mariarequin, eta haren anayequin, **15** Eta egun hetan iaiquiric Pierrisec discipuluen artean, erran ceçan (eta cen han berean compainiabat seioguey personaren ingurucoric) **16** Guiçon anayeác, complitu behar cen Scriptura haur, cein aitzinetic erran baitu Spiritu sainduac Daud-en ahoz, Iudasez, cein ičan baita Iesusen hatzamailén guidari: **17** Ecen contuco cen gurequin, eta recebitu vkan çuen administratione hunetaco portionea. **18** Harc bada acquisitu du landabat iniquitatezco allocairutic, eta bere buruá egotziric erditic leher eguin vkan du, eta vrratu ičan dirade haren halsar guciac. **19** Eta gauça haur eçagutu ičan da Ierusalemeco habitant guciéz: hala non deithu ičan baita landa hura hayén lengoage propriz, Haceldama: erran nahi baita, odol landa. **20** Ecen scribatua da Psalmuen liburuán, Eguin bedi haren habitacionea desert, eta eztén han habita dadinic. Eta, Haren administrationea har deçan berce batec. **21** Behar da beraz gurequin bildu ičan diraden guiçon hautaric, Iesus launa gure artean ioan eta ethorri ičan den dembora gucian, **22** Hassiric Ioannesen Baptisimotic, gureganic goiti recebitu ičan den egunerano, bat eguin dadin haren resurrectionearen testimonio gurequin. **23**

Presenta citzaten bada biga, Ioseph Barsabas deitzen cena, cein icen goiticoz Iusto deithu ičan baita, eta Matthias. **24** Eta othoizte eguiten çutela erran ceçaten, Hic launa guciën bihotzac baitzeçaguzquic, eracutsac cein elegitu duán bi hautaric, **25** Har deçançát ministerio hunetaco eta Apostolutassuneco, portionea, ceinetaric erauci ičan baita Iudas, ioan ledinçat bere lekurrát. **26** Eta egotz citzaten hayén çortheac, eta eror cedin çorthea Matthiasen gainera, eta consentimendu batez eçar cedin hameca Apostoluen contuan

2 Eta ethorri cenean Mendecoste eguna, guciac ciraden gogo batez leku batetan berean. **2** Eta eguin cedin subitoc cerutic soinuac botheretsuqui heldu den haice baten ançora, eta bethe ceçan ethe gucia non baitzeuden iarriric: **3** Eta aguer cequizquien suaren ançoco mihi partituac, eta paussa cedin hetaric batbederaren gainean. **4** Eta bethe citecen guciac Spiritu sainduaz, eta has citecen minçatzen lengoage arrotzez, Spirituac minçatzera emaiten cerauen beçala. **5** Eta bacén Ierusalemec egoiten ciraden Iudu laincoaren beldurra çuten guiçonetaric, ceruaren azpico natione orotaric. **6** Bada hots haur eguin cenean, bil cedin gendaldebit, eta trubla cedin, ceren batbederac ençuten baitzituen bere lengoage propriz hec minçatzen. **7** Eta spantatuac ceuden guciac, eta miresten çutén elkarri ciotsatela, Huná, minço diraden hauc gucioc, eztirade Galileano? **8** Nolatan bada guc dançuzquigu batbedera iayo ičan garen lengoage propriz minçatzen? **9** Parthianoéc eta Medianoéc eta Elamitéc, eta Mesopotamian egoiten diradenéc, eta Iudean, eta Cappadocian, Ponten, eta Asian, **10** Phrygian eta Pamphylian, Egipten, eta Lybia bazterretan, baita Cyreneco aurkán, eta Roman daudenéc, eta Iuduéc eta Proselytoéc, Cretianoéc eta Arabianoéc: **11** Ençuten ditugu hauc gure lengoagez minço diradela laincoaren gauça magnificoç. **12** Eta spantatuac ceuden guciac, eta etzaquitén cer pensa, elkarri ciotsatela, Cer erran nahi da haur? **14** Baina çutic cegoela Pierrisec hamequequin, altcha ceçan bere voza, eta minça cequién, cioela, Guiçon Iuduác eta Ierusalemec habitatzen çaretin guciác, haur iaiquicue, eta behariez har itzaçue ene hitzac. **15** Ecen eztirade, çuec vste duçuen beçala hauc hordi, ikussiric ecen egunaren heren orena dela. **16** Baina haur da loel prophetáz erran ičan dena. **17** Eta ičanen da, azquen egunetan (dio lain-coac) erautsiren baitut neure Spiritutic haragui guciën gainera: eta prophetizaturen dute çuen seméc eta çuen alabéc, eta çuen gaztéc visionec ikussiren dituzte, eta çuen çaharréc ametsez amets eguinen duté. **18** Eta segur neure muthilén eta neure nescatoen gainera egun hetan erautsiren dit neure Spiritutic, eta prophetizaturen duté. **19** Eta eguinen ditut gauça miraculuzcoac ceruán garayan, eta signoac Iurrean beherean, odol eta su eta kezco vapore. **20** Iguzquia cambiaturen date ilhumbetara, eta ilharguia odoletara, launaren egun handia eta notablea dathorren baino lehen. **21** Eta ičanen da norc-ere inuocaturen baitu launaren icena, saluaturen baita haina. **22** Israeltar guiçonác, ençun itzaçue hitz hauc: Iesus Nazarenoa, guiçon laincoaz approbatua çuec baithan obra excellentez eta miraculuz eta signoz, cein eguin baititu laincoac harçaz çuen artean, ceuroc-ere daquiquen beçala: **23** Haur, laincoaren

confeillu arrastatzu eta prouidentiaz emana hartu cindutenean, gaichtoén escuz crucificaturic hil vkan duçue. **24** Cein laincoac resuscitatu baitu, herioaren doloreac lachaturic, ceren ezpaiztén possible hura harçaz, eduqui ledin. **25** Ecen Daud-ec erraiten du harçaz, Contemplatzen nuen launa neure aitzinean bethiere: ecen neure escuineco aldean daut hiqui ez nadin **26** Halacotz alegueratu da ene bihotza, eta boztu da ene mihia, eta are guehiago ene haraguia paussaturen da sperançatan. **27** Ecen eztuc vtziren ene arimá sepulchrean, eta eztuc permtitturen hire Sainduac corruptioneric sendi deçan. (Hadēs g86) **28** Eçaçut eraci drauzquidac vicitzearen bideac, betheren nauc bozcarioz eure beguitharte aitzinean. **29** Guïçon anayeác, frangoqui erran ahal deçaquequet Daud patriarcház, ecen hura hil içan dela eta ohortze içan dela, eta haren sepulchrea gure artean dela egungo egunerano. **30** Bada Propheta nola baitzén, eta baitzaquian ecen iuramenduz iuratu ceraucala laincoac ecen haren guerruneco fructutic, haraguiaren arauetz, Christ suscitaturen çuela, haren throno gainean iar eraciteco. **31** Aitzinetic ikussiric minçatu içan da Christen resurrectioneaz, ecen eztela vtzi içan haren arima sepulchrean, eta haren haraguia eztuela ikussi corruptioneric. (Hadēs g86) **32** Iesus haur resuscitatu vkan du laincoac, eta gauça hunez gu gucioc gara testimonio. **33** Bada laincoaren escuinaz alchatu içan denean eta Spiritu sainduaren promessa Aitaganic recebitu duenean, erautsi vkan du çuec orain dacussaçuen eta dançuçuen haur. **34** Ecen Daud ezta içan ceruètara: baina dio berac, Erran drauca launac ene launari, iar adi ene escuinean, **35** Eçar ditzaçuedano hire etsayac hire oinén scabella. **36** Segur iaquin beça bada Israeleco etche guciac, ecen hura laun eta Christ eguin duela laincoac: Iesus çuec crucificatu duçuen haur diot. **37** Eta gauça hauc ençunic bihotz-chimico har ceçaten, eta erran cieçoten Pierrisi eta berce Apostoluey, Cer eguinen dugu guïçon anayeác? **38** Eta Pierrisec dioste, Emenda çaitetzte eta batheya bedi çuetaric batbedera Iesus Christen icenean bekatuén barkamendutan: eta recebituren duçue Spiritu sainduaren dohaina. **39** Ecen çuey eguin çaiçue promessa eta çuen haourey, eta vrrun diraden guciy, cembat-ere deithuren baititu gure lainco launac. **40** Eta anhitz berce hittez testificatzen çuen, eta exhortatzen cituen, ciuela, Salua çaitetzte natione gaichto hunetaric. **41** Bada gogotic haren hitza recebitu çutenac, batheya citecen, eta augmenta citecen egun hartan hirur milla arimaren inguruáz. **42** Eta perseueratzen çuten Apostoluén doctrinán, eta communicationean, eta oguiaren haustean, eta orationétan. **43** Eta arima guciari beldurtassun lot cequion, eta anhitz gauça miraculuzco eta signo Apostoluez eguiten cen. **44** Eta sinhesten çuten guciac-ere elkarrequin ciraden, eta gauça guciac comun cituztén. **45** Possessioneac eta onhassunac saltzen cituzten, eta partitzen cerezten guciy batbederac beharra çuenaren araura. **46** Eta egun oroz perseueratzen çutén gogo batez templean, eta hausten çutela oguia etchez etche, hartzen çuten bere othorançá alegrançarequin eta bihotzezco simplicitaterequin: **47** Laudatzen çutela laincoa, eta gratia çutela populu gucia baithan. Eta launac eratchequiten ceraucan gende saluatu içatecoric egun oroz Eliçari.

3 Bada Pierris eta Ioannes elkarrequin igaiten ciraden templerá othoitz ordutan, baitzén bedratzi orenetan. **2** Eta guïçon

bere amaren sabeleandanic maingu cembat ekarten cen: cein eçarten baitzutén egun oroz templeco bortha Ederra deitzen denean, elemosyna esca lequiençát templean sartzen ciradeneý. **3** Harc ikus citzanean Pierris eta Ioannes templean sartzera cioacela, othoitz eguin ciecen elemosynabat luençát. **4** Baina harenganat beguiac çorrozturic Pierrisec Ioannesequin erran ceçan, Beheçac gureganat. **5** Eta hura beguira çayen çorrozqui, hetaric cerbait recebitu vstez. **6** Orduan Pierrisec erran ceçan, Cilharric ez vrrheric eziat: baina cer baitu hura emaiten draut: Iesus Chrif Nazarenoren icenean iaiqui adi eta ebil adi. **7** Eta hura escu escuinec harturic, goiti ceçan, eta bertan erscort citecen haren oin çolác eta aztalac. **8** Eta iauciric gueldi cedin çutic, eta baçabilan: eta sar cedin hequin templean, ebilten eta iauzten cela eta laudatzen çuela laincoa. **9** Eta ikus ceçan hura populu guciac çabilala, eta laudatzen çuela laincoa. **10** Eta eçaçut ceçaten, hura ecen hura cela elemosyna esquez templeco bortha Ederrean iarten cena: eta bethe citecen iciapenez eta spantamenduz hari heldu içan çayón gauçaren gainean. **11** Eta maingu sendatu içanac Pierris eta Ioannes çadutzala, laster eguin ceçan hetara populu guciac Salomonen deitzen den galeriara, spantaturic. **12** Hori ikussiric Pierrisec ihardets cieçón populuari, Israeltar guïçonác, cergatic miraculuz çaudete huneçaz? edo cergatic guregana beguiac çorrozturic çaudete, gure verthutez edo saindutassunez haur ebil eraci baguindu beçala? **13** Abrahamen eta Isaac-en eta Iacob-en laincoac, gure aiten laincoac glorificatu du Iesus bere Semea, çuec liuratu eta vkatu duçuená Pilaten aitzinean, harc largatzeco cela iugeatu baçuen-ere. **14** Baina çuec saindua eta iustoa vkatu duçue, eta rekerituru duçue guicerhailebat eman lequien: **15** Eta vicitzearen princea hil vkan duçue, cein laincoac hiletaric resuscitatu baitu: eta gauça hunez testimonio gara gu. **16** Eta haren icena baithango fedez, ikusten eta eçaçutzen duçuen haur, fortificatu vkan du haren icenac: eta harçaz den fedez bere membro guciataco dispositione haur huni eman drauca çuen gución presentían. **17** Eta orain, anayeác, badaquit ecen ignorantiaz eguin vkan duçuela, çuen Gobernadorec-ere beçala. **18** Baina laincoac aitzinetic bere Propheta gucién ahoz erran cituen gauçác, Christec suffrituren çuela, hala complitu vkan ditu. **19** Emenda çaitetzte bada, eta conuerti çaitetzte, ken ditecençát çuen bekatuac. **20** Refrigeramendutaco demborác ethorri diratenean launaren presentiat, eta igorri duqueenean çuey aitzinetic erran içan çaiçuená, Iesus Christ: **21** Cein ceruác eduqui behar baitu, laincoac, munduaren hatseandanic Propheta saindu gucién ahoz erran dituen gauça gucién restaurationeco demboretarano. (aiñon g165) **22** Ecen Moysesec aitey erran vkan draue, Prophetabat suscitaturen drauçue çuen lainco launac çuen anayetaric ni beçalacoric: ençunen duçue hura minçaturen çaiçueçuen gauça guciétan. **23** Eta içanean da, nor-ere Propheta hari behaturen ezpaitzayo, deseguinen baita populuaren artetic. **24** Etare Samuelez guerozco Propheta guciéc, eta gueroz prophetizatu duten guciéc aitzinetic erran-ere badituzte egun hauc. **25** Çuec çarete Prophetén, eta laincoac gure aitey ordenatu drauen aliançaren seme, ciotsala Abrahami, Eta hire hacian benedicatuac içanen dituc lurreco familia guciac. **26** Çuey lehenic laincoac suscitaturic Iesus bere Semea igorri

vkan drauque, harc benedica cinçatençat, çuetaric batbedera çuen gaichtaquerietaric conuertituz.

4 Baina hec populuari minço çazcala, ethor cequitzén Sacrificadoreac eta templeco Capitaina, eta Sadduceuac, 2 Gaitzituric ceren iracasten baitzutén populua, eta predicatzen baitzutén Iesusen icenean hiletarico resurreccionea. 3 Eta escuac egotz citzaten hayén gainera, eta eçar citzaten presoinduguan biharamunerano. Ecen ia arratsa cen. 4 Eta hitza ençun çutenetaric anhitzec sinhets ceçaten: eta guiçãoén contua eguin cedin borz millatarano. 5 Eta guertha cedin biharamunean bil baitzitecen hayén Gobernadoreac eta Ancianoac eta Scribác Ierusalempera: 6 Eta Annas Sacrificadore subiranoa, eta Caiphas eta Ioannes, eta Alexander, eta Sacrificadorén arraçatic ciraden guciac. 7 Eta artean eçarri cituztenean, interroga citzaten, Cer botherez edo noren icenean gauça haur eguin duçue quec? 8 Orduan Pierrisec Spiritu sainduaz hetheric, erran ciecen, Populuaren Gobernadoreac eta Israeleco Ancianoac, 9 Egungo egunean guição impotent bati eguin içan çayón vnguiac examinatzen garenaz gueroz, cer moinez haur sendatu içan den: 10 Iaquique quec gucioc eta Israeleco populu guciac, ecen Iesus Christ Nazarenoren icenean cein quec crucificatu baituque, cein laincoac resuscitatu baitu hiletaric, harçaz guição haur dagoela sendoric çuen aitzinean. 11 Haur da harri queçaz edificaçaleoz arbutayu içan den hura, cein eguin içan baita cointoin buru. 12 Eta ezta bercetan batetan-ere saluamenduric: ecen berce icenic ezta ceruären azpian guiçãoey eman çayenic, ceinez saluatu behar garén. 13 Orduan ikussiric Pierrisen minçatzeco hardieçá eta Ioannesena, eta eçagaturic ecen guição letra-gabeac eta idiotac ciradela, miresten çutén, eta eçagutzen çutén hec Iesusequin içanac ciradela. 14 Eta çacussatenean sendatu içan cen guiçãoa hequin present cela, ecin deusetan contrasta ahal citaqueen. 15 Orduan hec conseillitic campora iklistera manaturic: compartizen çutén elkarren artean, 16 Cioitela, Cer eguinen drauegu guição hoey? ecen signo clarobat hauçaz eguin içan dela, manifest da Ierusalemeco habitant guciey, eta ecin vka deçaquegu. 17 Baina guehiagoric publica eztadin populuaren artean, defenda diecegungo mehatchuz, eztaquizquión guehiagoric minça icen horretan nehoric-ere. 18 Bada hec deithuric mana citzaten neholetan-ere ezlítecen minça, eta ezleçaten iracats Iesusen icenean. 19 Baina Pierrisec eta Ioannesec ihardesten çutela erran cieçén, Eya laincoaren aitzinean gauça iustoa denez lehen çuey obeditzea ecen ez laincoari, iugea eçaque. 20 Ecen segur, ecin daidiquegu ençun eta ikussi ditugun gauçaz erran eztiçagun. 21 Orduan hec mehatchurequin vtzi citzaten ioaitera, ez eridenez nolatan puni ahal litzaqueizten, populuaren causaz, ceren guciéc laincoa glorificatzen baitzutén eguin içan cenaz. 22 Ecen berroquey vrthe baino guehiago cituen guçoñac, ceinen gainean sendatzeco signo haur eguin içan baitzén. 23 Eta ioaitera vtzi cituztenean ethor citecen bere gendetara, eta conta cieçén cer-ere Sacrificadore principaléc eta Ancianoéc erran baitzeraueçén. 24 Eta hec ençun cituztenean gogo batez alcha ceçaten voza laincoagana, eta erran ceçaten, Iana, hi aiz ceruá eta lurra, itsassoa eta hetan diraden gauça guciac

eguin dituan laincoa, 25 Daid eure cerbitzariaren ahoz erran duana, Cergatic mutinatuz içan dirade gendeac, eta populuéc pensatu vkan dituzté gauça vanoac? 26 Bildu içan dirade Iurreco regueac, eta princeac elkarrequin bathu içan dirade Iauaren eta haren Christen contra. 27 Ecen bildu içan dituc eguiáz hire seme saindu Iesusen contra, cein vnctatu baituc, Herodes eta Ponce Pilate Gentilequin eta Israeleco populuarequin. 28 Eguin leçatençat cer-ere hire escuac eta hire conseilluac lehenetic eguitera determinatu baitzuen. 29 Orain bada Iana, beha eçac hayén mehatchuetara, eta eman iecéc eure cerbitzariey libertate guciarequin hire hitzaz minça ditecen: 30 Eure escua hedaturic ossassun emaitera, signoac eta miraculuac eguin ditecen Iesus hire Seme Sainduaren icenean. 31 Eta othoitz eguin çutenean, ikara cedin lekua ceinetan bilduac baitziraden: eta bethe citecen guciac Spiritu sainduaz, eta minçatzen ciraden laincoaren hitzaz hardieçarequin. 32 Eta aralde sinhetsi vkan çutenén bihotza eta arimá cen bat: eta nehorc posseditzen cituen gaucetaric etzuen erraiten deus bereric çuela, baina gauça guciac cituztén commun. 33 Apostoluec-ere verthute handitan testificatzen çutén Iesus Iauaren resurreccionea, eta gratia handia cen bayen gucién gainean. 34 Ecen nehorc deusen beharic etzuen hayén artean: ceren landaric edo etheric çuten guciéc saltzen baitzituztén, eta saldu içan ciraden gaucén precioa ekarten baitzutén 35 Eta eçarten Apostoluén oinetara: eta partitzen çayón batbederari, beharra çunenaren araura. 36 Iosesec bada, cein icen goiticoz dei baitzedin Apostoluéc Barnabas (erran nahi baita consolacionezco semea) Leuitác, nationez Cyprianoac, 37 Possessionebat nola baitzuen sal ceçan hura, eta ekarriric diruá eçar ceçan Apostoluén oinetara.

5 Baina Ananias deitzen cen guição batec, Sapphira bere emaztearequin sal ceçan possessionebat: 2 Eta apparta ceçan preciotic partebat, haren emazteac-ere eçaquialaric: eta cembeit parte ekarriric, Apostoluén oinetara eçar ceçan. 3 Eta erran ceçan Pierrisec, Ananias, cergatic bethe du Satanec hire bihotza Spiritu sainduari gueçur erraitera, eta landaren preciotic appartatzera? 4 Baldin beguiratu bahau etzena hire guelditzen? eta salduric hire botherean etzena? cer cen cergatic gauça hori gogoan eçarri behar auen? eztrauec guiçãoey gueçur erran, baina Iaincoari. 5 Eta Ananias hitz hauc ençunic, eror cedin, eta renda ceçan spiritua: eta beldurtassun handia iar cedin gauça hauc ençuten cituzten gucién gainean. 6 Eta iaiquiric Iagun gazte batuz har ceçaten hura, eta camporat eramanic ohortz ceçaten. 7 Eta guertha cedin quasi hirur orenen buruán, haren emaztea-ere, cer eguin cen etzaquialaric, sar baitzedin: 8 Eta erran cieçón Pierrisec, Erran ieçadan hambatetan landá saldu duçue? Eta harc erran ceçan, Bay, hambatetan. 9 Orduan Pierrisec diotsa, Cer da iunctatu içan baitzarete çuen artean Iauaren spirituaren tentatzera? horrá, hire senharrá ohortze dutenén oinac borthán, eta eramanen aute hi. 10 Eta bertan eror cedin haren oinetara eta renda ceçan spiritua. Eta sarthuric Iagun gaztéc eriden ceçaten hura hila, eta camporat eramanic ohortz ceçaten bere senharraren aldean. 11 Eta beldurtassun handia eguin cedin Eliça guciaren gainean, eta gauça hauc ençuten cituzten gucién gainean. 12 Eta Apostoluén escuz eguiten cen anhitz signo eta miraculu populuaren: (eta

ciraden guciac gogo batetaco Salomonen galerián. **13** Eta berceitaric batre etzén venturatzan hequin nahastecatzerá: baina magnificatzen cituen hec populua. **14** Eta emendatzenagocen launean sinhesten çutenen compainiá, hambat guiçonez nola emaztez) **15** Hambat non karriketara ekarten baitzituztén. eriac, eta ohetan eçarten eta licteretan, Pierris ethor ledinean haren itzala berere hetaric cembeiten gainetic iragan ledinçát. **16** Eta biltzen cen hiri hurbiletaco communa-ere Ierusalemera, ekarten cituztela eriac eta spiritu satsuez tormentatuac: eta guciac sendatzen ciraden. **17** Orduan iaiquiric Sacrificadore subiranoa, eta harequin ciraden guciac (cein baita Sadduceuen sectá) inuidiaz bethe citecen. **18** Eta egotz citzaten escuac Apostoluén gainera, eta eçar citzaten presoindegui publicoan. **19** Baina launaren Aingueruéc gauaz irequi citzan presoindeguico borthác: eta hec campora idoquiric, erran ceçan, **20** Çoazte, eta templean çaudetela declaira itzoçue populuari vicitze hunetaco hitz guciac. **21** Eta hec haur ençunic far citecen arthatsean templean, eta iracasten ari ciraden. Eta ethorric Sacrificadore subiranoa, eta harequin ciradenéc bil ceçaten conseillua eta Israeleco haourrén Anciano guciac: eta igor ceçaten presoindeguira erekar litecençát. **22** Baina ethorric officieréc etzitzaten eriden presoindeguian, eta itzuliric conta ceçaten, **23** Cioitela, Presoindeguia behinçát eriden dugu ertsia diligencia gucirequin, eta goardác campotic borthén aitzinean ceudela: baina irequi dugunean, nehor eztugu barnean eriden. **24** Hitz hauc ençun eta, Sacrificadore subiranoa eta templo Capitaina, eta Sacrificadore principalac, dudán ceuden heçaz cer içanen cen. **25** Baina ethorric cembeitec erran cieçén, Hará, presoindeguian eçarri cintuzten giçonac templean dirade, eta iracasten dute populua. **26** Orduan templo Capitainac ioanic officierequin ekar citzan bortcha gabe: (ecen po-puluaren beldur ciraden lapida ezlitez) **27** Eta ekarric hec presenta citzaten conseilluan: eta interroga citzan Sacrificadore subiranoac, **28** Cioela, Eztrauçuegu manamendu expressez defendatu etzineçaten iracats icen horretan? eta huná, bethe duçue Ierusalemec çuen doctrináz, eta nahi duçue gure gainera erekarri guiçon horren odola. **29** Orduan ihardesten çuela Pierrisec eta berce Apostoluéc erran ceçaten, Lehen obeditu behar da laincoa ecen ez guiçonac. **30** Gure Aitén laincoac resuscitatu vkan du Iesus, cein çuec çurean vrkaturic hil vkan baituçue. **31** Haur laincoac prince eta saluadore goratu vkan du bere escuinaz, eman lieçonçat emendamendua Israeli eta bekatuén barkamendua. **32** Eta guc ekarten draucagu testimoniage erraiten ditugun gauça hauçaz: bay eta Spiritu sainduac, cein eman baitraue laincoac hura obeditzen duteney. **33** Eta hec haur ençunic despitez leher eguitemo ceuden, eta consultatzen çuten hayén hiltzera. **34** Orduan iaiquiric conseilluan Phariseu Gamaliel deitzen cen Legueco doctor batec, cein populu guciac ohoratzen baitzuen, mana ceçan lekorerat appurbat retina litecen Apostoluac: **35** Guero erran cieçén, Israeltar guiçonác, gogoauçue ceurotara, guiçon hauçaz cer eguinen duçuen. **36** Ecen dembora hauc baino lehen altcha cedin Theudas, cioela tiere buruáz cerbait cela, ceini lagund baitzequiön guiçon araldebat, laur ehunetaran: cein hil baitzeçaten, eta hari behatu, içan çaiçcan guciac hautsi içan dirade eta ezdeus bilhatu. **37**

Haren ondoan altcha cedin Iudas Galileanoa descriptioneco demboretan, eta erauz ceçan populu handi bere ondoan: gal cedin hura-ere, eta hari behatu içan çaiçcan guciac deseguin citecen. **38** Eta orain diotsuet, parti çauquiztez guiçon horiey, eta vtzitaçue: ecen baldin guiçonetaric bada conseillu edo obra hori, deseguin da: **39** Baina baldin laincoaganic bada, ezteçaqueçue deseguin, beguirauçue etzaitzeten laincoagana contrariant eriden. Eta haren opinioneco içan ciraden. **40** Orduan deithuric Apostoluac, açotatu ondoan mana citzaten ezlitez cen minça Iesusen icenean, eta vtzi citzaten ioaitera. **41** Hec bada ioan citecen alegueraric conseilluaren aitzinetic, ceren Iesusen icenean iniuria suffritzeco ohore hura eguin içan baitzayen. **42** Eta egun guciac templean eta etchean etziraden guelditzen iracastetic eta Iesus Christen predicatetic.

6 Eta egun hetan nola discipuluac multiplicatzen baitziraden, eguin cedin Grecoén murmuratzabat Hebraicoén contra ceren menospreciatzen baitziraden cerbitzu ordinarioan hayén emazte alhargunac. **2** Halacotz hamabiéc discipuluzco compainiá deithuric, erran ceçaten, Ezta raçoin guc laincoaren hitza vtziric mahainac cerbitza ditzagun. **3** Hautaitzaçue beraz, anayeác, çuetaric çazpi guiçon testimoniage onetacoric, Spiritu sainduaz eta sapientiaz betheac, eta cargu haur emanen baitrauègu. **4** Eta guçaz den becembatean orationeari eta hitzaren administrationeari iarreiquiren gniaizquió. **5** Eta propos haur compainia guciaren gogaraco içan cen: eta elegi citzaten Esteben, guiçon fedez eta Spiritu sainduaz bethea, eta Philippe, eta Prochoro, eta Nicanor, eta Timon, eta Parmenas, eta Nicolas proselyto Antiocheanoa: **6** Hauc presenta citzaten Apostoluén aitzinera, eta hec othoitze eguinic escuac gainean paussa cietzén. **7** Eta laincoaren hitza aitzinaratzen cen, eta haguiz multiplicatzen cen discipuluén contua Ierusalemen: Sacrificadoretaric-ere tropel handiac fedea obeditzen çuen. **8** Eta Estebeneç betheric fedez eta botherez, eguiten çuen miraculu eta signo handiric populan. **9** Eta altcha citecen batzu, Libertinén, eta Cyreneanoén eta Alexandrianoén, eta Ciliciaco eta Asiaco diradenén deitzen den synagotic, disputatzen ciradela Estebenequin. **10** Eta ecin resisti ceçaqueoten sapientiaric eta hura minça eraciten çuen Spirituari. **11** Orduan suborna citzaten guiçon batzu erraiten çutenic, Ençun dugu hori erraiten hitz blasphemiotacoric Moysesen eta laincoaren contra. **12** Eta moui citzaten populua eta Ancianoac eta Scribác: eta oldarturic harrapa ceçaten hura, eta eraman ceçaten conseillura. **13** Eta presenta citzaten testimonio falsuac erraiten çutenic, Guiçon haur ezta ichiltzen blasphemiotaco hitz erraitetic leku saindu hunen, eta Leguearen contra. **14** Ecen ençun vkan dugu haur erraiten, ecen Iesus Nazareno horrec deseguin duela leku haur, eta muthaturen dituela Moysesec eman drauzquigun ordenançác. **15** Eta beguiac harengat egotziric, conseilluan iarrierc ceuden guciéc ikus ceçaten haren beguithartea quasi Aingueru baten beguithartea beçalaco.

7 Orduan erran ceçan Sacrificadore subiranoac, Gauça horiac horrela othe dirade? **2** Eta harc erran ceçan, Guiçon anayeác eta aitác, ençuçue, Gloriazco laincoa aguer cequiön gure aita Abrahami Mesopotamian cenean, Charranen habita cedin

baino lehen: **3** Eta erran cieçón, Ilki adi eure herritica, eta eure ahaidetaric, eta athor nic eracutsiren drauádan lurrera. **4** Orduan ilkiric Chaldeoén herritica habita cedin Charranen. Eta handic, haren aita hil cenean laincoac eraman ceçan hura çuec habitatzen çaretan lur hunetara. **5** Eta etzieçón heretageric eman hartan, ez are oinaren bethea-ere: possessionetan hura emanen ceraucala promettatu baceraucan-ere, eta haren haciari haren ondoan, haourric ezaçuen-ere. **6** Baina hunela erran ceçan laincoac, Habitaturen duc hire hacia berceren lurrean: eta han hura sriectionetaco eguinen dié, eta gaizqui tractaturen laur ehun vrthez. **7** Baina hec cerbitzatu duqueiten gendea punituren diat nic, dio laincoac: eta guero ilkiren dituc, eta cerbitzaturen nié leku hunetan. **8** Eta eman cieçón Circoncionezco aliançá: eta hunela Abrahamec engendra ceçan Isaac, eta circonçidi ceçan hura çortzigarreneco egunean: eta Isaac-ec engendra ceçan Iacob, eta Iacob-ec hamabi Patriarchác. **9** Eta Patriarchéc inuidiaz mouituric, sal ceçaten Ioseph Egypterát eraman ledinçat: baina laincoa cen harequin: **10** Eta idoqui ceçan hura bere tribulatione gucietaric, eta eman cieçón gratia eta sapientia Egypteco regue Pharaoren aitzinean, ceinec ordena baitzeçan hura Egypteco eta bere etche guico gobernadore. **11** Eta ethor cedin gossetebat Egypteco herri gucira, eta Chanaan-era, eta herstura handia: eta etzutén erideiten iatecoric gure Aitéc. **12** Baina ençun ceçanean Iacob-ec bacela oguí Egypten, igor citzan gure Aitác lehenic. **13** Eta bigarren aldian eçaçut cedin Ioseph bere anayéz, eta declara cequin Pharaori Iosephen leinua. **14** Orduan mandataric igorriric Ioseph-ec erakar ceçan bere aita Iacob, eta bere ahacoa gucia, baitziraden hiruroguey eta hamaborz persona. **15** Iauts cedin bada Iacob Egyptera, eta hil cedin hura, eta gure Aitác. **16** Eta eraman içan ciraden Sichemera, eta eçarri içan ciraden sepulchrean, cein erossi baitzuen Abrahamec diruren preciotan Emor Sichemeco semearen semetaric. **17** Baina laincoac Abrahami iuratu ceraucan promessaren dembora hurbiltzen cela, augmenta cedin populua eta multiplica Egypten: **18** Berce reguebat Ioseph eçaçutu etzuenic altcha cedino. **19** Hare gure nationearen contra fineciaz vsatzen çuela, gaizqui tracta citzan gure aitác, bere haourrén heriotara abandonna eraciterano, arraçá falta ledinçát. **20** Dembora hartan sor cedin Moyses, eta cen laincoaren gogaraco: cein hirur hilebethez haci içan baitzén bere aitaren etchean. **21** Guero hura abandonnatu içan cenean, era-man ceçan Pharaoren alabác, eta haz ceçan beretaco semetan. **22** Eta instruitu içan cen Moyses Egypteco sapientia gucian, eta cen botheretsu erranetan eta eguinetan. **23** Baina bethe çayonean berroguey vrtheren demborá, içan cequiön bihotzera bere anayén Israeleco semén, visitatzera ioan ledin: **24** Eta ikussiric iniuria harten çuembat, defenda ceçan eta mendeca bidegabe hartzen çuena, Egyptianoa ioric. **25** Eta vste çuen aditzen çutela haren anayéc ecen laincoac haren escuz deliurança eman behar cerauela: baina hec etzeçaten adi. **26** Eta biharamunean hec guducitzen ciradela, eriden cedin hayén artean, eta enseya cedin hayén baquetzen, cioela, Guionçac, anaye çarete çuec: cergatic batat berceari gaizqui eguiten draucaçue? **27** Baina hurcoari gaizqui eguiten ceraucanac bulka ceçan hura, cioela, Norc ordenatu au gure gaineco prince eta

iuge? **28** Ala ni hic nahi nauc hil, atzo Egyptianoac hil auen beçala? **29** Orduan ihes eguin ceçan Moysesec hitz hunegatic, eta arrotz eguin cedin Madiango lurrean, non engendra baitzitan bi seme. **30** Eta berroguey vrthe complitu cituenean aguer cequiön Sinaco mendico desertuan launaren Aingueruá, berro batetaco su-garrea. **31** Eta Moyses hori ikussiric miraz iar cedin visionaz: eta consideratzera hurbiltzen cela eguin cedin harengana launaren voza, **32** Cioela, Ni nauc hire aitén laincoa, Abrahamen laincoa., eta Isaac-en laincoa, eta Iacob-en laincoa. Eta Moyses ikara çabilala etzén consideratzera venturatan. **33** Orduan erran cieçón launac, Eraunçquic eure oinetaco çapatác: ecen hi aicen lekua lur saindua duc. **34** Ikussi diat, ikussi diat neure populu Egypten denaren afflictionea, eta hayén suspirioa ençun diat, eta iautsi içan nauc hayén idoquitera, orain bada athor, igorriren aut Egyptera. **35** Moyses arnegatu çutén haur, cioitela, Norc hi ordenatu au prince eta iuge? haur bada laincoac prince eta liberaçale igor ceçan, Aingueru berroan aguertu içan çayonaren escuz. **36** Hunec campora idoqui citzan hec, miraculucac eta signoac eguinez Egypten, eta itsasso gorrian, eta desertuan, berroguey vrthez. **37** Moyses haur da erran cerauena Israeleco haourrey, Prophetabat suscitaturen drauçue çuen lainco launac çuen anayetaric ni beçalacoric: hari beha çauquize. **38** Haur da congregacionean desertuan içan cena, Aingueruárequin, cein minçatzen baitzayón Sinaco mendian, eta gure Aitequin içana, ceinec recibitu baititu hitz viciac guri emateco. **39** Ceini ezaçaitza behatu nahi içan gure Aitác, baina refusatu vkan duté, eta itzuli içan dirade bere bihotzez Egypterát: **40** Ciotsatela Aaróni, Eguin ietzaguc gure aitzinean dohazquen laincoac: ecen Moyses, ceinec Egypteco lurretic campora eraman baiquaitu, etzeaçquiagu cer heldu içan çayón. **41** Eta aretzebat eguin ceçaten egun hetan, eta offrenda cieçoten sacrificio idolari: eta delectatzen ciraden bere escuezco obra eguinetan. **42** Orduan guibelaz itzul cequiön laincoa, eta abandonna citzan ceruco gendarmeriaren cerbitzatzera: Prophetén liburuán scribatua den beçala, Israeleco etcheá, ala offrendatu drauzquidaçue niri oblationeac eta sacrificioac berroguey vrthez desertuan? **43** Aitzitic hartu vkan duçue Moloch-en tabernaclea, eta çuen lainco Remphamen içarra, eta figura hec adoratzeco eguin dituçue: hunegatic irionen çaituztet Babylonez alde hartara. **44** Testimoniageco tabernaclea gure aitequin içan da desertuan, nola ordenatu baitzuen Moysesec erran ceraucanac, hura eguin leçan ikussi çuen formaren ançora. **45** Tabernacle hura-ere gure Aitéc recibituric eraman ceçaten Iosuerquin Gentilén possessionera, cein iraitzi vkan baititu laincoac gure Aitén aitzinetic Dauid-en eguinetarano. **46** Ceinec eriden baitzeçan gratia laincoaren aitzinean, eta esca cedin eriden leçan tabernaclebat Iacob-en laincoarendaco. **47** Eta Salomonec edifica cieçón etchebat. **48** Baina Subiranoa ezta escuz eguin templetan habitatzen nola Prophetác erraiten baitu, **49** Ceruá da ene thronoa, eta lurra ene oinén scabellá. Cer etche edificaturen draucaçue niri? dio launac: edo cein da ene repausatzeco lekua? **50** Ala ezitu ene escuac eguin gauça horiac guciac? **51** Gende garhondo gogorrác, eta bihotz eta beharri circonçiditu gabeác, çuec bethi Spiritu sainduari contrastatzen çauquize, çuen aitác beçala, çuec-ere. **52** Prophetetaric cein

eztute persecutatu çuen aitéc? hil-ere badituzte lustoaren aduenimendua aitzinetic erran dutenac, ceinen tradiçale eta erhaile orain çuec içañ baitzarete. 53 Ceinéc recebitu baituque Leguea Aingueruén ministerioz, eta ezpaituque beguiratu. 54 Eta gauça hauén ençutean, leher eguiten çuten bere bihotzetan eta hortz garrascotsez ceuden haren contra. 55 Baina nola baitzén Spiritu sainduaz bethea, cerurát beguiac althaturic ikus ceçan laincoaren gloria, eta Iesus laincoaren escuinean cegoela. 56 Eta dio, Huná, ikusten ditut ceruác irequiác. eta guionaren Semea laincoaren escuinean dagoela. 57 Orduan hec oiñu handiz iarric bere beharria boça citzaten, eta gogo batez oldar citecen haren contra. 58 Eta hiritic campora iraitzic lapidatzen çuten: eta testimonioec eçar citzaten bere abillamenduc Saul deitzen cen guion gazte baten oinetara. 59 Eta lapidatzen çutén Esteben, inuocatzan eta erraiten çuela, Iesus launá, recebi eçac ene spiritua. 60 Eta belhaurico iarric oiñu egin ceçan ocengui launa, ezteceala imputa bekatu haur, Eta haur erran çunenear lokar cedin.

8 Eta Saul consent cen haren hiltzean. Eta egin cedin dembora hartan persecutione handi Ierusalem cen Eliçaren contra: eta guciac barreya citecen ludeaco eta Samariaco comarquetarát, salbu Apostoluac. 2 Eta eraman ceçaten Esteben ohorztera laincoaren beldurra çuten guion batzuc, eta nigar handi egin ceçaten haren gainean. 3 Eta Saulec deseguiten çuen Eliçá, etchez etche sartzen cela: eta tiratuz bortchaz guionac eta emazteac presoindeguien eçarten cituen. 4 Bada barreyatu içañ ciradenac baçabiltzan hara huna, laincoaren hitza denunciatzen çutela. 5 Eta Philippec iautsiric Samariaco hiri batetara, predica cieçén Christ. 6 Eta populua gogo batez behatzen çayon Philippec erraiten çuenari, ençuten eta ikusten cituztela eguiten cituen signoac. 7 Ecen spiritusatsuác, heçaz eduquiten ciradenetic anhitzetic ilkiten ciraden, ocengui oiñu ceudela: eta anhitz paralytico eta maingui senda cedin. 8 Eta alegrança handi egin cedin hiri hartan. 9 Eta Simon deitzen cen guionbat cen, lehendanic hirian encantamenduz vsatzen çuenic, eta Samariaco populua encantatu çuenic, cioela bere buruáz cembeit personage handi cela. 10 Ceini behatzen baitzaizquión chipienetic handieneranoco guciac, cioitela, Haur da laincoaren verthute handi hura. 11 Eta hari beha çazcan ceren dembora lucez encantamenduz adimenduteric erauci baitzituen. 12 Baina Philippec sinhetsi çutenean, ceinec denuntiatzen baitzituen laincoaren resumari eta Iesus Christen icenari appertenitzen çazcan gauçác, batheyatzen ciraden bay guionac bay emazteac. 13 Eta Simonec berac-ere sinhets ceçan, eta batheyatuz gueroztic Philipperen aldetic etzén higitzen: eta eguiten ciraden signoac eta verthuteac ikusten cituenean, spantatzen cen. 14 Eta ençun çutenean Ierusalem ciraden Apostoluéc, nola Samariac recebitu çuen laincoaren hitza, igor citzaten hetara Pierris eta Ioannes. 15 Hauc hara iautsi içañ ciradenean othoitz egin ceçaten heçgatic, recebi leçatençat Spiritu saindua. 16 (Ecen oraino hetaric batetara-ere etzén iautsi içañ, baina solament batheyatuac ciraden Iesus launaren icenean) 17 Guero paussa citzaten escuac hayén gainean, eta recebi ceçaten Spiritu saindua. 18 Orduan ikussiric Simonec ecen Apostoluen escuen paussatzet emaiten cela Spiritu

saindua, diru presenta cieçén. 19 Erraiten çuela, Indaçue niri-ere bothere hori, nori-ere escuac gainean paussaturen baitrautzat, recebi deçan Spiritu saindua. 20 Baina Pierrisec erran cieçón, Hire diruá hirequin gal dadila, ceren estimatu baituc laincoaren dohaina dirutan conquestatzen dela. 21 Eztuc hic parteric ez heretageric eguiteco hunetan: ecen hire bihotza eztuc chuchen laincoaren aitzinean. 22 Emendadi bada eure malitia horretaric, eta laincoari othoitz eguióc, eya, aguian barka lequidianeaz eure bihotzeco pensamendua. 23 Ecen behaçun guicizzo karminean, eta iniquitatezco estecailluan aicela badiacussát. 24 Orduan ihardesten çuela Simonec erran ceçan, Othoitz eguiocue çuec enegatic launari, erran dituçuen guaceticaric batre guertha eztaquidançat, 25 Hec bada testificaturic eta denuntiatuic launaren hitza, itzul citecen Ierusalemara, eta anhitz Samaritanoén burgutan Euangelioa predica ceçaten. 26 Guero launaren Aingueruá minça cequión Philipperi, cioela, laiqui adi, eta habil Egu-erdi alderát, Ierusalemetic Gazara iausten den bidera: hura duc desert: 27 Eta laiquiric ioan cedin, eta huná, guion Ethiopiano Eunuchobat, Ethiopianoén reguina Candaceren azpian manamendu gucia çuenic, cein baitzén haren onhassun guciaren gaineco: eta ethorri içañ cen adoratzera Ierusalemara: 28 Eta itzultzen cen iarric cegoela bere carriot gainean, eta iracurtzen çuen Esaias prophetá. 29 Orduan erran cieçón Spirituac Philipperi, Hurbil adi, eta hers aquioc carriot horri. 30 Eta Philippec laster eguinic ençun ceçan hura, iracurtzen çuela Esaias prophetá: eta erran cieçón, Baina aditzen duc iracurtzen duana? 31 Eta harc dio, Eta nola ahal neçaque, baldin norbeitec guida ezpaneça? Eta othoitz egin cieçón Philipperi iganic iar ledin harequin. 32 Eta Scripturaco passage iracurtzen çuena, haur cen, Ardibat beçala heriotzera eraman içañ da: eta nola bildots-bat motzen duenaren aitzinean mutu baita, hala eztu irequi vkan bere ahoa 33 Haren beheratzean haren iugemendua goratu içañ da: baina haren irautea norc contaturen du? ecen althchatzen da lurretic haren vicia. 34 Eta ihardesten ceraucala Eunuchoac Philipperi, erran ceçan, Othoitz eguiten drauat, norçaz Prophetác erraiten du haur? bere buruáz, ala cembeit bercez? 35 Orduan irequiric Philippec bere ahoa eta hassiric Scriptura hunetic denuntia cieçón Iesus. 36 Eta bidean ioaiten ciradela, ethor citecen vr batetara: orduan dio Eunuchoac, Huna vra: cerc empatchatzen nau batheyatu içatetic? 37 Eta erran ceçan Philippec, Baldin sinhesten baduc eure bihotz guciac, ahal aite. Eta ihardesten çuela harc erran ceçan, Sinhesten diat laincoaren Semea dela Iesus Christ. 38 Eta mana ceçan carriota gueldin ledin: eta iauts citecen biac vrera, Philippe eta Eunuchoa: eta batheya ceçan hura. 39 Eta içañ ciradenean vretic, launaren Spirituac harraça ceçan Philippe, eta guehiagoric etzeçan ikus hura Eunuchoac: eta bere bideaz ioaiten cen alegueraric. 40 Baina Philippe eriden cedin Azot-en: eta iragaitean predica ceçan Euangelioa hiri gucietan Cesareara hel leiteno.

9 Eta Saul enflamaturic oraino mehatchuz eta hiltzecz launaren discipuluén contra, ethor cedin Sacrificadore subiranoagana. 2 Eta letra esca cequión Damascera synagoguetara ioaiteco: baldin nehor erideiten balu secta huneticaric, guionac eta emazteac estecaturic eraman litzançat

Jerusalem. 3 Eta ioaiten cela, guertha cedin hurbil baitzedin Damascera: eta subitoequi haren inguruån argui cedin chistmist baten ançora cerutic. 4 Eta lurrera eroriric ençun ceçan vozbat ciotsala, Saul, Saul cergatic ni persecutatzen nauc? 5 Eta erran ceçan, Nor aiz launa? Eta launac erran ceçan, Ni nauc Iesus hic persecutatzen duana: gogor duc hiretaco akuloén contra ostico eguitea. 6 Eta harc ikaraturic eta icituric erran ceçan, launa, cer nahi duc daguidan? Orduan launac hari, laiqui adi eta sar adi hirian, eta erranen çaic cer eguin behar duån. 7 Eta harequin ioaiten ciraden guiçonac, gueldi citecen icituric, haren voza bay ençuten, baina nehor ikusten etzutela. 8 Eta iaiqui cedin Saul lurretic, eta bere beguiac irequiric nehor etzuen ikusten: eta escutic guidatzen çutela, eraman ceçaten Damascera. 9 Non egon baitzedin hirur egun ikusten etzuela: eta etzeçan ian ez edan. 10 Eta cen Damascen Ananias deitzen cen discipulubat, eta erran cieçon hari launac visionez, Ananias. Eta dio harc, Huná ni, launa. 11 Orduan launac hari erran cieçon, laiquiric oha Çucena deitzen den karricara, eta bilha eçac ludaren etchean Saul deitzen den Tharsianobat: ecen hará, othoizetaz diagog. 12 (Eta ikus ceçan visionez Ananias deitzen cen guiçon-bat sartzen cela eta haren gainean escua eçarten çuela, ikustea recebi leçañcat) 13 Eta ihardets ceçan Ananias, launa, ençun diat anhizetaz guiçon hunez, combat gaitz eguin drauen hire sainduy Jerusalem. 14 Etare hemen badic autoritate Sacrificadore principaletic, hire icena inuocaten duten gucién estecatzeo. 15 Eta erran cieçon launac, Habil: ecen ene vnci electionezcobat duc hura ekar deçañcat ene icena Gentilen, eta reguén, eta Israeleco haourrén aitzinera. 16 Ecen nic eracutsiren diarocat combat behar duen ene icenagatic suffritu. 17 Ioan cedin bada Ananias eta sar cedin etche hartan: eta escuac haren gainean eçarriric, erran ceçan, Saul anayé, launac igorri niauc (cein baita Iesus hiri ethorten aincen bidean aguertu çayana) ikustea recebi deçañcat, eta Spiritu sainduaz bethe adinçat. 18 Eta bertan eror citecen haren beguietic quasi ezcatác beçalacoac, eta ikustea recebi ceçan bertan: guero iaiquiric batheya cedin. 19 Eta ian çuenean indar har ceçan. Eta egon cedin Saul Damascen ciraden discipuluequin combeit egun. 20 Eta bertan synagoguetan predica ceçan Christ ecen hura cela laincoaren Semea. 21 Eta icitzen ciraden hura ençuten çutén guciac, eta erraiten çutén, Ezta haur deseguin dituen Jerusalem icen haur inuocaten çutenac, eta hartara huna ethorri baita, hec estecaturic eraman litzañcat Sacrificadore principaletic? 22 Baina Saul gueroago fortificatzenago cen, eta confunditzen cituen Damascen habitatzen ciraden luduac, confirmatuz ecen haur cela Christ. 23 Eta dembora luceren buruån eduqui ceçaten luduéc elkarren artean conseillu haren hiltzeo, 24 Baina Saulen eçagutzera ethor citecen hayen celatác: eta beguiratzen cituzten borthác egun eta gau, hura hil leçañcat. 25 Baina harturic hura discipuluec gauaz murrailatic erauts ceçaten cordaz sasquian eçarriric. 26 Eta Saul ethorri cenean Jerusalem, discipuluequin lagundu nahiz çabilan: baina guciac haren beldur ciraden, ez sinhetsiz hura discipulu cela. 27 Baina Barnabasec harturic hura eraman ceçan Apostoluetara, eta conta ciecén nola bidean ikussi çuen launa, eta hari minçatu

içan çayón, eta nola Damascen frangoqui minçatu içan cen Iesus icenean. 28 Eta cen hequin ioaiten eta ethorten cela Jerusalem. 29 Eta frangoqui Iesus launaren icenean minçatzen eta disputatzen cen Grecoén contra: baina hec hura hil nahiz çabiltzan. 30 Hori eçaguturic anayéc eraman ceçaten hura Cesareara, eta igor ceçaten Tarsera. 31 Ellicéc bada ludea gucian eta Galilean eta Samarian baque çutén, eta edificatzen ciraden, laincoaren beldurréan ebiliz, eta Spiritu sainduaren consolacionez multiplicatzen ciraden. 32 Guertha cedin, Pierris gucietarat iragaiten cela, ethor baitzedin Lyddan habitatzen ciraden sardueta-ere. 33 Eta eriden ceçan han Eneás deitzen cen guiçon-bat ia çortzi vrthez ohean cetzanic, cein baitzén paralytico: 34 Eta diotsa Pierrisec, Eneás, sendatzen au Iesus Christec: iaiqui adi, eta eure ohea accotra eçac eurorren. Eta bertan iaiqui cedin. 35 Eta ikus ceçaten hura Lyddan eta Saronan habitatzen ciraden guciéc, eta conuertic citecen launagana. 36 Ioppen-ere bacén discipulussa Tabitha deitzen combat, erran nahi baita Dorcas: haur cen bethea obra onez eta elemosyna eguiten cituenéz. 37 Eta guertha cedin egun hetan erituric hil baitzedin: eta ikuci çutenean, eçar ceçaten gamera gora batetan. 38 Eta ceren Lydda baitzen Ioppen aldean, discipuluec ençunic ecen Pierris han cela, igor citzaten bi guiçon harengana, othoizten çutela ez leçan beránt hetarano ethortera. 39 Eta iaiquiric Pierris ethor cedin hequin: eta arribatu cenean, eraman ceçaten gamera gorara: eta presenta cequizquión emazte alhargun guciac nigarrez ceudela, eta eracusten cerautzabela Dorcasec hequin cenean eguiten cituen arropác, eta veztidurac. 40 Baina guciac campora idoquiric Pierrisec eta belhaurico iarriric othoiz eguin ceçan, eta itzuliric gorputzerát, erran ceçan, Tabitha iaiqui adi, eta harc irequi citzan bere beguiac, eta Pierris ikussiric iari cedin. 41 Orduan Pierrisec escua hari emanic. eraiqui ceçan: guero deithuric sainduac eta emazte alhargunac presenta ciecén hura viciric. 42 Eta haur eçagut cedin loppe gucian eta sinhets ceçaten anhiztec launa baithan. 43 Eta guertha cedin, egon baitzedin anhiz egun Ioppen Simon deitzen cen larru appainçale batenean.

10 Eta guiçon-bat cen Cesarean, Cornelio deitzen cenic, Italiano deitzen cen bandaco centener, 2 Deuota, eta laincoaren beldurra çuena bere etche gucierequin. eta elemosyna anhiz eguiten ceraucana populuar, eta laincoari othoiz eguiten ceraucana ordinarioqui. 3 Harc ikus ceçan visionez claroqui egunaren bedratzi orenén inguruån, laincoaren Ainguerubat harengana ethorten cela, eta ciotsala. Cornelio 4 Eta harc beguiac harenganat chuchenduric eta icituric erran ceçan, Cer da launa? Eta erran cieçon, Hire orationeac eta elemosynác igan dituc memoriotan laincoaren aitzinera. 5 Orain bada igor itzac batzu Ioppera, eta erekar eçac Simon icen goiticoz Pierris deitzen dena. 6 Hura duc ostaturic Simon larru appainçalebat baithan, ceinec baitu etchea itsas aldean: haic erranen drauc cer hic eguin behar duån. 7 Eta partitu cenean Corneliori minço çayón Aingueruá, dei citzan bere cerbitzarietic biga, eta harequin ardura ciradenetic hommedarmes deuotbat. 8 Eta hæy gucia contatu ceruenean, igor citzan Ioppera. 9 Biharamunean hec bidean cioacela, eta hirira hurbiltzen ciradela,

igan cedin Pierris etche gainera othoitz eguitera sey orenén inguruán. **10** Eta guertha cedin, gossetu cenean, refectioea hartu nahi vkan baitzuen, eta appaincen ceraucata eror cedin haren gainera spirituzco transportamendubat. **11** Eta ikus ceçan ceruá irequia, eta iausten çayola beregana vncibat, mihsse handibat beçala, laur cantoinetan lothua, lurrera iausten cela. **12** Ceinetan baizén lurreco animal laur oindun gucietaric, eta bassa bestietaric eta herrestez dabilzanetaric, eta ceruco chorietaric. **13** Eta ethor cedin harengana vozbat, lai qui adi Pierris, hil eçac eta ian eçac. **14** Orduan dio Pierrisec, Ez launa: ecen egundano eztiát ian gauça communic edo satsuric. **15** Eta vozac berriz hari bigarren aldian erran cieçon, laincoac purificatu duena hic ezteçála communetan eduqui. **16** Eta haur eguin cedin hirur aldiz: guero harçara retina cedin vncia cerurát. **17** Eta Pierrisec bere baithan dudatzen çuen beçala ceric licén ikussi çuen visionea, huná, Cornelioz igorri içan ciraden guiçonac, Simonen etchea galde eguinic ethor citecen borthara. **18** Eta cembeit deithuric, galde eguin ceçaten eya Simon icen goiticoz Pierris deitzen cena han cenez ostatuz, **19** Eta Pierris gogueta cegoela visioniaz, erran cieçon Spirituac, Huná, hirur guiçon hire galdez diaudec. **20** Iaiquiric bada iautsi adi eta habil hequin deus dudatu gabe: ecen nic igorri citiát. **21** Pierrisec bada iautsiric Cornelioz harengana igorri içan ciraden guiçonetara, erran ceçan, Huná, ni naiz çuec galdez çaudetena: cer da causá ceinagatic hemen baitzarete? **22** Eta hec erran ceçaten, Cornelio centenera, guiçon iustoa eta laincoaren beldurra duena, eta luduén natione guciac testimoniage duena, diuinoqui Aingueru saindu batez aduertitu içan duc erekar ençan hi bere etchera, eta minçatzen ençun ençan. **23** Barnera deithuric bada recebi citzan hec ostatuz eta biharamunean Pierris ioan cedin hequin, eta loppeco anayetaric batzuc compainia eguin cieçoten. **24** Eta biharamunean sar citecen Cesarean. Eta Cornelio hayén beguira cegoen, bere ahideac eta adisquide familiarac deithuric. **25** Eta guertha cedin Pierris sartzen cen beçala, Cornelio aitzinera ilki baitzequiún, eta bere buruá haren oinetara egotziric, adora ceçan. **26** Baina Pierrisec goiti ceçan hura, cioela, lai qui adi neuror-ere guiçon nauc. **27** Eta harequin minço cela sar cedin, eta eriden ceçan anhitz gende hara bilduric: **28** Eta erran cieçén, Çuec badaquiçue eztelea permittitzen guiçon ludubat iuncta edo herbil daquiún stranger bati: baina niri eracutsi draut laincoac guiçonic batre commun edo satsu ezteçadan erran. **29** Eta halacotz duda gabe ethorri içan naiz deithuric. Galdez nauçue bada cer causaz ni erekarri nauçuen. **30** Orduan Cornelio dio, Laur egun dic ordu hunetaran bainincen barur, eta bedratzi orenetan niangoán, othoizte eguiten neure etchean: eta huná, guiçombat presenta ciedián ene aitzinean, arguitzen çuen veztiduratan: **31** Eta erran cieçán, Cornelio, ençun içan duc hire orationea, eta hire elemosynác memoriotan dituc laincoaren aitzinean. **32** Igorrac bada loppera, eta dei eraci eçac Simon icen goiticoz Pierris deitzen dena: hura duc ostatuz Simon larru appainçalearen etchean itsas aldean: hura dathorreanean minçaturen çaic hiri **33** Halacotz bertan hiregana igorri diat, eta hic vngui eguin duc ceren ethorri aicén. Orain bada gu gucioc gaituc hemen laincoaren aitzinean laincoaz manatu içan çaiçquián gauça guciac ençun ditzagunçát. **34** Orduan

irequiric Pierrisec bere ahoa, erran ceçan, Eguiaz erideiten dut ecen laincoea eztagoela personén apparentiara beha. **35** Baina natione gucietan hari beldur çayona, eta iustitia eguiten duena, dela haren gogaraco. **36** Gauça haur igorri vkan draue laincoac Israeleco haourrey, denuntiatzen çuelaric baquea Iesus Christez, cein baita gucién launa. **37** Çuec badaquiçue cer eguin içan den Iudea gucian, hassiric Galilean, Ioannesec predicatu vkan duen Baptismoaren ondoan: **38** Nola Iesus Nazareno vnctatu duen laincoac Spiritu sainduac eta verthutez, cein ebili içan baita vngui eguiten çuela eta deabruz tormentatu ciraden guciac sendatzen cituela: ecen laincoac cen harequin **39** Eta gu gara testimonio luduén eta Ierusalemere comarçan eguin dituen gauça guciéz. **40** Cein hil vkan baitute çurean vrkaturic, eta hura laincoac resuscitatu vkan du hereneco egunean, eta eman manifestatu içateco, **41** Ez populu guciari, baina lehendanic laincoaz ordenatu ciraden testimonioey, guri diot ceinéc ian eta edan baitugu harequin hura hiletaric resuscitatu içan den ondoan. **42** Eta manatu gaitu predicatzera populuari eta testificatzera ecen hura dela vicién eta hilén iuge içateco laincoaz ordenatua. **43** Huni Propheta guciere testimoniage ekarten draucate, ecen haren icenean bekatuén barkamendua recebituren dutela hura baithan sinhetsiren duten guciéc. **44** Oraino Pierrisec propos hauc eduquiten cituela, iauts cedin Spiritu saindua hitz haur ençuten çuten gucién gainera. **45** Eta mirets ceçaten Circoncisioneco fidel Pierrisequin ethorriéc, ceren Gentiléen gainera-ere Spiritu sainduaren dohaina erautsi içan baitzen. **46** Ecen ençuten cituzten hec lengoagez minçatzen eta laincoaren laudatzen. **47** Orduan ihardets ceçan Pierrisec, Ala nehorc vra empatcha ahal deçaque batheya ezтитеcen guc beçala spiritu saindua recebitu duten hauc? **48** Eta mana ceçan batheya litecen launaren icenean. Orduan othoitz eguin cieçoten cembeit egunetacotz egon ledin.

11 Ençun ceçaten bada Apostoluéc eta Iudean ciraden anayéc ecen Gentilec-ere recebitu çutela laincoaren hitza. **2** Eta igan cenean Pierris Ierusalemara iharduqui ceçaten haren contra circoncisionecoéc, **3** Cioitela Circonciditu eztraden guiçonetara sarthu içan aiz, eta hequin ian vkan duc. **4** Orduan hassiric Pierrisec declara cietzen gauça guciac bata bercearen ondoan, cioela, **5** Ni nincén loppeco ciuitatean othoitz eguiten nengoela: eta adimenduz transportaric ikus neçan visionebat, baitzen, iausten cen vncibat mihsse handibat beçalacoric, laur cantoinetan lothua, beheititzen, cela cerutic, eta ethor cedin eneganano. **6** Hartara beguicac eçarriric gogoa eta ikus neçan lurreco animal laur oindunetaric, eta bassa bestietaric, eta herrestez dabilzanetaric, eta ceruco chorietaric: **7** Eta ençun neçan vozbat niri erraiten cerautala, lai qui adi Pierris, hil eçac eta ian eçac. **8** Eta erran neçan, Ez launa: ecen gauça communic edo satsuric eztec egundano sarthu ene ahoan. **9** Eta ihardets cieçadan vozac berriz cerutic, laincoac purificatu duena, hic ezteçála satsu. **10** Eta haur eguin cedin hiruretan: eta harçara retina citecen gauça guc guciac cerurát. **11** Guero huná, moment berean hirur guiçon presenta citecen ni nincen etchera, Cesareatic enegana igorriac. **12** Eta erran cieçadan Spirituac hequin ioan nendin, dudaric eguin gabe. Eta ethor citecen enequin sey anaye hauc-ere, eta sar

guentecen guionaren ethean: **13** Eta conta cieçagun nola ikussi çuen Ainguerubat bere ethean, presentatzen çayola eta ciotsala, Igorrac cembaterebeit gende loppera, eta erekarrac Simon icen goiticoz Pierris deitzen dena. **14** Harc erranen drauzquic hitzac, ceinéz saluaturen baitaiz, eta hi eta hire ethe gucia. **15** Eta minçatzen has nendinean, iaus cedin Spiritu saindua hayén gainera, hatsean gure gainera-ere iausti cen beçala. **16** Orduan orhoit nendin launaren erranaz, nola cioen, loannesec batheyatu vkan du vrez baina çuec batheyaturen çarete Spiritu sainduac. **17** Bada guri bay dohain bere laincoac eman drauenaz gueroz, guc Iesus Christ launa baithan sinhetsi vkan baitugu: ni nor nincén empatcha neçan laincoa? **18** Orduan gauça hauc ençunic amatiga citecen, eta glorifica ceçaten laincoa, erraiten çutela, Beraz Gentiley-ere laincoac eman draue emendamendua vicitze vkaiteco. **19** Bada Estebenen causaz ethorri içan cen tribulationeagatic barreyatu ciradenac-ere ioan citecen Phenicerano eta Cyprerano eta Antiocherano, nehori declaratzen etzeraucatelaric laincoaren hitza, luduey berey baicen. **20** Baina hetaric batzu ciraden Cypriano, eta Cyreniano, cein Antiochen sarthuric Grecoey minço baitaiztzen denuntiatzen çutela Iesus launa. **21** Eta launaren escua cen hequin: eta gende aralde handibat sinhetsiric conuerti cedin launagana. **22** Eta hel cedin famá Ierusalem cen Eliçaren beharrietara: eta igor ceçaten Barnabas ioan ledin Antiocherano: **23** Eta arriatu cenean, eta ikussi çuenean laincoaren gratiá aleguera cedin, eta exhortatzen cituen guciac, bihotzeco fermutassun batez perseueratzera launarequin. **24** Ecen guiçon ona cen eta Spiritu sainduaz eta fedez bethea: eta gendetze handia augmenta cequion launari. **25** Guero ioan cedin Barnabas Tarsera, Saulen bilha: **26** Eta hura eridenic eraman ceçan Antiochera: eta guertha cedin vrthe gucian Eliçarequin conuersa baitzeçaten, eta populu handi iracats baitzeçaten, eta discipuluac lehenic Antiochen Christino dei baitzitecen. **27** Eta egun hetan iaus citecen Ierusalemetic Propheta batzu Antiochera. **28** Eta hetaric Agabus deitzen cen batec iaiquiric declara ceçan Spirituaz, gossete handia içanen cela mundu orotan: eta haur hala guertha cedin Claudio Cesaren demborán. **29** Eta discipuluetaric batbederac bere ahalaran araeuz, delibera ceçaten aiutatana cerbaiten igortera ludean habitatzen ciraden anayey. **30** Eta hala eguin ceçaten, Ancianoey igorritz Barnabasen eta Saulen escuz.

12 Eta dembora berean iar cedin regue Herodes Eliçaco batzuén affligitzen. **2** Eta hil ceçan lacques loannesen anayea, ezpataz. **3** Eta ikussiric hori laket çayela luduey, auança cedin Pierrisen-ere hatzamaitera: (eta ciraden altchagari gaberico oguién egunac) **4** Eta hatzamanic eçar ceçan presoindeguien, eta eman cieçén laur laurnazco gendarmesi beguiratzera: bazco ondoan hura populuari presentatu nahiz. **5** Pierris bada beguiratzen çutén presoindeguien: baina Eliçác harengatic ardura laincoari othoitz eguiten ceraucan. **6** Eta Herodesec hura presentatzeco çuenean, gau hartan lo cetzan Pierris bi gendarmesen artean, bi cadenaz estecatua, eta goardéc borthaitzinean beguiratzen çutén presoindegui. **7** Eta huná, launaren Ainguerubat ethor cedin, eta arguibatec argui ceçan presoindeguien, eta ioric Pierrisen seihetsa, iratzar ceçan, cioela, laiqui adi fitetz, eta eror cequizquión cadenác

escuetaric. **8** Eta erran cieçón Aingueruác, Guerricadi, eta iaunz itzac eure sandaleac. Eta eguin ceçan hala. Guero erran cieçón, Har eçac eure arropá, eta arreit niri. **9** Eta ilkiric Pierris iarreiqui cequión, eta etzaquian eguia cenez Aingueruáz eguiten cena: baina vste çuen cembeit visione ikusten çuela. **10** Eta iraganic lehen goardia eta bigarrena, ethor citecen burdinazco borthara, ciuitatera daramanera, cein bere buruz irequi baitzequién, eta ilkiric iragan ceçaten karricabat, eta bertan parti cedin Aingueruá harenganic. **11** Orduan Pierrisec accordaritic erran ceçan, Orain daquit eguiazqui ecen launac igorri vkan duela bere Aingueruá, eta idoqui nauela Herodesen escutic, eta luduén populuaeren vstecari gucitaric. **12** Eta gauçá consideraturic ethor cedin Maria loannesen, icen goiticoz Marc deitzen cenaren amaren etchera, non baitziraden anhitz bilduac eta othoitze eguiten ceudela. **13** Eta bulkatu çuenean Pierrisec ethe aitzineco borthá, ilki cedin nescatobat behatzera, Rhode deitzen cenic. **14** Eta eçaguturic Pierrisen voza, bozcarioz etzeçan irequi ethe aitzineco borthá, baina barnera laster eguinic declara cieçén, Pierris borthaitzinean cegoela. **15** Eta hec erran cieçoten, Erhoa aiz. Baina harc seguraten çuen hala cela: eta hec cioiten, Haren Aingueruá dun. **16** Baina Pierrisec bulkatzez perseueratzen çuen: eta irequiric, ikus ceçaten hura, eta spanta citecen. **17** Eta hæy keinu eguinic escuaz ichil litecen, conta cieçén nola launac idoqui çuen presoindeguitic: eta erran cieçén, Conta ietzeçue gauça hauc lacquesi eta anayey. Eta ilkiric ioan cedin berce leku batetara. **18** Baina arguitu cenean gudu handia cen gendarmesén artean eya Pierris cer eguin cen. **19** Eta Herodesec hura galdeguinic eriden etzuenean, goardez informatione eguinic, mana ceçan punitzeria eraman litecen: eta iausiric ludeatic Cesareara, han egon cedin. **20** Eta Herodesec çuen guerla eguiteco gogo Tyrianoén eta Sidonianoén contra: baina hec gogo batez ethor citecen harengana, eta irabaciric Blasto, cein baitzén regueren gamberaco guehién, baque esquez ceuden: ceren hayén comarcá reguerenetic entretenitzen baitzen. **21** Eta egun assignatu batez, Herodesec regue arropaz vezituric, iudicioco iar lekuan iarriric, harengabat eguin cieçén. **22** Eta populua oihuz iar cedin, laincoaren voza, eta ez guionarenal. **23** Eta bertan io ceçan hura laincoaren Aingueruác, ceren ezpaitzeraucan laincoari gloria eman: eta harabarturic hil cedin. **24** Baina laincoaren hitza auançaçatzen cen eta multiplicatzen. **25** Barnabas-ere eta Saul itzul citecen Ierusalemetic, carguá complituric, berequin harturic loannes-ere icen goiticoz Marc deitzen cena.

13 Eta ciraden, Antiochen cen Eliçán Propheta eta doctor batzu, Barnabas, eta Simon Niger deitzen cena, eta Lucio Cyreneanoa, eta Manahan, Herodes tetrarcharequin haci içan cena, eta Saul. **2** Hec bada launa ministerioan cerbitzatzen çutela eta barur ciradela, erran ceçan Spiritu sainduac, Separa ietzadaçue Barnabas eta Saul deithu ditudan obracotzat. **3** Orduan barur eta othoitze eguinic, eta escuac hayén gainean eçarriaric, igor citzaten. **4** Hec bada igorriaric Spiritu sainduaz, iaus citecen Seleuciar: eta handic embarca citecen Cyprera. **5** Eta ethorri ciradenean Salaminara denuntia ceçaten laincoaren

hitza luduén synagouetan: eta baqutén loannes-ere lagun. **6** Guero Islá Paphorano trebessatu çutenean, eriden ceçaten ludu propheta falsu encantaçalebat, Bariesu deitzen cenic, **7** Cein baitzén Sergio Paul proconsularequin. guiçon çuhurreaquin. Hunec deithuric Barnabas eta Saul, laincoaren hitzaren ençuteco desira çuen. **8** Baina resistitzen cerauen Elymas encantaçaleac, (ecen hala erran nahi du haren icenac) Proconsula fedetic erauci nahiz. **9** Baina Saulec (Paul-ere deitzen denac) betheric Spiritu sainduaz, harengana beguiac chuchenduric, **10** Erran ceçtan, O enganio eta finecia guciáz bethéa, deaburuna semeá, iustitia guciaren etsayá, ez aiz launaren bide chuchenén makurtzetic gueldituren? **11** Orain bada huná, launaren escua hire gainean, eta içanen aiz itu, ikusten eztuala iguzquia dembora batetarano, Eta bertan eror cedin haren gainera lanho eta ilhumbé: eta inguru çabilan norc escutic guida leçaqueen bilha. **12** Orduan Proconsulac ikussiric cer eguin içan cen, sinhets ceçan, miraz iarric launaren doctrináz. **13** Eta Paphotic partitu ciradenean Paul eta harequin ciradenac, ethor citecen Pergera Pamphiliaco hirira: orduan loannes hetaric partituric, itzul cedin Ierusalemara. **14** Eta hec Pergetic partituric ethor citecen Antioche Pisiadiacora, eta sarthuric synagogán Sabbath egunean, iar citecen. **15** Orduan Leguearen eta Prophetén iracurtzearen ondoan, igor ceçaten synagogaco principaléc hetara, cioitela, Guiçon anayeác, baldin çuetan bada cembeit hitz populuaeren exhortationetacoric, erraçue. **16** laiquiric bada Paulec, eta escuaz ichil litecen keinu eguinic, dio, Israeltar guiçonác, eta laincoaren beldurra duçuenác, ençuçue: **17** Israeleco populu hunen laincoac elegitu vkan ditu gure aitác, eta populu haur goratu vkan du, Egypteco lurrean ceudenean, eta besso gora batez idoiqi citzan hec hartaric. **18** Eta berroquey vrtheren demboraren inguruán hayén conditioneac suffritu vkan ditu desertuan. **19** Guero deseguenic çazpi natione Chanaango lurrean, çorthez parti cieçén hayén lurra. **20** Eta guero guti gora, guti behera laur ehun eta berroquey eta hamar vrthez eman cietzén iugeac Samuel prophetaganano. **21** Guero esca citecen regue baten, eta eman cieçén laincoac Saul Cis-en semea, Ben-iamin leinuco guiçona, berroquey vrthez. **22** Eta hura kenduric, eman cieçén David reguetan: hari-ere testimoniage emanic, erran ceçan, Eriden dut David lesseren semea, neure gogaraco guiçona, ceinec eguinen baititu ene nahi guciac. **23** Hunen hacitic laincoac bere promessaren araura suscitatu vkan drauca Israeli Saluadorea, baita, Iesus: **24** Aitzinetic loannesec emendamendutaco Baptismoa Israeli predicatu vkan ceraucanean haren ethorteraçoon. **25** Eta acabatzen çuenean loannesec bere cursua, erran ceçan, Nor naicela veste duçue? ez naiz hura ni, baina huná, ethorten da ene ondoan, ceinen oinetaco çapatá ezpainaz digne lacha deçadan. **26** Guiçon anayeác, Abrahamen arraçaco semeác, eta çuen artean laincoaren beldurra dutenác, çuey saluamendu hunetaco hitza igorri içan çaiçue. **27** Ecen Ierusalemeco habitantéc eta hayén gobernadoréc hura eçagutzen etzutelaric condemnaturic, Prophetén hitz Sabbath guciáz iracurtzen diradenac complitu vkan ditutzé. **28** Eta eceinere heriotaco causaric hartan eriden gabe Pilate requeritu vkan duté hura hil leçan. **29** Eta complitu citzutenean harçaz scribatu ciraden gauça guciac, çuret

kenduric, eçar ceçaten monument batetan. **30** Baina laincoac resuscitatu vkan du hura hiletaric. **31** Eta ikussi içan da anhitz egunez, harequin batean Galilearic Ierusalemara içan içan ciradenéz, eta dirade haren testimonio populua baithara. **32** Gucere denuntiatzen drauçuegu çuey gure Aitéy eguin içan çayen promessaz den becembatean: **33** Ecen hura laincoac complitu drauela hayen haourrey, cein baicara gu, Iesus resuscitaturic, bigarren Psalmuan-ere scribatua den beçala, Ene Semea aiz hi, nic egun engendratu aut hi. **34** Eta eracusteco resuscitatu duela hura hiletaric guehiagoric sepulchra ez itultzecotan, hunela erren vkan du, Eramer drauzquiçuet çuey David-en saindutassun segurac. **35** Eta halacotz berce leku batetan-ere erraiten du, Eztuc permittituren hire Sainduac corruptioneric ikus deçan. **36** Ecen segur David bere demborán laincoaren conseillua cerbitzaturic, lokartu içan da, eta bere aitequin eçarri içan da, eta ikussi vkan du corruptione. **37** Baina laincoac resuscitatu duenac eztu ikussi vkan corruptioneric. **38** Iaiçue bada guiçon anayeác, ecen huneçaz bekatuéen barkamendua declaratzen çaiçuela: **39** Eta Moysesen Legueaz iustificatu ecin içan çaretan gauça guciataric, huneçaz, sinhesten duen gucia iustificatzen dela. **40** Gogoauçue bada Prophetetan erran içan dena guertha eztaquiçuen. **41** Ikussaçue menospreçatzaleác, eta mirets eçaçue, eta vrt çaitetzte, ecen obrabat eguiten dut nic çuen egunetan, obrabat diot cein ezpaituçue sinhetsiren baldin nehorc conta badieçaçue. **42** Guero ilki ciradenean luduén synagogatic, othoi citzaten Gentiléc hurreneco Sabbathoan hitz hauc hæy declara lietzén. **43** Eta congregacionea barreyatu cenean, iarreiçue cequién Iuduetic eta laincoac cerbitzatzen çuten proselytoetic anhitz Pauli eta Barnabasi: eta hauc hæy minçatzen çaitzela, laincoaren gratian perseueratzera exhortatzen citutzén. **44** Eta hurrenengo Sabbath egunean quasi hiri gucia bil cedin laincoaren hitzaren ençutera. **45** Baina luduac populua ikussiric inuidiaz bethe citecen, eta contrastatzen çaitzen Paulec erraiten cituen gaucey, contrastatzen ciradela eta blasphematzén çutela. **46** Orduan constantçui Paulec eta Barnabasec erran ceçaten, Çuey behar çaiçuen lehenic denuntiatu laincoaren hitza: baina hura arbuyatzen duçuenaz gueroz, eta vicitze eternaleren vkaiteco indigne çuen buruác iugeatzen dituçuenaz gueroz, huná, itzultzen gara Gentiletarát. **(aiñios g166)** **47** Ecen hala manatzen draucu launac, dioela, Ordenatu aut hi Gentilén argui içateco, saluamendu aicençat lurraren bazterrerano. **48** Eta Gentilac haur çançutenean aleguera citecen, eta glorifica ceçaten launaren hitza: eta sinhets ceçaten vicitze eternalcotzat ordenatu ciraden guciéc. **(aiñios g166)** **49** Eta auançatzen cen laincoaren hitza comarca hartan gucian. **50** Eta luduéc incita citzaten emazte deuot eta honest batzu, eta hirico principalac, eta eraguin ceçaten persecucion Paulen eta Barnabasen contra, eta egotz citzaten bere comarquetaric campora. **51** Baina hec berén oinetaco errhauta inharrossiric hayén contra, ethor citecen Iconiora. **52** Eta discipuluac bethatzen ciraden bozcarioz eta Spiritu sainduaz.

14 Eta guertha cedin Iconion elkarrequin sar baitzitecen luduén synagogara, eta minça baitzitecen hala non

sinhets baitzeçan luduetaric eta Grecoetaric mulço handiac. 2 Baina sinheteric etzuten luduéc incita eta corrumpi citazten Gentilén bihotzac anayén contra. 3 Bada dembora lucez han egon citecen constantqui minçatzen ciradela, launaren gorthassunez, ceinec testimoniage ekarten baitzaraucan bere gratiazco hitzari, eta emaiten çuen signo eta miraculu eguin ledin hayén escuz. 4 Eta parti cedin hirico gendea bi aldetara, eta batac ciraden luduequin, eta berceac Apostoluequin. 5 Baina alchatu ciradenean Gentilac eta luduac bere Governadorequin hayén iniuriatzera eta lapidatzera: 6 Adituric gauçá, ihes eguin ceçaten Lycaoniaco hirietera, hala nola, Lystrara eta Derbera, eta inguruco comarquetara: 7 Eta han predicatzen çutén Euangelioa. 8 Eta Lystraco guiçon oinez impotentbat ceçoen iarriric bere amáren sabeleandanic maingu, egundano ebili etzemat: 9 Hunec ençun ceçan Paul minçatzen, ceinec, hari begui eratchequiric, eta ikussiric ecen fede baçuela sendatu içateco, erran baitzieçon ocengui, 10 laiçui adi eure oinén gainera çutic. Orduan hura iauz cedin eta ebil cedin. 11 Eta gendetzéc ikussiric Paulec eguin çuena, alcha ceçaten bere voza, Lycaonico lengoagez, erraiten çutela, laincoac guiçonac beçalacaturic iautsi dirade guregana! 12 Eta Barnabas deitzen çutén Iupiter: eta Paul, Mercurio: ceren harc hitza ekarten baitzuen. 13 Eta Iupiter-en sacrificadoreac (cein baitzén hayén hiri aitzinean) ecen coroatuac borthaitzinerano ekarriric, nahi çuen populuarequin sacrificatu. 14 Baina hori ençunic Apostoluac, Barnabas eta Paul, bere arropác çathituric oldar citecen populuaren artera, oihuz ceudela. 15 Eta erraiten çutela, Guiçonác, cergatic gauça horiac eguiten dituçue? çuec çareten affectione beren suiectioneco guiçonac gara, declaratzen drauçuegula, horrelaco gauça vanoetaric conuerti çaitetzten lainco viciagana, ceruá eta lurra eta itsassoa, eta hetan diraden gauça guciac eguin dituenagana: 16 Ceinec iragan demboretan Gentil guciac berén bidetan ebiltera vtzi vkan baititu. 17 Badaric-ere bere buruá eztu testimoniage gabe vtzi, guri vngui eguinez, emaiten drauçuegula cerutic vriac eta sasoin abratsac, eta bethatzen dituela viandaz eta alegrançaz gure bihotzac. 18 Eta gauça hauc erraiten citutzela, nequeç amatiga citazten gendetzeac sacrificac ezlicéc. 19 Orduan ethor citecen Antiochetic eta Iconiotic ludu batzu, hec populua irabaciric eta Paul lapidaturic, herresta ceçaten hiritic campora, vstecz hila cen. 20 Baina discipuluac haren ingurura bildu ciradenean, iaiquiric sar cedin hirian: eta biharamunean ioan cedin Derbera Barnabasequin 21 Eta hiri hartan euangelizatu çutenean, eta anhitz iracatsiric itzul citecen Lystrara eta Iconiora eta Antiochera: 22 Confirmatzen citutzela discipuluén gogoac, eta exhortatzen citutzela fedean perseueratzera, eta erraiten çutela, anhitz tribulationez laincoaren resumán sarthu behar gara. 23 Eta compainiareen abisuz Elicetaric batbederatan Ancianoac ordenatu ondoan, barrerequin othoitç eguinic, gommenda cietzoten hec launari, cein baihath sinhetsi vkan baitzutén. 24 Guero Pisidia iraganic, ethor citecen Phamphyliara. 25 Eta Pergen laincoaren hitza denuntiatuic, iauts citecen Attaliara. 26 Eta handic embarca citecen Antiochera, nondic gommendatu içan baitziraden laincoaren gratiari, complitu çuten obracotzat. 27 Eta ethorri içan ciradenean eta bildu çutenean Eliçá, conta

citazten laincoac heçaz eguin cituen gauça guciac, eta nola irequi cerauen laincoac Gentiley fedearen borthá. 28 Eta egon citecen han dembora lucez discipuluequin.

15 Eta ludeatic iautsi içan ciraden batzuc, iracasten cituztén anayec, cioitela, Baldin circoncidi ezpaçaitetzec Moysesen maneraren araura, ecin salua çaitetzec. 2 Eta gudu eta disputa handi Pauli eta Barnabasi helduric hayén contra, ordena ceçaten igan litecen Paul eta Barnabas eta cembeit bereric Apostoluetara eta Ancianoetara Ierusalemera questione hunegatic. 3 Hec bada igorric Eliçáz, iragan citazten Phenica eta Samaria, Gentilén conuersionea contatzen çutela: eta eman cieçén bozcario handi anaye guciy. 4 Guero Ierusalemera arriaturic, recebitu içan ciraden Eliçáz eta Apostoluéc eta Ancianoéc, eta conta citazten laincoac heçaz eguin vkan cituen gauça guciac. 5 Baina (cioiten) alchatu içan dirade Phariseuén sectaco sinhetsi çuten batzu, cioitela, ecen circonciditu behar çutela, eta manatu Moysesen Leguearen beguiratzera. 6 Orduan bil citecen Apostoluac eta Ancianoac egiteco hunez consideratzera. 7 Eta disputa handiren ondoan, Pierrisec iaiquiric erran cieçén, Guiçon anayeác, çuec badaquiçue ecen haraitzinadanic laincoac gure artean elegitu vkan nauela, ene ahoz ençun leçaten Gentiléc Euangelioaco hitza, eta sinhets leçaten. 8 Eta laincoac eçagutzen baititu bihotzac, testificatu draue, hæy Spiritu saindua emanez gurire beçala. 9 Eta eztu differentiaric batre eguin gure eta hayén artean, fedez purificaturic hayén bihotzac 10 Orain bada cergatic tentatzen duçue laincoa, discipuluén leppo gainean vtzarriaren eçartera, cein ez gure aitéc ez guc ecin ekarri vkan baitugu? 11 Baina Iesus Christ launaren gratiaz sinheften dugu saluaturen gara, hec-ere beçala. 12 Orduan ichil cedin compainia gucia, eta beha çaitzen Barnabasi eta Pauli, ceinéc contatzen baitzuten cer signo eta miraculu eguin çuen laincoac heçaz Gentilén artean. 13 Eta ichildu ciradenean, ihardets ceçan Iacquesec, cioela, Guiçon anayeác, ençun neçaçue ni, 14 Simonec declaratu vkan du nola lehenic laincoac visitatu dituen Gentilac hetaric populubat bere iceneco har leçançat. 15 Eta hunequin accordatzen dirade Prophetén hitzac: scribatua den beçala. 16 Guero itzuliren naiz, eta berriz edificaturen dut David-en tabernacle eroria, eta haren ruinác berriz edificaturen ditut, eta berriz alchaturen dut hura. 17 Requeri deçatençat goitico guiçonéc launa, eta Gentil guciéc, ceinén gainean inuocatu içan baita ene icena: dio gauça hauc guciac eguin dituen launac. 18 Bethidanic laincoac badaçaguzqui bere obra guciac. (aiõn g165) 19 Harren nic dut estimatzen eztituela nehorc faschatzeco Gentiletaric laincoagana conuertitzen diradenac: 20 Baina scribatzeco çayela beguira ditecen idolén satsutassunetaric, eta paillardicataric, eta gauça ithotic, eta odoletic. 21 Ecen Moysesec haraitzinadanic baditu hiritaric batbederatan hura predicatzen dutenac, synagoguetan Sabbath guciac iracurtzen denaz gueroz. 22 Orduan nahi vkan dute Apostoluéc eta Ancianoéc Eliça guciarequin, beren artetic guiçon elegituac igor litecen Antiochera Paulequin eta Barnabasequin, hala nola, Iuda icen goiticoz Barsabas deitzen cena, eta Silas, guiçon principalac anayén artean. 23 Hayén escuz scribatzen

çutela seguitzen dena, Apostoluéc eta Ancianoéc eta anayéc Antiochen eta Syrian eta Cilician Gentiletaric diraden anayec, salutatione. **24** Ceren aditu baitugu ecen gutaric ilki diraden batzuc, cembeit proposez trublatu vkan çaituztela, çuen arimác erauciz eta circonçidi çaitetzten eta Leguea beguira deçaçuen manatuz, ceiney ezpauquendrauben carguric eman: **25** Gure irudia iça da consentimendu batez bildu garenona, elegitu ditugun guioçón çuetara igortera, Barnabas eta Paul gure maitequin, **26** Baitirade Iesus Christ gure launagatic bere viciac abandonnatu dituztén guioçac, **27** Igorri ditugu bada luda eta Silas, hec-ere gauça berac ahoz contaturen drauzquie. **28** Ecen on iruditú çayó Spiritu sainduari eta guri, ez çartera carga handiagoric batre çuen gainera gauça necessariu hauc baicen: **29** Baitirade, Beguira çaitetzten idoley sacrificatu diraden gauçetaric, eta odoletic, eta ithotic, eta paillardicataric, baldin gauça hautaric çuen buruác beguira baditzaçue, vngui eguinen duçue. Vngui duçuela. **30** Hec bada congít harturic ethor citecen Antiochera: eta compainiá bilduric eman citizen letrác. **31** Eta iracurri cituztenean consolationearen gainean aleguera citecen. **32** Halaber ludac eta Silasec, nola hec-ere Propheta baitziraden, anhitz hitzez exhorta citzaten anayec eta confirma. **33** Eta han cerbait dembora eguin çutenean, igorri ican ciraden anayéz baquerequin Apostoluetarát, **34** Guciagatic-ere Silasi on irudi cequion han egoitera. **35** Eta Paul eta Barnabas-ere egon citecen Antiochen, iracasten eta euangelizatzen çutela anhitz bercerequin-ere, launaren hitza. **36** Eta cembeit egunen buruán erran cieçón Paulec Barnabasi, Itzuliric visita ditzagun gure anayec launaren hitza denuntiatu dugun hiri gucietan, eya nola dauden. **37** Eta Barnabasec conseillatzen çuen berequin har leçaten Ioannes, Marc deitzen cena: **38** Baina Pauli etzayón bidezco iruditzen hetaric ia Pamphiliatic bereci cena, eta obra hartara lagundu etzituena berequin har leçaten **39** Hala iharduqui ceçaten bada, non bata berceaganic separa baitzitecen: eta Barnabas Marc harturic embarca baitzedin Cypberat. **40** Baina Paul Silas elegituric parti cedin, anayéz laincoaren gratiari gommendaturic. **41** Eta iragan citzan Syria eta Cilicia, confirmatzen ciuela Eliçac.

16 Guero arriua cedin Derbera eta Lystrara: eta huná, discipulubat cén han Timotheo deitzen cenic, emazte fidel baten seme, baina, aita Grec-baten. **2** Huni testimoniage on ekarten ceraucatan Lystran eta Iconion ciraden anayéc. **3** Haur nahi vkan du Paulec harequin ioan ledin, eta harturic circonçidi ceçan hura leku hetan ciraden luduacgatic: ecen baçaquiten guciéc haren aita nola Grec cen. **4** Eta hirietan iragaiten ciradela iracasten cituzten hetangoac Ierusalemen ciraden Apostoluéz eta Ancianoéz eguin iça ciraden ordenancén beguiratzen. **5** Bada Eliçac fedean confirmatzen ciraden, eta contua egun guciac emendatzen cen. **6** Guero iraganic Phrygia eta Galatiaco comarcá, debetatu iça ciraden Spiritu sainduaz hitzaren Asian predicatzetic: **7** Ethorri ciradenean Mysiara, enseyatzten ciraden Bithiniara ioaiten: baina etziécén permiti Spirituac. **8** Baina Mysia iraganic iaúts citecen Troasera. **9** Eta visionebat gauaz aguer cequión Pauli, baitzen hunela, Macedoniaco guioçonbat presenta cedin haren aitzinean othoitz eguiten ceraucala eta erraiten, Iragan adi Macedoniarat eta aiuta gaitzac. **10**

Eta visionea ikussi vkan çuenean, bertan enseya guentecen Macedoniara ioaiten, segurutzen guenela ecen launac deithu guentuela hæy euangelizatzerá. **11** Partituric bada Troastic, chuchen ethor guentecen Samothracera, eta biharamunean Neapolisera. **12** Eta handic Philipposera, cein baita Macedonia quartereco lehen hiria, eta da colonia. Eta egon guentecen hiri hartan cembatrebeit egun **13** Eta Sabbath egunean ilki guentecen hiritic campora fluuio bazterrera, non içaten ohi baitzén othoitzá: eta iarriric minça guenquintzén hara bildu iça ciraden emaztey. **14** Eta Lydia deitzen cen Thiatira hirico emazte escarlata saltzela laincoa cerbitzaten çuen batea ençun guençan: ceinen bihotza launac irequi baitzeçan, Paulez erraiten ciraden gaucén gogoatzeco: **15** Eta batheyatu iça cenean bera eta haren familia, othoitz cequigon, cioela, Baldin estimatu baduçue launagana fidel naicela, sarthuric ene etchean, çaudete. Eta bortcha guençan. **16** Eta guertha cedin gu othoitzara guendoacela, nescato Pythonen spiritua çuembat aitzinera ethor baitzequigon: ceinec irabaci handia emaiten baitzerauen bere nabussiey, amatsez. **17** Haur Pauli eta guri iarrequiric, oiuhz cegeoen, cioela, Guioçon hauc lainco subiranoaren cerbitzari dirade, ceinéc saluamenduco bidea denuntiatzen baitraucute. **18** Eta haur eguin ceçan anhitz egunez: baina gaitzituric Paulec, eta itzuliric erran cieçón spirituari, Manatzen aut Iesus Christen icenaren partez horrenganic ilki adin. Eta ilki cedin ordu berean. **19** Orduan haren nabussieç çacussatenean ecen hayén irabaci sperancá galdu cela, hatzamanic Paul eta Silas, eraman citzaten merkatuco plaçara Magistratuetara. **20** Eta hec presentaturic Gobernadorey, erran ceçaten, Gende hauc trublatzen duté gure hiria ludu diradelaric: **21** Eta denuntiatzen dituzté recebi ez beguira ditzagun sori ezitraden ordenançac, ikussiric ecen Romano garella. **22** Eta oldar cedin communa hayén contra: eta Gobernadoréc hayén arropác çathituric mana ceçaten, açota litecen. **23** Eta anhitz çauri eguin cerauecenean eçar citzaten presoindeguian, manamendu eguinic geolerari, segurqui hec beguira litzan: **24** Ceinec halaco manamendua harturic eçar baitzitan presoindegui çolán, eta hayén oinác hers citzan cepoaz. **25** Eta gauaren erdian Paulec eta Silasec othoizten eta laudatzen çuten laincoa: eta ençuten cituzten estecaturic ceudenéc. **26** Eta subitiqui lur ikaratze handibat eguin cedin, hala non iharros baitzitecen presoindegui fundamentac: eta bertan irequi citecen bortha guciac, eta gucién estecailluac lacha citecen. **27** Orduan iratzarturic geolerac çacusquianeanean presoindegui borthác irequiac, ezpatá idoquiric bere buruá hil nahí çuen, vstез presoneréc ihes eguin çutén: **28** Baina Paulec oiuh eguin ceçan ocengui, cioela, Eztaguioala deus minic eure buruári: ecen guciac hemen gaituc. **29** Orduan hura argui galdeguinic oldar cedin barnera, eta ikara çabilala egotz ceçan bere buruá Paulen eta Silasen oinetara. **30** Eta hec campora idoquiric dio, launác, cer eguin behar dut saluatu içateco? **31** Eta hec erran cieçoten, Sinhets eçac Iesus Christ launa baithan eta saluaturen aiz hi eta hire etchea. **32** Eta minça cequizquión laincoaren hitzaz hari, eta haren etchean ciraden guciey. **33** Eta harc hec harturic gauaren ordu hartan berean ikuz cietzén çauriac: eta batheya cedin hura eta harenac guciac bertan. **34** Eta bere etchera eramanic, mahaina eçar

ciecén: eta aleguera cedin, ceren bere etche guciarequin sinhetsi vkan baitzuen laincoa baithan. **35** Eta eguna ethorri ičan cenean Gobernadoréc igor citzaten sargeantac, erran leçaten, Eyec congít guiçon horiey. **36** Orduan geolerac conta cietzon hitz hauc Pauli, cioela, Igorri dié Gobernadoréc erraitera, congít eman daquiçuen: orain beraz ilkiric çozte baquerequin. **37** Baina Paulec erran ciecén, Publicoqui açotatu gaituzten ondoan, iugemendu formaric gabe, Romano garelaric, egotzi vkan gaituzte presoindegui: eta orain ichilic campora egoitzen gaituzte? ez balimba: baina beréc ethorric idogui gaitzate. **38** Eta repporta cietzén sergeantéc Governadorey hitz hauc: eta beldur citecen, ençunic ecen Romano ciradela. **39** Eta ethorric othoitç citzaten, eta idoquiric supplica cequitzén ilki litecen hiritic. **40** Orduan ilkiric presoindeguitic sar citecen Lydia baithan: eta ikussiric anayear, consola citzaten hec, eta partí citecen.

17 Guero iraganic Amphipolian eta Apollonian, ethor citecen Thessalonicara, non baitzen luduén synagogabat. **2** Eta costumatu çuen beçala Paul sar cedin hetara, eta hirur Sabbathoz disputa cedin hequin Scripturataric. **3** Declaratzen eta proposatzen cerauela, ecen behar ičan dela Christec suffri leçan eta resuscita ledin hiletaric: eta ecen haur cela Iesus Christ cein dío, nic predicatzen baitrauçuet. **4** Eta hetaric batzuc sinhets ceçaten, eta Paulen eta Silasen compainiaco eguin citecen, eta laincoa cerbitzatzen çutén Grecoetaric compainia handia, eta emazte ohoraturic ez guti. **5** Baina bekaizteriaz mouituric ludu rebelléc, eta harturic hara huna çabiltzan guiçon gaichto batzu, eta populua bilduric, trubla ceçaten hiria: eta lasonen etchea iauquiric, hec populura eraman nahiz çabiltzan. **6** Eta eriden etzituztenean, tira citzaten lason eta anayetaric batzu hirico Governadoretara, oiñuz ceudela. Hauc mundu gucia erauci vkan duten ondoan, huna-ere ethorri ičan dirade: **7** Eta lasonec beregana recebitu vkan ditu: eta guciec Cesaren ordenancen contra eguiten dute, dioitela berce Reguebat badela, Iesus. **8** Tharrita ceçaten bada populua eta hirico Governadoreac gauça hauc çañçuzquitenean. **9** Baina fiadoregoa recebituric lasonganic eta goiticoetaric, vtzi citzaten ioaitera. **11** Eta hauc ciraden Thessalonicaco noblenetaric, ceinéc hitza recebi baitzeçaten alegrança gucierequin, egun oroz Scripturác bilhatzen cituztela, eya gauça hauc hala liradenez. **12** Eta hetaric anhitzec behinçat sinhets ceçaten, eta emazte Grec honestetaric, eta guiçonetaric ezgutic. **13** Baina iaquin ceçatenean Thessalonicaco luduéc ecen Beroen-ere laincoaren hitza Paulec denuntiatu ičan cela, ethor citecen hara-ere, populua tharritatzen çutela. **14** Baina bertan Paul igor ceçaten camporát anayéc, ioan ledinçat itsas alderat beçala: baina Silas eta Timotheo egon citecen han. **15** Eta Paulen salbura heltzeco carguá hartu çutenéc, eraman ceçaten hura Atheneserano: eta hec harenganic manamendu recebituric Silasgana eta Timotheogana, guciç bertan ethor litecen hura Baithara, partí citecen. **16** Eta Paul Athenesen hayén beguira ceçoela keichatzen cen haren spiritua hura baithan, çacussanean hiria idolatriari emana. **17** Disputatzen cen bada synagogán luduequin, eta laincoa cerbitzatzen çutenequin, eta merkataco plaçán egun oroz batzen cenequin **18** Orduan Epicuriano eta Stoiciano philosopho batzu disputatzen ciraden

harequin: eta batzuc erraiten çutén, Cer erran nahi du edasle hunec? Eta bercéc cioiten, lainco arrotzén eracusle dela dirudi: ceren Iesus denuntiatzen baitzerauen eta resurreccionea. **19** Eta hatzamanic hura eraman ceçaten Marsen karricara, cioitela, iaquin ahal deçaquegu ceric den hiçaz erraiten den doctrina berri hori? **20** Ecen gauça arrotz batzu gure beharrietara ekarten dituc: nahi diagu bada iaquin gauça horiac cer erran nahi diraden. **21** (Ecen Atheniano guciac eta han egoiten ciraden arrotzac eçeinerre berce gauçatara etziraden applicatzen, cembeit berriren erraitera edo ençutera baiçen) **22** Orduan Paulec Marsen karricaren erdian ceçoela, erran ceçan, Athenesco guiçonác, gauça gucietan deuotegui beçala ikusten çaituztet quec. **23** Ecen iragaiten naicela eta çuen deuotioneac contemplatzen ditudala eriden-ere badut aldarebat, ceinetan scribatua baitzén, laincoa eçagun gabeari. Bada eçagutu gaberic ohoratzen duçuen hura nic denuntiatzen drauçuet: **24** Mundua eta hartan diraden gauça guciac eguin dituen laincoa, ceruären eta lurraren laun delaric, ezta escuz eguin templetan habitatzen. **25** Eta ezta guiçonén escuz cerbitzatzen deusen behar beçala, ikussiric ecen berac emaiten drauztela guciçy vicia eta respiracionea eta gauça guciac. **26** Eta eguin vkan du natura humano gucia odol batetaric: lurraren hedamen guciaren gainean habita litecençat, lehenetic sasoin ordenatuac determinaturic, eta hayén habitacionearen mugariac eçarriric: **27** launa bilha leçatençat, aguian haztatuz hura eriden leçaquetenez gure batbederaganic vrrun ezpadere. **28** Ecen harçaz vicitzen eta higitzen eta içaten gara: çuen poetetaric-ere batzuc erran dutén beçala, Ecen haren leinu-ere bagara. **29** Beraz laincoaren leinu garenaz gueroz, eztugu estimatu behar Diuinitateac vrrhea edo cilharra edo harria guiçonen artez edo inuentenzec moldatua irudi duela. **30** laincoac bada ignorantiazco demborác dissimulaturic, orain denuntiatzen draue guiçon guciçy leku gucietan emenda ditecen. **31** Ceren ordenatu baitu mundua iustoqui iugeaturen duen eguna determinatu duen guiçonaz, guciçy eçagutzera emanic, hura hiletaric resuscitaturic. **32** Eta ençun çutenean hilén resurreccionea, batzu truffatzen ciraden, eta bercéc erraiten çutén, Ençunen augu berriz horren gainean. **33** Eta hunela Paul ilki cedin hayén artetic. **34** Batzuc halere, hari iuncturic, sinhets ceçaten: ceinetaric baitzén Dionysio Areopagita-ere, eta Damaris deitzen cen emaztebat, eta berceric hequin.

18 Gauça hauen ondoan Paul partituric Athenestic, ethor cedin Corinthera. **2** Eta eridenic Aquila deitzen cen Pontenationeco ludubat, cein aitzinçhetic ethorri baitzén Italiatic, eta Priscilla haren emaztea (ceren Claudec ordenatu baitzuen ludu guciac Romaric partí litecen) retina cedin hetara. **3** Eta ceren officio bereco baitzén, hequin egoiten cen, eta languiten ari cen. Eta hayen officioa cen tabernacle eguita. **4** Eta disputatzen cen synagogán Sabbath guciac, eta exhortatzen cituen hambat luduac nola Grecoac. **5** Eta ethorri ciradenean Macedoniaric Silas eta Timotheo, Paulec Spirituaz hersturic testificatzen cerauen luduey Iesus cela Christ. **6** Eta hec contrastatzen eta blasphematzan ari ciradela, abillamenduaç iharrossiric erran ciecén, Çuen odola çuen burun gain: chahu naiz ni, oraindanic Gentiletarat ioanen naiz. **7** Eta handic partituric sar cedin Iustoa deitzen cen eta laincoa cerbitzatzen çuen baten etchean, ceinen

etchea baitzatchecan synagogari. 8 Eta Crispec synagogaco principalac sinhets ceçan launa baithan bere etche guciarequin: Corinthianoetaric-ere anhitzec ençunic sinhets ceçaten, eta batheya citecen. 9 Orduan erran cieçon launac gauaz visionez Pauli Ezaicela beldur, baina minçadi eta ezadila ichil. 10 Ecen ni nauc hirequin, eta nehorc eztrauc escuric eçarriren hiri gaizqui eguitera: ecen populu handia diat hiri hunetan. 11 Eta egon cedin han vrthebat eta sey hilebethe, iracasten çuela hayén artean laincoaren hitza. 12 Baina Gallion Achaiano Proconsul cenean, alcha citecen gogo batez luduac Paulen contra, eta eraman ceçaten iudicioco iar lekura. 13 Erraiten çutela, Leguearen contra hunec incitatzén ditu guiçonac laincoaren cerbitzatzera. 14 Eta Paulec ahoa irequi nahi çuen beçala, erran ciecén Gallionec luduey, Baldin cembeit bidegabe, edo gaichtaqueria baliz, o luduac, çucenac emaiten duen lekurano sustenga cinçaqueiztet: 15 Baina baldin questione bada hitzaz eta icenéz eta çuen Legueaz ceuroc ikussiren duçue ecen gauça horién iuge ni ez naiz nahi. 16 Eta ken citzan hec iudicioco iar lekutic. 17 Orduan Grec guciéc hatzamanic Sosthenes synagogaco principalac cehatzen cutén iudicioco iar leku aitzinean: eta Gallionec ansiaric batre etzuen. 18 Baina Paul oraino dembora lusescoz han egonic, anayetariç congjit harturic, embarca cedin Syriarát (eta harequin Priscilla eta Aquila) buruá arradaturic Cenhren: ecen vot çuen. 19 Guero arriua cedin Ephesera, eta hec han vtzi citzan: baina bera synagogara sarthuric, disputa cedin luduequin. 20 Eta hec othoiztez çaiçcala dembora luciagoz hequin egon ledin, etziecén accorda. 21 Baina congjit har ceçan hetaric, cioela, Necessarioqui behar dut hurrenengo bestá lerusalemen eguin: baina harçara itzuliren naiz çuetara, laincoac placer badu: eta parti cedin Ephesetic. 22 Eta Cesareara iautsi cenean, igan cedin lerusalem: eta Eliçá salutaturic iauts cedin Antiochera. 23 Eta cerbait dembora han egonic, ioan cedin chuchen chuchena Galatiaco eta Phrygiaco comarcá trebessaturic, confirmatzen cituela discipulu guciac. 24 Baina ludu nationez Alexandriano Apollos deitzen cen-bat, guiçon eloquenta, Scripturetari botheretsua, ethor cedin Ephesera. 25 Haur cen launaren bidean instruitzen hassia, eta spiritu beroz minçatzen cen, eta iracasten cituen diligentqui launaren diraden gauçac, eçagutzen çuela solament loannesen Baptismoa. 26 Eta has cedin frangoqui minçatzen synagogán. Haur ençun ceçatenean Priscillac eta Aquilac berequin har ceçaten, eta aitzinago declara cieçoten laincoaren bidea. 27 Eta Achaiarát iragan nahi cenean, hura exhortaturic anayéc scriba ceçaten discipuluetara recebi leçaten hura: ceinec arriatu cenean hara, probetchu handi eguin baitziecén gratiaz sinhetsi vkan çuteney. 28 Ecen viciqui garaitzen çayen luduey publicoqui, Scripturéz eracusten çuela ecen Iesus cela Christ.

19 Apollos Corinthen cela guertha cedin, Paul garaico bazter guciac iraganic ethor baitzedin Ephesera: eta han discipulu batzu eridenic erran ciecén, 2 Ala recebitu duçue Spiritu saindua sinhetsi vkan duçueanean? Eta hec erran cieçoten, Are Spiritu saindua denez-ere, eztiagu ençun. 3 Orduan dioste, Certan bada batheyatu içan çarete? Eta hec erran ceçaten, loannesen Baptismoan. 4 Orduan Paulec erran ceçan, loannesec batheyatu

vkan du emendamenduco Baptismoaz, ciotsala populari, haren ondotic ethorteco cena baithan sinhets leçaten, erran nahi baita, Iesus Christ baithan. 5 Gauça hauc ençunic bada, batheya citecen Iesus launaren icenean. 6 Eta escuac gainean eçarri cerautenean Paulec, ethor cedin Spiritu saindua hayén gainera, eta minçatzen ciraden lengoagez, eta prophetizatzen çutén. 7 Eta guiçon hauc gucioc ciraden hamabitarano. 8 Guero bera sarthuric synagogán, Frangoqui minçatzen cen, hirur hilebethez disputatzen eta exhortatzen ari cela launaren resumari dagozcan gauçéz. 9 Eta nola batzu gogortzen baitziraden eta ezpazitzen obeditu nahi, gaizqui launaren bidez minçatzen ciradela popularean aitzinean, hetaric bera partituric, separa citzan discipuluac, egun oroz disputatzen ari cela Tyranno baten escolán. 10 Eta haur eguin içan cen bi vrthez: hala non Asian habitatzen ciraden guciéc, ençuten baitzutén Iesus launaren hitza, hambat luduéc nola Grecoéc. 11 Eta costumatu etziraden verthuteac eguiten cituen laincoac Paulen escuz: 12 Hala non are erién gainera ekarten baitzituzten haren gorputz gainetic crobitchetac eta conciertoac, eta ioaiten baitziraden hetaric eritassunac, eta spiritu gaichtoac hetaric ilkiten baitziraden. 13 Orduan enseya citecen hara huna ebilten ciraden ludu exorcista batzu spiritu gaichtoac cituztenén gainean Iesus launaren icenaren inuocatzen, erraiten çutela, Coniuratzan çaituztegu Paulec predicatzen duen Iesusen partez. 14 (Eta ciraden Sceua ludu Sacrificadore principalarenic çazpi seme, haur eguiten çutenac) 15 Baina ihardesten çuela spiritu gaichtoac, erran ceçan, Iesus eçagutzen diat, eta Paul baceaquiat nor den: baina çuec nor çarete? 16 Eta oldarturic hetara spiritu gaichtoac çuen guiçonac, eta hæy garaithuric, bortcha eguin ceçan hayén contra: hala non biluzgorric eta çaurthuric ihes eguin baitzeçaten etche hartaric. 17 Eta haur ethor cedin gucién eçagutzera hambat luduen nola Greco Ephesen habitatzen ciradenénera: eta eror cedin beldurra hayen gucién gainera, eta magnificatzen cen Iesus launaren icena. 18 Eta sinhetsi çutenetariç anhitz ethorten ciraden confessatzen eta declaratzen cituztela bere eguinac. 19 Arte curiositatezcoz vsatu vkan çutenec-ere, anhitzec bere liburuác ekarric erre citzen gucién aitzinean: eta hayén valioa estimaturic eriden ceçaten berroguety eta hamar milla dinerorena. 20 Hala botheretsuqui augmentatzen cen launaren hitza eta confirmatzen. 21 Gauça hauc hunela complitu ciradenean delibera ceçan Paulec Spirituaz, Macedonia eta Achaia iraganic lerusalemara ioaitera, cioela, Han içan ondoan, Roma-ere ikussi behar dut. 22 Eta igorric Macedoniara aiutatzen çutenetariç biga baitziraden Timotheo eta Erasto, bera gueldi cedin dembora batetacotz Asian. 23 Baina eguin cedin dembora hartan truble handibat doctrinaren causaz. 24 Ecen Demetrius deitzen cen cilharguile, Dianaren cilharrezco templethoguile batec, anhitz irabaz eraciten cerauen officioey: 25 Hec bilduric, eta halaco gauçetaco officier ciradenac, erran ceçan, Guiçonác, badaquiçue ecen officio hunetariç heldu diradela gure onac: 26 Eta badacussaçue eta badançuçue nola ez Ephesen solament, baina quasi Asia gucian Paul hunec sinhets eraciric itzuli duela populu handi, erraiten duela, ecen eztiradela iainco escuz eguiten diradenac. 27 Eta peril da ez solament gure gauça descriada dadin, baina are Diana handiaren

templea guehiagoric deus estima eztaadin, eta deseguin eztaadin haren maiestate Asia guciac eta munduac ohoratzen dutena. 28 Eta gauça hauc ençunic, eta hiraz betheric oiuhz iar citecen, Ephesianoen Diana handiá! 29 Eta bethe cedin hiri gucia confusionez, eta oldar citecen gogo batez theatrera, harturic Gayo eta Aristarce Macedonianoac, Paulen bideco lagunac. 30 Eta Paul populua baithara sarthu nahi cenean, etzeçaten vtzi discipuluéc. 31 Baina Asiaco principaletic batzuc-ere, nola baitziraden haren adisquide, harengana igorric othoitz ceguïoten, ez ledin theatrera presenta. 32 Bada batzu bataz oiuhz ceuden, eta berceac berceaz: ecen confus cen compainiá, eta anhitzec etzaquiten cergatic bildu içan ciraden. 33 Orduan gendetzetic campora auança ceçaten Alexandre, luduéc hura bulkatzen çutela. Eta Alexandrec, ichil litecen escuaz keinu eguïnic, nahi ceraucan causá allegatu populuari. 34 Baina eçagutu çutenean ecen hura ludu cela, altha cedin gucieticaric vozbat, quasi bi orenez oiuh eguiten çutela, Ephesianoén Diana handiá! 35 Orduan scribariac gendetzea appacegaturic, erran ceçan, Epheseco guçonác, cein da guçiona eztaquiana ecen Epheseco hiria dedicatua dela Diana handiaren, eta Iupiterganic iautsi içan den imaginaren cerbitzura? 36 Nehor bada gauça hautan contrasta ecin daitenaren gainean, appacega çaitetzen beharda, eta deus desordenatuqui eztaguïquen. 37 Ecen ekarri vkan dituçue guçon hauc ezpaitirade ez sacrilege, ez ezpaitute çuen iaincossá diffamatzen. 38 Beraz baldin Demetriusec eta harequin diraden officieréc eguitecoric baduté cembeiten contra, gorte eduquiten da, eta badirade Proconsulac, elkar accusa beçate. 39 Eta baldin berce gauçaz deus galdeguiten baduçue, congregacione bidezqui bilduan concludi ahal daite. 40 Ecen peril da seditione accusa ezgaitecen, egungo egunagatic, truble huneçaz raçoin eman ahal deçaqueguno causaric eztenaz gueroz. 41 Eta gauça hauc erran cituenean biltzarreari congit eman cieçón.

20 Bada tumultoia appacegatu cenean, Paul discipuluac beregana deithuric eta bessarcaturic, parti cedin Macedoniarát ioaiteco. 2 Eta comarca hetan ebili cenean, eta exhortatu cituenean hitz anhitzez, ethor cedin Greciara. 3 Eta han hirur hilebethe eguïnic, ceren luduéc celata eguiten baitzeraucaten Syriarat embarcatu içan baliz: haren abisua içan cen Macedonian gaindi itzultzera. 4 Eta lagund ceçan hura Sopater Beroenesac Asiariano: eta Thessaloniceanoeticaric, Aristarquec eta Secondec, eta Gaio Derbianoac, eta Timotheoc: eta Asianoeticaric, Tychiquec eta Trophimec. 5 Hauc aitzinerát ioanic iguriqui guençaten Troasen. 6 Eta gu embarca guentecen althagarri gaberic oguïen egunén ondoan Philippestic, eta ethor guentecen hetara Troasera, borz egunen buruan: non egon baiquentecen çazpi egun. 7 Eta asteco lehen egunean oguiaren haustera discipuluac bilduac içan eta, Paul minço cen hequin (ceren biharamunean partizeco baitzén) eta irauñ ceçan haren proposac gauherdi arterano. 8 Eta cen anhitz lampa gambera gorán, non bilduac baiquinaden. 9 Eta iarric cegoela guçon gaztebat Eutyche deitzen cenic leiho gainean, logale handi batec harturic, Paul luçaqui minço cela, loa garaituric eror cedin hirurgarren soillertutic beherera, eta hila

altha ceçaten. 10 Baina iautsiric Paul behera cedin haren gainera, eta bessarcaturic erran ceçan, Etzaitezela truble ecen hunen arimá haur baithan da. 11 Guero iğanic eta oguia hautsiric eta ianic, eta luçaqui minçaturic arguirano, hala parti cedin. 12 Eta guçon gazteor viciric ekar ceçaten, eta haguïtz consola citecen. 13 Eta gu vncira ethorriric embarca guentecen Assoserat, handic hartzeco guenduen Paul: ecen hala ordenatu çuen, berac bide hura oinez eguin gogoz. 14 Bada Asson gurequin bathu cenean, hura harturic ethor guentecen Mitylenera. 15 Eta handic embarcaturic, biharamunean ethor guentecen Chiosen aurkara: eta hurrengo egunean arriua guentecen Samosera: eta Trogillen egonic, ondoco egunean ethor guentecen Miletera. 16 Ecen deliberatu çuen Paulec Ephesez aitzinago iragaitera, demboraric gal ezleçançát Asian: ecen lehiatzen cen baldin possible balitzayo Mendecoste egunean Ierusalemen içatera. 17 Eta Miletetic meçu igorric Ephesera, dei citzan Eliçaco Ancianoac. 18 Eta harengana ethorri ciradenean erran cieçén, Çuec badaquïque, Asian sar nendin lehen egunaz gueroztic, nola çuequin dembora gucian içan naicén: 19 launa cerbitzatzen nuela humilitate gucirequin eta anhitz nigar chortarequin, eta luduén celata egoiteticaric ethorri içan çazquidan tentationéquic: 20 Nola çuen probetchutaco gauçeticaric eztrauçuedan deus estali, çuey declaratu eta iracatsi gabe publicoqui eta etchez etche: 21 Testificatzen nerauela hambat luduey nola Grecoey laincoa baitharatco emendamendua, eta Iesus gure launa baitharatco fedea. 22 Eta orain huná, ni Spirituaz estecatua, banoa Ierusalemera, hartan heltzeco çazquidan gauçac eztaquidalaric: 23 Salbu Spiritu sainduac hiriz hiri testificatzen baitrau, dioela ecen estecadurác eta tribulationeac ene beguiria daudela. 24 Baina ezttut deusen ansiaric, eta neure vicia etzait precioso, acaba deçadançát neure cursua bozcariorequin, Iesus launaganic recebitu dudan carguá, laincoaren gratiaren Euangelioa testifica dadinçát. 25 Eta orain huná, nic badaquit ecen guehiagoric eztuçuela ikussiren ene beguithartea çuetaric batec-ere, ceinén artetic iragan bainaiz laincoaren resumá predicatzen nuela. 26 Halacotz testificatzen drauçuet egungo egunean, ecen chahu naicela ni gucien doletic. 27 Ecen ezttut dissimlatu çuey denuntia eznieçaçuen launaren conseillu gucia. 28 Gogoia eieçue bada çuen buruëy, eta arthalde guciari, ceinetan Spiritu sainduac eçarri baitzaitzute Ipizpicu, laincoaren Eliçaren bazcatzeco, cein conquestatu baitu bere odol propriaz. 29 Ecen nic badaquit haur, sarthuren diradela ene ioan ondoan otso dorpeac çuen artera, guppida ezttutelaric arthaldea. 30 Eta ceuron artetic iaiquiren dirade guçonac denuntiatzen dituztela gauça gaichtoac, discipuluac bere ondoan erekar ditzatençát. 31 Halacotz veilleçaque, orhoit çaretelaric ecen hirur vrthez gau eta egun eznaicela cessatu nigar chortarequin çuetaric batbederaren aduertiztetic. 32 Eta orain-ere, anayeác, gomendatzen cerazquiotet laincoari eta haren gratiaren hitzaric, cein baita botheretsu çuen edificatzen acabatzeco, eta çuey saindu guciquin heretagearen emaiteco. 33 Berceren vrrhea ez cilharra ez arropá ezttut guthiciatu. 34 Baina ceuroc badaquïque nola ene, eta enequin ciradenén behar ciraden gauçac furnitu vkan dituztén escu hauéc. 35 Guçietan eracutsi drauçuet ecen hunela treballatuz behar

diradela flacuac supportatu, eta lesus launaren hitzéz orhoit ičan: ecen berac erran du, Gauça dohatsuagoa dela emaita ecen ez hartzea. **36** Eta hitz hauc erran cituenean belhaurico iarriric eguin cečan othoitze hequin guciequin. **37** Orduan nigar handi guciéz eguin cedin: eta Paulen leppora bere buruác egotziz pot eguiten ceraucaten: **38** Triste ciradelaric principalqui erran vkan çuen hitzagatic, ecen guehiagoric haren beguithartea ezlutela ikussiren. Eta vncira lagundu çazcan.

21 Eta embarcatu guenenean, hetaric separaturic, chuchen-chuchena ethor guentecen Cosera, eta biharamunean Rhodesera, eta handic Patrasera. **2** Eta han eridenic vnci Phenicerát trebessatzen çuen-bat hartara iganic parti guentecen. **3** Guero Cypreren aguerrira guenenean, hura vtziric ezquer, Syria alderát vela eguin gueneçan, eta arriua guentecen Tyra: ecen han vnciac behar çuen cargá descargatu. **4** Eta discipuluac eridenic egon guentecen han çazpi egun: hec Pauli erraiten ceraucaten Spirituaz, ezledin igan Ierusalemera. **5** Baina egun hec complitu ciradenean parti guentecen, guciéc emaztequin eta haurrequin laguncen guentuztela hiri lekorerano: eta belhaurico iarriric vr bazterrean othoitze eguin gueneçan. **6** Guero elkar bessarcaturic, vncira igan guentecen, eta berceac beretarát itzul citecen. **7** Eta gu biagea acabaturic arriua guentecen Tyretic Ptolemaidara: eta anayec salutaturic, egon guentecen egun-bat hequin. **8** Eta biharamunean ilkiric Paul eta harequin guenenean ethor guentecen Cesareara: eta sarthuric Philippe Euangelistaren etchean (cein baitzén çazpietiaric bat) egon guentecen hura baithan. **9** Eta hunec cituen laur alaba virgina prophetizatzen çutenic. **10** Eta han dembora vnguisco egon guenenean, ethor cedin Iudeatic Agabus deitzen cen Prophetabat. **11** Eta guregana ethorriric eta Paulen guerricoa harturic eta harçaz bere oinac eta escuac estecataturic, erran ceçan, Gauça hauc erraiten ditu Spiritu sainduac, Guerrico hunen iabe den guicoña, hunela estecaturen dute Ierusalemen Iuduéc, eta Iiuraturen duté Gentilén escuetara. **12** Eta gauça hauc ençun guentuenean, othoitz eguin gueneçón guc eta leku hartan ciradenéc, ezledin igan Ierusalemera. **13** Orduan ihardets ceçan Paulec, Cer ari çarete nigarrez çaudetela, eta ene bihotza erdiratzen duçuela? Ecen ni ez estecatu içatera solament, baina Ierusalemen hiltzera-ere prest naiz Iesus launaren icenagatic. **14** Bada, hari burutan ecin eman gueneçaqueonaren gainean, vtzi gueneçan, erraiten guenduela, launaren vorondatea eguin dadila. **15** Eta cembeit egunen buruón gure hatuac harturic igan guentecen Ierusalemera. **16** Eta ethor citecen discipuluetaric-ere batzu Cesareatic gurequin çacarqueitela berequin Mnason Cypriano iaquin-bat, discipulu ancianoa, cein baithan ostatus behar baiquenen. **17** Bada ethorri guenenean Ierusalemera, gogotic recebi guençaten anayéc. **18** Eta biharamunean sar cedin Paul gurequin lacques baithara, eta Anciano guciac hara bil citecen. **19** Eta hec bessarcaturic, conta citzan punctuz punctu laincoac Gentilén artean haren ministerioz eguin cituen gauçac. **20** Eta hec ençun citatenean, glorifica ceçaten launa, eta erran cieçoten, Anayéc, badacussac cembat milla diraden Iudu sinhetsi dutenac: eta guciey baitacheté laincoaren zeloa. **21** Eta ençun dié erraiten hiçaz, ecen hic Moysesen vtzitera iracasten dituala Gentilen artean diraden Iudu guciac, erraiten

duála, ecen eztiutzela haourrac circonciditu behar, eta ezlutela ordenancén araura ebili behar. **22** Cer eguiteco da bada? ossoqui populuaç bildu behar dic: ecen ençunen dié nola ethorri aicén. **23** Eguic bada guc erraiten drauäguna. Laur guiçon citiagu vot eguin dutenic: **24** Hec harturic purificadi hequin, eta contribui eçac hequin, buruác arrada ditzatençat: eta daquitén guciéc ecen hiçaz ençun dituztén gaucetaric deus eztele: baina euror-ere Leguea beguiratuz abilala. **25** Baina Gentil sinhetsi dutenez den becembatean, guc scribata diagu, eta ordenatu deus halacoric beguira ezteçaten, baina beguira litecen idoley sacrificaturic, eta odoletic, eta ithoetaric, eta paillardicaturic. **26** Orduan Paul guiçon hec berequin harturic, eta biharamunean hequin purificaturic sar cedin templean denuntiatzen çuela purificacioneco egunén complimendua, hetaric batbederagatic oblationea offrenda ledin artean. **27** Eta nola çazpi egunac ia hurren iragan baitziraden, Asiaco Iudu batzuc hura ikussi çutenean templean, moui ceçaten populu gucia, eta eçar citzaten escuac haren gainean: **28** Heyagoraz ceudela, Israeltar guiçonác, hel çaquizquigute: haur da guicoña populuaeren eta Leguearen eta leku hunen contra guciac leku guciatan iracasten dituna: are guehiago Grecoac-ere erekarri ditu temple barnera, eta prophanatu du leku saindu haur. **29** (Ecen lehen ikussi vkan çutén Trophime Ephesianoa hirian harequin, cein vste baitzutén Paulec temple barnera eraman vkan çuela.) **30** Eta moui cedin hiri gucia, eta oldar cedin populua: eta Paul hatzamanic templetic campora idoquiten çutén: eta bertan borthac erts citecen. **31** Baina hec hura hil nahiz çabiltzala, hel cedin famá garniçoinaren bandaco Capitainagana, ecen Ierusalem gucia nahassi cela. **32** Ceinec ordu berean gendarmesac eta Centenerac harturic laster eguin baitzeçan hetara: eta hec ikussi cituztenean Capitaina eta gendarmesac gueldi citecen Paulen cehatzetic. **33** Orduan hurbilduric Capitainac har ceçan hura, eta mana ceçan esteca ledin bi cadenaz: eta interroga ceçan nor licén, eta cer eguin çuen. **34** Eta batzu batzuc ceuden oiuz gendetzearn eta berceac berceaz: eta nahastecamenduaren causaz deus seguric ecin eçagutuz, mana ceçan fortaleçara eraman ledin. **35** Eta ethorri cenean gradoetara, guertha cedin gendarmeséz eramaiten çayón gendetzearn boaldaren causaz. **36** Ecen iarreiquiren çayón populuco gendetzea heyagoraz, Ken eçac hori. **37** Eta Paulec fortaleçán sartzeracoan diotsa Capitainari, Hauçu naiz hirequin minçatzera? Harc erran cieçón, Grecquic badaquic? **38** Ezaiz hi Egyptiano iragan egun hautan seditionebat viztu duana, eta laur milla gaichtaguin desertura retiratu dituana? **39** Eta erran ceçan Paulec, Ni segur guiçon Iudua nauc Tarsen, Ciliciaco hiri famatuan burgés iayoa: othoitz eguiten drauat bada, permiti ieaçadac minça naquión populuari. **40** Eta harc permittitu ceraucanean, Paulec, gradoetan cegoela, ichilcera escuaz keinu eguin cieçón populuari, eta silentio handi eguin içanic, minça cedin Hebraicoén lengoagez, erraiten çuela.

22 Guicoñ anayeaç eta aitaç, ençuçe orain çuec baithan emaiten dudan defénsa. **2** (Eta ençun vkan çutenean ecen Hebraicoén lengoagez minço litzayela, hambat silentio handiagu eguin ceçaten: eta erran ceçan,) **3** Ni naiz guicoñ Iudua, Tarse Ciliciacoan iayoa, baina hacia hiri hunetan berean Gamalielen

oinetan, aítén Leguearen perfeccionean instruitua, laincogana zelotaco nincela, egun çuec guciac-ere çareten beçala: **4** Doctrina haur persecutatú vkan dudana heriorano, estecatuz eta presoindeguetara eçarriz hambat guiçonac nola emazteac: **5** Sacrificadore subiranoa-ere testimonio dudán beçala, eta Ancianoén compainia gucia: are hetaric guthunac anayetara harturic, Damascera itoaiten nincén, han ciradenac estecatutic Ierusalemara ekartera, puni litecençát. **6** Eta guertha cedin bidean ioaiten eta Damascera hurbiltzen nincela egu-erdi irian, subitoqui erutico chistmist ançoco argui handi batec ingura bainençan: **7** Eta eror nendin lurrera, eta ençun neçan voz-bat, ciostala, Saul, Saul, cergatic ni persecutatzen nauc? **8** Eta nic ihardets neçan, Nor aiz launa? Eta launac erran cieçadan, Ni nauc Iesus Nazareno hic persecutatzen duana. **9** Eta enequin ciradenéc, arguia ikus ceçaten, eta icit citecen, baina enequin minço cenaren voza etzeçaten ençun. **10** Orduan erran neçan, Cer eguinen dut launa? Eta launac erran cieçadan, laiquiric oha Damascera, eta han erranen çaiçquic, eguin ditzán ordenatu çaiçquian gauça guciac. **11** Eta ceren deus ezipainuen ikusten argui haren claretatearen causaz, enequin ciradenéz escutic eraman içanic Damascera ethor nendin. **12** Gueroztic Ananias Leguearen araura laincoaren beldur cen guiçombat, han egoiten ciraden ludu guciataric testimoniage ona çuena, enegana ethor cedin. **13** Eta ene aldean cegoela erran cieçadan, Saul anayé, recebi eçac ikustea. Eta nic ordu hartan berean harenangat beha neçan: **14** Eta harc erran ceçan, Gure aítén laincoac elegitu au hi bere vorondatearen eçagutzeco eta Iustoaren ikusteco, eta haren ahotic vozaren ençuteco. **15** Ecen testimonio içanen atzayo guiçon guciac baithara, ikussi eta ençun dituan gaucéz. **16** Orain bada cer berancen duc? Iaiqui adi eta batheyadi, eta chahu itzac eure bekatuac, launaren icena inuocaturic. **17** Guero guertha cequidan, ni Ierusalemara bihurtu nincenean, eta templean othoitz eguiten nengoela transporta bainendin spirituz. **18** Eta ikus bainençan ciostana, Lehiadi eta ilki adi fitetz Ierusalemetic, ecen eztié recibituren hic niçaz emanen drauean testimoniagea. **19** Eta nic erran neçan, launa, hec baceaquié ecen ni presoindeguira eçarten ari nincela eta açotatzen nituela synagoga gucietan hi baithan sinhesten çutenac. **20** Eta issurten cenean Esteben hire martyraen odola, ni-ere present ninduán, eta consentitzen nián haren hiltzean, eta beguiratzen nitían hura hiltzen çutenén arropác. **21** Eta harc erran cieçadan, Habil: ecen nic Gentiletara vrrun igorriren aut. **22** Eta ençuten çutén hura hitz hunetarano: orduan alcha ceçaten bere voza, erraiten çutela, Ken eçac Iurretic horrelacoa: ecen eztuc raçoin hori vici den. **23** Eta hec heyagoraz ceudela, eta bere arropác iharosten eta aierat errhautsa iraitzen çutela. **24** Mana ceçan Capitainac hura fortaleçara eraman ledin, eta ordena ceçan açoteaz examina ledin, iaiquin leçançát cer causagatic hala oihez leuden haren contra. **25** Bada hedéz estecatú çuten ondoan, erran cieçón aldean çayón Capitainari Paulec, Hauçu çarete Romaco den baten eta condemnatu eztenaren açotatzera? **26** Eta haur ençun çuenean Centenerac ioanic Capitainagana, conta cieçón hari, cioela, Ikussac cer eguiteco duán: ecen guiçon haur Romaco burgés duc. **27** Eta capitainac ethorric harenagana, erran cieçón, Erran ieçadac, eya hi Romaco burgés aicenez. Eta

harc erran ceçan, Bay. **28** Eta ihardets ceçan Capitainac, Nic somma handitan burgesia hori acquisitu diat. Eta Paulec dio, Eta ni iayo-ere burgés nauc. **29** Bertan orduan retina citecen harenganic hura examinatu behar çutenac: eta Capitainare beldur cedin, eçaguturic ecen Romaco burgés cela, eta ceren estecatú baitzuen. **30** Eta biharamunean segura iaiquin nahiz cer causagatic accusatzen licén Iuduéz, lacha ceçan estecaduretaric: eta mana ceçan, Sacrificadore principalac bil litecen, eta hayén conseillu gucia: eta ekarric Paul presenta ceçan hayén aitzinean.

23 Eta beguiac conseillua baitharát chuchenduric Paulec erran ceçan, Guiçon anayeác, nic conscientia on gucitan cerbitzatu vkan dut laincoa egun hunetarano. **2** Orduan Ananias Sacrificadore subiranoac mana citzan aldean çaiçconac, hura muthurren io leçaten. **3** Orduan Paulec erran cieçón, Cehaturen au hi laincoac, paret churituá: eta hi baihago Leguearen arauéz ene iugeatzeco, eta Leguearen contra manatzén duc ni ceha nadin? **4** Eta present ciradenéc erran ceçaten, laincoaren Sacrificadore subiranoa iniuriatzen duc? **5** Eta erran ceçan Paulec, Anayeác, ez naquian Sacrificadore subirano cela: ecen scribatua da, Eure populuaren princeaz eztuc gaiçqui erranen. **6** Eta iaiquin çuenean Paulec ecen partida bata cela Sadduceutaric, eta bercea Phariseutaric, oihez iar cedin conseillu, Guiçon anayeác, ni Phariseu naiz, Phariseu seme: hilén sperançáz eta resurreccioneaz ni accusatzen naiz. **7** Eta haur erran çuenean, eguin cedin seditione Phariseuén eta Sadduceuén artean: eta çathi cedin biltzarrea. **8** Ecen Sadduceuc erraiten dute eztela resurreccioneric, ez Aingueruric ez spirituric: baina Phariseuc bata eta bercea aithor dituzté. **9** Eta eguin içan cen heyagora handibat: orduan Phariseuén alde ciraden Scribác iaiquiric baciharducaten, erraiten çutela, Eztugu deus gaitzic eriden guiçon hunetan, baina baldin spiritubat edo Ainguerubat minçatu baçayó ezgaitecela laincoaren contra batailla. **10** Eta seditione handi eguin içanic, Capitainac beldurturic, heçaz Paul çathica ledin, mana ceçan gendarmesac iauts litecen hayén artetic haren harapatzera eta fortaleçara eramaitera. **11** Eta ondoco gauén launac, hari presentatzen çayola, erran cieçón, Paul, auc bihotz on: ecen nola testificatu baituc niçaz Ierusalemén, hala behar duc Roman-ere testificatu. **12** Eta arguitu cenean, Iuduetaric batzuc eguinic biltzarre eta vot maledictionerequin, lioitela, ezlutela ianen ez edanen Paul hil leçaqueteno. **13** Eta berroguey baino guezhiago ciraden consiurione haur eguin çutenac. **14** Hec ethorric Sacrificadore principaletara eta Ancianoetara, erran ceçaten, Vot eguin dugu maledictionerequin, deus eztugula dastaturen Paul hil duqueguno. **15** Orain bada çuec iaiquin eraci ieçoçue Capitainari, conseilluaren vorondatec bihar hura erekar dieçaçuela, harçaz cerbait hobequi eçagutu nahi bacinduté beçala: eta gu hura hurbil dadin baino lehen, prest gara haren hiltzera. **16** Baina Paulen arrebaren semea ençunic celatác, ethor cedin, eta sarthuric fortaleçara conta cieçón Pauli. **17** Eta Paulec Centeneraric bat beregana deithuric, erran cieçón, Guiçon gazte haur eramac Capitainagana, ecen badic cerbait hari erran beharric. **18** Harc bada hura harturic eraman ceçan Capitainagana, eta

erran ceçan, Paul presonerac beregana deithuric othoitz eguin dirautac, guiçon gazte haur hiregana ekar neçan, ceinec baitu cerbait hiri erran beharric. **19** Eta Capitainac hura escutic harturic, eta appart retiraturic galde eguin cieçón, Cer duc niri erran beharric? **20** Eta harc erran ceçan, luduéc ordenatu dié hiri othoitz eguitera, bihar Paul consellura igorri deçán, hobequiago cerbaitez informatu nahi balirade beçala harçaz: **21** Baina hic eztieceala accorda: ecen hayén artecoric berroguey guiçon baino guehiago haren celata diaudec: vot eguinic maledicionezco penán, ez tutelata ianen ez edanen hura hil duquiteino: eta orain prest diaudec, hic cer promettaturen drauèan beguira. **22** Capitainac bada igor ceçan guiçon gaztea, hari manaturic, nehori ezlerron nola gauça hauc hari dclaratu cerauzcan. **23** Eta deithuric bi Centenér erran cieçén, Eduquitzaçue prest ber-ehun gendarmés Cesarearano ioaiteco, eta hiruroguey eta hamar çamaldun, eta ber-ehun archer, gauaren heren oreneco. **24** Eta den abre prestic, igan eraciric Paul salburic eraman deçatençát Felix gobernadore handiagana. **25** Eta scriba cietzon letra batzu tenor hunetacoric, **26** Claude Lysiasec Felix gobernadore guiczco excellentari, salutacione. **27** Guiçon haur luduéz hatzamana, eta ia heçaz hiltzeco cegoela, ethorric garniçoinarequin edequi diraeat, eçaguturic ecen Romaco burgés cela. **28** Eta iaquin nahiz cer causagatic accusatzen lutén, eraman vkan diat hayén consellura. **29** Cein eriden baitut accusatzen cela berén Legueco questionéz, eta herioric edo presoinic merci luen hoguenic batre etzuela. **30** Eta aduertitu içanic guiçon huni luduéz eguiten çaiczan celatéz, bertan igorri vkan diát hiregana: manamendu eguinic accusaçaley-ere, hunen contrereco dituzten gauçac hire aitzinean erran ditzaten. Vngui aicela. **31** Gendarmeséc bada hæy manatu içan çayen beçala, Paul harturic eraman ceçaten gauaz Antipatrísera. **32** Eta biharamunean vtziric çamaldunac harequin loacençát, itzul citecen fortaleçara. **33** Eta hec Cesareara ethorric eta Gobernadore handiari letrác emanic, Paul-ere haren aitzinera presenta ceçaten. **34** Eta iracurri cituenean Gobernadore handiac letrác, eta cer prouinciataco cen hura interrogatu çuenean, eta eçaguturic ecen Ciliciaco cela: **35** Ençunen aut dio, hire accusaçaleac-ere ethorri diratenean. Eta mana ceçan Herodesen palatioan beguira ledin.

24 Eta borz egunen buruán iauts cedin Ananias Sacrificadore subiranoa Ancianoequin, eta Tertulle deitzen cen orator batequin: hec compari citecen Gobernadore handiaren aitzinean Paulen contra. **2** Eta Paul deithu içanic, Tertulle has cedin accusatzen, cioela, **3** Felix guiczco excellentéa eçagutzen diagu esquer gucirequin gauça gucietan eta leku gucietan, ecen guc ardietsi dugula baque handia hiçaz, eta eure prouidentiaz populu hunetan eguin dituan ordenança onéz. **4** Baina luçaquiago eduqui ezeçadan, othoitz eguiten drauat ençun gaitzán gutibat eure ontassunagatic. **5** Ecen eriden diagu guiçon pestilentioso haur seditione althchatzen drauela ludu guciey mundu orotan, eta Nazarenoén sectaren buru dela: **6** Cein templearen profanatzen-ere enseyatu içan baita, eta hatzamanic nahi vkan diagu gure Leguearen araeuz iugeatu. **7** Baina ethorric Lysias capitainac bortcha handirequin edequi vkan diraucuc gure escuetaric. **8**

Haren accusaçaleac hiregana ethor litecen manaturic: beraganic ehorrec informacione eguinic iaquin ahal ditzaquec gauça guciac, ceineçaz guc hori accusatzen baitugu. **9** Eta consenti ceçaten luduec-ere, erraiten çutela, gauça hauc hala liradela. **10** Baina ihardets ceçan Paulec, Gobernadore handiac minça ledin hari keinu eguinic, Ceren baitaquit anhitz vrthe duela natione hunen iuge aicela, gogoticoago neure buruáz ihardestén diát: **11** Ikussiric ecen hic eçagut ahal decaqueala nola hamabi egun baino guehiago eztraden, igan mincetic lerusalemara, adoratzera. **12** Eta eznie templean eriden nehorequin disputatzen ari naicela, edo gende biltzen, ez synagoguean, ez hirian: **13** Eta ecin phoroga citzaqueé ni orain accusatzen nauten gauçac. **14** Baina haur aithortzen drauät, ecen secta deitzen duten bide haren araeuz, hunela dudala neure aitén laincoa cerbitzatzen, sinhesten ditudalaric Leguean eta Prophetetan scribatuac diraden gauça guciac. **15** Eta sperança dudalaric laincoa baithan, içanen dela hilén resurreccionea, hambat iustoena nola iniustoena, ceinen beguira berac-ere baitaude. **16** Halacotz penare eçarten diát, conscientiá dudan laincoagana eta guiçonetara trebucu gabe bethiere. **17** Eta anhitz vrtheren buruán, ethorri içan nauc neure nationera elemosyna eta oblatione eguitera. **18** Ordu hartan eriden nié purificatua templean, ez ordea gendetzerequin, ezeta tumulturequin, Asiaco ludu batzuc. **19** Ceinéc behar baitzutén hire aitzinean comparitu, eta ni accusatu, baldin deus ene contra baçutén. **20** Edo hauc beróc erran beçate baldin cerbait gaichtaqueria eriden baduté nitan, ni conselluan presentatu içan naicenean. **21** Hayén artean nengoela oihu eguin nueneco voz bakoitz haur baicen, Hilén resurreccioneaz ni accusatzen naiz egun çueçaz. **22** Gauça hauc ençunic, Felixec igor citzan hec berce aldi batetarano, cioela, Secta horrez cer den diligentiçquiago eçagutu duquedanean, Lysias capitaina iautsi datenean, ossoqui eçaguturen duquet çuen eguitecoa. **23** Eta mana ceçan Centenerbat, beguira ledin Paul eta largoan eçar ledin, eta nehore ez leçan empatcha haren eçagunetaric haren cerbitzatzetic edo harengana ioaitetic. **24** Eta cembaitraibit egunean buruán, Felixec ethorric Drusilla bere emaztearequin, cein baitzén ludaca, erekar ceçan Paul, eta ençun ceçan hura minçatzen Christ baitango fedeaç. **25** Eta nola hura disputatzen baitzén iustitiáz, eta temperantiáz, eta içateco den iudicioaz, spantaturic Felixec ihardets ceçan, Oraingotz habil, eta aicinaric dudanean deithuren aut. **26** Berahala escun gainean sperança çuelaric ecen Paulec cerbait diru emanen ceraucala, larga leçançat halacotz-ere maiz erekaten çuen eta minçatzen cen harequin. **27** Eta bi vrtheac complitu ciradenean, har ceçan successor Felixec Porcius Festus: eta placer eguin nahiz luduey Felixec vtzi ceçan Paul presonér.

25 Festus bada prouincian sarthuric hirur egunen buruán ioan cedin lerusalemara Cesarearic. **2** Eta compari citecen haren aitzinean Sacrificadore subiranoa eta luduén arteco principalenac Paulen contra, eta othoitz eguiten ceraucaten. **3** Fauore esquez ceudela haren contra, hurá erekar leçançát lerusalemara: celata çaiczolaric hura bidean hil leçatençat. **4** Eta Festusec ihardets ceçan, vngui beguiratua içanen cela Paul Cesarean, eta bera sarri haraco licela. **5** Bada çuetaric

(dio) ahal ditecenac, elkarrequin iauts bitez, eta baldin cembeit hoguen guiçon haur baiñhan bada accusa beçate. **6** Eta hamar egun baicen hayén artean egon gaber, iauts cedin Cesareara: eta biharamunean iarric iudicioco alkian, mana ceçan Paul erekar ledin. **7** Hura hara ethorri cenean ingura ceçaten Ierusalemec iautsi içan ciraden Iuduéc accusatione anhitz eta piçuric ekarten çutela Paulen contra, cein ecin phoroga baitzitzaqueizten: **8** Ihardesten çuelaric Paulec, ecen deusetan ezluela faltatu Iuduén Leguearen contra, ez templearen contra, ez Cesaren contra. **9** Baina Festusec atseguin eguin nahiz Iuduey, ihardesten ceraucala Pauli, erran ceçan, Nahi aiz Ierusalemera igan eta han gauça hauçaz iugeatu ene aitzinean? **10** Eta erran ceçan Paulec Cesaren iudicioco alki aitzinean niagoc, non behar bainaiz iugeatu. Iuduey deusetan ez tiraueat iniuriaric eguin, hic-ere vngui daquián beçala. **11** Ecen baldin gaizquiric eguin badut, edo deus herio mereci duenic accommettitu badut, eztiát hiltzera refusatzen: baina baldin horiéc accusatzen nautenetic deus ezpada, nehoc horiéc ecin eman nieçaqueec: Cesargana appellatzen nauc. **12** Orduan Festusec conseilluarequin miñçaturic, ihardets ceçan, Cesargana appellatu aiz? Cesargana ioanen aiz. **13** Eta cembeit egunen buruán Agrippa reguea eta Bernice iauts eitecen Cesareara Festusen salutazera. **14** Eta anhitz egun han egonic Festusec Regueri aippa cieçón Paulen eguitecoa, erraiten çuela, Guiçon-bat vtzi içan duc Felixez presoner: **15** Ceinen causaz, ethorri nincenean Ierusalemera, compari baitzitecen Sacrificadore principalac eta Iuduén Ancianoac, haren contra condemnatione requeritzen çutela. **16** Eta ihardetsi diraeat, ez tutelala Romanoéc costuma nehoren heriotara Iuiratzeco, accusatzen denac bere accusaçaleac aitzinean ditueeno, eta defendatzeco leku har deçaqueeno hoguenaz. **17** Bada huna ethorri ciradenean, luçamenduric batre gabe, biharamunean iudicioco alkian iarric, mana nieçán ekar ledin guiçona. **18** Haren accusaçaleac han present ciradela, etzeçateán hoguenic batre ekar, nic vste nuenaren gainean. **19** Baina questione batzu citiztean haren contra berén superstitioneaz, eta edocein Iesus hilic vici licela Paulec segurutzen çuen batez. **20** Eta nic, halaco questioneaz eguitecotan içanez, erran nieçoán, eya nahi licenez Ierusalemera ioan, eta han iugea ledin gauça hauçaz. **21** Baina ceren appella baitzedin reserua ledinçát Augustoren eçagutzera, mana nieçan beguira ledin hura igor neçaqueno Cesargana. **22** Agrippac orduan erran cieçón Festusi, Nahi ni quec neurorre- ere guiçona ençon. Eta harc, Bihar, dio, ençunen duc. **23** Bada biharamunean ethorri ciradenean Agrippa eta Bernice pompa handirequin, eta sarthu ciradenean audiencián capitainequin eta hirico gendé autoritatezcoeqin: Festusen manamenduz erekar cedin Paul. **24** Eta Festusec dio, Regue Agrippá, eta hemen Iuduey çareten guciác, badacussaçe guiçon haur, hunez Iuduén compainia gucia miñçatu içan çait hambat Ierusalemen nola hemen, heyagoraz, hunec ez tuela guehiagoric vici behar. **25** Baina nic eriden dut, deus hunec ez tuela eguin herio mereci duenic: badaric-ere bera Augustogana appellatu denaz gueroz, deliberatu dut harengana igortera. **26** Huneçaz cer seguric scriba dieçodan iaunari ez tut. Halacotz ekarri vkan dut çetara, eta principalqui hiregana, regue Agrippá, informatione eguinic

cer scriba dudançát. **27** Ecen ez tala raçoinic irudi daut, presoner baten igortea, eta haren contrataco hoguenac ez titecen notifica.

26 Agrippac orduan Pauli erran cieçón, Permettizen çaic eure buruägatic miñçatzea. Orduan Paul escua hedaturic has cedin raçoin emaiten, cioela, **2** Regue Agrippá, dohatsu neure buruá estimatzen diat ceren egun hire aitzinean ihardetsi behar baitut, Iuduez accusatzen naicen gauca guciez **3** Principalqui ceren baitaquit eçagutzen dituala Iuduén artean diraden costuma eta questione guciac: halacotz othoitze eguiten drauat, patientqui ençon neçan. **4** Bada ene vicitze gaztetassunetic eraman dudana den becembatean, eta ceric lehen hatsetic içan den ene nationean Ierusalemen, badaquite Iudu guciéc: **5** Lehendanic eçaguturic (baldin testificatu nahi baduté) nola neure aitzineaco adanic gure religioneco secta gucizco excellentean araeuz vici içan naicen Pariseu. **6** Eta orain Iaincoaz gure aitey eguin içan çayen promesseco sperañaren causaz, iudicioan accusaturic nago. **7** Promes hartara gure hamabi Ieinuec ardura gau eta egun Iaincoa cerbitzatzén dutela helduren diradela sperança duté, cein sperañaz (o Regue Agrippá) Iuduéc ni accusatzen bainaute. **8** Cer? sinhets ecin daitenetic daducaçe çuec baiñhan, Iaincoac hilac resuscitatzen dituela? **9** Eta niçaz den becembatean irudi içan çait ecen Iesus Nazarenoren icenaren contra resistentia handi eguin behar nuela: **10** Eta eguine- er badut Ierusalemen: eta anhitz saindu nic presoindeguietan enserratu vkan dut, Sacrificadore principaleric bothere vkanic: eta nehoc hiltzen cituenean neure sententiá emaiten nuen. **11** Eta synagoga gucietan maiz punitzen nituela bortchatzen nituen blasphematzera: eta sobera minthuric hayén contra, persecutatzen nituen hiri arrotzetarano. **12** Dembora hartan Damascerat-ere ioaiten nincela Sacrificadore principalén botherearequin eta commissionearequin. **13** Egunaren erdian, o Regué, bidean ikus nieçán cerutico arguibat iguzquiarena baino claroagoric, arguitzen guentuela ni eta enequin bidean ioaiten ciradenac. **14** Eta gu guciac eroriric Iurrera, ençon nieçán vozbat niri minço çaitadala, eta ciostala Hebraicoén lengoagez, Saul, Saul, cergatic ni persecutatzen nauc? gogor duc hiretaco akuloén contra ostico eguitea. **15** Nic orduan erran nieçán, Nor aiz launa? Eta harc erran cieçadán, Ni nauc Iesus hic persecutatzen duana. **16** Baina Iaiqui adi, eta ago çutic eure oinén gainean: ecen hunegatic aguertu natzaic, ordena ençadançat ministre eta ikussi dituán eta aguerturen natzayán gauen testimonio: **17** Idoquiten audalaric populu horretaric eta Gentiletaric, ceinetara orain igorten baiñhat, **18** Irequi ditzançat hayén beguicac, conuerti ditecençát ilhumbetic arguira, eta Satanen botheretic Iaincoagana, recebi deçatençát bekatuen barkamendua, eta çorthea sanctificatuén artean, ni baiñhango fedeaz. **19** Hunegatic, o Regue Agrippá, ez nitzayoc desobedient içan cerutico visioneari. **20** Baina Damascen ciradenean lehenic, eta Ierusalemen, eta Iudeaco comarca gucian ciradenean, guero Gentiley-ere predicatu diraeat emenda litecen eta conuerti Iaincoagana, obrác eguiten Iutzeltaric emendamendutaco digneac. **21** Causa hunegatic Iuduac ni templean hatzamanic enseyatu içan dituc ene hiltzen: **22** Baina Iaincoaren aiutaz aiutatu içanic irauñ diát egungo egunerano,

testificatzen drauèdala hambat chipiey nola handiéy, eta deus erraiten eznuela Prophetéc eta Moysesec ethorteco ciradela aitzinetic erran dutén gauçaric baicen: **23** Ecen behar cela Christec suffri leçan, eta hilén resurrectioneco lehena licén, ceinec populu huni eta Gentiley arguia denuntiatu behar baitzerauen. **24** Eta gauça hauc bere defensatan erraiten cituela Festusec ocengui erran ceçan, Çoratu aiz Paul, letretaco iaquin handiac çorätzen au. **25** Eta Paulec, Eznauc çorätzen, dio, Festus gucizco excellentea, baina eguiazco eta adimendu onetaco hitzac erraiten citiát. **26** Ecen baceaquizquic gauça hauc Reguec, ceinen aitzinean minço-ere bainaiz frangoqui: ceren estimatzen baitut gauça haurtic ezteela deus harc eztaquianic: ecen gauça haur eztuc çokoan eguin içan. **27** O regue Agrippá, sinhesten dituc Prophetac? baceaquiat ecen sinhesten dituala. **28** Eta Agrippac erran cieçón Pauli, Hurrensu gogatzen nauc Christino eguin nadin. **29** Orduan Paulec erran ceçan, laincoa baithan desir niqvec bay hurrensu bay choil, ez hi solament, baina ni egun ençuten nauten guciac-ere eguin cindeitzen halaco, nolaco ni bainaiz, estecaillu hauc salbu. **30** Eta gauça hauc harc erran cituenean, iaiqui cedin Regue, eta Gobernadoreta, eta Bernice, eta hequin iarri içan ciradenac. **31** Eta appartatu ciradenean bere artean minço ciraden, cioitela, Deus herio edo presoindegui mereci duen gauçaric eztu eguiten guiçon hunec. **32** Eta Agrippac Festusi erran cieçón, Larga ahal cieitean guiçon haur baldin appellatu içan ezpaliz Cesargana.

27 Ordenatu içan cenean gu Italiarát embarcaturen guenela, eman cietzoten bay Paul bay berce presonér batzu lulo deitzen cen Centener Augustoren bandaco bati. **2** Eta iganic Adramytteco vnci batetara, Asiaco comarquetara ioaitera parti guentecen, eta gurequin cen Aristarche Macedo Thessaloniceanoa. **3** Eta ondoco egunean arriua guentecen Sidonera, eta lulioc humanoqui Paul tractaturic, permiti ceçan adisquidatarat ioanic, heçaz tracta ledin. **4** Guero handic partituric Cyre beherera io gueneçan, ceren haice crenreac batiziraden. **5** Eta Ciliciaren eta Pamphiliaren aurkan den itsassora iraganic, ethor guentecen Myra Lyciaco hirira. **6** Eta han Centenerac eridenic Alexandriaco vnci Italiarát ioaiten cen-bat, hartara sar eraci guençan **7** Eta anhitz egunez baratch ioaiten guenela, eta nequez Gnidaco aurkara helduric, haiceac permettizen etzeraucularic, iragan guentecen Creta beherera Salmonen aurkán. **8** Eta nequez hura iragaiten guendueta, ethor guentecen Portu-ederrac deitzen den leku batetara, ceinen aldean baitzén Laseaco hiria. **9** Eta ceren anhitz dembora iragan baitzén, eta ia vrean ioaiteta perilós, ceren ia barura-ere iragan baitzén, conseillatzen cituen Paulec, **10** Ciostela, Guiçonác, badacussat ecen itsassoan ioaiteta ez solament cargaren eta vnciarene, baina gure vicién-ere peril eta calte handirequin içanen dela. **11** Baina Centenerac sinhestenago çuen gobernaçalea eta pilotua, ecen ez Paulec erraiten cituen gauçác. **12** Eta ceren portua ezpaizten leku onean neguären iragaiteco, guehiagoac opinionetaco ciraden handicere partizera, nehohere Phenicera arriua ahal litezquenez, han neguären iragaiteco, cein baita Africaco eta Choroco haiceari dagocan Cretaco portubat. **13** Orduan egu-erdi haicea emequi

altchatzen hassiric, bere intencionean complimenduan ciradela vstecz, partituric, costabazterca ceçaten aldetsuaz Creta. **14** Baina handic sarrisco altcha cedin harenganaco aldetic haice tempestateçu Euroclydon deitzen den-bat. **15** Eta vncia haiceaz eraman içan cenean, hala non contra ecin ioan baitzaiten, haiceari vncia abandonnaturic eramaiten guenén. **16** Eta Clauda deitzen den islató baten beherera iragan guenenean, nequez batelaren iabe içan ahal guenen. **17** Hura tiraturic marineréc remedio guciac bilhatzen cituztén, vncia beheretic hersturic: eta Syrtera eror beldurrez, velác erautsiric, berahala eramaiten ciraden. **18** Eta ceren tempestate handiz tormentatzen baiquenén biharamunean egoizte eguin ceçaten **19** Guero hereneco egunean gueuroc gure escuz vncico apparailua egotz gueneçan. **20** Eta nola ez iguzquiric ez içarric anhitz egunez ezpaiztequigun aguer, eta tempestate handiac hertsen baiquentuen guehiagoric salua ahal guentezquelaco sperança gucia gal gueneçan. **21** Baina dembora lucez ian gaberic egon içan ciradenean, orduan çutic Paulec hayén artean, erran ceçan, O guiçonác, behar cequetequen ni sinhetsiric Cretatic ezquinén partitu, eta ihes eguin peril eta calte huni. **22** Baina orain exhortatzen çaituztét çaretan bihotz onetaco, ecen çuetaric baten-ere gaitzeric ezta içanen, vnciarenic baicen. **23** Ecen presentatu içan da ene aitzinean gau hunetan laincoaren Aingueruá, ceinena bainaiz ni, eta cein cerbitzatzen baitut, **24** Ciostala, Paul, eztuala beldurric, Cesari presentatu behar atzayó: eta horrá, eman drauzquic laincoac hirequin vncian diraden guciac. **25** Hunetacotz bihotz on auçue, guiçonác: ecen sinhesten dut laincoa, nola niri erran içan baitzait hala içanen dela. **26** Baina cembeit islatara egotzi behar gara. **27** Bada hamalaurgaren gauá ethor cedinean, hara huna erabilten guenela itsas Adriaticoan, gauären erditsuan, estima ceçaten marineréc, ecen hurbiltzen litzeyela cembeit comarca. **28** Baina plomua hundarrera egotziric, eriden ceçaten hoguey braça, eta handic appurbat guibeleraturic, eta berriz plomua hundarrera egotziric, eriden ceçaten hamaborz braça. **29** Eta beldurrez leku gaitzetara eror litecen laur angura vnci guibeleitic egotziric, desiratzen çutén eguna ethor ledin. **30** Eta marinerac vncitic ihes eguin nahiz çabiltzala, batela itsassora erautsiric, aleguia hec angurác vnci aitzinetic hedaturen. **31** Erran cieçón Paulec Centenerari eta gendarmesey, Baldin hauc vncian ezpadaude, çuec ecin salua çaittezquete. **32** Orduan gendarmeséc ebaqui citzaten batelaren kordác, eta vtzi ceçaten beherera erortera. **33** Eta arguiaren gainera exhortatzen cituen Paulec guciac, ian leçaten, cioela, Egun haur da hamalaurgarrena, baruric beha çaudetela eta deus hartu eztuçuela. **34** Hunegatic exhortatzen çaituztet har deçaçuen iatera: ceren haur çuen emparatzeari appertenitzen baitzayo: ecen çuetaric baten-ere burutic bilobat ezta galduren. **35** Eta gauça hauc erranic, eta oguia harturic gratiác renda cietzón laincoari gucién aitzinean: eta hautsiric, has cedin iaten. **36** Eta guciéc bihotz harturic, har ceçaten hec-ere iateco. **37** Eta baguinén arima guciac vncian, ber-ehun eta hiruroguey eta hamassey. **38** Eta viandaz resasiaturic, arind ceçaten vncia, ogui-bihia itsassora egoizten lutela. **39** Eta eguna ethorri cenean, herria etzeçaten eçagut: baina portu itsas adar çuen bati ohart cequizquión, hartara, eguin albalute, vncia

egotzi aier ciraden. **40** Eta angurác althaturic itsassoari vncia abandonna cieçotén, gobernailén iunctadurac-ere lathaturic, eta haiceari vela althaturic, tiratzen ari ciraden costara. **41** Baina eroriric bi vr lasterrec encontru eguiten çuten leku batetara, trebuca cequién vncia: eta vnci aitzinea landaturic tinc cegoen: eta vnci guibela hausten cen baguén botherez. **42** Orduan gendarmesén conseillua cen presonerén hiltzera, beldurrez cembeit igueri saluaturic itzur ledin. **43** Baina Centenerac Paul emparatu nahiz, harçara citzan conseillu hartaric, eta mana ceçan igueri ahal laiditenac, bere buruác egotziric lehenic, lurrera empara litecen: **44** Eta berceac, batzu taula gaintetan, batzu vnci çapoetan: eta halatan eguin cedin guciac salburic empara baitzitecen lurrera.

28 Eta salburic emparatu ciradenean, eçagut ceçaten orduan ecen islá Malte deitzen cela. **2** Eta Barbaroéc humanitate handi eguin cieçagutén: ecen sua vizturic recebi guençaten gu guciac, gaineancen çaicun vriagatic, eta hotzagatic. **3** Bildu çuenean bada Paulec cembeit sirmendu appur, eta eçarri cituenean sura, viperebat beroaren causaz ilkiric lot cequiön escutic. **4** Eta ikussi vkan çutenean Barbaroéc dilindoca bestia haren escutic, elkarric ciotsaten, Falta gabe guiçon haur guicerhaile da, cein itsassotic, emparaturic mendequioac ezpaitu permetitzen vici den. **5** Baina harc bestia sura iharroriric etzeçan minic har. **6** Eta hec beha ceuden noiz hant leiten, edo subitocui hilic eror leiten: baina luçaqui beha egon içan ciradenean, eta çacussatenean calteric batre etzayola ethorten, proposa cambiaturic erraiten çutén, lainco cela hura. **7** Eta ciraden leku hartan islaco principal Publio deitzen cenaren possessioneac, ceinec gu recebituric, hirur egunez benignocui logea baiquençan. **8** Eta guertha cedin Publioren aita baitzatan helgaitéc eta sabeldarçunac çaducata: hura baithara Paul sar cedin, eta othoitz eguinic, eta escuac haren gainean eçarriic senda ceçan. **9** Bada haur eguin eta, islaco berce eritassunic çutenac-ere ethorten ciraden eta sendatzen. **10** Hec-ere ohore handi eguin cieçagutén, eta embarcatzeracoan behar cenaz forni guençaten. **11** Eta hirur hilebetheren buruån embarca guentecen Alexandriaco vnci islán neguá iragan çuen batetan, ceinec baitzituen enseñatatzat Castor eta Pollux. **12** Eta Syracusara arriuaturic, han egon guentecen hirur egun. **13** Handic inguru eguinic arriua guentecen Rhegera: eta egun-baten buruån eguerdi haicea iaiquiric, bigarren egunean ethor guentecen Puzolera: **14** Han anayec eridenic, othoiztu içan guenén egoitera hequin çazpi egun: eta hala ethor guentecen Romara. **15** Handic anayec gure berriac ençunic bidera ilki cequizquigon Appioren merkaturano, eta Hirur botiguetarano: hec ikussi cituenean Paulec, laincoari esquerrac rendaturic courage har ceçan. **16** Eta ethorri içan guenenean Romara, Centenerac eman cietzón capitain generalari presonerac: baina permiti cequiön Pauli bere gain egoitera, hura beguiratzen çuen gendarmesarequin. **17** Hirur egunen buruån dei citzan Paulec ludu principalac: eta bildu ciradenean erran cieçén, Guiçon anayeác, nic deus eguin ezpadut-ere populuaeren contra edo aitéen costumén contra, Ierusalemen presoneré eguin içanic liuratu içan naiz Romanoén escuetara: **18** Ceiné examinatú nendutenean largatu nahi vkan bainendutén, ceren heriotaco hoguenic batre

nitan etzén. **19** Baina luduac contrastatzen ciradenaren gainean, ecin berce Cesargana appellatu içan naiz: ez neure nationea cerçaz accusa deçadan dudalacotz. **20** Causa hunegatic bada deithu çaituztet, ikus cinçatedan eta minça nenguicuençát: ecen Israeleco sperançaren causaz cadena hunez inguratua nago. **21** Eta hec erran cieçotén, Guc ez letraric recebitu diagu hiçaz ludeatic: ez ethorric anayetaric nehorc denuntiatu dic edo erran deus hiçaz gairquiric. **22** Baina nahi diagu hireganic ençun cer irudi ceyán: ecen secta horrez den becembatean, baceaquigu ecen leku gucietan nehor contrastatzen çayola. **23** Eta assignatu vkan ceraucatenean eguna, ethor citecen harengana ostatura anhitz: eta testificationerequin declaratzen cerauen laincoaren resumá, eta eracusten cerautzén lesusez diraden gauçac, hambat Moysesen Leguetic nola Prophetetic goicetic arratserano. **24** Eta batzuc sinhesten citutzén erraiten ciraden gauçac, baina bercéc etzituzten sinhesten. **25** Eta elkarren artean accord etziradenaren gainean, parti citecen, Paulec hitz haur erran eta, Segurqui vngui Spiritu saindua minçatu içan çaye Esaiás prophetáz gure Aitey, **26** Ciuela, Habil populu horrengana, eta errac, Ençutez ençunen duçue eta eztuçue adituren: eta dacussaçuela ikussiren duçue eta etzaiquiete oharturen. **27** Ecen guicendu da populu hunen bihotza, eta behariez gothorqui ençun vkan duté, eta bere beguic ertsi vkan ditutzé: beguiez ikus, eta behariez ençun, eta bihotzez adi ez teçatençát, eta conuerti ez titecen, eta senda ez titzadan. **28** Iaquie bada çuec ecen Gentiley igorri içan çayela saluagarri haur, eta hec ençunen dutela. **29** Eta gauça hauc erran cituenean, ilki citecen luduac, bere artean disputa handi çutela. **30** Baina egon cedin Paul bi vrthe complituric bere ostatu alocatuan: eta recebitzen cituen harengana ethorten ciraden guciac: **31** Predicatzén çuela laincoaren resumá, eta iracasten cituela Iesus Christ launaz diraden gauçac, minçatzeo hardieça guciquin, nehorc empatchuric eguin gabe.

Erromatarrei

1 PAVLEC Iesus Christen cerbitzariac Apostolu içatera deithuac, laincoaren Euangelioaren predicatzeco bereciac. **2** (Cein lehendanic bere Prophetéz Scriptura sainduetan laincoac promettatu vkan baituzen) **3** Bere Seme haraguiac den becembatean David-en hacitic eguinaz, **4** Sanctificationetaco Spirituaz den becembatean hiletarico resuscitattez laincoaren Seme botheretsuqui declaratuaz, Iesus Christ gure launaz: **5** Ceinaganic recebitu baitugu gratia eta Apostolutassuna fedea obedi dadinçat, Gentil guciac baithan haren icenean: **6** Ceinén artean quec-ere deithu içan baitzarete Iesus Christgana. **7** Roman çareten guciy, laincoaren onhetsiy, saindu içatera deithuey: Gracia dela çuequin eta baquea gure lainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **8** Lehenic behinçat esquer draucat neure laincoari Iesus Christez çuen giocgatic, ceren çuen fedea famatzen baita mundu orotan. **9** Ecen laincoa dut testimonio (cein cerbitzatzen baitut neure spirituan bere Semearen Euangelioan) ecen paussu gabe çueçaz memoria eguiten dudala: **10** Bethiere neure orationetan othoitze eguinez, baldin cerbait maneraz noizpait-ere bide moldezcoric eman badaquit laincoaren vorondatez, çuetara ethor nadin. **11** Ecen çuen ikusteco desir handia dut, cembeit dohanic spirituál parti deçaçuedançaçat, çuen confirmatzeco: **12** Erran nahi dut, çuen eta ene elkarrequilaco fedezaz consola nadiçat. **13** Ez tut bada nahi ignora deçaçuen, anayeac, ecen anhitzetan çuetara ethortera deliberatu dudala (baina empatchatu içan naiz orairandano) cembeit fructu nuençat çuetan-ere, berce Gentiletan-ere beçala. **14** Çordun naiz hambat Grecoetara nola Barbaroetara, hambat çuhurretara nola ignorantetara. **15** Bada, nitan den becembatean prest naiz çuey Roman çaretenoy-ere euangelizatzer. **16** Ecen eznaiz ahalque Christen Euangelioaz: ceren laincoaren botherea baita, sinhesten duen guciaren saluamendutan, Iuduaren lehenic eta guero Grecoaren. **17** Ecen laincoaren iustitiá hartan eracusten da fedetic federa: scribatua den beçala, Iustoa fedez vicio da. **18** Ecen laincoaren hirá claroqui eracusten da cerutic, eguiá iniustitiatan daducaten guixonén infidelitate eta iniustitia ororen contra: **19** Ceren laincoaz eçagut ahal daitena manifest baita hetan: ecen laincoac hæy manifestatu vkan draue. **20** Ecen haren gauça inuisibleac (hala nola haren bothere eternala eta diuinitatea) munduaren creationetic ikusten dirade, gauça creatu hautaric consideratzen diradenean: excusa gabe diradençat. (aídios g126) **21** Ceren laincoa eçagutu vkan dutenaren gainean, ezpaitute lainco beçala glorificatu, ez regratiatu: baina vano eguin içan dirade bere discursuetan, eta hayén bihotz adimendu gabea ilhumbez bethe içan da. **22** Bere buruac çuhur eguiten cituztelaric erho eguin içan dirade. **23** Ecen cambiatu vkan duté lainco incorruptiblearen gloriá, guixon corruptiblearen imaginatara, eta hegaztinén, eta laur oinetaco bestién, eta herrestez ebiltzen diradenén imaginatara. **24** Halacotz laincoac-ere abandonnatu vkan ditu hec berén bihotzetaco guthicietara, satsutassunera, bere gorputz propriy itsusgoa eguitera elkarren artean: **25** Nola laincoaren eguiá gueçurretara cambiatu vkan baituté, eta adoratu baitituzté eta cerbitzatu creaturác, vtziric

Creaçalea cein baita eternalqui benedicatua, Amen. (aión g165) **26** Halacotz bada abandonnatu vkan ditu laincoac itsusgoatoco affectionetara: ecen hayén emaztec-ere cambiatu vkan duté vsança naturala natura contra denera: **27** Eta halaber arrac-ere, vtziric emaztén vsança naturala, berotu içan dirade bere guthicián bata berceagana, arrac arrarequin infamiatoco gauçac eguiten cituztela, eta berac baithan recebitzen lutela bere hoguenaren recompensa behar cen beçalacoa. **28** Eta nola ezpaituté conturic eguin laincoaren eçagutzetan eduquitera: hala abandonnatu vkan ditu laincoac iugemendu guciaren gurena den spiritu batetara: bide ez tiraden gauçén eguitera: **29** Iniustitia guciac betheac, paillardicaz, gaichtaqueriaz, auaritiac, malitiac: inuidiaz betheac, guicerhaitecaz, guduz, enganioz, conditione gaichtoz: **30** Rapportari, gaitzerraila, laincoaren gaitzesle, iniuriacale, vrgulutsu, vantari, gaitz-erideile, aitamén desobedient: **31** Adimendu gabe, pactoén hautsle, affectione natural gabe, appacega ecin daitezquen beçalaco, misericordia gabe. **32** Ceinéc laincoaren çucena eçagutu badute-ere (nola halaco gauçac eguiten dituztenéc, herio mereci dutén) ez tituzté eguiten solament, baina are halacoric eguiten dutenac fauoratzen dituzté.

2 Halacotz excusa gabe aiz o guixoná, nor-ere baitaiz berceac iugeatzen dituana: ecen hunez beraz ceren iugeatzen baituc bercea, eure buruá condemnatzen duc: ikussiric ecen iugeatzen ari aicenorrec, gauça beçac eguiten ditua. **2** Eta badaquigu ecen laincoaren iugemendua eguiaren araura dela halaco gauçac eguiten dituztenén gainean. **3** Eta vste duc, o guixon halaco gauçac eguiten dituztenac iugeatzen dituaná, eta eurorrec hec eguiten, ecen hi itzuriren atzayola laincoaren iugemenduari? **4** Ala haren benignitatearen eta patientiaren eta iguriquite lucearen abrastassuna menospreciatzen duc: eçagutzen ez tualaric ecen laincoaren benignitateac emendamendutara deitzen auèla? **5** Baina eure gogortassunaren eta bihotz vrriquimendu gabearan araura, hiraz thesaur eguiten draucac eure buruári hiraren eta laincoaren iugemendu iustoaren declarationeco egunecotzat. **6** Ceinec rendaturen baitrauca, batbederari ceini bere obrén araura: **7** Hala nola, vngui eguitezco irauterequin gloria eta ohore eta immortalitate bilhatzen duteney, vicitze eternala: (aiónios g166) **8** Baina reuoltari diradeney, eta eguiari behatzen etzaizcone, baina iniustitia obeditzen duteney, rendaturen çaye indignatione eta hira. **9** Tribulatione eta herstura gaichtaqueria eguiten duen guixon guciaren arimaren gainera, Iuduarenera lehenic, guero Grecoarenera-ere. **10** Baina gloria eta ohore eta baque vngui eguiten duen guciari, Iuduari lehenic, guero Grecoari-ere. **11** Ecen ezta personén acceptioneric laincoa baithan. **12** Ecen Leguea gabe bekatu eguin duten guciac, Leguea gabe galduren-ere dirade: eta Leguean bekatu eguin duten guciac, Legueaz iugeaturen dirade. **13** (Ecen ez tirade Leguea ençuten dutenac iusto laincoa baithan: baina Leguea eguiten dutenac iustificaturen dirade. **14** Ecen ikussiric ecen Gentilé Leguea ez tuztelaric, naturalqui Legueari dogozcan gauçac eguiten dituztela, hec Leguea ez tuztelaric, bere buruençat berac dirade Legue: **15** Ceinéc eracusten baituté Leguearen obrá scribatua bere bihotzetan, berén conscientiac halaber testimoniage rendatzen drauelaric, eta hayén pensamendué elkar accusatzen dutelaric,

edo excusatzan-ere.) 16 laincoac guiçonén secretuac iugeaturen dituen egunean, ene Euangelioaren araura, Iesus Christez. 17 Huná, hi icen goiticoz deitzen aiz ludu, eta reposatzen aiz Leguean, eta gloriatzen aiz lainco launean. 18 Eta eçagutzen duc haren vorondatea, eta badaquic contrario denaren beretzen, Legueaz instruitu içanic. 19 Eta fida aiz itsuén guidari aicela, ilhumbean diradenén argui, 20 Ignorantén instruiçale, haourrén iracastle, ceren baituc eçagutzearen eta eguiaren formá Leguean. 21 Hic bada bercea iracasten duanorrec, eure buruá eztuc iracasten: predicatzen baituc eztela ebatsi behar, ebaisten duc: 22 Erraiten baituc eztela adulterioric iauqui behar, adulterio iauquiten duc: idolác abominationetan baitadutzac, eurrorrec sacrilegio eguiten duc. 23 Eta Leguean gloriatzen baitaiz, Leguea hautsiz laincoac desohoratzen duc. 24 Ecen laincoaren icena çuen causaz blasphematzan da Gentilén artean: scribatua den beçala. 25 Ecen eguia duc, circoncisionea probetchable dela, baldin Leguea beguira badeçac: baina baldin Leguearen hautsle bahaiz, hire circoncisionea preputio bilhatzen duc. 26 Bada baldin preputioac Leguearen ordenançac beguira baditza, haren preputioa ezta circoncisionetan estimaturen? 27 Eta naturaz den preputioac baldin Leguea beguira badeça, ezau iugeaturen hi, letraz eta circoncisioez Leguearen hautsle aicenor? 28 Ecen ezta hura ludu, gainetic dena: ezeta gainetic haraguiaren eguiten dena circoncisioe. 29 Baina hura da ludu, barnetic dena: eta circoncisionea da, bihotzetic dena, spirituan ez letrán: cein luduren laudorioa ezpaitatorque guiçonetarin baina laincoaganic.

3 Ceric da bada luduaren abantailla, edo ceric da circoncisionearen probetchua? 2 Handia manera orotara: eta gucién gainetic ceren laincoaren declarationeac cargutan eman baitzaizte. 3 Ecen cer da baldin batzuc sinhetsi ezpandute? ala hayén incredulitateac laincoaren fedea ezdeusturen du? 4 Guertha eztatila: aitzitic biz laincoa eguiati, eta guiçon gucia gueçurti, scribatua den beçala, Eure hitzetan iusto eriden adinçat, eta hiçaz iugemendu eguiten denean garaita duançat. 5 Eta baldin gure iniustiatiac laincoaren iustiati lauda eraciten badu, cer erranen dugu? ala iniusto da laincoa punitzen duenean? (guiçon beçala minço naiz) 6 Guertha eztatila: berçela, nola iugeaturen du laincoac mundua? 7 Ecen baldin laincoaren eguiá abundosago bada ene gueçurraz haren gloriatan, cergatic ni goitiric bekatore beçala condemnatzen naiz? 8 Eta (guçaz gaizqui minço diraden beçala, eta batzuc guc erraiten dugula dioiten beçala) ceren eztugu gaizqui eguiten, vnguia ethor dadinçat? ceinén damnationea iusto baita. 9 Cer bada? excellentago gara? Eceinere maneraz: ecen aitzinetic roçainac emanic eracutsi dugu, ecen guiciac hambat luduac nola Grecoac, bekatuaren azpian diradela. 10 Scribatua den beçala, Ezta iustoric, ezeta bakoitzic. 11 Ezta aditzen duenic ezta lainco bilhatzen duenic. 12 Guciac aldaratu içan dirade, eta guciac elkarrequin inutil eguin içan dirade: ezta ontassunic eguiten duenic, ez batetaran. 13 Sepulchre irequibat da hayén eztatila: bere mihieç enganiotara vsatu vkan duté: sugue aspicearen poçoina da hayén ezpainetan. 14 Hayén ahoa maledictionez eta karminduraz bethea da. 15 Arin dirade hayén oinac odol

issurtera. 16 Destructione eta miseria hayén bidetan. 17 Eta bide baquicoa eztute eçagutu vkan. 18 Ezta laincoaren beldurra hayen beguieén aitzinean. 19 Eta badaquigu ecen cerere Legueac erraiten baitu, Leguean diradeneç erraiten drauela: aho gucia boça dadinçat, eta mundu gucia hoguendun dençat laincoaren aitzinean. 20 Hunegatic Leguearen obréz ezta iustificaturen haraguiric batre haren aitzinean: ecen Legueaz da bekatuaren eçagutzea. 21 Baina orain Leguea gabe laincoaren iustiati manifestatu içan da, Leguearen eta Prophetén testimoniagea duela. 22 Bada laincoaren iustiati, Iesus Christen fedez sinhesten duten gucietera eta gucién gainera: ecen ezta differentieric batre: 23 ikussiric ecen guciéc bekatu eguin dutela, eta laincoaren gloriaren falta diradela. 24 Eta iustificatzen dirade dohainic haren gratiaz, Iesus Christ launean eguin içan den redemptioneaz: 25 Cein ordenatu baitu laincoac fedeezco appaçegarri haren odolean, bere iustitiaren declaratzeco, aitzineco bekatuén barkamenduagatic, laincoaren patientiáz: 26 Diot bere iustitiaren declaratzeco dembora hunetan: bera iusto dençat, eta lesusen fedeco denaren iustificaçale. 27 Non da bezaz vantationea? iraitzi içan da. Cein leguez? obrenaz? Ez: baina fedea legueaz. 28 Concluditzen dugu bezaz, fedez iustificatzen dela guiçona Leguearen obrác gabe. 29 Ala luduén ber da laincoac? ala ez Gentilen-ere? guerthuqui Gentilen-ere. 30 Ecen bat da laincoac, ceinec iustificaturen baitu circoncisione fedetic, eta preputioa fedeez. 31 Leguea bada ez deus bilhatzen dugu fedeez? Guertha eztatila: aitzitic Leguea confirmatzen dugu.

4 Cer bezaz erranen dugu gure aita Abrahamec eriden duela haraguiaren araeuz? 2 Ecen baldin Abraham obréz iustificatu içan bada, badu cerçaz gloria dadin, baina ez laincoac baitan. 3 Baina cer dio Scripturác? Sinhetsi vkan du Abrahamec laincoac, eta imputatu içan çayó iustitiatar. 4 Baina obratzen duenari alocairua etzayó gratiatan contatzen baina hartzetan: 5 Ordea obratzen eztuenari, baina gaichtoa iustificatzen duena baitan sinhesten duenari, bere fedea iustitiatan contatzen çayó. 6 Nola Dauidec-ere declaratzen baitu laincoac obrác gabe iustiati imputatzen draucan guiçonaren dohain-ontassuna, dioela, 7 Dohatsu dirade ceinén iniquitateac quittatu içan baitirade eta ceinén bekatuac estali içan baitirade. 8 Dohatsu da launac bekatua imputatu eztraqueon guiçona. 9 Bada dohain-ontassun haur, circoncisionean da solament ala bay preputioan-ere? Ecen erraiten dugu imputatu içan çayola Abrahami fedea iustitiatan. 10 Nola bada imputatu içan çayó? circoncisionean ceta, ala preputioan? ez circoncisionean, baina preputioan. 11 Guero recebi ceçan circoncisionearen seignalea, fedea iustitiataco cigulutan cein baitzen preputioan: preputioan diradela sinhesten duten gucién aita licençat, hæy-ere iustiati imputa lequiençat: 12 Eta circoncisionearen aita, erran nahi da, ez circoncisioecoén solament, baina gure aita Abrahamen fede preputioan çuenaren hatzari darreizconen-ere. 13 Ecen promessa etzayó Legueaz heldu içan Abrahami, edo haren haciari, munduaren heredero içateco, baina fedeezco iustiatiáz. 14 Ecen baldin Leguetic diradenac, heredero badirade ezdeus bilhatu da fedea, eta irangui da promessa. 15 Ceren Legueac hirá engendratzen baitu: ecen non ezpaita legueric, han ezta transgressioneric 16 Harren fedez da heretagea, gratiaz dençat, promessa haci

guciareu fermu dençat: ez Leguetic den haciareu solament, baina Abrahamen fedetic denaren-ere, cein baita gure gución aita, 17 (Scribatua den beçala, Anhitz nationeren aita ordenatu vkan aut) laincoaren aitzinean, cein sinhetsi vkan baitu: ceinec hiley vicitze emaiten baitraue, eta deitzen baititu eztraden gauçac balirade beçala. 18 Ceinec sperançaren contra sperançaz sinhetsi baitzeçan, anhitz nationeren aita içanen cela: erran içan çayonaren araura, Hala içanen duc hire hacia. 19 Eta fedean flaccu ez içanez, etzeçan behá bere gorputz ia hilera, ehun vrtheren inguruá baçuen-ere: ezeta Sararen vmunci ia hilera. 20 Eta laincoaren promessaren gainean etzeçan duda incredulitatez: baina fortifica cedin fedez laincoari gloria emanic: 21 Eta frangoqui seguraturic, ecen hari promes eguin ceraucana, botheretsu cela eguiteco-ere. 22 Halacotz haur -ere iustitiatan imputatu içan çayo. 23 Eta ezta scribatu içan harengatic solament, ecen haur iustitiatan imputatu içan çayola: 24 Baina guregatic-ere, ceini imputaturen baitzaicu, Iesus gure launa hiletaric resuscitatu duena baithan sinhesten dugunoy, 25 Cein heriotara liuratu içan baita gure bekatuacgatic, eta resuscitatu gure iustificacioneagatic.

5 Iustificaturic bada Fedez, dugu baque laincoa baithara Iesus Christ gure launaz. 2 Ceinez are vkan baitugu sartze haur fedez gratia hunetara, ceinetan fermu baicaude, eta gloriatzen baicara laincoaren gloriaren sperançan. 3 Eta ez haur solament, baina are gloriatzen gara tribulationetan, dauquilaric ecen tribulationeac patientia ekarten duela. 4 Eta patientiac experientia, eta experientiac sperançá. 5 Eta sperançac eztu confunditzen, ceren laincoaren amorioa eraitsia baita gure bihotzetan eman içan çaicun Spiritu sainduaz. 6 Ecen Christ, oraino indar gabe guinela, bere demborán infidelacgatic hil içan da. 7 Ecen miraz iustoagatic nehor hiltzen da: baina aguien norbeit ventura leite cembeit vngueguilegatic hiltzera. 8 Baina certificatzen du bere charitateac gu baithara laincoac, ceren oraino bekatutara abandonnatuac guinela, Christ guregatic hil içan baita. 9 Anhitez areago beraz orain haren odolaz iustificaturic, harçaz salbu içanen gara hiratic. 10 Ecen baldin etsay guinela reconciliatu içan bagara laincoagana haren Semearen herioaz, anhitez areago reconciliaturic saluaturen gara haren viciaz. 11 Eta ez haur solament baina gloriatzen-ere bagara laincoa baithan Iesus Christ gure launaz, ceinez orain reconciliacione recebitu baitugu. 12 Halacotz, nola guiçon-batez bekatua mundura sarthu içan baita, eta bekatuaz herioa: eta halaz guiçon gucietara herioa heldu içan da, ceren guciéc bekatu eguin baituté. 13 Ecen Leguerano bekatua munduan cen, baina bekatua ezta imputatzen legueric eztenean 14 Baina regnatu vkan du herioac Adamganic Moysesganano, bekatuic eguin eztutenén gainean-ere Adamen transgressionearen façoinera cein baita ethorteco cenaren figura. 15 Baina dohaina ezta offensá beçala: ecen baldin baten offensáz anhitz hil içan badirade, anhitez areago laincoaren gratiá, eta guiçon-batez den gratiareu dohaina, cein baita Iesus Christ anhitzetara abondatu içan da. 16 Eta ezta dohaina bekatu eguin duen batez sarthu içan den gauçá beçala: ecen hoguena offensu batetaric sarthu içan da condemnationetan: baina dohaina, da anhitz

offensataric iustificacionetan. 17 Ecen baldin baten offensaz herioac regnatu vkan badu, anhitez areago iustitiazco gratiareu eta dohainaren abundantia recebitzen dutenéc vicitzetara regnaturen duté Iesus Christ batez. 18 Bada nola offensa batez hoguena ethorri baita guiçon gucietara condemnationetan: hala iustificatzen gaituen iustitia batez ethorri da dohaina -ere guiçon gucietara vicitzezco iustificacionetan. 19 Ecen nola guiçon baten desobedienciaz, bekatore anhitz eguin içan baitirade, hala baten obedienciaz iusto anhitz eguinen dirade. 20 Eta Leguea berçalde sarthu içan da handi ledinçat offensa: baina non handitu içan baita bekatua, han abundosago içan da gratiá: 21 Nola regnatu baitu bekatuac heriotara, hala gratiá-ere regna leçançat iustitiaz vicitze eternaletara, Iesus Christ gure launaz. (aiónios g166)

6 Cer erranen dugu beraz? egonen gara bekatutan, gratiá abunda dadinçat? 2 Guertha ezadilla. Ecen bekatuari hil içan gaizquionac, nola hartan oraino vico gara? 3 Ala eztaquiçue ecen Iesus Christ launean batheyatu içan garen gucioc, haren herioan batheyatu içan garelá? 4 Ohortze içan gara bada harequin batean Baptismoaz haren herioan: nola resuscitatu içan baita Christ hiletaric Aitareu gloriáz, hala gu-ere vicitze berritan ebil gaitecençat. 5 Ecen baldin harequin chartatuac bagara haren hiltzearen conformitatez, haren resurreccionearen conformitatez-ere içanen gara. 6 Haur dauquilaric ecen gure guiçon çaharra harequin crucificatu içan dela, deseguin dadinçat bekatuaren gorputza, guehiagoric bekatua cerbitza ezteçauñçat. 7 Ecen hil dena libre da bekatutaric. 8 Eta baldin hil bagara Christequin, sinhesten dugu vico-ere harequin garelá: 9 Dauquilaric ecen Christ hiletaric resuscitaturic, ezte la guehiagoric hiltzen, herioac ezte la haren gainean guehiago dominationeric. 10 Ecen hil içan dena, bekatuari hil içan çayó behingotz: baina vici dena, laincoari vici çayó. 11 Hala çuec-ere estima eçaque bekatuari hil çaiçquiotela, baina laincoari vici çaiçquiotela Iesus Christ gure launaz. 12 Ezteçala bada regna bekatuac çuen gorputz mortalean, haren guthicietan bekatua obedi deçaçuençat. 13 Eta eztiçtoçuela applica çuen membroac iniquitatezco harma içateco bekatuari: baina applica ietzoque çuen buruác laincoari, hiletaric viztu anço: eta çuen membroac iustitiataco harma içateco laincoari. 14 Ecen bekatuac eztu çuen gainean dominationeric vkanen: ecen etzarete Leguearen azpian, baina gratiareu azpian. 15 Cer bada? eguinen dugu bekatu, ceren Leguearen azpian ezgarén, baina gratiareu azpian? Guertha ezadilla. 16 Ala eztaquiçue ecen noren-ere obeditzera cerbitzari iarten baitzarete, obeditzen duçuenaren cerbitzari çaretela: edo bekatuaren heriotara, edo obedienciau iustitiatara? 17 Bada esquer laincoari ceren bekatuaren cerbitzari içan baitzarete, baina bihotzetic obeditu baituque doctrinaren formá, ceinetara eman içan baitzarete: 18 Eta bekatuaren azpitic ilkiric, iustitiaren cerbitzari eguin içan baitzarete. 19 Guiçonén ançora miño naiz çuen haraguiaren infirmitatearen causaz. Bada nola applicatu baitituque çuen membroac cerbitzatzeco satsutassunari eta iniquitateari iniquitate eguitera: hala orain applicaitzaque çuen membroac cerbitzatzeco iustitari saindutassunetara 20 Ecen bekatuaren cerbitzari cinetenean: libré cineten iustitiaz den becembatean. 21 Cer fructu cenduten bada orduan orain ahalque çareten gauça hetaric? ecen hayén fina, herioa da.

22 Baina orain bekatuaren azpitic libreturic, eta laincoaren cerbitzari eguinic, baduçue çuen fructua saindutassunetan: eta fina, vicitze eternala. (aiōnios g166) 23 Ecen bekatuaren gageac, herioa: eta laincoaren dohaina da vicitze eternala Iesus Christ gure launaz. (aiōnios g166)

7 Ala eztaquiçue, anayeác, (ecen Leguea eçagutzen duteney minço natzaye) nola Legueac dominatione duen guiçonaren gainean vici den artean? 2 Ecen emazte ezcondua, senharra vici dueno obligatua da Legueaz: baina baldin senharra hil badadi, libre da senharraren leguetic. 3 Beraz senharra vici deno adultera deithuren da, berce senhar baten emazte eguin badadi: baina senharra hil badadi legue hartaric libre da: hala non ezpaitate adultera baldin berce senhar baten emazte eguin badadi. 4 Bada, ene anayeác, quec-ere Legueari hil çaiçziote Christen gorputzean: berce, hiletaric resuscitatu den baten çaretençát: laincoari fructifica dieçoğunçat. 5 Ecen haragiaren guinean, bekatuén affectione Legueaz ciradenéc indar çuten gure membroetan, herioari fructificatzeco. 6 Baina orain Leguetic libre gara, hari hil içanic ceinetan hatzamanac baiquineunden: spirituzco berritassunetan cerbitza deçagunçát, eta ez letrazco çahartassunetan. 7 Cer erranen duçu beraz? Leguea bekatu da? Guertha eztaçila. Aitzitic bekatua eztut eçagutu vkan Legueaz baicen. Ecen eznuqueen eçagutu guthiciá baldin legueac erran ezpalu, Eztuc guthiciaturen. 8 Baina bekatuac occasione harturic manamenduaz engendratu vkan du nitan guthicia gucia. Ecen Leguea gabe, hila da bekatua. 9 Ecen ni vici nincén Leguea gabe noizpait: baina manamendua ethorri denean, bekatua berriz vitzen hassi içan da. 10 Eta ni hil içan naiz: eta eriden içan da vicitzetaco ordenatu ceitadan manamendua, heriotara itzultzen çaitadala. 11 Ecen bekatuac occasione harturic, seducitu nau manamenduaz eta harçaz hil vkan nau. 12 Bada Legueaz den becembatean hura saindu da, eta manamendua saindu eta iusto eta on. 13 Beraz on den gauçá herio eguin içan çait? Guertha eztaçila: aitzitic bekatuac, bekatu cela aguer ledinçát, on den gauçáz herioa engendratu vkan draut, bekatua excessiuoqui bekatore eguin ledin manamenduaz. 14 Ecen badaquigu Leguea spiritual dela: baina ni carnal naiz, bekatuaren azpira saldua. 15 Ecen eguiten dudana, etzait on: ecen eztut cer nahi baitut, hura eguiten: baina ceri gaitz baitarizat, hura eguiten dut. 16 Bada baldin cer nahi ezpaitut, hura eguiten badut, consentitzen draucat Legueari, ecen ona dela. 17 Bada orain guehiagoric eznaiz ni hura eguiten dudana, baina nitan habitatzten den bekatua. 18 Ecen badaquit eztela habitatzten nitan (erran nahi baita, ene haragiaren) onic: ecen nahia bada nitan, baina onaren complitzea, eztut erideiten. 19 Ecen nahi dudana vnguia eztut eguiten: baina nahi eztudan gaizquia eguiten dut. 20 Bada baldin cer nic nahi ezpaitut hura eguiten badut, eznaiz guehiagoric ni, hura eguiten dudana, baina nitan habitatzten den bekatua. 21 Erideiten dut beraz legue haur nitan, vnguia eguin nahi dudanean, ecen gaizquia datchetala niri. 22 Ecen atsequin hartzen dut laincoaren Leguean barneco guiçonaz den becembatean: 23 Baina badacussat berce leguebat neure membroetan, ene adimenduco leguearen contra bataillatzen denic, eta ene membroetan den bekatuaren legueari gathibatzen nerauconic. 24 Helas guiçon miserablea ni,

norc idoqueiren nau herio hunetaco gorputzetic? 25 Esquerrac emaiten drautzat laincoari Iesus Christ gure launaz. Bada nic neurrorrec adimenduaz cerbitzatzten dut laincoaren Leguea, baina haragiuz bekatuaren leguea.

8 Beraz orain ezta condemnationeric batre Iesus Christean diradenençát: erran nahi da, haragiaren araura ebiltzen eztiradenen, baina spirituaren araura. 2 Ecen Iesus Christ launean den vicitzetaco Spirituaren Legueac libre eguin nau bekatuaren eta herioaren leguetic. 3 Ecen Leguearen impotentiác deus ecin çaidianean haragiaren, laincoac igorric bere Seme propria bekatutaco haragiaren formán, eta bekatuagatic, condemnatu vkan du bekatua haragiaren. 4 Leguearen iustiçia compli dadinçát gutan, haragiaren araura ezgabilzanotan, baina Spirituaren araura. 5 Ecen haragiaren araezco diradenac haragiaren gacetara dirade affectionatu: baina Spirituaren araezcoac, Spirituaren gacetara. 6 Eta haragiaren affectionea, herio da: baina Spirituaren affectionea, vicitze eta baque: 7 Ceren haragiaren affectionea etsaigoa baita laincoaren contra: ecen laincoaren Leguearen ezta suiet: eta ecin-ere daite. 8 Beraz haragiaren diradenac, laincoari placent ecin dirateque. 9 Ordea quec etzarete haragiaren, baina Spirituan: baldin behinçát laincoaren Spiritua habitatzten bada çuetan: baina baldin edoceinec Christen Spiritua ezpadu, haina ezta haren. 10 Eta baldin Christ çuetan bada, gorputza behinçát hil da bekatuaren causaz: baina Spiritua da vicitzea iustiçiarene causaz. 11 Bada baldin Iesus hiletaric resuscitatu duenaren Spiritua habitatzten bada çuetan, Christ hiletaric resuscitatu duenac, viuificaturen ditu çuen gorputz mortalac-ere bere Spiritu çuetan habitatzten denaren causaz. 12 Halacotz bada, anayeác, çordun gara, ez haragiagana, haragiaren araura vicitzeco, baina Spirituagana. 13 Ecen baldin haragiaren araura vici baçarete, hilen çarete: baina baldin Spirituaz gorputzaren eguiteac mortificatzen badituçue, vico çarete. 14 Ecen laincoaren Spirituaz gobernatzen diraden guciac, laincoaren haour dirade. 15 Ecen eztuçue suiectionetaco spiritubat recebitu, berriz beldurretan içateco: baina recebitu duçue adoptionezco spiritua, ceinez oiñu eguiten baitugu Abba, erran nahi baita, Aita. 16 Spiritu hunec berac testificatzen du gure spirituarequin batean, ecen laincoaren haour garela. 17 Eta baldin haour bagara, bayeta herederero: herederero, diot, laincoaren, eta Christen herederoqueide, baldin ordea harequin batean suffritzen badugu, harequin batean glorifica gaitecençat. 18 Ecen estimatzen dut dembora hunetaco sufrimenduac eztradelaca comparatzeco ethorteco den gloria gutan manifestaturen denarequin. 19 Ecen creaturác desir handiz beguira daude noiz laincoaren haourrac manifesta daitezqueen. 20 Ecen creaturác vanitatetara suiet dirade, ez bere nahiz, baina sperançaren azpian suiectionetan eçarri dituenaren causaz, 21 hec-ere deliuraturen diradela corruptionearen suiectionetic, laincoaren haourrén gloriaren libertatean içateco. 22 Ecen badaquigu creatura guciac suspirioz elkarrequin daudela, eta penatan diradela oraindrano. 23 Eta ez hec solament, baina gu-ere Spirituaren primitiác ditugula, gueuroc gure baithan suspirioz gaude, adoptionearen beguira gaudela, gure gorputzaren deliurançaren diot. 24 Ecen sperançaz

saluatu ičan gara. Eta ikusten den sperança, ezta sperança: ecen nehorc ikusten duena, certaco spera leçaque? **25** Baina baldin ikusten eztugunaz sperança badugu, patientiaz igurikuiten dugu. **26** Eta halaber Spirituac-ere arincen ditu gure infirmitateac, ecen cerçaz othoitz eguin behar dugun bide beçala, eztaquigu: baina Spiritua bera othoitzte dago guregatic erran ecin daitezqueen suspirioz. **27** Baina bihotzac examinatzen dituenac badaqui, ceric den Spirituaren affectionea: ecen laincoaren araura othoitz eguiten du sainduacgatic. **28** Badaquigu halaber ecen laincoari on daritzoteny gauça guciac elkarrequin aiutatzen çaitzela onetara, iquiteco da, haren ordenançaren araura deithu diradeny. **29** Ecen lehenetic cein eçagutu baititu hec predestinatu-ere ditu bere Semearen imaginaren conforme içateco, hura dençat lehen iayoa anhitz anayeren artean. **30** Eta cein predestinatu baititu, hec deithu-ere ditu: eta cein deithu baititu, hec iustificatu-ere ditu: eta cein iustificatu baititu hec glorificatu-ere ditu. **31** Cer bada erranen dugu gauça hautara? Baldin laincoa gure alde bada, nor ičanen da gure contra? **32** Ceinec bere Seme propria ezpaitu guppida vkan, baina gure guciongatic eman vkan baitu, nola eztrauzquigu gauça guciac-ere harequin emanen? **33** Norc produituren du accusationeric laincoaren elegituén contra? laincoa da iustificatzen duena. **34** Nor da condemnaturen duena? Christ da hil ičan dena, baina are resuscitatu-ere dena: laincoaren escuinean-ere dena, eta guregatic othoitz eguiten duena. **35** Norc separaturen gaitu gu Christen amoriotic? ala tribulationec, ala hersturac, ala persecutionec, ala gossetec, ala billuci içatec, ala perilec, ala ezpatac? **36** Scribatua den beçala, Hire causaz hiltzen gaituc egun oroz: estimatu ičan gaituc haraquinçaco ardién pare. **37** Baina gauça hautan guciotan victorioso bainoago gara, gu onhetsi gaitueneren partez. **38** Ecen segur naiz ecen ez herioc, ez vicitzec, ez Aingueruéc, ez principaltassunéc, ez botheréc, ez presenteco gaucéc, ez ethortecoéc: **39** Ez goratassunec, ez barnatassunec, ez berce creaturac batec-ere ecin separaturen gaituela laincoaren amorio Iesus Christ gure launean ekarri draucunetic.

9 Egua diot Christean, eztiot gueçurric, neure conscientiac halaber testificatzen drautalaric Spiritu sainduaz, **2** Ecen tristitia handia, eta tormenta ardurazcoa dudala neure bihotzean. **3** Ecen desir nuque ni neuror Christganic separatua nincén neure anayeacgatic, cein baitirade ene ahaide haraguiaren araeuz: **4** Cein baitirade Israeltár: ceinena baita adoptioena, eta gloriá, eta aliançac, eta Leguearen ordenançá, eta cerbitzu diuinoa eta promessac: **5** Ceinenac baitirade Aitác, eta hetaric da Christ haraguiaren araeuz, cein baita gauça gucién gaineco lainco, eternalqui benedicatua. Amen. (aiōn g165) **6** Badaric-ere ecin date laincoaren hitza erori den: ecen eztirade Israeleco diraden guciac, Israel. **7** Eta ceren Abrahamen haci diraden eztirade halacotz guciac haour, baina Isaacan haci deithuren çaic hiri. **8** Erran nahi da, eztradelala haraguiaren haour diradenac, halacotz laincoaren haour: baina promessaren haour diradenac estimatzen diradela hacitan. **9** Ecen promessaren hitza haur da, Dembora hunetan ethorriren naiz, eta Sarac vkanen du semebat. **10** Eta ez haur solament, baina Rebeccac-ere batganic

concebitu çuenean, baitzén, gure aita Isaacganic. **11** Ecen oraino haourrac sorthu gabe, eta hec vnguiric ez gaizquiric eguin gabe (laincoaren ordenançá electionearen araura legoencát, **12** Ez obrén baina deitzen duenaren partez) erran ičan çayon hari, Guehienac cerbitzaturen din chipiena. **13** Scribatua den beçala, Iacob onhetsi dut eta Esau gaitzetsi. **14** Cer beraz erranen dugu? Ala da iniustiariac laincoa baithan? Guertha eztafila. **15** Ecen Moysesí erraiten drauca, Pietate vkanen diát pietate eguin nahi vkanen draucadanaz, eta misericordia eguinen diarocat misericordia eguin nahi vkanen draucadanari. **16** Halacotz beraz electionea ezta nahi duenaren, ez laster eguiten duenaren, baina lainco misericordia eguiten duenaren. **17** Ecen badiotsa Scripturác Pharaori, Hunetacotz ber suscitatu aut, eracuts deçadançát hitan neure botherea, eta denuntia dadinçát ene icena lur gucian. **18** Beraz nahi duenari misericordia eguiten drauca, eta nahi duena gogortzen du. **19** Erranen drautac bada niri, Cergatic oraino arrangurutzen da? ecen nor da haren vorondateari resisti ahal dieçaqueona? **20** Bainaitzitic, o guioná, hi nor aiz laincoaren contra replicatzen duana? Ala erranen drauca gauça moldatuac hura moldatu duenari, Cergatic hunelaco eguin nauc? **21** Ala eztu lur-tupinaguileac orhe ber batetaric eguiteco bothere, vnci bataren ohoretaco, eta bercearen desohoretaco? **22** Eta cer da, baldin eracutsi nahiz laincoac hirá, eta eçagut eraci nahiz bere botherea, suffritu baditu patientia handitan hirazco vnci galtzecotzat apprestatuac? **23** Eta bere gloriaczco abrastassunén eçagut eraciteco misericordiazco vnci gloriataco apprestatu dituenetara? **24** Cein deithu-ere baititu diot gu, ez solament luedutaric, baina Gentiletaric-ere. **25** Nola Osea baithan-ere erraiten baitu, Deithuren dut ene populu etzena, neure populu: eta niçaz onhetsi etzena, neure onhetsi. **26** Eta ičanen da, erran ičan çayen lekuan, Etzarete ene populu çuec, han deithuren baitirade lainco viciaren haour. **27** Esaias-ere oihuz dago Israelen gainean, Israeleco haourrén contua itsassoco sablea beçala licen orduan, restançac dirade saluaturen **28** Ecen launac acabatzen eta laburtzen du beharquia iustitiarequin: ceren beharqui laburtubat eguinen baitu launac lurraren gainean. **29** Eta lehen Esaiasec erran çuen beçala, Baldin armadén launac vtzi ezpalerauco hacia, Sodoma beçalacatu guinatequeen, eta Gomorrhá irudi vkan guenduqueen. **30** Cer beraz erranen dugu? Ecen Gentil iustitari etzarreitanzéc, iustitia ardietsl vkan dutela: etare iustitia fedezcoa: **31** Baina Israel, iustitiazco Legueari çarreicalaric, iustitiazco Leguera eztela heldu ičan. **32** Cergatic? ceren ezpaita haur ičan fedez, baina Legueco obréz beçala: ecen behaztopatu ičan dirade behaztopagarrico harrian. **33** Scribatua den beçala, Huná, eçarten dut Sionen behaztopagarrico harria, eta trebucagarrico harria: eta nor-ere baita hura baithan sinhesten duena, ezta confus ičanen.

10 Anayéc, ene bihotzeco affectione ona eta laincoagana Israelgatic eguiten dudan othoitzá da salua ditecen. **2** Ecen testimoniage ekarten drauet, nola laincoaren zeloa badutén, baina ez scientiaren araura. **3** Ecen laincoaren iustitiá eçagutzen eztutelaric, eta bere iustitia fundatu nahiz dabiltzalaric, laincoaren iustitari etzaizca susmettitu. **4** Ecen

Leguearen fina Christ da, sinhesten duen guciaren iustitiatan. 5 Ecen Moysesec- ere scribatzen du Leguetic den iustitiáz, Ecen gauça hec eguinen dituen guiçona, heçaz vico dela. 6 Baina fedez den iustitiác, hunela erraiten du, Ezterrála eure bihotzean, Nor iganen da cerura? hori duc Christen garaitic erekartea. 7 Edo, nor iautsiren da abysmera? hori duc Christen hiletaric harçara erekartea. (Abyssos g12) 8 Baina cer erraiten du? Hire hurbil duc hitza hire ahoan eta hire bihotzean. Haur da fedezco hitz predicatzen duguna. 9 Ecen baldin confessa badeçac eure ahoz Iesus launa, eta eure bihotzean sinhets badeçac, ecen laincoac hura hiletaric resuscitatu duela, saluaturen aiz. 10 Ecen bihotzez sinhesten da iustificatu içateco, eta ahoz confissione eguiten saluatu içateco. 11 Ecen erraiten du Scripturác, Nor-ere baita hura baitan sinhesten duena, ezta confus içanen. 12 Ecen ezta differentiaric luduaren eta Grecoaren artean: ecen gucién laun bera da abrats, hura inuocatzten duten gucietara. 13 Ecen norere baita launaren icena inuocaturen duena, saluaturen da. 14 Nolatan bada inuocaturen duté hura baitan sinhetsi vkan ezutenéc: eta nolatan sinhetsiren duté harçaz ençun vkan ezutenéc? eta nolatan ençunen duté predicaçaleric gabe? 15 Eta nolatan predicaturen duté baldin igor ezpaditez? scribatua den beçala, O cein eder diraden baquea euangelizatzen dutenén oinac, gauça onac euangelizatzen dituztenenac! 16 Baina guciac etzaizquio behatu içan Euangelioari, ecen Esaiasec erraiten du, launa, norc sinhetsi du gure predicationea? 17 Beraz fedea ençutetic da: eta ençutea laincoaren hitzaz. 18 Baina galdez nago, ala ez tute ençun vkan? Bainaitzitic lur orotara ilki içan da hayen soinuá, eta munduaren bazterretarano hayén hitzac. 19 Baina galdez nago, ala Israelec ez tu laincoa eçagutu vkan? Lehenic Moysesec erraiten du, Nic ielosgoatara prouocaturen çaituztét gende gende-eztenaz, gende adimendu gabe batez asserre eraciren çaituztét. 20 Eta Esaiasec hardieça hartzen du, eta erraiten, Eriden içan naiz bilhatzen ez nindutenéz, eta claroqui aguertu içan natzaye ene galderic eguiten etzuteney. 21 Baina Israelez den becebetean erraiten du, Egun gucian hedatu vkan ditut neure escuac populu desobedientagana eta contrastatzen denagana.

11 Galdez nago bada, Ala iraitzi vkan du laincoac bere populu? Guertha eztadila: ecen ni-ere Israeltár naiz, Abrahamen hacitic, Beniaminen leinutic. 2 Ez tu iraitzi laincoac bere populu lehenetic eçagutua. Ala eztaquique Eliasez cer erraiten duen Scripturác? nola requesta eguiten draucan laincoari Israelen contra, dioela, 3 launa hire Prophetác hil citié, eta hire aldareac desequin citié, eta ni azquendu içan nauc neuror, eta ene arimaren ondoan diabilzac. 4 Baina cer diotsa hari reposta diuinoc? Reseruatu citiát neurorrendaco çazpi milla guiçon belhaunic Baalen imaginari plegatu eztraucatenic. 5 Hala bada dembora hunetan-ere, reseruatiõne gratiazco electionearen arauetz eguin içan da. 6 Eta baldin gratiaz, ez guehiagoric obréz: bercela gratiá guehiagoric ezta gratia: baina baldin obréz bada, guehiagoric ezta gratia: bercela obrá guehiagoric ezta obra. 7 Cer beraz? Bilhatzen çuena Israelec ez tu ardietsi: eta electioneac ardietsi vkan du, eta goiticoac gogortu içan dirade, 8 Scribatua den beçala, Eman vkan draue laincoac spiritu ithobat: eta begui, ikus ezteçatençát: eta beharri,

ençun ezteçatençát egungo egunerano. 9 Eta Daid-ec erraiten du, Berén mahaina arte bilha bequié, eta laço eta trebucamendu, eta haur pagamendutan. 10 Ilhun bitez hayén beguiac, ikus ezteçatençát: eta hayén bizcarra bethiere makur eçac. 11 Galdez nago bada, ala trebucatu içan dirade eror litecençat? Guertha eztadila: baina hayén erorteaz saluamendua Gentiletara ethorri içan da, hæy iarreiçuitera inciatzeco. 12 Eta baldin hayén erorte munduaren abrastassun bada, eta hayén diminutionea Gentilén abrastassun: cembatez areago hayén abundantia? 13 Ecen çuey Gentily diotsuet, ni Gentilén Apostolu naicen becebetean, neure ministerioa ohoratzen dut: 14 Eya nolazpait neure ahaideac ielos eraci ahal ditzaqueданez, eta hetaric batzu salua. 15 Ecen baldin hayén iraitzea munduaren reconciliatiõne bada, ceric içanen da receptionea, hiletaric vicitze baicen? 16 Eta baldin primitiác saindu badirade, bayeta orhea: eta baldin erroa saindu bada, bayeta adarrac. 17 Eta baldin adarretaric batzu hautsi içan badirade, eta hi bassa oliua inceleric, charthatu içan bahaiz hayén orde, eta oliua erroan eta vrinean participant eguin bahaiz, 18 Ezadila gloria adarrén contra: eta baldin gloriatzen bahaiz, ez tuc hic erroa egarten, baina erroa hi. 19 Erranen duc bada, Hautsi içan dirade adarrac, ni chartha nendingát. 20 Vngui: hec infidelitatez hautsi içan dituc, eta hi fedez çutic ago: ezadila vrguluz hant, baina aicén beldur. 21 Ecen baldin laincoac adar naturalac guppida vkan ezpaditu, beguirac hi-ere guppida ezauén. 22 Ikussac beraz laincoaren benignitatea eta seueritatea: trebucatueta, seueritatea: eta hiregana, benignitatea, baldin perseuera badeçac benignitatean: ezpere hi-ere ebaquiren aiz. 23 Eta hec-ere baldin perseuera ezpadeçate infidelitatean, charthaturen dituc, ecen laincoa botheretsu duc harçara hayén charthatzeco. 24 Ecen baldin hi naturaz bassa cen oliuatic ebaqui içan bahaiz, eta natura contra oliua onean charthatu bahaiz: cembatez areago natural diradenac charthaturen dirade bere oliua proprían? 25 Ecen ez tuc nahi ignora deçaçuen, anayeác, secretu haur, (ceuroc baitan arrogant etzaretencat) ecen gogortassuna parte Israeli ethorri içan çayola, Gentilén complimendua sar leitenõ. 26 Eta hala Israel gucia saluaturen da, scribatua den beçala, Ethorriren da Siondic liberaçalea, eta aldaraturen ditu infidelitateac Iacobganic. 27 Eta alliança haur eneganic vkanen duté, Kendu dituquedanean hayén bekatuac. 28 Euangelioaz den becebetean, bay etsay dirade çuen causaz, baina electioneaz den becebetean, onhetsiac, Aitén causaz. 29 Ecen dolu gabe dirade laincoaren dohainac eta vocationea. 30 Ecen nola çuec-ere noizpait laincoagana desobedient içan baitzarete: baina orain misericordia ardietsi baituque hayén desobedient içanez: 31 Hala hauc-ere orain ez tuc obeditu vkan, çuey eguin çaiçuen misericordiaz hauc-ere misericordia ardiets deçatençát. 32 Ecen laincoac ertsi vkan ditu gucia desobedientian, guciy misericordia leguiençát. (eleesē g1653) 33 O laincoaren sapientiarren eta eçagutzearen abrastassunen barná! ala haren iugemenduc baitirade comprehendí ecin daitezqueen beçalacoac, eta haren bideac erideiteco impossibleac! 34 Ecen norc eçagutu vkan du launaren gogoa? edo nor içan da haren consellari? 35 Edo norc lehenic eman drauca hari, eta rendaturen baitzayo? 36 Ecen

harenganic, eta harçaz, eta harengatic dirade gauça guciac: hari gloria seculacotz. Amen. (aiñ g165)

12 Othoitz eguiten drauquet bada, anayéac, laincoaren misericordién partez, offrenda ditzaçuen çuen gorputzac sacrificio vicitan, saindutan, laincoaren gogaracotan, cein baita çuen cerbitzu raçoinezcoa. **2** Eta etzaquitzotela conforma mundu huni, baina transforma çaitetzetz çuen adimenduaren arramberritez, phoroga deçaçuençat ceric den laincoaren vorondate ona eta placenta eta perfectoa. (aiñ g165) **3** Ecen niri eman iça çaitadan gratiáz, erraiten draucat çuen artecoetaric batbederari, ezteçan presumi iaquitera iaquin behar den baino guehiago, baina den çuhur sobrietatera: laincoac batbederari fedeaen neurria repartitu draucan beçala. **4** Ecen nola gorputz batetan anhitz membro baitugu, eta membro gucié ezpaitute operationebat bera: **5** Hala anhitz garelariç gorputzbat gara Christ baithan eta batbедера gara bata bercearen membro. **6** Eta ditugula dohain diuersac, eman iça çaicun gratiaren araura, edo prophetia, deçagun prophetiza fedeaen proportionearen arauéz: **7** Edo ministerio, garen administrationean: edo iracasten ari dena, den instructione emaile. **8** Edo exhortatzen ari denac, exhorta deçan: distribuitzen ari denac, distribui deçan simplicitatetan: presiditzen duenac daguiñ diligentiç: misericordia eguiten duenac, daguiñ alegueriaqui. **9** Charitatea den fictione gabe: çaretan gaitzaren gaitzetsle, vnguiari eratchequiac. **10** Anayetassunezco charitatez elkarren onhestera emanac: elkarri ohoratzer aitzincen çaitzatela. **11** Cerbitzu eguitera ez nagui, spirituz ardént, launa cerbitzitzen duçuela. **12** Sperançaç aleguera çaretelariç, tribulationean patient, orationean perseueratzen duçuela. **13** Sainduén necessitatetara communicatzen duçuela: hospitalitateari iarreiçuiten çaitzatela. **14** Benedicaitzaçue çuec persecutatzen çaituztenac: benedicaitzaçue, diot, eta ez maradica. **15** Aleguera çaitetze aleguera diradenequin, eta nigar eguieç nigarrez daudenequin. **16** Gogo batez bata berceagana affectionatuac çaretelariç: gauça gorác affectatzen ezituçelariç, baina beheretara accommodatzen çaretelariç. Etzaretela çuhur ceuroc baithan. **17** Ezteçoçuela nehori gaitza gaitzagatic renda. Procuraitzaçue gauça honestac guiçon gucién aitzinean. **18** Eguin albadadi, çuetan den becembatean, guiçon guciequin baquea duçuen. **19** Etzaitezela ceuroc mendeca, ene maiteác, baina leku emoçue hirari: ecen scribatua da, Niri mendequioa: nic dut rendaturen, dio launac. **20** Bada baldin gosse bada hire etsuya, emóc iatera: baldin egarri bada, emóc edatera: ecen hala eguiten duála suco ikatzac bere buru gainera bilduren drautzac. **21** Ezadilla gaizquiáz garait, baina garait eçaç vnguiáz gaizquia.

13 Persona gucia potestate goragoén suiet biz, ecen ezta potestateric laincoaganic baicen: eta diraden potestateac, laincoaz ordenatuac dirade. **2** Halacotz, potestateari resisitzen draucanac, laincoaren ordenançaari resisitzen drauca: eta resisitzen dutenéc, bere buruén gainera damnatione erekarriren duté. **3** Ecen magistratuac eztride icigarri, obra onacgatic, baina gaichtoagatic. Bada nahi duc potestatearen beldur ez içañ? eguic vngui, eta recebituren duc laudorio harenganic. **4**

Ecen laincoaren cerbitzari duc hire onetacotz: baina gaizquiric badaguic, aicén beldur: ecen eztic causa gabe ezpatá ekaten: ecen laincoaren cerbitzari duc, mendecari hiratan, gaizqui eguiten duenaren gainean. **5** Harren behar da içañ suiet ez hiragatic solament, baina conscientiagatic-ere. **6** Ecen halacotz tributac-ere pagatzen dituçue: ecen laincoaren ministre dirade, hunetara berera emplegatzen diradela. **7** Renda iceçue bada guciey çor draeçueña: nori tributa, tributa: nori peagea, peagea: nori beldurra, beldurra: nori ohorea, ohorea. **8** Etzaretela nehorengana deusez çordun: elkarri nor daritzoçuen baicen: ecen bercei nor daritzanac, Leguea complitu du. **9** Ecen haur, Ezaiz adultero içanen, Eztuc hilen, Eztuc ebatsiren, Eztuc falsu testimoniageric erranen, Eztuc guthiciaturen: eta baldin cembeit berce manamenduric bada, hitz hunetan sommarioqui comprehenditzen da, Onhetsiren duc eure hurcoa eure burua beçala. **10** Charitateac hurcoari gaizquiric eztrauca eguiten. Beraz Leguearen complimendua, charitatea da. **11** Principalqui ikussiric sasoina, ecen ia ordu dela lotaric iratzar gaitecen: ecen orain hurbilago dauç saluamendua, ecen ez sinhetsi vkan dugunean. **12** Gauç iragan da eta eguna hurbildu. Iraitz ditzagun bada ilhumbearen obrác, eta vezti gaitecen arguari dagocan abillamenduz. **13** Egunáz anco honestqui ebil gaitecen: ez gormandicetan eta hordiquerietan, ez ohatzetan eta insolentietan, ez gudutan eta inuidiatan. **14** Baina vezti çaitetzetz Iesus Christ launaz, eta haraguiaz artharic eztuçuela haren guthicién complitzeco.

14 Eta fedez infirmo dena recebi eçaçue, baina ez disputationez iharduquitera. **2** Batac sinhesten du gauça gucietaric ian ahal deçaçuela: eta berce infirmo denac belhar iaten du. **3** Iaten duenac, iaten eztuena ezteçan menosprecia: eta iaten eztuena, iaten duena ezteçan iudica. Ecen laincoac hura bere recebitu vkan du. **4** Hi nor aiz bercearen cerbitzaria iudicatzen duana? bere launari fermu egoiten edo erorten ciayóc: baina fermaturen dic: ecen botheretsu duc laincoa haren fermatzeo. **5** Batac estimatzen du egun bata bercea bainoago, eta berceac estimatzen du bardin cein egun nahi den: batbедера biz segur bere conscientián. **6** Egunera behatzen duenac, launagana behatzen du: eta egunera behatzen eztuena, launagana eztu behatzen. Iaten duenac, launari iaten du: ecen regratiatzen du laincoa: eta iaten eztuena, launari eztu iaten, eta regratiatzen du laincoa. **7** Ecen ezta gutaric nehore bere buruári vici, eta ezta nehore bere buruári hiltzen. **8** Ecen edo dela vici garén, launari vici gara: edo dela hiltzen garén, launari hiltzen gara. Beraz nahi bada vici garén, nahi bada hiltzen garén, launaren gara. **9** Ecen hunetacotzát Christ hil, eta resuscitatu, eta vicitara itzuli içañ da, hambat hilén nola vicién gainean dominatione duençat. **10** Baina hic cergatic iudicatzen duc eure anayea? edo hic-ere cergatic menospreciatzen duc eure anayea? Ecen guciac comparituren gara Christen iudicioco throno aitzinean. **11** Ecen scribatua da, Vici naiz ni, dio launac, ecen niri gurthuren çait belhaun gucia: eta mihi oroc laudorio emanen drauca laincoari. **12** Bada segur gutaric batbederac bere buruaz contu rendaturen drauca laincoari. **13** Ezteçaçgula beraz guehiagoric elkar iudica, bainaitzitic hunetan iugemenduz vsat eçaçue, behaztopagarriric batre edo trebucagarriric çuen

anayeri eçar ezteçoquen. **14** Badaquit, eta segur naiz Iesus launaren partez, ezte la deus satsuric bere berez: salbu, cerbait satsu dela estimatzen duenaren, hura harendaco satsu baita. **15** Baina baldin viandagatic hire anayea tristetzen bada, ezabila ia charitatearen araura: ezteçála eure viandagatic hura gal, ceinagatic Christ hil ičan baita. **16** Eztadila beraz çuen vnguia gaitz erran. **17** Ecen laincoaren resumá ezta ianhari ez edari: baina iustitia eta baque eta bozcario Spiritu sainduaz. **18** Ecen gauça hautan Christ cerbitzatzen duena, laincoaren gogaraco da, eta laudatua da guçionéz. **19** Iarrei qui gaquitzén beraz baqueari dagozan gauçey, eta elkarren edificationetaco diradene y. **20** Ezteçála hic viandaren causaz launaren obra deseguin: eguia duc gauça guciac chahu diradela, baina gaizquia duc scandalorequin iaten duen guçionaren. **21** On duc haraguiric ez iatea, eta mahatsamoríc ez edatea, eta hire anaye behaztopatzen edo scandalizatzen, edo infirmo eguiten den gauçaren ez eguitea. **22** Hic fede duc? auc euror baithan laincoaren aitzinean. Dohatsu da bere buruá iudicatzén eztuena laudatzen duen gauçån. **23** Baina scrupulo eguiten duena, baldin ian badeça, iudicatu da: ecen eztu fedez iaten: eta fedetic ezten gucia bekatu da.

15 Eta behar ditugu fermu garenóc, infirmoén flaccatassunac supportatu, eta ez gure buruey complacitu. **2** Bada gutaric batbederac complaci beça bere hurcoa vnguia edificationetan. **3** Ecen Christec-ere eztu bere buruá complacitu nahi vkan, baina, scribatua den beçala, Hiri iniuria erraiten draueánen iniuriác ene gainera erori ičan dituc. **4** Ecen aitzinetic scribatu diraden gauça guciac, gure doctrínatan scribatu ičan dirade, Scripturetaco patientiaz eta consolacionez sperança dugunçát. **5** Bada patientiataco eta consolacionetaco laincoac diçuela elkarren artean gauça ber baten pensatzeco gratia Iesus Christen araura: **6** Gogo batez eta aho batez glorifica deçaquençát laincoa, cein baita Iesus Christ gure launaren Aita. **7** Halacotz recebi eçaque elkar, Christec-ere gu recebitu gaituen beçala laincoaren gloriatan. **8** Bada erraiten dut, Iesus Christ circionsionearen ministre ičan dela, laincoaren eguiagatic, Aitey eguin çaitzen promessac confirma litzançát: **9** Eta Gentiléç laincoa bere misericordiagatic glorifica deçaten: scribatua den beçala, Halacotz laudorio emanen drauat hiri Gentilén artean, eta hire icenari cantaturen diarocát. **10** Eta berriz dio, Aleguera çaitetz Gentilác haren popularequin. **11** Eta berriz, Lauda eçaque launa Gentil guciéc eta elkarrequin lauda eçaque hura populu guciéc. **12** Eta berriz Esaiasec erraiten du, Içanen da lesserenic çain-bat, eta, Gentilén gobernatzera altchaturen den-bat: Gentiléç hartan sperança vkanen duté. **13** Sperançaçco laincoac bada compli çaitzabela bozcario guciac eta baquez sinhetsiz, sperançaçz abundos çaretençát Spiritu sainduaren verthutez. **14** Bada segur naiz, ene anayeác, ni neuror-ere çueçaz, ecen çuec cueróc ontassunez betheac çaretela, eçagutze guciac betheric: etare elkar admonesta ahal baiteçaqueque. **15** Eta, anayeác, ausartquichiago scribatu drauçuet partez, çuec orhoit eraciten bacintuztét beçala, laincoaz niri eman ičan çaitadan gratiagatic, **16** Iesus Christen ministre naicençát Gentilac baithan, empletatzen naicela laincoaren Euangelio sainduan, Gentilén oblacionea placént dençát, Spiritu

sainduaz sanctificaturic. **17** Badut beraz cerçaz gloria nadin Iesus Christez, laincoazco gaucetan. **18** Ecen ez ninçande, Christec niçaz eguin eztuen gauçaren erraitera ausart, Gentilén obedientiatara erekarteco, hitzez eta eguinez: **19** Signoén eta miraculuén verthutez, laincoaren Spirituaren verthutez: hambat non Ierusalemetic eta aldirietaric Illyriquerano abunda eraci vkan baitut Christen Euangelioa: **20** Hala Euangelioaren predicatzén enseyatzen nincela, ez Christ aippatu ičan cen lekutan, berçeren fundament gainean edifica ezneçançát. **21** Baina scribatua den beçala, Harçaz denuntiatu ičan etzayenéc, ikussiren duté: eta ençun ez tutenéc, adituren duté. **22** Eta halacotz empatchatu ičan naiz anhitzetan ethortera çuetara. **23** Baina orain guehiago lekuric comarca hautan eztudanaz gueroz, eta ia anhitz vrthez gueroztic çuetara ethortera desir dudanaren gainean: **24** Parti nadinean Espaigniarát, ethorriren naiz çuetara: ecen sperança dut iragaiten ikussiren çaituztedala, eta çueçaz hara guidaturen naicela: baldin lehen çuequin içatez sasituche banaiz. **25** Bada orain banoa Ierusalemérát, sainduey administratzera. **26** Ecen Macedoniacoén eta Achaiacoén placera ičan da Ierusalemen diraden sainduetaco paubrey cerbaiten partitzera. **27** Ecen hala placer vkan duté, eta çordun-ere badirade hetara: ecen baldin hayén on spiritualetan participant ičan badirade Gentilac, hec-ere carnaléz den becembatean aiutatu behar dituzté. **28** Bada haur acabatu duquedanean eta hæy fructu haur consignatu drauquedanean, Espaigniarát ioanen naiçate çuec baitharic. **29** Eta badaquit ecen çuetara ethor nadinean, Christen Euangelio benedictionearen abundantiarequin ethorriren naicela. **30** Halaber anayeác, othoitz eguiten drauçuet Iesus Christ gure launaz, eta Spirituaren charitateaz, enequin emplega çaitetzén, enegatic laincoari eguinen drautzaçuen othoitzéz: **31** Iudean diraden desobedientetaric deliura nadinçát, eta Ierusalemen eguiteco dudan administratione haur, sainduén gogaraco dençát: **32** laincoaren vorondatez çuetara bozcarioquin ethor nadinçát, eta çuequin batean recrea nadinçát. **33** Bada baqueçco laincoa dela çuequin gucioquin, Amen.

16 Gommentatzen drauçuet bada gure arreba Phebe, Cenchreco Eliçaren nescato dena: **2** Hura gure launean recebi deçaquençát sainduey dagoten beçala, eta assisti çaquizquioten çuen behar içanen den gauça gucietan: ecen hura anhitzen ostateça ičan da, eta neurorren-ere. **3** Salutaitzaçue Priscilla eta Aquila, ene aiutariac Iesus Christ launean. **4** Ceinéc ene viciagatic bere leppoac susmettiti baitituzté: hæy eztrautzet nic neurorrec esquerrac emaiten, baina Gentilén Eliça guciéc-ere bay. **5** Saluta eçaque hayén etchean den Eliçá-ere Saluta eçaque Epenet ene maitea, cein baita Achaiaco primitiá Christean. **6** Saluta eçaque Maria guregana anhitz trabailatua. **7** Salutaitzaçue Andronic eta Lunia ene lehen gussuac, eta ene presonerquideac, Apostoluén artean notable diradenac, eta ni baino lehen ičan diradenac Christean. **8** Saluta eçaque Amplia ene maitea gure launean. **9** Saluta eçaque Vrban, gure aiutaria Christean eta Stachys ene maitea. **10** Saluta eçaque Apelles, Christean approbatua. Salutaitzaçue Aristobulorenecoac. **11** Saluta eçaque Herodion ene lehen gussua. Salutaitzaçue Narcisse baithaco gure launean diradenac. **12** Salutaitzaçue

Tryphena eta Tryphosa, gure launean trabaillatzen diradenac. Saluta eçaque Persida, nic maite dudana eta anhitz trabaillatu dena, gure launean. **13** Saluta eçaque Rufo berecia gure launean, bayeta haren eta ene ama. **14** Salutaitzaque Asyncrito, Phlegon, Hermas, Patrobas, Hermes, eta hequin diraden anayec. **15** Salutaitzaque Philologo, eta Iulia, Nereo, eta haren arrebá, eta Olympa, eta hequin diraden saindu guciac. **16** Saluta eçaque elkar pot eguite saindu batez Christen Elicéc salutatzen çaituztez. **17** Eta othoitz eguiten drauquet, anayéc, gogoá ditzazuquen, çuec recebitu duçuen doctrinaren contra partialitateac eta scandaloac eguiten dituztenac: eta apparta çaituzten hetaric. **18** Ecen halacoéc Iesus Christ gure launa ez tuté cerbitzatzen, baina bere sabela: eta hitz eztiz eta lausenguzcoz simplén bihotzac seducitzen dituzté. **19** Ecen çuen obedienciá batbederaz eçagutua da: Aleguera naiz bada çueçaz den becembatean: baina nahi dut çuhur çareten onean eta simple gaitzean. **20** Eta baquezco laincoac deseguinen du Satan çuen oinén azpian sarri. Iesus Christ gure launaren gratia dela, çuequin. Amen. **21** Salutatzen çaituztez Timotheo ene aiutariac, eta Lucioc, eta Iasonec, eta Sosipaterc ene lehen gussuéc. **22** Salutatzen çaituzté gure launean nic Tertiusc, epistola haur scribatu dudana. **23** Salutatzen çaituztez Gaiusc, ene eta Eliça guciaren ostatuac. Salutatzen çaituztez Eraste hirico procuradoreac, eta Quart anayec. **24** Iesus Christ gure launaren gratiá dela çuequin gucioquin. Amen. **25** Bada çuec confirma ahal çaitzaqueztenari, ene Euangelioaren eta Iesus Christen predicationearen araura, hambat demboraz gueroztic mysterio estaliric egon den reuelationearen araura: **(aiōnios g166)** **26** Baina, oráin manifestatu denaren, eta Propheten Scripturéz lainco eternalaren manuz fedearen obedientiatan natione gucietan declaratu denaren araura: **(aiōnios g166)** **27** laincoari, bada, çuhur bakoitzari dela gloria Iesus Christez eternalqui. Amen. **(aiōn g165)**

1 Korintoarrei

1 Paulec laincoaren vorondatez Iesus Christen Apostolu içatera deithuac, eta gure anaye Sosthenesec, **2** laincoaren Eliça Corinthen denari, Iesus Christez sanctificatuëy, saindu içatera deithuey, Iesus Christ gure launaren icena leku orotan inuocatzen duten guciequin, cein baita, hambat hayén nola gure laun: **3** Gratia dela çuequin eta baquea gure lainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **4** Esquerrac emaiten drauzquiót neure laincoari bethi çueçaz, Iesus Christ launean çuey eman içan çaiçuen laincoaren gratiagatic: **5** Ceren gauça gucietan abrastu içan baitzarete hartan, eloquentia eta eçagutze gucian: **6** Iesus Christen testimoniage çuetan confirmatu içan denaren araura: **7** Hala non ezpaizarete falta eceinere dohanen, Iesus Christ gure launaren reuelacionearen behoirra çaudetela. **8** Ceinec confirmaturen-ere baitzaituztéz finerano irreprensibile içateco Iesus Christ gure launaren egunecotzat. **9** Fidel da laincoa ceinez deithu içan baitzarete Iesus Christ haren Seme gure launaren communionera. **10** Bada othoitz eguiten drauçuet anayeác, Iesus Christ gure launaren icenaz, gauça berbat erran deçaçuen guciéc, eta ezten çuen artean targoaric: baina çareten iunctatuac adimendu batetan eta gogo batetan. **11** Ecen, ene anayeác, declaratu draudate çueçaz Chloes bathacoéc, ecen discordiác diradela çuen artean. **12** Bada haur diot, ecen çuetaric bathederac erraiten duela, Ni behinçát Paulen naiz, eta ni Apollonen, eta ni Cephasen, eta ni Christen. **13** Ala çathitua da Christ? Ala Paul crucificatu içan da çuengatic, edo Paulen icenean batheyatu içan çarete? **14** Esquerrac emaiten drauzquiót laincoari ceren ezpaitu çuetaric nehor batheyatu, Crispo eta Gaio baicen: **15** Nehorc erran ezteçan ecen neure icenean batheyatzen ariçan naicela. **16** Bathetiatu vkan dut Estebenen familia-ere: gaineracoç eztaquit berceric batre batheyatu vkan dudanez. **17** Ecen eznau igorri Christec batheyatzera, baina euangelizatza: ez hitzeçco çuhurtziatan, Christen crutzea ezdeusetara eztaidinçát. **18** Ecen crutzeçco hitza, galtzen diradenez behinçát, erhogoa çaye: baina guri saluatzén garenoy, laincoaren verthute da. **19** Ecen scribatua da, Galduren dut çuhurren çuhurtziá, eta adituén adimendua kenduren dut. **20** Non da çuhurra? non da Scriba? non da secula hunetaco disputaria? eztu erho eguin laincoac mundu hunetaco sapientia? (**aiõn g165**) **21** Ecen laincoaren sapientian munduac laincoa eçagutu eztenaz geroz haren sapientiatic, laincoaren placera içan da predicacionearen erhogoaz sinhesten dutenén saluatzera. **22** Ecen luduac-ere signo esquez daude, eta Grecoéc sapientia bilhatzen duté: **23** Baina guçaz den becembatean predicatzen dugu Christ crucificatua, luduey behinçát scandalo, eta Grecoey erhogoa çayena. **24** Baina deithu diradenez hambat luduey nola Grecoey predicatzen draegu Christ laincoaren verthutea eta laincoaren sapientiá. **25** Ecen laincoaren erhogoá guçonac baino çuhurrago da: eta laincoaren flaqueá guçonac baino borthitzago da. **26** Ecen badacussaçue çuen vocationea, anayeác, ecen etzareta çuhurac anhitz haraguiaren arauetz, ez borthitzac anhitz, ez nobleac anhitz. **27** Baina munduco gauça erho diradenez elegitu

vkan ditu laincoac confundi ditzançát çuhurrac: eta munduco gauça flaccu diradenez elegitu vkan ditu laincoac confundi ditzançát gauça borthitzac: **28** Eta munduco gauça noble eztiradenac, eta menospreciatuac elegitu vkan ditu laincoac, eta gauça eztiradenac, diradenez deseguin ditzançát **29** Glorifica eztaidinçát haraguiric batre haren aitzinean. **30** Baina harenganic çuec çarete Iesus Christean, cein eguin içan baitzaicu laincoaz sapientia eta iustitia eta sanctificatione eta redemptione: **31** Scribatua den beçala, Gloriatzen dena, launean gloria dadinçát.

2 Eta ni ethorri içan naicenean çuetara, anayeác, eznaiz ethorri eloquentiazco edo sapientiazco excellentiarequin, laincoaren testimoniagea denuntiatzen nerauçuela. **2** Ecen ezta deliberatu vkan deus çuen artean iaquitera, Iesus Christ baicen, hura-ere crucificatua. **3** Eta ni infirmaterequin eta beldurrequin eta ikara halldirequin içan naiz çuec baithan. **4** Eta ene minçatzea eta ene predicacionea ezta içan sapientia humanoaren hitz gogagarritan: baina spirituren eta verthuteren eracustetan. **5** Çuen fedea eztençát guçonén sapientiatan, baina laincoaren potentiatan. **6** Eta sapientiá denuntiatzen dugu perfectioén artean: eta sapientiá diot ez mundu hunena, ezeta mundu hunetaco prince deseguin diradenez: (**aiõn g165**) **7** Baina denuntiatzen dugu laincoaren sapientia mysteriotan dena, diot estalia, laincoac ia dembora gucién aitzinetic gure gloriatan determinatu vkan çuena: (**aiõn g165**) **8** Cein mundu hunetaco princietaric batec-ere ezpaitu eçagutu vkan: ecen baldin eçagutu vkan baluté, gloriaco launa eztaqueten crucificatu. (**aiõn g165**) **9** Baina predicatzen ditugu, scribatua den beçala, Beguic ikussi eztituen, eta beharic ençun eztituen gauçac, eta guçonén bihotzetara igan içan eztiradenac, cein laincoac hari on daritzoteny appaindu baitrauzté. **10** Baina guri laincoac reuelatu vkan drauzquigu bere Spirituaz: ecen Spirituac gauça guciac penetratzen ditu, býy laincoaren gauça barnác-ere. **11** Ecen guçonetaric ceinec daquizqui guçonaren gauçac, guçonaren spiritu hura baithan denac baicen? Halaber laincoaren gauçac-ere eztitu nehor eçagutu vkan, laincoaren Spirituac baicen. **12** Bada guc eztagu munduaren spiritua recebitu vkan: baina laincoaganoico Spiritua: laincoaz guri eman içan caizquigun gauçac eçagutu ditzagunçát: **13** Cein denuntiatzen-ere baititugu, ez sapientia humanoac iracasten dituen hitzéz, baina Spiritu sainduac iracasten dituenéz, gauça spiritualac spiritualetara appropriatuz. **14** Baina guçon naturalac eztitu comprehenditzen laincoaren Spirituaren gauçac: ecen erhogoa çaiçquio, eta ecin adi ditzaque, ceren spiritualqui iugeatzen baitirade. **15** Baina guçon spiritualac iugeatzen ditu gauça guciac, eta bera ezta nehorçaz iugeatzen. **16** Ecen norc eçagutu du launaren intentionea, hura instrui deçan? baina guc Christen intentionea badugu.

3 Eta ni anayeác, ecin minçatu natzayçue çuey spiritualey anço, baina carnaley anço, diot, haourrey anço Christ launean. **2** Ezne edatera emaitz haci çaituztet, eta ez viandaz, ceren oraino ecin baitzineçaqueten, baina orain-ere oraino ecin deçaçueçue: ceren oraino carnal baitzarete. **3** Ecen inuidia eta gudu eta targoa çuen artean denean, etzarete carnal, eta etzabiltzate guçonaren araura? **4** Ecen erraiten duenean batac, Ni Paulen naiz: eta berceac, Ni Apollonen, etzarete carnal? **5**

Nor da bada Paul, eta nor Apollo, cerbitzari baicen, ceinéz synthetsi vkan baituque, eta batbederari launac eman draucan beçala? 6 Nic landatu vkan dut, Apolloc arregatu: baina laincoac eman du handitzea. 7 Halacotz beraz landatzen ari dena ezta deus, ezeta arregatzen ari dena: baina handitzea emaiten duen laincoa. 8 Eta landatzen ari dena eta arregatzen ari dena, bat dirade: eta batbederac recebituren du bere saria bere traillauren araura. 9 Ecen gu laincoarequin languile gara, quec laincoaren laborançá, laincoaren edificio çarete. 10 laincoaren gratia niri eman çaitadanaren araura, nabussi iaquinsu batec beçala fundamenta eçarri vkan dut, eta berce batec gainean edificatzen du: baina batbederac becussa nola gainean edificatzen duen. 11 Ecen berce fundamentic nehorc ecin eçar deçaque eçarri denaz berceic, cein baita Iesus Christ. 12 Eta baldin nehorc edificatzen badu fundament hunen gainean vrrhe, cilhar, harri preciatu, egur, belhar, lasto: 13 Batbederaren obrá manifestaturen da: ecen egunac declaraturen du: ceren suaz manifestaturen baita: eta batbederaren obrá nolaco daten, suac phorogaturen du. 14 Baldin cembeit gainean edificatu duenen obrá badago, sari recebituren du. 15 Baldin cembeiten obrá erra badadi, galtze eguinen du: baina bera saluaturen da, badaric-ere suz beçala. 16 Eztaquiçue ecen laincoaren temple çaretela, eta laincoaren Spiritua habitatzen dela çuetan? 17 Baldin norbeitec laincoaren templea deseguin badeça, deseguin du hura laincoac: ecen laincoaren templea saindu da, cein baitzarete quec. 18 Ezteçala nehorc bere buruá seduci: baldin cembeitec vste badu çuen artean çuhur dela mundu hunetan, erho eguin bedi, çuhur dadinçát. (aiñ g165) 19 Ecen mundu hunetaco çuhurtziá, erhogoa da laincoaren aitzinean: ecen scribatua da, Hatzamaiten ditu çuhurac hayén finecian. 20 Eta berriz, launac ezagutzen du ecen çuhurrén pensamenduac vano diradela. 21 Bada, eztadila nehor gloria guiçonétan: ecen gauça guciac çuen dirade: 22 Bada Paul, bada Apollo, bada Cephas, bada mundua, bada vicitzea, bada herioa, bada presenteco gauçaric, bada ethorthecoric, guciac dirade çuen: 23 eta quec Christen, eta Christ laincoaren.

4 Estima beça guçaz guiçonac Christen ministréz, eta laincoaren secretuén dispensaçaléz beçala. 2 Baina gaineracoaz, necessario da dispensaçaletan leyal batbedera eriden dadin. 3 Niçaz den becombatean, ansia guti dut queçaz edo iugemendu humanoz iudicatu içatearen: are neure buruá-ere eztut iudicatzen. 4 Ecen deusetan ezstut neure buruá hoguendun senditzen: ordea huneçaz eznaiz iustificatu: baina ni iudicatzen nauena, launa da. 5 Halacotz, ezteçaçuela dembora baino lehen iudica, launa dathorreno, ceinec ilhumbeco gauça estaliac-ere arguituren baititu, eta bihotzetaco conseilluac manifestaturen: eta orduan laudorio vkanen du batbederac laincoaganic. 6 Bada anayác, gauça hauc minçatzeco manera batez itzuli vkan ditut neure eta Apolloren gainera, çuen causaz: gutan ikas deçaçuençát, scribatua den baino guehiago ez presumitzera: bata bercearen contra hant etzaitzençát bercceren contra. 7 Ecen norc hi reputationetan eçarten au? eta cer duc recebitu vkan eztaunic? eta baldin recebitu vkan baduc, cergatic gloriatzen aiz recebitu ezipahu beçala? 8 la

asse çarete, ia abrastu çarete, gu gabe reguetu çarete: eta aitzineçate regna, guc-ere quequin batean regna deçaçunçát. 9 Ecen badaritzat laincoac gu monstrañça eçarri gaituela, baicara, azquen Apostoluac, heriotara condemnatuac beçala: ecen beguietaco miragarri eguin içan gaitzaitze munduari eta Aingueruey eta guiçoney. 10 Gu erho Christgatic, eta quec çuhur Christ launean, gu flaccu, eta quec sendo: quec noble, eta gu bilaun. Ordu hunetaran eta gosse gara eta egarri gara, eta billuci gara, eta buffetatzen gara, eta leku batetic berccera errebelatuac gabilta: 11 Eta traillaatzen gara, gure escu propriéz lan eguinez. 12 Iniuriatzen gara, eta vngui erraiten dugu: persecutatzen gara, eta sufritzen dugu: 13 Diffamatzen gara, eta othoitz eguiten dugu, munduco scobaquin beçala eguin içan gara, eta gucién karracaquin beçala oraindrano. 14 Eztrauzquiçuet gauça hauc scribatzen ahalque çaitzatedançát, baina neure haour maite anço ausatzen çaituztet. 15 Ecen hamar milla pedagogo bacintuzte-ere Christean, ez ordea anhit aita: ecen Iesus Christean, Euangelioaz nic engendratu vkan çaituztet. 16 Othoitz eguiten drauçet bada, ene imitaçale çareten. 17 Halacotz igorri drauçet Timotheo, cein baita ene seme maitea eta fidela gure launean, harc orhoit eraciren drauzquiçue ceric diraden ene bideac Christean, leku gucietan Eliça orotan iracasten dudan beçala. 18 Ni çuetara ethorteco ezpaninz beçala, batzu hantuac içan dirade. 19 Baina ethorriren naiz sarri çuetara, baldin launac nahi badu: eta eçaguteren dut, ez hantu içan diraden horién hitza, baina verthutea. 20 Ecen laincoaren resumá ezta hitzean, baina verthute spiritualean. 21 Cer nahi duçue? cihorrequin ethorriren naiz çuetara, ala charitaterequin eta emetassunezco spiriturequin?

5 Guciz ençuten da çuen artean paillardiça badela, eta halaco paillardiça cein Gentilén artean aippatzen-ere ezipaita: ecen cembeitec bere aitaren emaztea entretenitzen duela. 2 Eta quec hantuac çarete, eta eztuçue nigar lehen eguin, ken ledinçát çuen artetic eguitate haur eguin duena. 3 Nic behinçát gorputtez absent beçala, baina present spirituz, ia deliberatu dut present beçala, haur hala eguin duenaren, 4 (Quec eta ene spiritua Iesus Christ gure launaren icenean bildurric, Iesus Christ gure launaren botherearequin.) 5 Halacoaren Satani liuratzera haraguiaren destructionetan, spiritua salbu dençát Iesus launaren egunean. 6 Çuen gloriatzea ezta ona: Eztaquiçue ecen althagarri gutibatec orhe gucia altha eraciten duela? 7 Purga eçaçue bada althagarri çaharra, orhe berri çaretinçát, althagarri gabe çareten beçala: ecen gure Bazcoa guregatic sacrificatu içan da, cein baita Christ. 8 Bada eguin deçaçun besta, ez althagarri çaharrez, ezeta malitiataco eta gaichtaqueriataco althagarri, baina althagarri gaberico oguiz, diot puritatezcoz eta eguiaczcoz. 9 Scribatu drauçet epistolán, nahasta etzaitzeten paillartequin: 10 Eta ez guciz mundu hunetaco paillartequin, edo auaritosoequin, edo harrapariequin, edo idolatrequin: ezipere segur behar cenduquete mundutic ilki. 11 Baina orain scribatu drauçet etzaitzeten nahasta, baldin cembeit anaye deitzen denic paillard bada, edo auaritoso, edo idolatre, edo gaitzerraile, edo hordi, edo harrapari: halacoarequin ian-ere ezteçaçuen. 12 Ecen cer iudicatzeco dut nic campoco diradenez-ere? eztuçue barneco diradenéz quec iudicatzen? 13

Baina campocoac launac iudicatzen ditu. Ken eçaque bada gaichto hori ceurón artetic.

6 Hauçu da çuetaric cembeit, eguiteric duenean berce baten contra, iugemendutara ioaitera iniustoén aitzinera, eta ez sainduén aitzinera? **2** Eztaquiçe ecen sainduéc mundua iugeaturen dutela? **2** Eta baldin çueçaz mundua iugeaturen bada, indigne çarete gauça chipienén iugeatzeco? **3** Eztaquiçe ecen Aingueruác iugeaturen ditugula? cembatez areago vicitze hunetaco gauçac? **4** Halacotz bada baldin vicitze hunetaco gauçéz gortecac badituçe, Eliçán estima chipitacoen diradenac eçar itzaçe iar-lekuan. **5** Çuen ahalquetan, haur erraiten drauçuet. Horrela da çuen artean çuhurric eztén, ez are bat, bere anayén artean iugea ahal deçaquenic? **6** Baina anayec anayearen contra auci du, eta are infidelén aitzinean. **7** La segur guciz falta da çuetan, ceren auci baituçe ceurón artean: ceren eztuçe lehen iniuria sufritzen? ceren eztuçe lehen calte recebitzen? **8** Baina çuec iniuria eguiten duçe eta calte: eta are anayey. **9** Ala eztaquiçe ecen iniustoéc ezutela laincoaren resumá heretaturen? **10** Etzaitezela engana, ez paillartéc, ez idolatréc, ez adulteroéc, ez malguéc, ez bugréc, ez ohoinéc, ez auaritosoéc, ez hordiéc, ez gaitzerrailéc, ez harrapariéc, ez tute laincoaren resumá heretaturen. **11** Eta halaco gauça cinetén batzu: baina ikuci çarete, baina sanctificatu çarete, baina iustificatu çarete, Iesus launaren icenean, eta gure laincoaren Spirituaz. **12** Gauça guciac permetitzen çaiçquit, baina guciac eztride probetchutaco: gauça guciac permetitzen çaiçquit, baina ni eznaiz deusen botherearen suiectioneraco. **13** Viandác sabelaren, eta sabela viandén: baina laincoac haur eta hec deseguinen ditu: baina gorputza ezta paillardičataco, baina launarendaco, eta launa gorputzarendaco. **14** Eta laincoac gure launa-ere resuscitatu du, eta gu-ere resuscitaturen gaitu bere bothereaz. **15** Eztaquiçe ecen çuen gorputzac Christen membro diradela? edequiric beraz Christen membroac paillardia baten membro eguinen ditut? Guertela ezstadila. **16** Ala eztaquiçe ecen paillardia bati iunctatzen çayona, gorputzbat harequin eguiten dela? Ecen eguinen dirade, dio, biga haraguibat. **17** Baina launari iunctatzen çayona, spiritubat da. **18** Ihes eguioçe paillardičari: ecen guçonac daguien bekatu gucia gorputzetic campoan da, baina paillardiča eguiten duenac, bere gorputz propria bekatu eguiten du. **19** Ala eztaquiçe ecen çuen gorputza temple dela çuetan den Spiritu sainduaren, cein baituçe laincoaganic, eta etzaretela ceuron buruén? **20** Ecen erossiac çarete precioz: glorifica eçaque bada laincoa çuen gorputzean, eta çuen spirituan, cein baitirade laincoarenac.

7 Eta scribatu drautaçuen gauçéz den becembatean, on da guçonaren ematzeric ez hunquitze. **2** Baina paillardičari ihes eguieagatic, batbederac bere emaztea biu, eta batbederac bere senharrá biu. **3** Emazteari senharrac çor draucan onheriztea renda bieçó: eta halaber emazteac-ere senharrari. **4** Emazteac bere gorputza eztu bere bothereco: baina senharrac: eta halaber senharrac-ere bere gorputza eztu bere bothereco, baina emazteac. **5** Ezteçaçuela defraudá atac bercea cembeit demboratocotz consentimendu batez ezipada, baruretan eta orationetan emplega çaitetzençat: eta harçara elkargana itzul

çaitetze, Satanec tenta etzaitzatençat çuen incontinentiagatic **6** Baina haur erraiten dut permissionez, ez manamenduz. **7** Ecen nahi nuque guçon guciac liraden ni beçala: baina batbederac bere dohain propria du laincoaganic, atac hunela eta berceac hala. **8** Bada erraiten drauet ezcondu-gabey eta alharguney, on dela hayençat, baldin badaudez ni beçala. **9** Baina baldin continent ezpadirade, ezcon bitez: ecen hobea da ezconcea ecen ez erre içatea. **10** Eta ezconduey denuntiatzen drauet, ez nic baina launac, Emaztea senharraganic eztaadin parti. **12** Baina bercey nic erraiten drauet, ez launac, Baldin cembeit anayec emazte infidela badu, eta emazteac consentizen badu harequin habitatzera, ezteçan hura vtzi. **13** Eta baldin cembeit emaztec senhar infidela badu, eta senharrac consentizen badu harequin habitatzera, ezteçan hura vtzi. **14** Ecen sanctificatu da senhar infidela emazteaz, eta sanctificatu da emazte infidela senharrac: berceala çuen haourrac satsu lirateque: baina orain saindu dirade. **15** Eta baldin infidela partitzen bada, parti dadin ecen ezta suiet anayea edo arrebá halaco gaucetan: baina baquera deithu gaithu laincoac. **16** Ecen cer daquin emazteá, eya senharrá saluaturen duanez? edo cer daquin senharrá, eya emaztea saluaturen duanez? **17** Baina nola batbederari dohaina partitu baitrauca laincoac, nola batbedera deithu baitu launac, hala ebil bedi: eta hunela Eliça gucietan ordenatzen dut. **18** Circoncidituric norbeit deithu ičan da? ezterakarran preputioa: preputioan norbeit deithu ičan da? eztaadila circoncidí. **19** Circoncisionea ezta deus, eta preputioa ezta deus: baina laincoaren manamenduén beguiratzea. **20** Batbedera cer vocationetan deithu ičan baita hartan bego. **21** Sclabo deithu aiz? eztuála arranguratic: baina baldin are libre eguin ahal bahadi, harçaz lehen vsat eçac. **22** Ecen launean deithu ičan den sclaboa, launaren libre da: eta halaber libre dethua, Christen sclabo da. **23** Precioz erossiac çareté, etzaretela guçonén sclabo. **24** Batbedera certan deithu ičan baita, anayeác, hartan bego laincoa baithan. **25** Eta virginéz den becembatean launaren manamenduric ezut: baina coseillu emaiten drauçuet, launaganic fidel içatera misericordia vkan dudanaç beçala. **26** Estimaten dut bada haour on dela presenteco necessitateagatic, ecen on dela guçonarendaco hunela içatea. **27** Emazterequin lothua aiz? ezteçála bilha separationeric: emazteaganic lachatu aiz? ezteçála bilha emazteric. **28** Bada baldin ezcon bahadiere, ez tuc bekaturic eguin: eta baldin ezcon badadi virginá, ez tuc bekaturic eguin: baina halacoéc tribulatione vkanen duté haraguian: baina nic guppida çaituztet. **29** Baina haur erraiten drauçuet, anayeác, ecen demborá labor dela hemendic harát, emaztedunac-ere, emazteric ezpalute beçala diraden: **30** Eta nigarrez daudenac, nigarrez ezpalaude beçala: eta aleguera diradenac, aleguera ezpalirade beçala: eta erosten dutenac, posseditzen ezpalute beçala: **31** Eta mundu hunez vsatzen dutenac, vsatzen ezpalute beçala: ecen mundu hunen figurá iragan doa. **32** Eta nahi nuque çuec arrangura gabe cineten. Emazte gabe denac, artha du launaren gauçéz, nolatan launaren gogaraco daten: **33** Baina emaztedunac, artha du munduco gauçéz, nolatan emaztearen gogaraco daten. **34** Diuers dirade emazte ezcondua eta virginá: emazte ezcondu gabeac, artha du launaren diraden gauçéz, gorputzez eta spirituz sainda dençat:

baina emazte ezconduar, artha du munduco gaucéz, nolatan senharraren gogaraco daten. **35** Eta haur çuen probetchutan erraiten dut, ez laçoa eçar dieçaquedençát: baina carazqui eta moldez launari iuncta çaquizquientçát empatchuric batre gabe. **36** Baina baldin edoceinec vste badu ecen desohore duela haren virginác bere adin florea iragan deçan, eta hala eguin behar dela: nahi duena begui, eztu bekaturic eguiten: ezcon bitez. **37** Baina bere bihotzean fermu dagoenac, necessitateric eztuela, baina du bere vorondate propriaren gainean puissança, eta haur deliberatu bere bihotzean, bere virginaren beguiratzera, vngui eguiten du. **38** Bada, bere virginá ezconcen duenac, vngui eguiten du: baina ezconcen eztuenac, hobequi eguiten du. **39** Emaztea lothua da legueaz haren senharra vici den dembora gucian: baina haren senharra hil badadi, libre da norequin nahi den ezconceco, solament gure launean. **40** Baina dohatsuago da baldin hala badago, ene conselluaren araura: eta estimatzen dut nic-ere laincoaren Spiritua badudala.

8 Eta idoley sacrificatzen diraden gaucéz den becembatean, badaquigu ecen guciéc eçagutze badugula: eçagutzeac hancen du, baina charitateac edificatzen. **2** Eta baldin edoceinec vste badu cerbait badaquiala, eztu oraino eçagutu deus eçagutu behar den beçala. **3** Baina baldin cembeitec laincoari on badaritz, hura harçaz iracatsi içan da. **4** Bada idoley sacrificatzen diraden gaucén iateaz den becembatean, badaquigu ecen deus ezteia idolá munduan, eta ezteia berce laincoric bat baicen. **5** Ecen iainco deitzen diradenac badirade-ere, bada ceruån bada lurreean (nola anhitz iainco baita, eta anhitz iaun) **6** Baina guc iainco Aitabat dugu, ceinaganic baitirade gauça guciac, eta gu hartan: eta laun-bat, Iesus Christ, ceinez baitirade gauça guciac, eta gu harçaz. **7** Baina ezta gucietan eçagutzea, ecen batzuc idolaren conscientiarequin oraindrano, idoley sacrificatutic beçala iaten duté: eta hayén conscientiá nola ezpaita fermu, satsutzen da. **8** Bada viandác ezgaitu laincoaren gogaracotzenago: ecen ian badeçagu-ere, ezgara vkansuago: eta ian ezpadeçagu-ere, eztagu gutiago. **9** Baina beguirauçue çuen puissança hori infirmo diradenez nolazpait scandalotan ezten. **10** Ecen baldin norbeitec ikus baheça hi eçagutze duanor, iarriric agoela idolén templeco mahainean, infirmo denaren conscientiá ezta instruituren idolari sacrificatu diraden gaucetaric iatera? **11** Eta hire eçagutze horreçaz galduren da anaye infirmo dena, ceinagatic Christ hil içan baita? **12** Bada hunela anayén contra bekatu eguiten duçuenean, eta hayén conscientia infirmoa çaurtzen duçuenean, Christen contra bekatu eguiten duçue. **13** Halacotz, baldin viandác ene anayea scandalizatzen badu, ezzut ianen haraguiric secular, neure anayea scandaliza ezteçadançát. (aiñ g.165)

9 Eznaiz Apostolu? eznaiz libre? ezzut Iesus Christ gure launa ikussi? etzarette çuec ene lana gure launean? **2** Baldin bercén Apostolu ezpanaiz, çuen berere banaiz: ecen ene Apostolutassunaren cigulua çuec çarete gure launean. **3** Ene defensá examinatzen nautenac baithara, haur da: **4** Ala extugu bothere iateco eta edateco? **5** Ala eztagu bothere emazte arreba baten gucietan erabilteco, berce Apostoluéc, eta launaren anayéc, eta Cephasec beçala? **6** Edo, nic neurorrec eta Barnabasec eztagu bothere lanic ez eguiteco? **7** Norc

guerlaric eguiten du bere despendioz behinere? norc landatzen du mahasti, eta haren fructutic eztu iaten? edo norc bazcatzen du arthaldea, eta arthaldearen eznetic eztu edaten? **8** Ala guionaren arauetz gauça hauc erraiten ditut? ala Legueac-ere eztitu gauça hauc erraiten? **9** Ecen Moysesen Leguean scribatua da, Eztraucac ahoa lothuren idi bihitzen ari denari. Ala artha du idiéz laincoac? **10** Ala haur guciz guregatic erraiten du? segur haur guregatic scribatua da: ecen sperançatan behar du laboratzen duenac, laboratu: eta bihitzen duenac participant içateco sperançatan. **11** Baldin guc çuey gauça spiritualac erein badrauzquiegu, gauça handia da çuen carnalac biltzen baditugu? **12** Baldin berceac bothere hunetan çuen artean participant badirade, ceren ez cineçago gu? baina eztagu bothere hunez vsatu vkan: aitzitic gauça guciac suffritzen ditugu, Christen Euangelioari empatchuric batre eztemogunçát. **13** Eztaquieçue ecen sacrificioac eguiten dituztenéc, gauça sacrificatuetaric iaten dutela? eta aldarean empletatzen diradenéc, aldarearequin peticipatzen dutela? **14** Hala gure launac-ere ordenatu vkan draue Euangelioa predicatzen duteney, Euangeliotic vici diraden. **15** Badaric-ere nic gauça hautaric batez-ere eztagu vsatu vkan. Eta gauça hauc eztitut scribatu, hala niri eguin daquidançat: ecen hobe nuque hil nendin ecen ez nehorc ene glorificamendua ezdeusetara deçan. **16** Ecen Euangelizatzen badut-ere, eztagu ceren gloria nadin: ecen necessitateac eraguiten draut: eta maledictione niri-baldin euangeliza ezpadeçat. **17** Ecen baldin gogotic haur eguiten badut, sari dut: baina baldin gogoz garaitic eguiten badut, dispensationea eman içan çait. **18** Cer sari dut beraz? Euangelioa predicatzen dudanean, Christen Euangelioa deus hartu gabe predica deçadan, ezteçadan gaizqui vsat neure bothereaz Euangelioan. **19** Ecen gucietaric libre banaiz-ere, gucién suiectioneco neure buruá eguin vkan dut, gende guehiago irabaz deçadançát. **20** Eta eguin içan natzaye luduey ludu beçala, luduac irabaz ditzadançát: Leguearen azpico diradenez, Leguearen azpico baninz beçala, Leguearen azpian diradenac irabaz ditzadançát. **21** Legue gabez Legue gabe baninz beçala, (Legue gabe ezpanaiz-ere laincoagana, baina Christen Leguearen azpico) Legue gabeac irabaz ditzadançát. **22** Eguin içan natzaye infirmoey infirmo beçala, infirmoac irabaz ditzadançát: guciy eguin içan natzaye gauça gucia, guciz batzu salua ditzadançát. **23** Eta haur eguiten dut Euangelioagatic, çuequin batean participant hartan eguin nadinçát. **24** Eztaquieçue ecen stadioan laster eguiten dutenéc, guciéc laster eguiten badutela, baina batec precioa hartzen duela? hala laster eguiçue non har baiteçaquieçue. **25** Eta combatitzen den gucia, regimenduz gauça gucietan vici da: eta hec eguiten duté coroa corruptituren den baten vkaiteagatic: baina guc corruptituren eztenagatic. **26** Nic bada hala laster eguiten dut, ez eztaquidala nola: hala bataillatzen naiz, ez aireari baneraunsa beçala. **27** Baina gatzigatzen dut neure gorpuzta, eta suiectionetara erekartan: eceinere maneraz bercey, predicatu ondoan, neuror reprobato eriden eznaidinçát.

10 Nahi dut bada daquieçuen anayeác, ecen gure Aitác oro hodey azpian içan diradela, eta guciac itsassoaz iragan içan diradela. **2** Eta guciac Moysestan batheyatu

ičan diradela hodeyea eta itsasoa. 3 Eta guciéc vianda spiritual ber batetarié ian dutela. 4 Eta guciéc edari spiritual-ber batetarié edan dutela: ecen edaten çutén iarreiquiren çayen Harri spiritualetic: eta Harria cen Christ. 5 Baina hetarié anhitzen gainean eztu placer hartu vcan laincoac: ecen deseguin içan dirade desertuan. 6 Eta gauça hauc gure exemplutan içan dirade, guthicia eztiçagunçat gauça gaichtoac, nola hec guthiciatu baitituté. 7 Eta etzaretén idolatre, hetarié batzu leguez, scribatua den beçala, larri içan da populua iatera eta eadatera, eta iaiqui içan dirade dostetara. 8 Eta ezteçagun paillarda, hetarié batzuc paillardatu vkan dutén beçala, eta hil içan baitirade egun batez hoguey eta hirur mila. 9 Eta ezteçagun tenta Christ, hetarié batzuc tentatu vkan dutén beçala, eta suguéz deseguin içan baitirade. 10 Eta ezteçagun murmura, hetarié batzuc murmuratu vkan dutén beçala, eta deseguin içan baitirade deseguleaz. 11 Eta gauça hauc gució exemplutan heltzen çaitzen hæyr: eta scribatu içan dirade gure admonitionetan, ceinetara demborén finac heldu içan baitirade. (aión g165) 12 Hunegatic bada çutic dagoela vste duenac, beguira biu error eztaadin. 13 Tentationec etzaituztez hartu humanoc baicen: eta fidal da laincoa, ceinec ezpaitu permissiuren tenta çaitetzten egar ahal deçaque çuen baino guehiagoz: baina emanen du tentationearequin batean ilkitbidea-ere sustenga ahal deçaqueuçat. 14 Hunegatic, ene maiteác, ihes eguiçue idolatriatic. 15 Adituey beçala minço natzaiçue: ceuroc iugea eçaque erraiten dudanaç. 16 Benedicionezco copa benedicatzen duguna, ezta Christen odolaren communionea? eta hausten dugun oguia ezta Christen gorputzaren communionea? 17 Ecen gu baicara anhitç, oguibat gara eta gorputzbat: ceren guciac ogui batetan participant baicara. 18 Ikussaçue Israel haraguiaren arauéz dena: sacrificioac iaten dituztenac, eztiçade aldarean participant? 19 Cer erraiten dut beraz? idola cerbait dela? edo idolari sacrificatu çayona, cerbait dela? ez. 20 Aitzitic diot, ecen Gentiléç sacrificatzen dituzten gauçac, deabruey sacrificatzen drauztela, eta ez laincoari: ezta bada nahi çuec participant çaretén deabruén. 21 Ecin launaren copá edan deçaqueçue, eta deabruaren copá: ecin launaren mahainean participant çaratezte: eta deabruén mahainean. 22 Ala nahi dugu asserre eraci launa? ala hura baino borthizago gara? 23 Gauça guciac permissitzen çaitzquit, baina guciac eztiçade probetchutaco: gauça guciac permissitzen çaitzquit, baina gauça guciéc ezta edificatzen. 24 Nehorc ezteçala bere propria bilha, baina batbederac bercearena. 25 Haraquincán saltzen den orotarié, ianaçaque: deus galdequin gabe consentiagatic. 26 Ecen launarena da lurra eta hartango complimendua. 27 Eta baldin infideletarié cembeitec gomitatzen baçaituztez, eta ioan nahi baçarete: aitzinera eçarten çaiçuen orotarié ianaçaque, deus galdequin gabe consentiagatic. 28 Baina baldin cembeitec erran badieçaque, Haur idoley sacrificatua da, ezteçaquela ian, auertitu çaituztenagatic, eta consentiagatic: ecen launarena da lurra eta hartango complimendua. 29 Baina consentiá erraiten diat, ez hirea, baina bercearena: ecen cergatic ene libertatea iudicatzen da bercearen consentiáz? 30 Eta baldin nic gratiaz viandán participatzen badut, cergatic gaichto iudicatzen naiz nic esquerrac emaiten ditudan gauçagatic? 31 Bada,

edo iaten baduçue, edo edaten baduçue. edo cerbait berceari eguiten baduçue, gucia laincoaren gloriatan eguiçue. 32 Çaretén scandalo gabe eta luduetara eta Grecoetara eta laincoaren Eliçagana. 33 Ni-ere gauça guciétan gucién gogaraco naicen beçala, bilhatzen ezta nola neure probetchu propria: baina anhitzena, salua ditecençat.

11 Çaretén ene imitaçale, ni-ere Christen beçala. 2 Bada laudatzen çaituztet, anayeác, ceren ene gauça guciéz orhoit baitzarete, eta ceren eman drauzquicedan beçala, ordenançac eduquiren baitituçue. 3 Baina nahi dut daquiçuen, ecen guiçon guciaren buruá Christ dela: eta emaztearen buruá, guiçona: eta Christen buruá, laincoa. 4 Guiçon buruá estaliric othoitz eguiten, edo prophetizatzen duen guciac, desohoratzen du bere buruá. 5 Baina emazte buruá estali gaberíc othoitz eguiten edo prophetizatzen duen guciac, desohoratzen du beré buruá: ecen hambat da nola arradatu baliz. 6 Ecen baldin estaltzen ezpada emaztea, motz-ere bedi: eta baldin deshonest bada emaztearen moztu edo arradatu içatea, estal bedi. 7 Ecen guiçonac ezta estali behar buruá, laincoaren imaginá eta gloriá denaz gueroz: baina emaztea, guiçonaren gloriá da. 8 Ecen guiçona ezta emaztetic, baina emaztea guiçonetic. 9 Ecen are ezta guiçona creatu içan emazteagatic, baina emaztea guiçonagatic. 10 Hunegatic vkaiteco du emazteac buruán seignalea suiçionetan dela, Aingueruáčgatic. 11 Guciagatic-ere ez guiçona emaztea gabe, ezeta emaztea guiçona gabe, gure launear. 12 Ecen nola emaztea guiçonetic, baita, hala guiçona-ere emazteaz: baina gauça guciac laincoaganic. 13 Ceuroc baithan iugea eçaque, Honest da emazteac estali gaberíc laincoari othoitz dagueon? 14 Ala naturác berac-ere etzaituztez iracasten ecen guiçonac adatsdun içatea desohore duela? 15 Baina emazteari adatsdun içatea gloria çayola? ceren adatsa estalguizat eman içan baitzayó. 16 Eta baldin cembeitec iharduçiale dela irudi badu, guc halaco costumarié ezta, ez laincoaren Elicéc-ere. 17 Bada haur hala declaratzen drauçuet non ezpaitzaitzet, laudatzen, ceren ezpaitzarete emendiotan biltzen, baina desemendiotan. 18 Ecen lehenic, biltzen çaretenean Eliçán, ençuten dut diuisione dela çuen artean: eta parte sinhesten dut. 19 Ecen behar da heresiac-ere çuen artean diraden, phorogatuac manifest eguin ditecençat çuen artean. 20 Bada elkargana biltzen çaretenean, ezta hori launaren Cenaren iatea. 21 Ecen batbedera auançatzen da bere affariaren hartzera iateracoan: eta bata da gosse, eta bercea da hordi. 22 Ala eztiçue etcheac hetan iateco eta edateco? ala laincoaren Eliçá menospreciatzen duçue, eta ahalquitzen dituec ezutenac? Cer erranen drauçuet? Laudaturen çaituztet hunetan? etzaituztet laudatzen. 23 Ecen nic recebitu vkan dut launaganic eman-ere drauçuedana: nola lesus launac, traditu içan cen gauean, hartu çuen oguia: 24 Eta gratiác rendaturic, hauts ceçan, eta erran ceçan, Har eçaque, ian eçaque: haur da ene gorputza çuengatic hausten dena: haur eguiçue ene memoriotan. 25 Halaber copa-ere har ceçan affaldu cenean, cioela, Copa haur da Testamentu berria ene odolean: haur eguiçue, noiz-ere edanen baituçue, ene memoriotan. 26 Ecen noiz-ere inanen baituçue ogui haur, eta copa haur edanen,

launaren herioa denuntiatuaren duçue, dathorroren. 27 Halacotz, norc-ere ianen baitu ogui haur, edo edanaren launaren copá indignoqui, hoguendun içanen da launaren gorputzaren eta odolaren 28 Phoroga beça bada batbederac bere buruá, eta hunela ogui hartaric ian beça, eta copá hartaric edan. 29 Ecen iaten eta edaten duenac indignoqui, bere condemnationea iaten eta edaten du, discernitzen ezteularic launaren gorputza. 30 Halacotz da çuen artean anhitz infirmoric, eta eriric, eta lo daunça anhitz. 31 Ecen segur baldin gure buruác iugea baguinça, ezguintezco puni. 32 Baina punitzen garenean, launaz instruitzen gara: munduarequin condemna ezgaitecençát. 33 Bada, ene anayeác, biltzen çaretenean iatera batac bercea iguriqui eçaçue. 34 Eta baldin nehor gosse bada, etchean ian beça: condemnationetan bil eztaiteztençát. Eta garaitico gaucéz, nathorrean ordonaturen duquet.

12 Dohain spiritualez den becembatean, anayeác, eztu nahi ignora deçaçuen. 2 Badaquiçue ecen Gentil içan çaretela, eta idola mutuén onduan guidatzen cineten beçala lasterca cinabiltzazela. 3 Halacotz iaquin eraciten drauçuet, ecen laincoaren Spirituaz minço denec batec-ere, ezteuela erraiten Iesus maledictione dela: eta nehorc ecin derraqueela Iesus dela laun, Spiritu sainduaz baicen. 4 Eta dohainén differentiác badirade, baina Spiritu ber-bat da: 5 Administrationén differentiác-ere badirade: baina laun ber-bat: 6 Operationén differentiác-ere badirade: baina lainco ber-bat da, ceinec eguiten baitu gucia gucietan. 7 Baina batbederari emaiten çayó spirituaren manifestationea probetchatzeco. 8 Ecen batari spirituaz emaiten çayó sapientiataco hitza, eta berceari eçagutzetaco hitza, spiritu beraren araeuz: 9 Eta berceari fedea, Spiritu harçaz beraz: eta berceari sendatzeco dohainac Spiritu harçaz beraz. 10 Eta berceari, verthutén operationeac: eta berceari prophetiá: eta berceari, spirituen discrezioneac: eta berceari, lengoagén diuersitateac: eta berceari, lengoagén interpretationea. 11 Baina gauça hauc gucia eguiten ditu, Spiritu bat harc eta berac, distribuituz hec particularqui batbederari, nahi duen beçala. 12 Ecen gorputza bat den beçala, eta baitu anhitz membro, baina gorputz batetaco membro guciac, anhitz diradelaric, gorputzbat dirade: hala da Christ-ere. 13 Ecen Spiritu batez gu gucioc batheyatu içan gara gorputzbat içateco, bada luduric, bada Grecoric, bada sclaboric, bada liberic: eta guciac edaran içan gara Spiritu ber batez. 14 Ecen gorputza-ere ezta membrat, baina anhitz. 15 Baldin erran badeça oinac, Eznaiz escua, eznaiz gorputzeco: ezta halacotz gorputzeco? 16 Eta baldin erran badeça beharriac, Eznaiz beguia, eznaiz gorputzeco: ezta halacotz gorputzeco? 17 Baldin gorputz gucia beguia bada, non içanen da ençutea? baldin gucia ençutea bada, non içanen da senditzea? 18 Baina orain eçarri vkan du laincoac membroetaric batbedera gorputzean, nahi vkan duen beçala. 19 Ecen baldin guciac membrat balirade non liçateque gorputza? 20 Baina orain anhitz dirade membroad, badaric-ere gorputzbat. 21 Eta ecin beguiac derraqueo escuari, Hire beharic eztiat: edo berriz buruác oiney, Çuen beharic ezut. 22 Baina are guehiago dena gorputzeco membro infirmoen irudi dutenac, necessarioenac dirade. 23 Eta gorputzeco membro deshonestén

diradela vste dugunac, ohoratuquienic estaltzen ditugu: eta gure membro deshonestenéc, ornamentu guehienic duté. 24 Eta gutan honest diraden partéc ornamentu beharic ezteute: baina laincoac moderatu vkan du gorputza batean, falta çuenari ohore guehienic emanez: 25 Gorputzean diuisioneric eztençát, baina membroéc batac berceagatic ansia berbat dutén. 26 Eta den membro batec cerbait suffritzen duen, membro guciéc harequin suffritzen duté: edo den membrat ohoratzen den, membro guciac alegueratzen dirade elkarrequin. 27 Bada çuec çarete Christen gorputz, eta membro partez. 28 Eta batzu eçarri vkan ditu laincoac Eliçán, lehenic Apostoluac, guero Prophetác, herenean Doctorac: eta guero verthuteac: guero sendatzeco dohainac, aiutác, gobernamentuac, lengoagén diuersitateac. 29 Ala guciac dirade Apostolu? ala guciac Propheta? ala guciac doctor? ala guciac verthutedun? 30 Ala guciéc badute sendatzeco dohaina? ala guciac lengoage diuersez minço dirade? ala guciéc interpretatzen dute? 31 Baina çareten dohain excellentenén guthicioso: eta oraino bide excellentagobat eracutsiren drauçuet.

13 Baldin guiçonén eta Aingueruen lengoagez minça banadi, eta charitateric ezteudan, eguin naiz cobre soinu eguiten duenaren, edo cymbala dindatzen duenaren pare. 2 Eta baldin banu prophetiazco dohaina, eta naquizquian mysterio guciac eta scientia gucia: eta nuen fede gucia, hambat non mendiac transporta nitzan, eta charitateric ezteudan, deus eznaiz. 3 Eta baldin distribui baditatz neure on guciac paubren hatzeco, eta baldin eman badeçat neure gorputza erre içateco, eta charitateric ezteudan, etzait deus probetchatzen. 4 Charitatea patient da, benigno da, charitatea ezta inuidioso: charitateac ezte insolentiaric, eta ezta hancen: 5 Ezte deshonestateric eguiten, eztebala bere probetchuén ondoan, ezta despitatzen: ezte gaitzic pensatzen: 6 Ezta bidegabearic alegueratzen, baina alegueratzen da eguiac. 7 Gauça guciac pairatzen ditu, gauça guciac sinhesten ditu, gauça guciac speratzen ditu, gauça guciac suffritzen ditu. 8 Charitatea nehoiz-ere ezta erorten: baina are prophetiác aboluturen dirade, eta lengoagéc fin harturen duté, eta scientiá aboluturen da. 9 Ecen partez eçagutzen dugu eta partez prophetizatzen. 10 Eta perfectionea ethorri datenean, orduan partez dena aboluturen date. 11 Haourra nincenean, haour anço minço nincén, haour anço iugeatzen nuen, haour anço pensatzen nuen: baina guiçon eguin naicenean, abolutu vkan ditut haourassuneco manerác. 12 Ecen orain mirail batez ikusten dugu ihlunqui: baina orduan beguithartez beguitharte ikussiren dugu: orain eçagutzen dut partez, baina orduan eçaguturen dut eçagutu-ere naicén beçala. 13 Bada orain badaude hirur gauça hauc, fedea, sperançá, charitatea: baina hautarico handiena charitatea da.

14 Çarreizate chariteari, eta çareten dohain spiritual guthicioso, baina guehienic prophetiza deçaçuen. 2 Ecen lengoage arrottez minço dena etzaye guiçoney minço, baina laincoari: ecen nehorc ezte ençuten, eta spirituz mysterioac erraiten ditu. 3 Baina prophetizatzen duena, guiçoney minço çaye edificationetan, eta exhortationetan, eta consolationetan. 4 Lengoage arrottez minço denac, bere buruá edificatzen du: baina

prophetizatzen duenac, Eliçá edificatzen du. 5 Nahi dut bada çuec gucioc lengoage diuersez minça çaitetzen, baina nahiago prophetiza deçaçuen ecen handiago da prophetizatzen duena ecen ez lengoage diuersez minço dena, baldin interpretatzen ezpadu, Eliçác edificacione har deçaçát. 6 Bada orain, anayeác, baldin banathor çuetara lengoage arrotzez minço naicela, cer probetchu eguinen drauçuet: baldin minça ezpanaquiçue edo reuelationez, edo scientiaz, edo prophetiaz, edo doctrinaz? 7 Eta gauça arima gabe soinu emaiten dutenec- ere edo den chirula, edo harpa, baldin cerbait differentia tonuz ezpademate, nolatan eçaguturen da chiruláz edo harpáz ioten dena? 8 Ecen baldin soinu iaquin-bat eman ezpadeça trompettáz, nor preparaturen da bataillara? 9 Hala çuec-ere baldin adi daitequeen hitza mihiaz pronuntia ezpadeçaçue, nolatan adituren da erraiten dena? ecen airera minçaçale içanen çarete. 10 Hambat (heltzen ohi den beçala) soinu mota da munduan, eta batre ezta muturic. 11 Beraz baldin ezpadaquit vozaren verthutea, içanen natzayó minço denari barbaro: eta minço çaitadana barbaro içanen çait. 12 Hala çuec-ere dohain spiritual guthicioso çaretenaz gueroz, çarreitzate hetan abundoso içateari Eliçaren edificacionetan. 13 Halacotz lengoage arrotzez minço denac othoitz begui interpreta ahal deçaçát. 14 Ecen baldin lengoage arrotzez othoitz eguiten badut, ene spirituac othoitz eguiten du: baina ene adimendua fructu gabe da. 15 Cer bada? othoitz eguinen dut spirituz, baina othoitz eguinen dut adimenduz-ere: cantaturen dut spirituz, baina cantaturen dut adimenduz-ere. 16 Bercela, baldin benedica badeçac spirituz, ignorantaren lekua daducanac nolátan erranen du Amen hire remerciamenduaren gainera? ecen hic cer erraiten duan etzezaquic. 17 Ecen hic bay esquerrac emaiten dituc, baina bercea ezta tec edificatzen. 18 Esquerrac emaiten drauzquiot neure laincoari, ceren çuec gucioc baino guehiago lengoagez minço bainaiz. 19 Baina Eliçán nahiago naiz borz hitz neure adimenduz minçatu, berceac-ere instrui ditzadanaçát, ecen ez hamar milla hitz lengoage arrotzez. 20 Anayeác, etzaretela adimenduz haour: baina çareten malitiaz haour, eta adimenduz çareten guiçon eguinac. 21 Leguean scribatua da, Halacotz berce lengoagetaco gendez, eta ezpain arrotzez minçaturen natzayo populu huni: eta are halatan eznaute ençunen, dio launac. 22 Bada lengoage arrotzac dirade seignaletan, ez sinhesten duteney, baina infideley: baina prophetiá, ez infideley, baina sinhesten duteney. 23 Bada baldin Eliça gucia bil badadi batetara, eta guciac lengoage arrotzez minça ditecen, eta ignorantac, edo infidelac sar ditecen: eztuté erranen, ecen erhotzen çaretela? 24 Baina baldin guciéc prophetizatzen baduté, eta sar dadin cembeit infidel edo ignorant, vençutzen da guciéz, eta iugeatzen da guciéz. 25 Eta halatan haren bihotzeco secretuac manifestatzen dirade: eta hala ahoz beheraturic adoretare du laincoa, declaratzen duela ecen laincoa eguiazqui çuetan dela. 26 Cer da bada anayeac? biltzen çareten oroz, çuetaric batbederac psalmu du, doctrina du, reuelatione du, lengoage du, interpretatione du, gauça guciac edificacionetan eguin bitez. 27 Ezpa lengoage arrotzez edocein minço bada, biguez edo gorenac hirurez eguin bedi, eta aldizca: eta batec interpreta beça. 28 Eta baldin interpretaçaleric ezpada, ichil bedi Eliçan lengoage arrotzez minço dena, eta bere buruári minça

bequió eta laincoari. 29 Eta biga edo hirur Propheta minça bitez, eta bercéc iugea beçate. 30 Eta baldin cerbait berce iarriric dagoen bati reuelatu içan baçayó, lehena ichil bedi. 31 Ecen guciéc bata bercearen ondoan prophetiza ahal deçaçueçue, guciéc ikas deçatençát, eta guciac consola ditecençát. 32 Eta Prophetén spirituac Prophetén suiet dirade. 33 Ecen laincoa ezta confusionecco lainco, baina baquezco, sainduén Eliça gucietan agueri den beçala. 34 Çuen emazteac Elicetan ichiliic beude: ecen etzaye permettitzen minçatzera: baina bire suiet, Legueac-ere erraiten duen beçala. 35 Eta baldin cerbait ikassi nahi baduté, etchean bere senharrac interroga bitez: ecen dishoneste da emaztén Eliçán minçatzea. 36 Ala çuetaric laincoaren hitza ilki içan da? ala çuetara beretara heldu içan da? 37 Baldin cembeit vste badu Propheta dela, edo spiritual, eçagut beça ecen scribatzen drauzquicuedan gauçac laincoaren manamendu diradela. 38 Eta ignorant dena, ignorant biz. 39 Halacotz, anayeác, çareten prophetizatza guthicioso, eta lengoage arrotzez minçatzea ezteçaçuela empatcha. 40 Baina gauça guciac bidezqui eta ordenanaçaz eguin bitez.

15 Bada ausatzen çaituztet, anayeác, declaratu drauçuedan Euangelioaz, cein recebitu baituçue, ceinetan egoiten-ere baitzaret. 2 Ceinez saluatzene baitzaret, baldin orhoit baçarete cer maneraz hura denuntiatu drauçuedan: baldin alfer sinhetsi vkan ezpaduçue. 3 Ecen eman drauçuet recebitu-ere vkan nuena: nola Christ hil içan den gure bekatuacgatic, Scripturén araura: 4 Eta nola ohortze eta resuscitatu içan den hereneco egunean, Scripturén araura: 5 Eta nola ikussi içan den Cephasez, eta guero hamabiéz. 6 Gueroztic ikussi içan da borz ehun anayez baina guehiagoz aldi batez: ceinetaric anhitz vici baitirade oraindrano, eta batzu lokartu-ere içan dirade: 7 Gueroztic ikussi içan da lacquezez: eta guero Apostolu guciez. 8 Eta gucietaco azqueneric, aburtoin ançoçoaz ikussi içan da niçaz-ere. 9 Ecen ni naiz Apostoluetaco chipiena, Apostolu deithu içateco digne eznaicenor, ceren persecutatu vkan baitu laincoaren Eliçá. 10 Baina laincoaren gratiaz naiz naicena: eta haren ni baitharaco gratiá, ezta vano içan, aitzitic hec guciac baino guehiago traballatu içan naiz: badaric-ere ez ni, baina laincoaren gratia enequin dena. 11 Beraz, bada nic, bada hec, hunela predicatzen dugu, eta hunela sinhetsi vkan duçue. 12 Eta baldin Christ predicatzen bada ecen hiletaric resuscitatu içan dela, nola erraiten dute batzuc çuen artean, ecen hilén resurreccioneric eztela? 13 Ecen baldin hilén resurreccioneric ezpada, Christ-ere ezta resuscitatu içan. 14 Eta baldin Christ resuscitatu içan ezpada, beraz vano da gure predicacionea, eta çuen fedea-ere vano da. 15 Eta erideiten-ere bagara laincoaren testimonio falsu: ecen testificatu vkan dugu laincoaz, nola resuscitatu vkan duen Christ, cein ezpaitu resuscitatu, baldin hilac resuscitatzen ezpadirade. 16 Ecen baldin hilac resuscitatzen ezpadirade, Christ-ere ezta resuscitatu içan. 17 Eta baldin Christ resuscitatu içan ezpada, vano da çuen fedea: oraino çuen bekatuetan çarete. 18 Beraz Christan lokartu diradenac-ere, galdu içan dirade. 19 Baldin vicitze hunetan solament Christ baithan sperança badugu, guiçon gucietaco miserablenac gu gara. 20 Baina orain, Christ resuscitatu içan da

hiletaric: eta lokartu ičan diradenén primitia eguin ičan da. **21** Ecen herioa guičon batez denaz gueroz, hilén resurrectioneare guičon-batez da. **22** Ecen nola guciac Adamtan hiltzen baitirade, hala Christan-ere viuificaturen dirade guciac. **23** Baina batbedera bere ordenančan: primitia Christ, guero Christen diradenac, haren aduenimenduan. **24** Guero ičanen da fina, eman drauqueonean resumá lainco Aitari: abolitu duqueenean principaltassun gucia, eta puissança eta bothere gucia. **25** Ecen behar du harc regnatu, etsay guciac bere oinén azpian eçarri ditueeno. **26** Eta azquen etsay deseguin dena herioa da. **27** Ecen gauça guciac suiet eguin vkan ditu haren oinén azpico (baina erraiten duenean, ecen gauça guciac haren suiet eguin ičan diradela, agueria da ecen gauça guciac haren suiet eguin dituenta reseruatua dela.) **28** Eta gauça guciac hari suiet eguin çaiçqueonean, orduan Semea bera-ere suiet eguinen çayó gauça guciac hari suiet eguin drauzquionari, laincoa dençat gucia gucietan. **29** Bercela cer eguinen duté hiltzat batheyatzen diradenéc, baldin guciz hilac resuscitatzen ezpadirade? eta cergatic batheyatzen dirade hiltzat? **30** Eta cergatic gu periletan gara ordu oroz? **31** Egunetic egunera hiltzen naiz, gure gloria Iesus Christ gure launean dudanaz. **32** Baldin guičonaren arauetz bestién contra bataillatu ičan banaiz Ephesen, cer probetchu dut, baldin hilac resuscitatzen ezpadirade? Ian deçagun eta edan deçagun: ecen bihar hilen gara. **33** Etzaitezela seduci. Propos gaichtoéc corumpitzen dituzte conditione onac. **34** Irtazar çaitetzetz iustoqui vicitzera, eta bekaturic eztaguicuela: ecen batzuc laincoaren eçagutzea ezuté: çuen ahalquetan erraiten drauquet. **35** Baina erranen du cembeitec, Nola resuscitatzen dirade hilac? eta nolaco gorputzetan ethorriren dirade? **36** Erhoá, hic ereiten duána, eztic viuificatzen, baldin hil ezpadadi. **37** Eta ereiten duána, eztic gorputz sorthuren dena ereiten, baina bihi hutsa, nola heltzen baita, oguiarena, edo cembeit berce bihirena. **38** Baina laincoac emaiten diracuac gorputza nahi duen beçala, eta hacietaric batbederari ceini bere gorputz propria. **39** Haragui gucia ezta haragui ber-bat: baina berce da guičonén haraguia, eta berce, abren haraguia: eta berce arrainena: eta berce choriéna. **40** Eta badirade gorputz cerucoac, eta badirade gorputz lurrecoac: baina berce da cerucoén gloriá, eta berce lurrecoena. **41** Berce da iguzquiaren gloriá, eta berce ilharguiaren gloriá, eta berce içarren gloriá: ecen içarra içarraganic different da gloriatan. **42** Hala ičanen da hilén resurrectioneare-ere: gorputza ereiten da corruptionetan, resuscitatzen da incorruptionetan. **43** Ereiten da desohorezco, resuscitatzen da glorioso: ereiten da infirmo, resuscitatzen da botheretsu. **44** Ereiten da gorputz sensual, resuscitatzen da gorputz spiritual: bada gorputz sensuala, eta bada gorputz spirituala. **45** Scribatua-ere den beçala, Eguin ičan da Adam lehen guičona arima vicitan: Adam guerocoa spiritu viuificaçaletan. **46** Baina spiritual dena ezta lehen, baina sensual dena: guero spiritual dena. **47** Lehen guičona lurretic, lurreco: eta bigarren guičona, cein baita launa, cerutic. **48** Lurrecoac nolaco, halaco lurreco diradenac-ere: eta cerucoac nolaco, halaco cerucoac-ere. **49** Eta lurrecoaren imaginá ekarri vkan dugun beçala, ekarriren dugu cerucoaren imagina-ere. **50** Huná cer diodan, anayeác, ecen haraguicac eta odolac

laincoaren resumá hereta ecin deçaquetela: eta corruptioneac ezuela incorruptioneare heretatzen. **51** Huná, mysteriobat erraiten drauquet, Guciac behinçat lokarturen ez gara, baina guciac bay muthaturen: **52** Moment batez eta begui keinu batez, azquen trompettán (ecen ioren du trompettác) eta hilac resuscitaturen dirade incorruptible, eta gu muthaturen gara. **53** Ecen behar da corruptible haur vezti dadin incorruptionez, eta mortal haur vezti dadin immortalitatez. **54** Bada corruptible haur veztitu datenean incorruptionez, eta mortal haur veztitu datenean immortalitatez, orduan eguinen da scribatu dena, Iretsi ičan da herioa victoriatar. **55** O herioá, non da hire victoria? o sepulchreá, non da hire eztena? (Hadés g86) **56** Bada herioaren eztena, bekaturia da: eta bekatuaren botherea, Leguea. **57** Baina esquer laincoari, ceinec victoria eman baitraucu Iesus Christ gure launaz. **58** Halacotz, ene anaye maiteác, çareten fermu, constant, abundoso launaren obrán bethiere, daquicuelaric ecen çuen travailua eztena vano gure launean.

16 Sainduendaco eguiten diraden collectéz den becembatean, nola Galatiaco Elicey ordenatu baitrauet, hala çuec-ere eguicue. **2** Asteco lehen egun oroz çuetaric batbederac bere baithan eçar deçan apart, laincoaren benignitatez ahal deçana gordatzen duela: nathorren orduan collectác eguin ezteceçat. **3** Eta guero arriua nadinean, nor-ere çuec letraz aprobaturen baitituçue, hec igorriren ditut çuen liberalitatearen eramaitera Ierusalem. **4** Eta baldin premiaric bada neuror-ere ioan nadin, enequin ioanen dirateque. **5** Ethorriren naiz bada çuetara, Macedonia iragan duquedanean (ecen Macedonian iraganen naiz.) **6** Eta çuec baithan aguian egonen naiz, edo neguá iraganen-ere: çuec guida neçaquencat norat-ere ioanen bainaiz. **7** Ecen eztaiztuzt orain iragaitez ikussi nahi: baina sperança dut cerbait dembora egonen naicela çuec baithan, baldin launac permiti badeça. **8** Baina egonen naiz Ephesen Mendecoste arto. **9** Ecen bortha handibat eta efficaciotacobat irequi ičan çait, baina etsay anhitz. **10** Eta baldin ethor badadi Timotheo, gogoaucue segur den çuec baithan: ecen launaren obrá obratzen du nic-ere beçala. **11** Bada nehorc ezteçala hura menosprecia, baina guida eçaçue baquerequin, dathorrençat enegana, ecen haren beguira nago anayequin. **12** Eta anaye Apoloz den becembatean, anhitz othoitz eguin draucat ioan ledin çuetara anayequin: baina neholetan-ere eztu vkan vorondateric orain ioaiteco: baina ethorriren da oportunitatea duenean. **13** Veilla eçaçue, çaudete fedean fermu, valentqui perporta çaitetzte, fortifica çaitetzte. **14** Çuen eguicue guciac charitaterequin eguin bitez. **15** Eta othoitz eguiten drauquet, anayeác, badaquicue Estebenen familiá Achaico primitiën artean dela, eta sainduén cerbitzura bere buruác eman dituztela: **16** Çuec-ere çareten suiet halacoén, eta gurequin languiten eta travailatzen ari den guciaren. **17** Boz naiz bada Estebenen eta fortunaten eta Achaicoren ethorteaz, çeren çuen absentia hec supplitu vkan baituté. **18** Ecen recreatu vkan dituzte ene spiritua eta çuena. Eçagut itzaçue bada halaco diradenac. **19** Salutatzén çaituztez Asiaco Elicéc. Salutatzén çaituztez gure launean anhitz, Aquilac eta Priscillac, bere etheco Eliçarequin. **20** Salutatzén çaituztez anaye guciéc. Saluta eçaçue elkar pot saindu batez. **21** Ene

Paulen escuazco salutationea. **22** Baldin cembeit bada Iesus Christ launari on eztaritzanic, biz anathema, maran-atha. **23** Iesus Christ gure launaren gratiá dela çuequin. **24** Ene charitatea çuequin gucioquin Iesus Christ launean, Amen.

2 Korintoarrei

1 PAVLEC Iesus Christen Apostolu laincoaren vorondatez denac, eta Timotheo anayeac, laincoaren Eliça Corinthen denari, Achaia gucian diraden saindu guciequin: **2** Gratia dela quequin eta baquea lainco gure Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **3** Laudatu dela laincoa cein baita Iesus Christ gure launaren Aita, misericordiën Aita eta consolatione guciaren laincoa, **4** Gure tribulatione gucian consolatzan gaituena: consola ahal ditzagunçat cer-ere tribulationetan diradenac, gueuroc laincoaz consolatzan garen consolatione beraz. **5** Ecen nola Christen suffrimenduac gutan abundatzen baitirade, hala gure consolationea-ere abundatzen da Christez. **6** Eta edo affligitzen bagara, çuen consolationeagatic da, eta gucere suffritzen ditugun molde bereco suffrimenduën patientiän eguiten den saluamenduagatic: edo consolatzan bagara, çuen consolationeagatic da eta saluamenduagatic. **7** Eta gure sperança çueçaz duguna fermu da, daquigularic ecen nola suffrimenduetan participant baitzarete, hala consolationean-ere içanen çaretela. **8** Ecen nahi dugu daquicuen, anayeac, gure afflictione Asian heldu içan çaicunaz, ecen cargatu içan garela excessiuoqui ahalaz garaitic, hambat non hersturatan içanez etsi baiquenduen viciáz-ere. **9** Baina gueuroc gure baithan heriotaco sententia vkan dugu: gure baithan fida ezquentecençat, baina hilac resuscitatzan dituen laincoa baithan: **10** Ceinec hain herio handitaric deliuratu baiquaitu, eta deliuratzan: cein baithan sperança baitugu ecen oraino-ere deliuraturen gaituela. **11** Çuec-ere aiutatzen gaituçelularic guregatic eguinen duçuen orationeaz: anhitz personaren respectuz eguin çaicun dohainaz, anhitzez guregatic esquerrac renda ditecençat. **12** Ecen gure gloriatzea haur da, gure conscientiarene testimoniagea ecen laincoaren simplicitatequin eta puritatequin, ez haragiaren sapientiarequin, baina laincoaren gratiarequin conversatu vkan dugula munduan, eta principalqui çuec baithan. **13** Ecen scribatzen drauzquiequeun gauçac, eztirade iracurtzen edo eçagutzen-ere dituçuen bez: eta sperança dut finerano-ere eçaguturen dituçuela. **14** Nola eçagutu-ere baiquaituçue parte, ecen çuen gloriatze garela, çuec-ere gurea beçala Iesus launaren egunecotzat. **15** Eta confidança hunetan nahi nincën lehen çuetara ethorri, gratia doblea cindutençat: **16** Eta çuetaric Macedoniarat iragan, eta harçara Macedoniaric ethorri çuetara, eta çueçaz guida nendin ludeara. **17** Bada haur deliberatzen nuenean arintassunez vsatu vkan dut? ala deliberatzen ditudan gauçac, haragiaren arauetz deliberatzen ditut, hala non ni baithan den Bay eta Ez? **18** Aitzitic lainco fidelac badaqui ecen ene çuetaratco hitza ezteela içan Bay eta Ez. **19** Ecen laincoaren Seme Iesus Christ guçaz çuen artean predicatu içan dena, niçaz eta Syluanoz eta Timotheoz, ezta içan Bay eta Ez, baina Bay hartan içan da: **20** (Ecen laincoaren promes guciac hartan Bay dirade, eta hartan dirade Amen) laincoaren gloriatan guçaz. **21** Bada confirmatzen gaituena çuequin Christ launean eta vnctatu gaituena laincoa da: **22** Cigulatu-ere gaituena, eta Spirituaren errêsac gure bihotzetan eman drauzquiguna. **23** Nic bada laincoa dut testimonio ditzen neure arimaren gain,

ecen çuen gupidaz, oraino eznaicela ethorri Corinthera. **24** Ez dominatzen dugulacotz çuen fedearen gainean, baina çuen bozcarioaren aiutaçale garelacotz: ecen fedez çutic çaudete.

2 Baina haur neuror baithan deliberatu vkan dut, çuetara tristitiarequin berriz ez ethortera. **2** Ecen baldin nic contrista baçaitzatet, nor da ni aleguera nençaqueenic, niçaz contristatu liçatequeen bera baicen? **3** Eta haur bera scribatu vkan drauçuet, ethor nadinean tristitiaric ez tudançat alegueratu behar nincenetic: çueçaz gucioc fidaz ecen ene alegrançá, çuen guciona dela. **4** Ecen afflictione eta bihotz herstura handitan scribatu drauçuet, anhitz nigar chortarequin: ez contrista cindeizençat, baina eçagut cineçatençat çuetara dudan charitate gucizco abundanta. **5** Eta baldin norbeit tristitiaren causa içan bada, ez nau ni contristatu, baina aldez (hura cargago ezteçadan) çuec gucioc. **6** Asco du harc anhitzez eguin içan çayon reptotchu hunez. **7** Hala non contrariora barka diecoçuen aitzitic, eta consola deçayon, tristitiaren handieguiz irets ezadinçat hura. **8** Harren othoitze eguiten drauçuet, confirma deçayuen hura baithara charitatea. **9** Ecen fin hunetacotz scribatu-ere drauçuet, eçagut neçançat çuen experienciá, eya gauça gucietara obedient çaretenez. **10** Eta cerbait barkatzen draucaçuenari, nic-ere barkatzen draucat: ecen nic-ere baldin cerbait barkatu badut, barkatu draucadanari çuengatic eguin draucat Christen beguitharte aitzinean, Satanez ardiets ezgaitecençat. **11** Ecen haren entrespac badaquizquigu. **12** Goiticoz, ethorric Troasera Christen Euangelioagatic, borthá irequi baçaitadán-ere launaz: **13** Ez tut vkan paussuric neure spirituan, ceren ezpaineçan eriden Tite neure anayea: baina hetaric congit harturic, ioan nendin Macedoniarat. **14** Esquer bada laincoari bethi Christean triumpha eraciten draucunari: eta bere eçagutzearen vssaina eçagut eraciten draucunari leku gucietan. **15** Ecen Christen vssain ona gara laincoagana, saluatzan diradenetan, eta galtzen diradenetan: **16** laquiteco da, hautan, herio vssain heriotaracotz: eta hetan, vicitze vssain vicitzetaracotz: eta gauça hautacotzat nor da sufficientic? **17** Ecen ezтуго, anhitzez beçala, traffiquic eguiten laincoaren hitzaz, aitzitic integritatez beçala, aitzitic laincoaganic beçala laincoaren aitzinean, Christez minço gara.

3 Hatsen gara berriz gure buruën gommendatzen? ala behar dugu batzuc beçala, epistola gommendagarriic çuetara, edo çuetaric gommendagarriic? **2** Gure epistolá çuec çarete, gure bihotzetan scribatu, cein eçagutzen eta iracurtzen baita guicun guciéz. **3** Agueri den becembetean ecen Christen epistola guçaz administratua çaretela, scribatua ez tintaz, baina lainco viciaren Spirituaz: ez harrizco tauletan, baina bihotzeco taula haraguizcoetan. **4** Eta halaco confidança dugu Christez laincoa baithan. **5** Ez sufficient garelacotz gure buruz cerbaiten pensatzeco, gueuroganic beçala: baina gure sufficientiá laincoaganic da. **6** Ceinec Testamentu berrico ministre sufficient-ere eguin baiquaitu, ez letraren, baina Spirituaren: ecen letrac hiltzen du, baina Spirituac viuificatzen du. **7** Eta baldin heriotaco ministerioa letraz harrietan moldatua içan bada glorioso, hambat non Israeleco laourrec ecin behá baitzeçaqueten Moysesen

beguithartera, haren beguitharteco gloria fin vkan behar çuenagatic: **8** Nolatan ezta Spirituaren ministerioa gloriosoago içanen? **9** Ecen baldin condemnationetaco ministerioa glorioso içan bada: iustitiataco ministerioac anhitzez iragaitenago du gloriáz. **11** Ecen baldin fin hartu behar çuena glorioso içan bada, vnguiç gloriosoago da dagoena. **12** Beraz hunelaco sperança dugunaz gueroz, miñçatzeco libertate handiz vsatzen dugu. **13** Eta ez gara Moysez beçala ceinec estalquia emaiten baitzuen bere beguitharte gainean, Israeleco haourréc abolitu behar cenaren finera beha ezleçatenaçat. **14** Bada, hayén adimenduc gogortu içan dirade: ecen egungo egunerano estalqui bera dago Testamentu çaharreco lecturán kendu gabea (cein Christez kecten baita) **15** Baina egungo egun hunetarano Moysez iracurtzen denean, estalquia hayén bihotz gainean dago. **16** Baina launagana conuertitu datequeenean kenduren da estalquia. **17** Eta launa Spiritu da: eta launaren Spiritua non, libertatea han. **18** Bada gu gucioc beguithartea aguerctic launaren glorián miratzen garela, imagina berera transformatzen gara gloriataric gloriatará, launaren Spirituaz beçala.

4 Halacotz, ministerio haur dugularic recebitu dugun misericordiaren araez, ezgara naguitzen. **2** Aitzitiç iraitzi ditugu ahalquezco estalquiác, ebilten garela ez fineciarequin, eta ez laincoaren hitza falsificatzen dugula, baina eguiaren declarationez approba eraciten ditugula gure buruác guiçonén conscientia gucia baithan, laincoaren aitzinean. **3** Eta baldin gure Euangelioa estalia bada, galten diradenén da estalia: **4** Ceinétan mundu hunetaco laincoac itsutu vkan baititu adimenduc, diot, infideletan, Christ laincoaren imagina denaren gloriaren Euangelioco arguiac hæy arguiric eztaguiençat. (aiõn g165) **5** Ecen ezitugu gure buruác predicatzen, baina Iesus Christ launa: eta gu, çuen cerbitzari garela Iesusgatic. **6** Ecen arguiac ilhumbetic argui leguián erran duen laincoac, argui eguin du gure bihotzetan, Iesus Christen beguithartean laincoaren gloriaren eçagutzerá illuminatzeco. **7** Baina thesaur haur lurrezco vncietan dugu, verthute hunen excellentiá laincoaren dençat, eta ez gutaric: **8** Gucietan afflictigizen gara, baina ez hertsen: behartzen gara, baina ez vtziten: **9** Persecutatzen gara, baina ez abandonnatzen: iraitzen gara, baina ez galten. **10** Leku gucietan bethiere Iesus launaren mortificationea gorputzean ekarten dugula Iesusen vicitzea-ere gure gorputzean manifesta dadinçat. **11** Ecen gu vici garenoc, bethi heriotara liuratzen gara Iesusgatic, Iesusen vicitzea-ere gure haragui mortalean manifesta dadinçat. **12** Hunegatic herioac gutan lan eguiten du, eta vicitzeaz çuetan. **13** Eta ceren fedearen Spiritu ber-bat baitugu, scribatua den beçala, Sinhetsi vkan dut, eta halacotz miñçatu içan naiz: guc-ere sinhesten dugu, eta halacotz miñço gara. **14** Daquigularic ecen Iesus launa resuscitatu duenac gu-ere Iesusez resuscitaturen gaituela, eta ethor eraciren gaituela bere presentiará cuequin batean. **15** Ecen hauc gucioc çuengatic dirade, gratia gucizco handi haur, anhitzen remercianduz redunda dadinçat laincoaren gloriatan. **16** Halacotz, ezgara naguitzen: baina are baldin gure guiçon campocóa corruptitzen bada-ere: barnecóa ordea arramberritzen da egunetic egunera. **17** Ecen gure afflictione

arin artegutitacoac eraguiten du gutan gloriataco piçu excellent excellentqui eternalbat. (aiõnios g166) **18** Gauça visibleac consideratzen ezitugunean, baina inuisibleac: ecen visibleac demboratacotz dirade: baina inuisibleac, seculacotz. (aiõnios g166)

5 Ecen badaquigu baldin gure lurreco habitacione hunetaco tabernaclea deseguiñ badadi, edificibat laincoaganic badugula, etche escuz eguin eztén eternalbat ceruétan. (aiõnios g166) **2** Ecen suspirioz-ere halacotz gaude, gure habitacione cerutic denaz veztitu içatera desir dugula. **3** Badaric-ere baldin veztituc ez billuciac eriden bagaitetz. **4** Ecen tabernacle hunetan garenoc, carginuric suspirioz gaude: ceren desir baitugu ez billuci içatera, baina arreezitiu içatera, iretsi dadinçat mortal dena vicitzeaz. **5** Eta hartara berera gu formatu gaituena laincoá da, Spirituaren errésac eman-ere drauzquiguna. **6** Confidança dugularic bada bethiere eta daquigularic ecen arotz garela gorputz hunetan, absent gara launaganic. **7** (Ecen fedez gabiltza ez ikustez) **8** Baina confidança dugu, eta nahiago gara gorputzetic ilki, eta launarequin habitatzera ioan. **9** Eta halacotz dugu desiratzen, bay present bagara, bay absent bagara, haren gogaraco içatera. **10** Ecen guciéc comparitu behar dugu Christen tribunal aitzinean, batbederac gorputzean recebi deçançat eguin duqueenaren araura, edo vngui edo gaizqui. **11** Daquigularic bada launazco iciapena cer den guiçonac ditugu federa erekerten, eta laincoagana manifestatuac gara: eta sporçu dut, çuen conscientietara-ere manifestatuac garela. **12** Ecen eztrauzquiquegu gure buruác berriz laudatzen, baina occasione emaiten drauçuegu guçaz gloriatzeco: duçuençat cer ihardets apparentiaz eta ez bihotzez gloriatzen diradenén contra. **13** Ecen adimenduz erautzen bagara laincoari erautzen guiaizquico: edo adimendu onetaco bagara, çuén gara. **14** Ecen Christen charitateac hertsen gaitu: hunez guerthu garelaric, ecen baldin bat guciacgatic hil içan bada, beraz guciac hil içan diradela. **15** Eta hura guciacgatic hil içan da, vici diradenac guehiagoric bere buruèy vici eztiradençat, baina hecçgatic hil eta resuscitatu içan denari. **16** Halacotz, guc hemendic harát nehor ezugu eçagutzen haraguiaren araez: eta baldin Christ haraguiaren araez eçagutu badugu-ere, orain ordea ezugu guehiagoric eçagutzen. **17** Beraz baldin cembeit, bada Christ launean, biz crearura berri: gauça çaharrac iragan dirade, huná, gauça guciac berri eguin dirade. **18** Eta hauc gucioc laincoaganic dirade, ceinec reconciliatu baiquitu berequin Iesus Christez, eta eman baitraucu reconciliationezco ministerioa: **19** Ecen laincoá Christean cen, mundua berequin reconciliatzen çuela, hæy imputatzen etzeraztela berén bekatuac: eta eçarri vkan du gutan reconciliationezco hitza. **20** Harren, Christen icenean embachadore gara, laincoac guçaz othoitç eguiten balerauçue beçala: othoitç eguiten drauçuegu Christen icenean, reconcilia çaquizquioten laincoari. **21** Ecen bekatuac eçagutu eztuena, guregatic bekatu eguin vkan du: hartan gu laincoaren iustitiá eguin quentecençat.

6 Bada haren languile garelaric, othoitç eguiten-ere badrauçuegu, eztuçuen, alfer laincoaren gratiá recebitu. **2** Ecen dio laincoac, Dembora gogaracoan exaudititu vkan aut, eta

saluamendutaco eganean aiatatu vkan aut. Huná orain dembora gogaracoa, huná orain saluamendutaco eguna. **3** Scandaloric batre deusetan emaiten eztugularic, gure ministerioa vitupera eztadincát: **4** Baina gauça guciétan approbatu eracusten ditugularic gure buruác laincoaren cerbitzari anço, patientia handiz tribulationetan, necessitatetan, hersturétan, **5** Çauriétan, presoindeguiétan, tumultuoétan, travailléétan, veillatzéetan, barurétan. **6** Puritatez, eçaguttez, spiritu patientez, ontassunez, Spiritu sainduaz, hypocrysia gaberico charitatez, **7** Eguiazco hitzez, laincoaren botherez iustitiazco harma escuinez eta ezquerrez. **8** Ohorez eta desohorez, fama gaitzez eta fama onez. **9** Seduçiale beçala, eta alabaina eguiati: ez eçagunac beçala, eta alabaina eçagunac: hiltzen baguina beçala, eta huna vici gara: gatzigatzen garenac beçala, eta alabaina ez hilac: **10** Triste beçala, baina bethi aleguera: paubre beçala, baina anhitzen abratsale: deus gabe beçala, eta alabaina gauça gucién possediçale. **11** O Corinthianoác, gure ahoa irequia da çuëtar, gure bihotza largatua da. **12** Etzarete herssiqui habitatzen gutan: baina enserratuac çarete ceuron halsarretan. **13** Bada neure haourrey anço compemta beraz minço natzaiçue: larga çaitetztez çuec-ere. **14** Etzaitetzela infidelequin vztár: ecen cer participatione du iustitiác iniustitiarequin? eta cer communicatione arguiac ilhumbearequin. **15** Eta cer concordia du Christec Belialequin? eta cer parte fidelac infidelarequin? **16** Eta cer consentimendu du laincoaren templeac idolequin? ecen çuec lainco viciaren temple çarete: laincoac erran duen beçala Habitaturen naiz hetan eta ebiliren: eta içanen naiz hayén lainco eta hec içanen dirade ene populu. **17** Harren, ilki çaitetztez hayén artetic, eta separa çaitetztez, dio launac: eta gauça cithalic hunqui ezteçaçuela, eta nic recebituren çaituziet. **18** Eta içanen natzaiçue çuey Aita, eta çuec içanen çaiçquidáte seme eta alaba, dio laun bothere gucitacoac.

7 Beraz, ene maiteác, promessac ditugunaz gueroz, haraguiaren eta spirituren satsutassun orotaric chahu ditzagun gure buruác: acabatzen dugularic sanctificationea, laincoaren beldurrequin. **2** Recebi gaitzaiçue gu: nehor eztugu iniuriatu, nehor eztugu corruptitu, nehor eztugu pillatu. **3** Eznaiz çuen condemnationetan minço: ecen lehen erran dut gure bihotzetan çaretela, elkarrequin hiltzeco eta elkarrequin vicitzeco. **4** Minçatzeco libertate handia dut çuec baithan: çueçaz gloriatzeco materia handia dut: consolacionez complitu naiz, bozcarioz hambat eta guehiago bethe naiz, gure tribulatione gucian. **5** Ecen Macedoniara ethorri eta, eztu vkan gure haraguiaç paussuric batre, baina guciëtan affligitu içan gara: campotic bataillác, barnetic icidurác. **6** Baina abatituac consolatzten dituen laincoac consolatu vkan gaitu Titeren ethorteaz. **7** Eta ez solament haren ethorteaz, baina hura çueçaz consolatu içan den consolacioneaz-ere, contatzen ceraucunean çuen desir handia, çuen nigarra, çuen eneganaco affectione handia, hala non alegueratuago içan bainaiz. **8** Ecen baldin tristetu baçaituztet-ere epistolaz, ezut vrriqui, vrriquitu içan baçaitadan-ere, ecen badacussat epistola harc, demboratacotz badere, tristetu vkan çaituztela. **9** Orain aleguera naiz, ez ceren tristetu içan çareten, baina ceren tristetu içan çareten penitentiatara: ecen tristetu içan çarete laincoaren araura, hala non deusetan

ezpaitzaiçue calteric eguin içan gure aldetic. **10** Ecen laincoaren araeuzco tristitiác, penitentia obratzen du, vrriquimendu gaberico saluamendutara: baina munduco tristitiác herioa obratzen du. **11** Ecen horrá, laincoaren araeuz tristetu içate horrec berac, cein artha handia çuetan obratu vkan du: aitzitic cer satisfacionea, aitzitic indignationea, aitzitic beldurra, aitzitic desir handia, aitzitic affectione handia, aitzitic mendequioa? gauça guciëtan eracutsi içan çarete nola chahu çareten eguitemo hunetan. **12** Bada baldin scribatu badrauçuet-ere, eztrauçuet scribatu iniuria eguin vkan duenaren causaz, ezeta iniuriatu içan denaren causaz, baina çuec baithan manifesta ledinçat guc çueçaz dugun arthá laincoaren aitzinean. **13** Causa hunegatic consolatu içan gara çuen consolatu içanaz: baina haguitez alegueratuago içan gara Titeren alegrançáz, ceren recreatu içan baita haren spiritua çueçaz gucióz. **14** Eta baldin cerbaitetan çueçaz hura baithan gloriatu içan banaiz, ezut ahalqueric recebitu: baina nola gauça guciac eguiaz erran baitrauzquieçuegu, hala gure gloriatzea-ere, ceinez vsatu vkan baitut Tite baithara, eguiá eriden içan da. **15** Eta haren affectionea handiogo da çuëtar, orhoitzen denean çuen gucién obedienciaz, eta nola hura recebitu vkan duçuen beldurrequin eta ikarrequin **16** Aleguera naiz bada ceren guça guciëtan çueçaz assegura ahal bainaite.

8 laquin eraciten drauçuegu bada, anayeác, Macedoniaco Elicey eman içan çayen laincoaren gratiá: **2** Nola afflictionezco phorogança handitan hayén alegrançazco abundantía, eta hayén paubreçia beherá abundant içan den hayén prompt içatearen abrastassunetan: **3** Ecen testificatzen dut, ahalaren araeuz, eta ahalaz garaitic, gogatsu içan diradela: **4** Othoitz handirequin othoitz eguiten ceraucutela, sainduey eguiten, çayen aiutaren gratiá eta communicationea, recebi gueneçan. **5** Eta eztute sperança guenduen beçala eguin, baina bere buruác eman drautzate lehenic launari, eta guero guri, laincoaren vorondez. **6** Tite exhorta gueneçançat, nola lehenetic hassi vkan baitu, hala acaba-ere leçan çuec baithan gratia haur-ere. **7** Bada gauça guciëtan abundos çareten beçala fedez, eta hitzez, eta eçaguttez, eta diligientia oroz, eta çuen gureganaco charitatez, eguiçue gratia hunetan-ere abundos çareten. **8** Ezut manamenduz erraiten, baina bercén diligentiáz çuen charitateco leyaltatearen-ere phorogatzegatic. **9** Ecen eçagutzen duçue Iesus Christ gure launaren gratiá, nola çuengatic paubre eguin içan den abrats celaric: haren paubreçiaz çuec abrats cindeiztençat. **10** Eta gauça hunetan conseillu emaiten dut: ecen haur çuen probetchutaco da, chazdanic hassi içan cinetenón, éz solament eguiten, baina nahi vkaiten-ere. **11** Orain bada eguite bera-ere acaba eçaçue, nologo içan baita nahieren gogo presta, halaco biz acabatzea-ere vkanaren araeuz. **12** Ecen baldin aitzinetic bada gogo prest içate, nehor duenaren araeuz gogaraco da, eta ez eztuenaren araeuz. **13** Ecen ezta haur bercéc solagemendu dutençat, eta çuec aurizqui çaitetztençat, baina egoalqui dembora hunetan çuen abundantiac suppli beça hayén peitutassuna. **14** Hayén abundantiac-ere çuen peitutassuna suppli deçançat, egoaltassun eguin dadinçat. **15** Scribatua den beçala, Anhitz bildu çuenac, eztu deus vkan soberaturic: eta guti çuenac, eztu vkan gutiegui. **17** Ceren ene

exhortationea gogaraco ičan baitzayó, eta affectionatuago ičan ez bere buruz çuetara ethorri ičan baita. **18** Eta igorri vkan-dugu harequin batean anayea, ceinen laudorioa baita Euangelioan Eliça gucietan: **19** (Eta ez solament laudatu, baina elegitu-ere ičan da Elicéz gure bidageco lagun, guçaz administratzen den gratia hunequin laun beraren gloriatan eta çuen gogo prestaren cerbitzutan) **20** lhes eguiten draucagula huni, nehorc vitupera ezgaitzan guçaz administratzen den abundantia hunetan: **21** Eta procuratzen dugula on dena, ez launaren aitzinean solament, baina guioçen aitzinean-ere. **22** Eta igorri dugu hequin gure anayea, cein experimentatu baitugu anhitzetan anhitz guçatan diligent, eta orain vnguiz diligentago çuetan dudan confidança handiagatic. **23** Bada Titez den becembatean ene lagun da eta çuec baithan aiutaçale: eta gure anayéz den becembatean, Elicén embachadore dirade eta Christen gloria. **24** Bada, çuen charitatearen eta gure çueçazco gloriatzearen phorogançát eracutsaçué hetara Elicén aitzinean.

9 Eta sainduey eguiten çayen aiutáz den becembatean, çuey scribatzea soberancia çayt. **2** Ecen badaquit çuen gogo presta, ceinagatic çueçaz gloriatzen bainaiz Macedoniacoac baithan, ecen Achaia prest dela chazdanic: eta çuetaric heldu den zeloac anhitz persona incitatu vkan du. **3** Igorri vkan ditut bada anaye hauc, gure çueçazco gloriatzea alde hunez vano eztén: erran dudan beçala, prest çaretençát: **4** Baldin Macedoniacoac enequin ethor baditez, eta prestatu gabeac eriden baçaitzatez, ahalque iragan ezteçagun (ezterradaçát çuec) çueçaz gloriatu gareneco segurança hunetan. **5** Bada necessario estimatu vkan dut othoitz eguitera anayey, lehenic çuetara datocen, eta lehen acaba deçaten çuen liberalitate aitzinetic declaratua: hura prest dençát liberalitate anço, eta ez cekentassun anço. **6** Eta haur erraiten dut, Cekenqui ereiten duenac cekenqui bilduren-ere du: eta liberalqui ereiten duenac, liberalqui bilduren-ere du. **7** Batbederac bere bihotzean proposatzen duen beçala, begui: ez tristiñarequin edo bortchaz: ecen alegueraqui emaiten duenari on daritza laincoac. **8** Eta botheretsu da laincoa gratia guciaren çuetan abunda eraciteco: gauça gucietan bethiere sufficientia gucia duçuelaric, obra on orotara abundos çaretençát: **9** Scribatua den beçala, Distribuitu eta eman vkan draue paubrey: haren iustitiá dago secualcotz. (aiōn g165) **10** Bada hacia ereilleari fornitzen draucanac, ogui-ere iateco diçuela, eta multiplica deçala çuen hacia, eta çuen iustitiaren fructuac augmenta ditzala: **11** Gauça gucietan abrasturic abundos çaretençát simplicitate orotara, ceinec eguiten baitu guçaz esquerrac eman daquizquión laincoari. **12** Ecen oblatione hunen administrationeac eztu sainduén necessitate supplitzen solament, baina abundatzen-ere badu anhitzec laincoari esquerrac drauzquioten becembatean: **13** (Aiuta hunen phorogança hunez laincoa glorificatzen dutela çuen gogo batetaco suiectionearen gainean Christen Euangeliora, eta çuen hetaraco eta gucietaraco communicatione promptoaren gainean) **14** Eta çuengatic othoitz eguiten duten becembatean çuen desira dutelaric, laincoaren gratia çuetan abundatzen denagatic. **15** Esquer bada laincoari haren dohain erran ecin daitenaz.

10 Gainerocoaz, othoitz eguiten drauçuet Christen emetassunaz eta clementiáz, nic neurorrec Paulec, presentían çuen artean chipi, baina absentían çuetara hardit naicenac. **2** Othoitz eguiten drauçuet bada present niçatequeenean eznaicén hardit hardieça batez, ceinez deliberatzen baitut hardit içatera haraguiaren araura ebilten baguinade beçala estimatzen gaituzten batzutara. **3** Ecen haraguiaren ebilten garelaric, ez gara haraguiaren araura bataillatzen: **4** (Ecen gure guerlaco harmadurác eztrade carnal, baina botheretsu laincoaz, fortalecén deseguiteco.) **5** Deseguiten ditugaric conseilluac, eta laincoaren eçagutzearen contra alchatzen den goratassun gucia: eta eramaiten dugularic captiuo beçala adimendu gucia Christen obedientiara: **6** Eta prest dugu nondic mendeca gaitecen desobedientia oroz, çuen obedientiá complitu datequeenean. **7** Beguén aitzinean dituçuen gaucetara beha çaudete? baldin edoceinec bere baithan confidança badu Christena dela, aldiz pensa beça bere baithan, ecen hura Christena den beçala, halaber gu-ere Christenac gabela. **8** Ecen baldin are guehiago cerbait gloriatu nahi bainaiz gure puissançáz, cein launac eman baitraucu çuen edificacionetan, eta ez çuen destructionetan, eznaiz ahalqueturen: **9** Irudi eztudanaçát epistolaz icitu nahi çaituztedala. **10** Ecen epistolác (dioite) graue dirade eta borthitz, baina gorputzaren presentía flaccu, eta hitza gaichto. **11** Haur estima beça hainac, ecen nolaco baicara hitzez epistoletan absentían, halaco ičanen gabela presentian-ere eguinez. **12** Ecen ezgara venturatzen gure buruén bardin eçartera edo comparatzera bere buruác laudatzen dituzten batzuequin: baina ezute aditzen hec bere buruác bere buruéquin neurtzen dituztela, eta bere buruác bere buruéquin comparatzen dituztela. **13** Baina gu ezgara gloriaturen gure neurric eztraden gaucéz: aitzitic laincoac partitu draucun neurri reglatuaren arauetz, gloriaturen gara çuetarano-ere heldu ičan gabela. **14** Ecen çuetarano heldu ičan ezpaguina beçala, ezgara hedatzen behar den baino guehiago: ecen çuetarano-ere heldu ičan gara Christen Euangelioan: **15** Ez gure neurrico etzén gauçaz gloriatzen guinadelaric, erran nahi dut, bercceren traillauetan: baina sperança dugularic ecen çuen fedea handi dadinean, gu-ere frangoqui handiuren gabela assignatu ičan çaicun neurrian. **16** Hala non çuec baino aitzinago diraden lekuetan euangeliza deçadan eta ezgaitecen gloria bercceri assignatu ičan çayón neurrian, erran nahi dut, gauça ia preparatuetan. **17** Baina gloriatzen dena launean gloria bedi. **18** Ecen berac bere buruá preçatzen duena ezta approbatua, baina launac preçatzen duena.

11 Ainençaçue supporta appurbat neure erhogoán, baina aitzitic supporta neçaçue. **2** Ecen ielossi naiz çueçaz laincoaren ielosgoaz: ecen preparatu cerazuzquotet senhar bati (virgina castabat beçala) Christi, presenta çaitzatedanaçát: **3** Baina beldur naiz nolazpait, nola sugueac Eua seducitu vkan baitu bere fineciaz, hala çuen pensamenduac-ere corrumpi ezтитеcen Christean den simplicitetic. **4** Ecen baldin norbeit ethor baledi guc bul predicatu eztagun berce Iesusbat predica lieçaçuenic, edo baldin berce spiritubat recebitzen bacinduté recebitu eztuçuenic, edo berce Euangelioabat recebitu eztuçuenic, hura vngui paira

cineçaquete. 5 Ecen badaritzat eznaicela deusetan Apostolu excellentenac baino mendreago ičan. 6 Eta baldin idiot banaiz-ere minçoan, ez ordea eçagutzean: aitzitic guciz gauça gucietan manifestatu ičan gara çuetara. 7 Ala falta eguin dut neure buruären beheratzean, çuec altcha cindeiztençat? eta ceren dohainic laincoaren Euangelioa predicatu baitrauçuet? 8 Berce Eliçac billuci vkan ditut, hetaric sari hartuz, çuec cerbitza cinçatedançat. 9 Eta çuequin nincenean, eta beharra nuenean eznaiz nagui ičan eguitecoan nehoren caltetan: ecen ni falta nincena supplitu vkan dut Macedoniaric ethorri ičan ciraden anayéc, eta beguiratu ičan naiz eta beguiratuen deusetan-ere çuen carga içatetic. 10 Christen eguiá da nitan, ecen gloriatze haur ezteela boçaturen enetatz Achaiaç regionétan. 11 Cergatic? ala ceren çuey on eztaritzuedan? laincoac badaqui. 12 Baina eguiten dudana eguinen-ere badut: occasione bilha dabilzanez occasionea trenca diecedançat: gloriatzen diraden gauçån gu bay beçalaco eriden ditecençat. 13 Ecen halaco apostolu falsuac, obrari sotil dirade, Christen Apostolutara transformaturic. 14 Eta ezta miresteco, ecen Satan bera -ere transformatzen da arguico Ainguerutara. 15 Ezta beraz gauça handia baldin haren ministreac-ere iustitiaco ministretara transformatzen badirade: ceinén fina hayen obrén aurara içanen baita. 16 Berriz diot, nehorc ezteçan estima erhoa naicela: ezpere erho anço-ere recebi neçaçue, ni-ere appurbat gloria nadinçat. 17 Erraiten dudana, eztut launaren arauz erraiten, baina erhogoaz beçala, gloriatzeço segurança hunetan. 18 Haraguiaren arauz anhitz gloriatzen diradenaz gueroz, ni-ere gloriaturen naiz. 19 Ecen gogotic suffritzen dituçue erhoac, çuhur çaretelaric. 20 Ecen suffritzen duçue baldin nehorc suiectionetan eçarten baçaituztez, baldin nehorc iresten baçaituztez, baldin nehorc çuena edequiten badrauçue, baldin nehore gaineancen bada, baldin nehorec beguithartean iuiten baçaituztez. 21 Desohoreren araura diot, gu indar gabe ičan baguinade beçala, aitzitic certan-ere nehore hardit baina (erhoqui minço naiz) hardit naiz ni-ere. 22 Hebraico dirade? ni-ere: Israeltar dirade? ni-ere: Abrahamen haci dirade? ni-ere: 23 Christen ministre dirade? (erho anço minço naiz) areago ni: nequetan, guehiago: çauritan hec baino guehiago: presoindeguitan, guehiago: heriotan, anhitz aldiz. 24 luduetaric recebitu vkan dut borz aldiz berrogeuirá colpe, bat guti aldian. 25 Hiruretan cihorrez açotatu ičan naiz, behin lapidatu ičan naiz: hiruretan naufragio eguin vkan dut: gau eta egun itsas hundarrean ičan naiz. 26 Bidetan anhitz aldiz, fluuióen periletan, gaichtaguinén periletan, neure nationecoetaric periletan, Gentiletaric periletan, hirian periletan, desertuan periletan, itsassoan periletan, anaye falsuén artean periletan. 27 Traballutan eta nequetan, veillatzetan maiz, gossetan eta egarritan, barurétan maiz, hotzean eta billuci içatean. 28 Campitico gauçac daudela bada egun oroz asseziatzen nauenic, cein baita, Eliça guciéz dudan arthá, 29 Nor affligitzen da, eta ni eznaicén affligitzen? nor scandalizatzen da, eta ni eznaicén erratzen? 30 Baldin gloriatu behar bada, neure infirmitatezco gauçéz gloriaturen naiz. 31 laincoac, cein baita Iesus Christ gure launaren Aita seculacotz benedicatua, badaqui ecen eztiotala gueçurríc. (aiön g165) 32 Damaseco hirian regue Aretasen icenean cen gobernadoreac, eçarri vkan çuen goaita

Damasecoen hirian, ni hatzaman nahiz. 33 Baina leiho batetaric sasquian erautsi ičan nencen murrutic: eta halatan haren escuey itzur. nenguién.

12 Segur ezta mengoa gloria nadin: ecen ethorriren naiz visionetara eta launaren reuelationetara. 2 Badaçagut guiçon-bat Christ launean hamalaur vrthe baino lehen (ala gorputzetan, eztaquit: ala gorputzetic lekora, eztaquit: laincoac daqui) hirurugarren cerurano harrapatu ičan denic. 3 Eta badaquit, halaco guiçona (ala gorputzetan, ala gorputzetic lekora, eztaquit: laincoac daqui) 4 Ecen harrapatu ičan dela Paradisura, eta ençun vkan dituela erran ecin daitezqueen hitzac, erraiteco guiçonaren impossibleac. 5 Halacoaz gloriaturen naiz: baina neure buruáz eznaiz gloriaturen, neure infirmitatetan baicen. 6 Ecen baldin gloriatu nahi banaiz, eznaiz erhoa içanen, ecen eguia erranen dut: baina iragaiten naiz, nehorec niçaz estima ezteçan nitan ikusten, edo eneganic ençuten duen baino guehiago. 7 Eta reuelationearen excellentiagatic altchequi eznenidinçat, eman ičan çait escardabat haraguien, eta Satanen aingueruá ene buffetatzeço, altchequi eznenidinçat. 8 Gauça hunen gainean hiruretan launari othoitz eguin draucat hura eneganic parti ledinçat. 9 Eta erran vkan draut, Asco duc ene gratiáz ecen ene puissançá infirmitatean acabatzen duc. Beraz guciz gogotic lehen gloriaturen naiz neure infirmitatetan, Christen puissançá nitan habita dadinçat. 10 Halacotz dut atseguin hartzen infirmitatetan, iniurietan, necessitatetan, persecutionetan, Christengatic herstoretan: ecen noiz banaiz impotent, orduan naiz botheretsu. 11 Erho ičan naiz neure gloriatzean: çuec bortchatu nauçue: ecen ni behar nincén çueçaz laudatu, ikussiric ecen eznaicela deusetan Apostolu excellentenac baino mendreago ičan, deus ezpanaiz-ere. 12 Segur ene Apostolutassunaren seignaleac complitu ičan dirade çuetan patientia gucierequin eta signorequin eta miraculurequin eta verthuterequin. 13 Ecen certan berce Eliçac baino mendreago ičan çarete? ni neuror çuen caltetan nagui ičan eznaicena baicen? bidegabe haur barka içadaçue. 14 Huná, herenci prest naiz çuetara ethortera: eta eznaiz çuen caltetan nagui içanen: ecen eznaibla çuen diraden gauçén ondoan, baina ceurón ondoan: ecen haourréc ezteute aيتدaco thesaurizatu behar, baina aitéc haourrendaco. 15 Eta niçaz den becembatean guciz gogotic despendaturen dut eta despendaturen naiz çuen arimacgatic: çuec hambat eta guehiago maite çaituztedalaric, gutiago onhetsia banaiz-ere. 16 Baina biz, nic etzaituztedan cargatu vkan: ordea sotil içanez, fineciacz hartu vkan çaituztet. 17 Çuetara igorri vkan ditudanetaric batez-ere pillatu vkan çaituztet? 18 Othoitz eguin draucat Titeri, eta harequin igorri vkan dut anayebat: ala pillatu vkan çaituztez Titec? ezgara Spiritu batez ebili ican? ezgara hatz ber-batez ebili ičan? 19 Berriz vste duçue ecen gure buruác excusatzen ditugula çuec baithara? laincoaren aitzinean, Christean minço gara: baina gauça hauc gucioc, gucizco maiteác, çuen edificacioneagatic. 20 Ecen beldur dut guertha eztaadin, ethor nadinean, nahi etzintuqueiztedan beçalaco eriden etzaitzatedan, eta ni eriden eznaicén çueçaz nahi eztuçuen beçalaco: nolazpait eztiraden guduac, inuidiác, asserretassunac, liscarrac, gaizquierrateac, chuchurlác, vrguluac, seditioneac: 21

Eta berriz nathorrenean abacha eznečan neure laincoac çuec baithan, eta nigar eztaguidan lehen bekatu eguin duten anhitzez, eta emendatu eztradenéz cithalqueriataric, paillardaçataric eta eguin vkan duten insolentiatric.

13 Haur da çuetara ethorten naicén heren aldia Biga edo hirur testimonioren ahoan fermu içanen da hitz gucia. **2** Aitzinetic erran vkan dut, eta berriz aitzinetic diot, present baninz beçala, eta absent naicelariç orain scribatzen drauet lehen bekatu eguin duteney, eta goitico guciey, ecen berriz banathor eztudala nehor guppida vkanen. **3** Christ nitan minço denaren experiatiaren ondoan çabilitzatenaz gueroç, cein ezpaita infirmo çuetara, baina da botheretsu çuetan. **4** Ecen crucificatu içan bada-ere infirmitatez, alabaina vici da laincoaren verthutez: ecen gu-ere infirmo gara harequin, baina vici gara harequin laincoaren verthutez çuec baithara. **5** Çuen buruác experimentaitzaçue eya fedean çaretenez, çuen buruác phorogaitzaçue: ala eztituçue çuen buruác eçaçutzen, ecen Iesus Christ çuetan dela? baldin reprobo eçaçarete. **6** Baina sperança dut eçaçutüren duçuela ecen gu ezgarela reprobo. **7** Eta othoitz eguiten draucat laincoari, deus gaizquiric eguin ezteçaçuen: ez gu approbatu eriden gaitecençát, baina çuec vngui daguiçuençát, eta gu reprobo beçala garençát. **8** Ecen deus ecin daidiquegu eguiaren contra, baina eguiaren alde. **9** Ecen alegueratzen gara gu flaccu garen, eta çuec erscon çareten: eta haur-ere desiratzten dugu, diot, çuen perfectionea. **10** Halacotz gauça hauc absent naicela scribatzen ditut, present içanen naicenean seueritatez vsat ezteçadançát, launac edificationetacotz eta ez destructionetacotz eman drautan botherearen araura. **11** Gaineracoaz, anayeác, aleguera çaitetztez, auança çaitetztez perfect içatera, consola çaitetztez, çareten consentimendu batetaco, çareten vici baquean, eta charitatezco eta baquezco laincoa içanen da çuequin. **12** Elkar saluta eçaçue pot saindu batez. **13** Salutatzen çaituztez saindu guciéc. **14** Iesus Christ launaren gratiá, eta laincoaren charitatea, eta Spiritu sainduaren communicationea dela çuequin gucioquin. Amen.

Galaziarrei

1 PAVL Apostoluac (ez guïçonéz ezeta guïçonon partez, baina Iesus Christen eta Iainco Aita hura hiletaric resuscitatu duenaren partez.) **2** Eta enequin diraden anaye guciéc, Galatiaco Elicey: **3** Gratia dela çuequirin eta baquea Iainco Aitaganic, eta Iesus Christ gure Iauanagic. **4** Ceinec bere buruá eman vkan baitu gure bekatuacgatic, idoqui guençançát secula gaichto hunetaric, gure Iainco eta Aitaren vorondatearen araura. (aiñon g165) **5** Hari dela gloria secula seculacotz. Amen. (aiñon g165) **6** Miraz nago nola horrein sarri, Christen gratiara deithu vkan cenduztena vtziric transportatu içan çareten berce Euangeliotara: **7** Berceric batre eztelariç: baina batzuc trublatzen çaitutzéc, eta nahi duté erauci Christen Euangelioa: **8** Baina baldin guc-ere, edo Aingueru batec cerutic euangelizatzen badrauçue, euangelizatu drauçuegunaz berceric, maradicatu biz. **9** Lehen erran dugun beçala, orain-ere berriz diot, Baldin norbeitec euangelizatzen badrauçue recebitu duçuenaz berceric, maradicatu biz. **10** Ecen orain guïçonéz predicatzen dut ala Iaincoaz? ala guïçonén gogara eguin nahiz nabila? Segur baldin oraino guïçonén gogaraco baninz, Christen cerbitzari ezningande. **11** Iaquin eraciten drauçuet bada, anayeác, niçaz predicatu içan den Euangelioa, eztela guïçonaren araura. **12** Ecen eztut hura guïçonganice recebitu ez ikassi: baina Iesus Christen reuelationez. **13** Ecen ençun duçue nola conuersatu vkan dudán Iudaismoan, nola terribleçu Iaincoaren Eliçá persecutatzen eta deseguiten nuen: **14** Eta nola probetchatzen nincén Iudaismoan, ene quidetaric anhitz baino guehiago, neure nationean, neure aitén ordenancetara affectione guehienduna nincelaric. **15** Baina Iaincoaren placera içan denean (ceinec neure amaren sabeleandanic appartatu baininduen eta deithu bainau bere gratiaz) **16** Bere Semearen reuelatzera nitan, hura euangeliza neçançát Gentilén artean, eznaiz bertan conseillatu içan haraguiriarequin eta odolarequin: **17** Eta eznaiz Ierusalemara itzuli içan ni baino lehen Apostolu ciradenetara: baina ioan nendin Arabiara: eta harçara itzul nendin Damascera. **18** Gueroztic hirur vrtheren buruán itzul nendin Ierusalemara Pierrisen visitatzera: eta egon nendin harequin amorz egun. **19** Eta berce Apostoluetaric ezneçan ikus lacques Iauanaren anayea baicen. **20** Baina çuey scribatzen drauzquiquedan gaucetan, huná, badiotsuet Iauanaren aitzinean, ecen eztiodala gueçurric. **21** Guero ethor nendin Syriaco eta Ciliciaco herrietara. **22** Eta nincen beguihartez eçagun gabea Iudeaco Eliçá Christean ciradeneçy: **23** Baina solament ençun vkan çuten erraiten cela, Gu berce orduz persecutatzen guentuenac, orain predicatzen du berce orduz deseguiten çuen fedea. **24** Eta glorificatzen çuten Iaincoa nitan.

2 Guero hamalaur vrtheren buruán, berriz içan nendin Ierusalemara Barnabasequin, eta Tite-ere harturic. **2** Eta içan nendin reuelationez, eta hæy communica niecén Gentilén artean predicatzen dudán Euangelioa, baina particularqui estimatan diradeneçy, nehollere alfer Iaster aznaguian edo eguin eznuen. **3** Baina Tite-ere, cein baitzén enequin, Grec bacen-ere, etzedin borchta circonciditu içatera. **4** Anaye falsu Eliçán bere buruz

nahastecatúen causaz, cein sar baitzitecen gure libertate Iesus Christean dugunaren espia içatera, gu suiectionetara erekar guençatençát. **5** Eta suiectionez ezquitzaitze susmettutu momentbat-ere, Euangelioco eguiác çuetan irauñ leçançát. **6** Eta eztut deus ikassi cerbait diradela irudi dutenetic (nolaco noizpait içan diraden, etzait deus hunquitzten: ecen Iaincoac eztu guïçonaren campoco apparentiá hartzen) ecen estimatan diradeneçy eztraudaté deus guehiagoric communicatu. **7** Baina contraria, ikussi vkan çutenean ecen Preputioco Euangelioaren predicationea niri eman içan çaitadala, Circoncionecoa Pierrisi beçala: **8** (Ecen Pierris baihthan obratu vkan duenac Circoncionecoa Apostolutassunera, obratu vkan du ni baihthan-ere Gentiletara.) **9** Eta eçagutu çutenean niri eman içan çaitadan gratiá, Iacquesec eta Cephasec eta Ioannesec (habe diradela estimatuéc) Iagunçazco escuinac eman drauzquigute niri eta Barnabasi: gu Gentiletarát guendoaençát eta hec Circoncionecoaetarar. **10** Solament auisatu gaituzte paubréc orhoit guentecen: eta haren beraren eguitera arthatsu içan naiz. **11** Eta ethorri, içan cenean Pierris Antiochera, bekoquiz resisti nieçon hari, ceren reprehenditzeco baitzén. **12** Ecén Iacquesganice batzu ethor citecen baino lehen, Gentilequin batean iaten çuen: baina ethorri içan ciradenean, retira eta separa cedin hetaric Circoncionecoa beldurrez. **13** Eta simulationez vsatzen çuten harequin batean berce Iuduec-ere: hala non Barnabas-ere erekarri içan baitzén hayén simulationera. **14** Baina ikussi vkan nuenean ecen etzabiltzala oin chuchenez, Euangelioco eguiaren araura, erran nieçon Pierrisi gucien aitzinean, Baldin hi Iudu aicelariç Gentil anço vici bahaiz, eta ez Iudu anço, cergatic Gentilac borchatzen dituc Iudaizatzaera. **15** Gu baicara naturaz Iudu, eta ez Gentiletaric bekatore. **16** Daquigularic ecen eztela guïçona iustificatzen Legueco obréz, baina Iesus Christen fedeaç: guc-ere Iesus Christ baihthan sinhetsi vkan dugu, iustifica guentecençát Christen fedeaç, eta ez Legueco obréz: ceren haraguiriç batre ezpaita iustificaturen Legueco obréz, **17** Eta baldin Christez iustificatu nahiz gabiltzalaric, erideiten bagara gueuror-ere bekatore, Christ halacotz bekatuaren ministre dá? Guertha eztadila. **18** Ecen baldin deseguin ditudan gauçac harçara edificatzen badituc, transgressor neure buruá eguiten dut. **19** Ecen ni Legueaz Legueari hil içan nazayó, Iaincoari vici nequionçat, Christequin batean crucificatu içan naiz. **20** Bada vici naiz, ez guehiagoric ni, baina vici da nitan Christ eta orain haraguian vici naicen vicitzeaz Iaincoaren Semearen fedeaç vici naiz, ceinec onhetsi vkan bainau, eta eman vkan baitu bere buruá enegatic. **21** Eztut abolitzen Iaincoaren gratiá: ecen baldin iustitiá Legueaz bada, beraz Christ mengoa gabe hil içan da.

3 O Galatiano çoroác, norc encantatu çaitutzéc eguia obedi ezteçauçen? ceiney beguién aitzinean lehenetic representatu içan baitzaicue Iesus Christ, çuen artean crucificatua? **2** Haur solament iaquin nahi dut çuetaric, Legueco obréz Spiritu saindua recebitu vkan duçue, ala fedeaçen predicationeaz? **3** Hain çoro çarete, Spirituaz hassiric, orain haraguiaz acaba deçauçen? **4** Alfer hambat suffritu vkan duçue? baldin alfer-ere bada. **5** Bada, Spiritua çuey fornitzen drauçuenac, eta verthuteac çuetan obratzen dituenac, Legueco obréz eguiten du, ala fedeaçen predicationeaz? **8** Eta Scripturác aitzinetic ikussiric ecen fedeaç

laincoac iustificatzen dituela Gentilac, aitzinetic euangelizatu vkan drauca Abrahami, cioela, Benedicatuac içanen dituc hitan Gende guciac. **9** Bada, fedezcoac benedicatzen dirade Abraham fidelarequin. **10** Ecen norere Legueco obretaric baitirade, maledictionearen azpian dirade: ecen scribatua da, Maradicatua da norere ezpaita egonen Legueco liburân scribatuac diraden gauça gucietan, hec eguin ditzançât. **11** Eta Legueaz nehor ezteza iustificatzen laincoa baithan, gauça clara da: ecen iustoa fedez vicico da. **12** Eta Leguea ezta fedetic: baina gauça hec eguinen dituen guçiona, vicico da hetan. **13** Baina Christec redemitu vkan gaitu Leguearen maledictionetic, bera guregatic maledictione eguin içanic: (ecen scribatua da, Maradicatua da çurean vrkatua den gucia) **14** Abrahamen benedictione Gentiletara hel ledinçât Iesus Christez, eta Spirituaren promessa fedez recebi deçagunçât. **15** Anayeác, guionén ançora minço naiz, Appointamendubat guçon-batena badere, autoritatez confirmatua bada, nehorc eztu hausten ez emendatzen. **16** Abrahami bada promessac erran içan çaiçquio, eta haren haciari. Eztu erraiten, Eta haciey, anhitzez minço baliz beçala: baina batez beçala, Eta hire haciari, cein baita Christ. **17** Haur bada diot, lehenetic laincoaz Christen respectuz confirmatu içan den aliançâ, laur-ehun eta hoguey eta hamar vrtheren buruân ethorri içan den Legueac ezteza hausten, promessa aboli deçançât. **18** Ecen baldin heretagea Leguetic bada, ez ia promessetic: baina Abrahami promessetic eman vkan drauca laincoac. **19** Certaco da beraz Leguea? Transgressionén causaz eratchequi içan da, ethor leiteno haci hura ceini promessa eguin içan baitzayó, eta Leguea ordenatu içan da Aingueruéz, Ararteco baten escuz. **20** Eta Arartecoa ezta batena: baina laincoa bat da. **21** Leguea beraz laincoaren promessén contra eratchequi içan da? Guertha ezta dila. Ecen eman içan baliz Leguea ceinec viuifica ahal leçan, segur Leguetic liçate iustitiâ. **22** Baina ertsi vkan du Scripturâc gucia bekatuaren azpian, promessa Iesus Christen fedez eman lequiençât sinhesten duteney. **23** Bada fedea ethor cedin baino lehen, Leguearen azpian beguiratzen guinen ertsiac reuelatzeco cen federa heltzeco. **24** Bada, Leguea gure pedagogo içan da Christgana, fedez iustifica guentecençât. **25** Baina fedea ethoriz guerozic, ezgara guehiagoric pedagogoren azpian. **26** Ecen guciác laincoaren haour çarete Iesus Christ baithango fedez. **27** Ecen batheyatu içan çarete guciéc Christ iaunci vkan duçue. **28** Ezta luduric ez Grecquic, ezta sclaboric ez libreric, ezta arric ez emeric: ecen çuec gucioc bat çarete Iesus Christean. **29** Eta baldin çuec Christenac baçarete, beraz Abrahamen haci çarete, eta promessaren arauetz heredero.

4 Eta haur erraiten dut, Herederoa haour deno, ezta different deusetan cerbitzariaganic, gauça gucien iabe badere: **2** Baina tutorén eta curatorén azpico da aitâz ordenatu içan çayón demborarano **3** Hala gu-ere haourrac guinenean munduco elementén azpiratuac guinén suiectionetan: **4** Baina ethorri içan denean demboraren complimendua, igorri vkan du laincoac bere Semea emaztetic eguina, eta Leguearen azpico eguina: **5** Leguearen azpico ciradenac redemi litzançât, haourren adoptione recebi gueneçançât. **6** Eta ceren haour baitzarete, igorri vkan du laincoac çuen bihotzetara bere Semearen Spiritua,

oihuz dagoela, Abba, erran nahi baita, Aita. **7** Bada guehiagoric ezaiç sclabo, baina semé: eta baldin seme bahaiz, laincoaren heredero-ere Christez. **8** Baina laincoa eçagutzen etzendutenean cerbitzaten centuzten naturaz iainco eztiradenac. **9** Baina orain laincoa eçagutzen duçuenaz gueroz, baina aitzitic laincoaz eçagutu çaretenaz gueroz, nola conuertitzen çarete harçara element infirmoetara eta paubretara, cein ohi beçala cerbitzatu nahi baitituçue? **10** Egunac beguiratzen dituçue eta hilebetheac, eta demborác eta vrtheac. **11** Beldurra dut çueçaz, alfer traillaatu naicén çuec baithan. **12** Çareten ni beçala: ecen ni-ere çuec beçala naiz: anayeác, othoiz eguiten drauçet: ni deusetan eznauçue iniuriatu vkan. **13** Eta badaquieçue nola haraguiaren infirmitaterequin euangelizatu vkan drauçuedan lehen. **14** Eta niçaz ene haraguien eguiten cen experientiâ eztuçue menospreciatu ez arbiatu vkan, aitzitic laincoaren Ainguerubat beçala recebitu vkan nauçue, bayeta Iesus Christ beçala. **15** Ceric cen bada çuen dohainontassuna? ecen testificatzen drauçuet, baldin possible içan albaliz, çuen beguiac idoquiric eman cendrauçuedetela. **16** Etsay eguin natzaiçue eguia erraiten drauçuedanean? **17** Çueçaz ielossi dirade, ez onetacotz baina aitzitic idoci nahi çaitutzéz berac desira ditzaçuençât. **18** Baina on da anhitz onhestea gauça onean bethiere, eta ez solament çuec baithan present naicenean. **19** Neure haourtoác, ceinéz berriz ertzeco penatan bainaiz, Christ forma daiteno çuetan. **20** Nahi nuque orain çuequin içan, eta cambiatu neure voza: ecen dudatan naiz çueçaz. **21** Erradaçue Leguearen azpico içan nahi çaretenéc, Leguea eztuçue ençuten? **22** Ecen scribatua da Abrahamec bi seme vkan ciuela: bat nescatoaganic, eta bat libreaganic. **23** Baina nescatoaganicoa haraguiaren arauetz iayo içan cen, eta libreaganicoa, promessaren partez. **24** Gauça hauc comparationez erraiten dirade. Ecen hauc dirade bi aliançâc, bata da Sinaco menditic Agar, suiectionetara engendratzen duena: **25** (Ecen Sina mendibat da Arabian Ierusalemora oraingoari ihardesten draucanic) eta bere haourrequin cerbitzutan dena: **26** Baina Ierusalemora gorâ, libre da, cein baita gure gución ama. **27** Ecen scribatua da, Alegueradi steril ertzen ezainenâ: dendiâ eta heyagora eguin ertzeco penan ezainenâ: ecen guehiago ditun vtziaren haourrac ecen ez senhardunarenac. **28** Gu bada, anayeác, Isaac beçala promessezco haour gara. **29** Baina nola orduan haraguiaren arauetz sorthuac persecutatzen baitzuen Spirituaren arauetz sorthua, hala orain-ere. **30** Baina cer dio Scripturac? Egotzquic campora nescatoa eta haren semea: ecen ezic heretaturen nescatoaren semeac librearen semearequin. **31** Bada, anayeác, ezgara nescatoaren haour baina librearen.

5 Beraz Christec libre eguin gaituen libertatean, çaudete fermu, eta berriz etzaitzela eduqui suiectionezco vtzarriaz. **2** Hunâ, nic Paulec erraiten drauçuet ecen baldin circonciçi baçaitzetz Christ etzaiçuela deus probetchaturen. **3** Eta testificatzen draucat berriz circonciditzen den guçon guciari, ecen hura Legue guciaren beguiratzera çordun dela. **4** Christez gabetu çarete Legueaz iustificatu nahi çareten gucioc: eta gratiatic erori çarete. **5** Ecen gu fedetic den Spirituaz iustiaçco sperançaren beguira gaude: **6** Ecen Iesus Christean ez circoncioneanac du deus balio, ezeta preputioac: baina charitatez obratzen duen

fedea. 7 Vngui laster eguiten cenduten, norc empachatu çaituztéz, eguia obedi etzeneçaten? 8 Persuasione hori ezta çuec deitzen çaituztenaganic. 9 Altchagarri appurbatec orhe gucia mincen du 10 Ni segurutzen naiz çueçaz gure launean, ecen eztuçuela berce sendimenduric vkanen: baina çuec trublatzen çaituztenac, ekarriren du condemnationea, norere baita hura. 11 Bada niçaz den becembatean, anayeác, baldin are circuncionea predicatzen badut, cergatic are persecutatzen naiz? beraz abolitu da crutzeazco scandaloa. 12 Ailitez trenca çuec trublatzen çaituztenac. 13 Ecen, anayeác, çuec libertatera deithu içan çaréte: solament beguirauçue, libertatea ezten haraguiari ocasionetan: baina elkar charitatez cerbitza eçaçue. 14 Ecen Legue gucia hitz batetan complitzen da, cein baita, Onhetsiren duc eure hurcoa eure buruá beçala. 15 Baldineta elkar aussiquiten eta iresten baduçue: beguirauçue bata berceaz consumi etzaitezten. 16 Eta haur erraiten drauçuet, Spirituaren araura ebil çaitetztez: eta haraguiaren guthiciac eztitzaçuela compli. 17 Ecen haraguiac guthiciatzen du Spirituaren contrá, eta Spirituac haraguiaren contra: eta gauça hauc elkarren contra dirade: hala non nahi dituçuen gauça guciac ezpaitituçue eguiten. 18 Baldineta Spirituaz guidatzen baçarete, etzarete Leguearen azpico. 19 Bada, çogueriac dirade haraguiaren obrác, cein baitirade, adulterioa, paillardicá, satsutassuna, insolentiá, 20 Idolatriá, poçoinqueriá, etsaigoác, bekaizteriác, asserretassunac, liscarrac, diuisioneac, heresiác, 21 Inuidiác, guiça-erhaitecác, hordiqueriac, gormandiçac, eta hauc irudiac, gauça hauc aitzinetic erraiten drauzquiçuet, lehen- ere erran dudan beçala: ecen halaco gauçac eguiten dituztenéc laincoaren resumá heretaturen ezutela. 22 Bailla Spirituaren fructua da charitatea, alegrançá, baquea, spiritu patienta, benignitatea, ontassuna, fedea, emetassuna, temperantiá. 23 Hunelacoén contra legueric ezta. 24 Ecen Christen diradenéc haraguiac crucificatu duté affectionéquin eta guthiciéquin. 25 Baldin vici bagara Spirituz, Spirituz ebil-ere gaitecen. 26 Ezgaitecela vana-gloria guthicioso eguin, elkar tharritatuz, elkargana inuidia vkanez.

6 Anayeác, baldineta erori içan bada guiçon-bat cembeit faltatan, çuec spiritual çaretenoc goiti eçaçue haina emetassunetaco spiriturequin: consideratzen dualaric eure buruá, hi-ere tenta ezadin. 2 Elkarren cargác egar itzaçue: eta halaz compli eçaçue Christen Leguea. 3 Ecen baldin norbeitic vste badu cerbait dela, deus eztelaric, harc bere fantasiaz bere buruá enganatzen du. 4 Bada bere obrá experimenta beça batbederac: eta orduan bere baithan gloria vkanen du, eta ez berkeric baithan. 5 Ecen batbederac bere cargá ekarriren du. 6 Bada comunica bieçó hitzean iracasten denac, bere iracasleari, on guciataric. 7 Etzaitzeltela engana: laincoa ecin escarnia daite: ecen cer-ere ereinen baitu guiçonac, hura bilduren-ere du. 8 Ecen bere haraguiaren ereiten duenac, haraguitic bilduren du corruptione: baina Spirituaren ereiten duenac, Spiritutic bilduren du vicitze eternala. (aiōnios g166) 9 Bada vnguiguitez ezgaitecela enoya: ecen bere sasoinean bilduren dugu, baldin lacho bilha ezpagaitez. 10 Bada dembora duguno, dagueigun vngui guciey, baina principalqui fedeco domesticoe. 11 Badacussaçue cein

letra lucez scribatu drauçuedan neure escuz. 12 Nor-ere nahi baitirade apparent eracutsi haraguiac, hec bortchatzen çaituztez circunciditu içatera: solament Christen crutzeagatic persecutioneric suffri ezteçatençát. 13 Ecen circunciditzen diradenéc berec-ere ez tute Leguea beguiratzen: baina nahi duté çuec circuncidi çaitetzten, çuen haraguiac gloria ditecencát. 14 Baina niri guertha eztaquidala gloria nadin Iesus Christ gure launaren crutzean baicen: ceinez mundua niri crucificatu baitzait, eta ni munduari. 15 Ecen Iesus Christean ez circuncioneac du deusbalio, ez preputioac, baina creatura berriac. 16 Eta nor-ere regla hunen araura ebiltzen baitirade, baquea içanen da hayén gainean eta misericordia, eta laincoaren Israelen gainean. 17 Hemendic harát nehorc enoyuric eztidala: ecen nic Iesus launaren mercác dacazquet neure gorputzean. 18 Anayeác, Iesus Christ gure launaren gratiá dela, çuen spirituarequin. Amen.

Efesoarrei

1 Paul laincoaren vorondeztes lesus Christen Apostoluac lesus Christ launean Ephesen diraden sainduey eta fideley: **2** Gratia dela çuequin eta baquea lainco gure Aitaganic, eta lesus Christ launaganic. **3** Laudatu dela laincoa cein baita lesus Christ gure launaren Aita, ceinec benedicatu baiquaitu benediçoin spiritual gucian, ceruètan Christ baithan: **4** Nola elegitu vkan baiquaitu hartan mundua funda cedin baino lehen, saindu guinençat eta irrehensible haren aitzinean charitatez: **5** Ceinec predestinatu vkan baiquaitu bere baithan adopta guençançat lesus Christez, bere vorondeatearen placer onaren araura, **6** Bere gratiazco gloriaren laudoriotan, ceinez bere gogaraco eguin baiquaitu bere maitean. **7** Ceinetan baitugu redemptione haren odolaz, cein baita bekatuèn barkamendua haren gratiazco abrastassunaren araura: **8** Ceinetaric gaindi eraguin baitu abundosqui gure gainera sapientia eta intelligentia gucitan: **9** Guri eçagut eraciric bere vorondeatearen mysterioa, bere placer onaren araura, cein lehendanic ordenatu baitzuen bere baithan: **10** Demborèn complimentuaren dispensationean gucièn elkargana biltzera Christean, hambat ceruètan diradenèn nola lurrean, hura bera baithan: **11** Ceinetan eguin-ere baicara haren heretage, predestinatu içanic, haren ordenançaren araura, ceinec gauça guciac eguiten baititu bere vorondeateco conselluaren araura. **12** Haren gloriaren laudoriotaco garençat, lehenetic Christ baithan sperança vkan dugunoc. **13** Ceinetan çuec-ere sperança vkan baituçue eguiaçco hitza ençun vkanic, cein baita, çuen saluamendutaco Euangelioa: ceinetan sinhetsi-ere vkanic, ciguilatu içan baitzarete promessaren Spiritu sainduaz: **14** Cein baita gure heretagearen errèsa, haren possessione conquestuaren redemptionerano haren gloriaren laudoriotan. **15** Halacotz ni-ere ençunic lesus launean duçuen fedea, eta saindu gucietaraco charitatea, **16** Eznaiz guelditzen çuengatic gratièn rendatzetic, mentione çueçaz eguiten dudala neure othoizetan. **17** lesus Christ gure launaren laincoac, Aita gloriacoac diçuençat sapientiataco eta reuelationetaco Spiritua, haren eçagutzearen vkaiteco: **18** Çuen adimenduco beguiac illuminaturic: daquicuençat ceric den haren vocationearen sperança, eta ceric den haren heretageco gloriaren abrastassuna sainduetan: **19** Eta ceric den haren botherearen handitassun excellenta sinhesten dugunotara, haren bothere borthitzaren operationez, **20** Cein eracutsi vkan baitu Christ baithan, hura hiletaric resuscitaturic eta iar eraciric bere escuinean ceruètan, **21** Principaltassun, eta puissança, eta verthute, eta dominatione ororen garayan, eta ez solament secula hunetan baina ethortecoan-ere aippatzen den icen ororen garayan. (aiõn g165) **22** Eta gauça guciac haren oinèn azpico suiet eguin vkan ditu, eta bera eçarri vkan du gauça ororen garayan Eliçaren buru içateco: **23** Cein baita haren gorputz, eta gauça guciac gucietan complitzen dituenaren complimentu.

2 Eta çuec viuificatu çaituzte hilac cinetelaric faltetan eta bekatuetan: **2** Ceinètan noizpait ebili içan baitzarete mundu hunen cursuaren araura, airearen bothereco princearen araura, cein baita desobedienciazco haourretan orain obratzen duen

spiritua: (aiõn g165) **3** Ceinèn artean guc guciac-ere noizpait conversatu vkan baitugu gure haraguiaren guthicietan eguiten guentuela, haraguiaren eta gure pensamenduèn desirac: eta naturaz hiraren haour guinèn berceac-ere beçala. **4** Baina lainco misericordiaz abratsac bere charitate handi gu onhetsi gaituenagatic, **5** Eta bekatuz hilac guinelaric, elkarrequin, Christez viuificatu vkan gaitu, ceinen gratiaz saluatu içan baitzarete: **6** Eta resuscitatu vkan gaitu elkarrequin eta iar eraci ceruètan lesus Christean. **7** Eracuts leçançat ethorteco diraden seculatan bere gratiaren abrastassun abundantia bere gureganaco benignitateaz lesus Christean. (aiõn g165) **8** Ecen gratiaz saluatu içan çarete federearen moienez: eta hori ez çuetaric: laincoaren dohaina da: **9** Ezobrez, nehori gloria eztadinçat. **10** Ecen haren obrá gara lesus Christean creatuac obra onetara, cein preparatu baititu laincoac hetan ebil guentecençat. **11** Halacotz, orhoit çaitetze nola çuec noizpait Gentilac haraguiac, Preputio deitzen baitzineten, haraguiac Circuncisione deitzen denaz eta escuz eguiten denaz, **12** Baitzineten dembora hartan Christ gabe, Israeleco republicarequin deus communic etzindutelaric, eta promessaren alliancetaric estranger, sperançaric etzindutelaric, eta lainco gabe munduan cinetelaric: **13** Baina orain lesus Christean, çuec noizpait baitzineten vrrun, hurbildu içan çarete Christen odolaz. **14** Ecen hura da gure baquea, biac bat eguin dituen, eta bièn arteco paretaren cerrallua hautsi duena: **15** Bere haraguiac abolituric etsaigoá, cein baita, manamenduetaco leguea, ordenancetan consistitzen dena, biéz bere baithan guiçon berribat eguin leçançat, baquea eguiten lueta. **16** Eta biac gorputz batetan reconcilia lietzonçat, laincoari crutzeaz, hartan etsaigoá deseguinic. **17** Eta ethorric euangelizatú vkan drauçue baquea, çuey vrrungoe, eta hæy hurbilecoe. **18** Ecen harçaz dugu biéc Spiritu batetan sartze Aitagana. **19** Etzarete beraz guehiagoric estrangér eta campoco, baina sainduèn burgesquide, eta laincoaren domestico: **20** Apostoluèn eta Prophetèn fundament gainean edificatuac, ceinen har cantoin principala baita lesus Christ bera: **21** Ceinetan edificio gucia elkarri eratchequiric, handitzen baita, temple saindu içateco launean: **22** Ceinetan çuec-ere elkarrequin edificatzen baitzarete laincoaren tabernacle çaretençat, Spirituaz.

3 Causa hunegatic ni Paul lesus Christen presonér naiz çuengatic, baitzarete Gentil. **2** Baldin behinçat ençun vkan baduçue çuec baithara eman içan çaitadan laincoaren gratiaren dispensationea. **3** Nola laincoac reuelationez eçagut eraci drautan mysterioa (lehen hitz gutitan scribatu drauçuedan beçala: **4** Haren iracurtzetic eçagut ahal deçaqueçue ceric den ene eçagutzea Christen mysterioan.) **5** Cein ezpaita eçagutu içan guionèn seméz iragan generationetan, orain reuelatu içan çayen beçala haren Apostolu eta Propheta sainduey Spirituaz: **6** Ecen Gentilac diradela herederouquide eta gorputz batetaco bereco eta haren promessean participant Christean Euangelioaz. **7** Ceinen ministre eguin içan bainaiz laincoaren gratiaren dohainaren arauz, cein eman içan baitzait haren botherearen operationearen arauz. **8** Niri bada saindu gucietao chipienari eman içan çait gratia haur, Gentilèn artean Christen abrastassun

comprehendi ecin daitenaren euangelizatzeo, **9** Eta guciey manifestatzeo ceric den mysterio bethidanic laincoa baithan estalia cenaren communionea, ceinec gauça guciac creatu baitithu Iesus Christez: (aiōn g165) **10** Orain maniferta daquiençat Eliçáz ceruètaco principaltassuney eta botherey laincoaren sapientia anhitz maneraz diuersa: **11** Iesus Christ gure launean eguin vkan duen ordenança eternalaren araura: (aiōn g165) **12** Ceinez baitugu libertate eta sartze confidançarequin, hura baithan dugun fedeaz. **13** Halacotz, nago requerimenduz etzaitetzen enoya ene çuengatico afflictioneacgatic, cein baita çuen gloriá. **14** Causa hunegatic gurtzen ditut neure belhaunac Iesus Christ gure launaren Aitagana, **15** Ceinaganic ahaidetassun gucia ceruètan eta lurrean deitzen baita, **16** Eman dieçaquençát, bere gloriaren abrastassunaren arauetz, indarrez fortifica çaitetzen haren Spirituaz barneco guiçãoean: **17** Eta habita dadin Christ fedez çuen bihotzetan: **18** Charitatean erro eguinic eta fundaturic, comprehendi ahal deçaçuen saindu guciequin ceric den çabaltassuna eta lucetassuna, barnatassuna eta goratassuna: **19** Eta eçagut deçaçuen Christen amorio eçagutze gucia iragaiten duena: compli çaitetzençát laincoaren complimendu gucian. **20** Bada gutan obratzen duen bothereaz gauça gucién eguitera, escatzen garen edo pensatzen dugun baino abundantquiago botheretsu denari, **21** Dela gloria Eliçán Iesus Christez, generatione gucietan secula seculacotz. Amen. (aiōn g165)

4 Othoitz eguiten drauçuet bada nic, bainaiz presoner gure launean, ebil çaitetzen deithu içan çaretan vocationeari dagocan beçala, **2** Humilitate eta emetassun gucierequin, spiritu patient batequin, elkar supportatzen duçularic charitatez: **3** Arthatsu çaretelariç Spirituaren vnitatearen beguiratzera baquezco lotgarriaz. **4** Gorputzbat da eta Spiritubat, deithu-ere içan çaretan beçala çuen vocationearen sperança batetara: **5** launbat, Fedebat, Baptismobat: **6** Gucién lainco eta Aitabat, cein baita gucién gainean, eta gucién artean, eta çuetan gucietan. **7** Baina gutaric batbederari gratia eman içan çayó Christen dohainaren neurriaren araura. **8** Halacotz dio, Goiti iganic captiuo eraman vkan du captiuitatea, eta eman drauzte dohainac guiçãoey. **9** Eta igaitte hura cer da, lehen lurreco parte behera hautara iausti-ere dela baicen? **10** Iautsi içan den hura bera da igan-ere dena ceru gucién garaira, gauça guciac bethelitzançát. **11** Harc bada eman ditu batzu, Apostolu içateco: eta berceac, Propheta: eta berceac, Euangelista: eta berceac, Pastor eta Doctor içateco, **12** Sainduén elkarganatzegatic, ministerioaren obracotzát, Christen gorputzaren edificacionetan. **13** Guciac rencontra gaitetzqueno fedeaen, eta laincoaren Semearen eçagutzearen vnitatean, guição perfectotan, Christen adin perfecteco neurri: **14** Guehiagoric haour ezgarençát balençán eбилteco, eta doctrinataco haice oroz hara huna guiçãoén enganioz, eta hayén finecia cautelosqui enganagarriçoz erabili içateco. **15** Baina eguiari garreitzalaric charitaterequin, gucietan handi gaitecen hartan, cein baita buruá, Christ: **16** Ceineticar gorputz guciac vngui iunctaturic, eta forniduraren iunctura guciéz elkarrequin iossiric, membroeticar batbederaren neurric indarraren araura hartzen baitu gorputzeo hacitze, bere

buruären edificacionetan charitatez. **17** Haur bada erraiten dut, eta launaz requeritzen çaitutzet, guehiagoric etzaitetzen ebil berce Gentilac dabilizan beçala berén adimenduco vanitatean, **18** Adimenduz ilhunduac diradelaric eta laincoaren vicizetic appartatuac, hetan berén bihotzeo gogortassunetic den ignorantiaren causaz: **19** Eta sendimendu gabeturic, bere buruac abandonnatu vkan dituzté dissolutionetara, cithalqueria ororen eguitera, appetitu desordenaturequin. **20** Baina çuec eztuçue hala ikassi vkan Christ: **21** Baldin behinçát hura ençun vkan baduçue, eta harçaz iracatsiac baçarete, eguiá Iesus baithan den beçala: **22** Ken deçaçuen leheneco conuersationeaz den becembatean guição çaharra, enganagarriçco guthicién araura corrupitzen dena: **23** Eta arramberri çaitetzen çuen adimenduco spirituan: **24** Eta iaunz deçaçuen guição berria, cein laincoaren araura creatu içan baita iustitiatan eta eguiaçco saindutassunetan. **25** Halacotz, gueçurra kenduric, minça çaitetzte eguiaç batbedera cein çuen hurcoarequin: ecen elkarren membro gara. **26** Asserre çaitetzte, eta bekaturic eztaguicuela: iguzquia ezstadila etzin çuen asserretassunaren gainean: **27** Eta lekuric eztemoçuela deabruari. **28** Ebaisten çuenac ezteçala guehiagoric ebats: baina aitzitic trabaila bedi on daten gauçaric eguiten duela, beharra duenari emaiteco duençát. **29** Hitz corrupituric batre çuen ahotic ilki ezstadila, baina cembeit bada, edificacionearen vsançaco on datenic, ençuten duteney gratia eman diecençát. **30** Eta ezteçaquela constricta laincoaren Spiritu saindua, ceinez ciguilatuac baitzarete redemptioneco egunecotzát. **31** Samindura eta colera, eta hira, eta oihu, eta gaitzerrate gucia çuetaric ken bedi, malitia gucierequin. **32** Baina çaretan elkargana benigno, misericordioso eta elkarri barkaçale, laincoac Christez barkatu vkan drauçuen beçala.

5 Çaretan bada laincoaren imitaçale haour maite anço: **2** Eta ebil çaitetze charitatean Christec-ere onhetsi vkan gaituen beçala, eta liuratu vkan baitrauca bere buruá guegatic oblatione eta sacrificio laincoari, vssain onezco vrrinetan **3** Bada, paillardia eta cithalqueria gucia, edo auaritiá aippa-ere ezstadila çuen artean, nola appartenitzen baitzaye sainduy: **4** Edo gauça deshonestic, edo hitz erhoric, edo burlaqueriaric, baitirade gauça vngui eztaudenac, baina aitzitic gratién rendatzeric. **5** Ecen badaquicue haur, ecen ecein ere paillartec, edo cithalec, edo auaritosoc, cein baita idolatre, ezuela heretageric Christen eta laincoaren resumán. **6** Nehorc eztaizatzela hitz vanoz engana: ecen gauça haucgatic ethorten da laincoaren hirá desobedientiaçco haourrén gainera. **7** Etzaretela bada hequin parçonér. **8** Ecen noizpait ilhumbe cineten, baina orain argui çarete gure launean: arguizco haour anço ebil çaitetze: **9** (Ecen Spirituaren fructua consistitzen da ontassun eta iustitia eta eguia gucitan) **10** Experimentatzen duçularic launari placent çayona cer den. **11** Eta ezteçaquela communica ilhumbearen obra fructu gabetan, baina aitzitic reprehendi-ere itzaçue. **12** Ecen heçaz ichilic eguiten diraden gaucén erraitea-ere deshonestate da. **13** Baina gauça guciac, camporatzen diradenean arguiaç, manifestatzen dirade: ecen gucia manifestatzen duena, arguia da. **14** Halacotz erraiten duen, Irtatzar adi lo atzaná, eta iaiqui adi

hiletaric, eta arguituren au Christec. **15** Gogoaçue bada nola çuhurqui ebil çaitzequeten, ez erho anço, baina çuhur anço: **16** Recrubatzen duçularic demborá: ecen egunac gaitz dirade. **17** Halacotz, etzaretela çuhurtzia gabe, baina aditzale ceric den launaren vorondatea. **18** Eta etzaitzeta hordi mahatsarnoz, ceinetan dissolutione baita: baina bethe çaitetzte Spirituaz: **19** Minçatzen çaretela çuen artean psalmuz, laudorioz eta cantu spiritualez: cantatzen eta resonatzen draucaçuela launari çuen bihotzean. **20** Gratiac-ere rendatzen drautzaçuela bethiere gauça gucié, Iesus Christ gure launaren icenean, gure lainco eta Aitari: **21** Elkarren suiet çaretelariç laincoaren beldurrequin. **22** Emazteác, çuen senharrén çareten suiet, launaren beçala: **23** Ecen senharra da emaztearen buru, Christ-ere Eliçaren buru den beçala, eta hura da gorputzaren saluadorea. **24** Bada, nola Eliçá baita Christen suiet, hala emazteac-ere diraden bere senharrén suiet gauça gucietan. **25** Senharrác, çuen emaztey on erizteçue, Christec-ere Eliçari on eritzi draucan beçala, eta bere buruá eman vkan baitu harengatic: **26** Hura sanctifica leçançát, purificaturic vrezco ikutetz hitza. **27** Hura beretaco Eliça glorioso eguin leçançát, macularic ez cimurdurariç gabe, ez halaco berce gauçaric: baina licén saindu eta irreprensible. **28** Hala senharréc on eritzi behar draucece bere emaztey nola bere gorputzey: bere emazteari on daritzanac, bere buruári on daritza. **29** Ecen nehorc egundano bere haraguiari eztrauca gaitz eritzi: baina hatzen eta entretenitzen du hura, launac-ere bere Eliçá beçala: **30** Ecen haren gorputzeco membro gara, haren haraguitic eta haren heçurretariç. **31** Halacotz, vtziren ditu guiçonac aita eta ama eta iunctaturen çayó bere emazteari: eta biac haraguiabat içanen dirade. **32** Mysterio haur handia da: baina ni Christez minço naiz eta Eliçáz. **33** Hunegatic, çuec-ere eguiçue çuen aldetic batbederac hala on daritcón bere emazteari nola bere buruári: eta emaztea bere senharraren beldur biz.

6 Haourrác, obeditzáçue launean çuen aita eta ama: ecen haur gauça iustoa da. **2** Ohoraitzac eure aita eta eure ama (cein baita lehen manamendua promessequin) **3** Vngui hel daquiiançát eta vicitze lucetaco aicençát lurraren gainean. **4** Eta çuec aitéc eztiitzaçuela prouoca despitetara çuen haourrac, baina haz itzaçue instructionetan eta launazco remonstrationetan. **5** Cerbitzariác, obeditzaçue haraguiaren araez çuen nabussi diradenac, beldurrequin eta ikararequin, çuen bihotzeco simplicitaterequin, Christ beçala. **6** Ez beguicotzat cerbitzatzen dituçuela, guiçonén gogara eguin nahi bacendute beçala, baina Christen cerbitzari beçala, eguiten duçularic laincoaren vorondatea gogotic. **7** Affectione onequin cerbitzatzen duçularic launa, eta ez guiçonac: **8** Daquiçularic haur, ecen batbederac cerere vngui eguin baituque, hura recebituren duqueela, ala den slaboc ala librec. **9** Eta çuec nabussiéc, hura bera eguiçue hetara, vtziric mehatchuac: daquiçularic ecen hayén eta çuen launa ceruètan dela, eta personén acceptioneric eztela hura baithan. **10** Gaineracoaz, ene anayeác, fortifica çaitetzte gure launean, eta haren indarraren botherean. **11** launaz eçaçue laincoaren harmadura gucia, deabruaren celatén contra resisti ahal deçaçuençát. **12** Ecen eztugu borrocá

odolaren eta haraguiaren contra, baina principaltassunén contra, puissancén contra, munduco iaunén, secula hunetaco ilhumbearen gobernadorén contra, leku celestialetan diraden malitia spiritualén contra. (aiōn g165) **13** Harren, har eçaçue launaren harmadura gucia, resisti ahal deçaçuençát egun gaitzean, eta guciey garaituric fermu çaudeten. **14** Çareten bada fermu, çuen guerrunceac eguiáz guerricaturic, eta iustitiazco halacreta iaunciric: **15** Oinetan iaunciric baquezco Euangelioaren preparationea. **16** Gucién gainetic fedezco broquela harturic, ceinez Gaichtoaren gueci suz eraichequi guciac iraungui ahal ditzaçuen. **17** Saluamendutaco casqueta-ere har eçaçue, eta Spirituaren ezpatá, cein baita laincoaren hitza. **18** Oratione mota oroz eta supplicationez othoitç eguiten duçuela dembora gucian spirituz, eta hartara iratzarri çaudetela perseuerança gucirequin eta supplicationerequin, saindu guciagatic, **19** Eta enegatic, minçatzea eman daquidançát neure ahoaren irequiteco libertaterequin, notifica deçadançát Euangelioaren mysterioa, **20** Ceinen causaz bainaiz embachadore cadenán, harçaz frangoqui minça nadinçát, minçatu behar dudan beçala. **21** Eta daquizquiçuençát çuec-ere ene eguitecoac, eta ni cer ari naicén, Tychique gure anaye baita eac eta gure launean ministre fidelac, gauça guciac notificaturen drauzquiçue: **22** Cein harengatic beragatic igorri vkan baitut çuetara, iaquin ditzaçuençát gure eguitecoac, eta consola ditançát çuen bihotzac. **23** Baquea dela anayeoquin, eta charitatea federequin lainco Aitaganic eta Iesus Christ launaganic. **24** Gratia dela Iesus Christ gure launari puritatetan on daritzaten guciequin.

Filipoarrei

1 PAVLEC eta Timotheoc Iesus Christen cerbitzariéc Iesus Christ launean Philippesen diraden saindu guciey Ipizpiquequin batean eta Diacrequin, 2 Gratia dela quequin eta baquea lainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. 3 Esquerrac emaiten drauzquiot neure laincoari queçazco orhoitzapen handirequin, 4 (Bethiere neure oratione gucietan çuen guciongatic bozcarierequin othoitze eguiten dudala) 5 Ceren Euangelioaren communionera ethorri içan çareten, lehen egunetic oraindrano: 6 Huneçaz seguratzten naicela, ecen obra ona çuetan hassi vkan duenac acabaturen duela Iesus Christen egunerano: 7 Nola raçoina baita nic haur estima deçadan queçaz gucioz, ceren bihotzean baitzadutzatet, eta ene estecaduretan, eta defensionean eta Euangelioaren confirmationean çuec gucioc ineequin baitzarete participant ene gratian. 8 Ecen laincoa dut testimonio cein cinez desiratzten çaituztedan çuec gucioc Iesus Christen affectione cordialez: 9 Eta hunez othoiztez nago, çuen charitatea oraino guehiago eta guehiago abunda dadin eçagutzerequin eta iugemendu gucierequin: 10 Gauça contrarioac discerni ditzauençát: pur eta trebucu gabe çaretençát Iesus Christen egunerano: 11 Iesus Christez laincoaren gloriatan eta laudoriotan diraden fructuz bethaec çaretelatic. 12 Eta nahi dut dauquiden, anayeác, ecen niri heldu çauquidan gauçac Euangelioaren auançamendutrago ethorri içan diradela: 13 Hambat non ene estecadurác famatu içan baitirade Christ launean Pretorio gucian eta berce leku gucietan: 14 Eta anayetic anhitz gure launean ene estecaduréz asseguraturic, ausartquiago hitzaz minçatzera hauçu baitirade. 15 Eta batzuc behinçát inuidiaz eta contentionez, eta bercéc vorondate onez-ere Christ predicatzten duté: 16 Batzuc, diot, contentionez Christ denuntiatzen duté ez purqui, ene estecadurác afflictionez emendatu vstet: 17 Baina bercéc charitatez, daquitelatic ecen Euangelioaren defensionetan eçarri içan naicela. 18 Cer bada? nola-ere baita, bada fictionez, bada eguiatz, Christ predicatzten da: eta hunetan alegueratzten naiz, eta alegueraturen-ere. 19 Ceren baitaquit, ecen haur ethorriren çaitadala saluamendutara çuen orationéz, eta Iesus Christen Spirituaren aiutáz, 20 Ene iguriquite fermuaren eta sperançaren araura, ecen deusetan eznaicela confus içanen, aitzitic libertate gucierequin bethiere beçala, orain-ere magnificaturen dela Christ ene gorputzean, vicitzez bada hiltzez bada. 21 Ecen niri Christ irabazite çait vicitzera eta hiltzera. 22 Ala haraguien vicitzera probetchu dudanez, eta cer hauta deçaquedan, eztaquit. 23 Ecen hertsen naiz alde bietaric, desir dudalatic partitzera eta Christequin içatera: ecen haur vnguiz hobeago dut: 24 Baina haraguien egon nadin necessarioago da çuengatic. 25 Eta haur seguratuqui badaquit, ecen egonen naicela eta perseueraturen dudala quequin guciocin çuen auançamendutan, eta çuen fedearen bozcariotan. 26 Abunda dadinçát çuen gloriationea Iesus Christean niçaz, ene berriz çuetaraco ethortez. 27 Solament Christen Euangelioari dagocan beçala conuersa eçaçue, bada ethor nadin eta ikus çaitzatedan, bada absent naicén, adi deçadan çuen eguitecoez, ecen perseueratzten

duçuela spiritu batetan, gogo batez elkarrequin Euangelioaren fedez combatitzen çaretelatic, eta contrastez deusetan icitzten etzaretelatic: 28 Cein baita hayén perditionetaco seignale, eta çuen saluamendutaco, eta haur laincoaganic. 29 Ecen çuey eman içan çaiçue Christgatic, ez solament hura baithan sinhestea, baina harengatic suffritzea-ere: 30 Nitán ikussi duçuen, eta orain ençuten duçuen combat bera duçuela.

2 Bada baldin consolationeric batre bada Christean, baldin charitatezco solageamenduric batre, baldin spirituzco communioneric batre, baldin affectione cordialic eta misericordiaric batre bada, 2 Compli eçaçue ene bozcarioa, sendimendu ber-bat duçuelaric, charitate ber-bat duçuelaric, gogo ber-batetaco eta consentimendu ber-batetaco çaretelatic. 3 Deus eztaadila contentionez edo vana gloriáz eguin, baina bihotzetic humilitatez atac bercea bere buruá baino excellentago estima beça. 4 Etzaudetela batbedera cein çuen commoditatetara behá, baina berceenetara-ere. 5 Bada biz çuetan Iesus Christ baithan-ere içan den affectionea. 6 Ceinec laincoaren formán celaric ezpaitu estimatu harrapatze laincoaren bardin içatea: 7 Badaric-ere bere buruá ezdeustu vkan du, cerbitzari forma harturic, guçonén irudico eguin içanic, eta formaz eriden içanic guçon beçala: 8 Bere buruá beheratu vkan du obedient eguin içanic heriorano, are herio vktzecerano. 9 Halacotz laincoac-ere hura subiraniqui goratu vkan du, eta icen-bat eman vkan drauca icen gución gaineo cein du: 10 Iesusen icenean ceruétacoén eta lurrecoén eta luppecoén belhaun gucia gur dadinçát: 11 Eta mihi guciac confessa deçan ecen laun dela Iesus Christ, lainco Aitaren glorián. 12 Hunegatic, ene maiteác, bethiere obeditu vkan duçuen beçala, ez ene presentían beçala solament, baina orain vnguiz guehiago ene absentían, beldurrequin eta ikararequin emplega çaitetze çuen saluamenduan. 13 Ecen laincoa da eguiten duena çuetan eta nahi vkaitea eta eguitea, bere placer onaren araura. 14 Gauça guciac eguin itzaçue murmurateric eta questioneric gabe: 15 Çaretençát reprothcu baguetaco eta simple, laincoaren haour irreprehensible, natione bihurriaren eta gaichtoaren artean, ceinén artean argui eguiçue torchoéc beçala munduan, vicitzetaco hitza aitzinera ekarten dutenén ançora: 16 Gloria ahal nadinçát Christen egunean, ecen ez tudala alfer laster eguin, ez alfer lan eguin: 17 Eta baldin çuen fedearen sacrificio eta cerbitzu gainera sacrificá banadi-ere, aleguera naiz eta çuen gucion onaz aleguera naiz. 18 Çuec-ere halaber çareten aleguera, eta aleguera çaitetze ene onaz. 19 Eta sperança dut Iesus launean, Timotheo sarri igorriren drauquedala, nicere gogo on dadinçát çuen eguitecoac eçaguturic. 20 Ecen ez tut nehor hain gogo bardineticoric, eguiatz çuen eguitecoéz arrangura duqueenic. 21 Ecen guciac bere gaucey iarreiquiren çaitzé, ez Iesus Christeney. 22 Baina harçazco experientía eçagutzen duçue, nola, semeac aitá cerbitzatzten duen beçala, enequin cerbitzatzten ari içan den Euangelioan. 23 Hura bada sperança dut igorriren drauquedala, neure eguitecoey dreçu eman drauquedan sarrienaz. 24 Eta seguratzten naiz launean, ecen neuror-ere sarri ethorriren naicela çuetara. 25 Baina necessario cela estimatu vkan du çuetara igortera Epaphrodite

anayea eta aiutaçalea eta guerlaco neure laguna, çuen Apostolure dena, eta nic behar vkan dudanaren administraçalea. **26** Ecen harc çuec gucioc desiratzen centuzten, eta guciç displacer çuen ceren eri içan cela aditu vkan baitzenduten. **27** Eta segur eri içan da hiltzeco statuan: baina laincoac misericordia eguin vkan drauca, eta ez hari solament baina niri-ere, tristitia tristitiaren gainera eznuençat. **28** Bada, hambat affectione handizago hura igorri vkan dut, hura ikussiric berriz aleguera çaitetzençat, eta nic hambat tristitia gutiago dudançat. **29** Recebi eçaçue bada hura gure launean bozcario gucierequin: eta halaco diradenac estimatan eduqitzaçue. **30** Ecen Christen obragatic heriorano hurbildu içan da, bere vicia abandonnaturic, suppli leçaçant çuen ene baltharaco cerbitzu peitua.

3 Gaineracoaz den becembatean, ene anayeaç, aleguera çaitetze launean: Gauça berén çuey scribatzera niri etzait herabe, eta çuen segurançá da. **2** Gogoa eyeçue orey, gogoa eyeçue obrero gaichtoey, gogoa emoçue concisioneari. **3** Ecen gu gara Circoncisione, laincoa spirituz cerbitzatzen dugunoc, eta gloriatzen garenoc Iesus Christean eta haraguian confidançaric eztagunoc: **4** Nic cerçaz haraguian-ere confidança dudan badut-ere. Baldin cembeit bercec vste badu confidançaric duela haraguian, nic guehiago. **5** Bainaiz çortzi garreneco egunear circonciditua, bainaiz Israel arraçatic, Beniaminen leinutic, Hebraico Hebraicoetaric, religione Phariseu: **6** Zeloz den becembatean Eliçaren persecutaçale: Leguean den iustitiaz den becembatean, estacuru gabe. **7** Baina irabacitan nadutzan gauçac, caltetaco estimatu vkan ditut Christen amorecatic. **8** Bayeta segur gauça guciac calte diradela estimatzen dut Iesus Christ neure launaren eçagutzearen excellentiagatic: ceinagatic gauça hauçaz guciocaz neure buruá billuci vkan baitut, eta gorotz beçala eduqiten ditut, Christ irabaz deçadançat. **9** Eta eriden nadin hartan, ez neure iustitia Legueaz dena dudalaric, baina Christen fedeaz dena, cein baita, laincoaganic fedez den iustitiá: **10** Eta eçagut deçadançat, hura, eta haren resurreccionaren verthutea, eta haren afflictionén participationea, haren herioaren conforme eguin içanic: **11** Eya cerbait maneraz hel ahal naitenez hilen resurreccionera: **12** Ez ia ardietsi dudalacotz, edo ia perfect naicelacotz: baina banarreió, eya are ardiets ahal deçaquedanez, eta causa hunegatic ardietsi içan naiz Iesus Christez. **13** Anayeaç, niçaz den becembatean eztut neure buruáz estimatzen oraino ardietsi vkan dudala. **14** Baina gauçabat eguiten dut guebeletic diradan gauçac ahanzten ditudala, eta aitzinetic diraden gauçetara auançatzen naicela, chedeari narrayó, laincoaren garaitico vocationearen preçioari, Iesus Christ launean. **15** Bada, perfect garen gucioc dugun sendimendu haour: eta baldin cerbait berçela senditzen baduçue, hura-ere laincoac revelaturen drauçue. **16** Guciagatic-ere certara heldu içan baicara, hartan regla ber-batez ebil gaitecen, eta garen sendimendu ber-batetaco. **17** Anayeaç, çareten gogo batez ene imitaçale, eta consideraitzaçue hala dabiltzanac, nola gu baiquaituçue exempletan. **18** Ecen anhitz dirade dabiltzanac ceineçaz anhitzetan erran vkan baltharçuet, eta orain-ere nigarrez nagoela erraiten, Christen çaitzearen etsay diradela: **19** Ceinén fina baita perditionea, ceinén laincoa, sabela, eta gloriá hayén confusionerequin, pensatzen dutelaric

lurreco gauçetan. **20** Baina gure conuersationea ceruetan da: nondic Saluadorearen-ere beguira baicaude, cein baita Iesus Christ launa, **21** Ceinec transformaturen baitu gure gorputz ezdeusa, haren gorputz gloriosoaren conforme eguin dadinçat, gauça guciac-ere bere suiet eguin ahal ditzaqueen verthutearen araura.

4 Halacotz, ene anayeaç, eta desiratuac ene bozcarioç eta coroaç, hunela egon çaitetze gure launean, ene maiteac. **2** Euodiari othoiztez nagoa, eta Synticheri othoiztez nagoa diraden affectione ber-batetaco launean. **3** Eta hiri-ere othoiz eguiten drauat, neure eguiazco laguná, aiuta ditzan emazte enequin batean bataillatu diradenac Euangelioan, eta Clementequin eta ene berce aiutaçalequin, ceinén icenac baitirade vicitzeco liburuán. **4** Aleguera çaitetze launean bethiere: berriz diot, aleguera çaitetze. **5** Çuen modestiá eçagut bedi guicøn guciéz: launa hurbil da. **6** Eztuçuela deusez ansiare: baina gauça orotan othoizaz eta supplicationez esquer emaiterequin çuen requestac notifica bequizquió laincoari. **7** Eta laincoaren baque adimendu gucia iragaiten duenac beguiraturen ditu çuen bihotzac eta çuen adimenduac Iesus Christean. **8** Gaineracoaz, anayeaç, gauça eguiazco diraden guciac gauça honest guciac, iustoac, purac, amoriotacoac, icen onetacoac, baldin edocein verthute bada eta edocein laudorio, gauça hautan pensa eçaçue: **9** Cein ikassi-ere baituçuue, eta recebitu, eta ençun, eta ikussi-ere nitan. Gauça hauc bada eguin itzaçue, eta baquezco laincoa içanen da çuequin. **10** Alegueratu içan naiz launean haguizt, ceren ia azquenecotz arrapherdatu çareten çuen niçazco ansián: hartan pensatzen-ere bacendutén, baina commoditateric etzindutén **11** Eznaiz minço deusen peitu içanez: ecen nic ikassi dut erideiten naicenaren araura content içaten. **12** Eta badaquit behera içaten, badaquit abundant içaten-ere: leku guciatan eta gauça guciatan ikassi dut asse içaten eta gosse içaten, eta abundant içaten eta peitu içaten. **13** Gauça guciac ahal ditzaquet Christ fortificatzen nauenez: **14** Badaric-ere vngui eguin duçue ceren elkarrequin ene afflictionera comunicatu vkan baituçuue. **15** Eta çuec-ere badaquçuue, Philippianoac, ecen Euangelioaren predicatione hatsean, Macedoniaric partitu nincenean, eceinere Eliçac etzarautala deus comunicatu har eta emaneczco beharquian, çuec ceuroc baicen. **16** Ecen Thessalonican nincenean, behin eta berriz, behar nuena igorri vkan drautaçue. **17** Ez emaitzeren galdez nagoelacotz: baina galdeguiten dut fructua eçagut dadiquçuen contura çuen abantailletan. **18** Bada recebitu vkan ditut gauça guciac, eta abundantia dut: complitu içan cein, diot, Epaphroditeganic recebituric çueçaz igorriac, vrrin onetaco vssain anço, laincoaren gogaraco eta placentiaco sacrificio. **19** Ene laincoac-ere supplituren du behar vkanen duçuen gucia, bere abrastassunaren araura gloriarequin Iesus Christean. **20** Bada gure lainco eta Aitari dela gloria secula seculacotz. Amen. **(aiōn g165)** **21** Salutaitzaçue saindu guciac Iesus Christean Salutatzan çaituztez enequin diraden anayéc. **22** Salutatzan çaituztéz saindu guciéc, eta principalqui Cesaren etcheçoéc. **23** Iesus Christ gure launaren gratiá dela çuequin guciocquin. Amen.

Kolosarrei

1 PAVL laincoaren vorondatez Iesus Christen Apostoluac eta Timotheo gure anayear, **2** Colossen diraden saildu eta anay fideley Christian: Gratia dela çuequin eta baquea gure lainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **3** Esquerrac emaiten drautzagu laincoari, cein baita, Iesus Christ gure launaren Aita bethi çuengatic othoitz eguiten dugula, **4** Ençunic çuen fede Iesus Christ baithangoa eta saildu gucietara duçuen charitatea: **5** Ceruètan çuey beguiratzen çaiçuen sperançagatic, cein Euangelioaren eguiatzco hitzaz lehen ençun vkan baituçue, **6** Cein heldu içan baita çuetara, mundu orotarare beçala, eta fructificatzen baitu, çuec baithan-ere beçala, laincoaren gratiá eguiatzqui ençun eta eçagutu vkan duçuen egunaz gueroztic. **7** Nola ikassi-ere baituçue Epaphras gure lagun maite eta cerbitzari-çuideaganic, cein baita Christen ministre fidel çuendaco: **8** Ceinec declaratu-ere baitraucu çuen Spirituazco charitatea. **9** Halacotz gu-ere haur ençun vkan guenduen egunaz gueroztic, ezgara baratzen çuengatic othoitz eguitetic eta galdeguitetic betha çaitetzten haren vorondatearen eçagutzeaz, sapientia eta adimendu spiritual gucerequin: **10** launari dagocan beçala ebil çaitetzençat, gauça gucietan haren gogaraco çaretençat, obra on orotan fructificatzen duçuela, eta aitzinaratzen çaretala laincoaren eçagutzean. **11** Indar orotan zifinaturic, haren gloriaren verthutearen araez, suffrimendu eta spirituzco patientia orotara bozcarierequin: **12** Esquerrac emaiten drautzauela Aitari, ceinec sufficient eguin baiquaitu sailduén heretagean participant içateco arguien: **13** Ceinec deliuratu baiquaitu ilhumbearen botheretic eta eraman bere Seme maitearen resumara. **14** Ceinetan baitugu redemptionea haren odolaz, baita, bekatuén barkamendua. **15** Cein baita lainco inuisiblearen imaginá, gauça creatu guciac baino lehen iayoa. **16** Ecen hartan creatu içan dirade ceruètan eta lurrean diraden gauça guciac, visibleac eta inuisibleac, nahiz-biz Thronoac, nahiz Dominationeac, nahiz Principaltassunac, nahiz Puissançac, gauça guciac, diot, harçaz eta harengatic, creatu içan dirade. **17** Eta bera gauça guciac baino lehen da, eta gauça guciac harçaz consistitzen dirade. **18** Eta hura da Eliçá gorputzaren buruá, eta hatsea, eta hiletarico lehen iayoa: gauça gucietan lehen lekua eduqui deçançat. **19** Ecen Aitáren placer ona içan da complimentu gucia hartan habita ledin: **20** Eta harçaz reconcilia litzan gauça guciac beregana, pacificaturic haren cruzeco odolaz hambat ceruén nola lurrean diraden gauçac. **21** Eta çuec noizpait harenganic vrrunduac eta etsay cinetelaric, pensamenduz obra gaichtotan: **22** Badaric-ere orain reconciliatu çaituzte bere haraguiaren gorputzean, herioaz: çuec eguin cintzatençat saildu, eta atchaquio gabe eta irreprensibile bere aitzinean: **23** Bay baldin egoiten baçarete fedean fundatuac eta fermu, eta erautzen ezpaçarete ençun vkan duçuen Euangelioico sperançatic, cein Euangelio ceruären azpico creatura orenen artean predicatu içan baita, ceinetaco ministre ni Paul eguin içan bainaiz: **24** Orain alegueratzen naiz çuengatic suffritzen ditudan gauçéz, eta Christen afflictionén gaineracoac complitzen ditut neure haraguiaren, haren gorputzagatic, cein baita Eliçá. **25**

Ceinetaco ministre eguin içan bainaiz, laincoaren dispensationez, cein eman içan baitzait çuec baithara, laincoaren hitzaren complitzeco: **26** Cein baita, secula eta adin guciéz gueroztic estaliric egon içan den mysterioa, baina orain manifestatu içan çaye haren sailduy. (**aiōn g165**) **27** Ceiney laincoac eçagut eraci nahi vkan baitraue, ceric den mysterio hunetaco gloriaren abrastassuna Gentilén artean, cein baita Christ çuetan, gloriatzco sperançá: **28** Cein guc predicatzen baitugu, admonestatzen dugularic guiçon gucia, eta iracasten dugularic guiçon gucia sapientia orotan: guiçon gucia perfect eguin deçagunçat Iesus Christ launean. **29** Hartacotzat trabaillatzen-ere naiz, combatitzen naicela haren operatione nitan botheretsuqui obratzen duenaren araura.

2 Ecen nahi dut daquicuen cein batailla handia dudan çuengatic eta Laodiceacoacgatic, eta haraguiaren ene presentia ikussi eztuten guciacgatic: **2** Consola ditecençat hayén bihotzac, elkarrequin charitatez iunctaturic, eta adimendu guerthuqui seguratuaren abrastassun gucian, gure lainco eta Aitaren eta Christen mysterioaren eçagutzetan. **3** Ceinetan sapientiazco eta scientiazco thesaur guciac gordeac baitirade. **4** Eta haur erraiten dut nehorc goga eraciteco hitzez engana etzaitzatençat. **5** Ecen gorputzez absent banaiz-ere, spirituz ordea çuequin naiz, alegueratzen naicelari eta ikusten dudalaric çuen reguelá, eta Christ baithan duçuen fedean fermtassuna. **6** Beraz Iesus Christ launa recebitu vkan duçuen beçala, hartan ebil çaitetze: **7** Erro eguinac eta edificatuac çaretelaric hartan, eta fedean confirmatuac, iracatsi içan çareten beçala, abundos çaretelaric hartan remerciamentuerequin **8** Beguirauçue nehorc pilla etzaitzaten philosophiaz eta enganio vanoz, guiçonén ordenancén araura, munduco rudimenten araura, eta ez Christen araura: **9** Ecen hartan habitatzen da diuinitatezco bethetassun gucia corporalqui. **10** Eta çarete hartan complituac, cein baita Principaltassun eta Bothere guciaren buruá. **12** Harequin hortze içanic Baptismoaz, ceinez harequin batean resuscitatu-ere baitzarete, laincoaren fede botheretsuqui operatzen duenaz, ceinec hura hiletaric resuscitatu vkan baitu. **13** Eta çuec hilac cinetelaric bekatuetan eta çuen haraguiaren preputioan, harequin batean viuificatu vkan çaituzté, çuey bekatu guciac barkaturic, **14** Eta iraunguric ordenancetan gure contra cen obligançá, cein baitzén gure contrario, baina harc kendu vkan du hura artetic, crutzeari eratchequiric: **15** Eta billuciric Principaltassunac, eta Botherac monstnançatan eraman vkan ditut publicoqui heçaz hartan triumphaturic. **16** Nehorc bada etzaitzabela condemna ianean, edo edanean, edo besta egunaren, edo ilhargui berriaren, edo Sabbathoén respectuz: **17** Cein baitirade ethorteco ciraden gaucén itzal, baina gorputza Christena da. **18** Nehorc ezteçala çuen gainean seignoria bere placerera humilitatez, eta Aingueruén cerbituz, ikussi ezituen gaucetara bere buruá auançatuz, bere haraguiaren adimenduz erhoqui hanturic: **20** Bada baldin hil baçarete Christequin munduco rudimentez den becembatean, cergatic nehorc ordenançaz cargetzen çaituzte, munduan vici bacinete beçala? **21** Hala nola, Ezteçála ian, Ezteçála dasta, Ezteçála hunqui. **22** Guicunen manamenduén eta doctrinén araezco gauça hauc gucioc vsança berez galdu doaça. **23** Badaric-ere gauça hauc badute cerbait sapientia irudi

bere vorondatezco deuotionean, eta spirituzco humilitatean, eta gorpuzta guppida ez tuten becembatean: ez tirade ordea eceinere preciotaco, ceren haraguia resassiatzen duten gaucetara beha baitaude.

3 Bada baldin resuscitatu ičan baçarete Christequin, garayan diraden gauçac bilhaitzaçue, non baita Christ laincoaren escuinean iarria. **2** Garaico gaucetan pensa eçaçue, ez lurraren gainecoetan. **3** Ecen hil ičan çarete, eta çuen vicitzea gordea da Christequin laincoa baithan. **4** Baina Christ aguer dadinean cein baita gure vicia, orduan çuec-ere aguerturen çarete gloriatan. **5** Mortificaitzaçue bada çuen membro lurraren gainecoac, paillardicá, cithalqueriá, appetitu desordenatua, guthicia gaichtoa, eta auaritiá, cein baita idolatria. **6** Gauça haucgatic ethorten da laincoaren hirá desobedientiazco haourrén gainera. **7** Ceinetan çuec-ere ebili ičan baitzarete noizpait, hetan vici cinetenean. **8** Baina orain ken itzaçue çuec-ere hec guciac, hira, colera, malitia, gaitzerraitea, minçatze deshonesto çuen ahotic appart. **9** Gueçurric ezterraçuela batac bercearen contra, eraunciric guiçon çaharra bere eguitatequin, **10** Eta iaunciric berria, cein arramberritzen baita eçaçutzez, hura creatu duenaren imaginaren araura. **11** Non ezpaita Grecquic ez luduric, Circoncisioneric ez Preputioric, Barbaroric ez Scytheric, sclaboric ez libreric: baina gucia eta gucietan Christ. **12** Vezti çaitetzte bada laincoaren elegitu, saindu eta maite anço, misericordiazco halsarrez, benignitatez, humilitatez, emetassunez, spiritu patientez: **13** Supportatzen duçuelaric batac bercea, eta barkatzen draucaçuelaric elkarri, baldin cembeitec berçeren contra kereillaric badu: nola Christec-ere barkatu vkan baitrauçue, hala çuec-ere. **14** Eta hauen gución gainera vezti çaitetzte charitatez, cein baita perfeccionezco lotgarria. **15** Eta laincoaren baqueac regna beça çuen bihotzetan, ceinetara deithuac-ere baitzarete gorputz batetan, eta çareten gratioso. **16** Christen hitza habita bedi çuetan largoqui sapientia gucierequin: iracasten eta admonestatzen duçuela elkar psalmuz, laudorioz, eta cantu spiritualez remerciamenturequin, cantatzen draucaçuela çuen bihotzean launari. **17** Eta cerere eguin baiteçaçue hitzez edo obraz, Iesus launaren icenean eguiçue, esquerrac emaiten drautzaçuela gure lainco eta Aitari harçaz. **18** Emazteác, çareten suiet çuen senharretara, bide den beçala gure launean. **19** Senharrác, on erizteçue çuen emaztey, eta etzaitzeltela samint hayén contra. **20** Haourrác, obeditzaçue aitác eta amác gauça gucietan: ecen haur launari placent çayó. **21** Aitác, eztiitzaçuela tharrita çuen haourrac: gogoa gal ezteçatençát. **22** Cerbitzariác, obeditzaçue gauça gucietan çuen nabussi carnalac, ez beguiaren araura cerbitzitzen dituçuela, guiçonén gogara eguin nahi bacindute beçala, baina bihotzeco simplicitaterequin, launaren beldur çaretelaric. **23** Eta cerere baitaguiçue, gogotic eguiçue launari anço eta ez guiçoney anço. **24** Daquiçuelaric ecen launaganic recebituren duçuela heretageco alocairuá, ecen Christ launa cerbitzitzen duçue. **25** Baina iniustoqui eguiten duenac, recebituren du iniustoqui eguin duqueena: eta ezta personén acceptioneric.

4 Nabussiác eguiçue çucena eta eguimbidea cerbitzariey, daquiçuelaric ecen çuec-ere baduçuela laun-bat ceruétan.

2 Orationetan perseuera eçaçue, hartan veillatzen duçuelaric remerciamenturequin. **3** Othoitz eguiten duçuelaric elkarrequin guregatic-ere hitzaren borthá laincoac irequi dieçaçunçát, Christen mysterioaren denuntiatzeco, ceinagatic presoner-ere bainaiz. **4** Hura manifesta deçadançát, minçatu behar dudan beçala. **5** Çuhurqui ebil çaitetzte campocoetara, demborá recrubatzen duçuelaric. **6** Çuen hitza bethiere biz gatzez confitua gratiarequin, batbederari nola ihardetsi behar draucaçuen daquiçuençát. **7** Ene equiteco guciac notificaturen drauzquiçue Tychique gure anaye maiteac, eta ministre fidelac, eta gure launean ene cerbitzari quideac: **8** Cein igorri vkan baitut çuetara berariaz, eçaçut ditzançát çuen equitecoac, eta consola ditzançát çuen bihotzac, **9** Onesimo gure anaye fidelarequin eta maitearequin cein baita çuenetaric, hec alde hunetaco equiteco guciéz auertituren çaitutzéz. **11** Eta Iesus lusto deitzen denac, cein baitirade circoncisionetic, hauc solament ditut aiutaçale laincoaren resumán, eta ene solageamentutaco ičan dirade. **12** Salutaten çaituzte Epaphras çuenac, Christen cerbitzariac, bethiere bataillatzen delaric çuengatic othoizetan, çaudetençát perfecto eta complitu laincoaren vorondate gucian: **13** Ecen haur harçaz testificatzen dut, ecen zelo handia duela çuengatic eta Laodicean, eta Hyerapolen diradenacgatic. **14** Salutaten çaituztez Luc medicu maiteac, eta Demasec. **15** Salutaitzaçue Laodicean diraden anayec, eta Nympha, eta haren etchean den Eliçá. **16** Eta epistola haur çuec baithan iracurri datenean, eguiçue Laodiceacoén Eliçan-ere iracur dadin: eta Laodiceatic scribatua, çuec-ere iracur deçaçuen. **17** Eta erroçue Archipperi, Gogoa eçac gure launean recebitu vkan duán administrationea compli deçançát. **18** Salutationea, ene Paulen escuz. Çareten orhoit ene estecaduréz. Gratia dela çuequin. Amen.

1 Tesalonikarrei

1 PAVLEC eta Siluanoc eta Timotheoc Thessaloniceanoén Eliça, lainco Aitán eta Iesus Christ gure launean denari, Gratia dela çuequin eta baquea gure lainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **2** Esquerrac emaiten drautzagu laincoari bethiere çueçaz gucióz, memoria çueçaz eguiten dugula gure othoizetan: **3** Paussu gabe orhoitzen garelatic çuen fedearen verthuteaz, eta çuen charitatearen travailluaz, eta çuen sperançaren patientiáz Iesus Christ gure launean, gure lainco eta Aitaren aitzinean: **4** Daquigularic, anaye maiteác, çuec laincoaz elegituac çaretela: **5** Ecen gure Euangelioa consistitu içan da çuec baithan ez hitzean solament, baina verthutean-ere, eta Spiritu sainduan, eta segurança handitan, daquiçuen beçala nolaco içan garen çuen artean çuengatic. **6** Çuec-ere gure imitaçale eguin içan çarete eta launaren, recebituric hitza anhitz tribulationerequin, Spiritu sainduaren bozcarioequin: **7** Hala non Macedonian eta Achaian sinhesten duten gucién exemplu içan baizarete. **8** Ecen çuetaric soinu eguin vkan du laincoaren hitzac, ez solament Macedonian eta Achaian, baina leku orotan-ere çuen fede laincoa baithangoa diuulguatu içan da, hala non ezpaitugu mengoa deus erran deçagun: **9** Ecen beréc guçaz contactzen duté cer sartzea vkan dugun çuetara, eta nola conuertitu içan çareten laincoagana idoletaric, cerbitza cineçatençát lainco vicia eta eguiazcoa: **10** Eta haren Seme Iesusen beguira cinaudetençát ceruètaric, cein resuscitatu vkan baitu hiletaric, cein baita, gu ethorteco den hiratic deliurutzen gaituena.

2 Ecen ceuroc badaquiçue, anayeác, gure çuec baitharaco sartzea nola eztén vano içan: **2** Baina are, daquiçuen beçala, lehenetic affligitu eta iniuriatu içan baguinen-ere Philippesen, hardieça hartu vkan dugu gure laincoan, çuey laincoaren Euangelioaren predicatzera combat handirequin. **3** Ecen gure exhortationea ezta abusioñez, ez vileniaz, ez enganiorequin içan: **4** Baina nola laincoaz approbatu içan baicara Euangelioaren predicationea eman lequigun, hala minçatzen gara, ez guiçonén gogara eguin nahi baguendu beçala, baina laincoaren, ceinec gure bihotzac approbatzen baititu. **5** Ecen behinere lausenguzco hitzez eztugu vsatu vkan, daquiçuen beçala: ezeta auaritiataco occasionez: laincoa da testimonio. **6** Eta guiçonetaric eztugu gloriaric bilhatu vkan, ezeta çuetaric, ez bercetaric, grauitate eduqui ahal guenduqueelaric, Christen Apostolu beçala. **7** Baina içan gara eme çuen artean, vnhide batec bere haourrac delicatuqui hatzen baitu beçala. **8** Hunela çuetara affectionatuac guinelaric, desir guenduen çuey partitzera ez solament laincoaren Euangelioa, baina gure arima propiari-ere, çeren guçaz onhetsiac baizineten. **9** Ecen orhoit çarete, anayeác, gure travailluaz eta nequeaz: ecen gau eta egun languiten ari guinela, çuetaric nehoren phorogu ezguinençát, predicatu vkan dugu çuec baithan laincoaren Euangelioa. **10** Çuec testimonio çarete eta laincoa, nola sainduqui eta iustoqui, eta reprotchu gabe çuen, sinhetsi duçuenón artean conuersatu vkan dugun. **11** Daquiçuen beçala, nola çuetaric batbedera, aitác bere haourrac beçala, auertitzen guenduen. **12** Eta consolatzen

eta requeritzen, ebil cindeizten bere resumara eta gloriara deitzen çaituzten laincoari dagocan beçala. **13** Halacotz gucere esquerrac emaiten drauzquiogu laincoari paussuric gabe, çeren laincoaren hitzaren predicationea gureganic recebitu vkan duçuenean, recebitu vkan baituçue, ez guiçonén hitz beçala, baina (nola eguiazqui baita) laincoaren hitz beçala, ceinec obratzen-ere baitu çuetan sinhesten duçuenotan. **14** Ecen çuec, anayeác, imitaçale eguin içan çarete laincoaren Eliça ludean bairadenén Iesus Christean, nola gauça berac suffritu vkan baituçue çuec-ere çuen natione berecoetaric, hec-ere luduetaric beçala: **15** Ceinéc Iesus launa-ere hil vkan baituté, eta berén Propheta propiari, gu-ere persecutatu vkan gaituzté, eta eztirade laincoaren gogaraco, eta guiçon gucién contrario dirade: **16** Gu empatchatzen gaituztelaric Gentiley minçatzetic salua ditecençat, bethi compli ditzatençát bere bekatuac: ecen hetara heldu içan da hirá finerano. **17** Eta gu, anayeác, çuetaric separaturic dembora appurbatetacotz ikustez, ez bihotzez, hambat cineçago emplegatu içan gara çuen beguithartearen ikustera, desir handirequin. **18** Halacotz ethorri nahi içan gara çuetara (ni Paul behinçát) behin eta berriz, baina empatchatu vkan gaitu Satanec. **19** Ecen ceric da gure sperançá, edo bozcarioa, edo gloriagarriro coroa? ala ez çuec-ere Iesus Christ gure launaren aitzinean haren aduenimenduan? **20** Segur çuec çarete gure gloriá eta bozcarioa.

3 Halacotz guehiagoric ecin pairatuz, on irudi içan çaiçu gueuroc Athenesen gueldi guentecen. **2** Eta igorri vkan dugu Timotheo gure anaye eta laincoaren ministrea eta Christen Euangelioan gure aiutaçalea, çuen confirmatzera eta exhortatzera çuen fedearen gainean: **3** Nehor trubla ezdandiçát afflictione hautan: ecen ceuroc badaquiçue hartaco ordenatuac gabela. **4** Ecen çuec baithan guinenean aitzinetic erraiten guendrauçuen ecen afflictione iragan behar vkanen guenduela, heldu-ere içan den beçala, eta badaquiçue. **5** Halacotz nic-ere guehiagoric ecin pairatuz, hura igorri vkan dut çuen fedea eçagut neçançát, tentaçaleac nolazpeit tentatu centuqueuzten beldurrez, eta ezdeustu ezlicén gure travaillua. **6** Eta heurguiric eztuela ethorri cenean Timotheo çuetaric guregana, eta declaratu cerauzquigunean çuen fedea eta charitatea, eta nola duçuen guçaz memoria ona bethiere, desiratzen gaituçuelaric ikustera, guc-ere çuec beçala: **7** Halacotz içan gara consolatu, anayeác, çuetan, gure afflictione eta tribulatione orotan, çuen fedez. **8** Ecen orain gara vici, baldin çuec fermu baçaudete launean. **9** Ecen cer remerciamentu laincoari renda ahal deçaqueoogu çueçaz, gure laincoaren aitzinean çuen causaz alegueratzen garen alegrança guciagatic? **10** Gau eta egun abundantquiago othoitz eguiten dugula ikus deçagunçát çuen beguithartea, eta compli deçagunçát çuen fedean peitu dena. **11** Bada, gure lainco eta Aitac, eta Iesus Christ gure launac chuchent deçala gure çuetaratco bidea. **12** Eta çuec launac multiplica eta abunda eraci çaitatzela elkarganaco eta gucietaraco charitatean, gu-ere çuetara beçala: **13** Confirma ditzançát çuen bihotzac reprotchu gabe saindutassunean gure lainco eta Aitaren aitzinean, Iesus Christ gure launaren bere saindu guciequilaco aduenimenduco.

4 Gaineracoaz bada anayeác, othoizten çaituztegu, eta requeritzen Iesus launaz, gureganic recebitu vkan duçuen beçala, nola ebili behar çareten eta laincoaren gogarako içan, guerotic guerora auançago çaitetzen. **2** Ecen badaquiçue cer manamenduac eman drauzquiçuegun Iesus launaren partez. **3** Ecen haur da laincoaren vorondatea, çuen sanctificationea, paillardaçataric beguira çaitetzen: **4** Eta iaquin deçan çuetaric batbederac bere vnciaren posseditzen sanctificationerequin eta ohorerequin: **5** Ez guthiciataco affectionerequin, Gentil laincoa eçagutzen eztutenen ançora. **6** Nehorc ezteçala aurizqui edo engana bere anayea eceinere eguitecotan: ecen launa gauça hauen gucién mendecaçale da, nola lehen-ere erran eta testificatu baitrauçuegu. **7** Ecen ezgaitu deithu vkan laincoac cithalqueriatarà, baina sanctificationetara. **8** Bada gauça hauc arbuyatzen dituenac, eztu guiçon-bat arbuyatzen, baina laincoa, ceinec bere Spiritu saindua gutan eçarri-ere vkan baitu. **9** Anayetassunezco charitateaz den becembatean, eztuçue mengoaric scriba dieçaçuedan ecen ceuroc laincoaz iracatsiac çarete, elkar onhets deçaçuen. **10** Ecen eguiten-ere baduçue haur Maeedonia gucian diraden anaye orotarà: baina othoizten çaituztegu, anayeác, guerotic guerora auançago çaitetzen, **11** Eta pena eçar deçaçuen baquez içatera, eta çuen eguiteco proprién eguitera, eta çuen escu propriéz languitera, manatu çaituztegun beçala: **12** Campotic diradenetara honestqui perporta çaitetzençát, eta deusen beharic eztuçuençát. **13** Eta eztut nahi çuec ignorant çareten, anayeác, lo daunçanéç den becembatean, contrista etzaitetzençát, berce goitico sperançaric eztutenac-ere beçala. **14** Ecen baldin sinhesten badugu Iesus hil eta resuscitatu dela, halaber Iesus launean lo daunçanac-ere laincoac erekarriren ditu harequin. **15** Ecen haur erraiten drauçuegu launaren hitzez ecen gu viciric goitico garatenoc launaren aduenimenduan ezgaitzaitela aitzinduren lo daunçateney. **16** Ecen launa bera exhortationezco oihurequin, eta Archangelu vozequin, eta laincoaren trompettarequin iautsiren da cerutic: eta Christean hilac resuscitaturen dirade lehenic: **17** Guero gu viciric goitico garatenoc, harrapaturen garate hequin batean hodeyeta launaren aitzinera airetan: eta halaz bethi launarequin içanen gara. **18** Bada, consola eçaçue elkar hitz hauçaz.

5 Demboréz eta momentéz den becembatean, anayeác, ezta mengoaric scriba dieçaçuedan. **2** Ecen ceuroc badaquiçue vngui ecen launaren eguna ethorriren dela, ohoina gauaz beçala. **3** Ecen erran deçatenean, Baque eta segurança: orduan gainera ethorriren çaye vstegaberico destructionea, içorra denari mina beçala, eta eztirade itzuriren. **4** Baina çuec, anayeác, etzarete ilhumbean, non egun harc, ohoinac eguiten duen beçala, ardiets çaitzaten. **5** Çuec gucioc arguiaren haour çarete, eta egunaren haour: ezgara gauaren edo ilhumbearen haour. **6** Ezgaunçala bada lo berceac beçala, baina gauden iratzarri eta garén sobre. **7** Ecen lo daunçanac, gauaz lo daunça: eta horditzen diradenac, gauaz dirade hordi. **8** Baina gu egunaren garenoc, garén sobre, fedezco eta charitatezco halacretaz vezituac, eta casquet orde, saluamendutaco sperançáz. **9** Ecen ezgaitu ordenatu laincoac hiracotzát, baina saluamenduaren

vkaitecotzát Iesus Christ gure launaz, **10** Cein guregatic hil içan baita: bagaude iratzarriç, ala bagaunçala lo, harequin batean vici garén. **11** Harren, exhorta eçaçue elkar, eta edifica eçaçue batac bercea, eguiten-ere duçuen beçala. **12** Halaber othoizten çaituztegu, anayeác, eçagut ditzaçuen çuen artean treballatzen diradenac, eta çuen gaineco diradenac gure launean, eta çuen admonestaçaleac: **13** Eta amorio handitan eduqui ditzaçuen, eguiten dutén obragatic. Auçue baque elkarren artean. **14** Halaber othoitz eguiten drauçuegu, anayeác, admonesta ditzaçuen vicitze desordenatutacoac, consola ditzaçuen gogo chipitacoac, sustenga ditzaçuen flaccuac, çareten spirituz patient gucietara. **15** Beguirauçue nehorc ezteieçón gaitza gaitzagatic nehori renda: baina vnguiari bethi çarreitza, bata berceagana eta gucietara. **16** Bethiere çareten aleguera. **17** Pausu gabe othoitz eguiçue. **18** Gauça gucietan esquerrac emainzquiçue: ecen haur da laincoaren çuetaraco vorondatea Iesus Christez. **19** Spiritua ezteçaçuela iraungui: **20** Prophetiác ezteçaçuela menosprecia. **21** Gauça guciac experimentaitzaçue: on denari çatchetzate: **22** Gaizquiaren irudi orotaric beguira çaitetzte. **23** Bada lainco baquezcoac ossoqui sanctifica çaitzatala: eta çuen spiritu gucia eta arima eta gorputza hoguen gabe, Iesus Christ gure launaren aduenimenduo beguira ditecela. **24** Fidel da çuec deithu çaituztena, eguinen-ere badu. **25** Anayeác, othoitz eguiçue guregatic. **26** Salutaitzaçue anaye guciac pot saindurequin. **27** Requeritzen çaituztet launaren partez iracur daquién epistola haur anaye saindu guciy. **28** Iesus Christ gure launaren gratia dela çuequin. Amen.

2 Tesalonikarrei

1 PAVLEC eta Siluanoc eta Timotheoc gure lainco Aitan eta Iesus Christ gure launean Thessaloniceanoen den Elicari: **2** Gratia dela quequin eta baquea gure lainco Aitaganic eta Iesus Christ launaganic. **3** Esquerrac eman behar drauzquiogu laincoari bethiere çuengatic, anayeác, raçoina den beçala, ceren haguiz handitzen den çuen fedea eta ceren abundatzen den çuen guciotarie batbederaren elkarganaco charitatea: **4** Hala non gueuror çuengatic gloriatzen baicara laincoaren Elicetan, çuen persecutione eta iragaiten dituçuen afflictione guciotaco patientiáz eta fedea: **5** Cein baitirade laincoaren iugemendu iustoaren seignale, laincoaren resumaren digne eguin çaitetzençat, ceinagatic suffritzen-ere baituçe: **6** Ecen gauça iustoa da laincoa baitan, quec affligitzen çaituzteney, afflictione renda dieçen **7** Eta çuey affligitzen çareteny solageamendu gurequin, aguer dadinean Iesus launa cerutic bere puissanciaco Aingueruëquin, **8** Suzco garrequin, mendecaten delaric laincoa eçagutzen eztutenéz, eta Iesus Christ gure launaren Euangelioari behatzen etzazquionéz: **9** Cein punituren baitirade punitione eternalez, condemnaturic launaren presentiaz eta haren botherearen gloriáz: (aiōnios g166) **10** Dathorrenean glorificatu dençat bere sainduetan, eta miragarri eguin dadinçat sinhesten duten gucietan (ceren quec baitharaco testimoniagea sinhetsi içan baita) egun hartan: **11** Causa hunegatic-ere othoitz eguiten dugu bethiere çuengatic, quec vocationearen digne gure laincoac eguin çaitzatençat, eta compli deçan bere ontassunaren placer on gucia, eta fedearen obrá botheretsuqui: **12** Glorifica dadinçat Iesus Christ gure launaren icerna çuetan, eta quec hartan, gure laincoaren eta Iesus Christ launaren gratiaren araura.

2 Othoitz eguiten drauçuegu bada, anayeác, Iesus Christ gure launaren aduenimenduaz eta gure harenganaco biltzarreaz. **2** Etzaitzten bertan adimenduz erauz, eta etzaitzten trubla ez spirituz, ez hitzez, ez epistolaz, guçaz scribatua baliz beçala, Christen eguna bertan baliz beçala. **3** Nehorc etzaitzabela seduci eceinere maneraz: ecen egun hura ezta ethorriren non reuoltamendua lehen ethor eztadin, eta manifesta eztadin bekatutaco guiçona, perditionezco semea, **4** Cein opposatzen eta alchatzen baita lainco erraiten eta adoratzten den gucire contra: hala non hura iainco beçala, laincoaren templean iarten baita, bere buruá eracusten duela ecen iainco dela. **5** Ala etzarete orhoit ecen oraino quequin ninçela, gauça hauc erraiten nerauzquiçuela? **6** Eta orain cerc daducan badaquiçe, hura manifesta dadinçat bere demborán. **7** Ecen ia eguiten da iniquitatezco mysterioa: solament orain daducanac, eduquiren du ken daiteno artetic. **8** Eta orduan manifestaturen da gaichtoa, cein launac deseguinen baitu bere ahoco Spirituaz, eta bere aduenimenduco claretateaz abolituren. **9** Hura diot ceinen ethortea baita Satanen operationearen araura, puissança gucirequin eta signorequin eta gueçurrezco miraculurequin: **10** Eta iniquitatezco abusione gucirequin galtzen diradenetan, ceren eguiaren amorioa ezpaitute recebitu vkán saluatu içateco. **11** Eta halacotz igorriren draue laincoac abusionezco operationea,

gueçurra sinhets deçatençat: **12** Condemna ditecençat eguia sinhetsi vkan eztuten guciac, baina iniquitatean placer hartu vkan dutenac. **13** Baina guc, launaz onhetsi anayeac, behar drauzquiogu bethi esquerrac eman laincoari çueçaz, ceren hatseandanic elegitu baitzaituzte laincoac saluamendutara Spirituaren sanctificationez, eta eguiazco fedea: **14** Ceinetara deithu vkan baitzaituzte gure Euangelioaz Iesus Christ gure launaren gloriaren acquisitionetacotz. **15** Halacotz, anayeác, çaudete fermu eta educaçe ikassi duçuen doctriná, bada gure hitzez bada epistolaz. **16** Bada Iesus Christ gure laun berac, eta gure lainco eta Aita onhetsi gaituenac, eta eman consolatione eternala eta sperança ona gratiaz, (aiōnios g166) **17** Consola ditzala çuen bihotzac, eta confirma çaitzabela hitz eta obra on orotan.

3 Gaineracoaz, anayeác, othoitz eguiçe guregatic, launaren hitzac laster daguijançat, eta glorifica dadin quec baitan-ere beçala: **2** Eta gu deliura gaitecen gende desordenatu eta gaichto hautaric: ecen fedea ezta gecién. **3** Baina fidel da launa, ceinec confirmaturen baitzaituzte eta beguiraturen gaichtoaganic. **4** Asseguratzen-ere bagara launean çueçaz, ecen denuntiatzen drauzquiçuegun gauçac eguiten-ere badituçuela eta eguinen. **5** Bada launac chuchent ditzala çuen bihotzac laincoaren amoriora, eta Christen beguira egoitera. **6** Anayeác, denuntiatzen drauçuegu halaber Iesus Christ gure launaren icenean, separa çaitetzen anaye desordenatuqui eta ez gureganic recebitu duen doctrinaren araura ebiltzen den orotaric. **7** Ecen ceuroc badaquiçe nola imitatu behar gaituçuen: ecen ezgara desordenatuqui maneyatu içan çuen artean. **8** Eta eztugu nehoren oguia dohainic ian: baina traballurequin eta nequerequin gau eta egun languiten ari guinadela, çuetaric nehoren phorogu ez guinadençat. **9** Ez bothere eztugunez, baina gure buruén çuey exemplutan emaitteagatic, imita gaitzaçuençat. **10** Ecen quequin guinadenean-ere haour denuntiatzen guendrauchuen, ecen baldin cembeit traballatu nahi ezpada, ian-ere ezteçan. **11** Ecen ençuten dugu çuen artean badiradela batzu desordenatuqui dabilzanic, deus ari eztradelaric, baina curiosqui vici diradelaric. **12** Bada halaco diradenez denuntiatzen drauegu, eta othoitz eguiten Iesus Christ gure launaz sossegurequin traballatzen ari diradela bere oguia ian deçaten. **13** Eta quec, anayeác, etzaitzabela enoya vngui eguitez. **14** Eta baldin cembeitteç gure hitza obeditzen ezpadu, epistolaz hura nota eçaçe: eta ezteçaçuela conuersa harequin, ahalque duençat: **15** Guciagatic-ere etsay beçala ezteçaçuela eduqui, baina admonesta eçaçe anaye anço. **16** Bada laun baquezcoac bethiere diçuela baquea manera gucian. launa dela quequin gucioquin. **17** Salutationea, ene Paulen escuz, baita seignale ene epistola gucietan: hunela scribatzen dut. **18** Iesus Christ gure launaren gratia dela quequin.

1 Timoteori

1 PAVLEC, lainco gure Saluadorearen eta gure sperança Iesus Christ launaren manamenduz Iesus Christen Apostolu denac, 2 Timotheo neure eguiazco semeari fedean, Gratia dela hirequin, misericordia eta baquea lainco gure Aitaganic, eta Iesus Christ gure launaganic. 3 Othoitz eguin drauadan beçala Ephesen egon andin, Macedoniarát ioaiten nincenean, eguin eçac, denuncia dieceañat batzuey ezteçaten bercelaco doctrinaric iracats. 4 Eta eztiecten behá elhe çarretara eta genealogia fin gabetara, ceinéc lehen, çuestionec engendratzen baitituzte ecen ez laincoaren edificacione fedez dena. 5 Bada manamenduaren fina duc charitate bihotz chahutic eta conscientia onetic dena eta ficionc gaberico fedetic. 6 Gauça hautaric batzu erauciric conuertitu içan dituc elhe vanotara: 7 Legueco doctor içan nahi diradelaric eta aditzen ezituztelaric erraiten eta asseguaraten dituzten gauçac. 8 Eta baceaquiaгу ecen ona dela Leguea, baldin nehorc harçaz bidezqui vsatzen badu. 9 Daquigularic ecen Leguea eztela iustoagatic iarri, baina gaichtoacgatic eta desobedientacgatic: laincoaren menospreçiaçaleacgatic eta vicitze gaichtotacoacgatic, religioneric eztaducatenacgatic eta profanoacgatic, aita-amén hiltzaleacgatic eta guicerhaileacgatic: 10 Paillartacgatic, bugreacgatic, guiaç ebatzleacgatic, gueçurtiacgatic, desperiuracgatic, eta baldin duz berceeric doctrina sanoaren contrataric bada. 11 Cein doctrina baita lainco benedicatuaren Euangelio gloriázco niri cargutan eman içan çaitadanaren araura. 12 Eta esquer emaiten diarocat ni fortificatu nauenari, cein baita, Iesus Christ gure launa: ceinec fidel estimatu vkan bainau, bere cerbitzuan eçarric: 13 Ni, lehen bainincén blasphemaçale eta persecutaçale eta iniuriaçale: baina misericordia eguin içan çaitadac: ecen ignorantiaz eguin vkan diat, fedea eznuelaric. 14 Baina garaithu içan duc gure launaren gratia federequin eta dilectionerequin cein baita Iesus Christean. 15 Haur duc hitz segura, eta recebi deçagun guciz dignea, ecen Iesus Christ ethorri içan dela mundura bektorén saluatzera, ceinetarico lehena bainaz ni. 16 Baina hunegatic misericordia eguin içan çaitadac, nitan lehenic eracuts leçañat Iesus Christec clementia gucia, exemplu nincençát hura baithan vicitze eternaleracotzat sinhetsiren çutenén. (aiōnios g166) 17 Bada Regue eternalari, immortalari, inuisibleari, lainco çuhur berari dela ohore eta gloria seculacotz. Amen. (aiōn g165) 18 Manamendu haur gomendatzen draut, Timotheo ene semé, aitzinetic hiçaz içan diraden prophetién araura, heçaz bataillatze onez batailla adinçat: 19 Dularic fede eta conscientia ona: hura batzuc iraitziric, fedez galtze eguin vkan dié. 20 Ceinetaric baitirade Hymeneo eta Alexander: hec Satani eman dirautzat, ikas deçatencát guehiagoric ez blasphematzten.

2 Exhortatzen aut bada gauça gucién aitzinetic eguin ditecten requestác, othoizeac, supplicationeac, eta remerciamenduc guiçon guciacgatic: 2 Regueacgatic, eta dignitatetan diraden guciacgatic, vicitze baquezcoa eta emea eraman deçagunçat pietate eta honestate gucierequin. 3 Ecen haur gauça ona eta atseguinetacoa duc lainco gure Saluadorearen aitzinean, 4 Ceinec nahi baitu gende guciac salua ditecten, eta eguiaren

eçagutzera ethor ditecten. 5 Ecen laincobat duc eta arartecobat laincoaren eta guiçonén artean, Iesus Christ guiçon eguini: 6 Ceinec bere burua eman vkan baitu rançoinetan guciacgatic: testimoniage içateco bere demborán: 7 Ceinen publicaçale eta Apostolu ni ordenatu içan bainaz (eguia cioat Christean etzioat gueçurric) Gentilén Doctor federequin eta eguierequin. 8 Nahi diat bada guiçonéc othoitz daguiten leku orotan escuac chahuric althatzten dituztelaric hira eta questione gaberic. 9 Halaber emazteac-ere abillamendu honestez ahalquerequin eta modestiarequin acotra ditecten, ez bilo içurtzez, edo vrrhez edo perlaz, edo abillamendu soberanciaçac: 10 Baina (emazte laincoaren cerbitzatez professione eguiten duteney dagoten beçala) obra onez. 11 Emazteac silentiorequin ikas beça suiectione gucierequin. 12 Ecen emazteari iracastea, eztiarocat permetitzen, ezeta guiçonaren gainean autoritatez vsatzea, baina den silentiotan. 13 Ecen Adam lehenic formatu içan duc, guero Eua. 14 Eta Adam eztuc seducitu içan, baina emaztea reducitu içanic, transgressionearen causa içan duc. 15 Baina saluatuia içanen duc haour engendratzez, baldin egon badadi fedean, eta dilectionean, eta sanctificationean modestiarequin.

3 Hitz segura duc haur, Baldin nehorc, Ipizpicu içatera desiratzen badu, obra excellentbat desiratzen dic: 2 Baina behar dic Ipizpicuac içan irreprensible, emazte bakoitz baten senhar, vigilant, sobre, modest, estrangerén ostatur gogotic recebiçale, iracasteco carazco: 3 Ez mahatsarri emana, ez vkaldicari, ez irabaizte deshonestaren guthicioso, baina benigno, ez reuoltari, ez auaritoso: 4 Bere familia honestqui gobernatzten duelaric, bere haourrac suiectionetan eduquiten dituelaric honestate gucierequin: 5 (Ecen baldin edoceinec bere etchearen gobernatzten ezpadaqui, nolatan laincoaren Eliçari gogoa emanen drauca?) 6 Ez apprendiz berri, vrguluz hanturic deabruaren condemnationera eror eztadinçat. 7 Behar dic are harc duen testimoniage ona campocoetaric-ere: reprochutara eta deabruen laçora eror eztadinçat. 8 Diacréc halaber behar die içan honest, ez bi hitzetaco, ez mahatsarri anhitzari emanac, ez irabaizte deshonestaren guthicioso: 9 Eduquiten dutelaric fedearen mysterioa conscientia chahurequin. 10 Eta hec-ere phoroga ditecten lehen, guero cerbitza deçaten, baldin reprochu gabetaco badirade. 11 Halaber hayén emazteac diraden honest, ez gaitzerrailc, baina sobre, leyal gauça gucietan. 12 Diacreac diraden emazte bederaren senhar, gobernatzten dituztelaric honestqui bere haourrac eta bere etcheac. 13 Ecen vngui cerbitzatu duqueitencé grado ona acquisitzen dié beretzat, eta libertate handia Iesus Christ baithango fedean. 14 Gauça hauc scribatzen drauzquiat, sperança dudalaric ecen sarri hiregana ethorriren naicela: 15 Eta baldin berancen badut, daquiançat nola behar den laincoaren etchean conuersatu, cein baita lainco viciaren Eliçá, eguiaren habea eta sustenguá. 16 Eta duda gabe, handi duc pietatearen mysterioa: ecen laincoa manifestatu içan dela haraguián, iustificatu dela Spirituan, ikussi içan dela Aingueruèz, predicatu içan çayela Gentiley, sinhetsi içan dela munduan, goiti recebitu içan dela gloriara.

4 Bada Spirituac claroqui erraiten dic ecen azqueneco demboretan reuoltaturen diradela batzu fedetic spiritu

abusaríey behatzen çazitela, eta deabruén doctriney, 2 Hypocrisiaz gueçurrac iracasten dituztenén doctriney, ceinén conscientiá cauterizatua baita, 3 Defendatzen dutelari ezconcea eta viandetaric iatea, cein laincoac creatu baitrauzte vsatzeco remerciandurequin fideley, eta eguiá eçagutu vkan duteney. 4 Ecen laincoaren creatura gucia duc on, eta deus ez iraitzeco, baldin remerciandurequin recebizen bada. 5 Ecen creaturá sanctificatu dihoac laincoaren hitzaz eta orationez. 6 Gauça hauc baldin proposa badietzéc anayey Iesus Christen ministre on aiçate, haci içanic fedearen, eta diligentqui iarrei qui atzayón doctrina onaren hitzetan. 7 Baina iraitzeco fable profanoac eta atsoenac irudiac: eta exerci eçac eure buruá pietatean. 8 Ecen exercitatione corporala probetchu gutitaco duc: baina pietatea gauça gucietara probetchutaco duc, presenteco vicitzearen eta ethortecoaren promessa duelaric. 9 Hitz segura duc haur, eta guci z recebi dadin digne. 10 Ecen halacotz traillaizten-ere gaituc, eta escarniatzen, ceren sperança baitugu lainco vician, cein baita guiçon gucién Saluadore, eta principalqui fidelén. 11 Gauça hauc denuntiaizac eta iracats. 12 Nehorc hire gazetassuna ezteçala menosprecia: baina aicen fidelén exemplu hitzean, conuersationean, charitatean, spirituan, fedean, puritatean. 13 Ethor nadin artean, aquío iracurtzeari, exhortatzeari, doctrinari. 14 Ezteçála menosprecia hitan den dohaina, cein eman içan baitzaic prophetiaz, Ancianoén compainiarene escuén impositionearequin. 15 Gauça hauc praticaitzac, eta aicén gauça hautan atento: hire auançamendua agueri dençat gucién artean. 16 Gogoa emoc eure buruári eta doctrinari: perseuera eçac gauça hautan: ecen baldin haur badaquic, eure buruá duc saluaturen eta hiri behatzen çaiçquianac.

5 Guiçon ancianoa ezteçala dorpequi reprehendi, baina ezhorta eçac aita beçala: gazteac, anayeaç beçala: 2 Emazte çaharrac, amác beçala: gazteac, arrebác beçala castitate gucierequin. 3 Emazte alhargunac ohoraitzac, eguiazqui alhargun diradenac. 4 Baina baldin cembeit emazte alhargunec haourric, edo ilobassoric badu, ikas beçate lehenic berén etche propria pietateren eracusten, eta burhassoetara ordainaren rendatzen: ecen haour duc on eta placent laincoaren aitzinean. 5 Bada eguiazqui alhargun denac eta bera azquendu içan denac sperança dic laincoa baithan, eta perseueratzen dic othoizzetan eta orationetan gau eta egun. 6 Baina deliciosqui vici dena, viciric hila duc. 7 Gauça hauc bada denuntiaizac, irprehensible diradençát. 8 Eta baldin edoceinec beréz eta principalqui etcheçoéz artharic eçpadu, fedeza vkatu dic, eta duc infidela baino gaiçtoago. 9 Emazte alharguna hauta bedi ez hiruroguey vrthe baino gutiagotacoa, senhar baten emazte içana: 10 Obra onetan testimoniage duena: eya haourrac haci ditueney, eya estrangeraç alogeatu ditueney, eya sainduén oinac ikuci ditueney, eya affligituac aiutatu ditueney, eya obra on orori ardura iarrei qui içan çayonez. 11 Baina alhargun gazteagoac refusaizac: ecen bridá largatu dutenean Christen contra, ezcondu nahi dituc: 12 Bere condemnationea dutelari, ceren bere lehen fedea iraitzi vkan baituté. 13 Eta guehiago, alfer egoile-ere diradelariç ikasten dié etchez etche ebilten: eta

eztituc solament alfer egoile, baina edasle-ere, eta curioso, behar ez tiraden gauçéz dadassatelaric. 14 Nahi diat bada gazteac ezcon ditecen, haour daguiten, etchea goberna deçaten, ocasioneric batre etsayari eztemoten gaizqui erraiteco. 15 Ecen ia baztu itzuli içan dituc Satanen ondoan. 16 Baldin edocein fidelec edo cembeit fidelsac badiu emazte alhargunac, aiuta bitza hec, eta ez tadin carga Eliçá, eguiazqui alhargun diradenén asco dençát. 17 Vngui presiditzen duten Ancianoac ohore doblaren digne estima bitez: principalqui hitzean eta doctrinán traillaizten diradenac. 18 Ecen Scripturác erraiten dic, Idi bihitzen ari denari eztraucac ahoa lothuren. Eta, Languilea bere sariaren digne da. 19 Ancianoaren contra accusationeric ezteçála recebi biga edo hirur testimonioren azpian baicen. 20 Bekatu eguiten dutenac, gucién aitzinean reprehenditzac, berceac-ere baldur diradençát. 21 Requeritzen aut laincoaren eta Iesus Christ launaren eta Aingueru elegituén aitzinean, gauça hauc beguira ditzán, bata berceari preferitu gabe: deus eguiten ez tuala alde batera makurtuz. 22 Escuac ez tietzoala nehori bertan eçar, eta ezteçála communica berceren bekatuetan, eure buruá pur beguieçala. 23 Hemendic harát ezteçála vric edan, baina mahatsarno gutibatez vsat eçac, eure estomacagatic, eta eure eritassun vssuacgatic. 24 Guiçon batzuén bekatuac aitzinean agueri dituc, eta aitzinean dihoaçac condemnationetan: eta batzuey ondoan-ere iarrei quiten ciaztec. 25 Halaber obra onac-ere aitzinean agueri dituc: eta bercelaco diraden obrác, ecin estal daitezquec.

6 Vzarriren azpian diraden cerbitzari guciéc, bere nabussiac ohore ooren digne estima bitzate: laincoaren icena eta doctriná blasphema ez titecençát. 2 Eta nabussi fidelac dituztenéc, ez tizatela menosprecia ceren anaye diraden: baina aitzitic cerbitza bitzate, ceren fidelac eta onhetsiac diraden, ontassunean participant diradelariç. Gauça hauc iracats iztac eta exhorta. 3 Baldin nehorc berce doctrinariç iracasten badu, eta consentitzen eçpadu Iesus Christ gure launaren hitz sanoetan, eta pietatearen arauézco doctrinán, 4 Hura hantua duc, deus eztaquialaric, baina erhotzen delaric questionén eta hitzezco contentionén ondoan, hetaric sortzen dituc inuidiá, gudua, iniuriá, suspicione gaichtoac, 5 Guiçon adimenduz corruptuén eta eguiatic priuatu diradenén disputatione vanoac, estimatzen dutelariç pietatea irabazte dela: retiradi halacoetaric. 6 Segur, irabazte handia duc pietatea contentamendurequin. 7 Ecen deus eziagu ekarri mundura: segura duc eraman-ere deus ecin deçaquegula. 8 Baina vitançá dugularic eta cerçaz estal ahal gaitecen, heçaz content içanen gaituc. 9 Ecen abrastu nahi diradenac, erorten dituc tentationetara eta laçora, eta anhitz desir erhotara eta caltetacotara, ceinéc hundatzen baitituzte guiçonac destructionetara eta perditionetara. 10 Ecen gaitz gucién erroa auaritiá duc, cein desiratzten dutelariç batzu erauci içan baitirade fedetic, eta bere buruác anhitz doloretan nahaspilatu vkan baitituzté. 11 Baina hic, laincoaren guçoná, gauça hæy ihes eguiéc, eta iarrei qui aquíe iustitari, pietateari, fedeari, charitateari, patientiari, emetassunari. 12 Fedearen combat ona combati eçac, lot aquío vicitze eternalari, ceinetera deithu-ere baitaiz, eta confessione ona anhitz testimonioren aitzinean eguin vkan duc. (aiónios g166) 13 Denuntiatzen draut

gauça guciac viuificatzen dituen laincoaren, eta Iesus Christen aitzinean, ceinec testificatu vkan baitu Pontio Pilatereren azpian confessione ona: **14** Manamendu haur beguira deçán macula eta reprothchu gabe, Iesus Christ gure launaren aduenimendurano: **15** Cein eracutsiren baitu bere demborán Prince benedicatuac eta bakoitzac, reguén Regueac eta iaunén launac: **16** Ceinec berac baitu immortalitate, nehör hurbil ecin daiten arguiari habitatzen delaric, cein ezpaitu guiçonec batec-ere ikussi, ez ecin ikus baiteçaque: ceini ohore eta indar seculacotz. Amen. **(aiõnios g166)** **17** Mundu hunetan abrats diradeneç denuntia iecéc, ez tiraden arrogant, eta ezteçaten bere sperança eçar fermutate gabeco abrastassunetan, baina lainco vician, ceinec emaiten baitrauzquigu abundosqui gauça guciac, vsatzeco: **(aiõnios g165)** **18** Vngui eguin deçaten, obra onez abrats diraden, emaile on eta compuntquide onetaco diraden. **19** Thesaurizatzen dutelaric beretaco fundament on-bat ethorquicunera, ardiets deçatençat vicitze eternala. **20** O Timotheo, deposita beguireçac, ihes eguiten drauealaric oiho vanoéy eta profanoey, eta falsuqui hala deitzen den scientiaco contradicioneç: **21** Cein scientiaz professione eguiten çutelaric batzu fedetic erauci içan baitirade. Gratia dela hirequin. Amen.

2 Timoteori

1 PAVLEC Iesus Christen Apostolu laincoaren vorondatez denac, Iesus Christ baithan den vicitzearen promessaren araura, **2** Timotheo neure seme daiteari: gratia, misericordia eta baquea Iainco Aitaganic, eta Iesus Christ gure launaganic. **3** Esquer diaroatc Iaincoari, cein cerbitzatzen baitu neure aitzinecoacdanic conscientia purequin, nola paussu gabe baitu memoria hiçaz neure orationetan gau eta egun: **4** Hire ikusteco desir dudalaric, hire nigar chortez orhoitic, bozcarioz bethe nadinçat: **5** Orhoitzen naicela hitan den fictione gabeco fedeez, cein lehenic habitatu içan baita hire amasso Loida baithan, eta hire ama Eunica baithan: eta segur nauc ecen hi baithan-ere habitatzen dela. **6** Causa hunegatic aisatzan aut vitz deçan ene escuën impositionez hitan den Iaincoaren dohaina. **7** Ecen eztrauc eman Iaincoac iciapenetaco spiritubat, baina verthutetaco, eta dilectionetaco, eta adimendu sanotaco spiritubat. **8** Ezaiçela bada ahalque gure launaren testimoniageaz, ezeta niçaz, bainaiz haren presonér: baina aicén participant Euangellico afflictionetan, Iaincoaren puissançaren araura: **9** Ceinec saluatu vkan baiquitu, eta bere vocatione sainduaz deithu: ez gure obrén causaz, baina bere ordenançaren eta demora eternalac baino lehen Iesus Christ baithan eman içan çaicun gratiaren causaz. (aiñonios g166) **10** Eta manifestatu içan duc orain Iesus Christ gure Saluadorearen ethortez, ceinec herioa-ere desequin vkan baitu, eta arguira eman vicitzea eta immortalitatea Euangelioaz: **11** Ceinen publicaçale ni ordenatu içan bainaiz, eta Apostolu eta Gentilén doctor. **12** Halacotz gauça hauc-ere suffritzen citiat: guciagatic-ere eznauc ahalque: ecen baceaquiat nor sinhetsi dudan: eta segur nauc ecen hura botheretsu dela ene depositaren beguiratzeco egun hartarano. **13** Educac eneganic ençun vkan dituan hitz sanoén eguiazco formá, federequin eta Iesus Christ baithan den charitaterequin. **14** Deposit ona beguireaç Spiritu sainduaz, cein habitatzen baita gutan. **15** Badauçau haur, ecen aldaratu içan diradela eneganic Asian diraden guciac: ceinetaric baitirade Phygello eta Hermogenes. **16** Iainco misericordia daguola Onesiphoren etcheari: ecen anhitzetan recreatu vkan nic, eta ene cadenáz eztuc ahalquetu içan: **17** Aitzitic Roman içan denean guciç affectionatuqui bilhatu vkan niauc eta eriden: **18** Demola hari othoi Iainco eriden deçan misericordia launa baithan egun hartan: eta combat anhitç cerbitzu Ephesen-ere eguin drautan, hic guciç vngui daquic.

2 Hi bada, ene semé, fortificadi Iesus Christ baithan den gratián: **2** Eta anhitç testimonioren artean eneganic ençun dituan gauçac, iracats ietzec gende fideley, cein berçen-ere iracasteco sufficient içanen baitirade. **3** Hic bada trabailu suffri eçac Iesus Christen gendarmés on anço. **4** Eztuc nehor guerlán empachatzan vicitzeco eguitecoéz, guerla eguiteco hautatu duenaren gogaraco dençat. **5** Halaber baldin nehorc combatic eguiten badu, eztuc corozten baldin bidezqui combatitu ezpada. **6** Laborariac trabailatu behar dic fructuric recebi deçan baino lehen. **7** Consideraitzac erraiten ditudan gauçac: Iainco bada eman dieçala adimendu gauça guciçetan. **8** Aicén orhoit Iesus

Christ resuscitatu içan dela hiletaric, Daud-en hacitic celaric, ene Euangelioaren araura: **9** Ceinetan, gaizquiguile anço, affligitzen bainaiz estecailuetarano: baina launaren hitza eztuc estecatua.

10 Halacotz gauça guciac suffritzen citiat elegituacgatic, hec-ere obteni deçatençat Iesus Christ launec den saluamendua, gloria eternalarequin. (aiñonios g166) **11** Hitz segura duc haur: Ecen baldin harequin hil içan bagara, harequin vicico-ere garella. **12** Baldin suffritzen badugu, regnaturen-ere harequin diagu: baldin vkatzen badugu, harc-ere gu vkaturen guiatic: **13** Baldin desleyal bagara, hura ordea fidel diagoc, vka bere buruá ecin ceçaquec. **14** Arramberritac gauça hauc, protestatzen dualaric launaren aitzinean ezteçan nehorc hitz ezteçan iharduqui, baita probetchuric batre ekarten ezten gauça, aitzitic ençuleac erautzen dituen. **15** Diligentadi eure buruären Iaincoari approbatu presentatzera, confusione gabeco obrero, artzqui eguiaren hitza ebaquiten duála. **16** Oihu vanoac eta profanoac reprimtzac: ceren impietate handiagotara auançaturen baitirade. **17** Eta hayén hitza gangrená beçala alhaco duc, ceinetaric baitirade Hymeneo eta Phileto: **18** Cein eguatic erauci içan baitirade, erraiten dutela ia resurrecciona eguin içan dela, eta erautzen dié edocein batzuén fedea. **19** Alabaina Iaincoaren fundamenta fermu diagoc, cigulu haur duelaric, Eçagutzen ditu Iainco cein diraden harenac: eta, Retira bedi iniustitiaric Christen icena inuocatzan duen gucia. **20** Eta etche handi batetan eztuc solament vrrhezco eta cilharrezco vnciric, baina çurezcoric eta lurrezcoric-ere: eta batzu ohoretacotz, eta berceac desohoretacotz. **21** Bada nehorc baldin bere buruá hautaric chahu badeça, içanen duc vnci ohoretacotz sanctificatua, eta launaren vsegetacotz carazcoa, eta launaren obra on orotara appaindua. **22** Gaztetassunaren guthiciey-ere ihes eguiéc, eta iarreiqui aquió iustitiari, fedeari, charitateari, baqueari bihotz purez launa inuocatzan dutenequin. **23** Eta questione erhoac, eta instructione gabetacoac irazquic, daquialaric ecen hec gudu engendratzen dutela. **24** Bada launaren cerbitzariac ezteçan reuoltari içan behar, baina eme guciçetara, iracasteco carazco, patientqui gaichtoac supportatzen dituelaric: **25** Emetassunequin iracasten dituelaric opinione contrariotaco diradenac: eya noizpait Iaincoac vrriquimendu eman dieçaqueenez eguiaren eçagutzeco, **26** Eta emenda ditecen, haren vorondatearen eguiteco, itzuriric deabruren laçotic, ceinez hatzamanac baitaude.

3 Haur bada iaquic, ecen azquen egunetan içanen dela demora perilosic. **2** Ecen içanen dituc guçiçonac bere buruentár, auaritoso, vantari, vrgulutsu, disfamaçale, aita-ametara desobedient, ingrat, Iaincoaren menospreçiaçale, **3** Affectione natural gabe, leyalitate gabe, calumniaçale, moderamendu gabe, crudel, on diradenén gaitzetsle, **4** Traidore, temerario, hantuaç, Iaincoari baino voluptatey hobe erizle. **5** Pietatearen irudia dutelaric, baina haren verthutea vkatzen dutelaric: apparta adi bada hetaric. **6** Ecen hautaric dituc etchetara forratzen diradenac, eta gathibu dadutzatenac emazteto bekatzu cargatuac, guthicia diuersez erabiliac, **7** Bethiere ikasten dutelaric, eta behinere eguiaren eçagutzera hel ecin daitezquelaric. **8** Eta hala nola Ianneseç eta Iambresic resistitu baitraucate Moyses: halaber hauc-ere eguiari resistitzen diraucoé: guçiçon adimenduz corruptuac, fedeez den

becembatean reproboac. **9** Baina eztié guehiagoric auançaturen: ecen hauén erhogoá claro içanen duc gucietara, hayena-ere içan den beçala. **10** Baina hic complituqui eçagutu vkan duc ene doctriná, gobernua, intentionea, fedea, emetassuna, charitatea, patientiá: **11** Persecutioneac, afflictioneac, cein niri heldu içan baitzaizquit Antiochian, Iconian, Lystrian: nolaco persecutioneac suffritu vkan ditudan cioat, eta gucietaric idoqui vkan niauc launac. **12** Eta laincoaren beldurrean Iesus Christean vici nahi diraden guciéc-ere persecutione suffrituren dié. **13** Baina guiçon gaichtoac eta abusariac auançaturen ditut gaizquiagora seducitzen dutelaric eta seducituac diradelaric. **14** Bada hi egon adi ikassi dituán eta eman içan çaiçquián gaucetan, daquialaric norenganic ikassi vkan dituán: **15** Eta nola haourra-danic letra sainduac eçagutu vkan dituán, ceinéc çuhur ahal baiheçaquete saluamendutacotz Iesus Christ baithan den fedeez. **16** Scriptura gucia duc diuinoqui inspiratua, eta probetchable doctrinatzeo, redarguitzeo, corregitzeo eta instruitzeo iustitiatan: **17** Compli dadinçát laincoaren guiçona, obra on orotara complituqui instruituric.

4 Requeritzen aut bada nic laincoaren eta Iesus Christ launaren aitzinean, ceinec bere aduenimenduan eta resumán viciac eta hilac iugeaturen baititu: **2** Predica eçac hitza, perseuera eçac orduz eta orduz lekora: ari adi redarguitzen, mehatchatzen, exhortatzen, emetassun eta doctrina gucierequin: **3** Ecen içanen duc demborabat ezpaitute doctrina sanoa suffrituren: baina beharri quillicorrac dituztelaric, beréc bere desirén araezco iracastunac bilduren baitituzté: **4** Eta eguiatic beharriac itzuliren baitituzté, eta fabletara emanac içanen baitirade. **5** Baina hic veilla eçac gauça gucietan, suffritzac afflictioneac, eguin eçac euangelistaren obra, eguic hire administrationea approbatua den. **6** Ecen ni ia sacrificatu içatera nihoac, eta ene partitzeco demborá hulbil duc. **7** Combat ona combatitu diát, neure cursua acabatu diát, fedea beguiratu diát. **8** Gaineracoaz, beguiratua diagotac iustitiazco coroá, cein rendaturen baitraut launac egun hartan, iuge iusto harc: eta ez niri solament, baina haren aduenimendua desiratu vkan duqueiten guciéy-ere bay. **9** Diligentadi enegana ethorthera sarrí. **10** Ecen Demasec abandonnatu niauc, presenteco secula haur onhetsiric, eta Thessalonicerat ioan içan duc: Crescens Galatiarát, Tite Dalmatiarát. **(aiõn g165)** **11** Luc bera duc enequin. Marc harturic erekarrac eurequin: ecen probetchable diat cerbitzucotz. **12** Tychique-ere igorri diat Ephesera. **13** Troasen Carpo baithan vtzi vkan dudan manteliná, ethor adinean ekarrac eurequin, eta liburuác, baina principalqui pergamioc. **14** Alexandre cobre-arotzac anhitz gaitz eguin dirautac: launac bere eguinén araez renda dieçola. **15** Harenganic hi-ere beguiradi: ecen haguiz gure hitzey resistitu vkan diraeuc. **16** Nehor etziaitadac assistitu, neure lehen defensán, aitzitic guciéc abandonnatu vkan niaué: imputa eztaquiela. **17** Baina launa assistitu içan caitadac, eta fortificatu vkan niauc, niçaz predicationea compli dadinçát, eta hura ençun deçatençát Gentil guciéc: eta deliuratu içan nauc lehoinaren ahotic. **18** Eta deliuraturen niauc launac obra gaichto gucitaric eta emparaturen bere resuma celestialeco: hari dela gloria secula seculacotz. Amen. **(aiõn g165)** **19** Salutaitzac Prisca

eta Aquila, eta Onesiphororen familiá. **20** Erasto guelditu içan duc Corinthen: eta Trophimo Mileten vtzi diat eria. **21** Diligentadi negu aitzinean ethorthera. Salututzen auté Eubuloc eta Pudensec eta Linoc eta Claudiac eta anaye guciéc. **22** Iesus Christ launa dela hire spirituarequin. Haren gratia dela çuequin. Amen.

Titori

1 PAVLEC laincoaren cerbitzari eta Iesus Christen Apostolu denac, laincoaren elegituén fedearen eta pietatearen tenorez den eguiaren araura, **2** Vicitze eternalaren sperançacotzát, cein promettatu vkan baitu lainco gueçurti eztenac dembora eternalén altzinetico, eta manifestatu bere demboretan: (aiñios g166) **3** Diot bere hitza, lainco gure Saluadorearen ordenançaren tenorez niri cargutan eman içañ çaitadan predicacioneaz: Tite neure seme eguiazcoari gure artean commun den fedearen araez. **4** Gratia dela hirequin misericordia eta baquea lainco Aitaganic, eta Iesus Christ laun gure Saluadoreaganic. **5** Causa hunegatic vtzi vkan aut Cretan goitico diraden gaucén corrigitzen continua deçañçát, eta ordena ditzán hiriz hiri Ancianoac, nic ordenatu draudan beçala: **6** Baldin cembeiti bada irreprensibleric emazte bakoitz baten senhar, haour fidelac ditularic, ez dissolutionez accusatuac, edo rangea ecin daitezquenac. **7** Ecen Ipizpicuac behar dic içañ irreprensibile, laincoaren etchearen gobernari anço, eztén porfidioso, ez coleric, ez mahatsarnoari emana, ez vkaldicari, ez irabazte deshonestaren guthicioso: **8** Baina estrangerén ostatz gogotic recebiçale, onén onhetsle, çuhur, iusto, saindu, moderatu: **9** Instructionearen araura den hitz fidelaren eduquile, doctrina sanoz exhorta-ere ahal deçañçát, eta contrastatzen diradenac vençut. **10** Ecen baduc anhitz rangea ecin daitenric eta vanoqui minçaçaleric, eta adimenduén seducicaleric, principalqui Circoncisionetic diradenac: hæy ahoa boçatu behar ciayec: **11** Hec etcheac ossoqui erautzen citié, behar ezdiraden gaurac iracasten dituztela irabazte deshonestaren causaz. **12** Erran dic hayén arteco cembeitec, hayén propheta propriac, Cretatarrac bethi gueçurti, bestia gaitzac, sabel naguiaç. **13** Testimoniage haur eguiazcoa duc: causa hunegatic reprehenditzac hec viciqui, fedean sano diradençát: **14** Behatzen ezutularic luduén fabletara, eta eguatic aldaratzen diraden guixonén manuetara. **15** Gauça guciac chahuendaco chahu dituc baina satsuendaco eta infidelendaco eztuc deus, chahuric, aitzitic dituc satsu hayén adimendua eta conscientiá. **16** Professione eguiten dié laincoa eçagutzen dutela, baina obraz vkatzen dié, abominable diradelaric eta desobedient eta obra on orotara reprobatuac.

2 Baina hic denuntiaitzac doctrina sainduari dagozcan gaurac. **2** Guixon çaharrac sobre diraden, graue, moderatu, sano fedean, charitatean eta patientián. **3** Emazte çaharrac halaber diraden saindutassunari dagoacan continentiataco, ez gaitzerrale, ez mahatsarno anhitzari emanac, gauça honestén iracatsle: **4** Emazte gazteac instrui ditzatençát moderatu içaten, bere senharrén onhetsten, bere haourrén maite vkaiten: **5** Çuhur içaten, chahu, etchean egoile, on, bere senharrén suiet: laincoaren hitza blasphema eztadinçát. **6** Guixon gazteac halaber exhortaitzac moderatu diraden. **7** Gauça gucietan eracusten dualaric eure buruá obra onen exemplu, doctrinán eracusten dualaric integritate, grauitate, **8** Hitza sano, eta condemna ecin daiten beçalaco: contrastatzen dena confundi dadinçát, çueçaz gaizquiric cer erran ez vkanez. **9** Cerbitzariac bere nabussién suiet diraden, gauça gucietan hayén gogara

eguiten dutularic, contradiciale ezdiradelaric: **10** Deus appartatzen ezutularic, baina leyaltate on gucia eracusten dutularic, gauça gucietan lainco gure Saluadorearen doctriná orna deçañçat. **11** Ecen aguertu içañ ciayec guixon guciy laincoaren gratia saluagarria. **12** Iracasten gaituela, infidelitateaz eta munduco desiréz renuntiatuic, sobrequi, iustoqui, eta religiosqui vici garén presenteco secula hunetan: (aiñ g165) **13** Dohain onetaco sperançaren eta gure lainco handi eta Saluadore Iesus Christen gloriataco aduenimendu excellentaren beguira gaudelaric: **14** Ceinec eman baitu bere buruá guregatic, gu redemi guençançat iniquitate gucitaric, eta purifica guençançát bere populu particular, obra onetara affectionatu içateco. **15** Gauça hauc denuntiaitzac, eta ari adi exhortatzen eta reprehenditzen autoritate gucirequin: nehorc ezeçala hi menosprecia.

3 Admonestaitzac Principaltassunén eta Potestatén suiet diraden, Gobernadoreac obedi ditzaten, obra on orotara prest diraden: **2** Nehorçaz gaizquiric ezterraten, diraden gudu gabe, moderatu, emetassun gucia eracusten dutularic guixon gucietara. **3** Ecen gu-ere noizpait adimendu gabe guentuán, desobediént, abusatuac, anhitz moldetaco desirac eta voluptateac cerbitzatzen guentuela, malitiatan eta inuidiatan vici guinela, gaitzetsiac guinela: eta elkarri gaitz erizle. **4** Baina lainco gure Saluadorearen benignitatea eta guixonetaraco amorioa aguertu içañ denean, **5** Ez eguin vkan ditugun obra iustoéz, baina bere misericordiaz saluatu vkan guiaitic regeneracionezco garbitzeç, eta Spiritu sainduazco arramberritzeç: **6** Cein eraitsi vkan baitu gutara abundosqui Iesus Christ gure Saluadoreaz: **7** Haren gratiaz iustificaturic heredero eguin guentecençát vicitze eternaleraco sperançaren araura. (aiñios g166) **8** Hitz segura duc haur, eta gauça hauc nahi diat affirma ditzán, artha dutençát obra onén entretenitzera laincoa sinhetsi dutenç: huná, guixonen on eta probetchutaco diraden gaurac. **9** Baina questione erhoac eta genealogiac eta contentioneac eta Legueazco iharduquiteac empatchaitzac: ecen probetchu gabetaco dituc eta vano. **10** Guixon hereticoa behingo eta berrizco aduertimenduaren ondoan iraitzac: **11** Daquialaric ecen eraucia dela halacoa eta huts eguiten duela, bere buru beraz condemnatua delaric. **12** Igor deçadanean Artemas hiregana edo Tychique, diligenta albeitendi enegana ethortera Nicopolisera: ecen han neguären iragaitera deliberatu diát. **13** Zeno Legueco doctora eta Apollo diligitqui guidaitzac, deusen faltaric ezutén. **14** Bada ikas beçate gurecere obre onetan emplegatzen necessario diraden gaucetaco, fructu gabe ezdiradençát. **15** Salutatzan auté enequin diraden guciéc. Salutaizac fedez on dirazcutenac. laincoaren gratia dela çuequin gucioquin, Amen.

Filemoni

1 PAVLEC Iesus Christen presonerac, eta anaye Timotheoc, Philemon gure maiteari eta lagunari, **2** Eta Aphia maiteari, eta Archippe gure soldado-quideari, eta hire etheco Eliçari: **3** Gratia dela çuequin eta baquea gure lainco Aitaganic eta Iesus Christ launaganic. **4** Esquerrac emaiten dirautzat neure laincoari, bethiere hiçaz memorio eguiten dudalaric neure orationetan, **5** Ceren baitançut hire charitatea, eta fedea cein baituc Iesus launa baithara, eta saindu guciac baithara: **6** Hire fedearen communicationea botheretsu dençât, eçagut dadinçât çuetan den on gucia Iesus Christez. **7** Ecen bozcario handi diagu eta consolatione hire charitateaz, ceren sainduén halsarrac hiçaz recreatu icen baitirade, anayé. **8** Halacotz, Iesus Christean libertate handi badut-ere hiri eguimbide duanaren manatzeco: **9** Badere charitateagatic lehen othoitzez niagoc, hunelaco banaiz-ere, bainaiz Paul ancianoa, eta orain presoner-ere Iesus Christgatic. **10** Othoitzen aut bada neure seme Onesimo estecailluetan engendratu vkan dudanagatic: **11** Berce orduz ez hire probetchutaco içan denagatic, baina orain hire eta ene probetchutaco denagatic: cein igorten baitrauát. **12** Hic bada hori, erran nahi baita, ene halsarrac, recebi eçac. **13** Cein nic nahi bainuen neurequin eduqui, hire orde cerbitza nençançât Euangelioaren estecailluetan: **14** Baina hire vorondea gabe eziát deus eguin nahi vkan bortchaz beçala ezlicençât hire vnguia, baina gogo onezco. **15** Ecen aguien halacotz hireganic partitu içan duc appurbatetacotz, bethierecotz recebi eçançât: **(aiōnios g166)** **16** Ez engoitic sclabotan, baina sclabo baino conditione hobegotan, anaye maitetan, principalqui ene: cembatez bada guehiago eure, eta haraguiaren araez eta launaren araez? **17** Bada baldin lagunetan banaducac, recebi eçac ni beçala. **18** Eta baldin cerbait bidegabe eguin badrauc, edo çor bahau, hura niri imputa ieçadac. **19** Nic Paulec scribatu diát haur neure escuz, nic pagaturen diát: eztarradan ecen are eure burua-ere niri çor drautadala. **20** Bay, anayé, placer haur nic hireganic recebi deçadan launean, recreaitzac ene halsarrac launean. **21** Hire obediñiaz segur içanez scribatu drauat, daquidalaric ecen erraiten dudan baino guehiago-ere eguinen duála. **22** Baina are bertaric ostatu appain ieçadac: ecen sperança diát çuen orationéz emanen natzaiçuela: **23** Epaphras ene presoner quideac Iesus Christean, **24** Marc-ec, Aristarchec, Demasec eta Luc-ec, ene aiutariec, salutatzen auté. **25** Iesus Christ gure launaren gratiá dela çuen spirituarequin. Amen.

Hebrearrei

1 ANHITZETAN eta anhitz maneraz lehenago laincoa minçaturic gure Aitey Prophetéz, **2** azqueneco egun hautan minçatu içan çauca guri bere Semeaz, Cein eçarri vkan baitu gauça gucién heredero, ceinez mundua-ere eguin vkan baitu: (aitõn g165) **3** Cein, gloriaren claretate eta haren personaren imagina propria delaric eta sustengatzen ditularic gauça guciac bere hitz botheretsuaz, gure bekatuén purgationea bere buruaz eguiniac, iarri içan baita haren maiestatearen escuinean leku goretan. **4** Cembatenaz Aingueruác baino excellentago eguin içan baita, hambatenaz hec baino icen excellentagobat acquisitu vkan du hetaric abantail. **5** Ecen egundano Aigueruétaric ceini erran vkan drauca, Ene Semea aiz hi, nic egun engendratu aut hi? Eta berriz, Ni içanen naztayo hari Aita, eta hura içanen çait niri Seme? **6** Eta berriz bere Seme lehen iayoa mundura aitzinaratzen duenean, dio Eta adora beçate hura laincoaren Aingueru guciéc. **7** Eta Aingueruéz den becembatean dio, ceinec bere Aingueruác eguiten baititu haice, eta bere ministreac, su flamma: **8** Baina Semeaz den becembatean dio O laincoa, hire thronoa secula seculacotz duc: eta hire Resumaco sceptrea duc, çucenezco sceptrea. (aitõn g165) **9** On eritzi draucac iustitiari, eta gaitz eritzi draucac iniquitateari: halacotz vnctatu vkan au laincoac, eure laincoac bozcariotaco olioz, eure laguneticar abantail. **10** Eta, Hic hatseandanic, launa, lurra fundatu vkan duc, eta ceruác hire escuen obrác dituc: **11** Hec deseguinén dituc, bailla hi permanent aiz: eta guciac veztidura beçala çaharturen dituc: **12** Eta estalqui baten ançora hic dituc hec biribilgaturén, eta muthatzeco diaudec: baina hi hura bera aiz, eta hire vrtheac eztituc faltaturen. **13** Eta Aingueruétaric ceini erran vkan drauca egundano, lar adi ene escuinean, eçar ditzaquezano hire etsayac hire oinén scabella? **14** Eztirade guciac spiritu cerbitzu eguiten dutenac, cerbitzucó igorten diradelaric saluamenduco heredero içanen diradenacgatic.

2 Halacotz behar dugu hobequi gogoa eman ençun vkan ditugun gaucetara, iragaitera vtzi eztiizagunçat. **2** Ecen baldin Aingueruéz erran içan cen hitza fermu içan bada, eta transgressioné eta desobedientia guciac recompensa bidezcoa recebitu vkan badu, **3** Nolatan gu itzuriren guiaizquio baldin hain saluamendu handiaz conturic ezpadaguigu? cein lehenic launaz beraz declaratzen hassiric, hura ençun vkan çutenéz confirmatu ican baitzaicu: **4** Testimoniage rendatzen cerauelaric laincoac signoz eta miraculuz, eta verthute diuersez, eta Spiritu sainduaren distributionez bere vorondatearen araura, **5** Ecen eztu Aingueruén suiet eguin ethorteco den mundua, ceinez minço baicara: **6** Eta testificatu vkan du nombeit cembeitec, dioela, Cer da guiçoná, harçaz orhoit aicen? edo cer da guiçonaren semea, hura visita deçán? **7** Eguin vkan duc hura chipichiago Aingueruác baino: gloriáz eta ohorez coroatu vkan duc hura, eta ordenatu vkan duc hura eure escuezco obrén gaineco. **8** Gauça guciac suiet eguin vkan dituc haren oinén azpico. Eta gauça guciac haren suiet eguin dituenaz gueroz, eztu deus vtzi haren suiet eztén: baina eztacussagu oraino gauça guciác haren suiet diradela. **9** Baina Aingueruác baino chipichiago

eguin içan cena, ikusten dugu cein baita Iesus, bere herioco passionéagatic, gloriáz eta ohorez coroatu içan dela: laincoaren gratiaz guciacgatic herioa dasta leçançat. **10** Ecen conuenable cen harc, ceinegatic baitirade gauça hauc gucioc, eta ceinez baitirade gauça hauc gucioc, anhitz haour gloriara eramaiten çuenaz gueroz, hayén saluamenduaren Princea afflictionez consecra leçan. **11** Ecen bay sanctificaçalea, bay sanctificatzen diradenac, batganic dirade guciac, causa hunegatic ezta ahalque hayén anaye deitzera, **12** Dioela, Denuntiaturen diraeat hire icena neure anayey, eta Eliçaren erdian laudaturen aut hi. **13** Eta berriz, Ni fida içanen naiz hartan. Eta berriz, Huná ni eta laincoac niri eman drauzquidan haourrac. **14** Ceren bada haourrac participant baitirade haraguian eta odolean, hurare halaber participant eguin içan da hetan beretan, herioaz deseguin leçançat herioaren iarguó çuena, cein baita deabrúa: **15** Eta deliura litzançat herioaren beldurrez, bere vici gucian sclabo içatera suiet ciraden guciac. **16** Ecen segur eztitu Aingueruác hartu vkan, baina Abrahamen hacia hartu vkan du. **17** Halacotz behar cen gauça guciétan anayec irudi licén, misericordioso licençat eta Sacrificadore subirano fidel laincoa baiharatco gaucetan, populuaeren bekatuén pagamenduaren eguiteco. **18** Ecen sufferitu vkan duenaren gainean tentatu içanic tentatzen diradenén-ere aiutatzeço botheretsu da.

3 Bada, anaye sainduác, vocatione celestialem participant çaretenác, considera eçaçue gure confessioneco Apostolua eta Sacrificadore subiranoa, cein baita, Iesus Christ, **2** Ordenatu vkan duenarençat fidel dena: Moyses-ere haren etche gucian beçala. **3** Ecen hambatez haur Moyses baino gloria handiagoren digne estimatu içan da, cembatez ohore handiagotan baita etchea edificatu duena, ecen ez etchea bera. **4** Ecen etche oro norbeitez edificatzen da: eta gauça hauc guciac edificatu dituená, laincoa da. **5** Eta segur Moyses fidel içan da haren etche gucian cerbitzari beçala, guero erraiteco ciraden gauenç testificatzeco: **6** Baina Christ seme beçala da bere etchean: ceinen etchea baicara gu, baldin confidança eta gloriatzen garen sperança finerano fermu eduqui baditzagu. **7** Halacotz Spiritu sainduac erraiten duen beçala, Egun baldin haren voza ençun badeçaçue **8** Eztitzaçuela gogor çuen bihotzac, tharritamenduan beçala, tentationeco egunean desertuan: **9** Non tentatu vkan binaute çuen aitéc, experimentatu vkan binaute- eta ikussi baitituzte ene obrác berroguey vrthez. **10** Halacotz enoyatu içan naiz generatione hunez, eta erran vkan dut, Bethiere huts eguiten duté bihotzez, eta eztiutzé eçagutu vkan ene bideac. **11** Bada cin eguin vkan dut neure hirán, Baldin seculan sarthuren badirade ene reposean **12** Gogoaçue, anayéac, çuetaric cembeitetan eztén bihotz sinheste gabetaco gaichtoa, lainco viciaganic reuoltagarri: **13** Baina exhorta eçaçue elkar egun oroz, egungo egun deitzen deno, çuetaric nehor gogor eztadinçat bekatuaren enganioz. **14** Ecen Christen participant eguin içan gara, bay baldin hatse hura, ceinez sustengatzen baicara, fermu eduqui badeçagu finerano. **15** Erraiten deno, Egun baldin haren voza ençun badeçaçue, eztiitzaçuela gogor çuen bihotzac tharritamenduan beçala. **16** Ecen batzuc ençun vkan çutenean, tharrita ceçaten launa: baina ez Egyptetic

Moysesez ilki içan çiraden guciéc. 17 Baina ceinéz enoyatu içan da berroguey vrthez? ala ez bekatu eguin vkan çutenéz, ceinén gorputzac erori içan baitirade desertuan? 18 Eta ceini cin eguin cerauen, haren reposean etziradela sarthuren, obeditu vkan etzutenei baičen? 19 Eta badacussagu incredulitatearen causaz ecin sarthu içan diradela.

4 Garen bada beldur guertha eztdin çuetaric cembeit haren reposean sartzeco promessa vtziric, priuatua eriden eztdin. 2 Ecen guri-ere euangelizatu içan çaicu hæy-ere beçala: baina etzaye deus probetchatu predicationeco hitza, ceren ezpaizén fedearquin nahassia ençun vkan çutenetan. 3 Ecen sarthuren gara reposean gu, sinhetsi vkan dugunoc, erran duen beçala, Bada cin eguin vkan dut neure hirán, Baldin secular sarthuren badirade ene reposean: munduaren hatsean danic haren obrác acabatu içan baciraden-ere. 4 Ecen nomebit hunela erran vkan du çazpigarren egunaz den becembatean, Eta reposa cedin laincoa çazpigarren egunean bere obra gucietaric. 5 Eta hunetan berriz, Baldin secular sarthuren badirade ene reposean. 6 Ikussiric bada oraino batzu sartzen diradela hartan, eta lehenic denuntiatu içan çauenac eztiradela sarthu içan bere incredulitatearen causaz: 7 Berriz determinatzen du egun iaquin-bat, Egun, Daudid baithan erraiten duela hambat demboraren buruán (nola erran içan baita) Egun baldin haren voza ençun badeçaçue, eztiztaçuela gogor çuen bihotzac. 8 Ecen baldin Iosuec hæy eman balaraue reposic, etzatequeen guehiagoric berce egunez miñçatu. 9 Halacotz, guelditzen çayó sabbathgoabat laincoaren populuari. 10 Ecen laincoaren reposean sarthu içan dena, reposatu içan da hura-ere bere obretaric, laincoa beretaric beçala. 11 Daguigun bada diligentia repos hartan sartzera: nehor eztdin eror desobedientiazco exemplu berera. 12 Ecen laincoaren hitza vici da eta effiaciotaco, eta den ezpata bi ahotacoric baino penetrantago: eta ardiesten du arimaren eta spirituaren, bayeta iuncturén eta hunén diuisionerano: eta da pensamendúen eta bihotzeco intencionén iuge 13 Eta ezta creaturaric batre haren aitzinean agueri eztenic: aitzitic gauça guciac dirade billuciac eta irequiác haren beguietan ceinequin baitugu gure eguitecoa. 15 Ecen eztugu Sacrificadore subirano gure infirmitatéz compassioneric ecin duqueen-bat, baina dugu manera berean gauça gucietan tentatu içan dena, salbu bekatuan. 16 Goacen bada segurançarequin gratiazco thronora, misericordia ardiets eta gratia eriden deçağunçát aiuta behar demboraco.

5 Ecen Sacrificadore subirano gucia guiçonetaric hartzen da, eta guiçonengatic ordenatzen da laincoa baiharaco gaucetan: offrenda ditzançát donoac eta sacrificioac bekatuacgatic: 2 Ceinec behar den becembat ignorantéz eta falta eguiten dutenéz pietate ahal baituque: ceren bera-ere infirmitatez inguratuá baita: 3 Eta infirmitate haren causaz behar baitu nola populugatic, hala bere buruägatic-erc offrendatu sacrificio bekatuacgatic. 4 Eta nehorc eztrauca emaiten bere buruári ohore haur, baina laincoaz deitzen denac, Aaron beçala. 5 Hala Christec-ere eztrauca bere buruári ohore haur eman vkan Sacrificadore subirano eguin ledin, baina hari erran vkan draucanac, Ene Semea aiz hi, nic

egun engendratu aut hi. 6 Bercetan-ere erraiten duen beçala, Hi aiz Sacrificadore eternalqui Melchisedech-en façoinera. (aiõn g165) 7 Ceinec bere haraguiaren egunetan heriotaric empara ahal ceçaquenari othoiztac eta supplicationeac oihu handirequin eta nigar vrirequin offrendatu cerautzanean, eta beldur cenetic ençun içan cenean, 8 Seme bacen-ere ikassi vkan baitu obedientiá suffritu vkan dituen gaucetaric: 9 Eta sanctificatu içanic, eguin içan çaye hura obeditzen duten guciéy saluamendu eternalaren authór: (aiõnios g166) 10 laincoaz icendatu içanic Sacrificadore subirano Melchisedech-en façoinera. 11 Ceinez propos lucea baitugu erraiteco, eta declaratzeco difficila: ceren ençutera naguitu içan baitzarete: 12 Cereneta demboraren arauéz iracatsle içan behar cinetelaric, berriz iracatsi behar baitzarete cer diraden laincoaren hitzetaco lehen hatseco elementac: eta halaco eguin çarete non ezne behar baituque, eta ez vianda cerraturic. 13 Ecen norc-ere eznéz vsatzen baitu, harc iustitiazco hitzaren experienciaric eztu: ecen haour da: 14 Baina handituentzat da vianda cerratua, hala nola costumatu içanez sensuac exercitatuac dituztenén onaren eta gaitzaren beretzeco.

6 Bada, vtziric Christez hatse emaiten duen hitza, auança gaitecen perfectionera: berriz eçarten eztagularic obra hiletarico penitentiaren, eta laincoa baiharaco fedearen fundamenta, 2 Baptismoén doctrinazco eta escuén impositionezco, eta hilén resurreccionezco, eta iudicio eternalzeco fundamenta. (aiõnios g166) 3 Eta haur eguinen dugu baldin behinçát permiti badeça laincoac. 4 Ecen ezta possible behin illuminatu içan diradenac, eta dohain celestiaia dastatu vkan dutenac, eta Spiritu sainduan participant eguin içan diradenac, 5 Eta dastatu vkan dutenac laincoaren hitz ona, eta ethorteco den secularen verthuteac: (aiõn g165) 6 Baldin eror baditez, berriz arramberri ditecen penitentiata, ikussiric ecen laincoaren Semea berriz crucificatzen dutela hetan den becembatean, eta escarniotara emaiten dutela. 7 Ecen gainera ethorten çayón vria maiz edaten duen lurrac eta lancen duteney belhar sasoinzcoric ekarten drauenac, recebitzen du benedictione laincoaganic: 8 Baina elhorri eta kardu ekarten duena, reprobata da eta maledictionearen hurbil, ceinen fina erre içatera beha baitago. 9 Baina seguratzten gara çueçaz den becembatean, maiteác, gauça hobez, eta saluamenduarequin eguitenago denez: hunela miñço bagarare. 10 Ecen laincoa ezta iniusto, ahanz daquión çuen obrá eta haren icenera eracutsi vkan duen drauen traballuzco charitatea, sainduey aiuta eguin eta eguiten draueçuen becembatean. 11 Baina desir dugu çuetaric batbederac artha bera eracutsi deçan, sperançaren segurança bethecotzat finerano: 12 Notchalent eguin etzaitzençát, baina fedez eta patientiaz promessac heretatzen dituztenén imitaçale. 13 Ecen Abrahami promes eguin ceraucanean laincoac, ceren berce handiagoz ecin iura baitzeçaqueen, iura ceçan berarçaz, 14 Cioela, Segur benedicatuz benedicaturen aut, eta multiplicatuz multiplicaturen aut. 15 Eta hala patientqui iguriquiric recebitu vkan du promessa. 16 Ecen guiçonéc berac baino handiagoz iuratzten duté. eta confirmacionetaco iuramendua, differentia guciaren finetan

eduquiten duté. 17 Gauça hunetan laincoac abundosquiago promessaco herederoye bere conseilluaren fermetate mutha ecin daitequena eracutsi nahiz, iuramenduz seguratu vkan du: 18 Bi gauça mutha ecin daitezquenez (ceinétan imposible baita laincoac gueçurrir erran duen) consolatione segura dugunçát, recursa dugunóc proposatu içan çaicun sperançaren vkaitera: 19 Cein baitaducagu arimaren angura segurbat eta fermubat beçala, eta vela barnean diradenetarano sartzén den-bat beçala. 20 Non Iesus aitzindari guregatic sarthu içan baita Melchisedec-en façoinera Sacrificadore subirano eternalqui eguin içanic. (aiõn g165)

7 Ecen Melchisedech haur cen Salemgo regue, lainco subiranoaren Sacrificadore, cein bidera ilki içan baitazayón Abrahami haur reguén deseguitetic itzultzen cela, eta harc ceçan benedica: 2 Hari hamarrena-ere gauça gucietaric particieçón Abrahamec: eta lehenic hura da interpretatzen iustitiazco regue, eta guero Salemgo regue-ere: cein erran nahi baita baquezco regue: 3 Aita gabe, ama gabe, leinu gabe: ezteularic egunén hatseric, ez vicitzearen finic: baina laincoaren Semearen irudico eguin içanic, dago Sacrificadore eternalqui. 4 Considera eçaçue bada cein handi eguin içan den haur, ceini Abraham patriarchac despuilletaco hamarrena-ere eman baitzieçón. 5 Eta Leuiren semetatic diradenéc Sacrificadoregoa dutelatic, manua baduté populuaganic hamarrenaren hartzeco Leguearen arauéz, erran nahi baita, bere anayetic, Abrahamen guerruncetic ilki içan badirade-ere. 6 Baina hec diraden leinu bereco contatzen eztenac, hamarrena hartu vkan du Abrahamganic, eta promessac cituena benedicatu vkan du. 7 Eta contradicioneric batre gabe chipién dena guehién denaz benedicatzen da. 8 Eta hemen hiltzen diraden guço nec hamarrenac hartzen dituzté: baina han vici dela testimoniage duenac hartzen ditu. 9 Eta (hunela minça nadin) Abrahamtan detchematu içan da Leui bera-ere, ceinec hamarrenac hartzen ohi baititu. 10 Ecen hura oraino bere aitaren guerruncean cen, Melchisedec Abrahami bidera ilki içan çayonean. 11 Beraz baldin perfeccionea Sacrificadoregoa Leuiticoan içan baliz (ecen populuac Leguea haren azpian recebitu vkan du) cer behar cen goitiric berce Sacrificadorebat Melchisedech-en façoinera altcha ledin, eta ezladin Aaronen façoinera erran? 12 Ecen Sacrificadoregoaren officioa cambiatu içanic, necessario da Leguearen cambio-ere eguin dadin. 13 Ecen gauça hauc norçaz erraiten baitirade hura berce leinuri appartenitzen çayó, cein leinutaric nehorc ezpaitu aldarea cerbitzatu vkan. 14 Ecen claro da ludaren leinutic ilki içan dela gure launa, cein leinutan ezpaitu Moysesec Sacrificadoregoaz deus erran. 15 Eta are haur da clarago, ceren Melchisedech-en façoinera ilkiten baita berce Sacrificadorebat: 16 Cein ezpaita Sacrificadore eguin içan manamendu carnaleco Leguearen arauéz, baina vicitze immortaleco puissançaren arauéz. 17 Ecen testificatzen du hunela, Hi aiz Sacrificadore eternalqui Melchisedech-en façoinera. (aiõn g165) 18 Ecen aitzineco manamendua abolitzen da bere debilitateagatic eta probetchu gabeagatic. 19 Ecen ezto deus perfectionetara eraman vkan Legueac: baina içan da sperança hobeagoren preparacionebat ceinez hurbiltzen baicara laincoagana. 20

Eta iuramendu gabe içan eztén becembatean (ecen berceac iuramendu gabe Sacrificadore eguin içan dirade. 21 Baina haur iuramendurequin, hari erran vkan draucanaz, luratu vkan dic launac, eta etziayóc doluturen, Hi aiz Sacrificadore eternalqui Melchisedech-en façoinera) (aiõn g165) 22 Hambatenaz aliança hobeagoren fiadore eguin içan da Iesus. 23 Eta Sacrificadoréz den becembatean, anhitz eguin içan dirade, ceren herioaz empachatzen baitziraden egoitera. 24 Baina hunec, ceren eternalqui egoiten baita, Sacrificadoregoa perpetualbat du. (aiõn g165) 25 Eta halacotz salua-ere perfectuqui ahal ditzaque, harçaz laincoagana hurbiltzen diradenac, bethi vici delaric hecgatic ararteco içateco. 26 Ecen beharra guenduen halaco Sacrificadore subiranobat guenduen, saindua, innocenta, macularic gabea, bekatoretaric separatua, ceruác baino gorago alchataua: 27 Ceinec ezluen beharric egun oroz, berce Sacrificadore subiranoéc beçala, lehenic bere bekatuacgatic sacrificioric offrendatu, guero populuarenacgatic: ecen haur behingoaz eguin vkan du bere buruá offrendaturic. 28 Ecen Legueac Sacrificadore subirano ordenatzen ditu guçon infirmoac: baina iuramenduco hitz Leguearen ondocoac, ordenatzen du Seme eternalqui sanctificatua. (aiõn g165)

8 Bada erraiten ditugun gaucén sommarioa haur da, Halaco sacrificadore subiranobat dugula, cein iarria baita laincoaren maiestateco thronoaren escuinean, ceruétan: 2 Sanctuarioco minstre eta equiazco Tabernacleco, cein fincatu baitu launac, eta ez guçonac. 3 Ecen Sacrificadore subirano gucia donoén eta sacrificioén offrendatzeco ordenatzen da: bada, necessario da hunec-ere duen cerbait cer offrenda. 4 Ecen baldin lurrean baliz, Sacrificadore-ere eziçateque, Leguearen arauéz donoac offrendatzen dituzten Sacrificadoreac irauten luqueiteno. 5 Ceinec gauça celestialén patroina eta itzala cerbitzatzen baitute, Moyses diuinoqui ihardetsi içan çayón beçala Tabernaclea acabatu behar çuenean, Bada kussac (dio) eguin ditzán gauça guciac mendian eracutsi içan çayán patroinaren araura. 6 Baina orain gure Sacrificadore subiranoac ministerio excellentagoa obtenitu vkan du, cembatenaz Alliança hobeago baten ararteco baita, cein promes hobeagoén gainean ordenatu içan baita. 7 Ecen baldin lehen hura deusen falta içan ezipaliz, bigarrenari etzaiqueon bilhatu lekuric. 8 Ecen hec reprehenditzen dituelaric, dioste, Huná, ethorri dirade egunac, dio launac, complituren baitut Alliança berribat Israeleco etchearen gainean eta ludaco etchearen gainean. 9 Ez hayén aitequin eguin vkan nuen Alliançaren araura, hayén escua hartu nuen egunean Egypteco lurretic idoqui nitzançát, ceren ezpaitirade hec ene Alliançán egon, eta nic menospreciatu vkan ditut hec, dio launac. 10 Ecen haur da egun hayén ondoan Israeleco etchearequin eguinen dudan Alliançá, dio launac, Eçarriren ditut neure Legueac hayén adimenduan, eta hayén bihotzean ditut scribaturen: eta içanen naiz hayén lainco, eta hec içanen dirade ene populu. 11 Eta ezto iracatsiren batbederac bere hurcoac, ez batbederac bere anayea, dioela. Eçagut eçac launa: ecen eçaguteren nautic chipienetic hayén arteco handieneranoco guciéc. 12 Ecen amatigatua içanen naiz hayén iniquitatetara eta hayén bekatuetara, eta eznaiz guehiagoric orhoit içanen hayén iniquitatéz. 13 Berribat

erraiten duenean, çahartzen du lehena: eta çahartzen eta ancianotzen dena abolitu içateari hurbil dagoca.

9 Beraz bacituen lehen Alliançac-ere cerbitzu diuinoaren ordenançac, eta sanctuario mundanoa. **2** Ecen Tabernaclea edificatu içan da, diot, lehena ceinetan baitziraden candelera, eta mahaina, eta propositioneco oguiac, cein deitzen baita Leku sainduac. **3** Eta bigarren velaren ondoan cen Tabernaclea, Sainduén sainduac deitzen dena: **4** Vrrhezco encenserbat çuelaric, eta Alliançaco Arká ossoqui vrrhez inguru estalia: ceinetan baitzén vrrhezco pegarbat, non baitzén Manna, eta Aaronen cihor lilitu içan cena: eta Alliançaco Taulác. **5** Eta haren gainean gloriaczo Cherubinac ciraden Propitiatorioari itzal eguiten ceraucatela, ezta gauça hauçaz orain particularqui miñatzeco mengoaric. **6** Eta gauça hauc hunela ordenatuac içanic, lehen Tabernaclea bethiere sartzen ciraden Sacrificadoreac cerbitzuren collpitzegatic. **7** Baina bigarrenean, vrthean behin Sacrificadore subiranoa bera sartzen cen, ez odol gaberic, cein offrendatzen baitzuen bere buruågatic eta populuaren faltacgatic: **8** Harçaz declaratzen çuela Spiritu sainduac, oraino etzela irequi sanctuarioco bidea, lehen tabernaclea oraino çutic eguiten ceno, cein baitzén dembora present hartaco figurá: **9** Ceinetan donoac eta sacrificioac offrendatzen baitziraden, cerbitzua eguiten çunenaren conscienciá, ecin sanctifica ceçaquetelaric. **10** Solament ianharitan, eta edaritan, eta ikutze diueretan, eta ceremonia carnaletan, haur correji çaitেকে demborarano ordenatuac: **11** Baina Christ içateco ciraden onén Sacrificadore subirano ethorric, Tabernacle handiago eta perfectoago batez, ez escuz eguinaz, erran nahi baita, ez creatione hunetaco: **12** Eta ez aker edo aretze odolez, baina bere odol propriaz behin sarthu içan da leku sainduetan redemptione eternala obtenituric. (aiñonios g166) **13** Ecen baldin cecenén eta akerrén odolac, eta bigáren hauts barreyatuac, satsuac sanctificatzen baditu haraguiaren puritatezen den becembatean: **14** Cembatez areago Christen odolac, ceinec Spiritu eternalaz bere buruá macularic gabe laincoari offrendatu baitrauca, chahuturen du obra hiletaric çuen conscienciá lainco viciaren cerbitzatzeco? (aiñonios g166) **15** Eta halacotz da Testamentu berriaren ararteco, herioa artean iarriric, leheneco Testamentuaren azpian ciraden transgressionén redemptionetan, deithuéc heretage eternalco promessa recebi deçançát. (aiñonios g166) **16** Ecen testamenturic den lekuan, necessario da testamentu eguilearen herioa den. **17** Ecen testamentua hilétan confirmatu da, ikussiric ecen oraino eztuela balio testamentu eguilela vici deno. **18** Bada, lehena-ere ezta odollic gabe dedicatu içan. **19** Ecen iracurri cerautzanean manamendu guciac Leguearen araez Moysesec populu guciari, harturic aretzen eta akerrén odola vrarequin, eta escařlatan tintatu ilerequin eta hyssoparequin bay liburuá bay populu gucia ihizta citzan: **20** Cioela, Haur da laincoac çuey ordenatu drauçuen Testamentuco odola. **21** Guero Tabernaclea-ere halaber, eta cerbitzuco vnci guciac, odolez ihizta citzan. **22** Eta quasi gauça guciac Leguearen araez odolez purificatzen dirade, eta odol issurtze gabe barkamenduric ezta eguiten. **23** Behar içan da beraz ceruétan diraden gaucén figurác, hunelaco gauça hauçaz purifica litecen, baina celestial berac purifica

ditecen hauc diraden baino sacrificio hobez. **24** Ecen Iesus ezta leku saindu escuz eguinetan sarthu, cein baitziraden eguiaczoey ihardesten cerauecen figurác: baina ceruán berean, orain laincoaren beguitharte aitzinean guregatic comparitzeco. **25** Baina ez anhitzetan bere buruá offrenda deçançát, Sacrificadore subiranoa leku sainduetan vrthe guciac berceren odolequin sartzen cen beçala. **26** (Bercela suffritu behar vkan çuqueen anhitzetan munduaren fundacioneaz gueroztic) baina orain behin seculén consummationean, bekatuaren destructionetan, bere buruázco sacrificioaz comparitu içan da. (aiñonios g165) **27** Eta hala nola ordenatu baitzaye guioñey behin hiltzera, eta guero igumendua: **28** Halaber Christ-ere behin offrendatu içanic anhitzen bekatuac abolu litzançát, berrizco aldian bekatu gabe aguerturen çaye haren beguira daudeneç saluamendutacotz.

10 Ecen Legueac ethorteco ciraden onén itzala çuelaric, ez gaucén imagina vicia, vrthe oroz ardura offrendatzen cituzten sacrificio heçaz beréz, ethorten ciradenac iagoitic ecin sanctifica citzaqueen. **2** Bercela ala etziraterequeen guelditu offrendatu içatetic, ikussiric ecen sacrificatzen çutenéc behin purificatu içanic, bekatutaco conscienciaric batre guehiagoric etzuqueitela vkan? **3** Bada sacrificio hetan bacén vrthe oroz bekatuen commemoratione arramberritubat. **4** Ecen impossible cen cecenén eta akerrén odolaz bekatuén kentzea. **5** Halacotz, munduan sartzean, dio, Sacrificoric ez offrendaric eztuc nahi vkan, baina gorputzbat apropiatu vkan drautac niri. **6** Halaber holocaustac ez oblationea bekatuagatic etzaizquic placent içan: **7** Orduan erran vkan dut, Huná, ethorten nauc (liburuären hatsean scribatua da niçaz) eguin deçadan, o laincoá hire vorondatea: **8** Lehen erran çunenaren gainean. Sacrificoric ez offrendaric, ez holocaustic ez oblationeric bekatuagatic eztuc nahi vkan ez eztituc approbatu: (cein Leguearen araez offrendatzen baitrade) orduan erran vkan du, Huná, ethorten nauc eguin deçadan, o lainco, hire vorondatea. **9** Kentzen du beraz lehena, gueroçoa eçar deçançát. **10** Cein vorondatez sanctificatu içan baicara, Iesus Christen gorputzaren behingo oblationeaz. **11** Sacrificadore oroc bada assistitzen çuen egun oroz administratzen eta maiz sacrificio berac offrendatzen cituela, ceinéc iagoitic bekatuac ecin ken baitzitzaqueizten: **12** Baina haur sacrificio bakoitzbat bekatuacgatic offrendaturic, eternalqui iarria da laincoaren escuinean. **13** Goitico denaren beguira dagoelaric, haren etsayac haren oinén scabella eçar diteno. **14** Ecen oblatione bakoitz batez consecratu vkan ditu seculacotz sanctificatzen diradenac. **15** Eta testificatzen draucu Spiritu sainduac berac-ere: ecen aitzinetic erran duenaz gueroz, **16** Haur da egun hayén ondoan hequin eguinen dudan aliançá, dio launac, Emanen ditut neure Legueac hayén bihotzetan, eta hayén adimenduetan hec ditut scribaturen: **17** Eta hayen bekatuéz eta iniquitatéz ez naiz guehiagoric orhoit içanen. **18** Bada gauça hauen barkamendua den lekuan, ezta guehiago oblationeric bekatuagatic. **19** Ikussiric bada, anayéac, badugula libertate leku sainduetan sartzeco Iesusen odolaz, **20** Dedicatu draucun bide frescoan eta vician gairic, veláz, erran nahi baita, bere haraguiac: **21** Eta badugula Sacrificadore handibat laincoaren etchearen carguá duenic: **22** Goacen

eguiazco bihotzequin eta fedezco segurançarequin, conscientia gaichtotariç bihotzac chahuturic: **23** Eta ikuciric gorputza vr chahuz, daducagun gure sperançaren confessionea variatu gabe (ecen fidel da promettatu duena) **24** Eta gogoa demogun elkarri charitatera eta obra onetara incitatzeco: **25** Vtziten eztagularic gure congregacionea, batzuc costuma duten beçala, baina exhortatzen dugularic elkar: eta haur hambatenaz guehiago cembatenaz baitacussaçue hurbiltzen dela egun hura. **26** Ecen baldin iaquaria bekatu badaguigu eguiaren eçagutzea recebituz gueroztic, ezta guehiago sacrificioric bekatuacgatic guelditzen: **27** Baina iudicioaren beguira egoite terriblebat, eta suaren furia aduersarioac iretsiren dituen-bat. **28** Baldin cembeitec menospreciatu balu Moysesen Leguea, misericordiaric batre gabe, biguen edo hiruren testimoniagetic hiltzen cen. **29** Cembatez vste duçue tormenta borhithizagoa merecitu duqueela, laincoaren Semea oinén azpian eçarri vkan duqueenac, eta aliançaco odola, ceinez sanctificatu baitzén, profanotan estimatu duqueenac: eta gratiazco Spirituari iniuria eguin drauqueonac? **30** Ecen badaçagugu erran duena, Ene da mendecatzea, nic rendaturen dut, dio launac. Eta berriz, launac iugeaturen du bere populua. **31** Gauça horriblea da lainco viciaren escuetara erortea. **32** Orhoit çaitetzte aitzineco egunéz, ceinetan illuminatu içan cinetenaz gueroztic, afflictionezco combat handi suffritu vkan baituçue: **33** Alde batetic gucién monstraçatan escarnioz eta tribulationez eçarri içan çarete: eta berce aldetic statu hartan erabilten ciradenenén lagun eguin içan çaretenean. **34** Ecen ene estecaduretaco afflictionean-ere participant eguin içan çarete, eta çuen onén galtzea bozcarioerequin recebitu vkan duçue: cinaquitelariç ceuroc baithan onhassun hobebat duçuela ceruètan, eta permanent denic. **35** Ezteçaçuela bada iraitz çuen confidanzá, ceinec baitu recompensa handia. **36** Ecen patientia behar duçue, laincoaren vorondatea eguin duqueçuenean promessa recebi deçaçuençát. **37** Ecen oraino dembora appurto appurtobat, eta ethorteco dena ethorriren da, eta eztu beranthuren. **38** Eta iustoa fedez vicico da: baina baldin cembeit apparta badadi, eztu ene arimác hartan placeric hartzen. **39** Baina gu ezgara perditionetara appartatzen garenac, baina fedeari iarreiquiren guiaizquionac arimaren saluamendutan.

11 Bada, fedea da nehor sperançatan den gaucén fundamenta, eta ikusten eztraden gaucác eracusten dituena. **2** Ecen harçaz aitzinecoec testimoniage vkan duté. **3** Fedez aditzen dugu laincoaren hitzaz mundua eguin içan dela: gauça inuisiblén demonstratione eguin ledinçát. (aiñon g165) **4** Abelec fedez Cainec baino sacrificio excellentagoa laincoari offrendatu vkan drauca: cein fedez testimoniage obtenitu vkan baitu iusto cela, ceren laincoac haren donoéz testificatzen baitzuen: eta oraino fede harçaz hil delaric minço da. **5** Fedez Henoch eraman içan da, herioa ikus ezleçançát: eta ezta eriden içan, ceren eraman baitzuen laincoac: ecen eraman cedin baino lehen, testimoniage vkan ceçan laincoaren gogaraco içan cela: **6** Bada impossible da fede gabe haren gogaraco içatea: ecen laincoagana ethorten denac, behar da sinhets deçan ecen laincoa badela, eta hura bilhatzen dutenén recompensaçale dela. **7** Fedez Noéc, diuiniqui auertitu içanic

oraino ikusten eztraden gaucéz, beldurturic, appresta ceçan arká bere familiaren saluatzeco: cein arkaz condemna baitzeçan mundua: eta eguin cedin fedearen arauetz den iustitiaren heredero. **8** Fedez Abrahamec deithu cenean obedi ceçan laincoa, heretagetan hartu behar çuen lekura ioan ledinçát, eta parti cedin norat ioaiten cen etzaquialaric. **9** Fedez egon cedin promettatu içan çayón lurrean bercerenean beçala, tabernacletan egoiten cela Isaac-egin eta Iacob-egin promes beraren herederoquidequin. **10** Ecen ciuitate fundament-dunaren beguira cegoen ceinen eguilea eta fundaçalea baita laincoa. **11** Fedez Sarac-ere haciaren concebitzeco indarra recebi ceçan, eta adinetic lekora erdi cedin, ceren estima baitzeçan hari promes eguin ceraucana fidel cela. **12** Eta halacotz batetatic (etare ia hilaganic) sorthu içan da gende handi ceruco içarrac beçala, eta itsas costaco conta ecin daiten sablea beçala. **13** Fedean hauc gucioc hil içan dirade promessac recebitu gabe: baina vrrundanic hec ikussiric eta sinhetsiric eta salutaturic, eta aithorturic ecen arrotz eta estrangér ciradela lurrean. **14** Ecen gauça hauc erraiten dituztenéc, claroqui eracusten dute ecen bere herriaren ondoan dabiltzala. **15** Eta eguc, baldin harçaz orhoit içan balirade ceinetaric ilki içan baitziraden, itultzeco dembora baçuten: **16** Baina orain hobeagobat desiratzen duté, erran nahi baita celestiala: hunegatic laincoari berari-ere etzayó laido hayén lainco deitzera, ecen preparatu cerauen ciuitatebat. **17** Fedez offrenda ceçan Abrahamec Isaac, enseyatu içan cenean, eta seme bakoitza offrenda ceçan, promessac recebitu vkan cituenac: **18** (Ceini erran içan baitzayón, Isaacan deithuren çaic hacia) **19** Estimaturic ecen laincoac hiletaric-ere resuscita ahal leçaçuela: nondic are hura conformitatez recruba baitzeçan. **20** Fedez, ethorteco ciraden gaucéz benedica citzan Isaac-ec Iacob eta Esau. **21** Fedez, Iacob-ec hiltzean Iosephen semetatic batbedera benedica ceçan: eta adora ceçan bere makila buru gainean bermaturic. **22** Fedez, Ioseph-ec hiltzean eguin ceçan mentione Israeleco haourrén ilkitiaz: eta bere heçurréz manamendu eman ceçan. **23** Fedez, Moyses sorthu içan cenean, gorde içan cen bere ahaidéz hirur hilebethez, ceren haour ederra baitzacussaten, eta ezpaiztiraden beldur Regueren ordenançaren. **24** Fedez, Moysesec ia handituric refusa ceçan Pharaoren alabaren seme deithu içatera: **25** Hautatzenago çuela laincoaren populuaequin affligitu içatera, ecen ez dembora guti batetacotz bekatuzco atseguinén vkaitea: **26** Abrastassun handiago estimaturic Christen iniuriá, ecen ez Egypten ciraden thesaurac, ecen recompensara beha cegoen. **27** Fedez vtzi ceçan Egypte, Regueren hiraren beldurric gabe: ecen inuisible dena ikusten balu beçala, fermu eduqui ceçan. **28** Fedez eguin citzan Bazcoa eta odol issurtzea: lehen sorthuac deseguiten cituenac, hec hunqui ezlitzançát. **29** Fedez iragan ceçaten itsas gorria leyhorrez beçala: cein gauça enseyaturic, Egyptianoac hunduta içan baitziraden. **30** Fedez lerichoco murruc eror citecen, çazpi egunez inguratuac egonic. **31** Fedez, Rahab paillardá etzedin gal incredulequin batean, espiác baquerequin ostaturic recebitu vkan cituenean. **32** Eta cer erranen dut guehiago? ecen dembora faltaturen çait, contatu nahi badut Gedeonez, eta Barac-ez, eta Samsonez, eta Iephthez, eta Daud-ez, eta Samuelez, eta Prophetez: **33** Ceinéc fedez

combatitu vkan baitituzte resumác, fedez eguin vkan duté iustitia obtenitu vkan dituzte promessac, boçatu lehoínén ahoac, **34** Iraungui suaren indarra, itzuri içan çaitze ezpata ahoey, sendo eguin içan dirade erietaric, borthitz eguin içan dirade guerlán, estrangerén campoac ihessitan irion dituztê, **35** Emaztéc recebitu vkan dituzte resurreccionez bere hilac: eta batzu hedatu içan dirade, deliuratu içatera conturic eguiten etzutelaric resurreccione hobebat obteni leçatençát. **36** Eta berceac phorogatu içan dirade escarnioz eta vkaldiz, bayeta guehiago estecaduraz eta presoindeguiz: **37** Lapidatu içan dirade, segatu içan dirade, tentatu içan dirade, ezpata herioz hil içan dirade: hara huna ebili içan dirade ardi eta ahunz larruz veztituric, abandonnaturic, affligituric, tormentaturic. **38** Eta ezpaizén mundua hayén digne: desertuetan errebelatuac çabiltzala eta mendietan eta leccetan eta lur çulhoetan. **39** Eta hauc guciéc fedez testimoniage obtenituric, ezttê recebitu vkan promessa: **40** laincoac cerbait hoberic guretaco probedituric, gu gabe perfectionetara ethor ezlitecençát.

12 Gu-ere bada, hain testimoniozco hodey handiac ingurutzen gaituenaz gueroz, carga gucia, eta gu errachqui trabatzen gaituen bekatua egotziric, constantqui garreitzan proposatu içan çaicun lasterrari: **2** Beha gaudelaric fedearen capitainagana eta, complicaleagana, Iesusgana: ceinec escutan çuen bozcarioaren orde suffritu vkan baitu cruztea, ahalquea menospreciaric, eta laincoaren thronoaren escuinean iarri içan da. **3** Considera eçaque bada diligentqui nor den halaco contradicionea bere buruären contra bekatoretaric suffritu vkan duena, çuen gogoetan faltaturic akit etzaitzençat. **4** Oraino eztuque odolerano resistitu vkan, bekatuaren contra combatitzen çaretela: **5** Eta ahanci çaique exhortacionea, ceinec çuey haourrey beçala erraiten baitrauque, Ene haourrá, etzeçála menosprecia launaren gatziguá, eta etzaquiála gogoa falta harçaz corregitzen aicenean. **6** Ecen maite duena launac gatzigtazen dic, eta recebitzen duen haour gucia cehatzen dic. **7** Baldin gatzigamenduric suffritzen baduque, laincoa bere haourrey anço presentatzen çaique: ecen cein da haourra aitác gatzigtazen eztuena? **8** Bada baldin gatzigamendu gabe baçarete, ceinetan participant baitirade guciac, beraz bastard çarete eta ez seme. **9** Eta gure gorputzén aitác gatzigari vkan ditugu, eta reuerentiatan eduqui ditugu: ezgaitzaitza spirituén Aitari vnguiz suietago içanen, eta vico baicara? **10** Ecen hec egun gutitacotz, berey irudi çayen beçala, gatzigtatzen guentuztén: baina hunec gure probetchutan, haren saindutassunen participant garençát. **11** Bada gatzigu guciac ordu berean eztrudi bozcariotaco dela, aitzitic tristitiataco: baina guero iustitiazco fructu baquezcoa rendatzen draue harçaz exercitatu dirateney. **12** Goitizaque bada çuen escu lachoac, eta çuen belhaun iunctura partituac chuchent itzaque: **13** Eta bidesca chuchenac eguin ietzeque çuen oiney: maingu den gauçá bidetic aldara eztadinçát, bainaitzitic sendo dadin. **14** Baqueari çarreizate guciequin, eta saindutassunari, cein gabe nehoc ezpaitu launa ikussiren. **15** Gogoatzen duçularic nehoh aldaara ezadin laincoaren gratiatic: cembeit erro karmin goiti ialguiten denec trubla etzaitzençát: eta anhitz harçaz satsu eztecençát. **16** Eztén nehoh paillard edo profano, Esau beçala, ceinec vianda batetan sal baitzeçan

bere lehen sortzezco primeçá. **17** Ecen badaquiçue are guero heretatzezco benedicionea desirutzen çuelaric, refusatu içan dela: ecen etzeçan eriden penitentiataco lekuric, nigar vrírequin benedicionearen escatu içan bacen-ere. **18** Ecen etzarete ethorri escuz hunqui ahal daitequeen mendi batetara, ez erratzen den sura, ez haice buhumbara, ez lanhora eta tempestatera, **19** Eta trompeta soinura eta hitzén vozera, cein ençun vkan çutenéc, requeri baitzeçaten guehiagoric ezlaquién dreça hitza. **20** (Ecen manatzen cena ecin suffri ceçaqueten, cein baitzen, Baldin abre batec-ere mendia hunqui badeça, lapidaturen da edo gueciáz iraganen da. **21** Eta Moysesec (hambat cen terrible eracusten cena) erran ceçan, Icitu naiz eta ikaratu) **22** Baina ethorri içan çarete Siongo mendira, eta lainco viciaren ciuitatera, Ierusalem celestialera, eta Aingueruén anhitz millataco compainiara, **23** Eta ceruétan scribatuac diraden lehen sorthuén congregationera, eta gucién iuge den laincoagana, eta iusto sanctificatuen spirituetara: **24** Eta Iesusgana aliança berrico Arartecoagana, eta Abelenac baino gauça hobeac erraiten dituen odol issurira. **25** Beguirauque refusa etzeçauen minço dena: ecen baldin itzuri içan ezpadirade laincoaren icenean minço cena menospreciatzen çutenac lurrean, gu anhitzez guehiago punituren gara, baldin cerutic minço denaganic erauz bagaitez. **26** Ceinen vozac orduan higui baitzeçan lurra: baina orain denuntiatu vkan du, dioela, Oraino behin nic higituren dut ez solament lurra, baina ceruá-ere. **27** Eta hitz hunec Oraino behin, declaratzen du fermu eztiraden gaucen, hala nola escuz eguin diradenen deseguitea: fermu diradenac daudecençat. **28** Hunegatic higui ecin daitequeen resumá hartzen dugularic, daducagun gratiá, ceinez hala cerbitza baitzeçaquegu laincoa non haren gogaraco baiquirate, reuerentiarique eta beldurrequin. **29** Ecen gure laincoa su consumitzen duen-bat da.

13 Charitate fraternala egon bedi. **2** Hospitalitatea etzaquiçuela ahaz: ecen harçaz batzuc etzaquitelaric ostatuz recebitu vkan dituzte Aingueruác. **3** Çaretén orhoit presoneréz, hequin presoner bacinete beçala: affligitzen diradenez, ceuroc-ere gorputzez affligitzen bacinete beçala. **4** Honorable da gucién artean ezconçá, eta ohe macula gabea: baina paillartac eta adulteroac iugeaturen ditu laincoac. **5** Çuen conditioneac bire auaritia gabe, çareten content presentecoéz: ecen erran vkan du berac, Ezaut vtziren, eta ezaut abandonnaturen. **6** Hala non segurançarequin erran ahal baitzeçaquegu, launa ene aiutaçale, eznaiz beldur içanen guionac ahal daiddan gauçaren. **7** Çareten orhoit çuen guidaçaléz, laincoaren hitza declaratu vkan drauçuenéz, ceinén fedea imitatzen baituque, consideratzen duçularic ceric içan den hayén conuersionearen fina. **8** Iesus Christ atzo içan dena eta egun, hura bera da eternalqui-ere. (aiõn g165) **9** Doctrina diuersez eta estrangerez etzaitzela hara huna erabil: ecen on da bihotza gratiaz confirma dadin, ez viandéz, ceinétan ezpaitute probetchuric vkan applicatu içan diradenéc. **10** Badugu aldarebat ceinetaric iateco çuenic ezpaitute Tabernaculo cerbitzatzen dutenéc. **11** Ecen abrén gorputzac, ceinén odola ekarten baita bekatuagatic sanctuariora Sacrificadore subiranoaz, erratzen dirade tendetaric lekora. **12** Halacotz Iesusec-ere, sanctifica

leçançât populua bere-odolaz, suffritu vkan du portaleaz campotic. **13** Ilki gaitecen bada harengana tendetari lekora haren ignominiá ekarten dugula. **14** Ecen eztugu hemen ciuitate permanentic: baina ethorteco denaren ondoan gabiltza. **15** Harçaz bada offrenda dieçogun ardura laincoari, laudoriozco sacrificio, erran nahi baita, haren icena confessatzen duten ezpainén fructua. **16** Bada beneficentia eta communicationea eztaquizquiuela ahaz: ecen halaco sacrificioéz plazer hartzen du laincoac. **17** Obeditzaçue çuen guidaçaleac, eta susmetti çauiztéz ecen hec veillatzen duté çuen arimacgatic, contu rendatu behar dutenec beçala: eguiten dutena alegueraqui eguin deçatençat, eta ez gogoz garaitic: ecen hura ezliçateque çuen probetchutan. **18** Othoitz eguiçue guregatic: ecen asseguratzen gara conscientia ona dugula, desiratzen dugularic gauça gucietan honestqui conuersatzera. **19** Eta hambatez guehiago othoitz eguiten drauçuet haur daquiçuen, sarriago restitui naquiçuençát. **20** lainco baquezcoac bada (ceinec hiletaric itzul eraci baitu ardién Artzain handia aliança eternalezco odolaz, Iesus Christ gure launa) **(aiōnios g166)** **21** Confirma çaitzatela obra on orotan, bere vorondatearen eguitera, eguiten duelaric çuetan haren aitzinean placent datenic, Iesus Christez, ceini gloria secula seculacotz. Amen. **(aiōn g165)** **22** Halaber othoitz eguiten drauçuet, anayeác, suffri eçaçue exhortationetaco hitza: ecen hitz gutitan scribatu drauçuet. **23** Iaquičue gure anaye Timotheo largatu içan dela, ceinequin (baldin sarri badator) ikussiren baitzaitzuet. **24** Salutaitzaçue çuen guidaçale guciac, eta saindu guciac. Salutaten çaituztéz Italiacoec. **25** Gratia dela çuequin gucioquin. Amen.

Santiago

1 IACQVES laincoaren eta Iesus Christ launaren cerbitzariac, hamabi leinu barreyatuey, salutacione. **2** Ene anayeác, bozcario perfectotan educaque tentatione diuersetara eror çaitetzenean: **3** Daquiuelaric ecen çuen fedearien phorogançac patientia engendratzen duela. **4** Baina patientiác obra perfectoa biu, perfect eta integro çaretençat, deusen falta etzaretelariç. **5** Eta baldin çuetaric cembeitec sapientia faltariç badu, esca bequió laincoari, ceinec emaiten bairtraue guciey benignoqui, eta ez reprochatzen: eta emanen çayó. **6** Baina federequin esca bedi, batre dudatzen ezuela: ecen dudatzen duena, haiceaz erabilten eta tormentatzen den itsas bagaren pare da. **7** Ezteçala bada estima guiçon harç deus launaganiç recebituren duela: **8** Guiçon gogo doblatacoa, inconstant da bere bide gucietan. **9** Gloria bedi bada anaye conditione bachotacoa bere goratassunean: **10** Baina abrats dena, gloria bedi bere bachotassunean: ecen belhar lilia beçala iraganen da. **11** Ecen nola iguzquia beroarequin goratu eta, erre baita belharra, eta haren lilia erori, eta haren irudi ederra galdu: hala abratsa-ere bere bide gucietan çhimalduren da. **12** Dahatsu da tentatione suffritzen duen guiçona: ecen phorogatu datenean recebituren duque, launac hura maite duteney promettatu drauen vicitzeco coró. **13** Nehorc, tentatzen denean, ezterrala laincoaz tentatzen dela: ecen laincoa ecin tenta daiçe gaizquiz, eta nehorc eztu tentatzen. **14** Baina batbedera tentatzen da bere guthicia propriaz tiratzen eta bazcatzen denean. **15** Guero guthiciá, concebitu duenean, ertzen da bekatuz: eta bekatuac acabatu denean, herio engendratzen du. **16** Etzaitetzela abusa, ene anaye maiteác. **17** Donacione on oro, eta dohain perfect oro garaitic da arguién Aitaganiç iausten dela, cein baithan ezpaita cambiamenturic, ez aldizcazo itzalic. **18** Harç bere vorondatez engendratu vkan guitu eguiacoz hitzaz, haren creaturetaco primitiác beçala gainençat. **19** Halacotz, ene anaye maiteác, biz guiçon gucia ençutera lehiami, berantcor miñçatzerá, eta berantcor asserretzerá. **20** Ecen guiçonaren asserreac laincoaren iustitiá eztu complitzen. **21** Halacotz, iraitziric cithalqueria gucia eta malitiazco superfluitatea, emetassunequin recebi eçaque, çuetan landatu hitza, ceinec salua ahal baititzaque çuen arimác. **22** Eta çareten hitzaren eguile eta ez solament ençule, ceuron buruác enganatzen dituçuela. **23** Ecen baldin norbeiti hitzaren ençule bada eta ez eguile, hura miralean bere beguitharte naturala consideratzen duen guiçonaren pare da. **24** Ecen consideratu vkan du bere buruá, eta ioan içon da, eta bertan ahance çayó nolaco cen. **25** Baina miratu datena Legue perfectoa, cein baita libertatezcoa, eta hartan perseueratu duqueena, ceren ezpaitate ençule ahancor içon, baina obraren eguile: hura dohatsu içonen da bere eguinean. **26** Baldin cembeitec vste badu religioso dela çuen artean, bridatzen ezuelaric bere mihia, baina bere bihotza enganatzen duelariç, halacoaren religionea vano da. **27** Religione pura eta macula gabea lainco eta Aita baithan, haur da, çurtzén eta emazte alhargunén visitatzea bere tribulationetan: eta macula gabe bere buruären beguiratzea mundu hunetaric.

2 Ene anayeác, eztuçuela Iesus Christ gure laun gloriacozaren fedea, personén acceptacionerequin. **2** Ecen baldin sar badadi çuen congregationera guiçon-bat vrrehezo erhaztun-bat duela, preciosqui veztituric: eta sar dadin halaber edocein paubre charqui veztituric, **3** Eta ikartze duçuen preciosqui veztitua denagana, eta erran diegoçuen hari, Hi iar adi hemen honestqui: eta paubreari derroçuen, Hi ago çutic han, edo iar adi hemen ene scabella azpian: **4** Eztuçue differentia eguin vkan ceuroc baithan, eta eguin içon baitzarete pensamendu gaichtoezco iuge? **5** Ençuque, ene anaye maiteác, ezitu Iaincoac elegitu mundu hunetaco paubreac fedez abrats içonco, eta hura maite duteney promettatu drauen resumaco herederó? **6** Baina çuec desohoratu vkan duçue paubrea. Ala abratsec etzaituztez tyrannizatzen, eta etzaituztez gortetara erekartzen? **7** Ez tute hec blasphematzten çuen gainean inuocatu içon den Icen ona? **8** Badaric-ere baldin Legue reala complitzen baduçue Scripturaren araura, cein baita, On eritziren draucac eure hurcoari eure buruári beçala, vngui eguiten duçue: **9** Baina baldin personén acceptacioneric baduçue, bekatu eguiten duçue, eta reprehenditzen çarete Legueaz transgrediçale beçala. **10** Ecen norc-ere Legue gucia beguiraturen baitu, eta punctu batetan faltaturen, gucietan hoguendun da. **11** Ecen erran duenac, Eztuc adulteraturen, erran du halaber, Eztuc hilen. Bada baldin adulteratzen ezpaduc, baina hiltzen bay, Leguearen transgrediçale eguin aiz. **12** Hala miñça çaitetze eta hala eguiçue nola libertatezco Legueaz iugeatu behar diradenéc. **13** Ecen condemnatione misericordia gabe eguinen çayó misericordia eguin eztuqueenari: eta gloriatzen da misericordia condemnationearen contra. **14** Ene anayeác, cer probetchu, baldin norbeitec badarra fede baduela, eta obrác ezituen? ala fede harç hura salua ahal deçaque? **15** Eta baldin anayea edo arrebá billuciac badirade, eta peitu eguneco vitançaren: **16** Eta çuetaric cembeitec hæy erran diecén, Çoazte baquerequin, bero çaitetze eta asse çaitetze: eta eztinguzteçuen gorputzaren necessario diraden gauçac, cer probetchu duqueite? **17** Hala fedea-ere, baldin obrác ezpaditu, hila da bere berez. **18** Baina are erranén du edoceinec, Hic fedea duc, eta nic obrác citiat, eracuts ieçadac eure fedea eure obrác gabe, eta nic eracutsiren drauat hiri neure obretaric neure fedea. **19** Hic sinhesten duc ecen laincobat dela: vngui eguiten duc: deabruer-ere sinhesten dié, eta ikara diabilztac. **20** Baina nahi duc iaquin, o guiçon vanoá, ecen fedea obrác gabe hila dela? **21** Gure aita Abraham ezta obretaric iustificatu içon, Isaac bere semea aldare gainean offrendatu çuenean? **22** Badacussac nola fedea obratzen çuen haren obretan, eta obretaric fedea acabatu içon dela? **23** Eta complitu içon dela Scripturá dioela, Sinhetsi vkan du Abrahamec laincoa, eta imputatu içon çayó iustitiatara, eta laincoaren adisquide deithu içon da. **24** Badacussaçue bada ecen obretaric iustificatzen dela guiçona, eta ez fedetic solament? **25** Halaber Rahab paillarda-ere ala ezta obretaric iustificatu içon, recebitu cituenean mandataric, eta berce bidez idoqui cituenean? **26** Ecen nola gorputza spiritu gabe hila baita, hala fedea-ere obrác gabe hila da.

3 Ene anayeác, etzaretela magistru anhitz: daquiularic ecen condemnatione handiagora recebituren dugula. **2** Ecen anhitz

gauçatzen huts eguiten dugu guciéc Baldin cembeitec hitzean huts eguiten ezpadu, hura guiçon perfectoa da, eta bdratdan eduqui ahal deçaque gorputz gucia-ere. **3** Huná, çamariey bridác ahoetara emaiten drauztegu obedi gaitzatençát, eta hayén gorputz gucia hara huna drabilagu: **4** Huná, barcác-ere, hain handi diradelaric, eta haice borthitzéz erabilten diradelaric, hara huna erabilten dirade gobernail chipito batez, norat-ere gobernaçalearen plazerac nahi baituque. **5** Hala mihia-ere membro tipitobat da, eta gauça handiz vantatzen da: huná, su chipito batec cein egurtze handia irachequituen duen. **6** Mihia-ere subat da, eta iniquitatezco mundubat: hala diot mihia eçarria dela gure membroén artean, ceinec maculatzen baitu gorputz gucia, eta irachequituen gure naturaren cursua, eta irachequia da gehennáz. **(Geenna g1067)** **7** Ecen bestién, eta chorién, eta suguén, eta itsassoco arrainén natura gucia hetzen da, eta heci içan da natura humanoaz: **8** Baina mihia eceinere guiçonec ecin hez deçaque: ceba ecin daiten gaitzbat da poçoin mortalez bethea. **9** Harçaz benedicatzen dugu gure lainco eta Aita: eta harçaz maradicatzen ditugu laincoaren irudira eguinco guiçonac. **10** Aho ber-batetatic ilkiten da benedictione eta maledictione: Ezta behar, ene anayeác, hauc hunela eguin ditecen. **11** Ala ithurri batec çulho beretic emaiten du dulcea eta mina? **12** Ala ficotze batec oliuaric ekar ahal deçaque, edo aihenac ficoric? hala ecin ekar deçaque ithurribatec-ere vr gaci eta gueça. **13** Nor da çuhur eta iaquinsu çuen artean? eracuts bitza conuersatione onez bere obrác, çuhurtiazco emetassunequin. **14** Eta baldin inuidia saminic baduque, eta tharritamenduric çuen bihotzetan, etzaitzela gloria, eta gueçurric ezterraçuela eguiaren contra. **15** Ecen çuhurtzia haur ezta garaitic iausten dena, baina da lurecoo, sensuala eta deabruezcoa. **16** Ecen non baita inuidiaric eta tharritamenduric, han nahastecamendu eta obra gaichto gucia. **17** Baina garaítico çuhurtziá, lehenic da pur, guero baquezco, moderatu, maneiosio, misericordiaz eta fructu onez bethea, distinctioneric gabea, hypocrisia gabea. **18** Eta iustitiazco fructua baquerequin ereiten çaye baquezcoéy.

4 Nondic guerlác eta guduac çuen artean? eza hemendic, diot, çuen voluptate çuen membroetan guerla eguiten dutenetic? **2** Desiratzen duque eta eztuque vkaiten, inuidioso çarete eta bekaitz, eta ecin ardiets deçaqueque: combatitzen çarete eta guerla eguiten duque, baina eztuque desiratzen duçuen, ceren ezpaizarete escatzen. **3** Escatzen çarete eta eztuque recebitzen: ceren gaizqui escatzon baitzarete, çuen voluptatetan despenda deçaquençát. **4** Adulteroác eta adulterác, eztaquiecen ecen munduaren adisquidetatassuna, laincoaren etsaytassun dela? nor-ere bada nahi içanen baita munduarequin adisquide, laincoaren etsay iartenda. **5** Ala vste duque ecen Scripturác alferretan erraiten duela, Inuidiatara aurthiten du çuetan habitatzen den spirituac? **6** Aitzitic du gratia handiagoo emaiten, halacotz dio, laincoac vrgulutsuey resistitzen draue, eta humiley gratia emaiten. **7** Çareten bada suiet laincoaren, resisti ieçoque deabruari, eta ihes eguinen du çuetaric. **8** Hurbil çauquitate laincoari, eta hurbilduren çaique: garbitzaque escuac, o bekatoreác, eta purificaitzaque bihotzac, o gogo doblatacoác. **9** Affligi çaitzete eta eguique lamentatione eta nigar: çuen irria

nigarretara conuerti bedi, eta çuen alegrancá tristitiatara. **10** Humilia çaitzete launaren aitzinean, eta goraturen çaituzté. **11** Elkarren contra etzaitzeta gaizqui minça, anayeác: anayearen contra minço denac, eta bere anayea condemnatzen duenac, Leguearen contra gaizqui erraiten du, eta Leguea condemnatzen du: eta baldin Leguea condemnatzen baduc, ezaiç Leguearen eguile, baina iuge. **12** Legue eçarlea bat da salua eta gal ahal deçaquena: hi nor aiz bercea iugeatzen duana? **13** Eya orain erraiten duçuenác, Egun edo bihar ioanen gara hiri batetara, eta egonen gara han vrthebat, eta merkatalgoa eguinen dugu, eta irabaciren dugu: **14** Eztaquielaric biharamunear cer içanen den: ecen cer da çuen vicia? ecen appur batetacotz aguertzen eta guero deseguiten den vaporebat da. **15** Erran behar cindutenaren lekuan, Baldin launac nahi badu, eta vici bagara, eguinen dugu haur edo hura. **16** Baina orain gloriatzen çarete çuen vanerietan: horlaco gloriatze gucia gaichto da. **17** Bada vngui eguiten daquianac eta ez eguiten, bekatu eguiten du.

5 Eya orain abrastác, nigar eguique, vrhubi eguiten duçuela çuen miseria helduren çauçiquiecnacgatic. **2** Çuen abrastassunac vsteldu dirade, çuen abillamenduac cerrenez betheac dirade. **3** Çuen vrrhea eta çuen cilharra herdoildu da, eta hayén herdoildurác testificaturen du çuen contra, eta harc ditu ianen çuen haraguiaç suac beçala: thesaurizatu duçue azquen egunetaco. **4** Huná, çuen landác errequeitatu dituzten languilén alocairu çueçaz defraudatu içan dena, oihuz dago, eta errequeitaçalén oihuac armadén launaren beharrietan sarthu dirade. **5** Deliciotan vici içan çarete lurraren gainean eta çuen atseguinac hartu vkan dituque, eta çuen bihotzac ressassiatu vkan dituque sacrificiotaco egunean beçala. **6** Condemnatu eta hil vkan duque iustoa: eta eztrauque resistitzen. **7** Çareten bada patient, anayeác, launaren aduenimendurano. Huná, laboraria lurreco fructu preciosoaren beguira eguiten da, patientqui haren beguira dagoela goiceco eta arratseco vria recebi deçaqueno. **8** Çareten patient çuec-ere eta confirmaitzaque çuen bihotzac: ecen launaren aduenimendua hurbil da. **9** Etzaitzeta arrangura elkarren contra, anayeác, condemna etzaitzetençát: huná, iugea borthaitzinean dago. **10** Ene anayeác, har-itzaque afflictionetaco eta patientiataco exemplantan Prophetác, cein minçatu baittrade launaren icenean. **11** Huná, dohatsu eduquituen ditugu afflictione suffritzen dutenac: lob-en patientiá ençun vkan duque, eta launaren fina ikussi duque, nola guciç misericordioso den launa eta gogabera. **12** Bada gauça orenen aitzinetic, ene anayeác, iura ezteçaçuela ez ceruáz, ez lurráz, ez edocein berce iuramenduz: baina biz çuen baya, Bay: eta çuen eza, Ez: condemnationetara eror etzaitzetençát. **13** Affligitzen da cembeit çuen artean? othoitç begui: bihotz aleguerataco da cembeit? canta beça. **14** Eri da cembeit çuen artean? erekar bitza Eliçaco ancianoac, eta othoitç beguité harengatic, vnctatzen dutela hura olioz launaren icenean. **15** Eta fedezco orationeac saluaturen du eria, eta eraiquiren du hura launac: eta baldin bekaturic eguinen badu barkaturen çauçiquió. **16** Confessa ietzoque batac berceagatic, senda çaitzetençát: ecen anhitç balio du iustoaren effiaciorequin den orationeac. **17** Elias cen gu bay passionén suiectionetaco guiçona, eta

othoiztez othoitz eguin ceçan, ezlaguian vriric, eta etzeçan eguin vriric lurraren gainean hirur vrthez eta sey hilebethez. **18** Eta berriz othoitz eguin ceçan, eta ceruác vri eman ceçan, eta lurrac bere fructua ekar ceçan. **19** Anayeác, baldin çuetaric cembeit eguiatic errebela badadi, eta hura conuerti badeça cembeitec, **20** laquin beça ecen conuerti eraci duqueenac bekatorebat bere bideco errebendamutic, saluaturen duqueela arimabat heriotaric, eta bekatu mulçoa estaliren duqueela.

1 Pedro

1 PIERRISEC, Iesus Christen Apostoluac, Ponten, Galatian, Cappadocian, Asian, eta Bithinian gaindi barreyatuac çareten estrangerey. **2** Iainco Aitaren prouidentianen araeuz Spirituaren sanctificatonean elegituey, obeditzeco eta Iesus Christen odolaz ihizatatu içateco: Gratia eta baque multiplica daquiçuela. **3** Laudatu dela Iaincoa cein baita Iesus Christ gure Iainaren Aita, ceinec bere misericordia handiaz regeneratu vkan baiquaitu sperança vicitara, Iesus Christen hiletarico resurreccioneaz, **4** Heretage corrumpi ecin daitenera, ez macula, ez chimal, ceruètan çuençat conseruatura, **5** Iaincoaren verthutean fedez beguiratzen çaretenonçat, azquen demborán reuelatu içateco prest den saluamendutacotz. **6** Cein gauçatan alegueratzen baitzarete, dembora appurbat orain (baldin behar bada) tristetuac çaretelarico tentatione diuersetan: **7** Çuen fedearen phorogança vngviz preciosoagoa ecen ez vrrhearena (cein galtzen baita eta halere suz phorogutzen) eriden dadinçat, çuen laudoriotan eta gloriatan eta ohoretan dela, Iesus Christ aguer dadinean: **8** Cein ikussi eztuçuelarico maite baituçue: ceinetan orain ikusten eztuçuelarico, baina sinhesten duçuelarico, alegança erran ecin daitenez eta gloriosoz alegueratzen baitzarete. **9** Eramaiten duçuelarico çuen fedearen fina, cein baita, arimén saluamendua. **10** Saluamendu hunez informatu içan dirade, eta haur diligentqui bilhatu vkan duté, çuetara ethorteco cen gratiaz prophetizatu vkan duten Prophetéc. **11** Informatzen ciradelarico noizco edo cer demborataco Christen Spiritu prophetiazco hetan cenac declaratzen cituen Christi ethorteco çaiçzan suffrançac eta hayén ondoco gloriác: **12** Eta reuelatu içan çaye, ez bere buruey, baina guri administratzen cerauzquigutela orain çuey denunziatu içan çaiçquičuen gauçac çuey Euangelioa predicatu drauçueçatenez, cerutic igorricico Spiritu sainduac, cein gauçén contemplazco desira baitute Aingueruéc. **13** Halacotz çuen adimenduco guerruncea guerricatarico, sobrietaterequin, açue perfectocqui sperança çuey presentatzen çaiçuen gratián Iesus Christ aguer daiteno. **14** Eta haur, haour obedientéc beçala, çuen buruac conformatzen ezituçuelarico lehenago çuen ignorantían centuzten desiretara: **15** Baina çuec deithu çaituztena saindu den beçala, çuec-ere çareten saindu çuen conuersatione orotan. **16** Halacotz da scribatua, Çareten saindu: ecen ni saindu naiz. **17** Eta baldin Aitatan inuocatzan baduçue, personén acceptioneric gabe batbederaren obraren araeuz iugeatzen duena, beldurrequin conuersa çaitetze çuen egoitza hunetaco demborán. **18** Daquiçuelarico ecen redemitu içan çaretela çuen conuersatione vano aitén ordenancetarico hartutic: ez gauça corruptiblez, nola baita, cilharrez edo vrrhez: **19** Baina Christen odol preciosoaz, bildots macula eta satsutassun gabe batenaz beçala: **20** la munduaren fundacionea baino lehen ordenatuarenaz, baina azquen dembora hautan manifestatuarenaz, çuengatic, **21** Eta harçaz sinhesten duçue hura hiletarico resuscitatu duen eta hari gloria eman draucan Iaincoa baithan, çuen fedea eta sperança Iaincoa baithan lichençat. **22** Bada çuen arimác purificatu içanic, obeditzen duçuela eguia Spirituaz, anayetassunezco charitate ficcione gabecorequin, bihotz चाहuz elkarri on eritzoçue

affectionatuqui: **23** Regeneraturic ez haci corruptibleaz, baina incorruptibleaz, Iaincoaren hitz viciaz, eta eternalqui egoiten denaz. (aiõn g165) **24** Ceren haragui gucia baita belharra beçala, eta guiçonaren gloria gucia belhar lilia beçala: eyhartu da belharra, eta haren lilia erori: **25** Baina Iainaren hitza badago eternalqui: eta haur da çuey euangelizatu içan çaiçuen hitza. (aiõn g165)

2 Beraz vtziric malitia gucia, eta enganio guciá, eta hypocrisiác, eta inuidiác, eta gaitzerraite guciac, **2** Desira eçaçue, haour heuraguiric eztuela sorthuen ançora, adimenduzco eta enganio gabeco eznea, harçaz haz çaitetzencat. **3** Baldin dastatu baduçue ecen benigno dela launa. **4** Harengana hurbiltzen çaretelarico cein baita harri vicia, guiçonéz arbuyatua, baina Iaincoa baithan elegitua eta preciosoa. **5** Çuec-ere harri vici anço edificia çaitetze, etche spiritual, Sacrificadoregoa saindu, Iesus Christez Iaincoaren gogaraco sacrificio spiritual offrendatzeco. **6** Halacotz contentizen-ere da Scripturán, Huná, eçarten dut Sionen, har cantoin principala, elegitua eta preciosoa: eta hartan sinhesten duena ezta confus içanen. **7** Hurá da bada ohore çuen sinhesten duçuenón: baina sinhesten ez tutenen, harri edificaçaléc arbuyatu vkan duterna cantoinco principal eguin içan da, eta behaztopamendutaco harri, eta trebucamendutaco harri. **8** Cein trebucatzan baitrade hitzaren contra desobedient diradelarico: hartaco ordenatu-ere dirade. **9** Baina çuec çarete generatione elegitua, Sacrificadoregoa reala, gende saindua, populu acquisitua: ilhumbetic bere miragarrizco arguira deithu vkan çaituztenaren verthuteac denuntia ditzauçuençat. **10** Noizpait cinetenac ez populu, orain çarete Iaincoaren populu: çuec misericordia obtenitu etzendutenóc, orain misericordia obtenitu vkan duçue. **11** Maiteác, othoitz eguiten drauçuet, estrangeren eta bideazcoén ançora, beguira çaitetzen haraguiaren guthicetarico, ceinéc guerla eguiten baitute arimén contra: **12** Çuen conuersationea duçuelarico honest Gentillén artean çueçaz çaiçquiguillez beçala minço diraden gauçetan, ikussi dituqueizten obra onetarico glorifica deçatençat Iaincoa visitationeco egunean. **13** Çareten bada suiet gobernamentu humano guciaren Iainagatic: edo regueren, superioraren beçala: **14** Edo gobernadorén, harçaz igorri içan diradenén beçala, çaiçquiguilén mendequiotan eta vnguilén laudoriotan. **15** Ecen hunela da Iaincoaren vorondatea, vngui eguitez, guiçon erhoén ignorantiarico ahoa boça dieçoçuen: **16** Libertetatzen çaretenéc beçala, eta ez libertatea maltiaren estalquitan bacendute beçala, aitzitico Iaincoaren cerbitziaréc beçala. **17** Guciac ohoraitzaçue: anayetassunari on eritzoçue. Çareten Iaincoaren beldur. Regue hora eçaçue. **18** Cerbitziaríc, çareten beldur gucierequin nabussién suiet, ez solament onén eta humanoén, baina dorpén-ere. **19** Ecen haur da gogaraco, baldin norbeitic Iaincoaganaco conscientiarico fascheriarico suffritzen badu, iniustocqui suffritzen duelarico: **20** Ecen cer laudorio da, baldin falta eguinic buffetatzen çaretenean pairatzen baduçue? baina baldin vngui eguiten duçuelarico eta affligitzen çaretelarico pairatzen baduçue, haur da Iaincoaren gogaraco. **21** Ecen hunetacotzát deithu içan çarete: ecen Christec-ere suffritu vkan du guregatic, guri exemplu vtziten draucula, haren

oin hatzey iarreiqui çaquiztençat: 22 Ceinec ezpaitu bekaturic eguin vkan, eta eceinere enganioric ezta eriden içan haren ahoan. 23 Ceinec iniuriatzen cenean, ezpaitzuen iniuriatzen: gaizqui eguiten ceraucateanean, ezpaitzuen mehatchuric eguiten: baina remettitzen cen iustoqui iugeatzen duenagana. 24 Ceinec gure bekatuac ekarri vkan baititu bere gorputzean çur gainean: bekatuëy hilic, iustitiari vici guiaizquionçat: ceinen vkalduráz sendatu içan baitzarete. 25 Ecen ardi errebelatuac beçala cineten, baina orain conuertitu içan çarete çuen arimén Artzainagana eta Ippizpicuagana.

3 Halaber emazteac suiet diraden bere senharrén, baldineta batzu hitzaren desobedient badirade, emaztén conuersationeaz hitza gabe irabaz ditecençat, 2 Ikussi duqueitenean çuen conuersatione caste beldurrequin dena: 3 Ceinén ornanduea ezten lekoreco bilo içurduratan, edo vrrehecco paramendutan, edo abillamenduetaco habitutan: 4 Baina bihotzeco guiçon gordea, spiritu eme eta sossegu batetaco incorruptionean consistitzen dena, cein baita laincoaren aitzinean precioso. 5 Ecen hunela lehenago emazte sainda laincoa baithan sperança çutenac-ere appaincen ciraden, suiet ciradelaric bere senharrén: 6 Sarac Abraham obeditzen çuen beçala, hura iaun deitzen çuela, ceinen alaba eguin içan baitzarete, vngui eguiten duçuela, eta eceinere iciapienen beldur etzaretela. 7 Senharrác, halaber conuersa eçaque hequin discretqui emaztecco vnici fragilagoarequin beçala, ohore emaiten drauçuela, elkarrequin vicitzecco gratiaren heredero quide-ere çaretenoc beçala, çuen orationeac empatcha ezтитеcençat. 8 Eta finalqui guciac çareten consentimendu batetaco eta compassione batetaco, fraternalqui onhetsle çaretelaric misericordioso, gratio: 9 Gaitza gaitzagatic rendatzen eztuçuela edo iniuria iniuriagatic, baina contraria, benedicatzen duçuela: daquicuelaric ecen hartara deithuac çaretela, benedictionecco heretagea possedi deçaçuençat. 10 Ecen nahi duenac onhetsi vicia, eta ikussi egun onac, beguira beça bere mihia gaitzetaric, eta bere ezipainac enganioren pronuntiatzetic: 11 Itzul bedi gaizquitic, eta begui vngui: bilha beça baquea, eta iarreiqui bequió hari. 12 Ecen launaren beguiac iustoén gainera beha daude, eta haren beharriac hayén othoizetara, eta launaren beguiharte da gaizquiac eguiten dituztenén gainean. 13 Eta nor da çuey calteric eguinen drauçuen, baldin vnguiari baçarreitaze? 14 Baina baldin cerbait suffritzen baduçue vngui eguinagatic, dohatsu çarete. Baina hayén beldurrez icit eztaizetela, ezeta trubla: 15 Aitzitic lainco launa sanctifica eçaque çuen bihotzetan: eta çareten bethi prest ihardestera çuetan den sperançaç raçoin galde eguiten duen guciari, emetassunequin eta reuerentiarequin, 16 Conscientia ona duçuelaric: çuen contra gaizquiguiléz beçala minço diraden gauçán, confus diradençat, çuen conuersatione Christ baithango ona calumniatzen dutenac. 17 Ecen hobe da vngui eguiten duçuela affligi çaitetzen, baldin laincoaren vorondateac hala nahi badu, ecen ez gaizqui eguiten duçuela. 18 Ecen Christecere behin bekatuagatic suffritu vkan du, iustoac iniustoacgatic: gu laincoagana eraman guençançat, haraguz mortificaturic, baina viuificaturic Spirituaz. 19 Cein Spirituz carceleo spiritueyere partituric predicatu vkan baitraue, 20 Lehenago desobedient

ciradene, behin beha cegoenean laincoaren patientiá Noeren egunetan, appaincen cenean arká: ceinetan gutiac, da iaquiteco, çortzi arima salua baitzitecen vrez: 21 Ceini orain ihardesten draucan baptismoaren figurác gu-ere saluatzen gaitu: ez haraguico satsutassunac chahutzen dituenac, baina conscientiá onaren attestacioneac laincoaren aitzinean Iesus Christen resurrectioneaz: 22 Cein baita laincoaren escuinean, cerurát ioanic, ceini suiet eguin baitzaitza Aingueruác, eta puissançac eta verthuteac.

4 Bada Christec guregatic suffritu vkan duenaz gueroz haraguiac, çuec-ere pensatze hunez beraz harma çaitetze, nola haraguiac suffritu duena bekatutaric cessatu den, 2 Guehiagoric ez guiçonén guthicién araura, baina laincoaren vorondatearen araura goitico haraguiac den demborán vici dençat. 3 Ecen asco içateco çauic ceren gure vicico dembora iraganean Gentilén vorondateac complitu dugun, conuersatzen guendueanean insolentiatan, guthiciétan, hordiqueriétan, gormandicétan, edatétan, eta idolatria abominablétan. 4 Halacotz bere buruác stranger iruditzen çaité dissolutioneacco insolentia berera hequin laster eguiten eztuçueanean, çuec gaitzerraiten çaituztela. 5 Ceinéc contu rendaturen baitraucate vicién eta hilén iugeatzeco prest dagoenari. 6 Ecen hunetacotz hileyere euangelizatu içan çaye: condemna litecençat guiçonén arauetz, haraguz: eta vici liraden laincoaren arauetz spirituz. 7 Bada gauça gucién fina hurbiltzen da. Çareten beraz sobre eta iratzarri othoiz eguitera: 8 Eta gauça gucién gainetic çuen artean charitate affectioneacco duçuelaric: ecen charitateac estaliren du bekatuén anhitzassuna. 9 Çareten elkarren ostatus recebiçale, murmuracioneric gabe. 10 Batbederac dohaina recebitu duenaren arauetz bercey administra biecé, laincoaren anhitz aldecco gratiaren dispensaçale onéc beçala. 11 Baldin norbeit minço bada, minça bedi laincoaren hitzéç beçala: baldin norbeit administratzen ari bada, administra beça laincoac administratzen duen puissançaren araura: gauça guciétan glorifica dadinçat laincoa Iesus Christez, ceini gloria eta indar secula seculacotz. Amen. (aiññ g165) 12 Guçizco maiteác, ezteçuela estranio eriden, labean beçala çaretenean çuen phorogatzegatic, cerbait gauça vste gaberic ethorten balitzeiçue beçala: 13 Aitzitic Christen afflictionetan comunicatzen duçuen becebatean, aleguera çaitetze: haren gloriaren reuelationeane-ere, atseguin hartzen duçuela aleguera çaitetzençat. 15 Bada çuetaric nehör ezstadila affligi guicerhaile, edo ohoin, edo gaizquiguile, edo berceren onén guthicioso beçala: 16 Baina baldin Christino beçala affligitzen bada etzayola laido, aitzitic glorifica beça laincoa alde harçaz. 17 Ecen ordu da has dadin iugemendua laincoaren ethetic: eta baldin lehenic gureganic hatsen bada, ceric içanen da laincoaren Euangelioa obeditzen ez tutenén fina? 18 Eta baldin iustoa nequez saluatzen bada, infidela eta bekatorea non comparituren da? 19 Halacotz bada laincoaren vorondatez affligitzen diradenéc, creaçale fidelari beçala bere arimác gommenda bietzote vngui eguinéç.

5 Çuen artean diraden Ancianoey othoiz eguiten drauet nic, bainaiz hayén Ancianoquide: eta Christen afflictionén testimonio, eta manifestatzeco den glorián participant: 2

Bazca eçaçue laincoaren arthalde cargutan eman çaiçuenā, harçaz artha duçuelaric, ez gogoz garaitic, baina gogotic: ez irabazte deshonestagatic, baina gogo prest batez. **3** Eta ez launaren heretagén gainean seignoriatzen bacendute beçala, baina arthaldearen exemplu çaratezten beçala. **4** Eta aguer dadinean Pastor principala recebituren duqueçue gloriāzco coroa incorruptiblea. **5** Halaber gazteác, çareten çaharrén suiet, eta guciac çareten bata bercearen suiet: çareten humilitatez barnetic appainduac: ecen laincoac vrgulutsuey resistitzen draue, eta humiley gratia eguiten. **6** Humilia çaitetzte bada laincoaren escu botheretsuaren azpian, ordu datenean goiti çaitzatençat: **7** Çuen artha gucia haren gainera egoizten duçuela: ecen harc artha du çueçaz. **8** Çareten sobre, eta veilla eçaçue, ecen çuen etsay deabrua, lehoin marrumalaribat beçala, çuen inguru dabila, cein irets deçaqueen bilha: **9** Resisti ieçoçue fedez fermu çaretelāric: daquiçuelaric ecen afflictione berac çuen anayén compainia munducoan complitzen diradela. **10** Baina gratia guciaren laincoac, ceinec deithu baiquaitu bere gloria eternalera Iesus Christ launean, appurbat suffritu dugunean, compli confirma, fortifica eta finca çaitzatela. (aiōnios g166) **11** Hari gloria eta indar secula seculacotz. Amen. (aiōn g165) **12** Syluano gure anaye, vste dudān becembatean, fidelarequin, laburqui scribatu drauçuet: exhortatzen çaituztedalaric, eta testificatzen dudalaric haur dela laincoaren gratia eguiāzcoa, çeineten baitzaudete. **13** Salutatzēn çaituzte Babyloneco Eliça çuequin batean elegituac, eta ene seme Marc-ec. **14** Saluta eçaçue elkar charitatezco potez. Baquea dela çuequin gucioquin, cein baitzarete Iesus Christean, Amen.

2 Pedro

1 SIMEON Pierrisec Iesus Christen cerbitzari eta Apostoluac, precio bereco fidea gure laincoaren eta Iesus Christ Saluadorearen iustitiaz gurequin obtenitu duteney: **2** Gratia eta baque multiplica daquiçuela laincoaren eta Iesus gure launaren eçagutzeaz: **3** Nola haren puissança diuinoac eman baitrauzquigu vicitzeo eta pietatezco diraden gauça guciac, gu bere gloriara eta verthutera deithu gaituenaren eçagutzeaz: **4** Ceinéz promes handiac eta preciosoc eman içan baitzaizquigu, heçaz natura diuinoan participant eguin çaitetzençat, munduan guthiciamenduz den corruptionetic. **5** Çuec- ere bada hunetara berera diligentia gucia ekárten duçularic eratchequi ieçoçue gainera çuen fedeari verthute, eta verthuteari scientia: **6** Eta scientiari temperantia, eta temperantiari patientia, eta patientiari pietatea: **7** Eta pietateari anayetassunezco onheriztea, eta anayetassunezco onherizteari charitatea. **8** Ecen baldin gauça hauc çuetan badirade, eta abundatzen badirade etzaitzute lacho ez fructu gabe vtziren Iesus Christ gure launaren eçagutzean. **9** Baina gauça hauc ezituena itsu da, deus vrrundanic eztaçussalaric, ahanciric bere bekatu çaharretaric purificatu içan dela. **10** Halacotz, anayeác, emplega çaitetze affectionatuqui çuen vocationearen eta electionearen fermu eguiten, ecen gauça hauc eguiten dituçuela, etzarete nehoizere eroriren. **11** Ecen hunela Iesus Christ gure launaren eta Saluadorearen resuma eternaleratco sartzea abundosqui administraturen çaiçue. (aiñonios g166) **13** Ecen gauça iustoa estimatzen dut, tabernacle hunetan naiceno, aduertimenduz çuen iratzartzea: **14** Daquidaric ecen ene tabernacle hunen vtzitea sarri içanen dela, Iesus Christ gure launac declaratuere drautan beçala. **15** Baina pena-ere eçarriren dut çuec ene parti ondoan gauça hauçaz mentione eguin ahal deçaçuen. **16** Ecen eztrauçuegu eçagutza eman Iesus Christ gure launaren bothera eta aduenimendua, fable artez desgusaituey iarreiquiz: baina gure beguiéz haren maiestatea ikussi dugunoc beçala: **17** Ecen recebitu vkan çuen lainco Aitaganic ohore eta gloria, hunelaco vozbat hari igorri içanic gloria magnificotic, Haur da ene Seme maitea, ceinetan neure atseguin ona hartzen baitut: **18** Eta guc voz cerutic igorri haur ençun vkan dugu, harequin batean guinadela mendi sainduan. **19** Eta badugu Prophetén hitz gucizco fermua, ceini behatzeaz vngui eguiten baituçue, leku ilhunetan arguitzen duen candela bati beçala, egunac arguitzen ha deçaçueno, eta articarra ilki daiteno çuen bihotzetan. **20** Baldin lehenic aditzen baduçue haur, ecen Scripturaco prophetiaric batre eztecla declaratione particularetacoric. **21** Ecen prophetiá ezta guionén vorondatez ekarria içan lehenago: baina Spiritu sainduaz inspiraturic miñçatu içan dirade laincoaren guçoñ sainduac.

2 Baina propheta falsuac-ere içan dirade populuaren artean, çuen artean-ere doctor falsuac içanen diraden beçala, ceinéc secretuqui sar eraciren baitituzte perditiõnetaco sectác: eta hec redemitu dituen launa vkaturen baituté, bere buruén gainera perditiõne lasterra erekartan duqueitelaric. **2** Eta anhitz iarreiquiren çaye hayén insolentiey: ceineçaz eguiazco

bidea blasphematurén baita. **3** Halaco maneraz non auaritiáz enganiotaco hitzez merkatalgoa çueçaz eguinen baituqueite: ceinén gainera condemnatiõneac ia aspaldianic ezpaitu berancen, eta ceinén perditiõnea ezpaitatza lo. **4** Ecen baldin laincoac Aingueru bekatu eguin vkan dutenac guppida vkan ezpaditu: baina ilhundurataco cadenéz abysmaturic liuratu vkan ditu, iudicioco reseraturic. (Tartarõ g5020) **5** Eta lehenagoco mundua ezto guppida vkan, baina Noe, iustitia trompettaria bera çortzigarren beguiratu vkan du, dilubioa gaichtoen mundura erekarriric. **6** Eta Sodomaco eta Gomorrhaco ciuitateac ilhaunduric subuersionetara condemnatu vkan ditu, eta eguin vkan du exemplu liraden gaichtoqui vci liradenén. **7** Eta Lot iustoa abominablén conuersatione dissolutionezcoaz fatigatua deliuratu vkan du. **8** (Ecen iusto hunec hayén artean habitatzen celaric ikustez eta ençutez egunetic egunera tormentatzen çuen bere bihotz iustoa, hayen obra gaichtoén causaz) **9** Badaqui launac fidelén tentationetaric deliuraten: eta iniustoén iudicioco eguneco tormentatu diradençat reseruatzen: **10** Eta principalqui haraguiari darreitza, guthicia satsutara erorten diradenén eta guehientassuna menospreciatzen dutenén: hec audacioso eta bere buruéz pagu içanez, eztrade beldur dignitatez gaizqui miñçatza. **11** Aingueruéc, indarrez eta puissançaz handiago badirade-ere, ezute hayén contra launaren aitzinean gaitzerratezco sententiaric emaiten. **12** Baina hauc, animal brutal bere sensualitateari darreitza beçala, hatzamaiteco eta deseguiteco eguinac dirade, aditzen eztituzten gauçac vituperatzen dituztela, bere corruptione beraz deseguin dirade: **13** Recebitzen dutela iniustitiazco saria, voluptatetan estimatzen dituztela egun orozco delicioac, thatchác eta maculác, dostatzen diradela bere enganiõtan çuequin banquetatuz. **14** Beguiac adulterioz betheac dituztela, eta bekatu eguitetic guelditzen eztaquitela, arima inconstantac bazcatzen dituztela, bihotza auaritiatara exercitatu dutela, maledictionezco haour diradela: **15** Bide çucena vtziric errebelatu içan dirade, Balaam Bosoren semearen bideari iarreiqui içanic, ceinéc iniquitatezco sariari on eritzi baitzarauca: eta bere iniquitateaz vençutu içan cen: **16** Ecen asto eme vztarrico batec voz humanoz miñçaturic reprimi ceçan Prophetaren frenesiá. **17** Hauc dirade ithurri vr gabeac, hodey haice buhumbaz erabiliac, eta ilhumbezco lanhoa seculacotz beguiratzen çaye. (questioned) **18** Ecen vanitatezco propos gucirz arrogantac pronuntiatzen dituztela bazcatzen dituté haraguiaren guthiciéz eta insolentiez, erroretan conuersatzen dutenetic eguiazqui ihes eguin çutenac: **19** Libertate hæy promettatuz berac corruptionearen sclabo diradelaric, ecen norçaz nehor vençutu içan baita, hura haren sclabo eguin içan da. **20** Ecen baldin munduco satsutassunetaric retiratu diraden ondoan Iesus Christ launaren eta Saluadorearen eçagutzeaz, guciagatic-ere berriz hetan nahassaric vençut baditéz, hayén azquen conditionea lehena baino gaichtoago eguin içan da. **21** Ecen hobe vkan çuqueiten iustitiazco bidea ez lutén eçagutu, ecen ez eçaguturic hura, eman içan çayen manamendu saindutic guibeleratzea: **22** Baina hæy heldu içan çaye proverbio eguiazcoz erraiten ohi dena, Ora itzuli içan da bere issurtze proprira: eta, Ahardi ikucia itzuli içan da istilera iraulzatzaera.

3 Maiteác, ia bigarren epistola haur scribatzen drauquet, ceinez iratzartzen baitut aduertimenduz çuen adimendu chahua. **2** Orhoit caretencát Propheta sainduéz aitzinetic erran içan diraden, hitzéz, eta gure manamenduaz, cein baicara launaren eta Saluadorearen Apostolu. **3** Haur lehenic daquiçuelaric: ecen ethorriren diradela azqueneco egunetan truffariac, bere guthicia proprién araura ebiltan diradela. **4** Eta dioitela, Non da haren aduenimenduco promessa? ecen Aitác lokartu içan diradenaz gueroztic, gauça guciéc hunela continuatzen duté creationearen hatseandanic. **5** Ecen haur bere nahiz ignoratzen duté, nola ceruéc lehenagodanic bere içatea vkan dutén, eta lurrac consistitzen celaric vr barnean eta vr artean, laincoaren hitzaz. **6** Halacotz orduco mundua vr dilubio batez estali içanic galdu içan da. **7** Baina orain diraden ceruác eta lurra hitz beraz reseruatoric suco beguiratzen dirade iudicioaren eta guiçon gaichtoén destructionearen eguneco. **8** Baina hunez etzaretela ignorant, maiteác, ecen egun-bat launa beithan milla vrthe beçala, eta milla vrthe egun-bat beçala diradela. **9** Eztu berancen promettatu duen launac (batzuc berance estimatzen duten beçala) baina patient da guregana, ez nahiz nehor gal dadin, baina guciac emendamendutara datocen. **10** Baina ethorriren da launaren eguna, ohoina gauaz beçala, ceinetan ceruác habarrotsequin iraganen baitirade: eta elementac beroz deseguinen dirade, eta lurra, eta hartaco obra guciac choil erereren dirade. **11** Beraz gauça hauc guciac desequin behar diradenaren gainean, nolaco behar duçue içan conuersatione saindutan eta pietatezco obratan? **12** Beguira çaudetela, eta lehiatzen çaretela laincoaren egunaren aduenimendura, ceinetan ceruác irachequiric deseguinen baitirade, eta elementac beroz vrthuren? **13** Baina promessaren araura ceru berrién eta lur berriaren beguira gaude ceinétan iustitia habitatzen baita. **14** Halacotz, maiteác, gauça hauén beguira çaudetela, diligentia eçarçue macula gabe eta reprotchu gabe harçaz eriden çaitetzen baquerequin. **15** Eta gure launaren patientiá saluamendu estima eçarçue: Paul gure anaye maiteac-ere hari eman içan çayón sapientiaren araura scribatu vkan drauçuen beçala: **16** Quasi bere epistola gucietan nola punctu hauçaz minço baita: ceinétan baitirade batzu aditzeco gaitzic, ignorantéc eta fermetate gabéc makurtzen dituztenic, berce Scripturac-ere beçala, bere buruén destructionetan. **17** Çuec beraz, maiteác, engoitic aduertituac çaretenaz gueroztic, beguirauçue abominablén enganioz bercéquin eraman içanic, çuen fermetatetic eror etzaitetzen. **18** Baina auança çaitetzte Iesus Christ gure launaren eta Saluadorearen gratián eta eçaçutzean: ceini dela gloria orain eta eternitateco egunerano. Amen. (aiõn g165)

1 Joan

1 HATSEAN-DANIC cena, ençon vkan duguna, gure beguiez ikussi vkan duguna, contemplatu vkan duguna, eta gure escuéc hunqui vkan dutena vicitzeco Hitzaz. **2** (Ecen vicitzea manifestatu ičan da, eta ikussi vkan dugu, eta testificatzen dugu eta denuntiatzen drauçuegu vicitze eternala, cein baitzén Aita baithan, eta aguertu ičan baitzaicu.) (aiñonios g166) **3** Eta ikussi eta ençon vkan duguna, diot, denuntiatzen drauçuegula, cuecere comunione duçuençat gurequin, eta gure comunionea da Aitarequin eta Iesus Christ haren Semearequin. **4** Eta gauça hauc scribatzen drauzquiegu çuen bozcarioa compli dadinçat. **5** Haur da bada harenganic ençon vkan dugun mandatalgoa eta denuntiatzen drauçuegula, Ecen laincoa dela arguia, eta ilhumberic batre hura baithan ezte. **6** Baldin erran badeçagu ecen comunione dugula harequin, eta ilhumberic bagabiltza, gueçurra erraiten dugu, eta eztugu eguiten eguiá. **7** Baina baldin arguiari bagabiltza, hura arguiari den beçala, comunione dugu elkarrequin harequin batean, eta Iesus Christ haren Semearen odolac purgatzan gaitu bekatu orotaric. **8** Baldin erran badeçagu ecen bekatuac ezte, gure buruac seducitzen ditugu, eta eguiá gutan ezta. **9** Baldin confessa baditzagu gure bekatuac, fidel da eta iusto, guri gure bekatuén barkatzeco, eta iniquitate orotaric gure purgatzeco. **10** Baldin erran badeçagu ecen ezte bekatuac eguin: gueçurti eguiten dugu hura, eta haren hitza ezta gutan.

2 Ene haourtoác, gauça hauc scribatzen drauzquieuet, bekatuac ezte: eta baldin cembeitec eguin badu bekatuac, badugu aduocatbat Aita baithara, Iesus Christ iustoa. **2** Eta hura da appointamendua gure bekatuacgatic, eta ez gureacgatic solament, baina mundu guciarenacgatic-ere **3** Eta hunetan daquigu ecen hura eçagutu dugula, baldin haren manamendua beguira baditzagu. **4** Norc erraiten baitu, Eçagutu dut hura: eta haren manamendua ezpaitu beguiratzen, gueçurti da, eta eguiá ezta hura baithan: **5** Baina norc beguiratzen baitu haren hitza eguiaczqui hura baithan laincoaren amorioa complitu da: huneçaz daquigu ecen hura baithan garena. **6** Norc erraiten baitu hura baithan dagoela, behar du, nola hura ebili baita, hala hainac-ere ebili **7** Anayéac, eztrauçuet manamendu berribat scribatzen, baina manamendu çahar hatseandanic vkan duçuen: manamendu çaharra hatseandanic ençon vkan duçuen hitza da. **8** Berçalde manamendu berribat scribatzen drauçuet, cein baita eguiaczco hartan eta çuetan: ceren ilhumberic iragan baita, eta eguiaczco arguiac ia eguiten baitu argui. **9** Norc erraiten baitu ecen arguiari dela, eta bere anayeri gaitz baitaritzá hura ilhumberic da oraindrano. **10** Bere anayeri on daritzana arguiari dago, eta scandaloric ezta hura baithan. **11** Baina bere anayeri gaitz daritzana, ilhumberic da, eta ilhumberic dabila, eta eztaqui norát ioaiten den: ecen ilhumberic haren beguiac itsutu vkan ditu. **12** Scribatzen drauçuet, haourtoác, ceren çuen bekatuac barkatu baitzaiquie haren icenagatic. **13** Scribatzen drauçuet, aitác, ceren eçagutu baitu haren hatsean-danic dena. Scribatzen drauçuet, gazteác, ceren gaichtoari garaitu baitzaiquie. Scribatzen drauçuet, haour chipiác, ceren eçagutu vkan baitu çue

Aita. **14** Scribatu vkan drauçuet, aitác, ceren eçagutu baitu haren hatsean-danic dena. Scribatu drauçuet, gazteác, ceren borthitz baitzarete, eta laincoaren hitza çuetan egoiten baita, eta gaichtoari garaitu baitzaiquie. **15** Ezteçuela maite mundua, ez munduac gauçac: baldin cembeitec maite badu mundua, ezta Aitare amorioa hura baithan. **16** Ecen munduan den gauça gucia (hala nola, haraguiaren guthiciá, eta beguien guthiciá, eta vicitzearen arrogantiá) ezta Aitaganic baina da munduaganic. **17** Eta mundua iragaiten da, eta haren guthiciá, baina laincoaren vorondateac eguiten duena dago secularcotz. (aiñonios g165) **18** Haourtoác, azquen demora da: eta nola ençon vkan baitu ecen Antechrist ethorteco dela, oraindanic-ere Antechristac anhitz dirade: nondic baitaigu ecen azquen demorá dela. **19** Gure artetic ilki ičan dirade baina etziraden gutaric: ecen baldin gutaric ičan balirade, gurequin egon ciratequeen: baina haur eguin ičan da manifesta ledinçat ecen guciac ezteçuela gutaric. **20** Baina çuec badu vncionea Sainduaganic, eta eçagutzen ditue gauça guciac. **21** Eztrauçuet scribatu vkan, eguiá eçagutzen ezteçuelacotz: aitzitic ceren hura eçagutzen duçuen, eta gueçurric batre ezpaita eguiatic. **22** Nor da gueçurti, Iesus dela Christ vkatzen duena baicen? hura da Antechrist, ceinec Aita eta Semea vkatzen baitu. **23** Norc-ere vkatzen baitu Semea, harc Aita-ere ezte: norc-ere aithortzen baitu Semea, harc Aita-ere badu. **24** Beraz hatsean-danic ençon vkan duçuen çuetan hego: ecen baldin çuetan badago hatseandanic ençon vkan duçuen, çuec-ere Semea baithan eta Aita baithan egonen çarete. **25** Eta haur da berac guri promettatu draucun promessa, baita, vicitze eternala. (aiñonios g166) **26** Gauça hauc scribatzen drauzquieuet, çuec seducitzen çaituztenéz. **27** Baina harenganic recibitu vkan duçuen vncionea dago çuetan, eta ezteçue mengoaric nehorc iracats çaituzten: baina vncione berac gauça guciéz iracasten çaituzten beçala, eta eguiati da, eta ezta gueçurti: eta vncioneac iracatsi çaituzten beçala, hartan egonen çarete. **28** Orain bada, ene haourtoác, çaudete hartan: aguer dadinean assegurança dugunçat, eta haren aitzinean confus ezgarençat haren aduenimenduan. **29** Baldin badaquie ecen hura iusto dela, iaquie ecen norc-ere iustitia eguiten baitu, hura harenganic iayo dela.

3 Ikussaçue nolaco charitatea guri eman draucun Aitac, baita, laincoaren haur deitha gaitecen: halacotz munduac ezgaitu eçagutzen, ceren ezpaitu hura eçagutzen. **2** Maiteác, orain laincoaren haour gara, baina oraino ezta aguertu ičanen garena: badaquigu ordea ecen hura aguer dadinean, hura irudico dugula: ecen den beçala ikussiren duquegu hura. **3** Eta norc-ere sperança haur baitu hura baithan, purificatzen du bere buruá, hura-ere pur den beçala. **4** Norc-ere bekatu eguiten baitu, Leguearen contra-ere eguiten du: eta bekatu da Leguearen contra dena. **5** Eta badaquie ecen hura aguertu ičan dela gure bekatuac ken litzanzat, eta bekatuac hura baithan ezte. **6** Hura baithan egoiten denec ezte bekatuac eguiten: norc-ere bekatu eguiten baitu, ezte ikussi hura, eta ezte eçagutu hura. **7** Haourtoác, nehorc seduci etzaitzate: iustitia eguiten duena, iusto da, hura iusto den beçala. **8** Bekatu eguiten duena, deabruaganic da: ecen hatseandanic deabruac bekatu

eguiten du: hunetacotz aguerru ičan da laincoaren Semea, deseguin litzançat deabruaren obrác. 9 Nor-ere iayo ičan baita laincoaganic, harc bekaturic eztu eguiten: ecen haren hacia haina baithan dago, eta ecin daidi bekaturic, ceren laincoaganic iayo ičan baita. 10 Hunetan agueri dirade laincoaren haourrac eta deabruaren haourrac: norc-ere iustitia ezpaitu eguiten, eta ezpaitu bere anayea onhesten hura ezta laincoaganic. 11 Ecen haur da hatseandanic ençun vkan duçuen mandatalgoá, Elkarrí on eritzi dieçogun. 12 Ez Cainec beçala, cein baitzén Gaichtoaganic, eta ceinec hil baitzuen bere anayea. Eta cergatic hil vkan çuen? ceren haren obrác gaichto baitziraden, eta haren anayearenac iusto. 13 Ene anayéac, ezteçaçuela mirets baldin çuey gaitz badaritzue munduac. 14 Guc badaquigu ecen iragan garella heriotic vicitzera, ecen on dariztegu anayey: anayeari on eztaritzana, herioan dago. 15 Norc-ere gaitz baitaritzta bere anayeri hura guicerhaile da: eta badaquie guicerhailec batecere eztuela vicitze eternal bere baithan dagoena. (aiónios g166) 16 Hunetan eçagutu vkan dugu charitatea, ceren harc bere vicia guregatic eçarri vkan baitu, guc-ere beraz gure viciac anayeaçatic eçarri behar ditugu. 17 Bada norc vkanen baituque munduco onetatic, eta ikussiren baituque haren anayeaçac necessitate duqueela eta ertsiren baitrautza bere halsarrac, nolatan laincoaren charitatea egoiten da hura baithan? 18 Ene haourtoác, ezteçagula on eritzi hitzez ezeta mihiz, baina obráz eta eguiáz: 19 Eta hunetan eçagutzen dugu ecen eguiatic garella, eta haren aitzinean seguraturen ditugu gure bihotzac. 20 Ecen baldin condemna baguitza gure bihotzac, handiago da laincoa gure bihotza baino, eta eçagutzen ditu gauça guciac. 21 Maiteác, baldin gure bihotzac condemnatzen ezpagaitu, segurança dugu laincoa baithan. 22 Eta ceren-ere esca bagaitetz, recebitzen dugu harenganic: ecen haren manamenduac beguiratzen ditugu, eta haren aitzinean placént diraden gauçac eguiten ditugu. 23 Eta haur da haren manamendua, Sinhets deçagun Iesus Christ haren Semearen icenean, eta elkarrí on daritzogun, manamendu eman draçun beçala. 24 Eta haren manamenduac beguiratzen dituená, hura baithan egoiten da, eta hura haina baithan: eta huneçaz eçagutzen dugu ecen hura egoiten dela gutan, da iaquiteco, eman vkan draucun Spirituaz.

4 Maiteác, spiritu gucia ezteçaçuela sinhets, baina phorogaitzaçue spirituuac eya laincoaganic diradenez: ecen anhitz propheta falsu ethorri ičan dirade mundura. 2 Hunetan eçagut eçaçue laincoaren Spiritua. Iesus Christ haraguitara ethorri dela confessatzen duen spiritu gucia, laincoaganic da. 3 Eta cein-ere spirituc ezpaitu confessatzen Iesus Christ haraguitara ethorri ičan dela hura ezta laincoaganic: eta halaco spiritua Antechristena da, ceinez minçatzen ençun vkan baituque, ecen ethorteco dela, eta ia orain munduan da. 4 Haourtoác, çuec laincoaganic çarete, eta garaitu çaitze hæy: ecen handiago da çuetan dena, ecen ez munduan dena. 5 Hec mundutic dirade, halacotz munduaz minço dirade, eta mundua hæy behatzen çaye. 6 Gu laincoaganic gara: laincoa eçagutzen duena, guri behatzen çaicu: laincoaganic eztena guri etzaicu behatzen: hunetan eçagutzen dugu eguiaczco Spiritua, eta errorezco spiritua. 7 Maiteác, elkarrí on eritzi dieçogun: ecen

charitatea laincoaganic da: eta norc-ere onhesten baitu, hura laincoagaic iayo da, eta eçagutzen du laincoa. 8 Onhesten eztuenaç, eztu eçagutzen laincoa: ecen laincoa charitate da. 9 Hunetan manifestatu ičan da laincoaren gureganaco charitatea, ceren bere Seme bakoitza igorri vkan baitu laincoac mundura, harçaz vici garencát. 10 Hunetan da charitatea, ez ceren guc onhetsi dugun laincoa, baina ceren harc onhetsi baiquaitu gu, eta igorri vkan baitu bere Semea gure bekatuacgatic appointamendu licençat. 11 Maiteac, baldin hunela laincoac onhetsi baiquaitu, guc-ere behar dugu elkar onhetsi. 12 laincoa eztu nehorc ikussi egundano: baldin elkar maite badugu laincoa gutan dago, eta haren charitatea complitu da gutan. 13 Hunetan eçagutzen dugu ecen hartan egoiten garella, eta hura gutan, ceren bere Spiritutic eman baitraucu. 14 Eta guc ikussi vkan dugu, eta testificatzen dugu ecen Aitác igorri vkan duela Semea munduaren Saluadore içateco. 15 Norc-ere confessaturen baitu ecen Iesus dela laincoaren Semea, laincoa hura baithan dago, eta hura laincoa baithan. 16 Eta guc eçagutu eta sinhetsi dugu laincoac guregana duen charitatea. laincoa charitate da: eta charitatean egoiten dena, lainco baithan egoiten da, eta laincoa hura baithan. 17 Huneçaz complitu ičan da charitatea guregana, iudicioco egunean segurança dugunçat, ceren hura den beçalaco baicara gu-ere mundu hunetan. 18 Beldurric ezta charitatean: aitzitic charitate perfectuac campora egoitzen du beldurra: ecen beldurric tormenta du: eta beldur dena ezta complitua charitatean. 19 Guc hari on daritzagu, ceren harc lehenic onhetsi baiquaitu gu. 20 Baldin nehorc erran badeça, Maite dut laincoa: eta bere anayeari gaitz badaritzta: gueçurti da: ecen bere anaye dacussana maite eztuenaç, ikusten ezten laincoa nola maite ahal duque? 21 Eta manamendu haur dugu harenganic, laincoa maite duenaç, maite duen bere anayea-ere.

5 Norc-ere sinhesten baitu ecen Iesus dela Christ hura laincoaganic iayoa da: eta norc-ere on baitaritzá engendratu duenari, on daritzá harenganic engendratu ičan denari-ere. 2 Hunetan eçagutzen dugu ecen on dariztegu laincoaren haourrey, laincoari on dariztagunean, eta haren manamenduac beguiratzen ditugunean. 3 Ecen haur da laincoaren charitatea, haren manamenduac beguira ditzagun, eta haren manamenduac gaitzac eztirade. 4 Ecen cer-ere laincoaganic iayo baita, garaitzen çayo munduari: eta haur da victoria munduari garaitu çayona, gure fedea. 5 Nor da munduari garaitzen çayona, Iesus dela laincoaren Semea sinhesten duena baicen? 6 Haur da Iesus Christ vrez eta odolez ethorri ičan dena: ez vrez solalnet, baina vrez eta odolez: eta Spiritua da testificatzen duena ecen Spiritua eguia dela. 7 Ecen hirur dirade testificatzen dutenac ceruän, Aita, Hitza, eta Spiritu saindua: eta hauc hirurac bat dirade. 8 Eta hirur dirade testificatzen dutenac lurtean, Spiritua eta vra eta odola: eta hirur hauc batetan dirade. 9 Baldin guiçonén testificationea recebitzen badugu laincoaren testificationea handiago da: ecen haur da laincoaren testificationea, cein testificatu vkan baitu bere Semeaz. 10 laincoaren Semea baithan sinhesten duenaç, badu laincoaren testificationea bere baithan: laincoa sinhesten eztuenaç, gueçurti eguiten du hura: ecen eztu sinhetsi vkan. laincoac bere Semeaz testificatu

vkan duen testificacionea. **11** Eta haur da testificacionea, ezen vicitze eternala eman draucula laincoac: eta vicitze haur haren Semean da. (aiōnios g166) **12** Semea duenac, badu vicitzea: laincoaren Semea ez tuenac, ez tu vicitzea. **13** Gauça hauc scribatu vkan drauzquiçuet çuey, laincoaren Semearen icena baithan sinhesten duçuenoy: daquiçuençát ezen baduçuela vicitze eternala, eta sinhets deçaçuençát laincoaren Semearen icena baithan. (aiōnios g166) **14** Eta haur da laincoa baithan dugun confidançá, ezen baldin cerbait esca bagaitez haren vorondatearen araura, ençuten gaituela. **15** Eta baldin badaquigu ezen harc ençuten gaituela, cer-ere esca bagaitez: badaquigu ezen baditugula galdeguiten drauzquiogun esqueac. **16** Baldin cembeitec ikusten badu bere anaye bekatu eguiten duela heriora ezten bekatuz, escaturen çayó laincoari, eta emanen drauca hari vicitze: bekatu eguiten duteney diot ez heriora. Bekatua denean heriora, eztiat erraiten harengatic othoitz daguián. **17** Iniquitate gucia bekatu da: baina bada bekatu heriora eztenic. **18** Badaquigu ezen nor-ere laincoaganic iayo baita, harc ez tuela bekatu eguiten: baina laincoaganic engendratu içan denac, beguiratzen du bere buruá, eta Gaichtoac ez tu hunquitzen hura. **19** Badaquigu ezen laincoaganic garela: eta mundu gucia gaichtoan datzala. **20** Baina badaquigu ezen laincoaren Semea ethorri içan dela, eta eman draucula adimendu eguiati denaren eçagutzeco: eta gara eguiatian, Iesus Christ haren Semean: haur da eguiazco laincoa, eta vicitze eternala. (aiōnios g166) **21** Haurtoác, beguira çaitetze idoletaric. Amen.

2 Joan

1 ANCIANOAC andre elegituari, eta haren haourrey, cein nic eguiaz maite baititut, eta ez nic neurorrec solament, baina eguiá eçagutu vkan duten guciéc-ere: **2** Gutan dagoen eta seculacotz gurequin içanen den eguiaren causaz: (aiõn g165)

3 Gratia, misericordia, baquea dela çuequin lainco Aitaganic, eta Aitaren Seme Iesus Christ launaganic, eguiarequin eta charitaterequin. **4** Alegueratu içan naun haguitz, ceren eriden dudan hire haourretaric eguián dabiltzala, manamendu recebitu vkan dugun beçala Aitaganic. **5** Eta orain othoitiz eguiten draunat, andrea, ez manamendu berriric scribatzen banaraun beçala, baina hatseandanic vkan duguna, elkari on daritzogun. **6** Eta haur da charitatea, ebil gaitecen haren manamenduén araura: haur da manamendua hatseandanic ençun vkan duçuen beçala, hartan ebil çaitetzen. **7** Ecen anhitz abusari sarthu içan da mundura, ceinéc ezpaitute confessatzen Iesus Christ haraguitan ethorri içan dela: halacoa abusari da eta Antechrist. **8** Gogoauçue çuen buruètara, gal eztitzaguncát eguin ditugun gauçác, baina sari bethea recebi deçagunçát. **9** Norc-ere iragaiten baitu, eta ezpaita egoiten Christen doctrinán, laincoa eztu: Christen doctrinán egoiten denac Aita eta Semea baditu. **10** Baldin cembeit ethorten bada çuetara, eta doctrina haur ezpaitu ekarten, hura ezteçaçuela recebi etchera, ezeta saluta. **11** Ecen hura salutatzan duenac communicatzen du haren obra gaichtoequin. **12** Anhitz gauça banuen-ere çuey scribatzecoric, eztiut paperez eta tintaz scribatu nahi vkan, baina sperança dut ethorriren naicela çuetara eta ahoz aho minçaturen, gure bozcarioa complitua dençát. **13** Hire ahizpa elegituaren haourrec salutatzan auté.

3 Joan

1 ANCIANOAC Gayo maite nic eguiazqui on daritzadanari.
2 Maiteá, desiratzén diat gauça gucietan prospera deçán, eta sendo aicén, hire arimá prospero den beçala. **3** Ecen alegueratu içan nauc haguiz ethorri içan diradenean anayec eta testificatu vkan dutenean hire integritateaz, nola integroqui ebilten baitaiz. **4** Haur baino bozcario handiagoric eztiát, cein baita, ençuten dudanean ene haourrac integroqui dabiltzala. **5** Maiteá, fidelqui eguiten duc cer-ere eguiten baituc anayetara eta estrangeretara. **6** Ceinéc testificatu vkan baituté hire charitateaz Eliçaren presentian: hec baldin guida baditzac laincoari dagocan beçala, vngui daidiquec. **7** Ecen haren icenagatic partitu içan dituc, deus hartzen etzutela Gentiletaric. **8** Guc beraz behar citiagu recebitu halacoac, eguiá aiuta deçagunçát. **9** Scribatu diarocát Eliçari: baina hayén artean lehen içan aiher denac, Diotrefesec ezguiaitic recebitzen. **10** Halacotz, baldin ethor banadi aipaturen citiat harc eguiten dituen obrác, elhe gaichtoz dadassala gure contra: eta hauçaz ez contentez, ezitic berac anayec recebitzen, eta recebitu nahi dituztenac empatchatzen citic eta Eliçatic egoizten. **11** Maiteá, ezteçála imita gaitza, baina ona: vngui eguiten duena, laincoaganic duc: baina gaizqui eguiten duenac eztic ikussi laincoa. **12** Demetrioç guciéc testificatzen dié, eta eguiac berac-ere: baina guc-ere testificatzen diagu, eta eçagutu vkan duçue ecen gure testificationea eguiazco dela. **13** Banián anhitz gauça scribatzecoric, baina eztrauát tintaz eta hegatsez scribatu nahi. **14** Baina sperança diát sarri ikussiren audala, eta ahoz aho minçaturen garela. Baquea dela hirequin. Salutatzen auté adisquidéc. Salutatizac adisquideac icenguilatuqui.

Judas

1 IVDA Iesus Christen cerbitzari eta lacquesen anayec, lainco Aitaz sanctificatu, eta Iesus Christez conseruatu diraden deithuey, **2** Misericordia eta baque eta charitate multiplica dauquiçuela. **3** Maiteác, artha handi dudalaric çuey scribatzera saluamendu comunaz, necessario içan çait çuey scribatzera, exhorta çaitzatedançát bihotz hartzera behin sainduey eman içan çayen fedeagatic. **4** Ecen ichilic sarthu içan dirade guiçon batzu, lehen ia aspaldian damnatione hunetacotz enrolatuac, gende laincoaren beldur gabeac, gure laincoaren gratia cambiätzen dutela dissolutionetara, eta lainco labe bakoitza, eta Iesus Christ gure launa renuntiatzen dituztela. **5** Bada gauça hauc aipatu nahi drauzquiçuet, ikussiric ecen haur behin badaquiçuela, ecen launac populua Egyptetic deliuratu çuenean, sinhetsi vkan etzutenac guero deseguin vkan cituela. **6** Eta Aingueru bere hatsea beguiratu vkan etzutenac, baina bere principaltassuna vtzi vkan çutenac, ilhumbe azpian seculaco estecaduretan egun handico iudiciorano reseruatu vkan dituela. (aiidios g126) **7** Sodoma eta Gomorrha, eta hayén aldirietaco hiri hayén moldera paillardatu çutenac, eta berce haraguiaren ondoan ioan ciradenac, exemplutan proposatu içan diraden beçala, su eternaleco pená suffritzen dutela. (aiönios g166) **8** Halaber ordeá hauc-ere lokarturic bere haraguia satsutzen duté eta seignoriá menospreciätzen eta dignitatéz gaizqui erraiten duté. **9** Guçiagatic-ere Michel Archangelua, deabruaren contra ciharducanean disputatzen cela Moysesen gorputzaz, etzedin ventura maledictionezco sententiaren emaitera, baina erran ceçan, launac mehatchaçala. **10** Baina hauc, aditzen eztituzten gauça guciéz gaizqui erraiten ari dirade, eta naturalqui abre brutalec beçala eçaçutzen dituzten gauça guciétan corrumptzen dirade. **11** Maledictione hayén gainean: ecen Cainen bideari iarreiqui içan çaiçquio, eta Balaam enganatu içan den alocairuaren enganioz abandonnatu içan dirade, eta Core-erén contradicionearen araura deseguin içan dirade **12** Hauc dirade çuen charitatezco othorencetaco maculác, çuequin banquetatuz, nehoren beldur gabe bere buruác bazcatzen dituztela: hodey vr gabe haicéz hara huna erabiliac: arbore çumel fructu gabeac, biguetan hilac, erroetaric ilkiac: **13** Itsassoco бага dorpeac, bere vileniéz hagin eguiten dutela, içar errebelatuac, ceinéy apprestatua baitaye tenebretaco ilhumhea eternalqui. (aiön g165) **14** Eta prophetizatu vkan du hauçaz-ere Adamen ondoco çazpigarren guiçonac, Enoch-ec, cioela, **15** Huná, ethorri içan da launa bere millionezco sainduequin, gucién contra iugemendu emaitera, eta hayén arteco gaichto gucién vençutzerá obra gaichto gaichtoqui eguin dituzten guciéz, eta bekatore gaichtoéc haren contra erran dituzten hitz gogor guciéz. **16** Hauc dirade murmuraçale, reuoltari, bere guthicietan dabilzanan, eta hayén ahoa propos guciçco hantuz miñoç da, personac admirationetan dituztela bere probetchuagatic. **17** Baina çuec, maiteác, çareten orhoit Iesus Christ gure launaren Apostoluéz aitzinetic erran içan diraden hitzéz: **18** Ecen erran vkan drauçuela, nola azquen demboretan içanen diraden abusariac, bere gaichtaquerietaco

guthicién araura ebiliren diradenac. **19** Hauc dirade bere buruác separatzen dituztenac, gende animalac, Spiritua ezutzenac. **20** Baina çuec, maiteác çuen fede guciçco sainduaren gainera çuen buruác edificatzen dituçuela, eta Spiritu sainduaz othoitz eguiten duçuela, **21** Elkar laincoaren charitatean conserua eçaçue, Iesus Christ gure launaren misericordiaren beguira çaudetela vitize eternalecotzat. (aiönios g166) **22** Eta auçue batzuéz pietate, discretionez vsatzen duçuela. **23** Eta berceac iciduraz saluaitzaçue, sutic arrapatzen dituçuela, haraguiáz maculatu arropari-ere gaitz daritzoçuela. **24** Gaineracoaz, trebucatu gabe beguira, eta bozcariorequin irreprensibile bere gloria aitzinera eraman ahal çaitzaizqueten lainco **25** çuhur bakoitzari, eta gure Saluadoreari, dela gloria eta magnificentia eta indar eta puissance, eta orain eta secula guciétacotz. Amen. (aiön g165)

Apokalipsia

1 IESVS CHRISTEN Apocalypsea, cein eman vkan baitrauca hari laincoac, declara dietzençát bere cerbitzaríey sarri eguin behar diraden gauçác: eta harc bere Aingueruárequin igorrici Ioannes bere cerbitzariari significatu vkan drautza. **2** Ceinec testificatu vkan baitu laincoaren hitzac eta Iesus Christen testimoniageaz eta ikussi vkan dituen gauça guciéz. **3** Dohatsu da iracurtzen duena, eta dohatsu dirade prophetia hunetaco hitzac ençuten, eta hartan scribatuac diraden gauçác beguiratzen dituztenac: ecen demborá sarri da. **4** Ioannesec Asian diraden çazpi Elicey, Gratia dela eta baquea çuequin Denaren eta Cenaten eta Ethortecoaren partez: eta haren throno aitzinean diraden çazpi spirituén partez, **5** Eta Iesus Christen partez, cein baita testimonio fidela, hiletarico lehen iayoa, eta lurreco reguén Princea, **6** Ceinec onhetsi baiquitu eta ikugi gure bekatuetaric bere odolaz: eta eguin baicrauzquíó Regue eta Sacrificadore lainco bere Aitari: hari bada dela gloria eta indar secula seculacotz. Amen. (aiōn g165) **7** Huná, ethorten da hodeyéquin eta ikussiren du hura begui oroc, hura çulhatu vkan dutenéc-ere: eta plagnituren dirade haren aitzinean lurreco leinu guciac: bay, Amen. **8** Ni naiz a eta w, erran nahi baita, hatsea eta fina, dio launac, Denac, eta Cenac, eta Ethorteco denac, diot, Bothere gucitacoac. **9** Ni Ioannes, eta Iesus Christen afflictionean eta resumán eta patientián çuen anayea eta laguna, Patmos deitzen den Islán nincén, laincoaren hitzagatic, eta Iesus Christen testimoniageagatic: **10** Nincén Spiritutan Igande egun batez, eta ençun neçan neure guibean voz handibat trompeta batena beçala, cioela, **11** Ni nauc a eta w, lehena eta azquena, eta Ikusten duána scribeçac liburu batetan, eta igor eçac Asian diraden çazpi Elicetara, cein baitirade, Ephesen eta Smyrnen, eta Pergamen, eta Thyatiren, eta Sarden, eta Philadelphian eta Laodicean. **12** Orduan itzul nendin enequin minçatu içan cen vozaren ikustera: eta itzuliric ikus nitzan çazpi candelér vrrhezcoric: **13** Eta çazpi vrrhezco candelérén artean guiçonaren Semea irudi çuembat, arropa luce batez veztitua, eta vrrhezco guerrico batez vगतzén aldean guerricatua. **14** Eta haren buruá eta biloac ciraden churi, ille churia beçala, eta elhurra beçala: eta haren beguiac suaren garra beçala: **15** Eta haren oinac cobre fina beçalaco, labean beçala çachetéla: eta haren voza vr handién hotsa beçala. **16** Eta cituen bere escu escuinean çazpi içar, eta haren ahotic bi ahotaco ezpata çorrotzat ilkiten cen: eta haren beguitharica cen argui iguzquiác bere indarreen argui eguiten duen beçala. **17** Eta hura ikussi vkan nuenean, eror nendin haren oinetara hila beçala: eta eçar ceçan bere escu escuina ene gainean, ciostala, Eztuála beldurric: ni nauc lehena eta azquena, eta vici naicena: **18** Baina hil içan nauc, eta huná, vici nauc secula seculacotz, Amen: eta citiát ifferruaren eta herioaren gakoac. (aiōn g165, Hadēs g86) **19** Scribaitzac ikussi vkan dituan gauçác, eta diradenac eta hauén ondoan eguin behar diradenac: **20** Ene escu escuinean ikussi vkan dituan çazpi içarrén mysterioa, eta çazpi candelér vrrhezcoac. Çazpi içarrac, çazpi Elicetaco Aingueruác dituc eta ikussi dituan çazpi candeleraç, çazpi Eliçác dituc.

2 Ephesen den Eliçaco Aingueruári scriba ieçóc, Çazpi içarrac bere escu escuinean dadutzanac, çazpi candelér vrrhezcoén artean dabilanac, gauça hauc erraiten citic: **2** Baceaquizquiat hire obrác, eta hire trabaiulla, eta hire patientiá eta nola gaichtoac ecin suffri ditzaqueán, eta experimentatu dituan Apostolu erraiten diradenac eta ezpaitirade: eta eriden duc hec diradela gueçurti. **3** Eta suffritu vkan duc, eta patientia duc, eta trabaiillatu içan aiz ene icenagatic, eta ezaiz enoyatu içan. **4** Baina badiát cerbait hire contra, ceren eure leheneco charitatea vtzi vkan baituc. **5** Bada orhoit adi nondic erori ación, eta dolu bequic, eta leheneco obrác eguin itzac: ezpere ethorriren nauc hire contra sarri, eta kenduren diát hire candelera bere lekutic, baldin dolu ezpadaquic. **6** Baina haur baduc, Nicolaiten obrey gaitz baitariztec, hæy nic-ere gaitz diarizteat. **7** Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicey, Victoriosoari emanen draucat iatera vicitzeço arboretic cein baita laincoaren paradisoaren erdian. **8** Smyrnen den Eliçaco Aingueruári-ere scriba ieçóc, Lehenac eta azquenac, hil içan denac eta viztu içan denac, gauça hauc erraiten citic: **9** Baceaquizquiat hire obrác, eta tribulationea, eta paubreciá (baina abrás aiz) eta bere buruác ludu eguiten dituztenén blasphemioa, eta ezpaitirade, baina dituc Satanen synagoga. **10** Ezaicela suffritzeço dituan gaucen beldur: huná, deabruc çuetaric batzu presoinean eçarteco citic phoroga çaitetzençát, eta vkanen duçue tribulatione hamar egunéz: ación fidel heriorano, eta emanen drauát vicitzeço coroa. **11** Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicéy, Victoriosoari etzayo calteric eguinen bigarren herioaz. **12** Pergamen den Eliçaco Aingueruári-ere scriba ieçóc, Bi ahotaco ezpata çorrotza duenac, gauça hauc erraiten citic, **13** Baceaquizquiat hire obrác, eta non habitatzen ación, Satanen thronoa den lekuan: eta ene icena badaducac, eztuc renuntiatu vkan ene fedea: Are Antipas ene martyr fidela heriotara eman içan den egunean-ere çuen artean, non habitatzen baita Satan. **14** Baina cerbait gauça appur badiat hire contra, ecen baduála hor Balaamen doctriná eduquiten dutenataric, ceinec iracasten baitzuen Balac Israeleco haourrén aitzinean scandalo eçartera, idoley sacrificatzen çaitzen gaucetaric iatera, eta paillardatzera. **15** Halaber baduc hic Nicolaitén doctriná daducatenataric-ere, cein baita nic gaitz daritzadan gauçá. **16** Dolu bequic: ezpere, ethorriren nauc hire contra sarri, eta bataillaturen nauc hayén contra neure ahoco ezpatáz. **17** Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicey, Victoriosoari emanen draucat iatera gordea dagoen Mannatic, eta emanen draucat harri churibat: eta harrian icen berribat scribaturic, cein nehorc ezpaitu eçagutzen, recebitzen duenac baicen: **18** Thyatiren den Eliçaco Aingueruári-ere scriba ieçóc, laincoaren Semeac, ceinec baititu beguiac suaren garra beçala, eta ceinen oiméc cobre fina irudi baituté, gauça hauc erraiten citic, **19** Baceaquizquiat hire obrac eta hire charitatea eta cerbitzua eta fedea eta hire patientiá eta hire obrác: eta hire azquen obrác lehenac baino guehiago dituc. **20** Baina cerbait gauça appur badiat hire contra: ceren permettizen baituc lezabel emazteac (ceinec eguiten baitu bere buruá prophetessa) iracats deçan, eta ene cerbitzariac seduci ditzan, paillardatzera, eta idoley sacrificatzen diradenataric iatera. **21** Eta eman diarocat dembora,

bere paillardicatic emenda ledinçat: eta eztec emendatu. 22 Huná, nic diát hura eçarten ohean: eta harequin adulteratzen dutenac guczico tribulatione handitan, baldin bere obretaric emenda ezpaditez. 23 Eta haren haourrac herioz hilten citiát, eta iaquinen dié Eliça guciéc ecen ni naicela guelçurrnac eta bihotzac examinatzen ditudana: eta çuetaric batbederari emanen diaroçat bere obrén araura. 24 Baina çuey goitico Thyatiren çareteny erraiten drauçuet, Nor-ere baitirade doctrina haur ezutenac, eta Satanen barnatassunac eçagutu ezituztenac, dioiten beçala: eztc çuen gainera berce cergic eçarriren. 25 Baina duçüena, educaçue ethor nadino. 26 Ecen victoria vkan duqueenari, eta ene obrác finerano beguiratu dituçueenari, emanen draucat bothere Gentilén gainean. 27 Eta gubernaturen dituçue burdinazco cihorrez: eta chehecaturen dirade lurrezco vnciac beçala, nic-ere Aitaganece recebitu vkan dudane beçala: 28 Eta emanen draucat hari artiçarra. 29 Beharriçic duenac, ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicey.

3 Sarden den Eliçaco Aingueruari-ere scriba ieçóc, laincoaren çazpi spirituuac eta çazpi içarrac dituenac gauca hauc erraiten citic. Baceaquizquiat hire obrác, ecen icena duc vici aicela, eta hila baitaiz. 2 Aicén iratzarri eta confirmaitzac goitico hiltzera doacenenac: ecen hire obrác ezitiát perfect eriden laincoaren aitzinean. 3 Aicén bada orhoit nola recebitu eta ençun vkan duán: eta beguireçác, eta dolu bequic. Bada baldin veilla ezpadeçac ethorriren nauc hiregana ohoina beçala, eta eztc iaquinen cer orenez ethorriren naicén hiregana. 4 Cembeit persona-ere badituc hic Sarden bere abillamenduac satsutu ezituztenic, eta eabiliren baitirade enequin abillamendu churitan: ecen digne dituc. 5 Garaita vkanen duena hala veztituren datec abillamendu churiz, eta eztiát haren icena iraunguiren vicitzeco liburutic, eta aithorturen diát haren icena neure Aitaren aitzinean, eta haren Aingueruén aitzinean. 6 Beharriçic duenac ençun beça cer Spirituac 7 Eta Philadelphian den Eliçaco Aingueruari scriba ieçóc, Sainduac eta Eguiatiac, ceinec baitu David-en gakoac, ceinec irequiten baitu, eta nehorc ez ersten: eta ersten baitu, eta nehorc ez irequiten, gauça hauc erraiten citic: 8 Baceaquizquiat hire obrác: huná, eman vkan drauát eure aitzinera bortha irequia, eta nehorc ecin erts ceçaquic hura: ceren indar gutibat baituc hic, eta beguiratu baituc ene hitza, eta ezpaituc renuniatu ene icena. 9 Huna, eçarriren citiát Satanen synagogatic diradenac, bere buruác ludu eguiten baitituzté eta ezpaitirade, aitzitic gueçurra cioé: huna bada, eguinen diát ethor ditecen, eta adora deçaten hire oinén aitzinean, eta eçagut deçaten, ecen nic maite audala: 10 Ceren hic beguiratu vkan baituc ene patientiazco hitza, nic-ere hi beguiraturen aut tentationeco oren mundu guciaren gainera ethorteco denetic, lurreco habitanten phorogatzera. 11 Huná, baniatorquec sarri: educac duána, nehorc har ezteçançat hire coróá. 12 Garaita vkanen duena, neure laincoaren templean habe eguinen diát, eta eztc guehiagoric camporat ilkiren, eta scribaturen diát haren gainean neure laincoaren icena, eta neure laincoaren ciuitatearen icena, cein baita, Ierusalem berria, ene laincoaganic cerutic iausya, eta neure icen berria. 13 Beharriçic duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicey. 14

Laodicean den Eliçaco Aingueruari-ere scriba ieçóc, Gauça hauc erraiten citic Amenece, testimonio fidelac eta eguiatic, laincoaren creaturaren hatseac: 15 Baceaquizquiat hire obrác, ecen ezaiçela ez hotz ez eraquin: aihinz hotz edo eraquin. 16 Baina ceren eppel baitaiz, eta ezpaitaiz hotz ez eraquin, vomituren aut neure ahotic. 17 Ecen badioc, Abrats naiz, eta abrastu naiz, eta eztc deusen beharriçic: eta eztc eçagutzen ecen dohacabe eta gaicho eta paubre eta itsu eta billuzgorri aicela. 18 Conseillatzen aut eros deçán eneganic vrrhe suz phorogatic, abrats adinçat: eta abillamendu churric, vezti adinçat, aggueri eztençat hire billuzgorritassunaren laidoa: eta collyrioz vncta ditzan eure beguic, ikus deçançat. 19 Nic maite ditudan guciac reprehenditzen eta gaztigatzen citiát: har eçac beraz zelo, eta dolu bequic. 20 Huná, borthan niagoc, eta bulkatzen diát: baldin cembeitec ençun badeça ene voza, eta borthá irequi badieçat, sarthuren nauc harengana eta affalduren nauc harequin eta hura enequin. 21 Garaita vkanen duena iar eraciren diat neurequin, neure thronoan: nola nic-ere garaitu vkan baitu eta iarria bainago Aitarequin haren thronoan. 22 Beharriçic duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicey.

4 Gauça hauen buruán beha neçan, eta huná, borthabat irequia ceruán: eta lehen ençun vkan nuen voza, cen enequin miño liçaten trompeta batena beçalaco, cioela, Igan adi huna, eta eracutsiren drauat cer gauça equin behar diraden hemendic harát: 2 Eta bertan nincén spiritutan: eta huná, thronobat cen eçarria ceruán: eta norbeit throno gainean iarriçic. 3 Eta iarriçic çegoenac beth-ikartez iaspe eta sardoin harria cirudien: eta cen thronoaren inguruán orçadarra smarauda cirudiela. 4 Eta thronoaren inguruán ciraden hoguey eta laur alki: eta alki gainetan ikus nitzan hoguey eta laur Anciano iarriçic abillamendu churiz veztituac: eta cituztela bere buru gainetan vrrhezco coróac. 5 Eta thronotic ilkiten ciraden chistmistac: eta ciraden çazpi lampa suz çachetenic throno aitzinean, cein baitirade laincoaren çazpi spirituuac. 6 Eta cen throno aitzinean beirazco itsasso crystala irudi çuen-bat: eta thronoaren erdian, eta thronoaren inguruán laur animal beguiz betheac aitzinean eta guiblean. 7 Eta lehen animalac lehoina irudi çuen, eta bigarren animalac aretzea irudi çuen, eta hirugarren antmalac, çuen guioçnac beçalaco beguithartea, eta laugarren animala hegaldaz dabilan arranoa beçalaco cen. 8 Eta laur animaléc çutén batbederac ceinec bere alde seirá hegal inguruán, eta barnean beguiz betheac ciraden eta etzuten paussuric egun ez gau, cioitela, Saindu, saindu, saindu, lainco laun botheregucitacoa, Cena, eta Dena, eta Ethorteco dena. 9 Eta animal hec emaiten ceraucatenean gloria eta ohore eta remerciamendu thronoan iarria cenari, secula seculacotz vici denari: (aiön g165) 10 Egoitzen cituzten bere buruác hoguey eta laur Ancianoéc thronoan iarria cenaren aitzinera, eta adoratzen çutén vici dena secula seculacotz, eta eçarten cituzten bere coróac throno aitzinean, erraiten çutela, (aiön g165) 11 Digne aiz launa recebi deçán gloria eta ohore eta puiçança: ecen hic creatu dituc gauça guciác, eta hire vorondateagatic dituc, eta creatu içan dituc.

5 Guero ikus neçan thronoan iarriric cegoenaren escu escuinean liburu barnetic eta campotic scribatubat, çazpi ciguluz ciguilatua. **2** Eta ikus neçan Aingueru borthitzbat predicatzen çuela ocengui, Nor da digne irequi deçan liburuâ, eta lacha ditzan haren ciguluaç? **3** Eta nehorc, ez ceruân, ez lurreean, ez lurraren azpian ecin irequi ceçaqueen liburuâ, ezeta hartara beha. **4** Eta nic anhitz nigar eguiten nuen, ceren ezpaiztén nehor digneric eriden içan liburuâren irequiteco, ez iracurtzeco, ez hartara behatzeco **5** Eta Ancianoetatic batec erran cieçadan, Eztaguiâla nigarric: hunâ, garaita dic ludaren leinutico Lehoinac, David-en çainac, liburuâren irequiteco, eta haren çazpi ciguluén lachatzeco. **6** Eta beha neçan, eta hunâ thronoaren eta laur animâlen artean, eta Ancianoén artean Bildots-bat cegoela nehorc hila beçala, cituela çazpi adar eta çazpi begui: cein baitirade laincoaren çazpi spiritu lur gucira igorriac. **7** Eta ethor cedin eta har ceçan liburuâ thronoan iarriric cegoenaren escu escuinetic. **8** Eta liburuâ hartu çuenean, laur animaléc eta hoguey eta laur Ancianoéc bere buruâc egotz citzaten Bildotsaren aitzinera, cituztela ceinec bere guittarrâc eta vrhezco ampolâc perfumez betheac, cein baitirade sainduen orationeac: **9** Eta cantatzen çutén cantu berribat, cioitela, Digne aiz liburuâren hartzeco, eta haren ciguluén irequiteco: ecen sacrificatu içan aiz, eta redemitu garauzac laincoari eure odolaz, leinu, eta mihi, eta populu, eta nazione orotatic. **10** Eta eguin guerauzcac gure laincoari regue eta sacrificadore: eta regnaturen diagu lurraren gainean. **11** Orduan ikus neçan, eta ençun neçan thronoaren eta animalén eta Ancianoén inguruân, anhitz Aingueruren voza, eta cen hayén contua hamar millatan hamar milla, eta millatan milla: **12** Cioitela ocengui, Digne da sacrificatu içan den Bildotsa har deçan puissança, eta abrastassun, eta sapientia, eta indar, eta ohore, eta gloria, eta laudorio. **13** Eta ceruân den creatura gucia, eta lurraren gainean, eta lurraren azpian, eta itsassoan, eta hetan diraden gauça guciac ençun nitzan, erraiten çutela, Thronoan iarrîa denari eta Bildotsari laudorio, eta ohore, eta gloria, eta puissança, secula seculacotz. (aiõn g165) **14** Eta laur animaléc erraiten çuten, Amen: eta hoguey eta laur Ancianoéc egotz citzaten bere buruâc bere beguithartén gainera, eta adora ceçaten vici dena secula seculacotz.

6 Guero beha neçan, irequi vkan çuenean Bildotsac ciguluetaric lehena, eta ençun neçan laur animaletaric bat, cioela, igorciri voz anço, Athor eta ikussac. **2** Eta beha neçan, eta hunâ, çaldi churibat: eta haren gainean iarriric cegoenac çuen fletchabat, eta eman cequiõn hari corobat, eta ilki cedin garaitzen çuela, eta garaita luençât. **3** Eta irequi vkan çuenean bigarren cigulua, ençun neçan bigarren animala, cioela, Athor eta ikussac. **4** Eta ilki cedin berce çaldi gorhatsbat, eta haren gainean iarrîa cenari eman cequiõn lurretic baquea ken ahal leçan, eta elkar hil leçaten: eta eman cequiõn hari ezpata handibat. **5** Eta irequi vkan çuenean hirugarren cigulua, ençun neçan hirugarren animala, cioela, Athor eta ikussac. Eta beha neçan, eta hunâ, çaldi beltzbat: eta haren gainean iarriric cegoenac, çuen balençabat bere escuan. **6** Eta ençun neçan vozbat laur animalén artean, cioela, Chenicabat ogui bihi dinero batetan,

eta hirur chenica garagar dinero batetan: eta mahatsarnoari eta olioari eztieceâla calteric eguin. **7** Eta irequi vkan çuenean laurgarren cigulua, ençun neçan laurgarren animalaren voza, cioela, Athor eta ikussac. **8** Eta beha neçan, eta hunâ, çaldi pherdatsbat, eta haren gainean iarriric cegoenaren icena cen Herioa: eta Iffernua çarrayõn hari, eta hæy eman cequiõn bothere lurraren laurdenaren gainean, hiltzeco ezpataç, eta gossetez, eta heriotzez, eta lurreco bassa bestiéz. (Hadês g86) **9** Eta irequi vkan çuenean borzgarren cigulua, ikus nitzan aldare azpian, laincoaren hitzagatic eta mantenitzen çuten testimoniageagatic heriotara eman içan ciradenén arimâc: **10** Eta ceuden oihuz ocengui, cioitela, Noiz artean, laun sainduâ eta eguiatiâ, eztuc iugeatzen eta mendecatzen gure odola lurrean habitatzen diradenetatic? **11** Eta eman cequitzén batbederari arropa churiac, eta erran cequiõn reposa litecen oraino dembora appurbat, hayén cerbitzari quideac, eta hayén anaye hec-ere beçala heriotara eman behar ciradenac compli litezqueno. **12** Guero beha neçan irequi vkan çuenean seigarren cigulua, eta hunâ, lur ikaratze handibat eguin cedin, eta iguzquia beltz cedin bilozco çacubât beçala, eta ilhargui gucia odola beçalaca cedin. **13** Eta içarrac cerutic eror citecen lurrera, ficotzeac bere fico chimalac iraitzen dituen beçala haice handiz erabilten denean. **14** Eta ceruâ retina cedin liburu itzultzen dembat beçala: eta mendi eta isla guciac bere lekuetaric alda citecen. **15** Eta lurreco regueac, eta princeac, eta abratsac, eta capitainac, eta potentac, eta sclabo guciac, eta libre guciac gorde citecen lecétan eta mendietaco hartoqueitan: **16** Eta erraiten cerauecen mendiey eta harriey, Eror çaitetze gure gainera eta estal gaitzaque throno gainean iarrîa denaren beguithartetico, eta Bildotsaren hiratic. **17** Ecen ethorri da haren hiraren egun handia: eta nor da iguiriquiren ahal duena?

7 Eta gauça hauén ondoan ikus nitzan laur Aingueru ceudela lurraren laur corneretan, çadutzatela lurreco laur haiceac, haiceric ezlaguiançât lurraren gainean, ez itsassoaren gainean, ez arbore baten-ere gainean. **2** Guero ikus neçan berce Ainguerubat igaiten cela iguzqui ialguitetic lainco viciaren cigulua çuela: eta oihu eguin cieçén ocengui laur Aingueru lurrari eta itsassoari calte eguitea eman içan çayeney, **3** Cioela, Eztaguieçuela calteric lurrari, ez itsassoari, ez arboréy, gure laincoaren cerbitzariac bere belarretan signala ditzaqueguno. **4** Eta ençun neçan seignalatu içan ciradenén contua, ehun berroguey eta laur milla seignalaturic Israeleco haourrén leinu gucietaric: **5** Ludaren leinutic, hamabi milla seignalaturic: Rubenen leinutic, hamabi milla seignalaturic: Gad-en leinutic, hamabi milla seignalaturic: **6** Aser-en leinutic, hamabi milla seignalaturic: Nephthaliren leinutic, hamabi milla seignalaturic: Manasseren leinutic, hamabi milla seignalaturic: **7** Simeonen leinutic, hamabi milla seignalaturic: Leuiren leinutic, hamabi milla seignalaturic: Isacharen leinutic, hamabi milla seignalaturic: **8** Zabulon-en leinutic, hamabi milla seignalaturic: Ioseph-en leinutic, hamabi milla seignalaturic: Beniaminen leinutic, hamabi milla seignalaturic: **9** Gauça hauén ondoan beha neçan, eta hunâ, tropela handi nehorc conta ecin ceçaqueen-bat, gende eta leinu eta populu eta mihi gucietaric, throno aitzinean eta

Bildotsaren presentian ceudela, arropa luce churiz veztitua, eta palmac bere escuetan: **10** Eta oihuz ceuden ocengui, cioitela, Saluamendua gure lainco throno gainean iarria denaganic eta Bildotsaganic. **11** Eta Aingueru guciéc assistitzen çuten thronoaren, eta Ancianoén eta laur animalén inguruán: eta bere buruac egotz citzaten throno aitzinera bere beguithartén gainera, eta adora ceçaten laincoa, **12** Cioitela, Amen: laudorio, eta gloria, eta sapientia, eta esquer, eta ohore, eta puissança, eta indar gure laincoari secula secularcotz. Amen. (aiōn g165) **13** Orduan har ceçan hitza Ancioetaric batec, ciostala, Arropa luce churiz veztitu hauc nor dirade, eta nondic ethorri dirade? **14** Eta erran nieçón, launa, hic badaquic. Eta erran ceçadan, Hauc dituc afflictione handitaric ethorri içan diradenac: eta ikuci vkan citié bere arropa luceac eta churitu Bildotsaren odolean. **15** Halacotz dituc laincoaren throno aitzinean, eta hura cerbitzatzen dié egun eta gau haren templean: eta thronoan iarria dena habitaturen duc horiequin. **16** Eztituc gosseturen ez egarrituren guehiagoric, ez horién gainera eztic ioren iguzquiac, ez beroc batec-ere. **17** Ecen thronoaren erdian den Bildotsac bazcaturen citic eta guidaturen vretaco ithurri vicietara: eta ichucaturen dic laincoac nigar vr gucia horién beguitharic.

8 Eta irequi vkan çuenean çazpigarren cigulua, silentio eguin cedin ceruán oren erditsubac. **2** Eta ikus nitzan çazpi Aingueru laincoaren aitzinean assistitzen dutenac, eta eman cequitzén çazpi trompeta. **3** Eta berce Ainguerubat ethor cedin eta egon cedin aldare aitzinean, vrrhezco encenserbat çuela: eta eman cequión anhitz perfum, Saindu gucién orationequin offrenda litzançat, throno aitzinean den aldare vrrhezcoaren gainean. **4** Eta içan cedin perfumén kea, Sainduén orationequin, Aingueruären escutic laincoaren aitzinera. **5** Eta har ceçan Aingueruac encensera, eta bethe ceçan hura aldareco sutic, eta egotz ceçan lurrera: eta eguin citecen igorriaric eta vozac eta chistmistac eta lur ikaratze. **6** Eta çazpi trompettác cituzten çazpi Aingueruac prepara citecen trompettáz ioitera. **7** Eta lehen Aingueruac io ceçan trompettáz, eta eguin ceçan babaçuça eta su odol nahasteca, eta egotz citecen lurrera, eta arborén heren partea, erre cedin, eta belhar pherde gucia erre cedin. **8** Eta bigarren Aingueruac io ceçan trompettáz, eta mendi handi suz erratzen cen-bat beçala egotz cedin itsassora: eta itsassoaren heren partea odol eguin cedin. **9** Eta hil cedin itsassoan ciraden creatura vicitze çutenen herén partea: eta vncien herén partea desequin cedin. **10** Guero herén Aingueruac io ceçan trompettáz, eta eror cedin cerutic içar handi irachequibat, çucibat beçala, eta eror cedin fuioen herén partera, eta ithur vretara. **11** Eta içarraren icena erraiten da, Absinthio: eta vrén herén partea Absinthio bilha cedin: eta anhitz guiçon hil cedin vretaric, ceren karmindu içan baitziraden vrac. **12** Guero Laurgarren Aingueruac io ceçan trompettáz, eta io cedin iguzquiaren herén partea, eta ilharguiaren herén partea, eta içarren herén partea: hala non hayen herén partea ilhun baitzedin, eta egunaren herén parteac etzuen arguirié eguiten, ez gauärenac halaber. **13** Orduan ikus eta ençun neçan Ainguerubat hegaldatzen cela ceruären erdiaz, cioela ocengui, Maledictione, maledictione, maledictione lurreco habitantey, berce hirur Aingueruec ioren dituzten trompeta soinuacgatic.

9 Orduan borzgarren Aingueruac trompettáz io ceçan, eta ikus neçan içarbat cerutic lurrera eroria, eta eman cequión abysmeco putzuaren gakoa. (Abyssos g12) **2** Eta irequi ceçan abysmeco putzua, eta altcha cedin putzuc kea, labe handi batetaco kea beçala: eta ilhund cedin iguzquia eta airea putzuc ketic. (Abyssos g12) **3** Eta ketic ilki citecen othiac lurrera, eta bothere eman cequión lurreco scorpionéc duten beçalaco botherea. **4** Eta erran cequión ezlaguioten calteric lurreco belharrari ez eceinere pherderi, ez eceinere arboreri: baina solament laincoaren seignalea bere belarretan etzuten guíoney. **5** Eta eman cequién ez hec hil litzaten, baina tormenta litzaten borz hilebethetz, eta hayen tormentá licen scorpionezco tormentá guiçona io duqueeneco beçala. **6** Eta egun hetan guiçonéc herioa bilhaturen duté, eta ez tuté eridenen: eta desiraturen duté hiltzera, eta herioac ihes eguinen du hetaric. **7** Eta othien formá cen çaldi bataillara apprestatuén irudico, eta ciraden hayén buru gainetan vrrhea ciruditen coroaç beçalacoac: eta hayén beguitharteac ciraden guiçonén beguitharteac beçala. **8** Eta cituzten biloac, emaztén biloac beçala: eta hayén hortzac ciraden lehoinenac beçala. **9** Eta cituzten halacretac burdin halacretac beçala: eta hayen hegalén hotsa, anhitz, çaldic combatera laster eguiten duteneco carreta hotsa beçala. **10** Eta cituztén buztanac scorpionenac irudi: eta cituztén eztenac bere buztanetan: eta hayén botherea cen guiçoney calte eguitea borz hilebethetz. **11** Eta çuten bere gaineco reguetzát abysmeco Aingueruá, ceinec baitu icen Hebraicoz, Abaddon, eta Grec-ez Apollyon erran nahi baita desegulea. (Abyssos g12) **12** Maledictionebac iragan da, eta huná, ethorten dirade oraino bi maledictione guero. **13** Orduan seigarren Aingueruac io ceçan trompettáz, eta ençun neçan vozbat laincoaren beguión aitzinean den aldare vrrhezcoaren laur adarretaric proceditzen cenic, **14** Ciotsala seigarren Aingueru trompettáz çuenari, Lachaitzac laur Aingueru Euphrateco fluuio handi gainean estecatuc diradenac. **15** Lacha citecen bada laur Aingueruac, baitziraden appainduac orenecotz eta egunecotz eta hilebethecotz eta vrthecotz, hil deçatençat guiçonén herén partea. **16** Eta çaldizco armadaren contua cen hoguey millatan hamar milla: eta ençun neçan hayén contua. **17** Eta hunela ikus nitzan çaldiac visionean: eta hayén gainetan iarriac ciradenéc, cituztela suzco eta hyacinthezco eta suphrezco halacretac: eta çaldién buruac ciraden lehoinén buruac beçala: eta hayén ahoetaric ilkiten cen su, eta ke eta suphre. **18** Eta hirur gauça hauçaz hil içan cen guiçonén herén partea, diot, suaz, eta keaz, eta hayén ahotic ilkiten cen suphrez. **19** Ecen hayén botherea cen hayén ahoan eta hayén buztanetan: ecen hayén buztanac sugueac irudi ciraden, cituztela buruac, ceineç calte eguiten baitzuten. **20** Eta goitico guiçon plaga hauçaz hil etziradenac bere escuezco obretaric etzitecen emenda, adora ezlitzatençat deabruc eta vrrhezco eta cilharrezco eta cobrezco eta harrizco eta çurezco idolác, ceineç ecin ikus baiteçaquez ez ençun, eta ecin ebil baititezque: **21** Eta etzitecen emenda bere guiça-erhaitequetaric, ez bere poçoinquetaric, ez bere paillardicetaric, ez bere ohoinquetaric.

10 Orduan ikus neçan berce Aingueru borthitzbat cerutic lausten cela, hodeibatez inguratua ceinen buruan baitzén

orçadarra: eta haren beguithartea cen iguzquia beçala, eta haren oinac suzco habeac beçala. 2 Eta çuen bere escuan liburutcho irequibat: eta eçar ceçan bere oin escuina itsas gainean, eta ezquerra lur gainean. 3 Eta oiuhu eguin ceçan ocengui, lehoin batec orroa eguiten duenean beçala: eta oiuhu eguin vkan çuenean, çazpi igorciric bere vozac pronuntia citzaten. 4 Eta çazpi igorciriec bere vozac pronuntiatu vkan cituztenean, nic nahi nituen scribatu: baina ençun neçan vozbat cerutic ciostala, Seignalaizac çazpi igorciriec pronuntiatu dituzten gauçac, eta hec eztizála scriba. 5 Eta itsassoaren gainean eta lurraren gainean cegoela ikussi vkan nuen Aingueruac, altxa ceçan bere escua cerura, 6 Eta iura ceçan secula seculacotz vici denaz, ceinec creatu baititu ceruã eta hartan diraden gauçac, eta lurra eta hartan diraden gauçac, eta itsassoa eta hartan diraden gauçac, ecen guehiago demboraric etzela içanen: (aiõn g165) 7 Baina çazpigarren Aingueruären vozeco egunetan trompettáz ioiten hassiren denean acabaturen datela laincoaren mysterioa, bere cerbitzari Prophetey declaratu vkan drauen beçala. 8 Eta cerutic ençun vkan nuen voza, berriz minça cedin enequin, eta erran ceçan, Habil, eta har eçac itsassoaren gainean eta lurraren gainean dagoen Aingueruären escuco liburutcho irequia. 9 Eta ioan nendin Aingueruägana niotsala lidan liburutchoa. Eta erran cieçadan, Har eçac, eta irets eçac: eta hire sabela karminduren dic: baina hire ahoan ezti içanen duc eztiã beçala. 10 Har neçan bada liburutchoa Aingueruären escutic, eta irets neçan: eta cen ene ahoan eztiã beçala ezti: baina iretsi vkan nuenean, ene sabela karmin cedin. 11 Orduan erran cieçadan, Prophetizatu behar drauec berriz anhitz populuri, eta genderi, eta mihiri, eta regueri.

11 Eta eman cequidan canaberabat bergabat irudiric, eta presenta cedin Ainguerubat, ciostala, laiqui adi, eta neurt itzac laincoaren templea eta aldarea, eta hartan adoratzen dutenac. 2 Baina iraitzac campora temple lekoretic den salá, eta ezteçála hura neurt: ecen eman içan ciayec Gentiley, eta Ciuitate saindua ohondicaturen dié berroguey eta bi hilebethcz. 3 Baina emanen diraeat hura neureric bi testimoniari, ceinec, prophetizaturen baituté milla eta ber-ehun eta hiruroguey egunez, çacuz veztituac diradela. 4 Hauc dituc bi oliuac eta bi candelér lurreco launaren presentian daudenac. 5 Eta baldin nehorc hæy gaizquiric eguin nahi badraue, sua ilkiten duc hayén ahotic, eta iresten citic hayén etsayac: ecen baldin nehorc gaizquiric eguin nahi badraue, harc hunela heriotara eman behar dic. 6 Hauc dié bothere ceruären ersteco, vriric eztaguian hayén prophetiazco egunetan: eta dié bothere vren gainean, hayen odoletara conuertizeco, eta lurraren açotatzeco plaga oroz noizere nahi baituqueite. 7 Eta acabatu duqueitenean bere testimoniagea abysmetic igaiten den bestiác, guerla eguinen dic hayen contra, eta garaithuren citic eta hilén: (Abyssos g12) 8 Eta hayen gorputzac etzanen dituc Ciuitate handico placetan, cein deitzen baita spiritualqui Sodoma eta Egypte, non gure launare crucificatu içan baita. 9 Eta ikussiren citié leinuètacoéc, eta populuetacoéc, eta mihietacoéc, eta nationetacoéc, hayen gorputzac hirur egun eta erdz, eta eztiqee permittituren hayen gorputzac eçar ditecen sepulturatan. 10 Eta lurreco habitantéc bozcario vkanen dié hayén gainean, eta atseguin harturen dié:

eta presentac igorriren diraeuc elkarri: ceren bi Propheta hauc tormentatu ditueizten lurrean habitant diradenac. 11 Baina hirur egun eta erdiren buruän vicitzeco spiritu laincoaganicoa hetara sarthuren datec, eta egonen diratec bere oinén gainean, eta iciapen handi eroriren datec hec ikussiren ditueiztzenen gainera. 12 Guero ençun dié voz handibat cerutic, hæy diostela, Igan çaitetze huná: eta igan dituc cerura hodey batetan: eta ikussi citié bere etsayéc. 13 Eta oren hartan lur ikaratze handi eguin içan duc: eta Ciuitatearen hamargarren partei erori içan duc, eta hil içan dituc lur ikaratze hartan çazpi milla guiçon, eta berceac icitu içan dituc, eta eman diraucoé gloria ceruco laincoari. 14 Bigarren maledicionea iragan içan da: eta huná hiruragarren maledicionea ethorriren da sarri. 15 Eta çazpigarren Aingueruac io ceçan trompettáz, eta voz handiac eguin citecen ceruän, cioitela, Eguin içan dirade mundu hunetaco resumác, gure launaren eta Christ harenaren resuma, eta regnaturen du secula seculacotz. (aiõn g165) 16 Orduan hoguey eta laur Anciano laincoaren aitzinean bere alkietan iarric ceudenéc, egotz citzaten bere buruac bere beguithartén gainera, eta adora ceçaten laincoa, 17 Cioitela, Esquerrac drauzgiagu hiri lainco laun bothere-gucitacoá, Cein baitaiz, eta Baihincén, eta Ethorteco baitaiz, ceren hartu duán eure puissançá handia, eta ceren hassi duán eure resumá: 18 Eta asserretu içan dituc Gentilac, eta ethorri içan duc hire hirá, eta hilén demborá, iugea ditecençát, eta eman dieceançát saria eure cerbitzari Prophetey, eta sainduey, eta hire icenaren beldur diraden chipiey eta handiey: eta deseguin ditzançát lurra deseguiten dutenac. 19 Orduan irequi cedin laincoaren templea ceruän, eta ikus cedin haren aliançazco Arká haren templean: eta eguin cedin chistmist eta hots eta lur ikaratze, eta babaçuca handi.

12 Eta ikus cedin signo handibat ceruän, Emazte iguzquiaz inguratubat, ceinen oinén azpian baitzén ilharguia, eta buruän hamabi içarrezco coroabat. 2 Eta içorra içanez heyagoraz cegoen erdi beharrezco minez, eta tormenta iragiten çuen erdi cedinçát. 3 Ikus cedin berce signobat-ere ceruän, eta huná, dragoin gorharats handibat, çazpi buru cituenic eta hamar adar: eta bere buruètan çazpi diadema. 4 Eta haren buztanac tiratzen çuen ceruco içarren herén partea, eta egotz citzan hec lurrera: eta gueldi cedin dragoina emazte erdi behar çunenaren aitzinean, erdi çatenean, haren haourra irets leçançát. 5 Eta erd cedin seme ar batez ceinec gobernatu behar baitzituen natione guciac burdinazco berga batez: eta harrapa cedin haren haourra laincoagana eta haren thronora. 6 Eta emazteac ihes eguian deserto batetara, non baitu lekua laincoaz appaunduric, han hura haz deçatençát milla eta ber-ehun eta hiruroguey egunez. 7 Eta eguin cedin bataillabat ceruän: Michele eta haren Aingueruac bataillatzen ciraden dragoinaren contra, eta dragoina combatitzen cen eta haren Aingueruac: 8 Baina etziraden borthitzenac içan, eta hayén lekua etzedin guehiagoric eriden ceruän. 9 Eta iraitz cedin dragoin handia, sugue çahar hura, Deabru eta Satan deitzen dena, ceinec mundu gucia seducitzen baitu: iraitzi içan da bada lurrera, eta haren Aingueruac harequin iraitz citecen. 10 Eta ençun neçan voz handibat cioela ceruän, Orain eguin da

saluamendua, eta indarra, eta gure laincoren resumé, eta Christ harenaren botherea: ecen gure anayén accusaçalea iraitzi ičan da, ceinec accusatzen baitzituen gure laincoren aitzinean egun eta gau. **11** Baina hec garaitu ičan çaiçquio Bildotsaren odolaren causaz eta bere testimoniageco hitzaren causaz, eta bere viciac ezfituzte guppida vkan heriorano. **12** Halacotz çaitetzte aleguera, ceruác eta hetan habitatzen çaretenác. Maledictione lurreco eta itsassoco habitanteý: ecen iausti da deabrua çuetara, hira handiz betheric, nola baitaqui ecen dembora appurbat baduela. **13** Ikussi vkan çuenean bada dragoinac ecen iraitzi ičan cela lurrera, persecuta ceçan arazi erdi çen emaztea. **14** Baina emana ičan çaiçcan emazteari arrano handi batenic bi hegal, hegalda ledinçat suguearen aitzinetic desertura, bere lekura, non hatzen baita dembora batetacotz eta demboréacotz eta demboraren erditacotz. **15** Eta iraitz ceçan sugueac emaztearen ondoan bere ahotic vr fluuiobat beçala, hura harrapa eraci leçançat fluuiioaz. **16** Baina aiuta ceçan lurrac emaztea, eta irequi ceçan lurrac bere ahoa, eta hurrupa ceçan dragoinac bere ahotic iraitzi vkan çuen fluuioa. **17** Orduan asserre cedin dragoina emaztearen contra, eta ioan cedin guerla eguitera haren hacico goiticoén, laincoren manamenducac beguiratzen dituztenén eta Iesus Christen testimoniagea dutenén contra. Eta gueldi nendin itsassoco sable gainean.

13 Orduan ikus neçan bestiabat itsassotic igaiten cela, çazpi buru eta hamar adar cituenic, eta bere adar gainetan hamar diadema: eta bere buru gainetan basphemiotaco icenbat. **2** Eta nic ikussi vkan nuen bestiác Leoparta irudi çuen, eta haren oinac ciraden hartzarenac beçalaco: eta haren ahoa lehoinaren ahoa beçalaco: eta eman cieçon hari dragoinac bere puissançá, eta thronoa, eta bothere handi. **3** Eta ikus neçan haren buruetaric bat heriotara çauria beçala, baina haren heriotaraco çauria sendatu ičan cen: eta miraculuz cegoela lur gucia iarreiqui cequiön bestiari. **4** Eta adora ceçaten bestiari bothere eman ceracaun dragoina, eta adora ceçaten bestiá, cioitela, Nor da bestia irudi duenic? haren contra nor combati ahal daite? **5** Eta eman cequiön aho gauça handiac eta blasphemioac pronuntiatzen cituena, eta eman cequiön bothere berroquey eta bi hilebetheren complitzeco. **6** Eta irequi ceçan bere ahoa blasphematzera laincoren contra, blasphema litzançat haren icena, eta haren tabernaclea, eta ceruän diradenac. **7** Eta eman cequiön sainduén contra-ere guerla eguitea, eta hæy garaitzea: eta eman cequiön bothere leinu, eta mihi, eta natione orenen gainean. **8** Eta adoratzten çutén hura lurreco habitant guciéc, ceinenén icenac ezpaitrade scribatuac, munduaren fundationetic hil ičan den Bildotsaren vicitzeco liburuän. **9** Baldin nehorc beharriic badu, ençun beça. **10** Baldin nehorc captiuitatera eramaiten badu, captiuitatera eramanen da bera: baldin nehorc ezpataz hil badeça, behar da hura ezpataz hil dadin: hemen da sainduén patientiá eta fedea. **11** Guero ikus neçan, berce bestiabat igaiten cela lurretic, eta cituen bi adar Bildotsarenac irudi: baina dragoina beçala minço cen. **12** Eta harc lehen bestiaren bothere gucia exercitzen çuen haren presentian: eta eguiten çuen, lurrac eta hartaco habitantéc adora leçaten leheneco bestia hura, ceinen heriotaraco çauria

sendatu ičan baitzén. **13** Eta signo handiac eguiten cituen, hambat non sua cerutic lurrera eraits eraciten baitzuen guiconén aitzinean. **14** Eta seducitzen cituen lurreco habitantac signoén causaz, ceinenén eguitea eman ičan baitzayón bestiaren aitzinean: ciostela lurreco habitanteý, eguin lieçotén imaginabat bestia hari, cein ezpataz çauri ičan baitzén, baina vitzu ičan da. **15** Eta hari eman cequiön, bestiaren imaginari spiritu eman lieçon, eta bestiaren imaginá minça ledin, eta eguin leçan, bestiaren imaginá adoratzten ezluten guciac, hil litecen. **16** Eta eguiten çuen, guciéc, chippiéc eta handiéc, abratséc eta paubréc, libréc eta sclaboéc hartzen baitzuten mercabat bere escu escuinean, edo bere belarretan. **17** Eta nehorc ecin eros leçan edo sal mercá luenec baicen, edo bestiaren icena, edo haren icenaren contua. **18** Hemen da sapientiá: adimenduric duenac conta beça bestiaren icena: ecen contua guiconarena da, eta haren contua, sey ehun eta hiruroquey eta sey.

14 Orduan beha neçan, eta huná, Bildotsa cegoen Siongo mendi gainean, eta harequin ehun eta berroquey eta laur milla, çutela haren Aitaren icena scribatua bere belarretan. **2** Eta ençun neçan vozbat cerutic vr handién hotsa beçala, eta igorciri handi baten hotsa beçala: eta ençun neçan bere guitarrac ioiten cituzten guitarrarri soinuab: **3** Eta cantatzten çuten quasi cantu berribat throno aitzinean, eta laur animalén, eta Ancianoén aitzinean: eta nehorc ecin ikas ceçaqueen cantua ehun eta berroquey eta laur milléc baicen, cein baitrade lurretic erossiac: **4** Hauc dirade emaztequin satsutu eztradenac: ecen virgina dirade: hauc dirade Bildotsari darreitzanac norat-ere ioan baitadi: hauc dirade guiconén artetic erossiac, primitia laincoari eta Bildotsari sanctificatuac. **5** Eta hayén ahoan ezta eriden enganioric: ecen macula gabe dirade laincoren throno aitzinean. **6** Guero ikus neçan berce Ainguerubat ceruären arteaz hegaldatzen cela, Euangelioa eternala çuela, euangeliza liecençat lurreco habitanteý, eta natione, eta leinu, eta mihi, eta populu guciari: (aiõmios g166) **7** Cioela ocengui, Çaretén beldur laincoren, eta hari gloria emoçue: ecen ethorri da haren iugemenduaren ordua: eta adora eçaçue ceruá eta lurra eta itsassoa eta vr ithurriac eguin dituena. **8** Eta berce Ainguerubat iarreiqui cequiön, cioela, Erori da erori Babylon, ciuitate handi hura, ceren bere paillardicaren hirataco mahatsarinoaz natione guciac edaran vkan baititu. **9** Eta heren Aingueruá iarreiqui cequién, cioela ocengui, Baldin nehorc adora badeça bestiá eta haren imaginá, eta har badeça haren mercá bere belarrean edo bere escuan, **10** Harc-ere edanen du laincoren hiraco mahatsarotic, bay, mahatsarno pur haren hiraco copara hustutic: eta tormentaturen da suz eta suphrez Aingueru sainduén aitzinean eta Bildotsaren aitzinean. **11** Eta hayén tormentaco kea altchaturen da secula seculacotz: eta eztute vkanen paussuric ez egun ez gau adoratzten dutenéc bestiá eta haren imaginá, eta baldin nehorc har badeça haren icenaren mercá. (aiõn g165) **12** Hemen da sainduén patientiá: hemen dirade laincoren manamenducac eta Iesusen fedea beguiratzen dituztenac. **13** Orduan ençun neçan vozbat cerutic, ciostala, Scriba eçac, Dohatsu dirade launean hiltzen diraden hilac hemendic harat. Bay, dio Spirituác: ecen reposatzen dirade bere nequetaric, eta bere obrác iarreiquiten çaitzé. **14** Eta beha

neçan, eta huná hodey churibat: eta hodey gainean norbeit cegoen iarriric guiçona irudi çuenic, çuela bere buru gainean vrrhezco corobabat, eta bere escuan iguitey çorrotzbat. **15** Eta berce Ainguerubat ilki cedin templetic, oiuhz çayola ocengui, hodey gainean iarriric cegoenari, Eçarrac eure iguiteya, eta vztá errequeita eçac: ecen ethorri çaic errequeitatzeco ordua: ecen lurreco vztá çorhitu duc. **16** Orduan eçar ceçan hodey gainean iarriric cegoenac, bere iguiteya lurrera: eta errequeita cedin lurra. **17** Eta berce Ainguerubat ilki cedin ceruco templetic, çuela harc-ere iguitey çorrotzbat. **18** Eta berce Ainguerubat ilki cedin aldairetic, çuela bothere suaren gainean, eta ocengui oiuh egin cieçon iguitey çorrotza çuenari, cioela, Eçarrac eure iguitey çorrotza, eta mendemaitzac lurreco mahastico mulkoac: ecen hartango mahatsac onthu dituc. **19** Eta eçar ceçan Aingueruâc bere iguitey çorrotza lurrera, eta mendema ceçan lurreco mahastia, eta igor ceçan laincoaren hiraren laco handira. **20** Eta lacoa aurizqui cedin Ciuitatetic campoan: eta ilki cedin odol lacotic çamarién bridetarano, milla eta sey ehun estadiotan.

15 Guero ikus neçan berce signobat ceruân handiric eta miraculuzcoric, Çazpi Aingueru, cituztela azquen çazpi plagâc ecen heçaz da laincoaren hira complitu. **2** Eta ikus neçan beirazco itsassobat beçala suz nahastecatua: eta victoria eraman vkan çutenac bestiaganic, eta haren imaginaganic, eta haren mercaganic, eta haren icenaren contuaganic, ceudela itasso beirazco irudian, eta cituztela laincoaren guitarrâc: **3** Eta cantatzen çutén laincoaren cerbitzari Moysesen canticoa, eta Bildotsaren canticoa, cioitela, Handi eta miraculuzco dituc hire obrâc, lainco laun bothere gucitacoa: iusto eta eguiazco dituc hire bideac, sainduén Regueâ. **4** Nor ezta hire beldur içanen, launa, eta norc eztu glorificaturen hire icena? ecen saindu bakoitza aiz hi: ecen gende guciac ethorriren dituc, eta adoraturen dié hire aitzinean: ceren hire iugemenduc manifestatu içan baitirade. **5** Eta gauça hauén buruân beha neçan, eta huná, irequi cedin testimoniageco Tabernaclearen templea ceruân. **6** Eta ilki citecen templetic çazpi plagâc cituzten çazpi Aingueruâc, veztituric liho purez eta churiz, vrrhezco guerricoez bulhar inguruétan guerricatuac. **7** Eta laur anailetaric batec eman cietzén çazpi Aingueruey çazpi ampola vrrhezcoric, lainco secula seculacotz viciaren hiraz betheac. (aion g165) **8** Eta bethe cedin templea laincoaren maiestatetic: eta haren puissançatic ilkiten cen keaz: eta nehor ecin sar ceiten templean çazpi Aingueruén çazpi plagâc compli litezqueno.

16 Orduan ençun neçan voz handibat templetic, ciostela çazpi Aingueruèy, Çoazte eta issuritzæue laincoaren hiraren çazpi ampolâc. **2** Ioan cedin bada lehen Aingueruâ, eta issur ceçan bere ampolâ lurrera, eta eguin cedin plagabat gaitzic eta damutacoric bestiaren mercâ çuten guiçonén contra, eta haren imaginâ adoratzen çutenén contra. **3** Eta bigarren Aingueruâc issur ceçan bere ampolâ itsassora, eta sarrasquibaten odola beçalaca cedin eta itsassoco arima vici gucia hil cedin. **4** Eta herén Aingueruâc issur ceçan bere ampolâ fluuietara eta vr ithurrietara, eta odol bilha citecen. **5** Eta ençun neçan vretaco Aingueruâ, cioela, lusto aiz launa, Aicena eta Incena eta

Saindua: ceren gauça hauc iugeatu baitituc: **6** Ceren Sainduén eta Prophetén odola issuri vkan baitutê, hic- ere odol eman vkan drauec edatera: ecen digne dituc. **7** Eta ençun neçan bercebat Sainctuariotic, cioela, Segurqui, lainco laun bothere gucitacoâ, eguiazco eta iusto dituc hire iugemenduc. **8** Guero laurgarren Aingueruâc issur ceçan bere ampolâ iguzkira, eta hari eman cequiön guiçonén suz erratzea. **9** Eta erre citecen guiçonac bero handiz, eta blasphema ceçaten, plaga hauén gainean bothere duen laincoaren icena: eta etzitecen emenda hari gloria eman lieçotencât. **10** Guero bronzarren Aingueruâc issur ceçan bere ampolâ, bestiaren throno gainera: eta eguin cedin haren resumâ ilhumbeçue: eta mastacatzen cituztén bere mihiac dolorearen handiz. **11** Eta blasphema ceçaten lainco cerucoa bere doloreacgatic eta çauriacgatic: eta etzitecén emenda bere obretaric. **12** Guero seigarren Aingueruâc issur ceçan bere ampolâ Euphratesco fluui handira: eta agor cedin hartaco vra, appain ledinçât iguzqui ilkite aldeco Reguén bidea. **13** Eta ikus nitzan ilkiten dragoinaren ahotic, eta bestiaren ahotic, eta propheta falsuén ahotic, hirur spiritu satsu iguelén irudicoric: **14** Ecen badirade deabruén spiritu, signoac eguiten dituztenac, eta lurreco eta mundu orotaco reguetera ioaiten diradenac hec bil ditzatencât lainco bothere gucitacoaren egun handi hartaco bataillara. **15** (Huná, ethorten naiz ohoina beçala: dohatsu da iratzarri dagoena, eta bere abillamenduc beguiratzen dituena, billuzgorriric ebil eztaadinçât, eta nehorc haren laidoa ikus ezteçançât) **16** Eta bil citazten, Hebraicoz Arma-gedon deitzen den lekura. **17** Guero çazpigarren Aingueruâc issur ceçan bere ampolâ airera: eta ilki cedin voz handibat ceruco templetic throno aldetic, cioela, Eguin da. **18** Orduan eguin cedin chistmist eta hots eta igorciri: eta lur ikaratze handia eguin cedin, nolacoric ezpaita içan guiçonac lurraren gainera diradenaz gueroztic, lur ikaratzeric diot hain handiric. **19** Eta eguin cedin ciuitate handi hura hirur partetara, eta Gentilén ciuitateac eror citecen, eta Babylon handiâ ethor cedin memoriotara laincoaren aitzinean, hari bere hiraren indignationezco mahatsarno coparen emaiteco. **20** Eta isla oroc ihes eguin ceçan, eta mendiac etzitecen guehiagoric eriden. **21** Eta harriabar handiric talentbat beçalacoric iaus cedin cerutic guiçonetara. eta blasphema cecatzen laincoa guiconéc harriabarrezco plagaren causaz: ecen harc eguin çuen plagâ guciçco handia içan da.

17 Orduan ethor cedin çazpi ampolâc cituztén çazpi Aingueruetaric bat, eta miñça cedin enequin, ciostala, Athor, eracutsiren drauat anhitz vren gainean iarriric dagoen paillarda handiaren damnationea: **2** Ceinequin paillardatu baitute lurreco reguéc, eta haren paillardicazco mahatsarnoaz horditu içan baitirade lurreco habitantac. **3** Eta spirituz desertu batetara eraman nençan: eta ikus neçan emaztebat, bestia escarlata coloretaco, blasphemiotaco icenez bethe, çazpi buru eta hamar adar cituen baten gainean iarria. **4** Eta emaztea cen abillatua pourpraz eta escarlataz, eta vrrhestatua vrrhez, eta appaindua harri preciatur eta perlaz, copa vrrhezcobat bere paillardicaco abominationez eta satsutassunez bethea bere escuan çuela. **5** Eta bere belarrean icen-bat scribaturic, Mysterio, Babylon handia, lurreco paillardicén eta abominationén amâ. **6** Eta ikus neçan emaztea sainduén odolaz, eta lesusen martyroén odolaz

horditua, eta hura ikussiric, mireste handiz mirets neçan. 7 Eta erran cieçadan Aingueruac, Cergatic miresten duc? nic erranen drauat amaztearen, eta hura ekarten duen bestia çazpi burutacoaren eta hamar adarretacoaren mysterioa. 8 Ikussi vkan duán bestia, içan duc, eta eztuc guehiagoric: eta igaiteco duc abysmetic, eta perditionetara ioaiteco: eta miretsiren dié lurreco habitantéc (ceinén icenac ezpaitirade scribatuac vicitzeco liburuån munduaren hatseandanic) dacussatenean bestia, cein baitzén, eta ezpaita, eta alabaina baita. (Abyssos g12) 9 Hemen da adimendu sapientia duena. Çazpi buruac, çazpi mendiac dirade ceinén gainean emaztea iarria baita. 10 Eta regueac çazpi dirade: borzac erori dirade, eta bat bada, bercea ezta oraino ethorri: eta dathorrenean behar du harc dembora appurbat egon. 11 Eta bestia cein baitzén, eta ezpaita, hura çortzigarren reguea da, eta çazpietaric da, eta galtzera doa. 12 Eta hamar adar ikussi dituánac, hamar regue dituc ceinéc resumá ezpaitute oraino hartu, baina bothere regue beçala oren batez harturen dié bestiarequin. 13 Hauc conseillu berbat dié, eta bere puissançá eta autoritatea bestiari emanen diarocoé. 14 Hauc bildotsaren contra combatituren dituc, eta Bildotsa garaituren ciayec: ecen iaunén laun duc, eta reguén Regue: eta harequin diradenac dituc deithuac eta elegituac eta fidelac. 15 Guero erran cieçadan, Ikussi dituán vrac, non paillardá iarria baita, dituc populuac, eta tropelac, eta gendeac, eta mihiac. 16 Eta bestiañ ikussi dituán hamar adarrac dituc paillardari gaitz eritziren draucatenac, eta hura desolaturen dié eta haren haragui aianen eta bera, suan erreren dié. 17 Ecen laincoac eçarri dic hayén bihozetan, eguin deçaten harc placer duena, eta consenti ditecen, eta eman dieçoten bere resumá bestiari laincoaren hitzac compli daitezqueno. 18 Eta ikussi vkan duán emaztea duc Ciuitate handi hura ceinec baitu bere resumá lurreco reguén gainean.

18 Eta gauça hauen ondoan ikus neçan berce Ainguerubat iausten cela cerutic, bothere handia çuela: eta argui cedin lurra haren gloriáz: 2 Eta oihuz iar cedin botheretsuqui voz handiz, cioela, Erori da, erori da Babylon handi hura, eta eguin içan da deabruén habitacione, eta spiritu satsu orenen eta hegaztina satsu eta execrable ororen retragune: 3 Ecen haren paillardaçaren hirazco mahatsarnotic edan vkan dute gende guciéc, eta lurreco reguéc harequin paillardatu vkan dute: eta lurreco merkatariac haren delicietaco abrastassunetic abrastu içan dirade. 4 Eta ençun neçan berce vozbat cerutic, cioela, Ilki çaitetze hartaric ene populuá, haren bekatuetan participant etzaretençát, eta haren plaguetaric recebi ezteçaquençát. 5 Ecen haren bekatuac elkarrí iarrei qui içan çazca cerurano, eta orhoit içan da laincoa haren iniquitatéz. 6 Renda ieçoçue harc eguin vkan drauçuen beçala: eta paga ieçoçue doblea bere obrén araura: harc erautsi vkan drauçuen copán eman ieçoçue doblea. 7 Cembat bere buruá glorificatu vkan baitu, eta deliciatan içan baita, emoçue hambat tormenta eta nigar: ecen bere bihozetan erraiten du, Iarria nago reguina, eta eznaiz alhargun, eta vrthueriaric eztacusquet. 8 Halacotz egun batez ethorriren dirade haren plagác, herio eta vrthueria eta gossete: eta suz erreren da: ecen lainco launa borthitz da, ceinec iugeaturen baitu hura. 9 Eta nigar eguinen duté harçaz eta

deithore haren gainean lurreco reguéc, harequin paillardatu dutenéc eta deliciosqui vici içan diradenéc, dacusqueitenean haren erratzeco kea: 10 Vrrun daudela haren tormentaren beldurrez, dioitela, Elas, elas, Babylon ciuitate handia, ciuitate borthitzá nola hire condemnationea oren batez ethorri içan den! 11 Lurreco merkatariéc-ere nigar eguinen duté eta deithore haren gainean, ceren nehorc ezpaitu hayén marchandiçatic erosten guehiagoric: 12 Marchandiça vrrhezcoric, eta cilharrezcoric, eta harri preciaturcoric, eta perlazcoric, eta crespazcoric, eta pourprezcoric, eta cetazcoric, eta escarlatazcoric, eta vssain onetaco çur mota gucitacoric, eta yuoirezco vnci gucitacoric, eta vnci gucizco çur preciaturcoric, eta cobrezcoric, eta burdinazcoric, eta marbrezcoric: 13 Eta canela, eta vssain on, eta vnguentu, eta encensu, eta mahatsarno, eta olio, eta irin flore fin, eta ogui bihi, eta behor eta ardi, eta çaldi, eta carriot, eta sclabo, eta guiçoñén arima. 14 (Hire arimaren desierezco fructuac ioan ditun hireganic, eta gauça delicatu eta excellent guciac galdu içan çazquin: eta eztitun guehiagoric gauça hec eridenen) 15 Gauça hauén merkatariac bada abrastu içanic vrrun hareganic egonen dirate haren tormentaren beldurrez, nigarrez eta deithorez daudela. 16 Eta dioitela, Elas, elas, Ciuitate handia, cein baitzén crespaz veztitua, eta pourpraz, eta escarlataz, eta baitzén vrrhestatua vrrhez, eta appaindua harri preciatur eta perlaz; nola oren batez desolatu içan dirade hain abrastassun handiac? 17 Vnci pilotu guciac-ere, eta vncietaco compainia gucia, eta marinerac eta cembatec-ere itsassoan baitiharducate, vrrun egonen dirade. 18 Eta haren erratzeco kea dacussatenean, heyagoraz iarriren dirate, dioitela, Cein ciuitate cen ciuitate handi hunen pareric? 19 Eta errhaults egotziren duqueite bere buru gainetara, eta heyagora eguinen duqueite nigarrez eta deithorez daudela, eta dioitela, Elas, elas, ciuitate handia, ceinetan abrastu içan baitziraden itsassoan vnciric çuten guciac, haren magnificentia handitic, nola oren batez desequin içan den! 20 Alegueradi haren gainean ceruá, eta çuec Apostolu eta Propheta sainduac: ecen laincoac iugeatu vkan du çuen causá, harçaz den becembatean. 21 Guero har ceçan Aingueru borthitzbatec harribat, errota harri handibat beçalacoric, eta iraitz ceçan itsassora, cioela, Hunelaco indarrez iraitziren da Babylone ciuitate handia, eta ezta guehiagoric eridenen. 22 Eta guitarrarién, eta musicianoén, eta chirula, eta trompeta soinularién vozic ezteatec hitan guehiagoric ençunen: ez cer-ere officiotaco den officieric batre ezteatec guehiagoric hitan eridenen: eta errota harriaren hotsa ezteatec guehiagoric hitan ençunen: 23 Eta candela arguiac eztic arguic eguinen hitan guehiagoric, eta sposoaren eta sposaren voza eztec hitan guehiagoric ençunen, ceren hire merkatariac lurreco prince baitziraden, ceren hire poçoinquerié seducitu içan baitirade natione guciac. 24 Baina hartan Prophetén eta Sainduén odola eriden içan da, eta lurraren gainean heriotara eman içan diraden gucienea.

19 Gauça hauen ondoan ençun neçan tropel anhitzen voz handibat ceruån, cioela, Halleluia: saluatione, eta gloria, eta ohore, eta puissança gure lainco launari dagoca. 2 Ecen eguiaczco dirade eta iusto haren iugemenduac: ceren bere paillardaç lurra corruptitu vkan duen paillarda handiaz iustitia

eguin vkan baitu, eta bere cerbitzarién odola haren escuetan mendecatua vkan baitu. **3** Eta berriz erran ceçaten Halleluia: eta haren kea igan cedin secula seculacotz. (aiñon g165) **4** Eta hoguey eta laur Ancianoéc eta laur animaléc egotz citzaten bere buruác bere beguithartén gainera, eta adora ceçaten throno gainean iarriric dagoen laincoa, cioitela, Amen, Halleluia. **5** Eta vozbat thronotic ilki cedin, cioela, Lauda eçaçue gure laincoa haren cerbitzari guciéc, eta haren beldur çareten chipiéc eta handiéc. **6** Guero ençun neçan tropel handi baten hotsa beçala, eta vr handién hotsa beçala, eta igorciri handién hotsa beçala, cioitela, Halleluia, ecen regnatu vkan du gure lainco laun bothere gucitacoac. **7** Boz eta aleguera gaitecen, eta demogun hari gloria: ecen ethorri dirade Bildotsaren ezteyac, eta haren emaztea appaindu da. **8** Eta eman içan çayó crespé puez eta arguitzen duenez vezti ledin: ecen crespá, Sainduén iustificacioneac dirade. **9** Orduan erran ceçadan, Scriba eçac, Dohatsu dirade Bildotsaren ezteyetao affarira deihuac. Erran cieçadan halaber, laincoaren hitz hauc eguiazco dituc. **10** Eta egotz neçan neure buruá haren oinén aitzinera hura adora neçançát: eta erran cieçadan, Beguirauc eztaguián: hire cerbitzari quide nauc, eta hire anayén, ceinéc baitute Iesusen testimoniagea. laincoa adora eçac: ecen Iesusen testimoniagea duc prophetiazco Spiritua. **11** Guero ikus neçan ceruá irequiric, eta huná, çaldi churibat, eta haren gainean iarriric cegoena deitzen cen Fidela eta Eguiatia, eta iustoqui iudicatzen duena eta combatitzen dena. **12** Eta haren beguic ciraden su-garra beçala, eta haren buru gainean cen anhitz diadema, eta çuen scribuz icena harc berac baicen eçagutu vkan eztena: **13** Eta cen odolez tintatu arropa batez veztitua: eta haren icena deitzen da IAINCOAREN HITZA. **14** Eta ceruán diraden armadác iarreiquiren çaiçquión çaldi churiz, veztituric crespá churiz eta puez. **15** Eta haren ahotic ilkiten cen ezpata çorrotzbat, harçaz io ditançát nationeac: ecen harc gubernaturen ditu hec burdin berga batez: eta hura da lainco bothere gucitacoaren hissizco eta hirazco mahatsarno lacoa aurizquiren duena. **16** Eta çuen bere veztidurán eta ictherrean scribuz icen haur, REGVEN REGVEA, ETA IAVNEN IAVNA. **17** Guero ikus neçan Ainguerubat iguzkian barna cegoela, ceinec oihu eguin baitzeçan ocengui, ciostela ceruären arteaz hegaldatzen ciraden chori guciy, Çatozte, eta bil çaitetze lainco handiaren affarira, **18** lan deçaçuençát reguén haragua, eta capitainén haragua, eta borhithizen haragua, eta çaldién haragua, eta hayén gainean iarriric daudenena, eta libre eta sclabo, chipi eta handi gucién haragua, **19** Guero ikus nitzan bestia eta lurreco regueac eta hayen armadác bilduric guerla eguitera çaldi gainean iarriric cegoenaren contra eta haren armadaren contra. **20** Eta bestia hatzaman cedin, eta propheta falsu haren aitzinean signoac eguin cituena harequin, ceinéz seducitu baitzituén bestiaren mercá hartu vkan çutenac, eta haren imaginá adoratu vkan çutenac: viciric iraitzi içan dirade bi hauc suzco stang suphrez çachecan batetara: (Limnē Pyr g3041 g4442) **21** Eta goiticoac hil içan ciraden çaldi gainean iarriric cegoenaren ahotic ilkiten cen ezpatáz: eta chori guciac asse citecen hayén haraguetaric.

20 Guero ikus neçan Ainguerubat iausten cela cerutic abysmeço gakoça çuela, eta cadena handibat bere escuan. (Abyssos g12) **2** Eta hatzaman ceçan dragoina, sugue çaharra, cein baita deabruá eta Satan, eta esteca ceçan hura milla vrthetacotz. **3** Eta irion ceçan hura abysmera, eta erts ceçan hura, eta ciguila ceçan haren gainean, gendeac guehiagoric seduci eztizançát, milla vrtheac compli daitezqueno: eta guero behar da lacha dadin dembora gutibatetacotz. (Abyssos g12) **4** Guero ikus nitzan alkiac, eta iar citecen hayén gainean gendeac, eta iugemendua eman cequin: eta Iesusen testimoniageagatic, eta laincoaren hitzagatic buruác edequi içan çaiçtenén arimác, eta ceinéc ezpaitzuten adoratu bestia ez haren imaginá, eta ezpaitzutén hartu vkan haren mercá bere belarretan edo bere escuetan, eta vico dirade eta regnaturen duté Christequin milla vrthez. **5** Baina goiticoac ezdirade resuscitaturen milla vrthe compli daitezqueno: haur da lehen resurreccionea. **6** Dohatsu eta saindu da lehen resurreccionean parte duena, hayén gainean bigarren herioac ezto bothereric: baina içanen dirade laincoaren eta Christen sacrificadore, eta regnaturen duté harequin milla vrthez. **7** Eta complitu diratenean milla vrtheac lachaturen date Satan bere presoindeguitic. **8** Eta ilkiren date seduci ditançát lurraren laur corneretan diraden nationeac, Gog eta Magog, hec congrega ditançát bataillara: ceinén contua baita itsassoco sablea beçala. **9** Eta igan citecen lurraren çabaltassunera, eta ingura ceçaten Sainduén campoa, eta Ciuitate maitea: baina iaust cedin sua laincoagatic cerutic, eta irets citzan hec. **10** Eta hec seducitzen cituen deabrua, iraitz cedin suzco eta suphrezco stagnera, non baitirade bestia eta propheta falsa: eta tormenturen baitirade egun eta gau secula seculacotz. (aiñon g165, Limnē Pyr g3041 g4442) **11** Guero ikus neçan throno handi churibat, eta norbeit haren gainean iarria, ceinen aitzinetic ihes eguin baitzeçaten lurrac eta ceruác, eta etzedin hayendaco lekuric eriden. **12** Eta ikus nitzan hilac chipiac eta handiac laincoaren aitzinean ceudela, eta liburuác irequi citecen: eta berce liburubat irequi cedin, cein baita vicitzeco liburu: eta iugea citecen hilac liburuétan scribatuac ciraden gaucetaric, bere obrén araura. **13** Eta renda citzan itsassoac hartan ciraden hilac: herioac-ere eta iffenuac renda citzaten hetan ciraden hilac: eta iugemendua eguin cedin battederaren obrén araura: (Hadēs g86) **14** Eta iffenua eta herioa egotzi içan ciraden suzco stagnera: haur da bigarren herioa. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) **15** Eta nor-ere ezpaitzedin eriden vicitzeco liburuán scribaturic, suzco stagnera iraitz cedin. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Guero ikus neçan ceru berribat eta lur berribat: ecen lehen ceruá eta lehen lurra ioan içan cen: eta itsassoa etzen guehiagoric. **2** Eta nic Ioannesecc ikus neçan Ierusalem berrico Ciuitate saindua iausten cela laincoagatic cerutic, appaindua sposa bere senharrarençát appaindubat beçala. **3** Eta ençun neçan voz handibat cerutic, cioela, Huná, laincoaren tabernaclea guiconequin da, eta habitaturen da hequin, eta hec haren populu içanen dirade, eta laincoa bera hequin içanen da hayén lainco. **4** Eta icaturen du laincoac nigar chorta gucia hayén beguetaric: eta herioa guehiagoric ezta içanen ez vrthueriaric, ez heyagoratic, ez nequeric: ecen leheneço gauçac

iragan dirade. 5 Eta erran ceçan throno gainean iarria cenac, Huná, gauça guciac berri eguiten ditut. Eta erran cieçadan, Scriba eçac: ecen hitz haue fidelac dituc eta eguiazcoac. 6 Eta erran cieçadan, Eguin da: ni naiz a eta w, hatsea eta fina. Nic egarri denari emanen draucac vicitzeo ithur vretic, dohainic. 7 Garaithuren duenac, heretaturen ditu gauça guciac: eta içanen natzayo hari lainco, eta hura içanen çait niri seme. 8 Baina beldurtiey, eta increduley, eta execrabley, eta guiça-erhailey, eta paillartey, eta poçoaçaley, eta idolatrey, eta gueçurti guciy ceina assignatua dagote suz eta suphez dachecan stagnean, cein baita bigarren herioa. (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 Orduan ethor cedin enegana çazpi ampola azquen çazpi plaguéz betheac vkan cituzten çazpi Aingueruetaric bat, eta minça cedin enequin, cioela, Athor, eracutsiren drauat Bildotsaren emazte sposa. 10 Eta eraman nençan spiritutan mendi handi eta gora batetara, eta eracuts cieçadan Ierusalemeco Ciuitate saindu handia, iausten cela cerutic laincoaganic: 11 laincoaren gloria çuela: eta haren arguia cen harri gucizco preciatua irudi, iaspe harri crystalera tiratzen duena beçala. 12 Eta çuen murraila handibat eta gorabat, cituela hamabi bortha, eta borthetan hamabi Aingueru: eta icenac scribatuac: cein baitirade Israeleco hamabi leinuetaco haourrén icenac 13 Orient aldetic, hirur bortha: Aquilonetic hirur bortha: Egu-erditic hirur boltha: eta Occidentetic, hirur bortha. 14 Eta Ciuitatearen murrailác cituen hamabi fundament, eta hetan Bildotsaren hamabi Apostoluén icenac. 15 Eta enequin minço cenac çuen vrrhecco canaberabat, Ciuitatearen eta haren borthén eta haren murrailaren neurtzeo. 16 Eta Ciuitatea bera cen çarratua, eta haren lucetassuna cen hambat nola çabaltassuna: eta neurt ceçan Ciuitatea vrrhecco canaberáz, hamabi milla stadiotaco, eta ciraden haren lucetassuna, eta çabaltassuna eta goratassuna bardin. 17 Guero neurt ceçan haren murrailá ehun eta berroquey eta laur bessotaco, guiçonaren neurritz, cein baita Aingueruárena. 18 Eta cen haren murrailaco bastimendua iaspez: baina Ciuitatea bera cen vrrhe purez, beira pura irudi. 19 Eta Ciuitatearen murrailaco fundamentac ciraden harri preciatu guciac ornatuac: lehen fundamenta cen iaspez: bigarren, sapphirez: herena, chaldedonez: laurgarrena, smaraudez: 20 Borzgarrena, sardonixe: seigarrena, sardoinez: çazpigarrena, chrysolitez: çortzigarrena, beryllez: bedratzigarrena, topazez: hamargarrena, chrysoprasez: hamecagarrena, hyacinthez: hamabigarrena, amethystez. 21 Eta hamabi borthác ciraden, hamabi perla, batbederatan bat: eta borthetaric batbedera cen perla bederaz. Eta Ciuitateo plaçá cen vrrhe purez, beira gucizco arguia beçala. 22 Eta ezneçan templeric ikus hartan: ecen lainco laun bothere gucitacoa da hartaco templea, eta Bildotsa. 23 Eta Ciuitateac eztu iguzquiren edo ilharguiren beharric, hartan arguitzeo: ecen laincoaren gloriác arguitu du hura, eta haren arguia da Bildotsa. 24 Eta saluatu içan diraten nationeac haren arguien ebiliren dirade: eta lurreco reguéc bere gloriá eta ohorea hartara ekarriren duté. 25 Eta hartaco borthác ezirade ertsiren egunáz: ecen ezta gauic han içanen. 26 Eta ekarriren da Gentilén gloriá eta ohorea hartara. 27 Ezta sarthuren hartara gauça satsutzen duenic batre, edo

abominationeric eta falseriaric eguiten duenic: baina solament Bildotsaren vicitzeo liburuán scribaturic daudenac.

22 Guero eracuts cieçadan vr vicizco fluuio purbat, crystalac beçala arguitzen çuenic, laincoaren eta Bildotsaren thronotic heldu cela. 2 Eta haren plaçaren erdian eta fluuioaren alde bietaric cen vicitzeo arborea ekarten cituela hamabi fructu, hilebethe oroz emaiten çuela bere fructua, eta arborearen hostoac Gentilén ossassunetacotz. 3 Eta gauça maradicaturic batre ezta içanen guehiagoric: baina laincoaren eta Bildotsaren thronoa hartan içanen da, eta bere cerbitzariéc cerbitzaturen duté hura. 4 Eta ikussiren duté haren beguithartea, eta haren icena hayén belarretan içanen da. 5 Eta gauic han ezta içanen, eta candela arguiren, ez iguzqui arguiren beharric ezutú: ecen lainco launac arguitzen ditu hec: eta regnaturen duté secula seculacotz. (aiōn g165) 6 Guero erran cieçadan, Hitz hauç fidelác dituc eta eguiazcoac: eta Prophetæ sainduén lainco launac igorri vkan dic bere Aingueruá, bere cerbitzariey eracuts dietzençát sarri eguin behar diraden gauçac. 7 Huná, heldu naiz sarri: dohatsu da liburu hunetaco prophetiazco hitzac beguiratzen dituen. 8 Eta ni naiz Ioannes gauça hauc ençun eta ikussi ditudana. Eta ençun eta ikussi ondoan egotz neçan neure buruá gauça hauc eracusten cerauzquidan Aingueruáren oinén aitzinera adora neçançát: 9 Eta erran cieçadan, Beguirauc eztaguián: ecen cerbitzariquide nauc hire, eta hire anaye Prophetén, eta liburu hunetaco hitzac beguiratzen dituztenén: laincoa adora eçac. 10 Guero erran cieçadan, Eztizála ciguila liburu hunetaco prophetiazco hitzac: ecen demborá hurbil duc. 11 Iniusto dena biz iniusto oraino: eta satsu dena satsu biz oraino: eta iusto dena iustifica bedi oraino: eta saindu dena sanctifica bedi oraino. 12 Eta huná, ethorten naiz sarri: eta ene alocairua enequin da, renda dieçodañçát batbederari haren obrá içanen den beçala. 13 Ni naiz a eta w, hatsea eta fina, lehena eta azquena, 14 Dohatsu dirade haren manamenduc beguiratzen dituztenac: çuen dutençát vicitzeo arborean, eta borthetaric sar ditecençát Ciuitatera. 15 Baina campoan içanen dirade orac, eta poçoaçaleac, eta paillartac, eta guiça-erhaileac, eta idolatreac, eta norc-ere maite baitu eta eguiten falseria. 16 Nic Iesusec igorri vkan dut neure Aingueruá gauça haur testifica lietzaçuençát Elicétan. Ni naiz Daud-en çaina eta generationea, Içar arguitzen duena eta goicecoa. 17 Eta Spirituac eta Sposac erraiten duté, Athor. Eta ençuten duenac, erran beça, Athor. Eta egarri dena, bethor: eta nahi duenac har beça, vicitzeo vretic dohainic. 18 Ecen prestatzen draucac liburu hunetaco prophetiaren hitzac ençuten dituen guciari, Baldin nehorc gauça hauey eratchequi badiecé, eratchequiren drautza hari laincoac liburu hunetan scribatuac diraden plagác. 19 Eta baldin nehorc ken badeça deus prophetia hunen liburuco hitzetaric, kenduren du laincoac haren partea vicitzeo liburutic, eta Ciuitate saindutic, eta liburu hunetan scribatuac diraden gauçetaric. 20 Gauça hauçaz testificatzen duenac dio, Segur banatorque sarri: Amen. Bay, athor Iesus launa. 21 Iesus Christ gure launaren gratia dela çuequin gucioquin. Amen.

Eta nic loanneseic ikus neçan Ierusalem berrico Ciuitate saindua iausten cela Iaincoaganic cerutic, appaindua sposa bere senharrarençat appaindubat beçala. Eta ençun neçan voz handibat cerutic, cioela, Huná, Iaincoaren tabernaclea guiçonequin da, eta habitaturen da hequin, eta hec haren populu içanen dirade, eta Iaincoa bera hequin içanen da hayén Iainco.

Apokalipsia 21:2-3

Irakurleentzako Gida

Euskara at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Hiztegia

Euskara at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Hiztegia +

AionianBible.org/Bibles/Basque---Basque-NT/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Lukas 8:31
Erromatarrei 10:7
Apokalipsia 9:1
Apokalipsia 9:2
Apokalipsia 9:11
Apokalipsia 11:7
Apokalipsia 17:8
Apokalipsia 20:1
Apokalipsia 20:3

aidios

Erromatarrei 1:20
Judas 1:6

aiōn

Mateo 12:32
Mateo 13:22
Mateo 13:39
Mateo 13:40
Mateo 13:49
Mateo 21:19
Mateo 24:3
Mateo 28:20
Markos 3:29
Markos 4:19
Markos 10:30
Markos 11:14
Lukas 1:33
Lukas 1:55
Lukas 1:70
Lukas 16:8
Lukas 18:30
Lukas 20:34
Lukas 20:35
Joan 4:14
Joan 6:51
Joan 6:58
Joan 8:35
Joan 8:51
Joan 8:52
Joan 9:32
Joan 10:28
Joan 11:26
Joan 12:34
Joan 13:8
Joan 14:16

Eginak 3:21
Eginak 15:18
Erromatarrei 1:25
Erromatarrei 9:5
Erromatarrei 11:36
Erromatarrei 12:2
Erromatarrei 16:27
1 Korintoarrei 1:20
1 Korintoarrei 2:6
1 Korintoarrei 2:7
1 Korintoarrei 2:8
1 Korintoarrei 3:18
1 Korintoarrei 8:13
1 Korintoarrei 10:11
2 Korintoarrei 4:4
2 Korintoarrei 9:9
2 Korintoarrei 11:31
Galaziarrei 1:4
Galaziarrei 1:5
Efesoarrei 1:21
Efesoarrei 2:2
Efesoarrei 2:7
Efesoarrei 3:9
Efesoarrei 3:11
Efesoarrei 3:21
Efesoarrei 6:12
Filipoarrei 4:20
Kolosarrei 1:26
1 Timoteori 1:17
1 Timoteori 6:17
2 Timoteori 4:10
2 Timoteori 4:18
Titori 2:12
Hebreatarrei 1:2
Hebreatarrei 1:8
Hebreatarrei 5:6
Hebreatarrei 6:5
Hebreatarrei 6:20
Hebreatarrei 7:17
Hebreatarrei 7:21
Hebreatarrei 7:24
Hebreatarrei 7:28
Hebreatarrei 9:26
Hebreatarrei 11:3
Hebreatarrei 13:8
Hebreatarrei 13:21
1 Pedro 1:23

1 Pedro 1:25
1 Pedro 4:11
1 Pedro 5:11
2 Pedro 3:18
1 Joan 2:17
2 Joan 1:2
Judas 1:13
Judas 1:25
Apokalipsia 1:6
Apokalipsia 1:18
Apokalipsia 4:9
Apokalipsia 4:10
Apokalipsia 5:13
Apokalipsia 7:12
Apokalipsia 10:6
Apokalipsia 11:15
Apokalipsia 14:11
Apokalipsia 15:7
Apokalipsia 19:3
Apokalipsia 20:10
Apokalipsia 22:5

aiōnios

Mateo 18:8
Mateo 19:16
Mateo 19:29
Mateo 25:41
Mateo 25:46
Markos 3:29
Markos 10:17
Markos 10:30
Lukas 10:25
Lukas 16:9
Lukas 18:18
Lukas 18:30
Joan 3:15
Joan 3:16
Joan 3:36
Joan 4:14
Joan 4:36
Joan 5:24
Joan 5:39
Joan 6:27
Joan 6:40
Joan 6:47
Joan 6:54
Joan 6:68

Joan 10:28
Joan 12:25
Joan 12:50
Joan 17:2
Joan 17:3
Eginak 13:46
Eginak 13:48
Erromatarrei 2:7
Erromatarrei 5:21
Erromatarrei 6:22
Erromatarrei 6:23
Erromatarrei 16:25
Erromatarrei 16:26
2 Korintoarrei 4:17
2 Korintoarrei 4:18
2 Korintoarrei 5:1
Galaziarrei 6:8
2 Tesalonikarrei 1:9
2 Tesalonikarrei 2:16
1 Timoteori 1:16
1 Timoteori 6:12
1 Timoteori 6:16
2 Timoteori 1:9
2 Timoteori 2:10
Titori 1:2
Titori 3:7
Filemoni 1:15
Hebrearrei 5:9
Hebrearrei 6:2
Hebrearrei 9:12
Hebrearrei 9:14
Hebrearrei 9:15
Hebrearrei 13:20
1 Pedro 5:10
2 Pedro 1:11
1 Joan 1:2
1 Joan 2:25
1 Joan 3:15
1 Joan 5:11
1 Joan 5:13
1 Joan 5:20
Judas 1:7
Judas 1:21
Apokalipsia 14:6

eleēsē

Erromatarrei 11:32

Geenna

Mateo 5:22
Mateo 5:29
Mateo 5:30
Mateo 10:28
Mateo 18:9
Mateo 23:15
Mateo 23:33
Markos 9:43

Markos 9:45
Markos 9:47
Lukas 12:5
Santiago 3:6

Hadēs

Mateo 11:23
Mateo 16:18
Lukas 10:15
Lukas 16:23
Eginak 2:27
Eginak 2:31
1 Korintoarrei 15:55
Apokalipsia 1:18
Apokalipsia 6:8
Apokalipsia 20:13
Apokalipsia 20:14

Limnē Pyr

Apokalipsia 19:20
Apokalipsia 20:10
Apokalipsia 20:14
Apokalipsia 20:15
Apokalipsia 21:8

Sheol

Hasiera 37:35
Hasiera 42:38
Hasiera 44:29
Hasiera 44:31
Zenbakiak 16:30
Zenbakiak 16:33
Deuteronomioa 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Erregeak 2:6
1 Erregeak 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6

Salmoak 6:5
Salmoak 9:17
Salmoak 16:10
Salmoak 18:5
Salmoak 30:3
Salmoak 31:17
Salmoak 49:14
Salmoak 49:15
Salmoak 55:15
Salmoak 86:13
Salmoak 88:3
Salmoak 89:48

Salmoak 116:3
Salmoak 139:8
Salmoak 141:7
Esaera Zaharrak 1:12
Esaera Zaharrak 5:5
Esaera Zaharrak 7:27
Esaera Zaharrak 9:18
Esaera Zaharrak 15:11
Esaera Zaharrak 15:24
Esaera Zaharrak 23:14
Esaera Zaharrak 27:20
Esaera Zaharrak 30:16
Kohelet 9:10
Kantarik Ederrena 8:6

Isaias 5:14
Isaias 7:11
Isaias 14:9
Isaias 14:11
Isaias 14:15
Isaias 28:15
Isaias 28:18
Isaias 38:10
Isaias 38:18
Isaias 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Oseas 13:14
Amos 9:2
Jonas 2:2
Habakuk 2:5

Tartaroō

2 Pedro 2:4

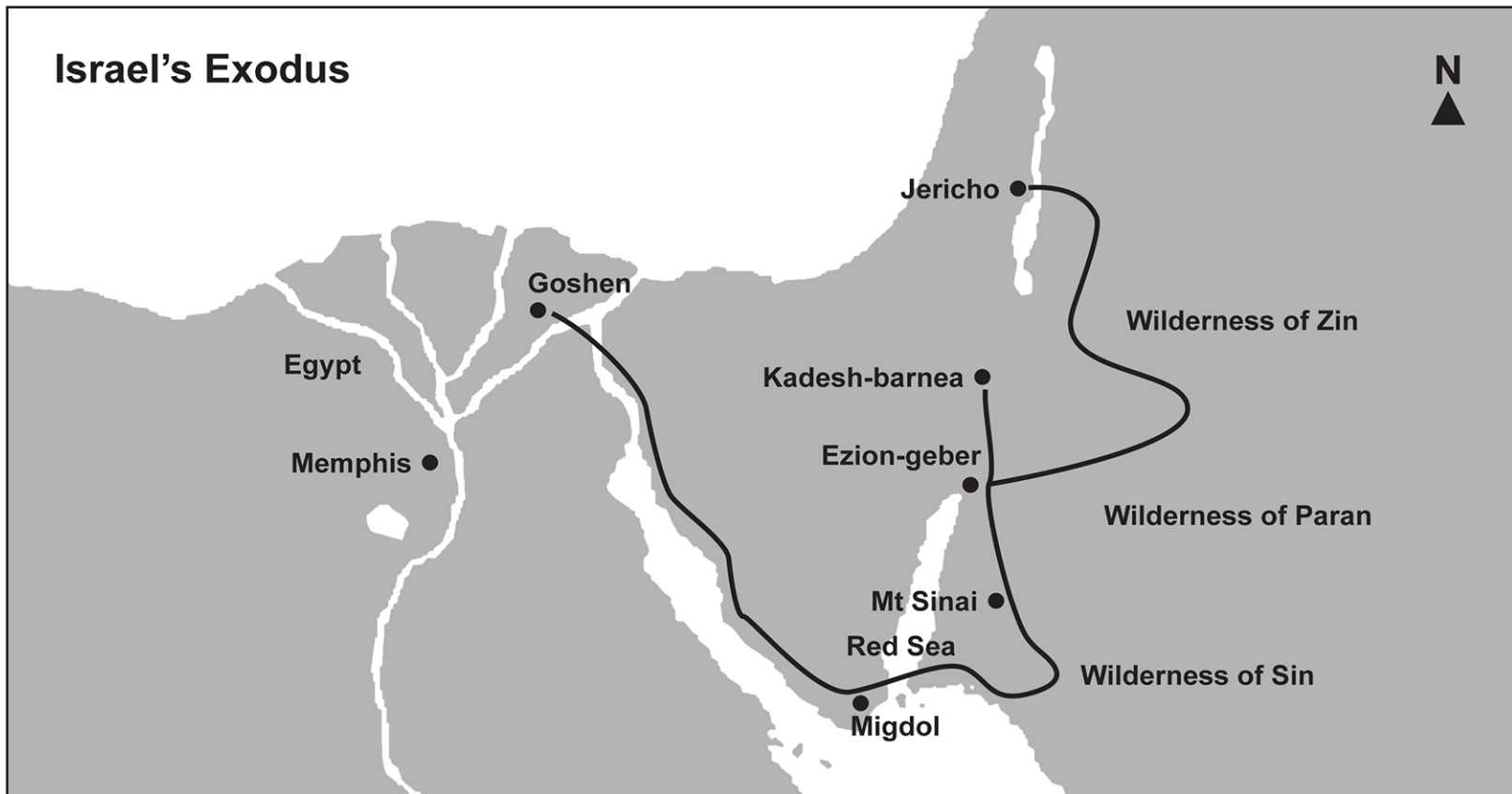
Questioned

2 Pedro 2:17

Fedez Abrahamec deithu cenean obedi cečan laincoa, heretagetan hartu behar çuen lekura ioan ledinçât, eta parti cedin norat ioaiten cen etzaquialaric. - Hebrearrei 11:8

Israel's Exodus

Bada, Faraonec populua igorri çuenean, Jaunac etzituen eraman hauço diren Filistindarren lurreraco bidetic: beldurrez-eta guerla ikusten baçuten beren contra alchatzen, urriqui çaquioeten eta guibelerat bihur Eguiptora. - Ecsodoa 13:17

Ecen guïçonaren Semea-ere ezta ethorri cerbizatu içatera, baina cerbitatzera, eta bere viciaren anhihengatic rançoinetan emaitera. - Markos 10:45

Paul's Missionary Journeys

PAVLEC Iesus Christen cerbitzariac Apostolu içatera deithuac, laincoaren Euangeliuoren predicatzeco bereciac. - Erromatarrei 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1614	Japanese kill 40,000 Christians
1572	Jesuits reach Mexico
1517	Martin Luther leads Reformation
1455	Gutenberg prints first Bible
1323	Franciscans reach Sumatra
1276	Ramon Llull trains missionaries
1100	Crusades tarnish the church
1054	The Great Schism
997	Adalbert martyrd in Prussia
864	Bulgarian Prince Boris converts
716	Boniface reaches Germany
635	Alopen reaches China
569	Longinus reaches Alodia / Sudan
432	Saint Patrick reaches Ireland
397	Carthage ratifies Bible Canon
341	Ulfilas reaches Goth / Romania
325	Niceae proclaims God is Trinity
250	Denis reaches Paris, France
197	Tertullian writes Christian literature
70	Titus destroys the Jewish Temple
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Thomas reaches Malabar, India
39	Peter reaches Gentile Cornelius
33	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ▶			Genesis 1:26 - 2:3		Mankind is created in God's image, male and female He created us																																																														
How are we sinful? ▶			Romans 5:12-19		Sin entered the world through Adam and then death through sin																																																														
Where are we? ▶			When are we? ▼																																																																
			Innocence		Fallen			Glory																																																											
▶			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth																																																										
			<table border="1"> <tr> <td rowspan="3">God</td> <td>Father</td> <td>John 10:30</td> <td rowspan="6"> Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden </td> <td colspan="3">1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light</td> <td rowspan="6"> Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City </td> </tr> <tr> <td>Son</td> <td>God's perfect fellowship</td> <td colspan="2">John 8:58 Pre-incarnate</td> <td>John 1:14 Incarnate</td> <td>Luke 23:43 Paradise</td> </tr> <tr> <td>Holy Spirit</td> <td></td> <td colspan="2">Psalm 139:7 Everywhere</td> <td colspan="2">John 14:17 Living in believers</td> </tr> <tr> <td rowspan="3">Mankind</td> <td>Living</td> <td rowspan="6"> Genesis 1:1 No Creation No people </td> <td colspan="3">Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth</td> </tr> <tr> <td>Deceased believing</td> <td colspan="3">Luke 16:22 Blessed in Paradise</td> </tr> <tr> <td>Deceased unbelieving</td> <td colspan="3">Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment</td> </tr> <tr> <td rowspan="4">Angels</td> <td>Holy</td> <td colspan="3">Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command</td> </tr> <tr> <td>Imprisoned</td> <td colspan="3">2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus</td> </tr> <tr> <td>Fugitive</td> <td colspan="2" rowspan="3"> Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels </td> <td>Revelation 20:13 Thalaasa</td> <td rowspan="4"> Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels </td> </tr> <tr> <td>First Beast</td> <td colspan="2">1 Peter 5:8, Revelation 12:10</td> </tr> <tr> <td>False Prophet</td> <td colspan="2">Rebelling against Christ Accusing mankind</td> </tr> <tr> <td>Satan</td> <td></td> <td colspan="2">Revelation 19:20 Lake of Fire</td> </tr> <tr> <td colspan="2"></td> <td></td> <td></td> <td colspan="2">Revelation 20:2 Abys</td> <td></td> </tr> </table>		God	Father	John 10:30	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light			Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City	Son	God's perfect fellowship	John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	Holy Spirit		Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers		Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth			Deceased believing	Luke 16:22 Blessed in Paradise			Deceased unbelieving	Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment			Angels	Holy	Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command			Imprisoned	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus			Fugitive	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels		Revelation 20:13 Thalaasa	Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels	First Beast	1 Peter 5:8, Revelation 12:10		False Prophet	Rebelling against Christ Accusing mankind		Satan		Revelation 19:20 Lake of Fire						Revelation 20:2 Abys
God	Father	John 10:30	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light			Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City																																																												
	Son	God's perfect fellowship		John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate			Luke 23:43 Paradise																																																										
	Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers																																																													
Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people		Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth																																																															
	Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise																																																															
	Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment																																																															
Angels	Holy		Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command																																																																
	Imprisoned		2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus																																																																
	Fugitive		Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels		Revelation 20:13 Thalaasa	Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels																																																													
	First Beast	1 Peter 5:8, Revelation 12:10																																																																	
False Prophet	Rebelling against Christ Accusing mankind																																																																		
Satan		Revelation 19:20 Lake of Fire																																																																	
				Revelation 20:2 Abys																																																															
Why are we? ▶			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7		For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all																																																														

Patua

Euskara at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, *"You did not choose me, but I chose you,"* John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philipians 2:9-11.

Çoazte bada eta iracats itzaque gende guciac: batheyatzen dituquela Aitaren eta Semearen eta Spiritu sainduaren icenean: - Mateo 28:19